
3 1761 05411675 1

PLUTARCHI CHAERONENSIS

MORALIA

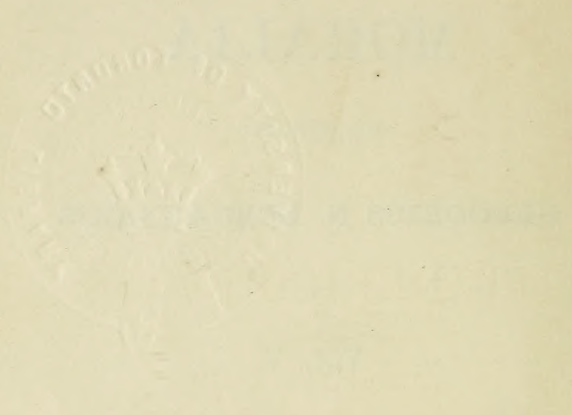
RECOGNOVIT

GREGORIUS N. BERNARDAKIS

VOL. V.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCXCIII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

FRIDERICO BLASS

AMICITIAE ERGO.

HOC VOLUMINE CONTINENTUR

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ

ΤΑ ΗΘΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΤΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΤΟΙΣ ΗΓΕΜΟΣΙ ΔΕΙ ΤΟΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΝ ΔΙΑΛΕΓΕΣΘΑΙ. 776

1. Σωρκανὸν ἐγκολπίσασθαι καὶ φιλίαν τιμᾶν B καὶ μετιέναι καὶ προσδέχεσθαι καὶ γεωργεῖν, πολλοῖς μὲν ἰδίᾳ πολλοῖς δὲ καὶ δημοσίᾳ χρήσιμον καὶ ἔγκαρπον γενησομένην, φιλοκάλων ἐστὶ καὶ πολιτικῶν καὶ φιλανθρώπων οὐχ ὡς ἔνιοι νομίζουσι φιλοδόξων· ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον, φιλόδοξός ἐστι καὶ ψοφοδεὴς ὁ φεύγων καὶ φοβούμενος ἀκοῦσαι λιπαρὴς τῶν ἐν ἐξουσίᾳ καὶ θεραπευτικός. ἐπεὶ τί φησιν ἀνὴρ θεραπευτικὸς καὶ φιλοσοφίας δεόμενος; Σίμων οὖν γένωμαι ὁ σκυτοτόμος ἢ Διονύσιος ὁ γραμματιστὴς ἐκ Περικλέους ἢ Κάτωνος, ἵνα μοι προσδιαλέγηται καὶ προσκαθίζῃ ὡς Σωκράτης ἐκεί-

4 Σωρκανὸν] εἰς ὀρκάνην Madvigius (coll. Alciphr. Epist. 1, 18: ἰχθύων οὓς ἐγκολπίζεται τῇ σαγήνῃ). Νωρβανὸν Emperius. Malim Σωρανὸν, sed nihil certum τιμᾶν καὶ] margo cod. E exhibet τοι Fort. del. καὶ praegressum et corrig. φιλίαν μέντοι μετιέναι κἑ 11 λιπαρὴς] λιπαρὴς θεραπευτὴς R. Malim λιπαρὴς θαυμαστὴς aut θιασώτης θεραπευτικὸς] ex praeced. natum. πολιτικὸς R. Malim πρακτικὸς cf. Praefat. p. XCIII et pag. 777a 13 οὖν*: εἰ cf. p. 831b: ἄδουλος οὖν γένωμαι; — — ἰσχνὸς οὖν γένωμαι; 15 ὡς Σωκράτης ἐκείνοις] ὁ Σωκράτης ὡς ἐκεί-

C νοις; καὶ Ἀρίστων μὲν ὁ Χῖος ἐπὶ τῷ πᾶσι διαλέγεσθαι τοῖς βουλομένοις ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κακῶς ἀκούων ‘ὤφελεν’ εἶπε ‘καὶ τὰ θηρία λόγων συνιέναι κινητικῶν πρὸς ἀρετήν·’ ἡμεῖς δὲ φευξούμεθα τοῖς δυνατοῖς καὶ ἡγεμονικοῖς ὥσπερ ἀγρίοις καὶ ἀνημέροις γίγνεσθαι συνήθεις; οὐκ ‘ἀνδριαντοποιός’ ἐστιν ὁ τῆς φιλοσοφίας λόγος, ‘ὥστ’ ἐλινύοντα ποιεῖν ἀγάλματα ἐπ’ αὐτᾶς βαθμίδος ἑσταότα’ κατὰ Πίνδαρον· ἀλλ’ ἐνεργὰ βούλεται ποιεῖν ὧν ἂν ἅψηται καὶ πρακτικὰ καὶ ἔμψυχα καὶ κινητικὰς ὁρμὰς ἐντίθησι καὶ κρίσεις ἀγωγοὺς ἐπὶ τὰ ὠφέλιμα καὶ προαιρέσεις φιλοκάλους καὶ φρόνημα καὶ μέγεθος

D μετὰ πραότητος καὶ ἀσφαλείας, δι’ ὧν τοῖς ὑπερέχουσι καὶ δυνατοῖς ὁμιλοῦσιν οἱ πολιτικοὶ προθυμότερον. καὶ γάρ, ἂν ἰατρὸς ᾖ φιλόκαλος, ἥδιον ὀφθαλμὸν ἰάσεται τὸν ὑπὲρ πολλῶν βλέποντα καὶ πολλοὺς φυλάσσοντα· καὶ φιλόσοφος ψυχῆς ἐπιμελήσεται προθυμότερον, ἣν ὑπὲρ πολλῶν φροντίζουσαν ὁρᾷ καὶ πολλοῖς φρονεῖν καὶ σωφρονεῖν καὶ δικαιοπραγεῖν ὀφείλουσαν. καὶ γὰρ εἰ δεινὸς ἦν περὶ ζήτησιν ὑδάτων καὶ συναγωγήν, ὥσπερ ἱστοροῦσι

E τὸν Ἡρακλέα καὶ πολλοὺς τῶν πάλαι, οὐκ ἂν ἔχαιρε φρεωρυχῶν ἐν ἐσχατιᾷ ‘παρὰ Κόρακος πέτρῃ’ τὴν συβωτικὴν ἐκείνην Ἀρέθουσαν, ἀλλὰ ποταμοῦ τινος

νοις W. Fort. ὡς Σωκράτης, ἐκεῖνος 3 εἶπε M: εἰπεῖν 4 malim φευξόμεθα 7 *: ἐλιννύοντα(ς) libri. ἐλινύσοντα Pindarus Nem. 5, 1 8 Duebnerus: ἑσταῶτα 10 ἐντίθησι scripsi cum R: ἐπιτίθησι 13 ἀφελείας W 23 πὰρ Homerus ν 404 24 Ἀρέθουσαν] cf. idem ib. 408

ἀενάους πηγὰς ἀνακαλύπτων πόλει τε καὶ στρατοπέδοις καὶ φυτείαις βασιλέων καὶ ἄλσεσιν. ἀκούομεν δὴ Ὁμήρου τὸν Μίνω ‘θεοῦ μεγάλου ὀαριστήν’ ἀποκαλοῦντος· τοῦτο δ' ἐστίν, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ὁμιλητὴν καὶ μαθητήν· οὐδὲ γὰρ ἰδιώτας οὐδ' οἰκουροὺς οὐδ' ἀπράκτους ἠξίουν εἶναι θεῶν μαθητάς, ἀλλὰ βασιλεῖς, οἷς εὐβουλίας ἐγγενομένης καὶ δικαιοσύνης καὶ χρηστότητος καὶ μεγαλοφροσύνης, πάντες F ἔμελλον ὠφεληθήσεσθαι καὶ ἀπολαύσειν οἱ χρώμενοι. τὸ ἠρύγγιον λέγουσι μιᾶς αἰγὸς εἰς τὸ στόμα λαβούσης, αὐτήν τε πρώτην ἐκείνην καὶ τὸ λοιπὸν αἰπόλιον ἵστασθαι, μέχρι ἂν ὁ αἰπόλος ἐξέλῃ προσελθών· τοιαύτην ἔχουσιν αἱ ἀπορροαὶ τῆς δυνάμεως ὀξύτητα, πυρὸς δίκην ἐπινεμομένην τὰ γειτνιῶντα καὶ κατασκιδναμένην. καὶ μὴν ὁ τοῦ φιλοσόφου λόγος, ἐὰν μὲν ἰδιώτην ἕνα λάβῃ, χαίροντα ἀπραγμοσύνῃ καὶ περιγράφοντα ἑαυτὸν ὡς κέντρῳ καὶ διαστήματι γεωμετρικῷ ταῖς περὶ τὸ σῶμα χρείαις, οὐ 777 διαδίδωσιν εἰς ἑτέρους, ἀλλ' ἐν ἑνὶ ποιήσας ἐκείνῳ γαλήνην καὶ ἡσυχίαν ἀπεμαράνθη καὶ συνεξέλιπεν. ἂν δ' ἄρχοντος ἀνδρὸς καὶ πολιτικοῦ καὶ πρακτικοῦ καθάψηται καὶ τοῦτον ἀναπλήσῃ καλοκαγαθίας, πολλοὺς δι' ἑνὸς ὠφέλησεν, ὡς Ἀναξαγόρας Περικλεῖ συγγενόμενος καὶ Πλάτων Δίωνι καὶ Πυθαγόρας τοῖς πρωτεύουσιν Ἰταλιωτῶν. Κάτων δ' αὐτὸς

3 δὴ] δ' Benselerus 4 Πλάτων] Min. p. 319 d 7 ἐγγενομένης Duebnerus: γενομένης 9 Coraes: ἀπολαύειν 10 τὸ ἠρύγγιον Herwerdenus: τὸ ἐρύγγιον τὸ βοτάνιον 11 καὶ] κάτα idem 13 ἀπορροαὶ*: ἀπόρροιαι

ἔπλευσεν ἀπὸ στρατιᾶς ἐπ' Ἀθηνόδωρον· καὶ Σκιπίων μετεπέμψατο Παναίτιον, ὅτ' αὐτὸν ἡ σύγκλητος ἐξέπεμψεν

'ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ὑφορώμενον'

B ὥς φησι Ποσειδώνιος. τί οὖν ἔδει λέγειν τὸν Παναίτιον; εἰ μὲν ἦς ἢ Βάτων ἢ Πολυδεύκης ἤ τις ἄλλος ἰδιώτης, τὰ μέσα τῶν πόλεων ἀποδιδράσκειν βουλόμενος, ἐν γωνίᾳ τινὶ καθ' ἡσυχίαν ἀναλύων συλλογισμοὺς καὶ περιέλκων φιλοσόφων, ἄσμενος ἄν σε προσεδεξάμην καὶ συνῆν· ἐπεὶ δ' υἱὸς μὲν Αἰμιλίου Παύλου τοῦ δισυπάτου γέγονας, υἱωνὸς δὲ Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ τοῦ νικήσαντος τὸν Ἀννίβαν τὸν Καρχηδόνιον, οὐκ ἄν σοι διαλέξομαι;

2.** Τὸ δὲ λέγειν ὅτι δύο λόγοι εἰσίν, ὁ μὲν ἐνδιάθετος ἡγεμόνος Ἑρμοῦ δῶρον ὁ δ' ἐν προφορᾷ διάκτορος καὶ ὀργανικός, ἕωλόν ἐστι καὶ ὑποπιπτέτω τῷ

C 'τουτὶ μὲν ᾔδειν πρὶν Θέογνιν γεγονέναι.'

ἐκεῖνο δ' οὐκ ἂν ἐνοχλήσειεν, ὅτι καὶ τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου καὶ τοῦ προφορικοῦ φιλία τέλος ἐστί, τοῦ μὲν πρὸς ἑαυτὸν τοῦ δὲ πρὸς ἕτερον. ὁ μὲν

1 Coraes: στρατείας cf. Vit. Cat. c. 10 Σκιπίων] scripsi hic et infra: σκηπίων 4 cf. Hom. ρ 487 ib. ἐφορῶντα W. Malim ἐφορώμενον cum X, sed ut in ordine scribatur cf. p. 200 e 6 Βάτων W: κάτων 7 τὰ μέσα τῶν πόλεων κε] cf. Plat. Gorg. p. 485 d 8 τινὶ] τέ τινι Madvigius 9 περιπλέκων M ib. malim καὶ φιλοσοφῶν cum X 12 τὸν Ἀννίβαν] malim Ἀννίβαν 13 οὐκ ἂν] scr. vid. οὔκουν cf. Thuc. 2, 43, 1 et infra p. 790 c ib. Duebnerus: διαλέξωμαι 14 lac. indicavit M 16 ὑποπίπτει τῷ Cobetus 18 cf. Kock. 3 p. 495 ib. ᾔδη idem 19 ἂν Coraes

γὰρ εἰς ἀρετὴν διὰ φιλοσοφίας τελευτῶν σύμφωνον ἑαυτῷ καὶ ἄμεμπτον ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ μεστὸν εἰρήνης καὶ φιλοφροσύνης τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἀεὶ παρέχεται τὸν ἄνθρωπον

'οὐ στάσις οὐδέ τε δῆρις ἀναίσιμος ἐν μελέεσσιν'

οὐ πάθος λόγῳ δυσπειθὲς οὐχ ὁρμῆς μάχη πρὸς ὁρμὴν οὐ λογισμοῦ πρὸς λογισμὸν ἀντίβασις οὐχ ὥσπερ ἐν μεθορίῳ τοῦ ἐπιθυμοῦντος καὶ τοῦ μετανοοῦντος τὸ τραχὺ καὶ ταραχῶδες καὶ τὸ ἡδόμενον, ἀλλ' εὐμενῆ πάντα καὶ φίλα καὶ ποιοῦντα πλείστων D τυγχάνειν ἀγαθῶν καὶ ἑαυτῷ χαίρειν ἕκαστον. τοῦ δὲ προφορικοῦ τὴν Μοῦσαν ὁ Πίνδαρος 'οὐ φιλοκερδῆ' φησίν 'οὐδ' ἐργάτιν' εἶναι πρότερον, οἶμαι δὲ μηδὲ νῦν, ἀλλ' ἀμουσίᾳ καὶ ἀπειροκαλίᾳ τὸν κοινὸν Ἑρμῆν ἐμπολαῖον καὶ ἔμμισθον γενέσθαι. οὐ γὰρ ἡ μὲν Ἀφροδίτη ταῖς τοῦ Προποίτου θυγατράσιν ἐμήνιεν ὅτι

'πρῶται μίσεα μηχανήσαντο καταχέειν νεανίσκων',

ἡ δ' Οὐρανία καὶ Καλλιόπη καὶ ἡ Κλειὼ χαίρουσι τοῖς ἐπ' ἀργυρίῳ λυμαινομένοις τὸν λόγον. ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ τὰ τῶν Μουσῶν ἔργα καὶ δῶρα μᾶλλον ἢ τὰ τῆς Ἀφροδίτης φιλοτήσια εἶναι. καὶ γὰρ τὸ

5 incerti poetae versus ib. *οὐδέ τε* X: *οὐ* ib. M: *ἐναίσιμος* 9 *τὸ τραχὺ*] *τραχὺ* R *καὶ τὸ*] *τὸ λυπούμενον καὶ τὸ* idem 11 *τυγχάνοντα* Amyotus *καὶ* R 12 *Πίνδαρος*] Isthm. 2, 10 16 *Προποίτου* Amyotus: *προπόλου* aut *προσπόλου* cf. Ovid. Metam. 10, 221 18 incerti poetae versus. Fort. corrig. *πρῶται μείλια μαχλήσαντ'* (aut *τεχνήσαντ'* cum X) *ἀπέχειν νεανίσκων* 20 *ἐπ'* R: *ἐν* ib. *λυμαινομένοις* scripsi cum Amyoto: *διαδεχομένοις*

E ἔνδοξον, ὅ τινες τοῦ λόγου ποιοῦνται τέλος, ὡς ἀρχὴ καὶ σπέρμα φιλίας ἠγαπήθη· μᾶλλον δ' ὅλως οἵ γε πολλοὶ κατ' εὔνοιαν τὴν δόξαν τίθενται, νομίζοντες ἡμᾶς μὴ μόνον ἐπαινεῖν οὓς φιλοῦμεν. ἀλλ' οὗτοι μέν, ὡς ὁ Ἰξίων διώκων τὴν Ἥραν ὤλισθεν εἰς τὴν νεφέλην, οὕτως ἀντὶ τῆς φιλίας εἴδωλον ἀπατηλὸν καὶ πανηγυρικὸν καὶ περιφερόμενον ὑπολαμβάνουσιν. ὁ δὲ νοῦν ἔχων, ἂν ἐν πολιτείαις καὶ πράξεσιν ἀναστρέφηται, δεήσεται δόξης τοσαύτης, ὅση δύναμιν περὶ τὰς πράξεις ἐκ τοῦ πι- F στεύεσθαι δίδωσιν· οὔτε γὰρ ἡδὺ μὴ βουλομένους οὔτε ῥάδιον ὠφελεῖν, βούλεσθαι δὲ ποιεῖ τὸ πιστεύειν· ὥσπερ γὰρ τὸ φῶς μᾶλλόν ἐστιν ἀγαθὸν τοῖς βλέπουσιν ἢ τοῖς μὴ βλεπομένοις, οὕτως ἡ δόξα τοῖς αἰσθανομένοις ἢ τοῖς μὴ παρορωμένοις. ὁ δ' ἀπηλλαγμένος τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν καὶ συνὼν ἑαυτῷ καὶ τἀγαθὸν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀπραγμοσύνῃ τιθέμενος τὴν μὲν ἐν ὄχλοις καὶ θεάτροις πάνδημον 778 καὶ ἀναπεπταμένην δόξαν οὕτως ὡς τὴν Ἀφροδίτην ὁ Ἱππόλυτος 'ἄπωθεν ἁγνὸς ὢν ἀσπάζεται', τῆς δέ γε τῶν ἐπιεικῶν καὶ ἐλλογίμων οὐδ' αὐτὸς καταφρονεῖ· πλοῦτον δὲ καὶ δόξαν ἡγεμονικὴν καὶ δύναμιν ἐν φιλίαις οὐ διώκει, οὐ μὴν οὐδὲ φεύγει ταῦτα μετρίῳ προσόντ' ἤθει· οὐδὲ γὰρ τοὺς καλοὺς

4 μὴ μόνον] μόνον M. Aut scr. μή aut supplendum aliquid ante οὓς velut ἀλλὰ καὶ θαυμάζειν ib. ἢ οὓς Amyotus 8 περιλαμβάνουσιν Coraes ἐν idem 13 γὰρ * 14 βλεπομένοις et παρορωμένοις delenda mihi videntur 15 μὴ παρορωμένοις] περιορωμένοις Coraes 20 cf. Eur. Hipp. 102

τῶν νέων διώκει καὶ ὡραίους, ἀλλὰ τοὺς εὐαγώγους καὶ κοσμίους καὶ φιλομαθεῖς· οὐδ᾽ οἷς ὥρα καὶ χάρις συνέπεται καὶ ἄνθος δεδίττεται τὸν φιλόσοφον οὐδ᾽ ἀποσοβεῖ καὶ ἀπελαύνει τῶν ἀξίων ἐπιμελείας τὸ κάλλος. οὕτως οὖν ἀξίας ἡγεμονικῆς καὶ δυνάμεως ἀνδρὶ μετρίῳ καὶ ἀστείῳ προσούσης, οὐκ ἀφέξεται τοῦ φιλεῖν καὶ ἀγαπᾶν οὐδὲ φοβήσεται τὸ αὐλικὸς B ἀκοῦσαι καὶ θεραπευτικός·

'οἱ γὰρ Κύπριν φεύγοντες ἀνθρώπων ἄγαν
νοσοῦσ᾽ ὁμοίως τοῖς ἄγαν θηρωμένοις·'

καὶ οἱ πρὸς ἔνδοξον οὕτως καὶ ἡγεμονικὴν φιλίαν ἔχοντες. ὁ μὲν οὖν ἀπράγμων φιλόσοφος οὐ φεύξεται τοὺς τοιούτους, ὁ δὲ πολιτικὸς καὶ περιέξεται αὐτῶν, ἄκουσιν οὐκ ἐνοχλῶν οὐδ᾽ ἐπισταθμεύων τὰ ὦτα διαλέξεσιν ἀκαίροις καὶ σοφιστικαῖς, βουλομένοις δὲ χαίρων καὶ διαλεγόμενος καὶ σχολάζων καὶ συνὼν προθύμως.

3. 'Σπείρω δ᾽ ἄρουραν δώδεχ᾽ ἡμερῶν ὁδὸν
Βερέκυντα χῶρον·'

οὗτος εἰ μὴ μόνον φιλογέωργος ἀλλὰ καὶ φιλάνθρωπος ἦν, ἥδιον ἂν ἔσπειρε τὴν τοσούτους τρέφειν δυναμένην ἢ τὸ Ἀντισθένους ἐκεῖνο χωρίδιον, C ὃ μόλις Αὐτολύκῳ παλαίειν ἂν ἤρκεσε· εἰ δέ σε

2 ordo verborum est: οὐδὲ τὸ κάλλος (τούτων), οἷς ὥρα καὶ χάρις καὶ ἄνθος συνέπεται, δεδίττεται τὸν φιλ. οὐδ᾽ ἀποσοβεῖ 10 νοσοῦσ᾽ Stobaeus (Flor. 63, 3): νοσοῦσιν ib. ἄγαν θηρωμένοις M (et v. l.): ἀγαθὰ ἡρημένοις 14 ἄκουσιν R: ἀκούειν 18 Nauck. p. 52 20 *: φιλογεωργός 21 ἦν Iunius 23 Αὐτολύκῳ W: αὐτὸ (aut αὐτῷ) αὖ ib. παλαίειν*: πάλιν ib. ἂν ἤρκεσε W: ἀνήρηκας cf. Xen. Symp. 3, 8 εἰ δέ σε (εἴ σε δὲ mei) ἠρόμην — παραι-

ἠρόμην τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἐπιστρέφειν παραιτοῦμαι. καίτοι Ἐπίκουρος τἀγαθὸν ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς ἡσυχίας ὥσπερ ἐν ἀκλύστῳ λιμένι καὶ κωφῷ τιθέμενος τοῦ εὖ πάσχειν τὸ εὖ ποιεῖν οὐ μόνον κάλλιον ἀλλὰ καὶ ἥδιον εἶναί φησι. χαρᾶς γὰρ οὐδὲν οὕτω γόνιμόν ἐστιν ὡς χάρις· ἀλλὰ σοφὸς ἦν ὁ ταῖς Χάρισι τὰ ὀνόματα θέμενος Ἀγλαΐην
D καὶ Εὐφροσύνην καὶ Θάλειαν· τὸ γὰρ ἀγαλλόμενον καὶ τὸ χαῖρον ἐν τῷ διδόντι τὴν χάριν πλεῖόν ἐστι καὶ καθαρώτερον. διὸ τῷ πάσχειν εὖ αἰσχύνονται πολλάκις, ἀεὶ δ' ἀγάλλονται τῷ εὖ ποιεῖν· εὖ δὲ ποιοῦσι πολλοὺς οἱ ποιοῦντες ἀγαθοὺς ὧν πολλοὶ δέονται· καὶ τοὐναντίον, οἱ ἀεὶ διαφθείροντες ἡγεμόνας ἢ βασιλεῖς ἢ τυράννους διάβολοι καὶ συκοφάνται καὶ κόλακες ὑπὸ πάντων ἐλαύνονται καὶ κολάζονται, καθάπερ οὐκ εἰς μίαν κύλικα φάρμακον
E ἐμβάλλοντες θανάσιμον, ἀλλ' εἰς πηγὴν δημοσίᾳ ῥέουσαν, ᾗ χρωμένους πάντας ὁρῶσιν. ὥσπερ οὖν τοὺς Καλλίου κωμῳδουμένους κόλακας γελῶσιν, οὓς

'οὐ πῦρ οὐδὲ σίδηρος
οὐδὲ χαλκὸς ἀπείργει
μὴ φοιτᾶν ἐπὶ δεῖπνον'

τοῦμαι] locus desperatus. In Symbolis proposui exempli gratia haec: ὁ δὲ Σπειρω μὲν ⟨ὡς ἥδιστα⟩ τὴν οἰκουμένην, Ἅπασι δ' εἰς τροφὴν παραιτοῦμαι: hanc enim sententiam locus requirit atque τὰ συμφραζόμενα, quamquam versus posterioris verba definire nequeo 2 Ἐπίκουρος] Usener p. 325 5 Kockius (3 p. 495) hunc versum effecit: χαρᾶς γὰρ οὕτω γόνιμον οὐδὲν ὡς χάρις 10 εὖ πάσχειν Benselerus 19 γελῶσιν οὓς W: λέγουσιν. Malim ψέγουσιν οὓς 20 οὐδὲ Meinekius: οὐ ib. ἀπείργει idem: εἴργει cf. Kock. 1 p. 303

κατὰ τὸν Εὔπολιν· τοὺς δ' Ἀπολλοδώρου τοῦ τυράννου καὶ Φαλάριδος καὶ Διονυσίου φίλους καὶ συνήθεις ἀπετυμπάνιζον, ἐστρέβλουν καὶ ἐνεπίμπρασαν, ἐναγεῖς ἐποιοῦντο καὶ καταράτους, ὡς ἐκείνων μὲν ἀδικούντων ἕνα τούτων δὲ πολλοὺς δι' ἑνὸς τοῦ ἄρχοντος· οὕτως οἱ μὲν ἰδιώταις συνόντες αὐτοὺς ἐκείνους ποιοῦσιν ἑαυτοῖς ἀλύπους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ προσηνεῖς, ὁ δ' ἄρχοντος ἦθος ἀφαιρῶν μοχθηρὸν ἢ γνώμην ἐφ' ὃ δεῖ συγκατευθύνων F τρόπον τινὰ δημοσίᾳ φιλοσοφεῖ καὶ τὸ κοινὸν ἐπανορθοῦται, ᾧ πάντες διοικοῦνται. τοῖς ἱερεῦσιν αἰδῶ καὶ τιμὴν αἱ πόλεις νέμουσιν, ὅτι τἀγαθὰ παρὰ τῶν θεῶν οὐ μόνον αὑτοῖς καὶ φίλοις καὶ οἰκείοις, ἀλλὰ κοινῇ πᾶσιν αἰτοῦνται τοῖς πολίταις· καίτοι τοὺς θεοὺς οἱ ἱερεῖς οὐ ποιοῦσιν ἀγαθῶν δοτῆρας, ἀλλὰ τοιούτους ὄντας παρακαλοῦσι· τοὺς δ' ἄρχοντας οἱ συνόντες τῶν φιλοσόφων δικαιοτέρους ποιοῦσι καὶ μετριωτέρους καὶ προθυμοτέρους εἰς τὸ εὖ ποιεῖν, ὥστε καὶ χαίρειν εἰκός ἐστι μᾶλλον.

4. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ λυροποιὸς ἂν ἥδιον λύραν 779 ἐργάσασθαι καὶ προθυμότερον, μαθὼν ὡς ὁ ταύτην κτησόμενος τὴν λύραν μέλλει τὸ Θηβαίων ἄστυ τειχίζειν ὡς ὁ Ἀμφίων, ἢ τὴν Λακεδαιμονίων στάσιν παύειν ἐπᾴδων καὶ παραμυθούμενος ὡς Θαλῆς· καὶ τέκτων ὁμοίως πηδάλιον δημιουργῶν ἡσθῆναι, πυθόμενος ὅτι τοῦτο τὴν Θεμιστοκλέους ναυαρχίδα κυβερνήσει προπολεμοῦσαν τῆς Ἑλλάδος ἢ τὴν Πομ-

4 καὶ] om. mei 11 ᾧ Iunius: ὡς 22 τὴν λύραν] del. Herwerdenus 24 malim ὡς ὁ Θαλῆς

πηίου τὰ πειρατικὰ καταναυμαχοῦντος· τί οὖν οἴει περὶ τοῦ λόγου τὸν φιλόσοφον διανοούμενον, ὡς ὁ
B *τοῦτον παραλαβὼν πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ἡγεμονικὸς κοινὸν ὄφελος ἔσται δικαιοδοτῶν, νομοθετῶν, κολάζων τοὺς πονηρούς, αὔξων τοὺς ἐπιεικεῖς καὶ ἀγαθούς; ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ ναυπηγὸς ἀστεῖος ἥδιον ἐργάσασθαι πηδάλιον, πυθόμενος ὅτι τοῦτο τὴν Ἀργὼ κυβερνήσει τήν ‘πᾶσι μέλουσαν’· καὶ τεκτονικὸς οὐκ ἂν οὕτω κατασκευάσαι ἄροτρον προθύμως ἢ ἅμαξαν, ὡς τοὺς ἄξονας, οἷς ἔμελλε Σόλων τοὺς νόμους ἐγχαράξειν. καὶ μὴν οἱ λόγοι τῶν φιλοσόφων, ἐὰν ψυχαῖς ἡγεμονικῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν ἐγγραφῶσι βεβαίως καὶ κρατήσωσι, νόμων δύναμιν λαμβάνουσιν· ᾗ καὶ Πλάτων εἰς Σικελίαν ἔπλευσεν, ἐλπίζων τὰ δόγματα νόμους καὶ ἔργα ποιήσειν ἐν*
C *τοῖς Διονυσίου πράγμασιν· ἀλλ' εὗρε Διονύσιον ὥσπερ βιβλίον παλίμψηστον ἤδη μολυσμῶν ἀνάπλεων καὶ τὴν βαφὴν οὐκ ἀνιέντα τῆς τυραννίδος, ἐν πολλῷ χρόνῳ δευσοποιὸν οὖσαν καὶ δυσέκπλυτον· ἀκμαίους δ' ὄντας ἔτι δεῖ τῶν χρηστῶν ἀντιλαμβάνεσθαι λόγων.*

6 corrig. vid. aut *κἂν* pro *καὶ* aut *ἐργάσεσθαι* pro *ἐργάσασθαι* aut *ἥδιον ἂν* pro *ἥδιον* 8 *πᾶσι μέλουσαν*] Hom. *μ* 70 9 *προθύμως ἄροτρον* Benselerus 20 *ἀκμαίους* Coraes: *δρομαίους* .

ΠΡΟΣ ΗΓΕΜΟΝΑ ΑΠΑΙΔΕΥΤΟΝ.

---

1. Πλάτωνα Κυρηναῖοι παρεκάλουν νόμους τε D γραψάμενον αὐτοῖς ἀπολιπεῖν καὶ διακοσμῆσαι τὴν πολιτείαν, ὁ δὲ παρῃτήσατο φήσας χαλεπὸν εἶναι Κυρηναίοις νομοθετεῖν οὕτως εὐτυχοῦσιν· ‘οὐδὲν γὰρ οὕτω γαῦρον’ καὶ τραχὺ καὶ δύσαρκτον ‘ὡς ἀνὴρ ἔφυ’ εὐπραγίας δοκούσης ἐπιλαμβανόμενος. διὸ τοῖς ἄρχουσι χαλεπόν ἐστι σύμβουλον περὶ ἀρχῆς γενέσθαι· E τὸν γὰρ λόγον ὥσπερ ἄρχοντα παραδέξασθαι φοβοῦνται, μὴ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν τἀγαθὸν κολούσῃ τῷ καθήκοντι δουλωσάμενος. οὐ γὰρ ἴσασι τὰ Θεοπόμπου τοῦ Σπαρτιατῶν βασιλέως, ὃς πρῶτος ἐν Σπάρτῃ τοῖς βασιλεύουσι καταμίξας τοὺς Ἐφόρους, εἶτ’ ὀνειδιζόμενος ὑπὸ τῆς γυναικός, εἰ τοῖς παισὶν ἐλάττονα παραδώσει τὴν ἀρχὴν ἧς παρέλαβε, ‘μείζονα μὲν οὖν’ εἶπεν ‘ὅσῳ καὶ βεβαιοτέραν’. τὸ γὰρ σφοδρὸν ἀνεὶς καὶ ἄκρατον αὐτῆς ἅμα τῷ φθόνῳ διέφυγε τὸν κίνδυνον. καίτοι Θεόπομπος μὲν εἰς F ἑτέρους τὸ τῆς ἀρχῆς ὥσπερ ῥεύματος μεγάλου παροχετευσάμενος, ὅσον ἄλλοις ἔδωκεν, αὐτοῦ περιέ-

5 Nauck. p. 617   10 τἀγαθὸν *: τὸ ἀγαθὸν

κοψεν· ὁ δ' ἐκ φιλοσοφίας τῷ ἄρχοντι πάρεδρος
καὶ φύλαξ ἐγκατοικισθεὶς λόγος, ὥσπερ εὐεξίας
τῆς δυνάμεως τὸ ἐπισφαλὲς ἀφαιρῶν, ἀπολείπει τὸ
ὑγιαῖνον.

2. Ἀλλὰ νοῦν οὐκ ἔχοντες οἱ πολλοὶ τῶν βασι-
λέων καὶ ἀρχόντων μιμοῦνται τοὺς ἀτέχνους ἀν-
δριαντοποιούς, οἳ νομίζουσι μεγάλους καὶ ἁδροὺς
φαίνεσθαι τοὺς κολοσσούς, ἂν διαβεβηκότας σφόδρα
780 καὶ διατεταμένους καὶ κεχηνότας πλάσωσι· καὶ γὰρ
οὗτοι βαρύτητι φωνῆς καὶ βλέμματος τραχύτητι καὶ
δυσκολίᾳ τρόπων καὶ ἀμιξίᾳ διαίτης ὄγκον ἡγεμο-
νίας καὶ σεμνότητα μιμεῖσθαι δοκοῦσιν, οὐδ' ὁτιοῦν
τῶν κολοσσικῶν διαφέροντες ἀνδριάντων, οἳ τὴν
ἔξωθεν ἡρωικὴν καὶ θεοπρεπῆ μορφὴν ἔχοντες ἐντός
εἰσι γῆς μεστοὶ καὶ λίθου καὶ μολίβδου· πλὴν ὅτι
τῶν μὲν ἀνδριάντων ταῦτα τὰ βάρη τὴν ὀρθότητα
μόνιμον καὶ ἀκλινῆ διαφυλάττει, οἱ δ' ἀπαίδευτοι
B στρατηγοὶ καὶ ἡγεμόνες ὑπὸ τῆς ἐντὸς ἀγνωμοσύνης
πολλάκις σαλεύονται καὶ περιτρέπονται· βάσει γὰρ
οὐ κειμένῃ πρὸς ὀρθὰς ἐξουσίαν ἐποικοδομοῦντες
ὑψηλὴν συναπονεύουσι. δεῖ δέ, ὥσπερ ὁ κανὼν
αὐτός, ἀστραβὴς γενόμενος καὶ ἀδιάστροφος, οὕτως
ἀπευθύνει τὰ λοιπὰ τῇ πρὸς αὑτὸν ἐφαρμογῇ καὶ
παραθέσει συνεξομοιῶν, παραπλησίως τὸν ἄρχοντα
πρῶτον αὐτὸν τὴν ἀρχὴν κτησάμενον ἐν ἑαυτῷ καὶ
κατευθύναντα τὴν ψυχὴν καὶ καταστησάμενον τὸ

8 φανεῖσθαι Madvigius 23 *: αὐτὸν 24 συνεξομοιῶν Stobaeus (46, 100): συνεφομοιῶν unde συναφομοιῶν W 25 αὐτὸν] om. mei τὴν R 26 ψυχὴν idem: ἀρχὴν

ἦθος οὕτω συναρμόττειν τὸ ὑπήκοον· οὔτε γὰρ πίπτοντός ἐστιν ὀρθοῦν οὔτε διδάσκειν ἀγνοοῦντος οὔτε κοσμεῖν ἀκοσμοῦντος ἢ τάττειν ἀτακτοῦντος ἢ ἄρχειν μὴ ἀρχομένου· ἀλλ' οἱ πολλοὶ κακῶς φρο- C νοῦντες οἴονται πρῶτον ἐν τῷ ἄρχειν ἀγαθὸν εἶναι τὸ μὴ ἄρχεσθαι, καὶ ὅ γε Περσῶν βασιλεὺς πάντας ἡγεῖτο δούλους πλὴν τῆς αὑτοῦ γυναικός, ἧς μάλιστα δεσπότης ὤφειλεν εἶναι.

3. Τίς οὖν ἄρξει τοῦ ἄρχοντος; ὁ 'νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων' ὥς ἔφη Πίνδαρος, οὐκ ἐν βιβλίοις ἔξω γεγραμμένος οὐδέ τισι ξύλοις, ἀλλ' ἔμψυχος ὢν ἐν αὐτῷ λόγος, ἀεὶ συνοικῶν καὶ παραφυλάττων καὶ μηδέποτε τὴν ψυχὴν ἐῶν ἔρημον ἡγεμονίας. ὁ μὲν γὰρ Περσῶν βασιλεὺς ἕνα τῶν κατευναστῶν εἶχε πρὸς τοῦτο τεταγμένον, ὥσθ' ἕωθεν εἰσιόντα λέγειν πρὸς αὐτόν 'ἀνάστα, ὦ βασιλεῦ, καὶ φρόντιζε πραγμάτων, ὧν σε φροντίζειν ὁ μέγας Ὡρομάσδης ἠθέλησε·' τοῦ δὲ D πεπαιδευμένου καὶ σωφρονοῦντος ἄρχοντος ἐντός ἐστιν ὁ τοῦτο φθεγγόμενος ἀεὶ καὶ παρακελευόμενος. Πολέμων γὰρ ἔλεγε τὸν ἔρωτα εἶναι 'θεῶν ὑπηρεσίαν εἰς νέων ἐπιμέλειαν καὶ σωτηρίαν'· ἀληθέστερον δ' ἄν τις εἴποι τοὺς ἄρχοντας ὑπηρετεῖν θεῷ πρὸς ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν καὶ σωτηρίαν, ὅπως ὧν

10 θνατῶν Pindarus (Bergk. 1 p. 439): θνητῶν 11 M: γεγραμμένοις 12 ἐν αὐτῷ Coraes: ἑαυτῷ aut ἐν ἑαυτῷ 18 μέγας Ὡρομάσδης Kaltwasserus: μεσορομάσδης cf. Vit. Artax. c. 29 22 καὶ σωτηρίαν addidi ex compar. Thes. et Rom. c. 2

θεὸς δίδωσιν ἀνθρώποις καλῶν καὶ ἀγαθῶν τὰ μὲν νέμωσι τὰ δὲ φυλάττωσιν.

'ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα,
καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις;'

ὁ μὲν καθίησιν ἀρχὰς σπερμάτων προσηκόντων γῆ δ' ἀναδίδωσιν, αὔξεται δὲ τὰ μὲν ὄμβροις τὰ δ' ἀνέμοις τὰ δ' ἄστροις ἐπιθαλπόμενα καὶ σελήνῃ, E κοσμεῖ δ' ἥλιος ἅπαντα καὶ πᾶσι τοῦτο δὴ τὸ παρ' αὐτοῦ φίλτρον ἐγκεράννυσιν. ἀλλὰ τῶν τοιούτων καὶ τηλικούτων ἃ θεοὶ χαρίζονται δώρων καὶ ἀγαθῶν οὐκ ἔστιν ἀπόλαυσις οὐδὲ χρῆσις ὀρθὴ δίχα νόμου καὶ δίκης καὶ ἄρχοντος. δίκη μὲν οὖν νόμου τέλος ἐστί, νόμος δ' ἄρχοντος ἔργον, ἄρχων δ' εἰκὼν θεοῦ τοῦ πάντα κοσμοῦντος, οὐ Φειδίου δεόμενος πλάττοντος οὐδὲ Πολυκλείτου καὶ Μύρωνος, ἀλλ' αὐτὸς αὑτὸν εἰς ὁμοιότητα θεῷ δι' ἀρετῆς καF θιστὰς καὶ δημιουργῶν ἀγαλμάτων τὸ ἥδιστον ὀφθῆναι καὶ θεοπρεπέστατον. οἷον δ' ἥλιον ἐν οὐρανῷ περικαλλὲς εἴδωλον ἑαυτοῦ καὶ σελήνην ὁ θεὸς ἐνίδρυσε, τοιοῦτον ἐν πόλεσι μίμημα καὶ φέγγος ἄρχων 'ὅστε θεουδὴς εὐδικίας ἀνέχῃσι', τουτέστι θεοῦ λόγον ἔχων διάνοιαν, οὐ σκῆπτρον οὐδὲ κεραυνὸν οὐδὲ τρίαιναν, ὡς ἔνιοι πλάττουσιν ἑαυτοὺς καὶ γράφουσι τῷ ἀνεφίκτῳ ποιοῦντες ἐπίφθονον τὸ ἀνόητον· νεμεσᾷ γὰρ ὁ θεὸς τοῖς ἀπο-

3 Nauck. p. 663 4 ἔχοντα αὐταῖς ἀγκάλαις mei 9 αὑτοῦ *: αὐτοῦ τοιούτων *: τοσούτων cf. Stob. 46, 101 21 cf. Hom. τ 109. 111 22 καὶ διάνοιαν R, sed recte se habet vulgata

μιμουμένοις βροντὰς καὶ κεραυνοὺς καὶ ἀκτινοβο-
λίας, τοὺς δὲ τὴν ἀρετὴν ζηλοῦντας αὐτοῦ καὶ πρὸς 781
τὸ καλὸν καὶ φιλάνθρωπον ἀφομοιοῦντας ἑαυτοὺς
ἡδόμενος αὔξει καὶ μεταδίδωσι τῆς περὶ αὐτὸν εὐνο-
μίας καὶ δίκης καὶ ἀληθείας καὶ πραότητος· ὧν
θειότερον οὐ πῦρ ἐστιν οὐ φῶς οὐχ ἡλίου δρόμος
οὐκ ἀνατολαὶ καὶ δύσεις ἄστρων οὐ τὸ ἀίδιον καὶ
ἀθάνατον. οὐ γὰρ χρόνῳ ζωῆς ὁ θεὸς εὐδαίμων
ἀλλὰ τῆς ἀρετῆς τῷ ἄρχοντι· τοῦτο γὰρ θεῖόν ἐστι,
καλὸν δ' αὐτῆς καὶ τὸ ἀρχόμενον.

4. Ἀνάξαρχος μὲν οὖν ἐπὶ τῷ Κλείτου φόνῳ
δεινοπαθοῦντα παραμυθούμενος Ἀλέξανδρον ἔφη καὶ
τῷ Διὶ τὴν Δίκην εἶναι καὶ τὴν Θέμιν παρέδρους, B
ἵνα πᾶν πραττόμενον ὑπὸ βασιλέως θεμιτὸν δοκῇ
καὶ δίκαιον· οὐκ ὀρθῶς οὐδ' ὠφελίμως τὴν ἐφ' οἷς
ἥμαρτε μετάνοιαν αὐτοῦ τῷ πρὸς τὰ ὅμοια θαρρύ-
νειν ἰώμενος. εἰ δὲ δεῖ ταῦτ' εἰκάζειν, ὁ μὲν Ζεὺς
οὐκ ἔχει τὴν Δίκην πάρεδρον, ἀλλ' αὐτὸς Δίκη καὶ
Θέμις ἐστὶ καὶ νόμων ὁ πρεσβύτατος καὶ τελειότα-
τος. οἱ δὲ παλαιοὶ οὕτω λέγουσι καὶ γράφουσι καὶ
διδάσκουσιν, ὡς ἄνευ Δίκης ἄρχειν μηδὲ τοῦ Διὸς
καλῶς δυναμένου· 'ἡ δέ γε παρθένος ἐστί' καθ'
Ἡσίοδον ἀδιάφθορος, αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης καὶ C
ὠφελείας σύνοικος· ὅθεν 'αἰδοίους' προσαγορεύουσι
τοὺς βασιλεῖς· μάλιστα γὰρ αἰδεῖσθαι προσήκει τοῖς

12 καὶ τῷ Διὶ — τὴν Θέμιν W: κλείτω δὴ — τὴν τῶν θεῶν 13 παρέδρους] cf. Soph. O. C. 1381 22 γε] τε Hesiodus (O D. 256) 24 ὠφελείας] ἀληθείας codex X ib. σύνοικος X: ἔνοικος ib. αἰδοίους] cf. Hom. Δ 402. σ 314

ἥκιστα φοβουμένοις. φοβεῖσθαι δὲ δεῖ τὸν ἄρχοντα τοῦ παθεῖν κακῶς μᾶλλον τὸ ποιῆσαι· τοῦτο γὰρ αἴτιόν ἐστιν ἐκείνου καὶ οὗτός ἐστιν ὁ φόβος τοῦ ἄρχοντος φιλάνθρωπος καὶ οὐκ ἀγεννής, ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων δεδιέναι μὴ λάθωσι βλαβέντες,

'ὡς δὲ κύνες περὶ μῆλα δυσωρήσονται ἐν αὐλῇ,
θηρὸς ἀκούσαντες κρατερόφρονος,'

οὐχ ὑπὲρ αὐτῶν ἀλλ' ὑπὲρ τῶν φυλαττομένων. ὁ δ' Ἐπαμεινώνδας, εἰς ἑορτήν τινα καὶ πότον ἀνει-
D μένως τῶν Θηβαίων ῥυέντων, μόνος ἐφώδευε τὰ ὅπλα καὶ τὰ τείχη, νήφειν λέγων καὶ ἀγρυπνεῖν ὡς ἂν ἐξῇ τοῖς ἄλλοις μεθύειν καὶ καθεύδειν. καὶ Κάτων ἐν Ἰτύκῃ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀπὸ τῆς ἥττης ἐκήρυττε πέμπειν ἐπὶ θάλατταν· καὶ ἐμβιβάσας, εὔπλοιαν εὐξάμενος ὑπὲρ αὐτῶν, εἰς οἶκον ἐπανελθὼν ἑαυτὸν ἀπέσφαξε· διδάξας ὑπὲρ τίνων δεῖ τὸν ἄρχοντα τῷ φόβῳ χρῆσθαι καὶ τίνων δεῖ τὸν ἄρχοντα καταφρονεῖν. Κλέαρχος δ' ὁ Ποντικὸς τύραννος εἰς κιβωτὸν ἐνδυόμενος ὥσπερ ὄφις ἐκάθευδε.
E καὶ Ἀριστόδημος ὁ Ἀργεῖος εἰς ὑπερῷον οἴκημα θύραν ἔχον ἐπιρρακτήν, ἧς ἐπάνω τιθεὶς τὸ κλινίδιον ἐκάθευδε μετὰ τῆς ἑταίρας· ἡ δὲ μήτηρ ἐκείνης ὑφεῖλκε κάτωθεν τὸ κλιμάκιον, εἶθ' ἡμέρας πάλιν προσετίθει φέρουσα. πῶς οὗτος, οἴεσθε, τὸ θέατρον ἐπεφρίκει καὶ τὸ ἀρχεῖον, τὸ βουλευτήριον, τὸ συμπόσιον, ὁ τὸν θάλαμον ἑαυτῷ δεσμωτήριον πεποιηκώς; τῷ γὰρ ὄντι δεδίασιν οἱ βασιλεῖς ὑπὲρ

6 Hom. Κ 184 20 Ἀριστόδημος] Ἀρίστιππος Vit. Arat. c. 25 21 ἧς] deleverim

τῶν ἀρχομένων, οἱ δὲ τύραννοι τοὺς ἀρχομένους· διὸ τῇ δυνάμει τὸ δέος συναύξουσι· πλειόνων γὰρ ἄρχοντες πλείονας φοβοῦνται.

5. Οὐ γὰρ εἰκὸς οὐδὲ πρέπον, ὥσπερ ἔνιοι φι- F λόσοφοι λέγουσι, τὸν θεὸν ἐν ὕλῃ πάντα πασχούσῃ καὶ πράγμασι μυρίας δεχομένοις ἀνάγκας καὶ τύχας καὶ μεταβολὰς ὑπάρχειν ἀναμεμιγμένον· ἀλλ' ὁ μὲν ἄνω που περὶ τὴν ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ οὕτω φύσιν ἔχουσαν ἱδρυμένος ἐν βάθροις ἁγίοις, ᾗ φησι Πλάτων, εὐθείᾳ περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος· οἷον δ' ἥλιος ἐν οὐρανῷ μίμημα τὸ περικαλλὲς αὐτοῦ δι' ἐσόπτρου εἴδωλον ἀναφαίνεται τοῖς ἐκεῖνον ἐνορᾶν δι' αὐτοῦ δυνατοῖς, οὕτω τὸ ἐν πόλεσι φέγγος εὐδικίας καὶ λόγου τοῦ περὶ αὐτὸν ὥσπερ εἰκόνα κατέστησεν, ἣν οἱ μακάριοι καὶ σώφρονες ἐκ 782 φιλοσοφίας ἀπογράφονται πρὸς τὸ κάλλιστον τῶν πραγμάτων πλάττοντες ἑαυτούς. ταύτην δ' οὐδὲν ἐμποιεῖ τὴν διάθεσιν ἢ λόγος ἐκ φιλοσοφίας παραγενόμενος· ἵνα μὴ πάσχωμεν τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὃς ἐν Κορίνθῳ Διογένην θεασάμενος καὶ δι' εὐφυΐαν ἀγαπήσας καὶ θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὸ μέγεθος τἀνδρὸς εἶπεν 'εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἤμην, Διογέ-

7 ὁ μὲν W: ἡμῖν 8 οὕτω] ὡσαύτως R 9 Πλάτων] de Legg. p. 716 a. cf. Phaedr. p. 254 b 10 εὐθείᾳ R: εὐθέα cf. p. 601 b 11 οἷον δ' ἥλιος κἑ] fort. corrig. οἷον δ' ἥλιος ἐν οὐρ. μίμημά τε περικαλλὲς αὐτοῦ καὶ εἴδωλον ἀναφαίνεται cett. deleto δι' ἐσόπτρου ut glossemate ad δι' αὐτοῦ (lin. 13); an emendandum δίκην ἐσόπτρου καὶ εἴδωλον? 14 αὐτὸν Abreschius: αὐτὴν aut αὐτὸν 16 τῶν παραδειγμάτων M 22 *: τοῦ ἀνδρὸς

νης ἂν ἤμην'· ὀλίγου δέων εἰπεῖν, τὴν περὶ αὗτὸν εὐτυχίαν καὶ λαμπρότητα καὶ δύναμιν ὡς κώλυσιν B ἀρετῆς καὶ ἀσχολίαν βαρυνόμενος καὶ ζηλοτυπῶν τὸν τρίβωνα καὶ τὴν πήραν, ὅτι τούτοις ἦν ἀνίκητος καὶ ἀνάλωτος Διογένης, οὐχ ὡς ἐκεῖνος ὅπλοις καὶ ἵπποις καὶ σαρίσσαις. ἐξῆν οὖν φιλοσοφοῦντα καὶ τῇ διαθέσει γίγνεσθαι Διογένην καὶ τῇ τύχῃ μένειν Ἀλέξανδρον, καὶ διὰ τοῦτο γενέσθαι Διογένην μᾶλλον, ὅτι ἦν Ἀλέξανδρος, ὡς πρὸς τύχην μεγάλην πολὺ πνεῦμα καὶ σάλον ἔχουσαν ἕρματος πολλοῦ καὶ κυβερνήτου μεγάλου δεόμενον.

6. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἀσθενέσι καὶ ταπεινοῖς καὶ ἰδιώταις τῷ ἀδυνάτῳ μιγνύμενον τὸ ἀνόητον εἰς τὸ ἀναμάρτητον τελευτᾷ, ὥσπερ ἐν ὀνείρασι φαύλοις τις ἀνι** τὴν ψυχὴν διαταράττει συνεξαναστῆναι C ταῖς ἐπιθυμίαις μὴ δυναμένην· ἡ δ' ἐξουσία παραλαβοῦσα τὴν κακίαν νεῦρα τοῖς πάθεσι προστίθησι· καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου ἀληθές ἐστιν· ἔφη γὰρ ἀπολαύειν μάλιστα τῆς ἀρχῆς, ὅταν ταχέως ἃ βούλεται ποιῇ. μέγας οὖν ὁ κίνδυνος βούλεσθαι ἃ μὴ δεῖ τὸν ἃ βούλεται ποιεῖν δυνάμενον·

'αὐτίκ' ἔπειτά γε μῦθος ἔην, τετέλεστο δὲ ἔργον.'

ὀξὺν ἡ κακία διὰ τῆς ἐξουσίας δρόμον ἔχουσα πᾶν

1 δέων] δέω Madvigius. δεῖν Coraes αὑτὸν Duebnerus: αὐτὸν 13 μιγνύμενον] δεδεμένον melius Stob. 46, 102 14 τελευτᾷ] om. mei. Fort. hoc omisso corr. τὸ ἀνόητον εἴργει τὸ ἁμαρτάνειν ib. ἐν Stobaeus 15 τις ἀνι **] lac. 7—8 in Amb. 11—12 in V^4. τοῖς πάθεσι Stobaeus. Fort. τοῖς ἀνιάτοις πάθεσι 17 νεῦρα τοῖς Stobaeus: ἀνιάτοις 22 Hom. T 242 ib. ἔπειτά γε] ἔπειθ' ἅμα?

πάθος ἐξωθεῖ, ποιοῦσα τὴν ὀργὴν φόνον τὸν ἔρωτα μοιχείαν τὴν πλεονεξίαν δήμευσιν.

'αὐτίκ' ἔπειθ' ἅμα μῦθος ἔην,'

καὶ ἀπόλωλεν ὁ προσκρούσας· ὑπόνοια, καὶ τέθνηκεν ὁ διαβληθείς. ἀλλ' ὥσπερ οἱ φυσικοὶ λέγουσι D τὴν ἀστραπὴν τῆς βροντῆς ὑστέραν μὲν ἐκπίπτειν ὡς αἷμα τραύματος, προτέραν δὲ φαίνεσθαι, τὸν μὲν ψόφον ἐκδεχομένης τῆς ἀκοῆς τῷ δὲ φωτὶ τῆς ὄψεως ἀπαντώσης· οὕτως ἐν ταῖς ἀρχαῖς φθάνουσιν αἱ κολάσεις τὰς κατηγορίας καὶ προεκπίπτουσιν αἱ καταδίκαι τῶν ἀποδείξεων.

'εἴκει γὰρ ἤδη θυμὸς οὐδ' ἔτ' ἀντέχει,
θινῶδες ὡς ἄγκιστρον ἀγκύρας σάλῳ,'

ἂν μὴ βάρος ἔχων ὁ λογισμὸς ἐπιθλίβῃ καὶ πιέζῃ τὴν ἐξουσίαν, μιμουμένου τὸν ἥλιον τοῦ ἄρχοντος, ὃς ὅταν ὕψωμα λάβῃ μέγιστον, ἐξαρθεὶς ἐν τοῖς E βορείοις, ἐλάχιστα κινεῖται, τῷ σχολαιοτέρῳ τὸν δρόμον εἰς ἀσφαλὲς καθιστάμενος.

7. Οὐδὲ γὰρ λαθεῖν οἷόν τε τὰς κακίας ἐν ταῖς ἐξουσίαις· ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπιληπτικούς, ἂν ἐν ὕψει τινὶ γένωνται καὶ περιενεχθῶσιν, ἴλιγγος ἴσχει καὶ σάλος, ἐξελέγχων τὸ πάθος αὐτῶν, τοὺς δ' ἀπαιδεύτους καὶ ἀμαθεῖς ἡ τύχη μικρὸν ἐκκουφίσασα πλούτοις τισὶν ἢ δόξαις ἢ ἀρχαῖς μετεώρους γενομένους εὐθὺς ἐπιδείκνυσι πίπτοντας· μᾶλλον δ', ὥσπερ

1 ἐξωθεῖ] ἐξανθεῖ? 3 Hom. T 242 12 Nauck. p. 911 εἴκει p. 446 a: ἐκεῖ ib. οὐδ' eadem: οὐκ 13 σάλῳ eadem: σάλον (σάλων V²)

τῶν κενῶν ἀγγείων οὐκ ἂν διαγνοίης τὸ ἀκέραιον καὶ πεπονηκός, ἀλλ᾽ ὅταν ἐγχέῃς, φαίνεται τὸ ῥέον· F οὕτως αἱ σαθραὶ ψυχαὶ τὰς ἐξουσίας μὴ στέγουσαι ῥέουσιν ἔξω ταῖς ἐπιθυμίαις, ταῖς ὀργαῖς, ταῖς ἀλαζονείαις, ταῖς ἀπειροκαλίαις. καίτοι τί δεῖ ταῦτα λέγειν, ὅπου καὶ τὰ σμικρότατα τῶν ἐλλειμμάτων περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς καὶ ἐνδόξους συκοφαντεῖται; Κίμωνος ἦν ὁ οἶνος διαβολή, Σκιπίωνος ὁ ὕπνος, Λεύκολλος ἐπὶ τῷ δειπνεῖν πολυτελέστερον ἤκουε κακῶς.

2 καὶ] ἢ Coraes 5 καίτοι R: καὶ

ΕΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΙ ΠΟΛΙΤΕΥΤΕΟΝ. 783

---

1. Ὅτι μέν, ὦ Εὔφανες, ἐπαινέτης ὢν Πινδάρου B πολλάκις ἔχεις διὰ στόματος ὡς εἰρημένον εὖ καὶ πιθανῶς ὑπ' αὐτοῦ

'τιθεμένων ἀγώνων πρόφασις
ἀρετὰν ἐς αἰπὺν ἔβαλε σκότον,'

οὐκ ἀγνοοῦμεν. ἐπειδὴ δὲ πλείστας αἱ πρὸς τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας ἀποκνήσεις καὶ μαλακίαι προφάσεις ἔχουσαι τελευταίαν ὥσπερ τήν 'ἀφ' ἱερᾶς' ἐπάγουσιν ἡμῖν τὸ γῆρας, καὶ μάλιστα δὴ τούτῳ τὸ φιλότιμον ἀμβλύνειν καὶ δυσωπεῖν δοκοῦσαι πείθουσιν εἶναί τινα πρέπουσαν οὐκ ἀθλητικῆς μόνον ἀλλὰ καὶ πολιτικῆς περιόδου κατάλυσιν· οἴομαι δεῖν C ἃ πρὸς ἐμαυτὸν ἑκάστοτε λογίζομαι καὶ πρὸς σὲ διελθεῖν περὶ τῆς πρεσβυτικῆς πολιτείας· ὅπως μηδέτερος ἀπολείψει τὴν μακρὰν συνοδίαν μέχρι δεῦρο κοινῇ προερχομένην μηδὲ τὸν πολιτικὸν βίον ὥσπερ ἡλικιώτην καὶ συνήθη φίλον ἀπορρίψας μεταβαλεῖται πρὸς ἄλλον ἀσυνήθη καὶ χρόνον οὐκ ἔχοντα συνήθη γενέσθαι καὶ οἰκεῖον, ἀλλ' ἐμμενοῦμεν οἷς ἀπ' ἀρχῆς προειλόμεθα, ταὐτὸ τοῦ ζῆν καὶ τοῦ

5 Bergk. 1 p. 456   6 ante *ἀρετὰν* 'aliquid intercidisse numerus versus arguit' Bergkius   *ἐς* Pindarus: *εἰς*
9 cf. Leutsch. 2 p. 320   18 Duebnerus: *μεταβάληται*

καλῶς ζῆν ποιησάμενοι πέρας· εἴ γε δὴ μὴ μέλλοιμεν ἐν βραχεῖ τῷ λειπομένῳ τὸν πολὺν ἐλέγγειν χρόνον,
D ὡς ἐπ' οὐδενὶ καλῷ μάτην ἀνηλωμένον. οὐ γὰρ ἡ τυραννίς, ὥς τις εἶπε Διονυσίῳ, καλὸν ἐντάφιον· ἀλλ' ἐκείνῳ γε τὴν μοναρχίαν μετὰ τῆς ἀδικίας τό γε μὴ παύσασθαι συμφορὰν τελεωτέραν ἐποίησε. καὶ καλῶς Διογένης ὕστερον ἐν Κορίνθῳ τὸν υἱὸν αὐτοῦ θεασάμενος ἰδιώτην ἐκ τυράννου γεγενημένον 'ὡς ἀναξίως' ἔφη 'Διονύσιε, σεαυτοῦ πράττεις· οὐ γὰρ ἐνταῦθά σε μεθ' ἡμῶν ἔδει ζῆν ἐλευθέρως καὶ ἀδεῶς, ἀλλ' ἐκεῖ τοῖς τυραννείοις ἐγκατῳκοδομημένον ὥσπερ ὁ πατὴρ ἄχρι γήρως ἐγκαταβιῶσαι.' πολιτεία δὲ δημοκρατικὴ καὶ νόμιμος ἀνδρὸς εἰθισμένου παρέχειν αὑτὸν οὐχ ἧττον ἀρχόμενον ὠφελίμως
E ἢ ἄρχοντα καλὸν ἐντάφιον ὡς ἀληθῶς τὴν ἀπὸ τοῦ βίου δόξαν τῷ θανάτῳ προστίθησι· τοῦτο γάρ

'ἔσχατον δύεται κατὰ γᾶς'

ὥς φησι Σιμωνίδης, πλὴν ὧν προαποθνήσκει τὸ φιλάνθρωπον καὶ φιλόκαλον καὶ προαπαυδᾷ τῆς τῶν ἀναγκαίων ἐπιθυμίας ὁ τῶν καλῶν ζῆλος, ὡς τὰ πρακτικὰ μέρη καὶ θεῖα τῆς ψυχῆς ἐξιτηλότερα τῶν παθητικῶν καὶ σωματικῶν ἐχούσης· ὅπερ οὐδὲ λέγειν καλὸν οὐδ' ἀποδέχεσθαι τῶν λεγόντων, ὡς
F κερδαίνοντες μόνον οὐ κοπιῶμεν· ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ Θουκυδίδου παράγειν ἐπὶ τὸ βέλτιον, μὴ τὸ φιλό-

4 καλὸν ἐντάφιον] cf. Isocr. 6, 125   5 γε] μὲν R   7 καλῶς Emperius: καθὼς   17 Bergk. 3 p. 417   22 ὅπερ] διόπερ W   23 τῶν] δεῖ τῶν Duebnerus

τιμον ἀγήρων μόνον ἡγουμένους, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ
κοινωνικὸν καὶ πολιτικόν, ὃ καὶ μύρμηξιν ἄχρι τέ-
λους παραμένει καὶ μελίτταις· οὐδεὶς γὰρ πώποτ'
εἶδεν ὑπὸ γήρως κηφῆνα γενομένην μέλιτταν, ὥσπερ
ἔνιοι τοὺς πολιτικοὺς ἀξιοῦσιν, ὅταν παρακμάσωσιν,
οἴκοι σιτουμένους καθῆσθαι καὶ ἀποκεῖσθαι, καθά-
περ ἰῷ σίδηρον ὑπ' ἀργίας τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν
σβεννυμένην περιορῶντας. ὁ γὰρ Κάτων ἔλεγεν, 784
ὅτι πολλὰς ἰδίας ἔχοντι τῷ γήρᾳ κῆρας οὐ δεῖ τὴν
ἀπὸ τῆς κακίας ἑκόντας ἐπάγειν αἰσχύνην· πολλῶν
δὲ κακιῶν οὐδεμιᾶς ἧττον ἀπραξία καὶ δειλία καὶ
μαλακία καταισχύνουσιν ἄνδρα πρεσβύτην, ἐκ πο-
λιτικῶν ἀρχείων καταδυόμενον εἰς οἰκουρίαν γυναι-
κῶν ἢ κατ' ἀγρὸν ἐφορῶντα καλαμητρίδας καὶ
θεριστάς·

'ὁ δ' Οἰδίπους ποῦ καὶ τὰ κλείν' αἰνίγματα;'

τὸ μὲν γὰρ ἐν γήρᾳ πολιτείας ἄρχεσθαι καὶ μὴ
πρότερον, ὥσπερ Ἐπιμενίδην λέγουσι κατακοιμη-
θέντα νεανίαν ἐξεγρέσθαι γέροντα μετὰ πεντήκοντα
ἔτη· εἶτα τὴν οὕτω μακρὰν καὶ συμβεβιωκυῖαν ἡσυ- B
χίαν ἀποθέμενον ἐμβαλεῖν ἑαυτὸν εἰς ἀγῶνας καὶ
ἀσχολίας, ἀήθη καὶ ἀγύμναστον ὄντα καὶ μήτε
πράγμασιν ἐνωμιληκότα πολιτικοῖς μήτ' ἀνθρώποις,
ἴσως ἂν αἰτιωμένῳ τινὶ παράσχοι τὸ τῆς Πυθίας

1 Thucydides 2, 44, 4: ἀγήρω 3 πώποτε accessit ex Stob. 45, 20 4 εἶδεν idem: οἶδεν 8 Κάτων] cf. Vit. Cat. ma. c. 9 14 Coraes: καλαμητρίας 16 Eur. Phoen. 1688 18 ἀλλ' ὥσπερ Hauptius 19 ἐξέγρεσθαι mei 20 εἶτα τὴν *: οὔτ' ἂν R: συμβεβηκυῖαν

εἰπεῖν 'ὄψ' ἦλθες' ἀρχὴν καὶ δημαγωγίαν διζήμενος, καὶ παρ' ὥραν στρατηγίου κόπτεις θύραν, ὥσπερ τις ἀτεχνότερος ὢν νύκτωρ ἐπίκωμος ἀφιγμένος, ἢ ξένος οὐ τόπον οὐδὲ χώραν ἀλλὰ βίον, οὗ μὴ πεπείρασαι, μεταλλάττων. τὸ γὰρ 'πόλις ἄνδρα διδάσκει' κατὰ Σιμωνίδην ἀληθές ἐστιν ἐπὶ τῶν ἔτι χρόνον ἐχόντων μεταδιδαχθῆναι καὶ μεταμαθεῖν μάθημα, διὰ πολλῶν ἀγώνων καὶ πραγμάτων μόλις C *ἐκπονούμενον, ἄνπερ ἐν καιρῷ φύσεως ἐπιλάβηται καὶ πόνον ἐνεγκεῖν καὶ δυσημερίαν εὐκόλως δυναμένης. ταῦτα δόξει τις μὴ κακῶς λέγεσθαι πρὸς τὸν ἀρχόμενον ἐν γήρᾳ πολιτείας.*

2. *Καίτοι τοὐναντίον ὁρῶμεν ὑπὸ τῶν νοῦν ἐχόντων τὰ μειράκια καὶ τοὺς νέους ἀποτρεπομένους τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν· καὶ μαρτυροῦσιν οἱ νόμοι διὰ τοῦ κήρυκος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις οὐκ Ἀλκιβιάδας οὐδὲ Πυθέας ἀνιστάντες ἐπὶ τὸ βῆμα πρώτους, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ πεντήκοντ' ἔτη γεγονότας,* D *λέγειν καὶ συμβουλεύειν παρακαλοῦντες· οὐ γὰρ τοσοῦτον ἀήθεια τόλμης καὶ τριβῆς ἔνδεια καὶ προτρόπαιον ἑκάστῳ στρατιωτῶν **. ὁ δὲ Κάτων μετ' ὀγδοήκοντ' ἔτη δίκην ἀπολογούμενος ἔφη χαλεπὸν εἶναι βεβιωκότα μετ' ἄλλων ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι.*

1 *ὄψ'* Hauptius: *ὀψέ μ'* (an *ὄψιμ'*?) cf. Leutsch. 2 p. 598. Nauck. Bemerk. zu Kock. Fr. Com. p. 175 3 *ἀτεχνότερος*] sanum est ut vid. cf. Plat. de Legg. p. 679a: *ἀτεχνότεροι μὲν καὶ ἀμαθέστεροι* 4 *οὗ μὴ*] *οὐ μὴν* mei 5 *μεταλλάττειν* iidem Bergk. 3 p. 418 19 *οὐ γὰρ τοσ. ἀήθ. τόλμης ἐμπόδιον καὶ τριβῆς ἔνδεια ἀποτροπὴ ἑκάστῳ τῶν στρατιωτῶν ὅσον ἀνδρὶ πολιτικῷ* R. Lacunam significavit Duebnerus

Καίσαρος δὲ τοῦ καταλύσαντος Ἀντώνιον οὔτι μικρῷ βασιλικώτερα καὶ δημωφελέστερα γενέσθαι πολιτεύματα πρὸς τῇ τελευτῇ πάντες ὁμολογοῦσιν· αὐτὸς δὲ τοὺς νέους ἔθεσι καὶ νόμοις αὐστηρῶς σωφρονίζων, ὡς ἐθορύβησαν, 'ἀκούσατ'' εἶπε 'νέοι γέροντος οὗ νέου γέροντες ἤκουον.' ἡ δὲ Περικλέους πολιτεία E τὸ μέγιστον ἐν γήρᾳ κράτος ἔσχεν, ὅτε καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι τοὺς Ἀθηναίους ἔπεισε· καὶ προθυμουμένων οὐ κατὰ καιρὸν μάχεσθαι πρὸς ἑξακισμυρίους ὁπλίτας, ἐνέστη καὶ διεκώλυσε, μονονοὺ τὰ ὅπλα τοῦ δήμου καὶ τὰς κλεῖς τῶν πυλῶν ἀποσφραγισάμενος. ἀλλὰ μὴν ἅ γε Ξενοφῶν περὶ Ἀγησιλάου γέγραφεν, αὐτοῖς ὀνόμασιν ἄξιόν ἐστι παραθέσθαι· 'ποίας γάρ' φησί 'νεότητος οὐ κρεῖττον τὸ ἐκείνου γῆρας ἐφάνη; τίς μὲν γὰρ τοῖς ἐχθροῖς ἀκμάζων οὕτω φοβερὸς ἦν, ὡς Ἀγησίλαος τὸ μήκιστον τοῦ αἰῶνος ἔχων; τίνος δ' ἐκποδὼν γενομένου μᾶλλον ἥσθησαν οἱ πολέμιοι ἢ Ἀγησιλάου, καίπερ γηραιοῦ τελευτήσαντος; τίς δὲ συμμάχοις F θάρσος παρέσχεν ἢ Ἀγησίλαος, καίπερ ἤδη πρὸς τῷ τέρματι τοῦ βίου ὤν; τίνα δὲ νέον οἱ φίλοι πλέον ἐπόθησαν ἢ Ἀγησίλαον γηραιὸν ἀποθανόντα;'

3. Εἶτ' ἐκείνους μὲν τηλικαῦτα πράττειν ὁ χρόνος οὐκ ἐκώλυεν, ἡμεῖς δ' οἱ νῦν τρυφῶντες ἐν πολιτείαις, μὴ τυραννίδα μὴ πόλεμόν τινα μὴ πολιορκίαν ἐχούσαις, ἀπολέμους δ' ἁμίλλας καὶ φιλοτιμίας νόμῳ τὰ πολλὰ καὶ λόγῳ μετὰ δίκης περαινομένας, ἀπο-

11 κλεῖς τῶν πυλῶν] cf. Thucyd. 2, 21 13 Ἀγησιλάου] Xen. 11, 15

785 δειλιῶμεν; οὐ μόνον στρατηγῶν τῶν τότε καὶ δημαγωγῶν, ἀλλὰ καὶ ποιητῶν καὶ σοφιστῶν καὶ ὑποκριτῶν ὁμολογοῦντες εἶναι κακίους· εἴγε Σιμωνίδης μὲν ἐν γήρᾳ χοροῖς ἐνίκα, ὡς τοὐπίγραμμα δηλοῖ τοῖς τελευταίοις ἔπεσιν

'ἀμφὶ διδασκαλίῃ δὲ Σιμωνίδῃ ἕσπετο κῦδος
ὀγδωκονταέτει παιδὶ Λεωπρέπεος.'

Σοφοκλῆς δὲ λέγεται μὲν ὑπὸ παίδων παρανοίας δίκην φεύγων ἀναγνῶναι τὴν ἐν Οἰδίποδι τῷ ἐπὶ Κολωνῷ πάροδον, ἧ ἐστιν ἀρχή

'εὐίππου, ξένε, τᾶσδε χώρας
ἵκου τὰ κράτιστα γᾶς ἔπαυλα,
τὸν ἀργῆτα Κολωνόν, ἔνθ'
ἁ λίγεια μινύρεται
θαμίζουσα μάλιστ' ἀηδὼν
χλωραῖς ὑπὸ βάσσαις.'

B θαυμαστοῦ δὲ τοῦ μέλους φανέντος, ὥσπερ ἐκ θεάτρου τοῦ δικαστηρίου προπεμφθῆναι μετὰ κρότου καὶ βοῆς τῶν παρόντων. τουτὶ δ' ὁμολογουμένως Σοφοκλέους ἐστὶ τοὐπιγραμμάτιον

'ᾠδὴν Ἡροδότῳ τεῦξεν Σοφοκλῆς ἐτέων ὢν
πέντ' ἐπὶ πεντήκοντα.'

Φιλήμονα δὲ τὸν κωμικὸν καὶ Ἄλεξιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀγωνιζομένους καὶ στεφανουμένους ὁ θάνατος κατέλαβε. Πῶλον δὲ τὸν τραγῳδὸν Ἐρατοσθένης

4 ὡς *: καὶ 6 Bergk. 3 p. 496 δὲ] om. mei 8 παίδων X: πολλῶν 10 Κολωνῷ Coraes: Κολωνοῦ ἧ] malim ἧς 11 Soph. O C. 668 12 ἐπ' αὐλᾷ aut ἐπ' αὐδᾷ mei 13 ἔνθ' ἁ: ἔνθα etiam Sophoclis cod. 14 λιγεῖα Nauckius 20 *: τὸ ἐπιγραμμάτιον 21 Bergk. 2 p. 245

*καὶ Φιλόχορος ἱστοροῦσιν ἑβδομήκοντ' ἔτη γεγενη-
μένον ὀκτὼ τραγῳδίας ἐν τέτταρσιν ἡμέραις δια-* C
γωνίσασθαι μικρὸν ἔμπροσθεν τῆς τελευτῆς.

4. *Ἆρ' οὖν οὐκ αἰσχρόν ἐστι τῶν ἀπὸ σκηνῆς
γερόντων τοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγεννεστέρους
ὁρᾶσθαι, καὶ τῶν ἱερῶν ὡς ἀληθῶς ἐξισταμένους
ἀγώνων ἀποτίθεσθαι τὸ πολιτικὸν πρόσωπον, οὐκ
οἶδ' ὁποῖον ἀντιμεταλαμβάνοντας; καὶ γὰρ τὸ τῆς
γεωργίας ἐκ βασιλικοῦ ταπεινόν· ὅπου γὰρ ὁ Δη-
μοσθένης φησὶν ἀνάξια πάσχειν τὴν Πάραλον, ἱερὰν
οὖσαν τριήρη, ξύλα καὶ χάρακας καὶ βοσκήματα τῷ
Μειδίᾳ παρακομίζουσαν, ἦ που πολιτικὸς ἀνὴρ ἀγω-
νοθεσίας καὶ βοιωταρχίας καὶ τὰς ἐν Ἀμφικτύοσι
προεδρίας ἀπολιπών, εἶθ' ὁρώμενος ἐν ἀλφίτων καὶ* D
*στεμφύλων διαμετρήσει καὶ πόκοις προβάτων οὐ
παντάπασι δόξει τοῦτο δὴ τὸ καλούμενον 'ἵππου
γῆρας' ἐπάγεσθαι, μηδενὸς ἀναγκάζοντος; ἐργασίας
γε μὴν βαναύσου καὶ ἀγοραίας ἅπτεσθαι μετὰ πο-
λιτείαν ὅμοιόν ἐστι τῷ γυναικὸς ἐλευθέρας καὶ σώ-
φρονος ἔνδυμα περισπάσαντα καὶ περίζωμα δόντα
συνέχειν ἐπὶ καπηλείου· καὶ γὰρ τῆς πολιτικῆς
ἀρετῆς οὕτως ἀπόλλυται τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ μέγεθος
πρός τινας οἰκονομίας καὶ χρηματισμοὺς ἀγομένης.* E
*ἂν δ', ὅπερ λοιπόν ἐστι, ῥᾳστώνας καὶ ἀπολαύσεις
τὰς ἡδυπαθείας καὶ τὰς τρυφὰς ὀνομάζοντες ἐν
ταύταις μαραινόμενον ἡσυχῇ παρακαλῶσι γηράσκειν*

9 *Δημοσθένης*] 21, 568 16 *ἵππου γῆρας*] Leutsch. 2 p. 175 18 *ἀγοραίας*] *ἀγορᾶς* mei *πολιτείαν* Madvigius: *πολιτείας* 25 *τροφὰς* mei

τὸν πολιτικόν, οὐκ οἶδα ποτέρᾳ δυεῖν εἰκόνων αἰσχρῶν πρέπειν δόξει μᾶλλον ὁ βίος αὐτοῦ· πότερον ἀφροδίσια ναύταις ἄγουσι πάντα τὸν λοιπὸν ἤδη χρόνον οὐκ ἐν λιμένι τὴν ναῦν ἔχουσιν ἀλλ' ἔτι πλέουσαν ἀπολείπουσιν· ἢ καθάπερ ἔνιοι τὸν Ἡρακλέα παίζοντες οὐκ εὖ γράφουσιν ἐν Ὀμφάλης κροκωτοφόρον ἐνδιδόντα Λυδαῖς θεραπαινίσι ῥιπίζειν καὶ παραπλέκειν ἑαυτόν, οὕτω τὸν πολιτικὸν F ἐκδύσαντες τὴν λεοντῆν καὶ κατακλίναντες εὐωχήσομεν ἀεὶ καταψαλλόμενον καὶ καταυλούμενον, οὐδὲ τῇ τοῦ Πομπηίου Μάγνου φωνῇ διατραπέντες τῇ πρὸς Λεύκολλον αὐτὸν μὲν εἰς λουτρὰ καὶ δεῖπνα καὶ συνουσίας μεθημερινὰς καὶ πολὺν ἄλυν καὶ κατασκευὰς οἰκοδομημάτων νεοπρεπεῖς μετὰ τὰς στρατείας καὶ πολιτείας ἀφεικότα, τῷ δὲ Πομπηίῳ φιλαρχίαν ἐγκαλοῦντα καὶ φιλοτιμίαν παρ' ἡλικίαν· ἔφη γὰρ ὁ Πομπήιος ἀωρότερον εἶναι γέροντι τὸ 786 τρυφᾶν ἢ τὸ ἄρχειν· ἐπεὶ δὲ νοσοῦντι συνέταξε κίχλην ὁ ἰατρός, ἦν δὲ δυσπόριστον καὶ παρ' ὥραν, ἔφη δέ τις εἶναι παρὰ Λευκόλλῳ πολλὰς τρεφομένας, οὐκ ἔπεμψεν οὐδ' ἔλαβεν εἰπὼν 'οὐκοῦν, εἰ μὴ Λεύκολλος ἐτρύφα, Πομπήιος οὐκ ἂν ἔζησε;'

5. Καὶ γὰρ εἰ ζητεῖ πάντως ἡ φύσις τὸ ἡδὺ καὶ τὸ χαίρειν, τὸ μὲν σῶμα τῶν γερόντων ἀπείρηκε πρὸς πάσας, πλὴν ὀλίγων τῶν ἀναγκαίων, τὰς ἡδονάς, καὶ οὐχ 'ἡ Ἀφροδίτη τοῖς γέρουσιν ἄχθεται'

3 ἀφροδισίαν αὐτῆς mei 10 οὐδὲ] οὐδὲν R 12 Λεύκολλον Duebnerus: λεύκολλον ἣν εἶπεν 13 malim καθημερινὰς 26 Nauck. p. 369

μόνον, ὡς Εὐριπίδης φησίν, ἀλλὰ καὶ τὰς περὶ πόσιν καὶ βρῶσιν ἐπιθυμίας ἀπημβλυμμένας τὰ B πολλὰ καὶ νωδὰς κατέχοντες μόλις οἷον ἐπιθήγουσι καὶ χαράττουσιν· ἐν δὲ τῇ ψυχῇ παρασκευαστέον ἡδονὰς οὐκ ἀγεννεῖς οὐδ' ἀνελευθέρους, ὡς Σιμωνίδης ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῷ φιλαργυρίαν, ὅτι τῶν ἄλλων ἀπεστερημένος διὰ τὸ γῆρας ἡδονῶν ὑπὸ μιᾶς ἔτι γηροβοσκεῖται τῆς ἀπὸ τοῦ κερδαίνειν. ἀλλ' ἡ πολιτεία καλλίστας μὲν ἡδονὰς ἔχει καὶ μεγίστας, αἷς καὶ τοὺς θεοὺς εἰκός ἐστιν ἢ μόναις ἢ μάλιστα χαίρειν· αὗται δ' εἰσίν, ἃς τὸ εὖ ποιεῖν καὶ καλόν τι πράττειν ἀναδίδωσιν. εἰ γὰρ Νικίας ὁ ζωγράφος οὕτως ἔχαιρε τοῖς τῆς τέχνης ἔργοις, ὥστε τοὺς οἰκέτας ἐρωτᾶν πολλάκις, εἰ λέ- C λουται καὶ ἠρίστηκεν· Ἀρχιμήδην δὲ τῇ σανίδι προσκείμενον ἀποσπῶντες βίᾳ καὶ ἀποδύοντες ἤλειφον οἱ θεράποντες, ὁ δ' ἐπὶ τοῦ σώματος ἀληλιμμένου διέγραφε τὰ σχήματα· Κάνος δ' ὁ αὐλητής, ὃν καὶ σὺ γιγνώσκεις, ἔλεγεν ἀγνοεῖν τοὺς ἀνθρώπους, ὅσῳ μᾶλλον αὑτὸν αὐλῶν ἢ ἑτέρους εὐφραίνει· λαμβάνειν γὰρ ἂν μισθὸν οὐ διδόναι τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας· ἆρ' οὐκ ἐπινοοῦμεν, ἡλίκας ἡδονὰς αἱ ἀρεταὶ τοῖς χρωμένοις ἀπὸ τῶν καλῶν πράξεων καὶ τῶν κοινωνικῶν ἔργων καὶ φιλανθρώπων παρασκευάζουσιν, οὐ κνῶσαι οὐδὲ θρύπτουσαι, ὥσπερ αἱ εἰς σάρκα λεῖαι καὶ προσηνεῖς γινόμεναι κινήσεις; ἀλλ' αὗται μὲν οἰστρώδες καὶ ἀβέβαιον καὶ D

2 *: ἀπημβλυμένας 18 Vit. Galb. c. 16: κανὸς 26 κνήσεις R

μεμιγμένον σφυγμῷ τὸ γαργαλίζον ἔχουσιν, αἱ δ' ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἔργοις, οἵων δημιουργὸς ὁ πολιτευόμενος ὀρθῶς ἐστιν, οὐ ταῖς Εὐριπίδου χρυσαῖς πτέρυξιν, ἀλλὰ τοῖς Πλατωνικοῖς ἐκείνοις καὶ οὐρανίοις πτεροῖς ὅμοια τὴν ψυχὴν μέγεθος καὶ φρόνημα μετὰ γήθους λαμβάνουσαν ἀναφέρουσιν.

6. *Ὑπομίμνησκε δὲ σεαυτὸν ὧν πολλάκις ἀκήκοας· ὁ μὲν γὰρ Ἐπαμεινώνδας ἐρωτηθεὶς τί ἥδιστον αὐτῷ γέγονεν, ἀπεκρίνατο τὸ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος καὶ τῆς μητρὸς νικῆσαι τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. ὁ δὲ Σύλλας, ὅτε τῶν ἐμφυλίων πολέμων*
E *τὴν Ἰταλίαν καθήρας προσέμιξε τῇ Ῥώμῃ πρῶτον, οὐδὲ μικρὸν ἐν τῇ νυκτὶ κατέδαρθεν, ὑπὸ γήθους καὶ χαρᾶς μεγάλης ὥσπερ πνεύματος ἀναφερόμενος τὴν ψυχήν· καὶ ταῦτα περὶ αὐτοῦ γέγραφεν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. ἄκουσμα μὲν γὰρ ἔστω μηδὲν ἥδιον ἐπαίνου κατὰ τὸν Ξενοφῶντα, θέαμα δὲ καὶ μνημόνευμα καὶ διανόημα τῶν ὄντων οὐδὲν ἔστιν ὃ τοσαύτην φέρει χάριν, ὅσην πράξεων ἰδίων ἐν ἀρχαῖς καὶ πολιτείαις ὥσπερ ἐν τόποις λαμπροῖς καὶ δημοσίοις ἀναθεώρησις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ*
F *χάρις εὐμενὴς συμμαρτυροῦσα τοῖς ἔργοις καὶ συναμιλλώμενος ἔπαινος, εὐνοίας δικαίας ἡγεμών, οἷόν τι φῶς καὶ γάνωμα τῷ χαίροντι τῆς ἀρετῆς προστίθησι· καὶ δεῖ μὴ περιορᾶν ὥσπερ ἀθλη-*

3 *Εὐριπίδου*] Nauck. p. 655   4 cf. Phaedr. p. 246 b. 248 e   5 *ὅμοια*] *ὅμοιαι?*   15 *ἔγραφεν* mei   17 *Ξενοφῶντα*] Comm. 2, 1, 31   22 *συμμαρτυροῦσα* *: *ἡ μαρτυροῦσα*   23 *ἡγεμὼν*] *γέμων* Hauptius

τικὸν στέφανον ἐν γήρᾳ ξηρὰν γενομένην τὴν
δόξαν, ἀλλὰ καινὸν ἀεί τι καὶ πρόσφατον ἐπιφέ-
ροντα τὴν τῶν παλαιῶν χάριν ἐγείρειν καὶ ποιεῖν
ἀμείνω καὶ μόνιμον· ὥσπερ οἱ τεχνῖται, οἷς ἐπέκειτο
φροντίζειν σῶον εἶναι τὸ Δηλιακὸν πλοῖον, ἀντὶ
τῶν πονούντων ξύλων ἐμβάλλοντες ἄλλα καὶ συμ-
πηγνύντες ἀίδιον ἐκ τῶν τότε χρόνων καὶ ἄφθαρτον
ἐδόκουν διαφυλάττειν. ἔστι δὲ καὶ δόξης καὶ φλο- 787
γὸς οὐ χαλεπὴ σωτηρία καὶ τήρησις ἀλλὰ μικρῶν
ὑπεκκαυμάτων δεομένη, κατασβεσθὲν δὲ καὶ ὑπο-
ψυχθὲν οὐδέτερον ἄν τις ἀπραγμόνως πάλιν ἐξ-
άψειεν. ὡς δὲ Λάμπις ὁ ναύκληρος ἐρωτηθεὶς πῶς
ἐκτήσατο τὸν πλοῦτον 'οὐ χαλεπῶς' ἔφη 'τὸν μέγαν,
τὸν δὲ βραχὺν ἐπιπόνως καὶ βραδέως·' οὕτω τῆς
πολιτικῆς δόξης καὶ δυνάμεως ἐν ἀρχῇ τυχεῖν οὐ
ῥάδιόν ἐστι, τὸ δὲ συναυξῆσαι καὶ διαφυλάξαι με-
γάλην γενομένην ἀπὸ τῶν τυχόντων ἕτοιμον. οὔτε
γὰρ φίλος ὅταν γένηται πολλὰς λειτουργίας ἐπι-
ζητεῖ καὶ μεγάλας, ἵνα μένῃ φίλος, μικροῖς δὲ ση- B
μείοις τὸ ἐνδελεχὲς ἀεὶ διαφυλάττει τὴν εὔνοιαν·
ἥ τε δήμου φιλία καὶ πίστις οὐκ ἀεὶ δεομένη χορη-
γοῦντος οὐδὲ προδικοῦντος οὐδ' ἄρχοντος αὐτῇ τῇ
προθυμίᾳ συνέχεται καὶ τῷ μὴ προαπολείποντι μηδ'
ἀπαγορεύοντι τῆς ἐπιμελείας καὶ φροντίδος. οὐδὲ

4 fort. scrib. partim cum aliis ita: ὥσπερ γὰρ οἱ τεχνῖται — — διαφυλάττειν· οὕτως ἔστι καὶ δόξης cett. τεχνῖται — εἶναι] om. mei 6 ξύλων] om. iidem 12 ναύκληρος Leonicus: ναυκληρικὸς 17 ita W: ἀπὸ τῶν τυχόντων γενομένην 21 Iannotius: δεχομένη 22 προδικοῦντος idem: προσδοκῶντος

γὰρ αἱ στρατεῖαι παρατάξεις ἀεὶ καὶ μάχας καὶ πολιορκίας ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ θυσίας ἔστιν ὅτε καὶ συνουσίας διὰ μέσου καὶ σχολὴν ἄφθονον ἐν παιδιαῖς καὶ φλυαρίαις δέχονται. πόθεν γε δὴ τὴν πολιτείαν φοβητέον, ὡς ἀπαραμύθητον καὶ πολύπονον καὶ βαρεῖαν, ὅπου καὶ θέατρα καὶ πομπαὶ
C καὶ νεμήσεις καί ‘χοροὶ καὶ Μοῖσα καὶ Ἀγλαΐα’ καὶ θεοῦ τινος ἀεὶ τιμὴ τὰς ὀφρῦς λύουσα παντὸς ἀρχείου καὶ συνεδρίου πολλαπλάσιον τὸ ἐπιτερπὲς καὶ κεχαρισμένον ἀποδίδωσιν;

7. Ὃ τοίνυν μέγιστον κακὸν ἔχουσιν αἱ πολιτεῖαι, τὸν φθόνον, ἥκιστα διερείδεται πρὸς τὸ γῆρας· ‘κύνες γὰρ καὶ βαΰζουσιν ὃν ἂν μὴ γινώσκωσι’ καθ’ Ἡράκλειτον, καὶ πρὸς τὸ ἀρχόμενον ὥσπερ ἐν θύραις τοῦ βήματος μάχεται καὶ πάροδον οὐ δίδωσι· τὴν δὲ σύντροφον καὶ συνήθη δόξαν οὐκ ἀγρίως οὐδὲ χαλεπῶς ἀλλὰ πράως ἀνέχεται. διὸ τὸν φθόνον ἔνιοι τῷ καπνῷ παρεικάζουσι· πολὺς γὰρ ἐν τοῖς ἀρχομένοις διὰ τὸ φλέγεσθαι προεκ-
D πίπτων, ὅταν ἐκλάμψωσιν, ἀφανίζεται. καὶ ταῖς μὲν ἄλλαις ὑπεροχαῖς προσμάχονται καὶ διαμφισβητοῦσιν ἀρετῆς καὶ γένους καὶ φιλοτιμίας, ὡς ἀφαιροῦντες αὑτῶν ὅσον ἄλλοις ὑφίενται· τὸ δ’ ἀπὸ τοῦ χρόνου πρωτεῖον, ὃ καλεῖται κυρίως πρεσβεῖον, ἀζηλοτύπητόν ἐστι καὶ παραχωρούμενον· οὐδεμιᾷ γὰρ οὕτω τιμῇ συμβέβηκε τὸν τιμῶντα μᾶλλον ἢ

7 cf. Bergk. 1 p. 448 Μοῖσα Boeckhius: μοῦσα 13 καὶ βαΰζουσιν] προσβαΰζουσιν R. καταβαΰζουσιν Coraes. cf. Bywater. p. 45 19 διαφλέγεσθαι Madvigius

τὸν τιμώμενον κοσμεῖν, ὡς τῇ τῶν γερόντων. ἔτι
τὴν μὲν ἀπὸ τοῦ πλούτου δύναμιν ἢ λόγου δεινό-
τητος ἢ σοφίας οὐ πάντες αὐτοῖς γενήσεσθαι προσ-
δοκῶσιν, ἐφ᾽ ἣν δὲ προάγει τὸ γῆρας αἰδῶ καὶ
δόξαν οὐδεὶς ἀπελπίζει τῶν πολιτευομένων. οὐδὲν
οὖν διαφέρει κυβερνήτου πρὸς ἐναντίον κῦμα καὶ
πνεῦμα πλεύσαντος ἐπισφαλῶς, εὐδίας δὲ καὶ εὐαε- E
ρίας γενομένης ὁρμίσασθαι ζητοῦντος, ὁ τῷ φθόνῳ
διαναυμαχήσας πολὺν χρόνον, εἶτα παυσαμένου καὶ
στορεσθέντος, ἀνακρουόμενος ἐκ τῆς πολιτείας καὶ
προϊέμενος ἅμα ταῖς πράξεσι τὰς κοινωνίας καὶ τὰς
ἑταιρείας. ὅσῳ γὰρ χρόνος γέγονε πλείων, καὶ φίλους
πλείονας καὶ συναγωνιστὰς πεποίηκεν, οὓς οὔτε συν-
εξάγειν ἑαυτῷ πάντας ἐνδέχεται καθάπερ διδασκάλῳ
χορὸν οὔτ᾽ ἐγκαταλείπειν δίκαιον· ἀλλ᾽ ὥσπερ τὰ F
παλαιὰ δένδρα τὴν μακρὰν πολιτείαν οὐ ῥᾴδιόν
ἐστιν ἀνασπάσαι πολύρριζον οὖσαν καὶ πράγμασιν
ἐμπεπλεγμένην, ἃ πλείονας παρέχει ταραχὰς καὶ
σπαραγμοὺς ἀπερχομένοις ἢ μένουσιν. εἰ δέ τι καὶ
περίεστι φθόνου λείψανον ἢ φιλονεικίας πρὸς τοὺς
γέροντας ἐκ τῶν πολιτικῶν ἀγώνων, κατασβεστέον
τοῦτο τῇ δυνάμει μᾶλλον ἢ δοτέον τὰ νῶτα, γυμ-
νοὺς καὶ ἀόπλους ἀπιόντας· οὐ γὰρ οὕτως ἀγωνι-
ζομένοις φθονοῦντες ὡς ἀπειπαμένοις καταφρονή-
σαντες ἐπιτίθενται.

8. *Μαρτυρεῖ* δὲ καὶ τὸ λεχθὲν ὑπ᾽ Ἐπαμεινώνδα 788
τοῦ μεγάλου πρὸς τοὺς Θηβαίους, ὅτε χειμῶνος

15 *: ἐγκαταλιπεῖν 23 *: ἀνόπλους 26 malim Ἐπαμεινώνδου

ὄντος οἱ Ἀρκάδες παρεκάλουν αὐτοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις διαιτᾶσθαι παρελθόντας εἰς τὴν πόλιν· οὐ γὰρ εἴασεν, ἀλλά 'νῦν μέν' ἔφη 'θαυμάζουσιν ὑμᾶς καὶ θεῶνται πρὸς τὰ ὅπλα γυμναζομένους καὶ παλαίοντας· ἂν δὲ πρὸς τῷ πυρὶ καθημένους ὁρῶσι τὸν κύαμον κάπτοντας, οὐδὲν αὐτῶν ἡγήσονται διαφέρειν'. οὕτω δὴ σεμνόν ἐστι θέαμα πρεσβύτης λέγων
B τι καὶ πράττων καὶ τιμώμενος, ὁ δ' ἐν κλίνῃ διημερεύων ἢ καθήμενος ἐν γωνίᾳ στοᾶς φλυαρῶν καὶ ἀπομυττόμενος εὐκαταφρόνητος. τοῦτο δ' ἀμέλει καὶ Ὅμηρος διδάσκει τοὺς ὀρθῶς ἀκούοντας· ὁ μὲν γὰρ Νέστωρ στρατευόμενος ἐν Τροίᾳ σεμνὸς ἦν καὶ πολυτίμητος, ὁ δὲ Πηλεὺς καὶ ὁ Λαέρτης οἰκουροῦντες ἀπερρίφησαν καὶ κατεφρονήθησαν. οὐδὲ γὰρ ἡ τοῦ φρονεῖν ἕξις ὁμοίως παραμένει τοῖς μεθεῖσιν αὐτούς, ἀλλ' ὑπ' ἀργίας ἐξανιεμένη καὶ ἀναλυομένη κατὰ μικρὸν ἀεί τινα ποθεῖ φροντίδος μελέτην, τὸ λογιστικὸν καὶ πρακτικὸν ἐγειρούσης καὶ διακαθαιρούσης·

'λάμπει γὰρ ἐν χρείαισιν, ὥσπερ εὐπρεπὴς
χαλκός.'

C οὐ γὰρ τόσον σώματος ἀσθένεια κακὸν πρόσεστι ταῖς πολιτείαις τῶν παρ' ἡλικίαν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὸ στρατήγιον βαδιζόντων, ὅσον ἔχουσιν ἀγαθὸν τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ τὸ μὴ φαινό-

6 Coraes: κόπτοντας 17 διὰ φροντίδος R 20 Nauck. p. 314 22 οὐ γὰρ τόσον] om. codices. Malim οὐ γὰρ τοσοῦτον 25 καὶ τὸ μὴ φαινόμενον κέ] Fort. ἅτε μὴ φαινομένων (sc. τῶν παρ' ἡλικίαν ἐπὶ τὸ βῆμα βαδιζόντων)

μενον ἀλλὰ τὰ μὲν ἐσφαλμένα τὰ δ' ὑπὸ δόξης
κενῆς προσπίπτειν πρὸς τὰ κοινὰ καὶ συνεφέλκεσθαι
τὸν ὄχλον, ὥσπερ θάλατταν ὑπὸ πνευμάτων ἐκτα-
ραττόμενον, ἀλλὰ πράως τε χρῆσθαι καὶ μετρίως
τοῖς ἐντυγχάνουσιν. ὅθεν αἱ πόλεις, ὅταν πταί-
σωσιν ἢ φοβηθῶσι, πρεσβυτέρων ποθοῦσιν ἀρχὴν
ἀνθρώπων· καὶ πολλάκις ἐξ ἀγροῦ κατάγουσαι γέ- D
ροντα μὴ δεόμενον μηδὲ βουλόμενον ἠνάγκασαν
ὥσπερ οἰάκων ἐφαψάμενον εἰς ἀσφαλὲς καταστῆσαι
τὰ πράγματα, παρωσάμεναί τε στρατηγοὺς καὶ δη-
μαγωγοὺς βοᾶν μέγα καὶ λέγειν ἀπνευστὶ καὶ νὴ
Δία τοῖς πολεμίοις διαβάντας εὖ μάχεσθαι δυνα-
μένους· οἷον οἱ ῥήτορες Ἀθήνησι Τιμοθέῳ καὶ Ἰφι-
κράτει Χάρητα τὸν Θεοχάρους ἐπαποδύοντες ἀκμά-
ζοντα τῷ σώματι καὶ ῥωμαλέον ἠξίουν τοιοῦτον
εἶναι τὸν τῶν Ἀθηναίων στρατηγόν, ὁ δὲ Τιμόθεος
'οὐ μὰ τοὺς θεούς' εἶπεν 'ἀλλὰ τοιοῦτον μὲν εἶναι E
τὸν μέλλοντα τῷ στρατηγῷ τὰ στρώματα κομίζειν,
τὸν δὲ στρατηγόν 'ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω' τῶν πραγ-
μάτων ὁρῶντα καὶ μηδενὶ πάθει τοὺς περὶ τῶν
συμφερόντων λογισμοὺς ἐπιταραττόμενον.' ὁ γὰρ
Σοφοκλῆς ἅσμενος ἔφη τὰ ἀφροδίσια γεγηρακὼς
ἀποπεφευγέναι καθάπερ ἄγριον καὶ λυσσῶντα δε-
σπότην· ἐν δὲ ταῖς πολιτείαις οὐχ ἕνα δεῖ δεσπότην,

ἄλλοτε μὲν ἐσφαλμένως ὁτὲ δ' ὑπὸ δόξης κενῆς cett. Reiskius coniecerat: καὶ τὸ μὴ φαινόμενον (sc. τινα) ἅμα τὰ μὲν ἐσφαλμένον τὰ δ' ὑπὸ δόξης cett. 4 τε χρῆσθαι G. Papavassiliu: κεχρῆσθαι 10 τε] γε? 12 τοὺς πολεμίους mei 17 εἶναι] supplendum vid. εἰκὸς εἶναι cf. p. 187 c 22 Σοφοκλῆς] cf. Plat. Rep. p. 329 c

ἔρωτα παίδων ἢ γυναικῶν, ἀποφεύγειν, ἀλλὰ πολ-
λοὺς μανικωτέρους τούτου, φιλονεικίαν, φιλοδοξίαν,
τὴν τοῦ πρῶτον εἶναι καὶ μέγιστον ἐπιθυμίαν, γο-
νιμώτατον φθόνου νόσημα καὶ ζηλοτυπίας καὶ διχο-
F στασίας· ὧν τὰ μὲν ἀνίησι καὶ παραμβλύνει τὰ δ'
ὅλως ἀποσβέννυσι καὶ καταψύχει τὸ γῆρας, οὐ το-
σοῦτον τῆς πρακτικῆς ὁρμῆς παραιρούμενον, ὅσον
τῶν ἀκρατῶν καὶ διαπύρων ἀπερύκει παθῶν, ὥστε
νήφοντα καὶ καθεστηκότα τὸν λογισμὸν ἐπάγειν
ταῖς φροντίσιν.

9. Οὐ μὴν ἀλλ' ἔστω καὶ δοκείτω διατρεπτικὸς
εἶναι λόγος πρὸς τὸν ἀρχόμενον ἐν πολιαῖς νεανι-
εύεσθαι λεγόμενος καὶ καθαπτόμενος ἐκ μακρᾶς
οἰκουρίας ὥσπερ νοσηλείας ἐξανισταμένου καὶ κινου-
μένου γέροντος ἐπὶ στρατηγίαν ἢ πραγματείαν,

'μέν' ὦ ταλαίπωρ', ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις·'

789 ὁ δὲ τὸν ἐμβεβιωκότα πολιτικαῖς πράξεσι καὶ διη-
γωνισμένον οὐκ ἐῶν ἐπὶ τὴν δᾷδα καὶ τὴν κορω-
νίδα τοῦ βίου προελθεῖν, ἀλλ' ἀνακαλούμενος καὶ
κελεύων ὥσπερ ἐξ ὁδοῦ μακρᾶς μεταβαλέσθαι, παν-
τάπασιν ἀγνώμων καὶ μηδὲν ἐκείνῳ προσεοικώς
ἐστιν. ὥσπερ γὰρ ὁ γαμεῖν παρασκευαζόμενον γέ-
ροντ' ἐστεφανωμένον καὶ μυριζόμενον ἀποτρέπων
καὶ λέγων τὰ πρὸς τὸν Φιλοκτήτην

'τίς δ' ἄν σε νύμφη, τίς δὲ παρθένος νέα
δέξαιτ' ἄν; εὖ γοῦν ὡς γαμεῖν ἔχεις τάλας'

1 πολλοὺς καὶ Duebnerus 16 Eur. Or. 258 22 ὁ] ὁ μὲν R 25 Kock. 3 p. 609. Nauck. p. 841 26 γοῦν Musgravius: γ' οὖν

οὐκ ἄτοπός ἐστι· καὶ γὰρ αὐτοὶ πολλὰ τοιαῦτα παί- B
ζουσιν εἰς ἑαυτούς

'γαμῶ γέρων, εὖ οἶδα, καὶ τοῖς γείτοσιν·'

ὁ δὲ τὸν πάλαι συνοικοῦντα καὶ συμβιοῦντα πολὺν χρόνον ἀμέμπτως οἰόμενος δεῖν ἀφεῖναι διὰ τὸ γῆρας τὴν γυναῖκα καὶ ζῆν καθ' ἑαυτὸν ἢ παλλακίδιον ἀντὶ τῆς γαμετῆς ἐπισπάσασθαι, σκαιότητος ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολέλοιπεν· οὕτως ἔχει τινὰ λόγον τὸ προσιόντα δήμῳ πρεσβύτην, ἢ Χλίδωνα τὸν γεωργὸν ἢ Λάμπωνα τὸν ναύκληρον ἤ τινα τῶν ἐκ τοῦ κήπου φιλοσόφων, νουθετῆσαι καὶ κατασχεῖν ἐπὶ τῆς συνήθους ἀπραγμοσύνης· ὁ δὲ Φωκίωνος C
ἢ Κάτωνος ἢ Περικλέους ἐπιλαβόμενος καὶ λέγων 'ὦ ξέν' Ἀθηναῖε ἢ Ῥωμαῖε, ἀζαλέῳ γήρᾳ κατανθιδῶν κήδη', γραψάμενος ἀπόλειψιν τῇ πολιτείᾳ καὶ τὰς περὶ τὸ βῆμα καὶ τὸ στρατήγιον ἀφεὶς διατριβὰς καὶ τὰς φροντίδας εἰς ἀγρὸν ἐπείγου σὺν ἀμφιπόλῳ τῇ γεωργίᾳ συνεσόμενος ἢ πρὸς οἰκονομίᾳ τινὶ καὶ λογισμοῖς διαθησόμενος τὸν λοιπὸν χρόνον, ἄδικα πείθει καὶ ἀχάριστα πράττειν τὸν πολιτικόν.

10. Τί οὖν; φήσαι τις ἄν, οὐκ ἀκούομεν ἐν κωμῳδίᾳ στρατιώτου λέγοντος

'λευκή με θρὶξ ἀπόμισθον ἐντεῦθεν ποιεῖ;'

πάνυ μὲν οὖν, ὦ ἑταῖρε· τοὺς γὰρ Ἄρεος θερά-

3 Kock. 3 p. 451   9 ἢ] καὶ mei   10 Λάμπιν W   14 κατανθίζων κάρα, ἤδη Madvigius. Fort. κρᾶτ' ἀνθίζων ἤδη   15 Iunius: ἀπολείψειν   17 γρηῒ σὺν ἀμφιπόλῳ Cobetus ex Hom. α 191   20 ἀχάριτα cum Vaticano (n. 139)?   ib. πράττειν] om. cod. E   23 Kock. 3 p. 451

ποντας ἡβᾶν πρέπει καὶ ἀκμάζειν, οἷα δή ‘πόλεμον πολέμοιό τε μέρμερα ἔργα’ διέποντας, ἐν οἷς τοῦ D γέροντος κἂν τὸ κράνος ἀποκρύψῃ τὰς πολιάς, ‘ἀλλά τε λάθρῃ γυῖα βαρύνεται’ καὶ προαπολείπει τῆς προθυμίας ἡ δύναμις· τοὺς δὲ τοῦ Βουλαίου καὶ Ἀγοραίου καὶ Πολιέως Διὸς ὑπηρέτας οὐ ποδῶν ἔργα καὶ χειρῶν ἀπαιτοῦμεν, ἀλλὰ βουλῆς καὶ προνοίας καὶ λόγου, μὴ ῥαχίαν ποιοῦντος ἐν δήμῳ καὶ ψόφον ἀλλὰ νοῦν ἔχοντος καὶ φροντίδα πεπνυμένην καὶ ἀσφάλειαν· οἷς ἡ γελωμένη πολιὰ καὶ ῥυτὶς ἐμπειρίας μάρτυς ἐπιφαίνεται, καὶ πειθοῦς συνεργὸν E αὐτῷ καὶ δόξαν ἤθους προστίθησι. πειθαρχικὸν γὰρ ἡ νεότης ἡγεμονικὸν δὲ τὸ γῆρας, καὶ μάλιστα σῴζεται πόλις

‘ἔνθα βουλαὶ γερόντων, καὶ νέων ἀνδρῶν ἀρι-
[στεύοισιν αἰχμαί·’

καὶ τό

‘βουλὴν δὲ πρῶτον μεγαθύμων ἷζε γερόντων
Νεστορέῃ παρὰ νηί’

θαυμαστῶς ἐπαινεῖται. διὸ τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παραζευχθεῖσαν ἀριστοκρατίαν τοῖς βασιλεῦσιν ὁ Πύθιος ‘πρεσβυγενέας’ ὁ δὲ Λυκοῦργος ἄντικρυς ‘γέροντας’ ὠνόμασεν, ἡ δὲ Ῥωμαίων σύγκλητος ἄχρι νῦν ‘γερουσία’ καλεῖται. καὶ καθάπερ ὁ νόμος τὸ διάδημα καὶ τὸν στέφανον, οὕτω τὴν πολιὰν ἡ φύσις ἔντιμον ἡγεμονικοῦ σύμβολον ἀξιώματος ἐπιτίθησι·

1 Hom. Θ 453 3 T 165 12 καὶ] del. M, sed etiam αὐτῷ non caret suspicione; num αὐτοῖς? 15 Bergk 1 p. 448 ib. βουλαὶ μὲν Boeckhius ib. em. idem: ἀριστεύουσιν 18 Hom. B 53

καὶ τό ‘γέρας’ οἶμαι καὶ τό ‘γεραίρειν’ ὄνομα σεμνὸν F ἀπὸ τῶν γερόντων γενόμενον διαμένει, οὐχ ὅτι θερμολουτοῦσι καὶ καθεύδουσι μαλακώτερον, ἀλλ’ ὡς βασιλικὴν ἐχόντων τάξιν ἐν ταῖς πόλεσι κατὰ τὴν φρόνησιν, ἧς καθάπερ ὀψικάρπου φυτοῦ τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν καὶ τέλειον ἐν γήρᾳ μόλις ἡ φύσις ἀποδίδωσι. τὸν γοῦν βασιλέα τῶν βασιλέων εὐχόμενον τοῖς θεοῖς

‘τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες εἶεν Ἀχαιῶν,’

οἷος ἦν ὁ Νέστωρ, οὐδεὶς ἐμέμψατο τῶν ‘ἀρηίων’ 790 καί ‘μένεα πνεόντων Ἀχαιῶν’, ἀλλὰ συνεχώρουν ἅπαντες οὐκ ἐν πολιτείᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ μεγάλην ἔχειν ῥοπὴν τὸ γῆρας·

‘σοφὸν γὰρ ἓν βούλευμα τὰς πολλὰς χέρας
νικᾷ’

καὶ μία γνώμη λόγον ἔχουσα καὶ πειθὼ τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα διαπράττεται τῶν κοινῶν.

11. Ἀλλὰ μὴν ἥ γε βασιλεία, τελεωτάτη πασῶν οὖσα καὶ μεγίστη τῶν πολιτειῶν, πλείστας φροντίδας ἔχει καὶ πόνους καὶ ἀσχολίας· τὸν γοῦν Σέλευκον ἑκάστοτε λέγειν ἔφασαν, εἰ γνοῖεν οἱ πολλοὶ τὸ γράφειν μόνον ἐπιστολὰς τοσαύτας καὶ ἀναγινώσκειν ὡς ἐργῶδές ἐστιν, ἐρριμμένον οὐκ ἂν ἀνελέ- B σθαι διάδημα· τὸν δὲ Φίλιππον ἐν καλῷ χωρίῳ μέλλοντα καταστρατοπεδεύειν, ὡς ἤκουσεν ὅτι χόρτος οὐκ ἔστι τοῖς ὑποζυγίοις ‘ὦ Ἡράκλεις’ εἰπεῖν ‘οἷος

3 θερμολουτοῦσι] cf. Kock. 3 p. 410 9 Hom. *Β* 372. 11 πνειόντων? 14 Nauck. p. 419 18 γε Coraes: τε 23 ἂν ἀνελέσθαι R: ἂν ἑλέσθαι 26 idem: εἶπεν

ἡμῶν ὁ βίος, εἰ καὶ πρὸς τὸν τῶν ὄνων καιρὸν
ὀφείλομεν ζῆν’. ὥρα τοίνυν καὶ βασιλεῖ παραινεῖν
πρεσβύτῃ γεγενημένῳ τὸ μὲν διάδημα καταθέσθαι
καὶ τὴν πορφύραν, ἱμάτιον δ’ ἀναλαβόντα καὶ καμ-
πύλην ἐν ἀγρῷ διατρίβειν, μὴ δοκῇ περίεργα καὶ
ἄωρα πράττειν ἐν πολιαῖς βασιλεύων. εἰ δ’ οὐκ
ἄξιον ταῦτα λέγειν περὶ Ἀγησιλάου καὶ Νομᾶ καὶ
C Δαρείου, μηδὲ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς Σόλωνα
μηδὲ τῆς συγκλήτου Κάτωνα διὰ τὸ γῆρας ἐξάγω-
μεν, οὐκοῦν μηδὲ Περικλεῖ συμβουλεύωμεν ἐγκατα-
λιπεῖν τὴν δημοκρατίαν· οὐδὲ γὰρ ἄλλως λόγον
ἔχει νέον ὄντα κατασκιρτῆσαι τοῦ βήματος, εἶτ’
ἐκχέαντα τὰς μανικὰς ἐκείνας φιλοτιμίας καὶ ὁρμὰς
εἰς τὸ δημόσιον, ὅταν ἡ τὸ φρονεῖν ἐπιφέρουσα δι’
ἐμπειρίαν ἡλικία παραγένηται, προέσθαι καὶ καταλι-
πεῖν ὥσπερ γυναῖκα τὴν πολιτείαν καταχρησάμενον.

12. Ἡ μὲν γὰρ Αἰσώπειος ἀλώπηξ τὸν ἐχῖνον
οὐκ εἴα τοὺς κρότωνας αὐτῆς ἀφαιρεῖν βουλόμενον·
D ‘ἂν γὰρ τούτους’ ἔφη ‘μεστοὺς ἀπαλλάξῃς, ἕτεροι
προσίασι πεινῶντες’· τὴν δὲ πολιτείαν ἀεὶ τοὺς γέ-
ροντας ἀποβάλλουσαν ἀναπίμπλασθαι νέων ἀνάγκη
διψώντων δόξης καὶ δυνάμεως, νοῦν δὲ πολιτικὸν
οὐκ ἐχόντων· πόθεν γάρ, εἰ μηδενὸς ἔσονται μαθη-
ταὶ μηδὲ θεαταὶ πολιτευομένου γέροντος; ἢ πλοίων
μὲν ἄρχοντας οὐ ποιεῖ γράμματα κυβερνητικά, μὴ
πολλάκις γενομένους ἐν πρύμνῃ θεατὰς τῶν πρὸς
κῦμα καὶ πνεῦμα καὶ νύκτα χειμέριον ἀγώνων,

7 *: νουμᾶ 10 οὐκοῦν *: οὔκουν 27 R: χειμερίων

'ὅτε Τυνδαριδᾶν ἀδελφῶν ἅλιον ναύταν πόθος βάλλει,'

πόλιν δὲ μεταχειρίσασθαι καὶ πεῖσαι δῆμον ἢ βουλὴν δύναιτ' ἂν ὀρθῶς νέος ἀναγνοὺς βίβλον ἢ E σχολὴν περὶ πολιτείας ἐν Λυκείῳ γραψάμενος, ἂν μὴ παρ' ἡνίαν καὶ παρ' οἴακα πολλάκις στάς, δημαγωγῶν καὶ στρατηγῶν ἀγωνιζομένων ἐμπειρίαις ἅμα καὶ τύχαις συναποκλίνων ἐπ' ἀμφότερα, μετὰ κινδύνων καὶ πραγμάτων λάβῃ τὴν μάθησιν; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν· ἀλλ' εἰ διὰ μηδὲν ἄλλο τῷ γέροντι παιδείας ἕνεκα τῶν νέων καὶ διδασκαλίας πολιτευτέον ἐστίν. ὡς γὰρ οἱ γράμματα καὶ μουσικὴν διδάσκοντες, αὐτοὶ προανακρούονται καὶ προαναγινώσκουσιν ὑφηγούμενοι τοῖς μανθάνουσιν, οὕτως ὁ πολιτικὸς οὐ F λέγων μόνον οὐδ' ὑπαγορεύων ἔξωθεν ἀλλὰ πράττων τὰ κοινὰ καὶ διοικῶν ἐπευθύνει τὸν νέον, ἔργοις ἅμα καὶ λόγοις πλαττόμενον ἐμψύχως καὶ κατασχηματιζόμενον. ὁ γὰρ τοῦτον ἀσκηθεὶς τὸν τρόπον οὐκ ἐν παλαίστραις καὶ κηρώμασιν ἀκινδύνοις εὐρύθμων σοφιστῶν, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ἐν Ὀλυμπιακοῖς καὶ Πυθικοῖς ἀγῶσιν

'ἅθηλος ἵππῳ πῶλος ὣς ἅμα τρέχει'

κατὰ Σιμωνίδην, ὡς Ἀριστείδης Κλεισθένει καὶ Κίμων Ἀριστείδῃ καὶ Φωκίων Χαβρίᾳ καὶ Κάτων 791 Μαξίμῳ Φαβίῳ καὶ Σύλλᾳ Πομπήιος καὶ Φιλοποίμενι Πολύβιος· νέοι γὰρ ὄντες πρεσβυτέροις ἐπι-

1 Bergk. 3 p. 719 3 πεῖσαι] κυβερνῆσαι exhibet in contextu V² 16 ἀπευθύνει R 17 ἐμψύχοις M 19 idem: ἀκινδύνως 22 Bergk. 2 p. 445

βάλλοντες, εἶθ᾽ οἷον παραβλαστάνοντες καὶ συνεξανιστάμενοι ταῖς ἐκείνων πολιτείαις καὶ πράξεσιν, ἐμπειρίαν καὶ συνήθειαν ἐκτῶντο πρὸς τὰ κοινὰ μετὰ δόξης καὶ δυνάμεως.

13. Ὁ μὲν οὖν Ἀκαδημαϊκὸς Αἰσχίνης, σοφιστῶν τινων λεγόντων ὅτι προσποιεῖται γεγονέναι Καρνεάδου μὴ γεγονὼς μαθητής, 'ἀλλὰ τότε γ᾽' εἶπεν 'ἐγὼ Καρνεάδου διήκουον, ὅτε τὴν ῥαχίαν καὶ τὸν
B ψόφον ἀφεικὼς ὁ λόγος αὐτοῦ διὰ τὸ γῆρας εἰς τὸ χρήσιμον συνῆκτο καὶ κοινωνικόν'· τῆς δὲ πρεσβυτικῆς πολιτείας οὐ τῷ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ταῖς πράξεσιν ἀπηλλαγμένης πανηγυρισμοῦ καὶ δοξοκοπίας, ὥσπερ τὴν ἶριν λέγουσιν ὅταν παλαιὰ γενομένη τὸ βρομῶδες ἀποπνεύσῃ καὶ θολερὸν εὐωδέστερον τὸ ἀρωματικὸν ἴσχειν, οὕτως οὐδέν ἐστι δόγμα γεροντικὸν οὐδὲ βούλευμα τεταραγμένον ἀλλ᾽ ἐμβριθῆ πάντα καὶ καθεστῶτα. διὸ καὶ τῶν νέων ἕνεκα δεῖ, καθάπερ εἴρηται, πολιτεύεσθαι τὸν πρεσβύτην, ἵνα, ὃν τρόπον φησὶ Πλάτων ἐπὶ τοῦ μιγνυμένου πρὸς ὕδωρ ἀκράτου, μαινόμενον θεὸν ἑτέρῳ
C θεῷ νήφοντι σωφρονίζεσθαι κολαζόμενον, οὕτως εὐλάβεια γεροντικὴ κεραννυμένη πρὸς ζέουσαν ἐν δήμῳ νεότητα, βακχεύουσαν ὑπὸ δόξης καὶ φιλοτιμίας, ἀφαιρῇ τὸ μανικὸν καὶ λίαν ἄκρατον.

14. Ἄνευ δὲ τούτων ἁμαρτάνουσιν οἱ οἷον τὸ πλεῦσαι καὶ τὸ στρατεύσασθαι, τοιοῦτον ἡγούμενοι

13 ἶριν Coraes: ἴβιν   19 *Πλάτων*] de Legg. p. 773 d. In V[2] post *Πλάτων* erasae sunt 4 litterae ex quibus tres posteriores: ειν discernuntur; fort. scriptum erat δεῖν   25 οἷον R

καὶ τὸ πολιτεύσασθαι πρὸς ἄλλο τι πραττόμενον, εἶτα καταλῆγον ἐν τῷ τυχεῖν ἐκείνου· λειτουργία γὰρ οὐκ ἔστιν ἡ πολιτεία τὴν χρείαν ἔχουσα πέρας, ἀλλὰ βίος ἡμέρου καὶ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ζῴου καὶ πεφυκότος ὅσον χρὴ χρόνον πολιτικῶς καὶ φιλοκάλως καὶ φιλανθρώπως ζῆν. διὸ πολιτεύεσθαι καθῆκόν ἐστιν οὐ πεπολιτεῦσθαι, καθάπερ ἀληθεύειν οὐκ ἀληθεῦσαι καὶ δικαιοπραγεῖν οὐ δικαιοπραγῆσαι καὶ φιλεῖν οὐ φιλῆσαι τὴν πατρίδα καὶ τοὺς D
πολίτας. ἐπὶ ταῦτα γὰρ ἡ φύσις ἄγει, καὶ ταύτας ὑπαγορεύει τὰς φωνὰς τοῖς μὴ διεφθορόσι τελείως ὑπ' ἀργίας καὶ μαλακίας·

'πολλοῦ σε θνητοῖς ἄξιον τίκτει πατήρ'

καί

'μή τι πανσώμεσθα δρῶντες εὖ βροτούς.'

15. Οἱ δὲ τὰς ἀρρωστίας προβαλλόμενοι καὶ τὰς ἀδυναμίας νόσου καὶ πηρώσεως μᾶλλον ἢ γήρως κατηγοροῦσι· καὶ γὰρ νέοι πολλοὶ νοσώδεις καὶ ῥωμαλέοι γέροντες· ὥστε δεῖ μὴ τοὺς γέροντας ἀλλὰ τοὺς ἀδυνάτους ἀποτρέπειν, μηδὲ τοὺς νέους παρακαλεῖν ἀλλὰ τοὺς δυναμένους. καὶ γὰρ καὶ Ἀριδαῖος E
ἦν νέος γέρων δ' Ἀντίγονος, ἀλλ' ὁ μὲν ἅπασαν ὀλίγου δεῖν κατεκτήσατο τὴν Ἀσίαν, ὁ δ' ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς δορυφόρημα κωφὸν ἦν ὄνομα βασιλέως καὶ πρόσωπον ὑπὸ τῶν ἀεὶ κρατούντων παροινούμενον. ὥσπερ οὖν ὁ Πρόδικον τὸν σοφιστὴν ἢ

1 ἄλλο τι R: ἄλλα 5 πεφυκὼς mei ib. χρὴ] ζῇ R 13. 15 Nauck. p. 917 15 M: μήτε ib. πανσώμεσθα p. 1099 a: πανσαίμεθα

Φιλήταν τὸν ποιητὴν ἀξιῶν πολιτεύεσθαι, νέους μὲν ἰσχνοὺς δὲ καὶ νοσώδεις καὶ τὰ πολλὰ κλινοπετεῖς δι' ἀρρωστίαν ὄντας, ἀβέλτερός ἐστιν· οὕτως ὁ κωλύων ἄρχειν καὶ στρατηγεῖν τοιούτους γέροντας, οἷος ἦν Φωκίων οἷος ἦν Μασανάσσης ὁ Λίβυς οἷος Κάτων ὁ Ῥωμαῖος. ὁ μὲν γὰρ Φωκίων, ὡρμημένων πολεμεῖν ἀκαίρως τῶν Ἀθηναίων, παρήγγειλε
F *τοὺς ἄχρι ἑξήκοντ' ἐτῶν ἀκολουθεῖν ὅπλα λαβόντας· ὡς δ' ἠγανάκτουν, 'οὐδέν' ἔφη 'δεινόν· ἐγὼ γὰρ ἔσομαι μεθ' ὑμῶν ὁ στρατηγὸς ὑπὲρ ὀγδοήκοντ' ἔτη γεγονώς'. Μασανάσσην δ' ἱστορεῖ Πολύβιος ἐνενήκοντα μὲν ἐτῶν ἀποθανεῖν, τετράετες καταλιπόντα παιδάριον ἐξ αὐτοῦ γεγενημένον, ὀλίγῳ δ' ἔμπροσθεν τῆς τελευτῆς μάχῃ νικήσαντα μεγάλῃ*
792 *Καρχηδονίους ὀφθῆναι τῇ ὑστεραίᾳ πρὸ τῆς σκηνῆς ῥυπαρὸν ἄρτον ἐσθίοντα, καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας εἰπεῖν, ὅτι τοῦτο ποιεῖ***

'λάμπει γὰρ ἐν χρείαισιν ὥσπερ εὐπρεπὴς
χαλκός· χρόνῳ δ' ἀργῆσαν ἤμυσε στέγος,'

ὥς φησι Σοφοκλῆς· ὡς δ' ἡμεῖς φαμεν, ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς τὸ γάνωμα καὶ τὸ φέγγος, ᾧ λογιζόμεθα καὶ μνημονεύομεν καὶ φρονοῦμεν.

16. *Διὸ καὶ τοὺς βασιλεῖς φασι γίγνεσθαι βελτίονας ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις ἢ σχολὴν ἄγοντας. Ἄτταλον γοῦν τὸν Εὐμένους ἀδελφόν,*

13 *: *γεγεννημένον* 17 lacunam add. Doehnerus, R praeeunte. Suppleo: *ποιεῖ διὰ τὴν ἕξιν* (aut *διὰ τὸ πονεῖν*) *ἀεὶ* cf. Cic. Cat. mai. c. 10 18 Nauck. p. 314 ib. *εὐπρεπὴς*] *εὐγενὴς* p. 1129c 21 *φέγγος*] sc. *ἤμυσε* 25 Coraes: *εὐμενοῦς*

ὑπ' ἀργίας μακρᾶς καὶ εἰρήνης ἐκλυθέντα κομιδῇ, B Φιλοποίμην εἷς τῶν ἑταίρων ἐποίμαινεν ἀτεχνῶς πιαινόμενον· ὥστε καὶ τοὺς Ῥωμαίους παίζοντας ἑκάστοτε διαπυνθάνεσθαι παρὰ τῶν ἐξ Ἀσίας πλεόντων, εἰ δύναται παρὰ τῷ Φιλοποίμενι βασιλεύς. Λευκόλλου δὲ Ῥωμαίων οὐ πολλοὺς ἄν τις εὕροι δεινοτέρους στρατηγούς, ὅτε τῷ πράττειν τὸ φρονεῖν συνεῖχεν· ἐπεὶ δὲ μεθῆκεν ἑαυτὸν εἰς βίον ἄπρακτον καὶ δίαιταν οἰκουρὸν καὶ ἄφροντιν, ὥσπερ οἱ σπόγγοι ταῖς γαλήναις ἐννεκρωθεὶς καὶ καταμαρανθείς, εἶτα Καλλισθένει τινὶ τῶν ἀπελευθέρων βόσκειν καὶ τιθασεύειν παρέχων τὸ γῆρας, ἐδόκει C καταφαρμακεύεσθαι φίλτροις ὑπ' αὐτοῦ καὶ γοητεύμασιν, ἄχρι οὗ Μάρκος ὁ ἀδελφὸς ἀπελάσας τὸν ἄνθρωπον αὐτὸς ᾠκονόμει καὶ ἐπαιδαγώγει τὸν λοιπὸν αὐτοῦ βίον, οὐ πολὺν γενόμενον. ἀλλὰ Δαρεῖος ὁ Ξέρξου πατὴρ ἔλεγεν αὐτὸς αὑτοῦ παρὰ τὰ δεινὰ γίγνεσθαι φρονιμώτερος, ὁ δὲ Σκύθης Ἀτέας μηδὲν οἴεσθαι τῶν ἱπποκόμων διαφέρειν ἑαυτόν, ὅτε σχολάζοι· Διονύσιος δ' ὁ πρεσβύτερος πρὸς τὸν πυθόμενον εἰ σχολάζοι 'μηδέποτ'' εἶπεν 'ἐμοὶ τοῦτο συμβαίη'. τόξον μὲν γάρ, ὥς φασιν, ἐπιτεινόμενον ῥήγνυται, ψυχὴ δ' ἀνιεμένη. καὶ γὰρ ἁρμονικοὶ τὸ D κατακούειν ἡρμοσμένου καὶ γεωμέτραι τὸ ἀναλύειν καὶ ἀριθμητικοὶ τὴν ἐν τῷ λογίζεσθαι συνέχειαν ἐκλιπόντες ἅμα ταῖς ἐνεργείαις ἀμαυροῦσι ταῖς

15 διεπαιδαγώγει Turnebus 16 Δαρεῖος] cf. p. 172 f 18 Ἀτέας] ἀτμὰς mei 21 p. 176 a: σχολάζει 22 ἀεὶ τεινόμενον R 25 συνέχειαν] malim συνήθειαν 26 συναμαυροῦσι R

ἡλικίαις τὰς ἕξεις, καίπερ οὐ πρακτικὰς ἀλλὰ θεωρητικὰς τέχνας ἔχοντες· ἡ δὲ τῶν πολιτικῶν ἕξις, εὐβουλία καὶ φρόνησις καὶ δικαιοσύνη, πρὸς δὲ τούτοις ἐμπειρία στοχαστικὴ καιρῶν καὶ λόγων, πειθοῦς δημιουργὸς δύναμις οὖσα, τῷ λέγειν ἀεί τι καὶ πράττειν καὶ λογίζεσθαι καὶ δικάζειν συνέχεται· καὶ δεινόν, εἰ τούτων ἀποδρᾶσα περιόψεται τηλικαύτας ἀρετὰς καὶ τοσαύτας ἐκρυείσας τῆς ψυχῆς· E καὶ γὰρ τὸ φιλάνθρωπον εἰκός ἐστιν ἀπομαραίνεσθαι καὶ τὸ κοινωνικὸν καὶ τὸ εὐχάριστον, ὧν οὐδεμίαν εἶναι δεῖ τελευτὴν οὐδὲ πέρας.

17. *Εἰ γοῦν πατέρα τὸν Τιθωνὸν εἶχες, ἀθάνατον μὲν ὄντα χρείαν δ' ἔχοντα διὰ γῆρας ἀεὶ πολλῆς ἐπιμελείας, οὐκ ἂν οἶμαί σε φυγεῖν οὐδ' ἀπείπασθαι τὸ θεραπεύειν καὶ προσαγορεύειν καὶ βοηθεῖν ὡς λελειτουργηκότα πολὺν χρόνον· ἡ δὲ πατρὶς καὶ μητρὶς ὡς Κρῆτες καλοῦσι, πρεσβύτερα καὶ μείζονα δίκαια γονέων ἔχουσα, πολυχρόνιος μέν F ἐστιν οὐ μὴν ἀγήρως οὐδ' αὐτάρκης, ἀλλ' ἀεὶ πολυωρίας δεομένη καὶ βοηθείας καὶ φροντίδος ἐπισπᾶται καὶ κατέχει τὸν πολιτικόν

'εἰανοῦ ἁπτομένη καί τ' ἐσσύμενον κατερύκει.'

καὶ μὴν οἶσθά με τῷ Πυθίῳ λειτουργοῦντα πολλὰς Πυθιάδας· ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποις 'ἱκανά σοι, ὦ Πλούταρχε, τέθυται καὶ πεπόμπευται καὶ κεχόρευται, νῦν δ' ὥρα πρεσβύτερον ὄντα τὸν στέφανον ἀποθέσθαι καὶ τὸ χρηστήριον ἀπολιπεῖν διὰ τὸ γῆρας'. οὐκοῦν*

1 ἡλικίαις] μαλακίαις? vid. Symbol. 22 Hom. *Π* 9 ib. εἰανοῦ mei

μηδὲ σεαυτὸν οἴου δεῖν, τῶν πολιτικῶν ἱερῶν ἔξαρχον ὄντα καὶ προφήτην, ἀφεῖναι τὰς τοῦ Πολιέως καὶ Ἀγοραίου τιμὰς Διός, ἔκπαλαι κατωργιασμένον αὐταῖς.

18. Ἀλλ' ἀφέντες, εἰ βούλει, τὸν ἀποσπῶντα 793 τῆς πολιτείας λόγον ἐκεῖνο σκοπῶμεν ἤδη καὶ φιλοσοφῶμεν, ὅπως μηδὲν ἀπρεπὲς μηδὲ βαρὺ τῷ γήρᾳ προσάξομεν ἀγώνισμα, πολλὰ μέρη τῆς πολιτείας ἐχούσης ἁρμόδια καὶ πρόσφορα τοῖς τηλικούτοις. ὥσπερ γάρ, εἰ καθῆκον ἦν ᾄδοντας διατελεῖν, ἔδει, πολλῶν τόνων καὶ τρόπων ὑποκειμένων φωνῆς, οὓς ἁρμονίας οἱ μουσικοὶ καλοῦσι, μὴ τὸν ὀξὺν ἅμα καὶ σύντονον διώκειν γέροντας γενομένους, ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ ῥᾴδιον ἔπεστι μετὰ τοῦ πρέποντος ἤθους· οὕτως, ἐπεὶ τὸ πράττειν καὶ λέγειν μᾶλλον ἀνθρώ- B ποις ἢ κύκνοις τὸ ᾄδειν ἄχρι τελευτῆς κατὰ φύσιν ἔστιν, οὐκ ἀφετέον τὴν πρᾶξιν ὥσπερ τινὰ λύραν σύντονον ἀλλ' ἀνετέον ἐπὶ τὰ κοῦφα καὶ μέτρια καὶ προσῳδὰ πρεσβύταις πολιτεύματα μεθαρμοττομένους. οὐδὲ γὰρ τὰ σώματα παντελῶς ἀκίνητα καὶ ἀγύμναστα περιορῶμεν, ὅτε μὴ δυνάμεθα σκαφείοις μηδ' ἁλτῆρσι χρῆσθαι μηδὲ δισκεύειν μηδ' ὁπλομαχεῖν ὡς καὶ πρότερον, ἀλλ' αἰώραις καὶ περιπάτοις, ἔνιοι δὲ καὶ σφαίρᾳ προσπαλαίοντες ἐλαφρῶς καὶ διαλεγόμενοι κινοῦσι τὸ πνεῦμα καὶ τὸ θερμὸν ἀναρριπίζουσι· μήτε δὴ τελέως ἐκπαγέντας ἑαυτοὺς C καὶ καταψυχθέντας ἀπραξίᾳ περιίδωμεν μήτ' αὖ

8 *: προσάξωμεν 27 Coraes: περιίδοιμεν

πάλιν πᾶσαν ἀρχὴν ἐπαιρόμενοι καὶ παντὸς ἐπιδραττόμενοι πολιτεύματος ἀναγκάζωμεν τὸ γῆρας ἐξελεγχόμενον ἐπὶ τοιαύτας φωνὰς καταφέρεσθαι

'ὦ δεξιὰ χείρ, ὡς ποθεῖς λαβεῖν δόρυ·
ἐν δ' ἀσθενείᾳ τὸν πόθον διώλεσας.'

οὐδὲ γὰρ ἀκμάζων καὶ δυνάμενος ἀνὴρ ἐπαινεῖται, πάντα συλλήβδην ἀνατιθεὶς ἑαυτῷ τὰ κοινὰ πράγ-
D ματα καὶ μηδὲν ἑτέρῳ παριέναι βουλόμενος, ὥσπερ οἱ Στωικοὶ τὸν Δία λέγουσιν, εἰς πάντα παρενείρων καὶ πᾶσι καταμιγνὺς ἑαυτὸν ἀπληστίᾳ δόξης ἢ φθόνῳ τῶν μεταλαμβανόντων ἁμωσγέπως τιμῆς τινος ἐν τῇ πόλει καὶ δυνάμεως· πρεσβύτῃ δὲ κομιδῇ, κἂν τὸ ἄδοξον ἀφέλῃς, ἐπίπονος καὶ ταλαίπωρος ἡ πρὸς πᾶν μὲν ἀεὶ κληρωτήριον ἀπαντῶσα φιλαρχία, παντὶ δ' ἐφεδρεύουσα δικαστηρίου καιρῷ καὶ συνεδρίου πολυπραγμοσύνη, πᾶσαν δὲ πρεσβείαν καὶ
E προδικίαν ὑφαρπάζουσα φιλοτιμία. καὶ γὰρ ταῦτα πράττειν καὶ μετ' εὐνοίας βαρὺ παρ' ἡλικίαν, συμβαίνει δέ γε τἀναντία· μισοῦνται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν νέων, ὡς οὐ προϊέμενοι πράξεων αὐτοῖς ἀφορμὰς μηδ' εἰς μέσον ἐῶντες προελθεῖν, ἀδοξεῖ δὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις τὸ φιλόπρωτον αὐτῶν καὶ φίλαρχον οὐχ ἧττον ἢ τὸ φιλόπλουτον ἑτέρων γερόντων καὶ φιλήδονον.

19. Ὥσπερ οὖν τὸν Βουκέφαλον ὁ Ἀλέξανδρος πρεσβύτερον ὄντα μὴ βουλόμενος πιέζειν ἑτέροις ἐπωχεῖτο πρὸ τῆς μάχης ἵπποις, ἐφοδεύων τὴν φά-

4 Eur. Herc. 269 5 πόνον Nauck. 21 μηδ'] οὐδ'?

λαγγα καὶ καθιστὰς εἰς τὴν τάξιν, εἶτα δοὺς τὸ σύνθημα καὶ μεταβὰς ἐπ᾽ ἐκεῖνον εὐθὺς ἐπῆγε τοῖς F πολεμίοις καὶ διεκινδύνευεν· οὕτως ὁ πολιτικός, ἂν ἔχῃ νοῦν, αὐτὸς αὑτὸν ἡνιοχῶν πρεσβύτην γενόμενον ἀφέξεται τῶν οὐκ ἀναγκαίων καὶ παρήσει τοῖς ἀκμάζουσι χρῆσθαι πρὸς τὰ μικρότερα τὴν πόλιν, ἐν δὲ τοῖς μεγάλοις αὐτὸς ἀγωνιεῖται προθύμως. οἱ μὲν γὰρ ἀθληταὶ τὰ σώματα τῶν ἀναγκαίων πόνων ἄθικτα τηροῦσι καὶ ἀκέραια πρὸς τοὺς ἀχρήστους· ἡμεῖς δὲ τοὐναντίον, ἐῶντες τὰ μικρὰ καὶ φαῦλα, τοῖς ἀξίοις σπουδῆς φυλάξομεν ἑαυτούς. ‘νέῳ’ μὲν γὰρ ἴσως ‘ἐπέοικε’ καθ᾽ Ὅμηρον ‘πάντα’, καὶ δέχονται καὶ ἀγαπῶσι τὸν μὲν μικρὰ καὶ πολλὰ πράττοντα δημοτικὸν καὶ φιλόπονον τὸν δὲ λαμπρὰ καὶ σεμνὰ γενναῖον καὶ μεγαλόφρονα καλοῦντες· 794 ἔστι δ᾽ ὅπου καὶ τὸ φιλόνεικον καὶ παράβολον ὥραν ἔχει τινὰ καὶ χάριν ἐπιπρέπουσαν τοῖς τηλικούτοις. ὁ πρεσβύτης δ᾽ ἀνὴρ ἐν πολιτείᾳ διακονικὰς λειτουργίας ὑπομένων, οἷα τελῶν πράσεις καὶ λιμένων ἐπιμελείας καὶ ἀγορᾶς, ἔτι δὲ πρεσβείας καὶ ἀποδημίας πρὸς ἡγεμόνας καὶ δυνάστας ὑποτρέχων, ἐν αἷς ἀναγκαῖον οὐδὲν οὐδὲ σεμνὸν ἔνεστιν ἀλλὰ θεραπεία καὶ τὸ πρὸς χάριν, ἐμοὶ μὲν οἰκτρόν, ὦ φίλε, φαίνεται καὶ ἄζηλον, ἑτέροις δ᾽ ἴσως καὶ ἐπαχθὲς φαίνεται καὶ φορτικόν.

20. Οὐδὲ γὰρ ἐν ἀρχαῖς τὸν τηλικοῦτον ὥρα

12 Ὅμηρον] X 71 13 W: ἔχονται ib. τὸν μὲν — τὸν δὲ W: τὰ μὲν — τὰ δὲ 18 ὁ] deleverim 25 φανεῖται Coraes, del. M fortasse rectius

B φέρεσθαι, πλὴν ὅσαι γε μέγεθός τι κέκτηνται καὶ ἀξίωμα· καθάπερ ἣν σὺ νῦν Ἀθήνησι μεταχειρίζῃ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς ἐπιστασίαν καὶ νὴ Δία τὸ πρόσχημα τῆς Ἀμφικτυονίας, ἥν σοι διὰ τοῦ βίου παντὸς ἡ πατρὶς ἀνατέθεικε ‘πόνον ἡδὺν κάματόν τ’ εὐκάματον’ ἔχουσαν. δεῖ δὲ καὶ ταύτας μὴ διώκειν τὰς τιμὰς ἀλλὰ φεύγοντας ἄρχειν, μηδ’ αἰτουμένους ἀλλὰ παραιτουμένους, μηδ’ ὡς αὑτοῖς τὸ ἄρχειν λαμβάνοντας ἀλλ’ ὡς αὑτοὺς τῷ ἄρχειν ἐπιδιδόντας. οὐ γάρ, ὡς Τιβέριος ὁ Καῖσαρ ἔλεγε, C τὸ τὴν χεῖρα τῷ ἰατρῷ προτείνειν ὑπὲρ ἑξήκοντ’ ἔτη γεγονότας αἰσχρόν ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τὴν χεῖρα τῷ δήμῳ προτείνειν ψῆφον αἰτοῦντας ἢ φωνὴν ἀρχαιρεσιάζουσαν· ἀγεννὲς γὰρ τοῦτο καὶ ταπεινόν· ὡς τοὐναντίον ἔχει τινὰ σεμνότητα καὶ κόσμον, αἱρουμένης τῆς πατρίδος καὶ καλούσης καὶ περιμενούσης, κατιόντα μετὰ τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης γεραρὸν ὡς ἀληθῶς καὶ περίβλεπτον ἀσπάσασθαι καὶ δεξιώσασθαι τὸ γέρας.

21. Οὕτω δέ πως καὶ λόγῳ χρηστέον ἐν ἐκκλησίᾳ πρεσβύτην γενόμενον, μὴ ἐπιπηδῶντα συνεχῶς τῷ βήματι μηδ’ ἀεὶ δίκην ἀλεκτρυόνος ἀντᾴδοντα τοῖς φθεγγομένοις, μηδὲ τῷ συμπλέκεσθαι καὶ διερεθίζειν ἀποχαλινοῦντα τὴν πρὸς αὐτὸν αἰδῶ τῶν D νέων μηδὲ μελέτην ἐμποιοῦντα καὶ συνήθειαν ἀπει-

1 φέρεσθαι] malim φαίνεσθαι cum pr. m. V^2 5 πόνον κἑ] cf. Eur. Bacch. 66 6 δὲ] om. mei 8 αἰτοῦντας R, sed auctor usus fuisse vid. αἰτουμένους forma media propter insequens παραιτουμένους 24 αὐτὸν?

θείας καὶ δυσηκοΐας, ἀλλὰ καὶ παριέντα ποτὲ καὶ διδόντα πρὸς δόξαν ἀναχαιτίσαι καὶ θρασύνασθαι, μηδὲ παρόντα μηδὲ πολυπραγμονοῦντα, ὅπου μὴ μέγα τὸ κινδυνευόμενόν ἐστι πρὸς σωτηρίαν κοινὴν ἢ τὸ καλὸν καὶ πρέπον. ἐκεῖ δὲ χρὴ καὶ μηδενὸς καλοῦντος ὠθεῖσθαι δρόμῳ παρὰ δύναμιν, ἀναθέντα χειραγωγοῖς αὑτὸν ἢ φοράδην κομιζόμενον, ὥσπερ ἱστοροῦσιν ἐν Ῥώμῃ Κλαύδιον Ἄππιον· ἡττημένων γὰρ ὑπὸ Πύρρου μάχῃ μεγάλῃ, πυθόμενος τὴν σύγκλητον ἐνδέχεσθαι λόγους περὶ σπονδῶν καὶ εἰρήνης E οὐκ ἀνασχετὸν ἐποιήσατο, καίπερ ἀμφοτέρας ἀποβεβληκὼς τὰς ὄψεις, ἀλλ᾽ ἧκε δι᾽ ἀγορᾶς φερόμενος πρὸς τὸ βουλευτήριον· εἰσελθὼν δὲ καὶ καταστὰς εἰς μέσον ἔφη πρότερον μὲν ἄχθεσθαι τῷ τῶν ὀμμάτων στέρεσθαι, νῦν δ᾽ ἂν εὔξασθαι μηδ᾽ ἀκούειν οὕτως αἰσχρὰ καὶ ἀγεννῆ βουλευομένους καὶ πράττοντας ἐκείνους. ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν καθαψάμενος αὐτῶν τὰ δὲ διδάξας καὶ παρορμήσας, ἔπεισεν εὐθὺς ἐπὶ τὰ ὅπλα χωρεῖν καὶ διαγωνίζεσθαι F περὶ τῆς Ἰταλίας πρὸς τὸν Πύρρον. ὁ δὲ Σόλων, τῆς Πεισιστράτου δημαγωγίας, ὅτι τυραννίδος ἦν μηχάνημα, φανερᾶς γενομένης, μηδενὸς ἀμύνεσθαι μηδὲ κωλύειν τολμῶντος, αὐτὸς ἐξενεγκάμενος τὰ ὅπλα καὶ πρὸ τῆς οἰκίας θέμενος ἠξίου βοηθεῖν τοὺς πολίτας· πέμψαντος δὲ τοῦ Πεισιστράτου πρὸς αὐτὸν καὶ πυνθανομένου τίνι πεποιθὼς ταῦτα πράττει, 'τῷ γήρᾳ' εἶπεν.

1 παριόντα mei 2 Coraes: θρασύνεσθαι 3 ὅπου γε Duebnerus 27 malim πράττοι

22. Ἀλλὰ τὰ μὲν οὕτως ἀναγκαῖα καὶ τοὺς ἀπεσβηκότας κομιδῇ γέροντας, ἂν μόνον ἐμπνέωσιν, ἐξάπτει καὶ διανίστησιν· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ποτὲ μέν, ὥσπερ εἴρηται, παραιτούμενος ἐμμελὴς ἔσται
795 τὰ γλίσχρα καὶ διακονικὰ καὶ μείζονας ἔχοντα τοῖς πράττουσιν ἀσχολίας ἢ δι' οὓς πράττεται χρείας καὶ ὠφελείας· ἔστι δ' ὅπου περιμένων καλέσαι καὶ ποθῆσαι καὶ μετελθεῖν οἴκοθεν τοὺς πολίτας ἀξιοπιστότερος δεομένοις κάτεισι. τὰ δὲ πλεῖστα καὶ παρὼν σιωπῇ τοῖς νεωτέροις λέγειν παρίησιν, οἷον βραβεύων φιλοτιμίας πολιτικῆς ἅμιλλαν· ἐὰν δ' ὑπερβάλλῃ τὸ μέτριον, καθαπτόμενος ἠπίως καὶ μετ' εὐμενείας ἀφαιρῶν φιλονεικίας καὶ βλασφημίας καὶ ὀργάς, ἐν δὲ ταῖς γνώμαις τὸν ἁμαρτάνοντα παραμυθούμενος ἄνευ ψόγου καὶ διδάσκων, ἐπαινῶν δ' ἀφόβως τὸν κατορθοῦντα καὶ νικώμενος ἑκουσίως
B καὶ προϊέμενος τὸ πεῖσαι καὶ περιγενέσθαι πολλάκις ὅπως αὐξάνωνται καὶ θαρσῶσιν, ἐνίοις δὲ καὶ συναναπληρῶν μετ' εὐφημίας τὸ ἐλλεῖπον, ὡς ὁ Νέστωρ

'οὔτις τοι τὸν μῦθον ὀνόσσεται ὅσσοι Ἀχαιοί,
οὐδὲ πάλιν ἐρέει· ἀτὰρ οὐ τέλος ἵκεο μύθων.
ἦ μὴν καὶ νέος ἐσσί, ἐμὸς δέ κε καὶ πάις εἴης.'

23. Τούτου δὲ πολιτικώτερον, μὴ μόνον ἐμφανῶς μηδὲ δημοσίᾳ ὀνειδίζων ἄνευ δηγμοῦ σφόδρα

14 παραμυθούμενος] ἐπανορθούμενος W hic et paulo post (p. 53 lin. 8) 16 ἀφόβως] ἀφθόνως R 20 Hom. *I* 55 ib. Ἀχαιοί idem: ἀχαιῶν 23 πολιτικώτερος ὁ μὴ μόνον — ὀνειδίζων W πολιτικώτερον] intell. ποιεῖ monuit R 24 δημοσίᾳ γ' Schellensius ib. ὀνειδίζων Madvigius: ὀνειδίζειν, malim tamen μόνον ὀνειδίζων Codex V^2 ὀνειδίζειν habet

κολούοντος καὶ ταπεινοῦντος, ἀλλὰ μᾶλλον ἰδίᾳ τοῖς εὖ πεφυκόσι πρὸς πολιτείαν ὑποτιθέμενος καὶ συνεισηγούμενος εὐμενῶς λόγους τε χρηστοὺς καὶ πολιτεύματα, C συνεξορμῶν πρὸς τὰ καλὰ καὶ συνεπιλαμπρύνων τὸ φρόνημα καὶ παρέχων, ὥσπερ οἱ διδάσκοντες ἱππεύειν, ἐν ἀρχῇ χειροήθη καὶ πρᾶον ἐπιβῆναι τὸν δῆμον· εἰ δέ τι σφαλείη, μὴ περιορῶν ἐξαθυμοῦντα τὸν νέον, ἀλλ᾿ ἀνιστὰς καὶ παραμυθούμενος, ὡς Ἀριστείδης Κίμωνα καὶ Μνησίφιλος Θεμιστοκλέα, δυσχεραινομένους καὶ κακῶς ἀκούοντας ἐν τῇ πόλει τὸ πρῶτον ὡς ἰταμοὺς καὶ ἀκολάστους, ἐπῆραν καὶ ἀνεθάρρυναν. λέγεται δὲ καὶ Δημοσθένους ἐκπεσόντος ἐν τῷ δήμῳ καὶ βαρέως φέροντος ἅψασθαι παλαιόν τινα γέροντα τῶν ἀκη- D κοότων Περικλέους καὶ εἰπεῖν, ὡς ἐκείνῳ τἀνδρὶ προσεοικὼς τὴν φύσιν οὐ δικαίως αὑτοῦ κατέγνωκεν. οὕτω δὲ καὶ Τιμόθεον Εὐριπίδης συριττόμενον ἐπὶ τῇ καινοτομίᾳ καὶ παρανομεῖν εἰς τὴν μουσικὴν δοκοῦντα θαρρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς ὀλίγου χρόνου τῶν θεάτρων ὑπ᾿ αὐτῷ γενησομένων.

24. Καθόλου δ᾿ ὥσπερ ἐν Ῥώμῃ ταῖς Ἑστιάσι παρθένοις τοῦ χρόνου διώρισται τὸ μὲν μανθάνειν τὸ δὲ δρᾶν τὰ νενομισμένα τὸ δὲ τρίτον ἤδη διδάσκειν, καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ περὶ τὴν Ἄρτεμιν ὁμοίως ἑκάστην Μελλιέρην τὸ πρῶτον εἶθ᾿ Ἱέρην E τὸ δὲ τρίτον Παριέρην καλοῦσιν· οὕτως ὁ τελέως πολιτικὸς ἀνὴρ τὰ μὲν πρῶτα μανθάνων ἔτι

in rasura; ex pr. m. videntur haec: νομ . ξ . . .   14 καθάψασθαι Coraes   25 ἑκάστην X: ἑκάστου   26 πανιέρην? vid. Symbol.

πολιτεύεται καὶ μυούμενος τὰ δ' ἔσχατα διδάσκων καὶ μυσταγωγῶν· τὸ μὲν γὰρ ἐπιστατεῖν ἀθλοῦσιν ἑτέροις οὐκ ἔστιν αὐτὸν ἀθλεῖν, ὁ δὲ παιδοτριβῶν νέον ἐν πράγμασι κοινοῖς καὶ δημοσίοις ἀγῶσι καὶ παρασκευάζων τῇ πατρίδι

'μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι πρηκτῆρά τε ἔργων'

ἐν οὐ μικρῷ μέρει πολιτείας οὐδὲ φαύλῳ χρήσιμός ἐστιν, ἀλλ' εἰς ὃ μάλιστα καὶ πρῶτον ὁ Λυκοῦργος
F ἐντείνας ἑαυτὸν εἴθισε τοὺς νέους παντὶ πρεσβύτῃ καθάπερ νομοθέτῃ πειθομένους διατελεῖν. ἐπεὶ πρὸς τί βλέψας ὁ Λύσανδρος εἶπεν, ὡς ἐν Λακεδαίμονι κάλλιστα γηρῶσιν; ἆρ' ὅτι γ' ἀργεῖν ἔξεστι μάλιστα τοῖς πρεσβυτέροις ἐκεῖ καὶ δανείζειν ἢ κυβεύειν συγκαθεζομένους ἢ πίνειν ἐν ὥρᾳ συνάγοντας; οὐκ ἂν εἴποις· ἀλλ' ὅτι τρόπον τινὰ πάντες οἱ τηλικοῦτοι τάξιν ἀρχόντων ἢ τινων πατρονόμων ἢ παιδαγωγῶν ἔχοντες οὐ τὰ κοινὰ μόνον ἐπισκο-
796 ποῦσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν νέων ἕκαστ' ἀεὶ περί τε τὰ γυμνάσια καὶ παιδιὰς καὶ διαίτας καταμανθάνουσιν οὐ παρέργως, φοβεροὶ μὲν ὄντες τοῖς ἁμαρτάνουσιν αἰδεστοὶ δὲ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ποθεινοί· θεραπεύουσι γὰρ ἀεὶ καὶ διώκουσιν αὐτοὺς οἱ νέοι, τὸ κόσμιον καὶ τὸ γενναῖον αὔξοντας καὶ συνεπιγαυροῦντας ἄνευ φθόνου.

1 W: πολιτεύεσθαι 6 Hom. *I* 443 12 γε ἀργεῖν Faehsius: γεωργεῖν 14 ἐν ὥρᾳ συνάγοντας] cf. Athen. p. 279 f. 365 c 19 Amyotus: παιδείας 20 post ἁμαρτάνουσιν] erasae sunt 11 fere litt. in V[2]. Fortasse adiectivum excidit

25. Τοῦτο γὰρ τὸ πάθος οὐδενὶ χρόνῳ πρέπον ἡλικίας, ὅμως ἐν νέοις εὐπορεῖ χρηστῶν ὀνομάτων, ἅμιλλα καὶ ζῆλος καὶ φιλοτιμία προσαγορευόμενον, ἐν δὲ πρεσβύταις παντελῶς ἄωρόν ἐστι καὶ ἄγριον καὶ ἀγεννές. διὸ δεῖ πορρωτάτω τοῦ φθονεῖν ὄντα τὸν πολιτικὸν γέροντα μὴ καθάπερ τὰ βάσκανα γεράνδρυα τῶν παραβλαστανόντων καὶ ὑποφυομένων B σαφῶς ἀφαιρεῖσθαι καὶ κολούειν τὴν βλάστην καὶ τὴν αὔξησιν, ἀλλ' εὐμενῶς προσδέχεσθαι καὶ παρέχειν τοῖς ἀντιλαμβανομένοις καὶ προσπλεκομένοις ἑαυτὸν ὀρθοῦντα καὶ χειραγωγοῦντα καὶ τρέφοντα μὴ μόνον ὑφηγήσεσι καὶ συμβουλίαις ἀγαθαῖς, ἀλλὰ καὶ παραχωρήσεσι πολιτευμάτων τιμὴν ἐχόντων καὶ δόξαν ἤ τινας ὑπουργίας ἀβλαβεῖς μὲν ἡδείας δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ πρὸς χάριν ἐσομένας· ὅσα δ' ἐστὶν ἀντίτυπα καὶ προσάντη καὶ καθάπερ τὰ φάρμακα δάκνει παραχρῆμα καὶ λυπεῖ τὸ δὲ καλὸν καὶ λυσιτελὲς ὕστερον ἀποδίδωσι, μὴ τοὺς νέους ἐπὶ ταῦτα C προσάγοντα μηδ' ὑποβάλλοντα θορύβοις, ὄχλων ἀγνωμονούντων ἀήθεις ὄντας, ἀλλ' αὐτὸν ἐκδεχόμενον τὰς ὑπὲρ τῶν συμφερόντων ἀπεχθείας· τούτῳ γὰρ εὐνουστέρους τε ποιήσει τοὺς νέους καὶ προθυμοτέρους ἐν ταῖς ἄλλαις ὑπηρεσίαις.

26. Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα χρὴ μνημονεύειν, ὡς οὐκ ἔστι πολιτεύεσθαι μόνον τὸ ἄρχειν καὶ πρε-

6 post *βάσκανα* lac. 10 fere litt. est in V² 8 *καὶ κολούειν* Aldina (ubi *κωλούειν* male scriptum est); mei omiserunt 20 *ἀλλ'*] om. mei, nisi quod eius loco vacuum spatium in V² est

σβεύειν καὶ μέγα βοᾶν ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ περὶ τὸ βῆμα βακχεύειν λέγοντας ἢ γράφοντας, ἃ οἱ πολλοὶ τοῦ πολιτεύεσθαι νομίζουσιν, ὥσπερ ἀμέλει καὶ D φιλοσοφεῖν τοὺς ἀπὸ τοῦ δίφρου διαλεγομένους καὶ σχολὰς ἐπὶ βιβλίοις περαίνοντας· ἡ δὲ συνεχὴς ἐν ἔργοις καὶ πράξεσιν ὁρωμένη καθ᾽ ἡμέραν ὁμαλῶς πολιτεία καὶ φιλοσοφία λέληθεν αὐτούς. καὶ γὰρ τοὺς ἐν ταῖς στοαῖς ἀνακάμπτοντας περιπατεῖν φασιν, ὡς ἔλεγε Δικαίαρχος, οὐκέτι δὲ τοὺς εἰς ἀγρὸν ἢ πρὸς φίλον βαδίζοντας. ὅμοιον δ᾽ ἐστὶ τῷ φιλοσοφεῖν τὸ πολιτεύεσθαι. Σωκράτης γοῦν οὔτε βάθρα θεὶς οὔτ᾽ εἰς θρόνον καθίσας οὔθ᾽ ὥραν διατριβῆς ἢ περιπάτου τοῖς γνωρίμοις τεταγμένην φυλάττων, ἀλλὰ καὶ συμπαίζων, ὅτε τύχοι, καὶ συμπίνων καὶ συστρατευόμενος ἐνίοις καὶ συναγοράζων, τέλος δὲ E καὶ δεδεμένος καὶ πίνων τὸ φάρμακον, ἐφιλοσόφει· πρῶτος ἀποδείξας τὸν βίον ἅπαντι χρόνῳ καὶ μέρει καὶ πάθεσι καὶ πράγμασιν ἁπλῶς ἅπασι φιλοσοφίαν δεχόμενον. οὕτω δὴ διανοητέον καὶ περὶ πολιτείας, ὡς τοὺς μὲν ἀνοήτους, οὐδ᾽ ὅταν στρατηγῶσιν ἢ γραμματεύωσιν ἢ δημηγορῶσι, πολιτευομένους ἀλλ᾽ ὀχλοκοποῦντας ἢ πανηγυρίζοντας ἢ στασιάζοντας ἢ λειτουργοῦντας ἀναγκαίως· τὸν δὲ κοινωνικὸν καὶ φιλάνθρωπον καὶ φιλόπολιν καὶ κηδεμονικὸν καὶ πολιτικὸν ἀληθῶς, κἂν μηδέποτε τὴν χλαμύδα περί-

3 τοῦ] τὸ Coraes, del. R male, nam genetivus hic idem valet atque ἴδια τοῦ πολιτεύεσθαι   6 ὁμαλῶς (i. e. ἴσως) Coraes: οὐδαμῶς   9 Δικαίαρχος] Mueller. 2 p. 226   14 συμπαίζων R: παίζων   16 W: συνδεδεμένος

θηται, πολιτευόμενον ἀεὶ τῷ παρορμᾶν τοὺς δυναμένους, ὑφηγεῖσθαι τοῖς δεομένοις, συμπαρεῖναι F τοῖς βουλευομένοις, διατρέπειν τοὺς κακοπραγμονοῦντας, ἐπιρρωννύναι τοὺς εὐγνώμονας, φανερὸν εἶναι μὴ παρέργως προσέχοντα τοῖς κοινοῖς μηδ᾽ ὅπου σπουδή τις ἢ παράκλησις διὰ τὸ πρωτεῖον εἰς τὸ θέατρον βαδίζοντα καὶ τὸ βουλευτήριον, ἄλλως δὲ διαγωγῆς χάριν ὡς ἐπὶ θέαν ἢ ἀκρόασιν, ὅταν ἐπέλθῃ, παραγιγνόμενον, ἀλλά, κἂν μὴ παραγένηται 797 τῷ σώματι, παρόντα τῇ γνώμῃ καὶ τῷ πυνθάνεσθαι τὰ μὲν ἀποδεχόμενον τοῖς δὲ δυσκολαίνοντα τῶν πραττομένων.

27. Οὐδὲ γὰρ Ἀθηναίων Ἀριστείδης οὐδὲ Ῥωμαίων Κάτων ἦρξε πολλάκις, ἀλλὰ πάντα τὸν αὑτῶν βίον ἐνεργὸν ἀεὶ ταῖς πατρίσι παρέσχον. Ἐπαμεινώνδας δὲ πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα κατώρθωσε στρατηγῶν, οὐκ ἔλαττον δ᾽ αὐτοῦ μνημονεύεται μηδὲ στρατηγοῦντος μηδ᾽ ἄρχοντος ἔργον περὶ Θετταλίαν, ὅτε τῶν στρατηγῶν εἰς τόπους χαλεποὺς ἐμβαλόντων τὴν φάλαγγα καὶ θορυβουμένων (ἐπέκειντο γὰρ B οἱ πολέμιοι βάλλοντες), ἀνακληθεὶς ἐκ τῶν ὁπλιτῶν πρῶτον μὲν ἔπαυσε θαρρύνας τὸν τοῦ στρατεύματος τάραχον καὶ φόβον, ἔπειτα διατάξας καὶ διαρμοσάμενος τὴν φάλαγγα συγκεχυμένην ἐξήγαγε ῥᾳδίως καὶ κατέστησεν ἐναντίαν τοῖς πολεμίοις, ὥστ᾽ ἀπελθεῖν ἐκείνους μεταβαλομένους. Ἄγιδος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν Ἀρκαδίᾳ τοῖς πολεμίοις ἐπάγοντος ἤδη

1 τοὺς πράττειν δυναμένους R 6 πρωτεῖον X versio: πρῶτον

τὸ στράτευμα συντεταγμένον εἰς μάχην, τῶν πρεσβυτέρων τις Σπαρτιατῶν ἐπεβόησεν, ὅτι διανοεῖται κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ Ἄργους ἐπαιτίου C ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλόμενον εἶναι, ὡς ὁ Θουκυδίδης φησίν· ὁ δ' Ἆγις ἀκούσας ἐπείσθη καὶ ἀνεχώρησε. Μενεκράτει δὲ καὶ δίφρος ἔκειτο καθ' ἡμέραν παρὰ ταῖς θύραις τοῦ ἀρχείου, καὶ πολλάκις ἀνιστάμενοι πρὸς αὐτὸν οἱ Ἔφοροι διεπυνθάνοντο καὶ συνεβουλεύοντο περὶ τῶν μεγίστων. ἐδόκει γὰρ ἔμφρων ἀνὴρ εἶναι καὶ συνετὸς ἱστορεῖσθαι· διὸ καὶ παντάπασιν ἤδη τὴν τοῦ σώματος ἐξημαυρωμένος δύναμιν καὶ τὰ πολλὰ κλινήρης διημερεύων, μεταπεμπομένων εἰς ἀγορὰν τῶν Ἐφόρων, ὥρμησε μὲν ἐξαναστὰς βαδίζειν, μόλις δὲ καὶ χαλεπῶς προερχόμενος, εἶτα παι- D δαρίοις ἐντυχὼν καθ' ὁδόν, ἠρώτησεν, εἴ τι γινώσκουσιν ἀναγκαιότερον ὂν τοῦ πείθεσθαι δεσπότῃ· τῶν δὲ φησάντων 'τὸ μὴ δύνασθαι', τοῦτο τῆς ὑπουργίας λογισάμενος πέρας ἀνέστρεψεν οἴκαδε. δεῖ γὰρ μὴ προαπολείπειν τὴν προθυμίαν τῆς δυνάμεως, ἐγκαταλειφθεῖσαν δὲ μὴ βιάζεσθαι. καὶ μὴν Γαΐῳ Λαιλίῳ Σκιπίων ἐχρῆτο συμβούλῳ στρατηγῶν ἀεὶ καὶ πολιτευόμενος, ὥστε καὶ λέγειν ἐνίους ὑποκριτὴν τῶν πράξεων Σκιπίωνα ποιητὴν δὲ τὸν Γάιον εἶναι. Κικέρων δ' αὐτὸς ὁμολογεῖ τὰ κάλ-

3 ἰᾶσθαι — ἐπαιτίου Thucydides (5, 65): ἰάσασθαι — ἐπετείου 5 βουλόμενον] βουλομένην idem 6 Μενεκράτει δὲ Iannotius: μέν, ἐκράτει δέ 11 καὶ συνετός· ἱστορεῖται δὲ καὶ ὅτι παντάπασιν κἑ Madvigius 20 προαπολείπειν Coraes: προαπολιπεῖν

λιστα καὶ μέγιστα τῶν συμβουλευμάτων, οἷς ὤρθωσεν ὑπατεύων τὴν πατρίδα, μετὰ Ποπλίου Νιγιδίου τοῦ φιλοσόφου συνθεῖναι.

28. Οὕτω διὰ πολλῶν τρόπων τῆς πολιτείας E οὐδὲν ἀποκωλύει τοὺς γέροντας ὠφελεῖν τὸ κοινὸν ἀπὸ τῶν βελτίστων, λόγου καὶ γνώμης καὶ παρρησίας καὶ φροντίδος πινυτῆς, ὥς δὴ ποιηταὶ λέγουσιν. οὐ γὰρ αἱ χεῖρες ἡμῶν οὐδ' οἱ πόδες, οὐδ' ἡ τοῦ σώματος ῥώμη κτῆμα καὶ μέρος ἐστὶ τῆς πόλεως μόνον, ἀλλὰ πρῶτον ἡ ψυχὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς κάλλη, δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ φρόνησις· ὧν ὀψὲ καὶ βραδέως τὸ οἰκεῖον ἀπολαμβανόντων, ἄτοπόν ἐστι τὴν μὲν οἰκίαν καὶ τὸν ἀγρὸν ἀπολαύειν καὶ τὰ λοιπὰ χρήματα καὶ κτήματα, κοινῇ F δὲ τῇ πατρίδι καὶ τοῖς πολίταις μηκέτι χρησίμους εἶναι διὰ τὸν χρόνον, οὐ τοσοῦτον τῶν ὑπηρετικῶν παραιρούμενον δυνάμεων, ὅσον ταῖς ἡγεμονικαῖς καὶ πολιτικαῖς προστίθησι. διὸ καὶ τῶν Ἑρμῶν τοὺς πρεσβυτέρους ἄχειρας καὶ ἄποδας ἐντεταμένους δὲ τοῖς μορίοις δημιουργοῦσιν, αἰνιττόμενοι τῶν γερόντων ἐλάχιστα δεῖσθαι διὰ τοῦ σώματος ἐνεργούντων, ἐὰν τὸν λόγον ἐνεργόν, ὡς προσήκει, καὶ γόνιμον ἔχωσιν.

1 βουλευμάτων L. Dindorfius ib. ita Passowius in Lexico: οἷς ὀρθῶς ἐνυπατεύων 7 ποιηταὶ] cf. Homerus, Pindarus, alii 12 καὶ βραδέως] in marginem reiecit cod. E

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.

1. *Εἰ πρὸς ἄλλο τι χρήσασθαι καλῶς ἐστιν ἔχον, ὦ Μενέμαχε, τῷ*

'οὔτις τοι τὸν μῦθον ὀνόσσεται ὅσσοι Ἀχαιοί,
οὐδὲ πάλιν ἐρέει· ἀτὰρ οὐ τέλος ἵκεο μύθων·'

B καὶ πρὸς τοὺς προτρεπομένους τῶν φιλοσόφων διδάσκοντας δὲ μηδὲν μηδ' ὑποτιθεμένους· ὅμοιοι γάρ εἰσι τοῖς τοὺς λύχνους προμύττουσιν ἔλαιον δὲ μὴ ἐγχέουσιν. ὁρῶν οὖν σε παρωρμημένον ἀξίως τῆς εὐγενείας ἐν τῇ πατρίδι

'μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι πρηκτῆρά τε ἔργων,'

ἐπειδὴ χρόνον οὐκ ἔχεις ἀνδρὸς φιλοσόφου βίον ὕπαιθρον ἐν πράξεσι πολιτικαῖς καὶ δημοσίοις ἀγῶσι κατανοῆσαι καὶ γενέσθαι παραδειγμάτων ἔργῳ μὴ C λόγῳ περαινομένων θεατής, ἀξιοῖς δὲ παραγγέλματα λαβεῖν πολιτικά· τὴν μὲν ἄρνησιν οὐδαμῶς ἐμαυτῷ προσήκουσαν εἶναι νομίζω, τὸ δ' ἔργον εὔχομαι καὶ τῆς σῆς ἄξιον σπουδῆς καὶ τῆς ἐμῆς προθυμίας γενέσθαι· τοῖς δὲ παραδείγμασι ποικιλωτέροις, ὥσπερ ἠξίωσας, ἐχρησάμην.

2. *Πρῶτον μὲν οὖν ὑποκείσθω πολιτείᾳ καθάπερ*

4 Hom. *I* 55   8 προμύττουσιν] bene se habet

ἔδαφος βέβαιον καὶ ἰσχυρὸν ἡ προαίρεσις ἀρχὴν ἔχουσα κρίσιν καὶ λόγον, ἀλλὰ μὴ πτοίαν ὑπὸ δόξης κενῆς ἢ φιλονεικίας τινὸς ἢ πράξεων ἑτέρων ἀπορίας. ὥσπερ γὰρ οἷς οὐδὲν ἔστιν οἴκοι χρηστόν, ἐν ἀγορᾷ διατρίβουσι, κἂν μὴ δέωνται, τὸν πλεῖστον χρόνον· οὕτως ἔνιοι τῷ μηδὲν ἔχειν ἴδιον ἄλλο D
πράττειν ἄξιον σπουδῆς ἐμβάλλουσιν ἑαυτοὺς εἰς δημόσια πράγματα, τῇ πολιτείᾳ διαγωγῇ χρώμενοι. πολλοὶ δ' ἀπὸ τύχης ἁψάμενοι τῶν κοινῶν καὶ ἀναπλησθέντες οὐκέτι ῥᾳδίως ἀπελθεῖν δύνανται, ταὐτὸ τοῖς ἐμβᾶσιν εἰς πλοῖον αἰώρας χάριν εἶτ' ἀποσπασθεῖσιν εἰς πέλαγος πεπονθότες· ἔξω βλέπουσι ναυτιῶντες καὶ ταραττόμενοι, μένειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν ἀνάγκην ἔχοντες

'λευκᾶς καθύπερθε γαλάνας
εὐπρόσωποι σφᾶς παρήισαν ἔρωτες ναΐας
κλαΐδος χαραξιπόντου δαιμονίαν ἐς ὕβριν.'

οὗτοι καὶ μάλιστα διαβάλλουσι τὸ πρᾶγμα τῷ μετανοεῖν καὶ ἀσχάλλειν, ὅταν ἢ δόξαν ἐλπίσαντες E
ἀδοξίᾳ περιπέσωσιν, ἢ φοβεροὶ προσδοκήσαντες ἑτέροις ἔσεσθαι διὰ δύναμιν εἰς πράγματα κινδύνους ἔχοντα καὶ ταραχὰς ἄγωνται. ὁ δ' ὡς μάλιστα προσῆκον ἑαυτῷ καὶ κάλλιστον ἔργον ἀπὸ γνώμης καὶ λογισμῷ τὰ κοινὰ πράσσειν ἀρξάμενος ὑπ' οὐδενὸς ἐκπλήττεται τούτων οὐδ' ἀναστρέφεται τὴν γνώμην.

11 καὶ ταὐτὸ Coraes 13 δὲ] abesse malim 15 Bergk. 3 p. 396 16 παρήισαν] παρήιξαν M. παράιξαν Bergkius. Malim παρίεσαν cum X ib. κλαΐδος Hermannus: κληίδος 17 χαραξιπόντου X: χαράξει πόντου 23 καὶ posterius R 25 ἀνατρέπεται Iunius

οὔτε γὰρ ἐπ' ἐργασίᾳ καὶ χρηματισμῷ προσιτέον
τοῖς κοινοῖς, ὡς οἱ περὶ Στρατοκλέα καὶ Δρομο-
κλείδην ἐπὶ τὸ χρυσοῦν θέρος, τὸ βῆμα μετὰ παι-
F διᾶς οὕτως ὀνομάζοντες, ἀλλήλους παρεκάλουν· οὔθ'
οἷον ἐπιλήπτους ὑπὸ πάθους ἄφνω γενομένους, ὡς
Γάιος Γράκχος ἐπὶ θερμοῖς τοῖς περὶ τὸν ἀδελφὸν
ἀτυχήμασιν ἀπωτάτω τῶν κοινῶν τὸν βίον θέμενος,
εἶθ' ὕβρει τινῶν καὶ λοιδορίᾳ πρὸς αὐτὸν ἀναφλε-
χθεὶς ὑπ' ὀργῆς, ἐνέπεσε τοῖς κοινοῖς· καὶ ταχὺ
μὲν ἐπλήσθη πραγμάτων καὶ δόξης, ζητῶν δὲ παύ-
σασθαι καὶ δεόμενος μεταβολῆς καὶ ἡσυχίας οὐχ
799 εὗρε καταθέσθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ διὰ μέγεθος
ἀλλὰ προαπώλετο· τούς τε πρὸς ἅμιλλαν ἢ δόξαν
ὥσπερ ὑποκριτὰς εἰς θέατρον ἀναπλάττοντας ἑαυτοὺς
ἀνάγκη μετανοεῖν, ἢ δουλεύοντας ὧν ἄρχειν ἀξι-
οῦσιν ἢ προσκρούοντας οἷς ἀρέσκειν ἐθέλουσιν.
ἀλλ' ὥσπερ εἰς φρέαρ οἶμαι τὴν πολιτείαν τοὺς
μὲν ἐμπίπτοντας αὐτομάτως καὶ παραλόγως ταράτ-
τεσθαι καὶ μετανοεῖν, τοὺς δὲ καταβαίνοντας ἐκ
παρασκευῆς καὶ λογισμοῦ καθ' ἡσυχίαν χρῆσθαί τε
τοῖς πράγμασι μετρίως καὶ πρὸς μηδὲν δυσκολαίνειν,
ἅτε δὴ τὸ καλὸν αὐτὸ καὶ μηδὲν ἄλλο τῶν πράξεων
B ἔχοντας τέλος· (3) οὕτω δὴ τὴν προαίρεσιν ἀπερεί-
σαντας ἐν ἑαυτοῖς καὶ ποιήσαντας ἄτρεπτον καὶ
δυσμετάθετον, τρέπεσθαι χρὴ πρὸς κατανόησιν τοῦ
ἤθους τῶν πολιτῶν, ὃ μάλιστα συγκραθὲν ἐκ πάν-
των ἐπιφαίνεται καὶ ἰσχύει. τὸ μὲν γὰρ εὐθὺς

1 οὔτε Coraes: οὐδὲ 3 θέρος] δέρος Salmasius

αὐτὸν ἐπιχειρεῖν ἠθοποιεῖν καὶ μεθαρμόττειν τοῦ δήμου τὴν φύσιν οὐ ῥᾴδιον οὐδ' ἀσφαλές, ἀλλὰ καὶ χρόνου δεόμενον πολλοῦ καὶ μεγάλης δυνάμεως. δεῖ δ', ὥσπερ οἶνος ἐν ἀρχῇ μὲν ὑπὸ τῶν ἠθῶν κρατεῖται τοῦ πίνοντος ἡσυχῇ δὲ διαθάλπων καὶ κατακεραννύμενος αὐτὸς ἠθοποιεῖ τὸν πίνοντα καὶ C
μεθίστησιν, οὕτω τὸν πολιτικόν, ἕως ἂν ἰσχὺν ἀγωγὸν ἐκ δόξης καὶ πίστεως κατασκευάσηται, τοῖς ὑποκειμένοις ἤθεσιν εὐάρμοστον εἶναι καὶ στοχάζεσθαι τούτων, ἐπιστάμενον οἷς χαίρειν ὁ δῆμος καὶ ὑφ' ὧν ἄγεσθαι πέφυκεν· οἷον ὁ Ἀθηναίων εὐκίνητός ἐστι πρὸς ὀργήν, εὐμετάθετος πρὸς ἔλεον, μᾶλλον ὀξέως ὑπονοεῖν ἢ διδάσκεσθαι καθ' ἡσυχίαν βουλόμενος· ὥσπερ τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἀδόξοις καὶ ταπεινοῖς βοηθεῖν προθυμότερος, οὕτω τῶν λόγων τοὺς παιγνιώδεις καὶ γελοίους ἀσπάζεται καὶ προτιμᾷ· τοῖς μὲν ἐπαινοῦσιν αὐτὸν μάλιστα χαίρει, τοῖς δὲ σκώπτουσιν ἥκιστα δυσχεραίνει· φοβερός ἐστιν ἄχρι τῶν ἀρχόντων, εἶτα φιλάνθρωπος ἄχρι D
τῶν πολεμίων. ἕτερον ἦθος τοῦ Καρχηδονίων δήμου, πικρόν, σκυθρωπόν, ὑπήκοον τοῖς ἄρχουσι, βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις, ἀγεννέστατον ἐν φόβοις, ἀγριώτατον ἐν ὀργαῖς, ἐπίμονον τοῖς γνωσθεῖσι, πρὸς παιδιὰν καὶ χάριν ἀνήδυντον καὶ σκληρόν· οὐκ ἂν οὗτοι, Κλέωνος ἀξιοῦντος αὐτούς, ἐπεὶ τέθυκε καὶ ξένους ἑστιᾶν μέλλει, τὴν ἐκκλησίαν ὑπερθέσθαι, γελάσαντες ἂν καὶ κροτήσαντες ἀνέστησαν· οὐδ'

4 ὑπὸ τοῦ ἤθους R 15 προθυμότατος idem

Ἀλκιβιάδην ὄρτυγος ἐν τῷ λέγειν διαφυγόντος ἐκ τοῦ ἱματίου, φιλοτίμως συνθηρεύσαντες ἀπέδωκαν
E ἄν· ἀλλὰ καὶ ἀπέκτειναν ἄν, ὡς ὑβρίζοντας καὶ τρυφῶντας· ὅπου καὶ Ἄννωνα λέοντι χρώμενον σκευοφόρῳ παρὰ τὰς στρατείας αἰτιασάμενοι τυραννικὰ φρονεῖν ἐξήλασαν. οἶμαι δ' ἂν ἔγωγε μηδὲ Θηβαίους ἀποσχέσθαι γραμμάτων πολεμίων κυρίους γενομένους, ὡς Ἀθηναῖοι Φιλίππου γραμματοφόρους λαβόντες ἐπιστολὴν ἐπιγεγραμμένην Ὀλυμπιάδι κομίζοντας οὐκ ἔλυσαν οὐδ' ἀπεκάλυψαν ἀπόρρητον ἀνδρὸς ἀποδήμου πρὸς γυναῖκα φιλοφροσύνην· οὐδέ γ' αὖ πάλιν Ἀθηναίους, Ἐπαμεινώνδου πρὸς τὴν κατηγορίαν ἀπολογεῖσθαι μὴ θέλοντος ἀλλ' ἀνα-
F στάντος ἐκ τοῦ θεάτρου καὶ διὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ γυμνάσιον ἀπιόντος, εὐκόλως ἐνεγκεῖν τὴν ὑπεροψίαν καὶ τὸ φρόνημα τἀνδρός· πολλοῦ δ' ἂν ἔτι καὶ Σπαρτιάτας δεῆσαι τὴν Στρατοκλέους ὕβριν ὑπομεῖναι καὶ βωμολοχίαν, πείσαντος μὲν αὐτοὺς εὐαγγέλια θύειν ὡς νενικηκότας, ἐπεὶ δέ, τῆς ἥττης ἀληθῶς ἀπαγγελθείσης, ἠγανάκτουν, ἐρωτῶντος τὸν
800 δῆμον τί ἠδίκηται, τρεῖς ἡμέρας δι' αὐτὸν ἡδέως γεγονώς. οἱ μὲν οὖν αὐλικοὶ κόλακες ὥσπερ ὀρνιθοθῆραι μιμούμενοι τῇ φωνῇ καὶ συνεξομοιοῦντες ἑαυτοὺς ὑποδύονται μάλιστα καὶ προσάγουσι δι' ἀπάτης τοῖς βασιλεῦσι· τῷ δὲ πολιτικῷ μιμεῖσθαι μὲν οὐ προσήκει τοῦ δήμου τὸν τρόπον, ἐπίστασθαι δὲ καὶ χρῆσθαι πρὸς ἕκαστον, οἷς ἁλώσιμός ἐστιν·

3 ἂν R, sed malim ἀλλὰ κἂν   16 *: τοῦ ἀνδρός   21 cf. Vit. Demetr. c. 11.

ἡ γὰρ ἄγνοια τῶν ἠθῶν ἀστοχίας φέρει καὶ διαπτώσεις οὐχ ἥττονας ἐν ταῖς πολιτείαις ἢ ταῖς φιλίαις τῶν βασιλέων.

4. Τὸ μὲν οὖν τῶν πολιτῶν ἦθος ἰσχύοντα δεῖ καὶ πιστευόμενον ἤδη πειρᾶσθαι ῥυθμίζειν ἀτρέμα πρὸς τὸ βέλτιον ὑπάγοντα καὶ πράως μεταχειριζό- B μενον· ἐργώδης γὰρ ἡ μετάθεσις τῶν πολλῶν. αὐτὸς δ' ὥσπερ ἐν θεάτρῳ τὸ λοιπὸν ἀναπεπταμένῳ βιωσόμενος, ἐξάσκει καὶ κατακόσμει τὸν τρόπον· εἰ δὲ μὴ ῥᾴδιον ἀπαλλάξαι παντάπασι τῆς ψυχῆς τὴν κακίαν, ὅσα γοῦν ἐπανθεῖ μάλιστα καὶ προπίπτει τῶν ἁμαρτημάτων ἀφαιρῶν καὶ κολούων. ἀκούεις γάρ, ὅτι καὶ Θεμιστοκλῆς ἅπτεσθαι τῆς πολιτείας διανοούμενος ἀπέστησε τῶν πότων καὶ τῶν κώμων ἑαυτόν, ἀγρυπνῶν δὲ καὶ νήφων καὶ πεφροντικὼς ἔλεγε πρὸς τοὺς συνήθεις, ὡς οὐκ ἐᾷ καθεύδειν αὐτὸν τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον· Περικλῆς δὲ καὶ C περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν δίαιταν ἐξήλλαξεν αὐτὸν ἠρέμα βαδίζειν καὶ πράως διαλέγεσθαι καὶ τὸ πρόσωπον ἀεὶ συνεστηκὸς ἐπιδείκνυσθαι καὶ τὴν χεῖρα συνέχειν ἐντὸς τῆς περιβολῆς καὶ μίαν ὁδὸν πορεύεσθαι τὴν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ τὸ βουλευτήριον. οὐ γὰρ εὐμεταχείριστον οὐδὲ ῥᾴδιον ἁλῶναι τὴν σωτήριον ἅλωσιν ὑπὸ τοῦ τυχόντος ὄχλος, ἀλλ' ἀγαπητόν, εἰ μήτ' ὄψει μήτε φωνῇ πτυρόμενος ὥσπερ θηρίον ὕποπτον καὶ ποικίλον ἐνδέχοιτο τὴν ἐπιστασίαν. ᾧ τοίνυν οὐδὲ τούτων ἐπιμελητέον ἐστὶ

11 Coraes: προσπίπτει   24 ὄχλος* (ὁ ὄχλος Cobetus): ὄχλον aut ὄχλου   27 ᾧ] ὅπου Coraes

D παρέργως, ἧπου τῶν περὶ τὸν βίον καὶ τὸ ἦθος ἀμελητέον ὅπως ᾖ ψόγου καθαρὰ καὶ διαβολῆς ἁπάσης; οὐ γὰρ ὧν λέγουσιν ἐν κοινῷ καὶ πράττουσιν οἱ πολιτευόμενοι μόνον εὐθύνας διδόασιν, ἀλλὰ καὶ δεῖπνον αὐτῶν πολυπραγμονεῖται καὶ κοίτη καὶ γάμος καὶ παιδιὰ καὶ σπουδὴ πᾶσα. τί γὰρ δεῖ λέγειν Ἀλκιβιάδην; ὃν περὶ τὰ κοινὰ πάντων ἐνεργότατον ὄντα καὶ στρατηγὸν ἀήττητον ἀπώλεσεν ἡ περὶ τὴν δίαιταν ἀναγωγία καὶ θρασύτης, καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν αὐτοῦ τὴν πόλιν ἀνόνητον ἐποίησε διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἀκολασίαν· ὅπου καὶ Κίμωνος οὗτοι τὸν οἶνον, καὶ Ῥωμαῖοι E Σκιπίωνος οὐδὲν ἄλλο ἔχοντες λέγειν τὸν ὕπνον ᾐτιῶντο· Πομπήιον δὲ Μάγνον ἐλοιδόρουν οἱ ἐχθροί, παραφυλάξαντες ἑνὶ δακτύλῳ τὴν κεφαλὴν κνώμενον. ὡς γὰρ ἐν προσώπῳ φακὸς καὶ ἀκροχορδὼν δυσχεραίνεται μᾶλλον ἢ στίγματα καὶ κολοβότητες καὶ οὐλαὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, οὕτω τὰ μικρὰ φαίνεται μεγάλα τῶν ἁμαρτημάτων ἐν ἡγεμονικοῖς καὶ πολιτικοῖς ὁρώμενα βίοις διὰ δόξαν, ἣν οἱ πολλοὶ περὶ ἀρχῆς καὶ πολιτείας ἔχουσιν, ὡς πράγματος μεγάλου καὶ καθαρεύειν ἀξίου πάσης F ἀτοπίας καὶ πλημμελείας. εἰκότως οὖν Λιούιος Δροῦσος ὁ δημαγωγὸς εὐδοκίμησεν ὅτι, τῆς οἰκίας αὐτοῦ πολλὰ μέρη κάτοπτα τοῖς γειτνιῶσιν ἐχούσης καὶ τῶν τεχνιτῶν τινος ὑπισχνουμένου ταῦτ᾽ ἀποστρέψειν καὶ μεταθήσειν ἀπὸ πέντε μόνων ταλάν-

10 malim αὐτοῦ 23 Λιούιος X: λεούιος aut ἰούλιος

των, ‘δέκα’ ἔφη ‘λαβὼν ὅλην μου ποίησον κατα-
φανῆ τὴν οἰκίαν, ἵνα πάντες ὁρῶσιν οἱ πολῖται
πῶς διαιτῶμαι·’ καὶ γὰρ ἦν ἀνὴρ σώφρων καὶ
κόσμιος. ἴσως δὲ ταύτης οὐδὲν ἔδει τῆς καταφα-
νείας αὐτῷ· διορῶσι γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ τὰ πάνυ
βαθέως περιαμπέχεσθαι δοκοῦντα τῶν πολιτευομέ-
νων ἤθη καὶ βουλεύματα καὶ πράξεις καὶ βίους, 801
οὐχ ἧττον ἀπὸ τῶν ἰδίων ἢ τῶν δημοσίων ἐπιτη-
δευμάτων τὸν μὲν φιλοῦντες καὶ θαυμάζοντες τὸν
δὲ δυσχεραίνοντες καὶ καταφρονοῦντες. τί οὖν δή;
οὐχὶ καὶ τοῖς ἀσελγῶς καὶ τεθρυμμένως ζῶσιν αἱ
πόλεις χρῶνται; καὶ γὰρ αἱ κιττῶσαι λίθους καὶ
οἱ ναυτιῶντες ἁλμυρίδας καὶ τὰ τοιαῦτα βρώματα
διώκουσι πολλάκις, εἶτ᾽ ὀλίγον ὕστερον ἐξέπτυσαν
καὶ ἀπεστράφησαν· οὕτω καὶ οἱ δῆμοι διὰ τρυφὴν
καὶ ὕβριν ἢ βελτιόνων ἀπορίᾳ δημαγωγῶν χρῶν-
ται τοῖς ἐπιτυχοῦσι βδελυττόμενοι καὶ καταφρο- B
νοῦντες, εἶτα χαίρουσι τοιούτων εἰς αὐτοὺς λεγο-
μένων, οἷα Πλάτων ὁ κωμικὸς τὸν δῆμον αὐτὸν
λέγοντα ποιεῖ

‘λαβοῦ, λαβοῦ τῆς χειρὸς ὡς τάχιστά μου,
μέλλω στρατηγὸν χειροτονεῖν Ἀγύρριον·’

καὶ πάλιν αἰτοῦντα λεκάνην καὶ πτερόν, ὅπως ἐμέσῃ,
λέγοντα

‘προσίσταταί μου πρὸς τὸ βῆμα Μαντίας’

21 cf. Kock. 1 p. 652 22 Ἀγύρριον] cf. Arist. Plut. 176
25 cf. Kock. l. l. ib. βῆμα] κλῆμα optimi. βλῆμα?

καί

'βόσκει δυσώδη Κέφαλον, ἐχθίστην νόσον.'

ὁ δὲ Ῥωμαίων δῆμος, ὑπισχνουμένου τι Κάρβωνος καὶ προστιθέντος ὅρκον δή τινα καὶ ἀράν, ἀντώμοσεν ὁμοῦ μὴ πιστεύειν. ἐν δὲ Λακεδαίμονι τινὸς C Δημοσθένους ἀνδρὸς ἀκολάστου γνώμην εἰπόντος ἁρμόζουσαν, ἀπέρριψεν ὁ δῆμος, οἱ δ' Ἔφοροι κληρώσαντες ἕνα τῶν γερόντων ἐκέλευσαν εἰπεῖν τὸν αὐτὸν λόγον ἐκεῖνον, ὥσπερ εἰς καθαρὸν ἀγγεῖον ἐκ ῥυπαροῦ μετεράσαντες, ὅπως εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς πολλοῖς. οὕτω μεγάλην ἔχει ῥοπὴν ἐν πολιτείᾳ πίστις ἤθους καὶ τοὐναντίον.

5. Οὐ μὴν ἀμελητέον γε διὰ τοῦτο τῆς περὶ τὸν λόγον χάριτος καὶ δυνάμεως ἐν ἀρετῇ θεμένους τὸ σύμπαν, ἀλλὰ τὴν ῥητορικὴν νομίσαντας μὴ δημιουργὸν ἀλλά τοι συνεργὸν εἶναι πειθοῦς, ἐπανορθωτέον τὸ τοῦ Μενάνδρου

'τρόπος ἔσθ' ὁ πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος·'

καὶ γὰρ ὁ τρόπος καὶ ὁ λόγος· εἰ μὴ νὴ Δία φήσει τις, ὡς τὸν κυβερνήτην ἄγειν τὸ πλοῖον οὐ τὸ πη- D δάλιον, καὶ τὸν ἱππέα στρέφειν τὸν ἵππον οὐ τὸν χαλινόν, οὕτω πόλιν πείθειν οὐ λόγῳ, ἀλλὰ τρόπῳ χρωμένην ὥσπερ οἴακι καὶ χαλινῷ τὴν πολιτικὴν

2 Kock. l. l. ib. βόσκει] κόσμει optimi 6 Τιμοσθένους Madvigius 10 Duebnerus: μετακεράσαντες 15 M: νομίσαντες εἶναι 16 ἀλλά τοι] ἀλλά του? 18 Kock. 3 p. 135 19 ὁ τρόπος καὶ ὁ λόγος] οἷος ὁ τρόπος τοιοῦτος καὶ ὁ λόγος Wilamowitzius. Satis est οἷος ὁ τρόπος καὶ ὁ λόγος 20 ἄγειν κἑ] similem syntaxin vid. p. 296 f.

ἀρετήν, ὅπερ εὐστροφώτατον ζῷον, ὥς φησι Πλάτων, οἷον ἐκ πρύμνης ἁπτομένην καὶ κατευθύνουσαν. ὅπου γὰρ οἱ μεγάλοι βασιλεῖς ἐκεῖνοι καὶ διογενεῖς, ὡς Ὅμηρός φησιν, ἁλουργίσι καὶ σκήπτροις καὶ δορυφόροις καὶ θεῶν χρησμοῖς ἐξογκοῦσιν ἑαυτούς, καὶ δουλούμενοι τῇ σεμνότητι τοὺς πολλοὺς ὡς κρείττονες, ὅμως ἐβούλοντο ‘μύθων ῥητῆρες’ εἶναι καὶ οὐκ ἠμέλουν τῆς τοῦ λέγειν χάριτος

‘οὐδ’ ἀγορέων, ἵνα τ’ ἄνδρες ἀριπρεπέες τελέθουσιν,’

οὐδὲ Διὸς Βουλαίου μόνον ἔχρῃζον οὐδ’ Ἄρεος E Ἐνυαλίου καὶ Στρατίας Ἀθηνᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν Καλλιόπην παρεκάλουν

‘ἣ δὴ βασιλεῦσιν ἅμ’ αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ,’

πραΰνουσα πειθοῖ καὶ καταδοῦσα τῶν δήμων τὸ αὔθαδες καὶ βίαιον· ἦ που δυνατὸν ἄνθρωπον ἰδιώτην ἐξ ἱματίου καὶ σχήματος δημοτικοῦ πόλιν ἄγειν βουλόμενον ἐξισχῦσαι καὶ κρατῆσαι τῶν πολλῶν, εἰ μὴ λόγον ἔχοι συμπείθοντα καὶ προσαγόμενον; οἱ μὲν οὖν τὰ πλοῖα κυβερνῶντες ἑτέροις χρῶνται F κελευσταῖς, ὁ δὲ πολιτικὸς ἐν ἑαυτῷ μὲν ὀφείλει τὸν κυβερνῶντα νοῦν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ δὲ τὸν ἐγκελευόμενον λόγον, ὅπως μὴ δέηται φωνῆς ἀλλοτρίας μηδ’ ὥσπερ Ἰφικράτης ὑπὸ τῶν περὶ Ἀριστοφῶντα καταρρητορευόμενος λέγῃ ‘βελτίων μὲν ὁ τῶν ἀντι-

1 Πλάτων] Criti. p. 109c 5 ἐξογκοῦντες supra scriptum in V³ (ut corr. R) 9 Hom. I 441 10 μόνον Benselerus: μόνου 13 Hes. Theog. 80 δὴ] γὰρ καὶ Hesiodus 14 καταδοῦσα (καταδέουσα W)*: καταιδοῦσα

δίκων ὑποκριτὴς δρᾶμα δὲ τοὐμὸν ἄμεινον,' μηδὲ πολλάκις δέηται τῶν Εὐριπιδείων ἐκείνων

'εἴθ' ἦν ἄφωνον σπέρμα δυστήνων βροτῶν·'

802 καί

'φεῦ φεῦ, τὸ μὴ τὰ πράγματ' ἀνθρώποις ἔχειν
φωνήν, ἵν' ἦσαν μηδὲν οἱ δεινοὶ λέγειν.'

ταῦτα μὲν γὰρ ἴσως Ἀλκαμένει καὶ Νησιώτῃ καὶ Ἰκτίνῳ καὶ πᾶσι τοῖς βαναύσοις καὶ χειρώναξι τὸ δύνασθαι λέγειν ἀπομνυμένοις δοτέον ἀποδιδράσκειν· ὥσπερ Ἀθήνησιν ἀρχιτεκτόνων ποτὲ δυεῖν ἐξεταζομένων πρὸς δημόσιον ἔργον ὁ μὲν αἱμύλος καὶ κομψὸς εἰπεῖν λόγον τινὰ διελθὼν περὶ τῆς κατασκευῆς μεμελετημένον ἐκίνησε τὸν δῆμον, ὁ δὲ
B βελτίων τῇ τέχνῃ λέγειν δ' ἀδύνατος, παρελθὼν εἰς μέσον εἶπεν 'ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς οὗτος εἴρηκεν, ἐγὼ ποιήσω.' τὴν γὰρ Ἐργάνην οὗτοι μόνον θεραπεύουσιν, ὥς φησι Σοφοκλῆς, οἱ 'παρ' ἄκμονι τυπάδι βαρείᾳ' καὶ πληγαῖς ὑπακούουσαν ὕλην ἄψυχον δημιουργοῦντες· ὁ δὲ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς καὶ τῆς Βουλαίας Θέμιδος

'ἥ τ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἠμὲν λύει ἠδὲ καθίζει'

προφήτης, ἑνὶ χρώμενος ὀργάνῳ τῷ λόγῳ τὰ μὲν πλάττων καὶ συναρμόττων, τὰ δ' ἀντιστατοῦντα πρὸς τὸ ἔργον ὥσπερ ὄζους τινὰς ἐν ξύλῳ καὶ διπλόας ἐν σιδήρῳ μαλάσσων καὶ καταλεαίνων, κοσμεῖ

3 Nauck. p. 678 5 id. 494 17 Σοφοκλῆς] Nauck. p. 309 21 Hom. β 69 24 cf. Plat. Sophist. p. 267 e

τὴν πόλιν. διὰ τοῦτ' ἦν ἡ κατὰ Περικλέα πολι- C
τεία 'λόγῳ μέν' ὥς φησι Θουκυδίδης 'δημοκρατία, ἔργῳ δ' ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή' διὰ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν. ἐπεὶ καὶ Κίμων ἀγαθὸς ἦν καὶ Ἐφιάλτης καὶ Θουκυδίδης, ἀλλ' ἐρωτηθεὶς οὗτος ὑπ' Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως τῶν Σπαρτιατῶν πότερον αὐτὸς ἢ Περικλῆς παλαίει βέλτιον 'οὐκ ἂν εἰδείη τις εἶπεν· ὅταν γὰρ ἐγὼ καταβάλω παλαίων, ἐκεῖνος λέγων μὴ πεπτωκέναι, νικᾷ καὶ πείθει τοὺς θεωμένους'. τοῦτο δ' οὐκ αὐτῷ μόνον ἐκείνῳ δόξαν ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει σωτηρίαν ἔφερε· πειθομένη γὰρ αὐτῷ τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν ἔσῳζε, τῶν δ' ἐκτὸς ἀπείχετο. Νικίας δὲ τὴν αὐτὴν προαίρεσιν ἔχων, πειθοῦς δὲ τοιαύτης ἐνδεὴς ὢν καὶ καθάπερ D
ἀμβλεῖ χαλινῷ τῷ λόγῳ πειρώμενος ἀποστρέφειν τὸν δῆμον, οὐ κατέσχεν οὐδ' ἐκράτησεν, ἀλλ' ᾤχετο βίᾳ φερόμενος εἰς Σικελίαν καὶ συνεκτραχηλιζόμενος. τὸν μὲν οὖν λύκον οὔ φασι τῶν ὤτων κρατεῖν, δῆμον δὲ καὶ πόλιν ἐκ τῶν ὤτων ἄγειν δεῖ μάλιστα, μή, καθάπερ ἔνιοι τῶν ἀγυμνάστων περὶ λόγον λαβὰς ἀμούσους καὶ ἀτέχνους ζητοῦντες ἐν τοῖς πολλοῖς τῆς γαστρὸς ἕλκουσιν εὐωχοῦντες ἢ τοῦ βαλλαντίου διδόντες, ἢ πυρρίχας τινὰς ἢ μονομάχων θεάματα παρασκευάζοντες ἀεὶ δημαγωγοῦσι, μᾶλλον δὲ δημοκοποῦσι. δημαγωγία γὰρ ἡ διὰ λόγου E
πειθομένων ἐστίν, αἱ δὲ τοιαῦται τιθασεύσεις τῶν

1 ἦν ἡ *: ἡ   2 Θουκυδίδης] 2, 65, 8   6 τοῦ *
10 μόνον Benselerus: μόνῳ

ὄχλων οὐδὲν ἀλόγων ζῴων ἄγρας καὶ βουκολήσεως διαφέρουσιν.

6. *Ὁ μέντοι λόγος ἔστω τοῦ πολιτικοῦ μήτε νεαρὸς καὶ θεατρικός, ὥσπερ πανηγυρίζοντος καὶ στεφανηπλοκοῦντος ἐξ ἁπαλῶν καὶ ἀνθηρῶν ὀνομάτων· μήτ' αὖ πάλιν, ὡς ὁ Πυθέας τὸν Δημοσθένους ἔλεγεν, ἐλλυχνίων ὄζων καὶ σοφιστικῆς* F *περιεργίας ἐνθυμήμασι πικροῖς καὶ περιόδοις πρὸς κανόνα καὶ διαβήτην ἀπηκριβωμέναις· ἀλλ' ὥσπερ οἱ μουσικοὶ τὴν θίξιν ἀξιοῦσι τῶν χορδῶν ἠθικὴν καταφαίνεσθαι μὴ κρουστικήν, οὕτω τῷ λόγῳ τοῦ πολιτευομένου καὶ συμβουλεύοντος καὶ ἄρχοντος ἐπιφαινέσθω μὴ δεινότης μηδὲ πανουργία, μηδ' εἰς ἔπαινον αὐτοῦ τιθέσθω τὸ ἑκτικῶς ἢ τεχνικῶς ἢ διαιρετικῶς, ἀλλ' ἤθους ἀπλάστου καὶ φρονήματος ἀληθινοῦ καὶ παρρησίας πατρικῆς καὶ προνοίας καὶ* 803 *συνέσεως κηδομένης ὁ λόγος ἔστω μεστός, ἐπὶ τῷ καλῷ τὸ κεχαρισμένον ἔχων καὶ ἀγωγὸν ἔκ τε σεμνῶν ὀνομάτων καὶ νοημάτων ἰδίων καὶ πιθανῶν. δέχεται δ' ὁ πολιτικὸς λόγος δικανικοῦ μᾶλλον καὶ γνωμολογίας καὶ ἱστορίας καὶ μύθους καὶ μεταφοράς, αἷς μάλιστα κινοῦσιν οἱ χρώμενοι μετρίως καὶ κατὰ καιρόν· ὡς ὁ εἰπὼν 'μὴ ποιήσητε ἑτερόφθαλμον τὴν Ἑλλάδα', καὶ Δημάδης τὰ ναυάγια λέγων πολιτεύεσθαι τῆς πόλεως, καὶ Ἀρχίλοχος*

7 *ὄζων* M: *ὄζειν* 8 *πικρὸς* R 9 *ἀπηκριβωμένοις* cod. Palat. fortasse rectius; an *ἀπηκριβωμένος*? 19 *ἰδίων*] *ἡδέων* R 20 *τοῦ δικανικοῦ* Emperius 23 cf. Aristot. p. 1411, 4 24 *Δημάδης*] cf. Vit. Phoc. c. 1

῾μηδ᾽ ὁ Ταντάλου λίθος
τῆσδ᾽ ὑπὲρ νήσου κρεμάσθω·᾽

καὶ Περικλῆς τὴν λήμην τοῦ Πειραιῶς ἀφελεῖν κελεύων· καὶ Φωκίων ἐπὶ τῆς Λεωσθένους νίκης καλὸν τὸ στάδιον εἶναι, δεδιέναι δὲ τοῦ πολέμου B τὸν δόλιχον. καθόλου δ᾽ ὁ μὲν ὄγκος καὶ τὸ μέγεθος τῷ πολιτικῷ μᾶλλον ἁρμόττει, παράδειγμα δ᾽ οἵ τε Φιλιππικοὶ καὶ τῶν Θουκυδίδου δημηγοριῶν ἡ Σθενελαΐδα τοῦ Ἐφόρου καὶ Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως ἐν Πλαταιαῖς καὶ Περικλέους ἡ μετὰ τὸν λοιμόν· ἐπὶ δὲ τῶν Ἐφόρου καὶ Θεοπόμπου καὶ Ἀναξιμένους ῥητορειῶν καὶ περιόδων, ἃς περαίνουσιν ἐξοπλίσαντες τὰ στρατεύματα καὶ παρατάξαντες, ἔστιν εἰπεῖν

῾οὐδεὶς σιδήρου ταῦτα μωραίνει πέλας.᾽

7. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σκῶμμα καὶ γελοῖον ἔστιν ὅτε γίγνεται πολιτικοῦ λόγου μέρος, εἰ μὴ πρὸς ὕβριν ἢ βωμολοχίαν, ἀλλὰ χρησίμως ἐπιπλήττοντος ἢ δια- C σύροντος λέγοιτο. μάλιστα δ᾽ εὐδοκιμεῖ τὰ τοιαῦτα περὶ τὰς ἀμείψεις καὶ τὰς ἀπαντήσεις· τὸ γὰρ ἐκ παρασκευῆς καὶ κατάρχοντα γελωτοποιοῦντός ἐστι καὶ δόξα κακοηθείας πρόσεστιν, ὡς προσῆν τοῖς Κικέρωνος σκώμμασι καὶ τοῖς Κάτωνος τοῦ πρεσβυτέρου καὶ Εὐξιθέου τοῦ Ἀριστοτέλους συνήθους· οὗτοι γὰρ ἔσκωπτον ἀρχόμενοι πολλάκις. ἀμυνο-

1 Bergk. 2 p. 396 3 cf. Vit. Per. c. 8 4 cf. Vit. Phoc. c. 23 8 Θουκυδίδου] 1, 86. 2, 72. 60 15 Nauck. p. 441 vs. 22 18 ἀλλ᾽ ὑπὸ aut γένοιτο pro λέγοιτο R

μένῳ δὲ συγγνώμην ἅμα καὶ χάριν ὁ καιρὸς δίδωσι, καθάπερ Δημοσθένει πρὸς τὸν αἰτίαν ἔχοντα κλέ-
D πτειν χλευάζοντα δ' αὐτοῦ τὰς νυκτογραφίας, 'οἶδ' ὅτι σε λυπῶ λύχνον καίων·' καὶ πρὸς Δημάδην βοῶντα Δημοσθένης ἐμὲ βούλεται διορθοῦν 'ἡ ὗς τὴν Ἀθηνᾶν,' 'αὕτη μέντοι πέρυσιν ἡ Ἀθηνᾶ μοιχεύουσα ἐλήφθη.' χάριεν δὲ καὶ τὸ Ξεναινέτου πρὸς τοὺς πολίτας λοιδοροῦντας αὐτὸν ὅτι στρατηγὸς ὢν πέφευγε, 'μεθ' ὑμῶν γ', ὦ φίλαι κεφαλαί.' τὸ δ' ἄγαν φυλακτέον ἐν τῷ γελοίῳ καὶ τὸ λυποῦν ἀκαίρως τοὺς ἀκούοντας ἢ τὸν λέγοντα ποιοῦν ἀγεννῆ καὶ ταπεινόν, ὥσπερ τὰ Δημοκράτους· ἀναβαίνων μὲν γὰρ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔφη, καθάπερ ἡ πόλις, μικρὸν ἰσχύειν καὶ μέγα φυσᾶν· ἐν δὲ τοῖς Χαιρωνικοῖς παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον, 'οὐκ ἂν ἐβου-
E λόμην κακῶς οὕτω πεπραγέναι τὴν πόλιν, ὥστε κἀμοῦ συμβουλεύοντος ὑμᾶς ἀκούειν·' καὶ γὰρ καὶ τοῦτο μικροῦ κἀκεῖνο μανικοῦ, πολιτικῷ δ' οὐδέτερον ἁρμόττον. Φωκίωνος δὲ καὶ τὴν βραχυλογίαν ἐθαύμαζον· ὁ γοῦν Πολύευκτος ἀπεφαίνετο ῥήτορα μέγιστον εἶναι Δημοσθένην, δεινότατον δ' εἰπεῖν Φωκίωνα· πλεῖστον γὰρ αὐτοῦ τὸν λόγον ἐν λέξει βραχυτάτῃ νοῦν περιέχειν. καὶ ὁ Δημοσθένης τῶν ἄλλων καταφρονῶν εἰώθει λέγειν, ἀνισταμένου Φωκίωνος, 'ἡ τῶν ἐμῶν λόγων κοπὶς ἀνίσταται'.

F 8. *Μάλιστα* μὲν οὖν ἐσκεμμένῳ πειρῶ καὶ μὴ

5 cf. Leutsch. 2 p. 704 15 δῆμον] δῆμον εἶπεν? 16 Herwerdenus: πεπραχέναι

διακένῳ τῷ λόγῳ χρῆσθαι πρὸς τοὺς πολλοὺς μετ' ἀσφαλείας, εἰδὼς ὅτι καὶ Περικλῆς ἐκεῖνος εὔχετο πρὸ τοῦ δημηγορεῖν μηδὲ ῥῆμα μηδὲν ἀλλότριον τῶν πραγμάτων ἐπελθεῖν αὐτῷ. δεῖ δ' ὅμως καὶ πρὸς τὰς ἀπαντήσεις τὸν λόγον εὔστροφον ἔχειν καὶ γεγυμνασμένον· ὀξεῖς γὰρ οἱ καιροὶ καὶ πολλὰ 804 φέροντες ἐν ταῖς πολιτείαις αἰφνίδια. διὸ καὶ Δημοσθένης ἠλαττοῦτο πολλῶν, ὥς φασι, παρὰ τὸν καιρὸν ἀναδυόμενος καὶ κατοκνῶν· Ἀλκιβιάδην δ' ὁ Θεόφραστος ἱστορεῖ, μὴ μόνον ἃ δεῖ λέγειν ἀλλὰ καὶ ὡς δεῖ βουλευόμενον, πολλάκις ἐν αὐτῷ τῷ λέγειν ζητοῦντα καὶ συντιθέντα τὰς λέξεις ἐνίσχεσθαι καὶ διαπίπτειν. ὁ δ' ὑπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀνιστάμενος καὶ ὑπὸ τῶν καιρῶν ἐκπλήττει μάλιστα καὶ προσάγεται τοὺς πολλοὺς καὶ μετατίθησιν· οἷον ὁ Βυζάντιος Λέων ἧκε δή ποτε τοῖς Ἀθηναίοις στασιάζουσι διαλεξόμενος· ὀφθεὶς δὲ μικρὸς καὶ γελασθείς ‘τί δ’’ εἶπεν ‘εἰ τὴν γυναῖκά B μου θεάσαισθε μόλις ἐξικνουμένην πρὸς τὸ γόνυ’; πλείων οὖν ἐγένετο γέλως· ‘ἀλλ’ ἡμᾶς’ ἔφη ‘μικροὺς οὕτως ὄντας, ὅταν διαφερώμεθα πρὸς ἀλλήλους, ἡ Βυζαντίων πόλις οὐ χωρεῖ.’ Πυθέας δ' ὁ ῥήτωρ, ὅτε πρὸς τὰς Ἀλεξάνδρου τιμὰς ἀντέλεγεν, εἰπόντος τινός ‘οὕτω σὺ νέος ὢν περὶ πραγμάτων τολμᾷς λέγειν τηλικούτων’; ‘καὶ μὴν Ἀλέξανδρος’ εἶπεν ‘ἐμοῦ νεώτερός ἐστιν, ὃν ψηφίζεσθε θεὸν εἶναι.’

9. Δεῖ δὲ καὶ φωνῆς εὐεξίᾳ καὶ πνεύματος ῥώμῃ

2 *: ηὔχετο   9 Ἀλκιβιάδην] cf. Vit. Alcib. c. 10

πρὸς οὐ φαῦλον ἀλλὰ πάμμαχον ἀγῶνα τὸν τῆς C πολιτείας ἠθληκότα κομίζειν τὸν λόγον, ὡς μὴ πολλάκις ἀπαγορεύοντα καὶ σβεννύμενον ὑπερβάλλῃ τις αὐτόν

'ἅρπαξ κεκράτης, κυκλοβόρου φωνὴν ἔχων.'

Κάτων δέ, περὶ ὧν οὐκ ἤλπιζε πείσειν τῷ προκατέχεσθαι χάρισι καὶ σπουδαῖς τὸν δῆμον ἢ τὴν βουλήν, ἔλεγε τὴν ἡμέραν ὅλην ἀναστὰς καὶ τὸν καιρὸν οὕτως ἐξέκρουε. περὶ μὲν οὖν τῆς τοῦ λόγου παρασκευῆς καὶ χρείας ἱκανὰ ταῦτα τῷ δυναμένῳ τὸ ἀκόλουθον προσεξευρίσκειν.

10. Εἰσβολαὶ δὲ καὶ ὁδοὶ δύο τῆς πολιτείας εἰσίν, ἡ μὲν ταχεῖα καὶ λαμπρὰ πρὸς δόξαν οὐ D μὴν ἀκίνδυνος, ἡ δὲ πεζοτέρα καὶ βραδυτέρα τὸ δ' ἀσφαλὲς ἔχουσα μᾶλλον. οἱ μὲν γὰρ εὐθὺς ὥσπερ ἐξ ἄκρας πελαγίου πράξεως ἐπιφανοῦς καὶ μεγάλης ἐχούσης δὲ τόλμαν ἄραντες ἀφῆκαν ἐπὶ τὴν πολιτείαν, ἡγούμενοι λέγειν ὀρθῶς τὸν Πίνδαρον ὡς

'ἀρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον
χρὴ θέμεν τηλαυγές·'

καὶ γὰρ δέχονται προθυμότερον οἱ πολλοὶ κόρῳ τινὶ καὶ πλησμονῇ τῶν συνήθων τὸν ἀρχόμενον, ὥσπερ ἀγωνιστὴν θεαταί, καὶ τὸν φθόνον ἐκπλήττουσιν αἱ λαμπρὰν ἔχουσαι καὶ ταχεῖαν αὔξησιν

3 ὑπερβάλλῃ *: ὑπερβάλλοι 5 Arist. Equ. 137 καὶ κράκτης mei 18 Πίνδαρον] Olymp. 6, 4. 5 20 ἀρχομένους ἔργου Coraes

ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις. οὔτε γὰρ πῦρ φησιν ὁ Ἀρί- E στων καπνὸν ποιεῖν οὔτε δόξαν φθόνον, ἢν εὐθὺς ἐκλάμψῃ καὶ ταχέως, ἀλλὰ τῶν κατὰ μικρὸν αὐξανομένων καὶ σχολαίως ἄλλον ἀλλαχόθεν ἐπιλαμβάνεσθαι· διὸ πολλοὶ πρὶν ἀνθῆσαι περὶ τὸ βῆμα κατεμαράνθησαν. ὅπου δ', ὥσπερ ἐπὶ τοῦ Λάδα λέγουσιν,

'ὁ ψόφος ἦν ὕσπληγος ἐν οὔασιν,'

ἔνθα κἀστεφανοῦτο πρεσβεύων ἢ θριαμβεύων ἢ στρατηγῶν ἐπιφανῶς, οὔθ' οἱ φθονοῦντες οὔθ' οἱ καταφρονοῦντες ὁμοίως ἐπὶ τοιούτων ἰσχύουσιν. οὕτω παρῆλθεν εἰς δόξαν Ἄρατος, ἀρχὴν ποιησάμενος πολιτείας τὴν Νικοκλέους τοῦ τυράννου κα- F τάλυσιν· οὕτως Ἀλκιβιάδης, τὰ Μαντινικὰ συστήσας ἐπὶ Λακεδαιμονίους. Πομπήιος δὲ καὶ θριαμβεύειν ἠξίου μήπω παριὼν εἰς σύγκλητον· οὐκ ἐῶντος δὲ Σύλλα, 'πλείονες' ἔφη 'τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα προσκυνοῦσιν ἢ δυόμενον·' καὶ Σύλλας ὑπεῖξε τοῦτ' ἀκούσας. καὶ Σκιπίωνα δὲ Κορνήλιον οὐκ ἀφ' ἧς ἔτυχεν ἀρχῆς ὁ Ῥωμαίων δῆμος ἀγορανομίαν μετερχόμενον ἐξαίφνης ὕπατον ἀπέδειξε παρὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ θαυμάσας αὐτοῦ μειρακίου μὲν ὄντος 805 τὴν ἐν Ἰβηρίᾳ μονομαχίαν καὶ νίκην, μικρὸν δ' ὕστερον τὰ πρὸς Καρχηδόνι χιλιαρχοῦντος ἔργα, περὶ ὧν καὶ Κάτων ὁ πρεσβύτερος ἀνεφώνησεν

'οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀίσσουσιν.'

8 Anthol. 11, 86 9 *κἀστεφανοῦτο* scripsi cum Corae, nisi quod Coraes cum versu praegresso iungebat: *καὶ στεφανοῦτο* 26 Hom. *κ* 495

νῦν οὖν ὅτε τὰ πράγματα τῶν πόλεων οὐκ ἔχει πολέμων ἡγεμονίας οὐδὲ τυραννίδων καταλύσεις οὐδὲ συμμαχικὰς πράξεις, τίν' ἄν τις ἀρχὴν ἐπιφανοῦς λάβοι καὶ λαμπρᾶς πολιτείας; αἵ δίκαι τε λείπονται αἵ δημόσιαι καὶ πρεσβεῖαι πρὸς αὐτοκρά-
B τορα ἀνδρὸς διαπύρου καὶ θάρσος ἅμα καὶ νοῦν ἔχοντος δεόμεναι. πολλὰ δ' ἔστι καὶ τῶν παρειμένων ἐν ταῖς πόλεσι καλῶν ἀναλαμβάνοντα καὶ τῶν ἐξ ἔθους φαύλου παραδυομένων ἐπ' αἰσχύνῃ τινὶ τῆς πόλεως ἢ βλάβῃ μεθιστάντα πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφειν. ἤδη δὲ καὶ δίκη μεγάλη καλῶς δικασθεῖσα καὶ πίστις ἐν συνηγορίᾳ πρὸς ἀντίδικον ἰσχυρὸν ὑπὲρ ἀσθενοῦς καὶ παρρησία πρὸς ἡγεμόνα μοχθηρὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου κατέστησεν ἐνίους εἰς ἀρχὴν πολιτείας ἔνδοξον. οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ δι' ἔχθρας ηὐξήθησαν, ἐπιχειρήσαντες ἀνθρώποις ἐπίφθονον ἔχουσιν ἀξίωμα καὶ φοβερόν· εὐθὺς γὰρ ἡ
C τοῦ καταλυθέντος ἰσχὺς τῷ κρατήσαντι μετὰ βελτίονος δόξης ὑπάρχει. τὸ μὲν γὰρ ἀνδρὶ χρηστῷ καὶ δι' ἀρετὴν πρωτεύοντι προσμάχεσθαι κατὰ φθόνον, ὡς Περικλεῖ Σιμμίας, Ἀλκμέων δὲ Θεμιστοκλεῖ, Πομπηίῳ δὲ Κλώδιος, Ἐπαμεινώνδᾳ δὲ Μενεκλείδης ὁ ῥήτωρ, οὔτε πρὸς δόξαν καλὸν οὔτ' ἄλλως συμφέρον· ὅταν γὰρ ἐξαμαρτόντες οἱ πολλοὶ πρὸς ἄνδρα χρηστόν, εἶθ' ὃ γίγνεται ταχέως ἐπ' ὀργῇ μετανοήσωσι, πρὸς τοῦτο τὴν ῥᾴστην ἀπολογίαν δικαιοτάτην νομίζουσιν, ἐπιτρῖψαι τὸν ἀναπεί-

4 aut del. αἵ cum R aut corrig. καὶ αἵ πρεσβεῖαι
10 αὐτὸν] αὐτὸν τὸν δῆμον? 21 Ἀλκμέων *: ἀλκμαίων

σαντα καὶ καταρξάμενον. τὸ μέντοι φαῦλον ἄνθρωπον, ἀπονοίᾳ δὲ καὶ δεινότητι πεποιημένον ὑφ' αὑτῷ τὴν πόλιν, οἷος ἦν Κλέων Ἀθήνησι καὶ Κλεοφῶν, D ἐπαναστάντα καθελεῖν καὶ ταπεινῶσαι λαμπρὰν ποιεῖται τὴν πάροδον ὥσπερ δράματος τῆς πολιτείας. οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι καὶ βουλήν τινες ἐπαχθῆ καὶ ὀλιγαρχικὴν κολούσαντες, ὥσπερ Ἐφιάλτης Ἀθήνησι καὶ Φορμίων παρ' Ἠλείοις, δύναμιν ἅμα καὶ δόξαν ἔσχον· ἀλλὰ μέγας ἀρχομένῳ πολιτείας οὗτος ὁ κίνδυνός ἐστι. διὸ καὶ βελτίονα Σόλων ἔλαβεν ἀρχήν, διεστώσης ἐς τρία μέρη τῆς πόλεως, τὸ τῶν Διακρίων λεγομένων καὶ τὸ τῶν Πεδιέων καὶ τὸ τῶν E Παραλίων· οὐδενὶ γὰρ ἐμμίξας ἑαυτόν, ἀλλὰ κοινὸς ὢν πᾶσι καὶ πάντα λέγων καὶ πράττων πρὸς ὁμόνοιαν ᾑρέθη νομοθέτης ἐπὶ τὰς διαλύσεις καὶ κατέστησεν οὕτω τὴν ἀρχήν. ἡ μὲν οὖν ἐπιφανεστέρα πάροδος εἰς τὴν πολιτείαν τοσαύτας ἔχει καὶ τοιαύτας ἀρχάς.

11. Τὴν δ' ἀσφαλῆ καὶ σχολαίαν εἵλοντο πολλοὶ τῶν ἐνδόξων, Ἀριστείδης, Φωκίων, Παμμένης ὁ Θηβαῖος, Λεύκολλος ἐν Ῥώμῃ, Κάτων, Ἀγησίλαος ὁ Λακεδαιμόνιος· τούτων γὰρ ἕκαστος, ὥσπερ οἱ κιττοὶ τοῖς ἰσχύουσι τῶν δένδρων περιπλεκόμενοι συνεξανίστανται, προσδραμὼν ἀνδρὶ πρεσβυτέρῳ F νέος ἔτι καὶ ἄδοξος ἐνδόξῳ, κατὰ μικρὸν αἰρόμενος ὑπὸ τῆς περὶ ἐκεῖνον δυνάμεως καὶ συναυξανόμενος ἤρεισε καὶ κατερρίζωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν πολιτείαν.

16 ἀρχὴν] ταραχήν Emperius 25 νέος ἔτι Benselerus: ἔτι νέος

Ἀριστείδην μὲν γὰρ ηὔξησε Κλεισθένης καὶ Φω-
κίωνα Χαβρίας, Λεύκολλον δὲ Σύλλας Κάτωνα δὲ
Μάξιμος, Ἐπαμεινώνδας δὲ Παμμένη καὶ Λύσαν-
δρος Ἀγησίλαον· ἀλλ' οὗτος μὲν ὑπὸ φιλοτιμίας
ἀκαίρου καὶ ζηλοτυπίας διὰ δόξαν ὑβρίσας ἀπέρριψε
ταχὺ τὸν καθηγεμόνα τῶν πρακτέων· οἱ δ' ἄλλοι
καλῶς καὶ πολιτικῶς καὶ ἄχρι τέλους ἐθεράπευσαν
806 καὶ συνεπεκόσμησαν ὥσπερ τὰ πρὸς ἥλιον ὑφιστά-
μενα σώματα τὸ λαμπρῦνον αὐτοὺς πάλιν ἀφ' ἑαυ-
τῶν αὔξοντες καὶ συνεκφωτίζοντες. οἱ γοῦν Σκι-
πίωνι βασκαίνοντες ὑποκριτὴν αὐτὸν ἀπεφαίνοντο
τῶν πράξεων ποιητὴν δὲ Λαίλιον τὸν ἑταῖρον, ὁ
δὲ Λαίλιος ὑπ' οὐδενὸς ἐπήρθη τούτων ἀλλ' ἀεὶ
διετέλεσε τῇ Σκιπίωνος ἀρετῇ καὶ δόξῃ συμφιλοτι-
μούμενος. Ἀφράνιος δὲ Πομπηίου φίλος, εἰ καὶ
πάνυ ταπεινὸς ἦν, ὅμως ἐπίδοξος ὢν ὕπατος αἱρε-
B θήσεσθαι, Πομπηίου σπουδάζοντος ἑτέροις, ἀπέστη
τῆς φιλοτιμίας εἰπὼν οὐκ ἂν οὕτω λαμπρὸν αὐτῷ
γενέσθαι τὸ τυχεῖν ὑπατείας, ὡς ἀνιαρὸν ἅμα καὶ
δυσχερές, εἰ Πομπηίου μὴ θέλοντος μηδὲ συμπράτ-
τοντος· ἐνιαυτὸν οὖν ἀνασχόμενος μόνον οὔτε τῆς
ἀρχῆς ἀπέτυχε καὶ τὴν φιλίαν διετήρησε. τοῖς δ'
οὕτω χειραγωγουμένοις ὑφ' ἑτέρων ἐπὶ δόξαν ἅμα
συμβαίνει χαρίζεσθαί τε πολλοῖς, κἄν τι συμ-
βαίνῃ δύσκολον, ἧττον ἀπεχθάνεσθαι· διὸ καὶ Φί-
λιππος Ἀλεξάνδρῳ παρῄνει κτᾶσθαι φίλους, ἕως

2 Λεύκολλον] Πομπήιον Kaltwasserus 3 idem: ἐπαμεινώνδαν δὲ παμμένης 4 ὑπὸ M 5 διὰ δόξαν] scripsi cum Schaefero: δόξαν 6 τῶν πράξεων Emperius

ἔξεστι, βασιλεύοντος ἑτέρου πρὸς χάριν ὁμιλοῦντα καὶ φιλοφρονούμενον.

12. Αἱρεῖσθαι δὲ δεῖ τὸν ἀρχόμενον πολιτείας ἡγεμόνα μὴ ἁπλῶς τὸν ἔνδοξον καὶ δυνατόν, ἀλλὰ C καὶ τὸν δι᾽ ἀρετὴν τοιοῦτον. ὡς γὰρ οὐ πᾶν δένδρον ἐθέλει προσίεσθαι καὶ φέρειν περιπλεκομένην τὴν ἄμπελον ἀλλ᾽ ἔνια καταπνίγει καὶ διαφθείρει τὴν αὔξησιν αὐτῆς, οὕτως ἐν ταῖς πόλεσιν οἱ μὴ φιλόκαλοι, φιλότιμοι δὲ καὶ φίλαρχοι μόνον, οὐ προΐενται τοῖς νέοις πράξεων ἀφορμάς, ἀλλ᾽ ὥσπερ τροφὴν ἑαυτῶν τὴν δόξαν ἀφαιρουμένους πιέζουσιν ὑπὸ φθόνου καὶ καταμαραίνουσιν· ὡς Μάριος ἐν Λιβύῃ καὶ πάλιν ἐν Γαλατίᾳ πολλὰ διὰ Σύλλα κατορθώσας ἐπαύσατο χρώμενος, ἀχθεσθεὶς μὲν αὐτοῦ τῇ αὐξήσει, πρόφασιν δὲ τὴν σφραγῖδα ποιησάμενος D ἀπέρριψεν· ὁ γὰρ Σύλλας, ὅτε τῷ Μαρίῳ στρατηγοῦντι συνῆν ταμιεύων ἐν Λιβύῃ, πεμφθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ πρὸς Βῶκχον ἤγαγεν Ἰογόρθαν αἰχμάλωτον· οἷα δὲ νέος φιλότιμος, ἄρτι δόξης γεγευμένος, οὐκ ἤνεγκε μετρίως τὸ εὐτύχημα, γλυψάμενος δ᾽ εἰκόνα τῆς πράξεως ἐν σφραγῖδι τὸν Ἰογόρθαν αὐτῷ παραδιδόμενον ἐφόρει· καὶ τοῦτ᾽ ἐγκαλῶν ὁ Μάριος ἀπέρριψεν αὐτόν· ὁ δὲ πρὸς Κάτουλον καὶ Μέτελλον ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ Μαρίῳ διαφόρους μεταστὰς ταχὺ τὸν Μάριον ἐξήλασε καὶ κατέλυσε τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ μικροῦ δεήσαντα τὴν Ῥώμην ἀνατρέψαι. Σύλλας μέντοι καὶ Πομπήιον ἐκ νέου μὲν E

14 *καὶ ἀχθεσθεὶς* an *ἀχθεσθεὶς μὲν γάρ*? 16 *ἀπέρριψεν*] del. Herwerdenus 23 ita Basileensis: *κάτουλλον*

ἦρεν ὑπεξανιστάμενος αὐτῷ καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκαλυπτόμενος ἐπιόντι, καὶ τοῖς ἄλλοις νέοις πράξεων ἡγεμονικῶν μεταδιδοὺς ἀφορμάς, ἐνίους δὲ καὶ παροξύνων ἄκοντας, ἐνέπλησε φιλοτιμίας καὶ ζήλου τὰ στρατεύματα· καὶ πάντων ἐκράτησε βουλόμενος εἶναι μὴ μόνος ἀλλὰ πρῶτος καὶ μέγιστος ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις. τούτων οὖν ἔχεσθαι δεῖ τῶν ἀνδρῶν καὶ τούτοις ἐμφύεσθαι, μή, καθάπερ ὁ Αἰσώπου βασιλίσκος ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἀετοῦ κομισθεὶς αἰφνί-
F διον ἐξέπτη καὶ προέφθασεν, οὕτω τὴν ἐκείνων δόξαν ὑφαρπάζοντας αὐτοὺς ἀλλὰ παρ' ἐκείνων ἅμα μετ' εὐνοίας καὶ φιλίας λαμβάνοντας, ὡς οὐδ' ἄρξαι καλῶς τοὺς μὴ πρότερον ὀρθῶς δουλεύσαντας, ᾗ φησιν ὁ Πλάτων, δυναμένους.

13. Ἕπεται δὲ τούτοις ἡ περὶ φίλων κρίσις, μήτε τὴν Θεμιστοκλέους ἐπαινοῦσα μήτε τὴν Κλέωνος διάνοιαν. ὁ μὲν γὰρ Κλέων, ὅτε πρῶτον ἔγνω τῆς πολιτείας ἅπτεσθαι, τοὺς φίλους συναγαγὼν εἰς ταὐτὸ διελύσατο τὴν φιλίαν πρὸς αὐτούς, ὡς πολλὰ τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας προαιρέσεως μαλάσσουσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ παράγουσαν· ἄμεινον δ' ἂν ἐποίησε
807 τὴν φιλοπλουτίαν ἐκβαλὼν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν φιλονεικίαν καὶ φθόνου καὶ κακοηθείας καθήρας αὑτόν· οὐ γὰρ ἀφίλων αἱ πόλεις ἀνδρῶν καὶ ἀνεταίρων ἀλλὰ χρηστῶν καὶ σωφρόνων δέονται· νυνὶ δὲ τοὺς μὲν φίλους ἀπήλασεν,

10 *παρεξέπτη*? duo optimi codices exhibent *γὰρ ἐξέπτη*
14 *Πλάτων*] de Legg. p. 762 e

‘ἑκατὸν δὲ κύκλῳ κεφαλαὶ κολάκων οἰμωξομένων
[ἐλιχμῶντο’

περὶ αὐτόν, ὡς οἱ κωμικοὶ λέγουσι· καὶ τραχὺς ὢν πρὸς τοὺς ἐπιεικεῖς καὶ βαρὺς αὖθις ὑπέβαλλε τοῖς πολλοῖς πρὸς χάριν ἑαυτόν

‘γεροντανωγῶν κἀναμισθαρνεῖν διδούς’

καὶ τὸ φαυλότατον καὶ τὸ νοσοῦν μάλιστα τοῦ δήμου προσεταιριζόμενος ἐπὶ τοὺς ἀρίστους. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς πάλιν πρὸς τὸν ἀποφηνάμενον, ὡς ἄρξει καλῶς ἴσον ἅπασι παρέχων ἑαυτόν, ‘μηδέποτ’’ B εἶπεν ‘εἰς τοιοῦτον ἐγὼ καθίσαιμι θρόνον, ἐν ᾧ πλέον οὐχ ἕξουσιν οἱ φίλοι παρ’ ἐμοῦ τῶν μὴ φίλων’, οὐδ’ οὗτος ὀρθῶς τῇ φιλίᾳ κατεπαγγελλόμενος τὴν πολιτείαν καὶ τὰ κοινὰ καὶ δημόσια ταῖς ἰδίαις χάρισι καὶ σπουδαῖς ὑφιέμενος. καίτοι πρός γε Σιμωνίδην ἀξιοῦντά τι τῶν μὴ δικαίων ‘οὔτε ποιητής’ ἔφη ‘σπουδαῖός ἐστιν ᾄδων παρὰ μέλος οὔτ’ ἄρχων ἐπιεικὴς παρὰ τὸν νόμον χαριζόμενος’. δεινὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ σχέτλιον, εἰ ναύτας μὲν ἐκλέγεται κυβερνήτης καὶ κυβερνήτην ναύκληρος

‘εὖ μὲν ἐνὶ πρύμνῃ οἰήιον, εὖ δὲ κεραίην C
εἰδότας ἐντείνασθαι ἐπορνυμένου ἀνέμοιο’

καί τις ἀρχιτέκτων ὑπουργοὺς καὶ χειροτέχνας, οἳ μὴ διαφθεροῦσιν αὐτοῦ τοὔργον ἀλλ’ ἄριστα συν-

1 Arist. Pac. 756 ib. Coraes: οἰμωζομένων (sed ex Palat. nihil enotatum) 6 idem: καὶ ἀναμισθαρνεῖν cf. Kock. 3 p. 400 12 παρ’ ἐμοῦ Antonii Melissa: παρ’ ἐμοὶ 21 cf. Callimach. fr. 382 p. 787 ed. Schneideri 22 ἐντύνασθαι Schneiderus praeter necessitatem 24 *: τὸ ἔργον

*εκπονήσουσιν· ὁ δὲ πολιτικός, ἀριστοτέχνας τις ὢν
κατὰ Πίνδαρον καὶ δημιουργὸς εὐνομίας καὶ δίκης,
οὐκ εὐθὺς αἱρήσεται φίλους ὁμοιοπαθεῖς καὶ ὑπηρέ-
τας καὶ συνενθουσιῶντας αὐτῷ πρὸς τὸ καλόν, ἀλλ'
ἄλλους πρὸς ἄλλην ἀεὶ χρείαν κάμπτοντας αὐτὸν*
D *ἀδίκως καὶ βιαίως· οὐδέν τ' ὀφθήσεται διαφέρων
οἰκοδόμου τινὸς ἢ τέκτονος ἀπειρίᾳ καὶ πλημμελείᾳ
γωνίαις χρωμένου καὶ κανόσι καὶ στάθμαις, ὑφ'
ὧν διαστρέφεσθαι τοὔργον ἔμελλεν· ὄργανα γὰρ οἱ
φίλοι ζῶντα καὶ φρονοῦντα τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν
εἰσι, καὶ οὐ δεῖ συνολισθάνειν αὐτοῖς παραβαίνου-
σιν, ἀλλὰ προσέχειν ὅπως μηδ' ἀγνοούντων αὐτῶν
ἐξαμαρτάνωσι. τοῦτο γὰρ καὶ Σόλωνα κατῄσχυνε
καὶ διέβαλε πρὸς τοὺς πολίτας· ἐπεὶ γὰρ ἐν νῷ*
E *λαβὼν τὰ ὀφλήματα κουφίσαι καὶ τὴν σεισάχθειαν
(τοῦτο δ' ἦν ὑποκόρισμα χρεῶν ἀποκοπῆς) εἰσενεγ-
κεῖν ἐκοινώσατο τοῖς φίλοις· οἱ δ' ἔργον ἀδικώτα-
τον ἔπραξαν· ἐδανείσαντο γὰρ ὑποφθάσαντες ἀρ-
γύριον πολὺ καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον εἰς φῶς τοῦ
νόμου προαχθέντος οἱ μὲν ἐφάνησαν οἰκίας τε
λαμπρὰς καὶ γῆν συνεωνημένοι πολλὴν ἐξ ὧν ἐδα-
νείσαντο χρημάτων, ὁ δὲ Σόλων αἰτίαν ἔσχε συνα-
δικεῖν ἠδικημένος. Ἀγησίλαος δὲ περὶ τὰς τῶν φίλων
σπουδὰς αὐτὸς αὑτοῦ γιγνόμενος ἀσθενέστατος καὶ
ταπεινότατος ὥσπερ ὁ Εὐριπίδου Πήγασος*

'ἔπτηξ' ὑπείκων μᾶλλον εἰ μᾶλλον θέλοι.'

2 *Πίνδαρον*] Bergk. 1 p. 388 4 *ἀλλ' ἄλλους* W: *ἄλλον ἄλλου* 5 W: *κάμπτοντος* 9 *τοὔργον* *: *τὸ ἔργον* 26 Nauck. p. 451

καὶ ταῖς ἀτυχίαις προθυμότερον βοηθῶν τοῦ δέον-
τος ἐδόκει συνεξομοιοῦσθαι ταῖς ἀδικίαις· καὶ γάρ F
τοι Φοιβίδαν κρινόμενον ἔσωσεν ἐπὶ τῷ τὴν Καδμείαν
καταλαβεῖν ἄνευ προστάγματος, φήσας τὰ τοιαῦτα
δεῖν αὐτοματίζειν· καὶ Σφοδρίαν ἐπ' ἔργῳ παρα-
νόμῳ καὶ δεινῷ φεύγοντα δίκην (ἐνέβαλε γὰρ εἰς
τὴν Ἀττικὴν φίλων ὄντων καὶ συμμάχων) ἀφεθῆναι
διεπράξατο, δεήσεσιν ἐρωτικαῖς τοῦ παιδὸς μαλα-
χθείς· καὶ πρός τινα δυνάστην ἐπιστόλιον αὐτοῦ
τοιοῦτον φέρεται 'Νικίαν, εἰ μὲν οὐκ ἀδικεῖ, ἄφες· 808
εἰ δ' ἀδικεῖ, ἐμοὶ ἄφες· πάντως δ' ἄφες'. ἀλλὰ
Φωκίων οὐδὲ τῷ γαμβρῷ Χαρίκλῳ δίκην ἔχοντι
περὶ τῶν Ἁρπαλείων συνεισῆλθεν, ἀλλ' 'ἐγώ σε'
φήσας 'ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις ἐποιησάμην κηδεστήν'
ᾤχετ' ἀπιών. καὶ Τιμολέων ὁ Κορίνθιος τὸν ἀδελ-
φὸν ἐπεὶ διδάσκων καὶ δεόμενος οὐκ ἀπέστησε τῆς
τυραννίδος, συνέπραξε τοῖς ἀνελοῦσι. δεῖ γὰρ
οὐκ ἄχρι τοῦ βωμοῦ φίλον εἶναι τῷ μὴ συνεπιορ-
κεῖν, ὥς ποτε Περικλῆς εἶπεν, ἀλλ' ἄχρι παντὸς B
νόμου καὶ δικαίου καὶ συμφέροντος, ὃ παροφθὲν
εἴς τινα μεγάλην βλάβην ἀναφέρει καὶ κοινήν, ὡς
ἀνέφερε τὸ μὴ δοῦναι δίκην Σφοδρίαν μηδὲ Φοι-
βίδαν· οὗτοι γὰρ οὐχ ἥκιστα τὴν Σπάρτην ἐνέβαλον
εἰς τὸν Λευκτρικὸν πόλεμον. ἐπεὶ τοῖς γε μετρίοις
ἁμαρτήμασι τῶν φίλων ἐπεμβαίνειν βαρὺν ὁ πολιτι-
κὸς οὐκ ἀναγκάζει λόγος, ἀλλὰ καὶ δίδωσιν εἰς
ἀσφαλὲς θεμένους τὰ μέγιστα τῶν κοινῶν ἐκ πε-

10 cf. p. 209 f 12 Duebnerus: χαρίλλῳ cf. Vit. Phoc. c. 21 19 cf. p. 531 d 22 ἀνέφερε R: ἀνεφέρετο

ρουσίας βοηθεῖν τοῖς φίλοις καὶ παρίστασθαι καὶ συνεκπονεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. εἰσὶ δὲ καὶ χάριτες ἀνεπίφθονοι, συλλαβέσθαι πρὸς ἀρχὴν τῷ φίλῳ μᾶλλον, ἐγχειρίσαι τινὰ διοίκησιν ἔνδοξον ἢ πρεσβείαν C φιλάνθρωπον, οἷον ἡγεμόνος τιμὰς ἔχουσαν, ἢ πρὸς πόλιν ὑπὲρ φιλίας καὶ ὁμονοίας ἔντευξιν· ἂν δ' ᾖ τις ἐργώδης ἐπιφανὴς δὲ καὶ μεγάλη πρᾶξις, αὐτὸν ἐπὶ ταύτην τάξαντα πρῶτον εἶτα προσελέσθαι τὸν φίλον, ὡς ὁ Διομήδης

'εἰ μὲν δὴ ἕταρόν γε κελεύετέ μ' αὐτὸν ἑλέσθαι,
πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην;'

κἀκεῖνος αὖ πάλιν ἀνταποδίδωσιν οἰκείως τὸν ἔπαινον

'ἵπποι δ' οἵδε, γεραιέ, νεήλυδες, οὓς ἐρεείνεις,
Θρηίκιοι, τὸν δέ σφιν ἄνακτ' ἀγαθὸς Διομήδης
ἔκτανε, πὰρ δ' ἑτάρους δυοκαίδεκα πάντας ἀρίστους.'

αὕτη γὰρ ἡ πρὸς τοὺς φίλους ὕφεσις οὐχ ἧττον D ἐπικοσμεῖ τῶν ἐπαινουμένων τοὺς ἐπαινοῦντας· ἡ δ' αὐθάδεια, φησὶν ὁ Πλάτων, ἐρημίᾳ σύνοικος. ἔτι τοίνυν ταῖς καλαῖς καὶ φιλανθρώποις χάρισι δεῖ τοὺς φίλους συνεισποιεῖν καὶ κελεύειν τοὺς εὖ παθόντας ἐκείνους ἐπαινεῖν καὶ ἀγαπᾶν, ὡς αἰτίους ἅμα καὶ συμβούλους γεγενημένους· τὰς δὲ φαύλας καὶ ἀτόπους ἀξιώσεις ἀποτρίβεσθαι μὴ πικρῶς ἀλλὰ πράως, διδάσκοντα καὶ παραμυθούμενον ὡς οὐκ E ἄξιαι τῆς ἐκείνων ἀρετῆς εἰσι καὶ δόξης. ἄριστα

10 Hom. *K* 242 idem: κελεύετ' ἐμαυτὸν 14 id. *K* 558 ib. δ' οἵδε idem: δὲ 19 Πλάτων] Epist. IV p. 321 b

δ' ἀνθρώπων ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἀρνησάμενος δεηθέντι τῷ Πελοπίδᾳ τὸν κάπηλον ἐκ τῆς εἱρκτῆς ἀφεῖναι καὶ μετ' ὀλίγον τῆς ἐρωμένης δεηθείσης ἀφείς, 'τοιαύτας' ἔφη 'χάριτας, ὦ Πελοπίδα, λαμβάνειν ἑταιριδίοις οὐ στρατηγοῖς πρέπον ἐστίν.' ὁ δὲ Κάτων βαρέως καὶ αὐθάδως, ἐπεὶ Κάτλος ὁ τιμητής, φίλος ὢν ἐν τοῖς μάλιστα καὶ συνήθης, ἐξῃτεῖτό τινα τῶν κρινομένων ὑπ' αὐτοῦ ταμιεύοντος 'αἰσχρόν ἐστιν' ἔφη 'σὲ τὸν ὀφείλοντα τοὺς νέους ἡμᾶς σωφρονίζειν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ὑπηρετῶν ἐκβάλλεσθαι'. τῷ γὰρ ἔργῳ τὴν χάριν ἐξῆν ἀπειπάμενον ἀφελεῖν τοῦ λόγου τὴν τραχύτητα καὶ πικρίαν, F ὡς μηδὲ τῇ πράξει τὸ λυπηρὸν ἑκουσίως ἀλλ' ἀναγκαίως ἐπιφέροντα διὰ τὸν νόμον καὶ τὸ δίκαιον. εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς χρηματισμὸν οὐκ ἀγεννεῖς ἐν πολιτείᾳ τοῖς δεομένοις τῶν φίλων αἱ συλλήψεις· οἷον ὁ Θεμιστοκλῆς, μετὰ τὴν μάχην ἰδὼν νεκρὸν στρεπτὰ χρυσᾶ καὶ μανιάκην περικείμενον αὐτὸς μὲν παρῆλθεν, ἐπιστραφεὶς δὲ πρὸς τὸν φίλον 'ἀνελοῦ ταῦτ'' εἶπεν· 'οὐ γὰρ καὶ σὺ Θεμιστοκλῆς γέγονας'. δίδωσι 809 γὰρ καὶ τοῦτο πολλάκις τῷ πολιτικῷ τὰ πράγματα πρὸς τοὺς φίλους. οὐ γὰρ δὴ Μενέμαχοι πάντες εἰσί· τῷ μὲν οὖν ἐγχείρισον συνηγορίαν ἔμμισθον ὑπὲρ τοῦ δικαίου, τῷ δὲ σύστησον πλούσιον ἐπιμελείας καὶ προστασίας δεόμενον· ἄλλῳ δ' εἰς ἐργολαβίαν τινὰ σύμπραξον ἢ μίσθωσιν ὠφελείας ἔχουσαν. Ἐπαμεινώνδας δὲ καὶ πλουσίῳ τινὶ προσελ-

6 *: αὐθαδῶς   23 οὖν *

θόντα φίλον αἰτεῖν ἐκέλευσε τάλαντον, ὡς αὐτοῦ δοῦναι κελεύσαντος· ἐπεὶ δ' ὁ αἰτηθεὶς ἐλθὼν ἐπυνθάνετο τὴν αἰτίαν, 'ὅτι χρηστός' εἶπεν 'οὗτος ὢν πένης ἐστί, σὺ δὲ πλουτεῖς πολλὰ τῆς πόλεως νε- B νοσφισμένος'. καὶ τὸν Ἀγησίλαον ὁ Ξενοφῶν ἀγάλλεσθαί φησι πλουτίζοντα τοὺς φίλους, αὐτὸν ὄντα κρείττονα χρημάτων.

14. Ἐπεὶ δέ 'πάσαις κορυδαλλίσι' κατὰ Σιμωνίδην 'χρὴ λόφον ἐγγενέσθαι' καὶ πᾶσα πολιτεία φέρει τινὰς ἔχθρας καὶ διαφοράς, οὐχ ἥκιστα προσήκει καὶ περὶ τούτων ἐσκέφθαι τὸν πολιτικόν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τὸν Θεμιστοκλέα καὶ τὸν Ἀριστείδην ἐπαινοῦσιν ἐπὶ τῶν ὅρων τὴν ἔχθραν ἀποτιθεμένους, ὁσάκις ἐπὶ πρεσβείαν ἢ στρατηγίαν ἐξίοιεν, εἶτα πάλιν ἀναλαμβάνοντας. ἐνίοις δὲ καὶ τὸ Κρη- C τίνου τοῦ Μάγνητος ὑπερφυῶς ἀρέσκει· Ἑρμείᾳ γὰρ ἀντιπολιτευόμενος ἀνδρὶ μὲν οὐ δυνατῷ φιλοτίμῳ δὲ καὶ λαμπρῷ τὴν ψυχήν, ἐπεὶ κατέσχεν ὁ Μιθριδατικὸς πόλεμος, τὴν πόλιν ὁρῶν κινδυνεύουσαν ἐκέλευσε τὸν Ἑρμείαν τὴν ἀρχὴν παραλαβόντα χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν, αὐτοῦ μεταστάντος· εἰ δὲ βούλεται στρατηγεῖν ἐκεῖνον, αὐτὸν ἐκποδὼν ἀπελθεῖν, ὡς μὴ φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλήλους ἀπολέσειαν τὴν πόλιν. ἤρεσεν ἡ πρόκλησις τῷ Ἑρμείᾳ, καὶ φήσας ἑαυτοῦ πολεμικώτερον εἶναι τὸν Κρητίναν ὑπεξῆλθε μετὰ παίδων καὶ γυναικός. ὁ δὲ Κρητίνας ἐκεῖνόν τε προύπεμψε, τῶν ἰδίων χρημάτων ἐπιδοὺς

5 Ξενοφῶν] Ages. c. 4 8 Σιμωνίδην] Bergk. 3 p. 418
17 μὲν Benselerus

ὅσα φεύγουσιν ἦν ἢ πολιορκουμένοις χρησιμώτερα, D καὶ τὴν πόλιν ἄριστα στρατηγήσας παρ᾽ οὐδὲν ἐλθοῦσαν ἀπολέσθαι περιεποίησεν ἀνελπίστως. εἰ γὰρ εὐγενὲς καὶ φρονήματος μεγάλου τὸ ἀναφωνῆσαι

'φιλῶ τέκν᾽, ἀλλὰ πατρίδ᾽ ἐμὴν μᾶλλον φιλῶ',

πῶς οὐκ ἐκείνοις γε προχειρότερον εἰπεῖν ἑκάστῳ 'μισῶ τὸν δεῖνα καὶ βούλομαι ποιῆσαι κακῶς, ἀλλὰ πατρίδ᾽ ἐμὴν μᾶλλον φιλῶ;' τὸ γὰρ μὴ θέλειν διαλυθῆναι πρὸς ἐχθρόν, ὧν ἕνεκα δεῖ καὶ φίλον προέσθαι, δεινῶς ἄγριον καὶ θηριῶδες. οὐ μὴν ἀλλὰ βέλτιον οἱ περὶ Φωκίωνα καὶ Κάτωνα, μηδ᾽ ὅλως ἔχθραν τινὰ πρὸς πολιτικὰς τιθέμενοι διαφοράς, ἀλλὰ δεινοὶ καὶ ἀπαραίτητοι μόνον ἐν τοῖς δημοσίοις E ἀγῶσιν ὄντες μὴ προέσθαι τὸ συμφέρον, ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις ἀμηνίτως καὶ φιλανθρώπως χρώμενοι τοῖς ἐκεῖ διαφερομένοις. δεῖ γὰρ ἐχθρὸν μηδένα πολίτην νομίζειν, ἂν μή τις, οἷος Ἀριστίων ἢ Νάβις ἢ Κατιλίνας, νόσημα καὶ ἀπόστημα πόλεως ἐγγένηται· τοὺς δ᾽ ἄλλως ἀπᾴδοντας ὥσπερ ἁρμονικὸν ἐπιτείνοντα καὶ χαλῶντα πρᾴως εἰς τὸ ἐμμελὲς ἄγειν, μὴ τοῖς ἁμαρτάνουσι σὺν ὀργῇ καὶ πρὸς ὕβριν ἐπιφυόμενον, ἀλλ᾽ ὡς Ὅμηρος ἠθικώτερον·

'ὦ πέπον, ἦ τ᾽ ἐφάμην σε περὶ φρένας ἔμμεναι [ἄλλων' F

καί

'οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι'

2 στρατηγήσας] τηρήσας Palatinus similesque, sed vulgata mea quidem sententia praestat 5 Nauck. p. 918 9 καὶ Coraes 12 τινὶ R 23 Hom. *P* 171 26 id. *H* 358

ἄν τέ τι χρηστὸν εἴπωσιν ἢ πράξωσι, μὴ τιμαῖς ἀχθόμενον αὐτῶν μηδὲ λόγων εὐφήμων ἐπὶ καλοῖς ἔργοις φειδόμενον· οὕτω γὰρ ὅ τε ψόγος ὅπου δεῖ πίστιν ἕξει, καὶ πρὸς τὴν κακίαν διαβαλοῦμεν αὐτοὺς αὔξοντες τὴν ἀρετὴν καὶ ταῦτα παραβάλλοντες ἐκεί-
810 νοις ὡς ἄξια καὶ πρέποντα μᾶλλον. ἐγὼ δὲ καὶ μαρτυρεῖν ἀξιῶ τὰ δίκαια καὶ τοῖς διαφόροις τὸν πολιτικὸν ἄνδρα καὶ βοηθεῖν κρινομένοις πρὸς τοὺς συκοφάντας καὶ ταῖς διαβολαῖς ἀπιστεῖν, ἂν ὦσιν ἀλλότριαι τῆς προαιρέσεως αὐτῶν· ὥσπερ ὁ Νέρων ἐκεῖνος ὀλίγον ἔμπροσθεν ἢ κτεῖναι τὸν Θρασέαν μάλιστα μισῶν καὶ φοβούμενος, ὅμως ἐγκαλοῦντός τινος ὡς κακῶς κεκριμένου καὶ ἀδίκως, 'ἐβουλόμην ἄν' ἔφη 'Θρασέαν οὕτως ἐμὲ φιλεῖν, ὡς δικαστὴς ἄριστός ἐστιν'. οὐ χεῖρον δὲ καὶ πρὸς ἐπίπληξιν ἑτέρων φύσει πονηρῶν μᾶλλον ἁμαρτανόντων ἐχθροῦ μνησθέντα κομψοτέρου τὸ ἦθος εἰπεῖν 'ἀλλ' ἐκεῖνος
B οὐκ ἂν τοῦτ' εἶπεν οὐδ' ἐποίησεν'. ὑπομνηστέον δὲ καὶ πατέρων ἀγαθῶν ἐνίους, ὅταν ἐξαμαρτάνωσιν· οἷον Ὅμηρος

'ἦ ὀλίγον οἷ παῖδα ἐοικότα γείνατο Τυδεύς·'

καὶ πρὸς Σκιπίωνα τὸν Ἀφρικανὸν Ἄππιος ἐν ἀρχαιρεσίαις διαγωνιζόμενος 'ἡλίκον ἄν' εἶπεν 'ὦ Παῦλε, στενάξειας ὑπὸ γῆς, αἰσθόμενος ὅτι σου τὸν υἱὸν ἐπὶ τιμητικὴν ἀρχὴν καταβαίνοντα Φιλόνικος ὁ τελώνης δορυφορεῖ'. τὰ γὰρ τοιαῦτα νουθετεῖ τοὺς

2 καλοῖς ἔργοις R: καλοῖς 13 κεκρικότος R, nihil opus 16 πονηρᾷ R 20 οἷον * 21 Hom. E 800 25 R: φιλόνεικος

ἁμαρτάνοντας ἅμα καὶ κοσμεῖ τοὺς νουθετοῦντας. πολιτικῶς δὲ καὶ ὁ Νέστωρ ὁ τοῦ Σοφοκλέους ἀποκρίνεται λοιδορούμενος ὑπὸ τοῦ Αἴαντος

'οὐ μέμφομαί σε· δρῶν γὰρ εὖ κακῶς λέγεις'. C

καὶ Κάτων διενεχθεὶς πρὸς τὸν Πομπήιον ἐν οἷς ἐβιάζετο τὴν πόλιν μετὰ Καίσαρος, ἐπεὶ κατέστησαν εἰς πόλεμον, ἐκέλευσε Πομπηίῳ παραδοῦναι τὴν ἡγεμονίαν, ἐπειπὼν ὅτι τῶν αὐτῶν ἐστι καὶ ποιεῖν τὰ μεγάλα κακὰ καὶ παύειν. ὁ γὰρ μεμιγμένος ἐπαίνῳ ψόγος οὐκ ἔχων ὕβριν ἀλλὰ παρρησίαν, οὐδὲ θυμὸν ἀλλὰ δηγμὸν ἐμποιῶν καὶ μετάνοιαν, εὐμενὴς φαίνεται καὶ θεραπευτικός· αἱ δὲ λοιδορίαι τοῖς πολιτικοῖς ἥκιστα πρέπουσιν. ὅρα δὲ τὰ πρὸς Αἰσχίνην ὑπὸ Δημοσθένους εἰρημένα καὶ τὰ πρὸς τοῦτον ὑπ' Αἰσχίνου, καὶ πάλιν ἃ πρὸς Δημάδην γέγραφεν Ὑπερείδης, εἰ Σόλων ἂν εἶπεν ἢ Περικλῆς ἢ Λυκοῦργος ὁ Λακεδαιμόνιος ἢ Πιττακὸς ὁ Λέσβιος. D καίτοι γε καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ δικανικῷ τὸ λοίδορον ἔχει μόνον, οἱ δὲ Φιλιππικοὶ καθαρεύουσι καὶ σκώμματος καὶ βωμολοχίας ἁπάσης· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀκουόντων μᾶλλον αἰσχύνει τοὺς λέγοντας, ἔτι δὲ καὶ σύγχυσιν ἀπεργάζεται τῶν πραγμάτων καὶ διαταράττει τὰ βουλευτήρια καὶ τὰς ἐκκλησίας. ὅθεν ἄρισθ' ὁ Φωκίων ὑπεκστὰς τῷ λοιδοροῦντι καὶ παυσάμενος τοῦ λέγειν, ἐπεὶ μόλις ἐσιώπησεν ὁ ἄνθρωπος, αὖθις παρελθὼν 'οὐκοῦν' ἔφη 'περὶ μὲν τῶν ἱππέων καὶ τῶν ὁπλιτῶν ἀκη-

4 Nauck. p. 312 . 22 ἔτι δὲ W: ἔτι (ὅτι Coraes)

κόατε, λείπεται δέ μοι περὶ τῶν ψιλῶν καὶ πελτα-
E στῶν διελθεῖν'. ἀλλ' ἐπεὶ πολλοῖς γε δυσκάθεκτόν
ἐστι τὸ πρᾶγμα καὶ πολλάκις οὐκ ἀχρήστως οἱ λοι-
δοροῦντες ἐπιστομίζονται ταῖς ἀπαντήσεσιν, ἔστω
βραχεῖα τῇ λέξει καὶ μὴ θυμὸν ἐμφαίνουσα μηδ'
ἀκραχολίαν, ἀλλὰ πραότητα μετὰ παιδιᾶς καὶ χά-
ριτος ἁμωσγέπως δάκνουσαν· αἱ δ' ἀντεπιστρέφουσαι
μάλιστα τοιαῦται. καθάπερ γὰρ τῶν βελῶν ὅσα
πρὸς τὸν βαλόντα φέρεται πάλιν ῥώμῃ τινὶ δοκεῖ
F καὶ στερεότητι τοῦ πληγέντος ἀνακρουόμενα τοῦτο
πάσχειν· οὕτω τὸ λεχθὲν ὑπὸ ῥώμης καὶ συνέσεως
τοῦ λοιδορηθέντος ἐπὶ τοὺς λοιδορήσαντας ἀναστρέ-
φειν ἔοικεν· ὡς τὸ Ἐπαμεινώνδου πρὸς Καλλίστρα-
τον, ὀνειδίζοντα Θηβαίοις καὶ Ἀργείοις τὴν Οἰδί-
ποδος πατροκτονίαν καὶ τὴν Ὀρέστου μητροκτονίαν,
ὅτι 'τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ἡμῶν ἐκβαλόντων ὑμεῖς
ἐδέξασθε·' καὶ τὸ Ἀνταλκίδου τοῦ Σπαρτιάτου πρὸς
τὸν Ἀθηναῖον τὸν φήσαντα 'πολλάκις ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ
Κηφισοῦ ἐδιώξαμεν,' 'ἀλλ' ἡμεῖς γ' ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ
811 Εὐρώτα οὐδέποτε.' χαριέντως δὲ καὶ ὁ Φωκίων,
τοῦ Δημάδου κεκραγότος 'Ἀθηναῖοί σε ἀποκτενοῦ-
σιν·' 'ἄν γε μανῶσιν' ἔφη 'σὲ δέ, ἂν σωφρονῶσι.'
καὶ Κράσσος ὁ ῥήτωρ, Δομιτίου πρὸς αὐτὸν εἰπόν-
τος 'οὐ σὺ μυραίνης ἐν κολυμβήθρᾳ σοι τρεφομένης
εἶτ' ἀποθανούσης ἔκλαυσας;' ἀντηρώτησεν 'οὐ σὺ
τρεῖς γυναῖκας ἔθαψας καὶ οὐκ ἐδάκρυσας;' ταῦτα
μὲν οὖν ἔχει τινὰ χρείαν καὶ πρὸς τὸν ἄλλον βίον.

7 δάκνουσα mei 26 κοὐκ?

15. *Πολιτείας δ' οἱ μὲν εἰς ἅπαν ἐνδύονται μέρος, ὥσπερ ὁ Κάτων, οὐδεμιᾶς ἀξιοῦντες εἰς δύναμιν ἀπολείπεσθαι φροντίδος οὐδ' ἐπιμελείας τὸν* B *ἀγαθὸν πολίτην· καὶ τὸν Ἐπαμεινώνδαν ἐπαινοῦσιν, ὅτι φθόνῳ καὶ πρὸς ὕβριν ἀποδειχθεὶς τελέαρχος ὑπὸ τῶν Θηβαίων οὐκ ἠμέλησεν, ἀλλ' εἰπὼν ὡς οὐ μόνον ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσιν ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν ἀνήρ, εἰς μέγα καὶ σεμνὸν ἀξίωμα προήγαγε τὴν τελεαρχίαν, οὐδὲν οὖσαν πρότερον ἀλλ' ἢ περὶ τοὺς στενωποὺς ἐκβολῆς κοπρίων καὶ ῥευμάτων ἀποτροπῆς ἐπιμέλειάν τινα. κἀγὼ δ' ἀμέλει παρέχω γέλωτα τοῖς παρεπιδημοῦσιν, ὁρώμενος ἐν δημοσίῳ περὶ τὰ τοιαῦτα πολλάκις· ἀλλὰ βοηθεῖ μοι τὸ τοῦ Ἀντισθένους μνημονευόμενον· θαυμάσαντος γάρ τινος, εἰ δι' ἀγορᾶς αὐτὸς φέρει τάριχος, 'ἐμαυτῷ γ'' εἶπεν·* C *ἐγὼ δ' ἀνάπαλιν πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας, εἰ κεράμῳ παρέστηκα διαμετρουμένῳ καὶ φυράμασι καὶ λίθοις παρακομιζομένοις, οὐκ ἐμαυτῷ γέ φημι ταῦτ' οἰκονομεῖν ἀλλὰ τῇ πατρίδι. καὶ γὰρ εἰς ἄλλα πολλὰ μικρὸς ἄν τις εἴη καὶ γλίσχρος αὑτῷ διοικῶν καὶ δι' αὑτὸν πραγματευόμενος· εἰ δὲ δημοσίᾳ καὶ διὰ τὴν πόλιν, οὐκ ἀγεννής, ἀλλὰ μεῖζον τὸ μέχρι μικρῶν ἐπιμελὲς καὶ πρόθυμον. ἕτεροι δὲ σεμνότερον οἴονται καὶ μεγαλοπρεπέστερον εἶναι τὸ τοῦ Περικλέους· ὧν καὶ Κριτόλαός ἐστιν ὁ Περιπατητικὸς ἀξιῶν, ὥσπερ ἡ Σαλαμινία ναῦς Ἀθήνησι καὶ ἡ Πάραλος οὐκ ἐπὶ πᾶν ἔργον ἀλλ' ἐπὶ τὰς ἀναγκαίας* D

5. 8 *τέλμαρχος* et *τελμαρχίαν* Winckelmannus 18 *οἰκονομεῖν* X: *οἰκοδομῶν* 26 *ναῦς Ἀθήνησι*] del. Abreschius

καὶ μεγάλας κατεσπῶντο πράξεις, οὕτως ἑαυτῷ πρὸς τὰ κυριώτατα καὶ μέγιστα χρῆσθαι, ὡς ὁ τοῦ κόσμου βασιλεύς,

'τῶν ἄγαν γὰρ ἅπτεται
θεός, τὰ μικρὰ δ' εἰς τύχην ἀνεὶς ἐᾷ'

κατὰ τὸν Εὐριπίδην. οὐδὲ γὰρ τοῦ Θεαγένους τὸ φιλότιμον ἄγαν καὶ φιλόνικον ἐπαινοῦμεν, ὃς οὐ μόνον τὴν περίοδον νενικηκὼς ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἀγῶνας, οὐ παγκρατίῳ μόνον ἀλλὰ καὶ πυγμῇ καὶ δολίχῳ, τέλος ἡρῷα δειπνῶν ἐπιταφίου τινός, ὥσπερ εἰώθει, προτεθείσης ἅπασι τῆς μερίδος, ἀναπηδήσας
E διεπαγκρατίασεν, ὡς οὐδένα νικᾶν δέον αὐτοῦ παρόντος· ὅθεν ἤθροισε χιλίους καὶ διακοσίους στεφάνους, ὧν συρφετὸν ἄν τις ἡγήσαιτο τοὺς πλείστους. οὐδὲν οὖν τούτου διαφέρουσιν οἱ πρὸς πᾶσαν ἀποδυόμενοι πολιτικὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ μεμπτούς τε ταχὺ ποιοῦσιν ἑαυτοὺς τοῖς πολλοῖς, ἐπαχθεῖς τε γίγνονται καὶ κατορθοῦντες ἐπίφθονοι, κἂν σφαλῶσιν, ἐπίχαρτοι, καὶ τὸ θαυμαζόμενον αὐτῶν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιμελείας εἰς χλευασμὸν ὑπονοστεῖ καὶ γέλωτα. τοιοῦτον τό

F 'Μητίοχος μὲν γὰρ στρατηγεῖ, Μητίοχος δὲ τὰς ὁδούς,
Μητίοχος δ' ἄρτους ἐπωπᾷ, Μητίοχος δὲ τἄλφιτα,
Μητίοχος δὲ πάντ' ἀκεῖται, Μητίοχος δ' οἰμώξεται.'

4 Nauck. p. 675 5 ἀφεὶς p. 464 a 7 *: φιλόνεικον 10 *: δολιχῷ 21 τὸ Duebnerus 22 cf. Kock. 3 p. 629 ib. Μήτιχος hic et infra Elmsley ib. γὰρ Porson 23 ἐπωπᾷ Dindorfius: ἐπώπτα (Palat.) aut ἐποπτᾶ ib. τὰ ἄλφιτα mei 24 πάντ' ἀκεῖται *: πάντα κεῖται In eandem coniecturam etiam Abreschius incidit

τῶν Περικλέους οὗτος εἷς ἦν ἑταίρων, τῇ δι᾽ ἐκεῖ-
νον, ὡς ἔοικε, δυνάμει χρώμενος ἐπιφθόνως καὶ
κατακόρως. δεῖ δέ, ὥς φασιν, ἐρῶντι τῷ δήμῳ τὸν
πολιτικὸν προσφέρεσθαι καὶ μὴ παρόντος ἑαυτοῦ
πόθον ἐναπολείπειν· ὃ καὶ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς
ἐποίει πολὺν χρόνον ἐν ἀγρῷ διαιτώμενος, ἅμα καὶ 812
τοῦ φθόνου τὸ βάρος ἀφαιρῶν καὶ διδοὺς ἀναπνοὴν
τοῖς πιέζεσθαι δοκοῦσιν ὑπὸ τῆς ἐκείνου δόξης.
Τιμησίας δ᾽ ὁ Κλαζομένιος τὰ μὲν ἄλλα ἦν περὶ
τὴν πόλιν ἀνὴρ ἀγαθός, τῷ δὲ πάντα πράσσειν δι᾽
ἑαυτοῦ φθονούμενος ἠγνόει καὶ μισούμενος, ἕως
αὐτῷ συνέβη τι τοιοῦτον· ἔτυχον ἐν ὁδῷ παῖδες ἐκ
λάκκου τινὸς ἀστράγαλον ἐκκόπτοντες, ἐκείνου πα-
ριόντος· ὧν οἱ μὲν ἔφασκον μένειν, ὁ δὲ πατάξας
'οὕτως' εἶπεν 'ἐκκόψαιμι Τιμησίου τὸν ἐγκέφαλον,
ὡς οὗτος ἐκκέκοπται'. τοῦθ᾽ ὁ Τιμησίας ἀκούσας
καὶ συνεὶς τὸν διήκοντα διὰ πάντων αὑτοῦ φθόνον,
ἀναστρέψας ἔφρασε τὸ πρᾶγμα τῇ γυναικί, καὶ κε- B
λεύσας ἕπεσθαι συνεσκευασμένην εὐθὺς ἀπὸ τῶν
θυρῶν ᾤχετ᾽ ἀπιὼν ἐκ τῆς πόλεως. ἔοικε δὲ καὶ
Θεμιστοκλῆς, τοιούτου τινὸς ἀπαντῶντος αὐτῷ παρὰ
τῶν Ἀθηναίων, εἰπεῖν 'τί, ὦ μακάριοι, κοπιᾶτε
πολλάκις εὖ πάσχοντες;' τῶν δὲ τοιούτων τὰ μὲν
ὀρθῶς τὰ δ᾽ οὐκ εὖ λέλεκται. τῇ μὲν γὰρ εὐνοίᾳ
καὶ κηδεμονίᾳ δεῖ μηδενὸς ἀφεστάναι τῶν κοινῶν,
ἀλλὰ πᾶσι προσέχειν καὶ γιγνώσκειν ἕκαστα, μηδ᾽

3 δεῖ δέ, φασίν, ὡς ἐρῶντι Madvigius 17 αὑτοῦ *: αὐτοῦ

ὥσπερ ἐν πλοίῳ σκεῦος ἱερὸν ἀποκεῖσθαι τὰς C ἐσχάτας περιμένοντα χρείας τῆς πόλεως καὶ τύχας· ἀλλ' ὡς οἱ κυβερνῆται τὰ μὲν ταῖς χερσὶ δι' αὑτῶν πράττουσι, τὰ δ' ὀργάνοις ἑτέροις δι' ἑτέρων ἄπωθεν καθήμενοι περιάγουσι καὶ στρέφουσι, χρῶνται δὲ καὶ ναύταις καὶ πρῳρεῦσι καὶ κελευσταῖς, καὶ τούτων ἐνίους ἀνακαλούμενοι πολλάκις εἰς πρύμναν ἐγχειρίζουσι τὸ πηδάλιον· οὕτω τῷ πολιτικῷ προσήκει παραχωρεῖν μὲν ἑτέροις ἄρχειν καὶ προσκαλεῖσθαι πρὸς τὸ βῆμα μετ' εὐμενείας καὶ φιλανθρωπίας, κινεῖν δὲ μὴ πάντα τὰ τῆς πόλεως τοῖς αὑτοῦ λόγοις καὶ ψηφίσμασιν ἢ πράξεσιν, ἀλλ' ἔχοντα πιστοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας ἕκαστον ἑκάστῃ χρείᾳ κατὰ τὸ οἰκεῖον προσαρμόττειν· ὡς Περικλῆς D Μενίππῳ μὲν ἐχρῆτο πρὸς τὰς στρατηγίας, δι' Ἐφιάλτου δὲ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν ἐταπείνωσε, διὰ δὲ Χαρίνου τὸ κατὰ Μεγαρέων ἐκύρωσε ψήφισμα, Λάμπωνα δὲ Θουρίων οἰκιστὴν ἐξέπεμψεν. οὐ γὰρ μόνον, τῆς δυνάμεως εἰς πολλοὺς διανέμεσθαι δοκούσης, ἧττον ἐνοχλεῖ τῶν φθόνων τὸ μέγεθος, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν χρειῶν ἐπιτελεῖται μᾶλλον. ὡς γὰρ ὁ τῆς χειρὸς εἰς τοὺς δακτύλους μερισμὸς οὐκ ἀσθενῆ πεποίηκεν ἀλλὰ τεχνικὴν καὶ ὀργανικὴν αὐτῆς τὴν χρῆσιν, οὕτως ὁ πραγμάτων ἑτέροις ἐν E πολιτείᾳ μεταδιδοὺς ἐνεργοτέραν ποιεῖ τῇ κοινωνίᾳ τὴν πρᾶξιν· ὁ δ' ἀπληστίᾳ δόξης ἢ δυνάμεως πᾶσαν αὑτῷ τὴν πόλιν ἀνατιθεὶς καὶ πρὸς ὃ μὴ πέφυκε μηδ' ἤσκηται προσάγων αὑτόν, ὡς Κλέων πρὸς τὸ στρατηγεῖν Φιλοποίμην δὲ πρὸς τὸ ναυαρχεῖν Ἀννίβας

δὲ πρὸς τὸ δημηγορεῖν, οὐκ ἔχει παραίτησιν ἁμαρτάνων ἀλλὰ προσακούει τὸ τοῦ Εὐριπίδου

'τέκτων γὰρ ὢν ἔπρασσες οὐ ξυλουργικά,'

λέγειν ἀπίθανος ὢν ἐπρέσβευες ἢ ῥάθυμος ὢν ᾠκονόμεις, ψήφων ἄπειρος ἐταμίευες ἢ γέρων καὶ ἀσθενὴς ἐστρατήγεις. Περικλῆς δὲ καὶ πρὸς Κίμωνα F διενείματο τὴν δύναμιν, αὐτὸς μὲν ἄρχειν ἐν ἄστει, τὸν δὲ πληρώσαντα τὰς ναῦς τοῖς βαρβάροις πολεμεῖν· ἦν γὰρ ὁ μὲν πρὸς πολιτείαν ὁ δὲ πρὸς πόλεμον εὐφυέστερος. ἐπαινοῦσι δὲ καὶ τὸν Ἀναφλύστιον Εὔβουλον, ὅτι πίστιν ἔχων ἐν τοῖς μάλιστα καὶ δύναμιν οὐδὲν τῶν Ἑλληνικῶν ἔπραξεν οὐδ' ἐπὶ στρατηγίαν ἦλθεν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ χρήματα τάξας ἑαυτὸν ηὔξησε τὰς κοινὰς προσόδους καὶ μεγάλα τὴν πόλιν ἀπὸ τούτων ὠφέλησεν. Ἰφικράτης δὲ καὶ μελέτας λόγων ποιούμενος ἐν οἴκῳ πολλῶν παρόντων, ἐχλευάζετο· καὶ γὰρ εἰ λογεὺς ἀγαθὸς 813 ἀλλὰ μὴ φαῦλος ἦν, ἔδει τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις δόξαν ἀγαπῶντα τῆς σχολῆς ἐξίστασθαι τοῖς σοφισταῖς.

16. Ἐπεὶ δὲ παντὶ δήμῳ τὸ κακόηθες καὶ φιλαίτιον ἔνεστι πρὸς τοὺς πολιτευομένους καὶ πολλὰ τῶν χρησίμων, ἂν μὴ στάσιν ἔχῃ μηδ' ἀντιλογίαν, ὑπονοοῦσι πράττεσθαι συνωμοτικῶς, καὶ τοῦτο διαβάλλει μάλιστα τὰς ἑταιρείας καὶ φιλίας· ἀληθινὴν μὲν ἔχθραν ἢ διαφορὰν οὐδεμίαν ἑαυτοῖς ὑπολειπτέον, ὡς ὁ τῶν Χίων δημαγωγὸς Ὀνομάδημος οὐκ

3 Nauck. p. 678 ib. idem: ἔπραττες (ἔπραξεν Palat.)

εἴα τῇ στάσει κρατήσας πάντας ἐκβάλλειν τοὺς
B ὑπεναντίους 'ὅπως' ἔφη 'μὴ πρὸς τοὺς φίλους ἀρξώμεθα διαφέρεσθαι, τῶν ἐχθρῶν παντάπασιν ἀπαλλαγέντες'. τοῦτο μὲν γὰρ εὔηθες· ἀλλ' ὅταν ὑπόπτως ἔχωσιν οἱ πολλοὶ πρός τι πρᾶγμα καὶ μέγα καὶ σωτήριον, οὐ δεῖ πάντας ὥσπερ ἀπὸ συντάξεως ἥκοντας τὴν αὐτὴν λέγειν γνώμην, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρεῖς διαστάντας ἀντιλέγειν ἠρέμα τῶν φίλων, εἶθ' ὥσπερ ἐξελεγχομένους μετατίθεσθαι· συνεφέλκονται γὰρ οὕτω τὸν δῆμον, ὑπὸ τοῦ συμφέροντος ἄγεσθαι δόξαντες. ἐν μέντοι τοῖς ἐλάττοσι
C καὶ πρὸς μέγα μηδὲν διήκουσιν οὐ χεῖρόν ἐστι καὶ ἀληθῶς ἐᾶν διαφέρεσθαι τοὺς φίλους, ἕκαστον ἰδίῳ λογισμῷ χρώμενον, ὅπως περὶ τὰ κυριώτατα καὶ μέγιστα φαίνωνται πρὸς τὸ βέλτιστον οὐκ ἐκ παρασκευῆς ὁμοφρονοῦντες.

17. Φύσει μὲν οὖν ἄρχων ἀεὶ πόλεως ὁ πολιτικὸς ὥσπερ ἡγεμὼν ἐν μελίτταις, καὶ τοῦτο χρὴ διανοούμενον ἔχειν τὰ δημόσια διὰ χειρός· ἃς δ' ὀνομάζουσιν ἐξουσίας καὶ χειροτονοῦσιν ἀρχὰς μήτ' ἄγαν διώκειν καὶ πολλάκις, οὐ γὰρ σεμνὸν οὐδὲ δημοτικὸν ἡ φιλαρχία· μήτ' ἀπωθεῖσθαι, τοῦ δήμου κατὰ νόμον διδόντος καὶ καλοῦντος· ἀλλὰ κἂν ταπεινότεραι τῆς δόξης ὦσι, δέχεσθαι καὶ συμφιλοτι-
D μεῖσθαι· δίκαιον γὰρ ὑπὸ τῶν μειζόνων κοσμουμένους ἀρχῶν ἀντικοσμεῖν τὰς ἐλάττονας, καὶ τῶν μὲν βαρυτέρων οἷον στρατηγίας Ἀθήνησι καὶ πρυτανείας ἐν Ῥόδῳ καὶ βοιωταρχίας παρ' ἡμῖν, ὑφίεσθαί τι καὶ παρενδιδόναι μετριάζοντα ταῖς δὲ

μικροτέραις ἀξίωμα προστιθέναι καὶ ὄγκον, ὅπως μήτε περὶ ταύτας εὐκαταφρόνητοι μήτ' ἐπίφθονοι περὶ ἐκείνας ὦμεν. εἰσιόντα δ' εἰς ἅπασαν ἀρχὴν οὐ μόνον ἐκείνους δεῖ προχειρίζεσθαι τοὺς λογισμούς, οὓς ὁ Περικλῆς αὑτὸν ὑπεμίμνησκεν ἀναλαμβάνων τὴν χλαμύδα 'πρόσεχε, Περίκλεις· E ἐλευθέρων ἄρχεις, Ἑλλήνων ἄρχεις, πολιτῶν Ἀθηναίων·' ἀλλὰ κἀκεῖνο λέγειν πρὸς ἑαυτόν 'ἀρχόμενος ἄρχεις, ὑποτεταγμένης πόλεως ἀνθυπάτοις, ἐπιτρόποις Καίσαρος· 'οὐ ταῦτα λόγχη πεδιάς', οὐδ' αἱ παλαιαὶ Σάρδεις οὐδ' ἡ Λυδῶν ἐκείνη δύναμις·' εὐσταλεστέραν δεῖ τὴν χλαμύδα ποιεῖν, καὶ βλέπειν ἀπὸ τοῦ στρατηγίου πρὸς τὸ βῆμα, καὶ τῷ στεφάνῳ μὴ πολὺ φρονεῖν μηδὲ πιστεύειν, ὁρῶντα τοὺς καλτίους ἐπάνω τῆς κεφαλῆς· ἀλλὰ μιμεῖσθαι τοὺς ὑποκριτάς, πάθος μὲν ἴδιον καὶ ἦθος καὶ F ἀξίωμα τῷ ἀγῶνι προστιθέντας, τοῦ δ' ὑποβολέως ἀκούοντας καὶ μὴ παρεκβαίνοντας τοὺς ῥυθμοὺς καὶ τὰ μέτρα τῆς διδομένης ἐξουσίας ὑπὸ τῶν κρατούντων. ἡ γὰρ ἔκπτωσις οὐ φέρει συριγμὸν οὐδὲ χλευασμὸν οὐδὲ κλωγμόν, ἀλλὰ πολλοῖς μὲν ἐπέβη

'δεινὸς κολαστὴς πέλεκυς αὐχένος τομεύς',

ὡς τοῖς περὶ Παρδάλαν τὸν ὑμέτερον ἐκλαθομένοις τῶν ὅρων· ὁ δέ τις ἐκριφεὶς εἰς νῆσον γέγονε κατὰ τὸν Σόλωνα

10 λόγχη πεδιὰς Duebnerus (ex Soph. Trach. 1058): λόγχης πεδία 12 καὶ βλέπειν ἀπὸ τοῦ βήματος πρὸς τὸ στρατήγιον Kaltwasserus 14 φρονεῖν μηδὲ Coraes: φρόνημα 22 Nauck. p. 918

'Φολεγάνδριος ἢ Σικινήτης,
814 ἀντί γ' Ἀθηναίου πατρίδ' ἀμειψάμενος.'

τὰ μὲν γὰρ μικρὰ παιδία τῶν πατέρων ὁρῶντες ἐπιχειροῦντα τὰς κρηπῖδας ὑποδεῖσθαι καὶ τοὺς στεφάνους περιτίθεσθαι μετὰ παιδιᾶς γελῶμεν, οἱ δ' ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἀνοήτως τὰ τῶν προγόνων ἔργα καὶ φρονήματα καὶ πράξεις ἀσυμμέτρους τοῖς παροῦσι καιροῖς καὶ πράγμασιν οὔσας μιμεῖσθαι κελεύοντες ἐξαίρουσι τὰ πλήθη, γέλωτά τε ποιοῦντες οὐκέτι γέλωτος ἄξια πάσχουσιν, ἂν μὴ πάνυ καταφρονηθῶσι. πολλὰ γάρ ἐστιν ἄλλα τῶν πρότερον
B Ἑλλήνων διεξιόντα τοῖς νῦν ἠθοποιεῖν καὶ σωφρονίζειν, ὡς Ἀθήνησιν ὑπομιμνήσκοντα μὴ τῶν πολεμικῶν, ἀλλ' οἷόν ἐστι τὸ ψήφισμα τὸ τῆς ἀμνηστίας ἐπὶ τοῖς τριάκοντα· καὶ τὸ ζημιῶσαι Φρύνιχον τραγῳδίᾳ διδάξαντα τὴν Μιλήτου ἅλωσιν· καὶ ὅτι, Θήβας Κασάνδρου κτίζοντος, ἐστεφανηφόρησαν· τὸν δ' ἐν Ἄργει πυθόμενοι σκυταλισμόν, ἐν ᾧ πεντακοσίους καὶ χιλίους ἀνῃρήκεσαν ἐξ αὑτῶν οἱ Ἀργεῖοι, περιενεγκεῖν καθάρσιον περὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐκέλευσαν· ἐν δὲ τοῖς Ἁρπαλείοις τὰς οἰκίας ἐρευνῶντες μόνην τὴν τοῦ γεγαμηκότος νεωστὶ παρῆλθον. ταῦτα γὰρ καὶ νῦν ἔξεστι ζηλοῦντας ἐξομοιοῦσθαι τοῖς
C προγόνοις· τὸν δὲ Μαραθῶνα καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα καὶ τὰς Πλαταιάς, καὶ ὅσα τῶν παραδειγμάτων οἰδεῖν ποιεῖ καὶ φρυάττεσθαι διακενῆς τοὺς

1 Bergk. 2 p. 34 Σικινήτης idem ex cod. Monacensi: σικινίτης 9 γέλωτά τε ποιοῦντες *: γελωτοποιοῦντες aut γελοῖά τε ποιοῦντες 16 τραγῳδίαν an ἐν τραγῳδίᾳ? 19 *: αὑτῶν

πολλούς, ἀπολιπόντας ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν σοφιστῶν.

18. Οὐ μόνον δὲ δεῖ παρέχειν αὑτόν τε καὶ τὴν πατρίδα πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἀναίτιον, ἀλλὰ καὶ φίλον ἔχειν ἀεί τινα τῶν ἄνω δυνατωτάτων, ὥσπερ ἕρμα τῆς πολιτείας βέβαιον· αὐτοὶ γάρ εἰσι Ῥωμαῖοι πρὸς τὰς πολιτικὰς σπουδὰς προθυμότατοι τοῖς φίλοις· καὶ καρπὸν ἐκ φιλίας ἡγεμονικῆς λαμβάνοντας, οἷον ἔλαβε Πολύβιος καὶ Παναίτιος τῇ Σκιπίωνος εὐνοίᾳ πρὸς αὐτοὺς μεγάλα τὰς πατρίδας D ὠφελήσαντες, εἰς εὐδαιμονίαν δημοσίαν ἐξενέγκασθαι καλόν. Ἄρειόν τε Καῖσαρ, ὅτε τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἷλε, διὰ χειρὸς ἔχων καὶ μόνῳ προσομιλῶν τῶν συνήθων συνεισήλασεν, εἶτα τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι τὰ ἔσχατα προσδοκῶσι καὶ δεομένοις ἔφη διαλλάττεσθαι διά τε τὸ μέγεθος τῆς πόλεως καὶ διὰ τὸν οἰκιστὴν Ἀλέξανδρον, 'καὶ τρίτον' ἔφη 'τῷ φίλῳ μου τούτῳ χαριζόμενος'. ἆρά γ' ἄξιον τῇ χάριτι ταύτῃ παραβαλεῖν τὰς πολυταλάντους ἐπιτροπὰς καὶ διοικήσεις τῶν ἐπαρχιῶν, ἃς διώκοντες οἱ πολλοὶ γηράσκουσι πρὸς ἀλλοτρίαις θύραις, τὰ οἴκοι προλιπόντες· ἢ τὸν Εὐριπίδην ἐπανορθωτέον ᾄδοντα καὶ λέγοντα, ὡς εἴπερ ἀγρυπνεῖν χρὴ καὶ φοιτᾶν E ἐπ' αὔλιον ἑτέρου καὶ ὑποβάλλειν ἑαυτὸν ἡγεμονικῇ

1 ἐν] del. Coraes 5 τῶν ἄνω δυνατωτάτων] alterutrum scrib. aut τῶν ἄνω (quod praestat) aut τῶν δυνατωτάτων. In Palatino ἄνω supra est scriptum pr. m. 6 αὐτοὶ] τοιοῦτοι correctio est 8 X: λαμβάνοντες 10 αὑτοὺς *: αὐτοὺς 11 εὐδαιμονίαν δημοσίαν scripsi (δημοσίαν εὐδαιμονίαν W): εὐδαιμονίαν 22 Εὐριπίδην] cf. Phoeniss. 524

συνηθείᾳ, πατρίδος πέρι κάλλιστον ἐπὶ ταῦτα χωρεῖν, τὰ δ' ἄλλα τὰς ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ δικαίοις φιλίας ἀσπάζεσθαι καὶ φυλάττειν;

19. *Ποιοῦντα μέντοι καὶ παρέχοντα τοῖς κρατοῦσιν εὐπειθῆ τὴν πατρίδα δεῖ μὴ προσεκταπει-* F *νοῦν, μηδὲ τοῦ σκέλους δεδεμένου προσυποβάλλειν καὶ τὸν τράχηλον, ὥσπερ ἔνιοι, καὶ μικρὰ καὶ μείζω φέροντες ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ἐξονειδίζουσι τὴν δουλείαν, μᾶλλον δ' ὅλως τὴν πολιτείαν ἀναιροῦσι, καταπλῆγα καὶ περιδεᾶ καὶ πάντων ἄκυρον ποιοῦντες. ὥσπερ γὰρ οἱ χωρὶς ἰατροῦ μήτε δειπνεῖν μήτε λούεσθαι συνεθισθέντες οὐδ' ὅσον ἡ φύσις δίδωσι χρῶνται τῷ ὑγιαίνειν, οὕτως οἱ παντὶ δόγματι καὶ συνεδρίῳ καὶ χάριτι καὶ διοικήσει προσάγοντες ἡγεμονικὴν κρίσιν ἀναγκάζουσιν ἑαυτῶν* 815 *μᾶλλον ἢ βούλονται δεσπότας εἶναι τοὺς ἡγουμένους. αἰτία δὲ τούτου μάλιστα πλεονεξία καὶ φιλονεικία τῶν πρώτων· ἢ γὰρ ἐν οἷς βλάπτουσι τοὺς ἐλάττονας ἐκβιάζονται φεύγειν τὴν πόλιν ἢ περὶ ὧν διαφέρονται πρὸς ἀλλήλους οὐκ ἀξιοῦντες ἐν τοῖς πολίταις ἔχειν ἔλαττον ἐπάγονται τοὺς κρείττονας· ἐκ τούτου δὲ καὶ βουλὴ καὶ δῆμος καὶ δικαστήρια καὶ ἀρχὴ πᾶσα τὴν ἐξουσίαν ἀπόλλυσι. δεῖ δὲ τοὺς μὲν ἰδιώτας ἰσότητι, τοὺς δὲ δυνατοὺς ἀνθυπείξει πραΰνοντα κατέχειν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ διαλύειν τὰ πράγματα, πολιτικήν τινα ποιούμενον αὐτῶν ὥσπερ* B *νοσημάτων ἀπόρρητον ἰατρείαν, αὐτόν τε μᾶλλον ἡττᾶσθαι βουλόμενον ἐν τοῖς πολίταις ἢ νικᾶν ὕβρει*

17 malim *φιλονικία*

καὶ καταλύσει τῶν οἴκοι δικαίων, τῶν τ' ἄλλων ἑκάστου δεόμενον καὶ διδάσκοντα τὴν φιλονεικίαν ὅσον ἐστὶ κακόν· νῦν δ' ὅπως μὴ πολίταις καὶ φυλέταις οἴκοι καὶ γείτοσι καὶ συνάρχουσιν ἀνθυπείξωσι μετὰ τιμῆς καὶ χάριτος, ἐπὶ ῥητόρων θύρας καὶ πραγματικῶν χεῖρας ἐκφέρουσι σὺν πολλῇ βλάβῃ καὶ αἰσχύνῃ τὰς διαφοράς. οἱ μὲν γὰρ ἰατροὶ τῶν νοσημάτων ὅσα μὴ δύνανται παντάπασιν ἀνελεῖν ἔξω τρέπουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος· ὁ δὲ πολιτικός, ἂν μὴ δύνηται τὴν πόλιν ἀπράγμονα C παντελῶς διαφυλάττειν, ἐν αὐτῇ γε πειράσεται τὸ ταρασσόμενον αὐτῆς καὶ στασιάζον ἀποκρύπτων ἰᾶσθαι καὶ διοικεῖν, ὡς ἂν ἥκιστα τῶν ἐκτὸς ἰατρῶν καὶ φαρμάκων δέοιτο. ἡ μὲν γὰρ προαίρεσις ἔστω τοῦ πολιτικοῦ τῆς ἀσφαλείας ἐχομένη καὶ φεύγουσα τὸ ταρακτικὸν τῆς κενῆς δόξης καὶ μανικόν, ὡς εἴρηται· τῇ μέντοι διαθέσει φρόνημα καί 'μένος πολυθαρσὲς ἐνέστω

ἄτρομον, οἷόν τ' ἄνδρας ἐσέρχεται, οἳ περὶ πάτρης
ἀνδράσι δυσμενέεσσι'

καὶ πράγμασι δυσκόλοις καὶ καιροῖς ἀντερείδουσι καὶ διαμάχονται. δεῖ γὰρ οὐ ποιεῖν χειμῶνας αὐτὸν ἀλλὰ μὴ προλείπειν ἐπιπεσόντων, οὐδὲ κινεῖν τὴν πόλιν ἐπισφαλῶς, σφαλλομένῃ δὲ καὶ κινδυνευούσῃ D βοηθεῖν, ὥσπερ ἄγκυραν ἱερὰν ἀράμενον ἐξ αὐτοῦ τὴν παρρησίαν ἐπὶ τοῖς μεγίστοις· οἷα Περγαμηνοὺς ἐπὶ Νέρωνος κατέλαβε πράγματα, καὶ 'Ρο-

13 ἰατρῶν] ἰατρειῶν Schaeferus 17 Hom. *P* 157
19 ἐσέρχεται idem: ἐπέρχεται 25 αὑτοῦ?

δίους ἔναγχος ἐπὶ Δομετιανοῦ, καὶ Θεσσαλοὺς πρότερον ἐπὶ τοῦ Σεβαστοῦ Πετραῖον ζῶντα κατακαύσαντας.

'ἔνθ' οὐκ ἂν βρίζοντα ἴδοις'

οὐδὲ καταπτώσσοντα τὸν ἀληθῶς πολιτικὸν οὐδ' αἰτιώμενον ἑτέρους αὐτὸν δὲ τῶν δεινῶν ἔξω τιθέμενον, ἀλλὰ καὶ πρεσβεύοντα καὶ πλέοντα καὶ λέγοντα πρῶτον οὐ μόνον

'ἥκομεν οἱ κτείναντες, ἀπότρεπε λοιγόν, Ἄπολλον·'

ἀλλά, κἂν τῆς ἁμαρτίας μὴ μετάσχῃ τοῖς πολλοῖς,
E τοὺς κινδύνους ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδεχόμενον. καὶ γὰρ καλὸν τοῦτο καὶ πρὸς τῷ καλῷ πολλάκις ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρετὴ καὶ φρόνημα θαυμασθὲν ἠμαύρωσε τὴν πρὸς πάντας ὀργὴν καὶ διεσκέδασε τὸ φοβερὸν καὶ πικρὸν τῆς ἀπειλῆς· οἷα καὶ πρὸς Βοῦλιν ἔοικε καὶ Σπέρχιν τοὺς Σπαρτιάτας παθεῖν ὁ Πέρσης, καὶ πρὸς Σθέννωνα Πομπήιος ἔπαθεν, ὅτε, Μαμερτίνους μέλλοντος αὐτοῦ κολάζειν διὰ τὴν ἀπόστασιν,
F οὐκ ἔφη δίκαια πράξειν αὐτὸν ὁ Σθέννων, εἰ πολλοὺς ἀναιτίους ἀπολεῖ δι' ἕνα τὸν αἴτιον· ὁ γὰρ ἀποστήσας τὴν πόλιν αὐτὸς εἶναι τοὺς μὲν φίλους πείσας τοὺς δ' ἐχθροὺς βιασάμενος. οὕτω ταῦτα διέθηκε τὸν Πομπήιον, ὥστε καὶ τὴν πόλιν ἀφεῖναι καὶ τῷ Σθέννωνι χρήσασθαι φιλανθρώπως. ὁ δὲ Σύλλα ξένος ὁμοίᾳ μὲν ἀρετῇ πρὸς οὐχ ὁμοίαν δὲ
816 χρησάμενος εὐγενῶς ἐτελεύτησεν· ἐπεὶ γὰρ ἑλὼν

4 Hom. Δ 223 9 Callimach. p. 787 ed. Schneid. 16 Σπέρχιν] cf. p. 235 f. 17 Σθέννωνα] cf. p. 203 d. Vit. Pomp. c. 10

Πραινεστὸν ὁ Σύλλας ἔμελλε τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀποσφάττειν ἕνα δ' ἐκεῖνον ἠφίει διὰ τὴν ξενίαν, εἰπὼν ὡς οὐ βούλεται σωτηρίας χάριν εἰδέναι τῷ φονεῖ τῆς πατρίδος, ἀνέμιξεν ἑαυτὸν καὶ συγκατεκόπη τοῖς πολίταις. τοιούτους μὲν οὖν καιροὺς ἀπεύχεσθαι δεῖ καὶ τὰ βελτίονα προσδοκᾶν.

20. Ἱερὸν δὲ χρῆμα καὶ μέγα πᾶσαν ἀρχὴν οὖσαν καὶ ἄρχοντα δεῖ μάλιστα τιμᾶν, τιμὴ δ' ἀρχῆς ὁμοφροσύνη καὶ φιλία πρὸς συνάρχοντας πολὺ μᾶλλον ἢ στέφανοι καὶ χλαμὺς περιπόρφυρος. οἱ δὲ τὸ συστρατεύσασθαι καὶ συνεφηβεῦσαι φιλίας B ἀρχὴν τιθέμενοι, τὸ δὲ συστρατηγεῖν καὶ συνάρχειν ἔχθρας αἰτίαν λαμβάνοντες, ἓν τῶν τριῶν κακῶν οὐ διαπεφεύγασιν· ἢ γὰρ ἴσους ἡγούμενοι τοὺς συνάρχοντας αὐτοὶ στασιάζουσιν ἢ κρείττονας φθονοῦσιν ἢ ταπεινοτέρους καταφρονοῦσι. δεῖ δὲ καὶ θεραπεύειν τὸν κρείττονα καὶ κοσμεῖν τὸν ἥττονα καὶ τιμᾶν τὸν ὅμοιον, ἀσπάζεσθαι δὲ καὶ φιλεῖν ἅπαντας, ὡς οὐ διὰ τραπέζης οὐδὲ κώθωνος οὐδ' ἐφ' ἑστίας, ἀλλὰ κοινῇ καὶ δημοσίᾳ ψήφῳ φίλους γεγονότας καὶ τρόπον τινὰ πατρῴαν τὴν ἀπὸ τῆς πατρίδος εὔνοιαν ἔχοντας. ὁ γοῦν Σκιπίων ἤκουσεν C ἐν Ῥώμῃ κακῶς, ὅτι φίλους ἑστιῶν ἐπὶ τῇ καθιερώσει τοῦ Ἡρακλείου τὸν συνάρχοντα Μόμμιον οὐ παρέλαβε· καὶ γάρ, εἰ τἄλλα μὴ φίλους ἐνόμιζον ἑαυτούς, ἐν τοῖς γε τοιούτοις ἠξίουν τιμᾶν καὶ φιλοφρονεῖσθαι διὰ τὴν ἀρχήν. ὅπου τοίνυν ἀνδρὶ

19 οὐ διὰ τραπέζης κἑ] cf. Kock. 3 p. 495

τἄλλα θαυμασίῳ τῷ Σκιπίωνι μικρὸν οὕτω φιλανθρώπευμα παραλειφθὲν ὑπεροψίας ἤνεγκε δόξαν, ἧπου κολούων ἄν τις ἀξίωμα συνάρχοντος ἢ πράξεσιν ἐχούσαις φιλοτιμίαν ἐπηρεάζων ἢ πάντα συλλήβδην ἀνατιθεὶς ἅμα καὶ περιάγων ὑπ᾽ αὐθαδείας D εἰς ἑαυτὸν ἐκείνου δ᾽ ἀφαιρούμενος, ἐπιεικὴς ἂν φανείη καὶ μέτριος; μέμνημαι νέον ἐμαυτὸν ἔτι πρεσβευτὴν μεθ᾽ ἑτέρου πεμφθέντα πρὸς ἀνθύπατον, ἀπολειφθέντος δέ πως ἐκείνου, μόνον ἐντυχόντα καὶ διαπραξάμενον· ὡς οὖν ἔμελλον ἐπανελθὼν ἀποπρεσβεύειν, ἀναστὰς ὁ πατὴρ κατ᾽ ἰδίαν ἐκέλευσε μὴ λέγειν ‘ᾠχόμην’ ἀλλ᾽ ‘ᾠχόμεθα’, μηδ᾽ ‘εἶπον’ ἀλλ᾽ ‘εἴπομεν’, καὶ τἄλλα συνεφαπτόμενον οὕτω καὶ κοινούμενον ἀπαγγέλλειν. οὐ γὰρ μόνον E ἐπιεικὲς τὸ τοιοῦτον καὶ φιλάνθρωπόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ λυποῦν τὸν φθόνον ἀφαιρεῖ τῆς δόξης. ὅθεν οἱ μεγάλοι καὶ δαίμονα καὶ τύχην τοῖς κατορθώμασι συνεπιγράφουσιν, ὡς Τιμολέων ὁ τὰς ἐν Σικελίᾳ καταλύσας τυραννίδας Αὐτοματίας ἱερὸν ἱδρύσατο· καὶ Πύθων ἐπὶ τῷ Κότυν ἀποκτεῖναι θαυμαζόμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ‘ὁ θεός’ ἔφη ‘ταῦτ᾽ ἔπραξε, τὴν χεῖρα παρ᾽ ἐμοῦ χρησάμενος’. Θεόπομπος δ᾽ ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τὸν εἰπόντα σῴζεσθαι τὴν Σπάρτην διὰ τοὺς βασιλεῖς ἀρχικοὺς ὄντας ‘μᾶλλον’ ἔφη ‘διὰ τοὺς πολλοὺς πειθαρχικοὺς ὄντας’.

F 21. Γίγνεται μὲν οὖν δι᾽ ἀλλήλων ἀμφότερα

11 ἀναστὰς] fort. παραστὰς

ταῦτα. λέγουσι δ' οἱ πλεῖστοι καὶ νομίζουσι πολι-
τικῆς παιδείας ἔργον εἶναι τὸ καλῶς ἀρχομένους
παρασχεῖν· καὶ γὰρ πλέον ἐστὶ τοῦ ἄρχοντος ἐν
ἑκάστῃ πόλει τὸ ἀρχόμενον· καὶ χρόνον ἕκαστος
ἄρχει βραχύν, ἄρχεται δὲ τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν
δημοκρατίᾳ πολιτευόμενος· ὥστε κάλλιστον εἶναι
μάθημα καὶ χρησιμώτατον τὸ πειθαρχεῖν τοῖς ἡγου-
μένοις, κἂν ὑποδεέστεροι δυνάμει καὶ δόξῃ τυγχά-
νωσιν ὄντες. ἄτοπον γάρ ἐστι τὸν μὲν ἐν τρα-
γῳδίᾳ πρωταγωνιστήν, Θεόδωρον ἢ Πῶλον ὄντα
μισθωτὸν τῷ τὰ τρίτα λέγοντι πολλάκις ἕπεσθαι
καὶ προσδιαλέγεσθαι ταπεινῶς, ἂν ἐκεῖνος ἔχῃ τὸ
διάδημα καὶ τὸ σκῆπτρον· ἐν δὲ πράξεσιν ἀληθιναῖς 817
καὶ πολιτείᾳ τὸν πλούσιον καὶ ἔνδοξον ὀλιγωρεῖν
καὶ καταφρονεῖν ἄρχοντος ἰδιώτου καὶ πένητος,
ἐνυβρίζοντα καὶ καθαιροῦντα τῷ περὶ αὐτὸν ἀξιώ-
ματι τὸ τῆς πόλεως, ἀλλὰ μὴ μᾶλλον αὔξοντα καὶ
προστιθέντα τὴν ἀπ' αὐτοῦ δόξαν καὶ δύναμιν τῇ
ἀρχῇ. καθάπερ ἐν Σπάρτῃ τοῖς ἐφόροις οἵ τε βα-
σιλεῖς ὑπεξανίσταντο, καὶ τῶν ἄλλων ὁ κληθεὶς
οὐ βάδην ὑπήκουεν ἀλλὰ δρόμῳ καὶ σπουδῇ δι'
ἀγορᾶς θέοντες ἐπεδείκνυντο τὴν εὐπείθειαν τοῖς
πολίταις, ἀγαλλόμενοι τῷ τιμᾶν τοὺς ἄρχοντας·
οὐχ ὥσπερ ἔνιοι τῶν ἀπειροκάλων καὶ σολοίκων, B
οἷον ἰσχύος ἑαυτῶν καλλωπιζόμενοι περιουσίᾳ, βρα-
βευτὰς ἐν ἀγῶσι προπηλακίζουσι καὶ χορηγοὺς ἐν
Διονυσίοις λοιδοροῦσι καὶ στρατηγῶν καὶ γυμ-

11 μισθωτὸν τῷ Madvigius: μισθωτῷ 16 συγκαθαιροῦντα R ib. αὑτὸν? 18 ἀφ' αὑτοῦ? 27 *: γυμνασιαρχῶν

νασιάρχων καταγελῶσιν, οὐκ εἰδότες οὐδὲ μανθάνοντες ὅτι τοῦ τιμᾶσθαι τὸ τιμᾶν πολλάκις ἐστὶν ἐνδοξότερον. ἀνδρὶ γὰρ ἐν πόλει δυναμένῳ μέγα μείζονα φέρει κόσμον ἄρχων δορυφορούμενος ὑπ' αὐτοῦ καὶ προπεμπόμενος ἢ δορυφορῶν καὶ προπέμπων· μᾶλλον δὲ τοῦτο μὲν ἀηδίαν καὶ φθόνον, ἐκεῖνο δὲ τὴν ἀληθινὴν φέρει, τὴν ἀπ'
C εὐνοίας, δόξαν· ὀφθεὶς δ' ἐπὶ θύραις ποτὲ καὶ πρότερος ἀσπασάμενος καὶ λαβὼν ἐν περιπάτῳ μέσον, οὐδὲν ἀφαιρούμενος ἑαυτοῦ, τῇ πόλει κόσμον περιτίθησι.

22. Δημοτικὸν δὲ καὶ βλασφημίαν ἐνεγκεῖν καὶ ὀργὴν ἄρχοντος ἢ τὸ τοῦ Διομήδους ὑπειπόντα

'τούτῳ μὲν γὰρ κῦδος ἅμ' ἕψεται'

ἢ τὸ τοῦ Δημοσθένους, ὅτι νῦν οὐκ ἔστι Δημοσθένης μόνον ἀλλὰ καὶ θεσμοθέτης ἢ χορηγὸς ἢ στεφανηφόρος. ἀναθετέον οὖν τὴν ἄμυναν εἰς τὸν χρόνον· ἢ γὰρ ἐπέξιμεν ἀπαλλαγέντι τῆς ἀρχῆς ἢ κερδανοῦμεν ἐν τῷ περιμένειν τὸ παύσασθαι τῆς ὀργῆς.

D 23. Σπουδῇ μέντοι καὶ προνοίᾳ περὶ τὰ κοινὰ καὶ φροντίδι πρὸς ἅπασαν ἀρχὴν ἀεὶ διαμιλλητέον, ἂν μὲν ὦσι χαρίεντες, αὐτὸν ὑφηγούμενον ἃ δεῖ καὶ φράζοντα καὶ διδόντα χρῆσθαι τοῖς βεβουλευμένοις ὀρθῶς καὶ τὸ κοινὸν εὐδοκιμεῖν ὠφελοῦντα· ἐὰν δ' ἐνῇ τις ἐκείνοις ὄκνος ἢ μέλλησις ἢ κακοή-

14 Hom. Δ 418 15 Δημοσθένους] 21, 524 17 εἰς τὸν οἰκεῖον χρόνον R

θεια πρὸς τὴν πρᾶξιν, οὕτω χρὴ παρεῖναι καὶ λέγειν αὐτὸν εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ μὴ παραμελεῖν μηδ' ὑφίεσθαι τῶν κοινῶν, ὡς οὐ προσῆκον, ἄρχοντος ἑτέρου, πολυπραγμονεῖν καὶ παραδιοικεῖν. ὁ γὰρ νόμος ἀεὶ τῷ τὰ δίκαια πράσσοντι καὶ γιγνώσκοντι τὰ συμφέροντα τὴν πρώτην τάξιν ἐν τῇ F πολιτείᾳ δίδωσιν. 'ἦν δέ τις' φησίν 'ἐν τῷ στρατεύματι Ξενοφῶν, οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγός' ἀλλὰ τῷ φρονεῖν τὰ δέοντα καὶ τολμᾶν αὐτὸν εἰς τὸ ἄρχειν καταστήσας διέσωσε τοὺς Ἕλληνας. καὶ τῶν Φιλοποίμενος ἔργων ἐπιφανέστατόν ἐστι τό, τοῦ Νάβιδος Μεσσήνην καταλαβόντος οὐκ ἐθέλοντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀχαιῶν βοηθεῖν ἀλλ' ἀποδειλιῶντος, αὐτὸν ὁρμήσαντα μετὰ τῶν προθυμοτάτων ἄνευ δόγματος ἐξελέσθαι τὴν πόλιν. οὐ μὴν διὰ μικρὰ δεῖ καὶ τὰ τυχόντα καινοτομεῖν, ἀλλ' ἐπὶ F τοῖς ἀναγκαίοις ὡς ὁ Φιλοποίμην, ἢ τοῖς καλοῖς ὡς Ἐπαμεινώνδας, ἐπιβαλὼν τέτταρας μῆνας τῇ βοιωταρχίᾳ παρὰ τὸν νόμον, ἐν οἷς εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐνέβαλε καὶ τὰ περὶ Μεσσήνην ἔπραξεν· ὅπως, κἂν ἀπαντᾷ τις ἐπὶ τούτῳ κατηγορία καὶ μέμψις, ἀπολογίαν τῆς αἰτίας τὴν ἀνάγκην ἔχωμεν ἢ παραμυθίαν τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος τῆς πράξεως καὶ τὸ κάλλος.

24. Ἰάσονος τοῦ Θεσσαλῶν μονάρχου γνώμην ἀπομνημονεύουσιν, ἐφ' οἷς ἐβιάζετο καὶ παρηνώχλει

1 scr. vid. παριέναι 8 Ξενοφῶν] Exped. 3, 1, 4 12 τοῦ Νάβιδος M: ἄγιδος τοῦ αὔιδος aut ἄγιδος cf. Praefat. p. XL et Vit. Philop. c. 12

818 τινάς, ἀεὶ λεγομένην, ὡς ἀναγκαῖον ἀδικεῖν τὰ μικρὰ τοὺς βουλομένους τὰ μεγάλα δικαιοπραγεῖν. τοῦτον μὲν οὖν ἄν τις εὐθὺς καὶ καταμάθοι τὸν λόγον ὡς ἔστι δυναστευτικός· ἐκεῖνο δὲ πολιτικώτερον παράγγελμα, τὸ τὰ μικρὰ τοῖς πολλοῖς προΐεσθαι χαριζόμενον ἐπὶ τῷ τοῖς μείζοσιν ἐνίστασθαι καὶ κωλύειν ἐξαμαρτάνοντας. ὁ γὰρ αὖ περὶ πάντα λίαν ἀκριβὴς καὶ σφοδρός, οὐδὲν ὑποχωρῶν οὐδ' ὑπείκων ἀλλὰ τραχὺς ἀεὶ καὶ ἀπαραίτητος, ἀντιφιλονεικεῖν τὸν δῆμον αὐτῷ καὶ προσδυσκολαίνειν ἐθίζει,

'μικρὸν δέον ποδὸς
χαλάσαι μεγάλῃ κύματος ἀλκῇ'

B τὰ μὲν αὐτὸν ἐνδιδόντα καὶ συμπαίζοντα κεχαρισμένως οἷον ἐν θυσίαις καὶ ἀγῶσι καὶ θεάτροις, τὰ δ' ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ νέων ἁμαρτήματα προσποιούμενον παρορᾶν καὶ παρακούειν, ὅπως ἡ τοῦ νουθετεῖν καὶ παρρησιάζεσθαι δύναμις ὥσπερ φαρμάκου μὴ κατακεχρημένη μηδ' ἕωλος ἀλλ' ἀκμὴν ἔχουσα καὶ πίστιν ἐν τοῖς μείζοσι μᾶλλον καθάπτηται καὶ δάκνῃ τοὺς πολλούς. Ἀλέξανδρος μὲν γὰρ ἀκούσας τὴν ἀδελφὴν ἐγνωκέναι τινὰ τῶν καλῶν καὶ νέων
C οὐκ ἠγανάκτησεν εἰπών, ὅτι κἀκείνῃ τι δοτέον ἀπολαῦσαι τῆς βασιλείας· οὐκ ὀρθῶς τὰ τοιαῦτα συγχωρῶν οὐδ' ἀξίως ἑαυτοῦ· δεῖ γὰρ ἀρχῆς τὴν κατάλυσιν καὶ ὕβριν ἀπόλαυσιν μὴ νομίζειν. δήμῳ δ' ὕβριν μὲν οὐδεμίαν εἰς πολίτας οὐδὲ δήμευσιν

12 Nauck. p. 918 ib. δέον *: δὲ Nauckius dubitat an sola verba χαλάσαι — ἀλκῇ poetae tribuenda sint

ἀλλοτρίων οὐδὲ κοινῶν διανέμησιν ὁ πολιτικὸς ἐφήσει κατὰ δύναμιν, ἀλλὰ πείθων καὶ διδάσκων καὶ δεδιττόμενος διαμαχεῖται ταῖς τοιαύταις ἐπιθυμίαις, οἵας οἱ περὶ Κλέωνα βόσκοντες καὶ αὔξοντες πολύν, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, κηφῆνα τῇ πόλει κεκεντρωμένον ἐνεποίησαν. ἐὰν δ' ἑορτὴν πάτριον οἱ πολλοὶ καὶ θεοῦ τιμὴν πρόφασιν λαβόντες ὁρμήσωσι πρός τινα θέαν ἢ νέμησιν ἐλαφρὰν ἢ χάριν τινὰ φιλάνθρωπον ἢ φιλοτιμίαν, ἔστω πρὸς τὰ τοιαῦτα ἡ τῆς ἐλευθερίας ἅμα καὶ τῆς εὐπορίας D ἀπόλαυσις αὐτοῖς. καὶ γὰρ τοῖς Περικλέους πολιτεύμασι καὶ τοῖς Δημητρίου πολλὰ τοιαῦτ' ἔνεστι, καὶ Κίμων ἐκόσμησε τὴν ἀγορὰν πλατάνων φυτείαις καὶ περιπάτοις· Κάτων δὲ τὸν δῆμον ὑπὸ Καίσαρος ὁρῶν ἐν τοῖς περὶ Κατιλίναν διαταρασσόμενον καὶ πρὸς μεταβολὴν τῆς πολιτείας ἐπισφαλῶς ἔχοντα συνέπεισε τὴν βουλὴν ψηφίσασθαι νεμήσεις τοῖς πένησι, καὶ τοῦτο δοθὲν ἔστησε τὸν θόρυβον καὶ κατέπαυσε τὴν ἐπανάστασιν. ὡς γὰρ ἰατρός, ἀφελὼν πολὺ τοῦ διεφθορότος αἵματος, ὀλίγον ἀβλαβοῦς τροφῆς προσήνεγκεν, οὕτως ὁ πολιτικὸς ἀνήρ, E μέγα τι τῶν ἀδόξων ἢ βλαβερῶν παρελόμενος, ἐλαφρᾷ πάλιν χάριτι καὶ φιλανθρώπῳ τὸ δυσκολαῖνον καὶ μεμψιμοιροῦν παρηγόρησεν.

25. Οὐ χεῖρον δὲ καὶ μετάγειν ἐπ' ἄλλα χρειώδη τὸ σπουδαζόμενον, ὡς ἐποίησε Δημάδης, ὅτε τὰς προσόδους εἶχεν ὑφ' ἑαυτῷ τῆς πόλεως· ὡρμημένων

5 *Πλάτων*] Rep. p. 552 c. d

γὰρ ἐκπέμπειν τριήρεις βοηθοὺς τοῖς ἀφισταμένοις F Ἀλεξάνδρου καὶ χρήματα κελευόντων παρέχειν ἐκεῖνον, 'ἔστιν ὑμῖν' ἔφη 'χρήματα· παρεσκευασάμην γὰρ εἰς τοὺς χόας, ὥσθ' ἕκαστον ὑμῶν λαβεῖν ἡμιμναῖον· εἰ δ' εἰς ταῦτα βούλεσθε μᾶλλον, αὐτοὶ καταχρῆσθε τοῖς ἰδίοις.' καὶ τοῦτον τὸν τρόπον, ὅπως μὴ στεροῖντο τῆς διανομῆς, ἀφέντων τὸν ἀπόστολον, ἔλυσε τὸ πρὸς Ἀλέξανδρον ἔγκλημα τοῦ δήμου. πολλὰ γὰρ ἀπ' εὐθείας οὐκ ἔστιν ἐξῶσαι τῶν ἀλυσιτελῶν, ἀλλὰ δεῖ τινος ἁμωσγέπως καμπῆς 819 καὶ περιαγωγῆς, οἵᾳ καὶ Φωκίων ἐχρῆτο κελευόμενος εἰς Βοιωτίαν ἐμβαλεῖν παρὰ καιρόν· ἐκήρυξε γὰρ εὐθὺς ἀκολουθεῖν ἀφ' ἥβης τοὺς μέχρι ἐτῶν ἑξήκοντα· καὶ θορύβου τῶν πρεσβυτέρων γενομένου 'τί δεινόν;' εἶπεν· 'ἐγὼ γὰρ ὁ στρατηγὸς ὀγδοήκοντα γεγονὼς ἔτη μεθ' ὑμῶν ἔσομαι.' τούτῳ δὴ τῷ τρόπῳ καὶ πρεσβείας διακοπτέον ἀκαίρους, συγκαταλέγοντα πολλοὺς τῶν ἀνεπιτηδείως ἐχόντων, καὶ κατασκευὰς ἀχρήστους, κελεύοντα συνεισφέρειν, καὶ δίκας ἀπρεπεῖς, ἀξιοῦντα συμπαρεῖναι καὶ συναποδημεῖν. πρώτους δὲ τοὺς γράφοντας τὰ τοιαῦτα καὶ παροξύνοντας B ἕλκειν δεῖ καὶ παραλαμβάνειν· ἢ γὰρ ἀναδυόμενοι τὴν πρᾶξιν αὐτοὶ διαλύειν δόξουσιν ἢ μεθέξουσι τῶν δυσχερῶν παρόντες.

26. Ὅπου μέντοι μέγα δεῖ τι περανθῆναι καὶ χρήσιμον ἀγῶνος δὲ πολλοῦ καὶ σπουδῆς δεόμενον, ἐνταῦθα πειρῶ τῶν φίλων αἱρεῖσθαι τοὺς κρατίστους

19 δίκας καὶ ἀποδημίας X versio. ἀποδημίας Coraes ib. ἀτερπεῖς idem 25 τι *

ἢ τῶν κρατίστων τοὺς πρᾳοτάτους· ἥκιστα γὰρ ἀντιπράξουσιν οὗτοι καὶ μάλιστα συνεργήσουσι, τὸ φρονεῖν ἄνευ τοῦ φιλονεικεῖν ἔχοντες. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως ἔμπειρον ὄντα δεῖ πρὸς ὃ χείρων ἑτέρου πέφυκας αἱρεῖσθαι τοὺς μᾶλλον δυναμένους ἀντὶ τῶν ὁμοίων, ὡς ὁ Διομήδης ἐπὶ τὴν C κατασκοπὴν μεθ᾽ ἑαυτοῦ τὸν φρόνιμον εἵλετο, τοὺς ἀνδρείους παρελθών. καὶ γὰρ αἱ πράξεις μᾶλλον ἰσορροποῦσι καὶ τὸ φιλόνεικον οὐκ ἐγγίγνεται πρὸς ἀλλήλους τοῖς ἀφ᾽ ἑτέρων ἀρετῶν καὶ δυνάμεων φιλοτιμουμένοις. λάμβανε δὴ καὶ δίκης συνεργὸν καὶ πρεσβείας κοινωνόν, ἂν λέγειν μὴ δυνατὸς ᾖς, τὸν ῥητορικόν, ὡς Πελοπίδας Ἐπαμεινώνδαν· κἂν ᾖς ἀπίθανος πρὸς ὁμιλίαν τῷ πλήθει καὶ ὑψηλός, ὡς Καλλικρατίδας, τὸν εὔχαριν καὶ θεραπευτικόν· κἂν ἀσθενὴς καὶ δύσεργος τὸ σῶμα, τὸν φιλόπονον καὶ ῥωμαλέον, ὡς Νικίας Λάμαχον. οὕτω γὰρ ἂν ἦν ὁ Γηρυόνης ζηλωτὸς ἔχων σκέλη πολλὰ καὶ D χεῖρας καὶ ὀφθαλμούς, εἰ πάντα μιᾷ ψυχῇ διῴκει. τοῖς δὲ πολιτικοῖς ἔξεστι μὴ σώματα μηδὲ χρήματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τύχας καὶ δυνάμεις καὶ ἀρετάς, ἂν ὁμονοῶσιν, εἰς μίαν χρείαν συντιθέντας εὐδοκιμεῖν μᾶλλον ἀπ᾽ ἄλλου περὶ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν· οὐχ ὥσπερ οἱ Ἀργοναῦται τὸν Ἡρακλέα καταλιπόντες ἠναγκάζοντο διὰ τῆς γυναικωνίτιδος κατᾳδόμενοι καὶ φαρμακευόμενοι σῴζειν ἑαυτοὺς καὶ κλέπτειν τὸ νάκος. χρυσὸν μὲν εἰς ἔνια τῶν ἱερῶν εἰσιόντες E

6 Διομήδης] cf. Hom. *K* 243 11 συνεργὸν] συνήγορον W 17 ἂν W 27 μὲν] malim μὲν γὰρ

ἔξω καταλείπουσι, σίδηρον δ' ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν εἰς οὐδὲν συνεισφέρουσιν. ἐπεὶ δὲ κοινόν ἐστιν ἱερὸν τὸ βῆμα Βουλαίου τε Διὸς καὶ Πολιέως καὶ Θέμιδος καὶ Δίκης, αὐτόθεν μὲν ἤδη φιλοπλουτίαν καὶ φιλοχρηματίαν, ὥσπερ σίδηρον μεστὸν ἰοῦ καὶ νόσημα τῆς ψυχῆς, ἀποδυσάμενος εἰς ἀγορὰς καπήλων ἢ δανειστῶν ἀπόρριψον,

'αὐτὸς δ' ἀπονόσφι τραπέσθαι'

τὸν ἀπὸ δημοσίων χρηματιζόμενον ἡγούμενος ἀφ' ἱερῶν κλέπτειν, ἀπὸ τάφων, ἀπὸ φίλων, ἐκ προδοσίας, ἀπὸ ψευδομαρτυρίας, σύμβουλον ἄπιστον εἶναι, δικαστὴν ἐπίορκον, ἄρχοντα δωροδόκον, οὐδεμιᾶς ἁπλῶς καθαρὸν ἀδικίας. ὅθεν οὐ δεῖ πολλὰ περὶ F τούτων λέγειν.

27. Ἡ δὲ φιλοτιμία, καίπερ οὖσα σοβαρωτέρα τῆς φιλοκερδείας, οὐκ ἐλάττονας ἔχει κῆρας ἐν πολιτείᾳ· καὶ γὰρ τὸ τολμᾶν αὐτῇ πρόσεστι μᾶλλον· ἐμφύεται γὰρ οὐκ ἀργαῖς οὐδὲ ταπειναῖς ἀλλ' ἐρρωμέναις μάλιστα καὶ νεανικαῖς προαιρέσεσι, καὶ τὸ παρὰ τῶν ὄχλων ῥόθιον πολλάκις συνεξαῖρον αὐτὴν 820 καὶ συνεξωθοῦν τοῖς ἐπαίνοις ἀκατάσχετον ποιεῖ καὶ δυσμεταχείριστον. ὥσπερ οὖν ὁ Πλάτων ἀκουστέον εἶναι τοῖς νέοις ἔλεγεν ἐκ παίδων εὐθύς, ὡς οὔτε περικεῖσθαι χρυσὸν αὐτοῖς ἔξωθεν οὔτε κεκτῆσθαι θέμις, οἰκεῖον ἐν τῇ ψυχῇ συμμεμιγμένον ἔχοντας, αἰνιττόμενος οἶμαι τὴν ἐκ γένους διατείνουσαν εἰς τὰς φύσεις αὐτῶν ἀρετήν· οὕτω παρα-

8 Hom. ε 350 22 Πλάτων] Rep. p. 416 e

μυθώμεθα τὴν φιλοτιμίαν, λέγοντες ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν χρυσὸν ἀδιάφθορον καὶ ἀκήρατον καὶ ἄχραντον ὑπὸ φθόνου καὶ μώμου τιμήν, ἅμα λογισμῷ καὶ παραθεωρήσει τῶν πεπραγμένων ἡμῖν καὶ πεπολιτευμένων αὐξανόμενον· διὸ μὴ δεῖσθαι γραφομένων τιμῶν B ἢ πλαττομένων ἢ χαλκοτυπουμένων, ἐν αἷς καὶ τὸ εὐδοκιμοῦν ἀλλότριόν ἐστιν· ἐπαινεῖται γὰρ οὐχ ᾧ γέγονεν ἀλλ' ὑφ' οὗ γέγονεν ὡς ὁ σαλπικτὴς καὶ ὁ δορυφόρος. ὁ δὲ Κάτων, ἤδη τότε τῆς Ῥώμης καταπιμπλαμένης ἀνδριάντων, οὐκ ἐῶν αὐτοῦ γενέσθαι 'μᾶλλον' ἔφη 'βούλομαι πυνθάνεσθαί τινας, διὰ τί μου ἀνδριὰς οὐ κεῖται ἢ διὰ τί κεῖται'. καὶ γὰρ φθόνον ἔχει τὰ τοιαῦτα καὶ νομίζουσιν οἱ πολλοὶ τοῖς μὴ λαβοῦσιν αὐτοὶ χάριν ὀφείλειν, τοὺς δὲ λαβόντας αὐτοῖς καὶ βαρεῖς εἶναι, οἷον ἐπὶ μισθῷ τὰς χρείας ἀπαιτοῦντας. ὥσπερ οὖν ὁ παραπλεύσας C τὴν Σύρτιν εἶτ' ἀνατραπεὶς περὶ τὸν πορθμὸν οὐδὲν μέγα πεποίηκεν οὐδὲ σεμνόν, οὕτως ὁ τὸ ταμιεῖον φυλαξάμενος καὶ τὸ δημοσιώνιον ἁλοὺς δὲ περὶ τὴν προεδρίαν ἢ τὸ πρυτανεῖον, ὑψηλῷ μὲν προσέπταικεν ἀκρωτηρίῳ βαπτίζεται δ' ὁμοίως. ἄριστος μὲν οὖν ὁ μηδενὸς δεόμενος τῶν τοιούτων ἀλλὰ φεύγων καὶ παραιτούμενος· ἂν δ' ᾖ μὴ ῥᾴδιον δήμου τινὰ

3 τιμὴν] tollit Madvigius ib. ἀναθεωρήσει W 5 αὐξανομένην R 8 ὡς ὁ σαλπικτὴς καὶ ὁ δορυφόρος] del. Madvigius, male. cf. Lehnardt (De loc. Plutarch. in artem spect. Regimonti 1883) qui p. 23 τὸν δορυφόρον Polycleti opus esse contendit, τὸν σαλπικτὴν autem ad Epigonum pertinere suspicatur ib. σαλπικτὴς *: σαλπιγκτὴς 15 αὐτοὶς Madvigius: αὐτοῖς ib. καὶ] καὶ οὐ idem, malim κοὐ ib. οἷον ἐπὶ ταῖς χρείαις μισθὸν ἀπαιτοῦντας? 20 μὲν R

D χάριν ἀπώσασθαι καὶ φιλοφροσύνην πρὸς τοῦτο ῥυέντος, ὥσπερ οὐκ ἀργυρίτην οὐδὲ δωρίτην ἀγῶνα πολιτείας ἀγωνιζομένοις ἀλλ' ἱερὸν ὡς ἀληθῶς καὶ στεφανίτην, ἐπιγραφή τις ἀρκεῖ καὶ πινάκιον καὶ ψήφισμα καὶ θαλλός, ὡς Ἐπιμενίδης ἔλαβεν ἐξ ἀκροπόλεως καθήρας τὴν πόλιν. Ἀναξαγόρας δὲ τὰς διδομένας ἀφεὶς τιμὰς ᾐτήσατο τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἂν τελευτήσῃ, τοὺς παῖδας ἀφιέναι παίζειν καὶ σχολάζειν ἀπὸ τῶν μαθημάτων. τοῖς δὲ τοὺς Μάγους ἀνελοῦσιν ἑπτὰ Πέρσαις ἔδωκαν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἀπ' αὐτῶν γενομένοις εἰς τοὔμπροσθεν τὰ σκέλη συνάπτοντας τῇ κεφαλῇ τὴν τιάραν φέρειν· τοῦτο E γὰρ ἐποιήσαντο σύμβολον, ὡς ἔοικε, χωροῦντες ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. ἔχει δέ τι καὶ ἡ τοῦ Πιττακοῦ τιμὴ πολιτικόν· ἧς γὰρ ἐκτήσατο χώρας τοῖς πολίταις γῆν ὅσην ἐθέλοι λαβεῖν κελευσθεὶς ἔλαβε τοσαύτην, ὅσην ἐπῆλθε τὸ ἀκόντιον αὐτοῦ βαλόντος· ὁ δὲ Ῥωμαῖος Κόκλης, ὅσην ἡμέρᾳ μιᾷ χωλὸς ὢν περιήροσεν. οὐ γὰρ μισθὸν εἶναι δεῖ τῆς πράξεως ἀλλὰ σύμβολον τὴν τιμήν, ἵνα καὶ διαμένῃ πολὺν χρόνον, ὥσπερ ἐκεῖναι διέμειναν. τῶν δὲ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως τριακοσίων ἀνδριάντων οὐδεὶς ἔσχεν F ἰὸν οὐδὲ πίνον, ἀλλὰ πάντες ἔτι ζῶντος προανῃρέθησαν· τοὺς δὲ Δημάδου κατεχώνευσαν εἰς ἀμίδας· καὶ πολλαὶ τοιαῦτα τιμαὶ πεπόνθασιν οὐ μοχθηρίᾳ τοῦ λαβόντος μόνον ἀλλὰ καὶ μεγέθει τοῦ δοθέντος δυσχερανθεῖσαι. διὸ κάλλιστον καὶ βεβαιότατον

18 *Κόκλης* Basileensis: *πόπλιος* ib. *ὅσην* W: *ἣν*

εὐτέλεια τιμῆς φυλακτήριον, αἱ δὲ μεγάλαι καὶ ὑπέρογκοι καὶ βάρος ἔχουσαι παραπλησίως τοῖς ἀσυμμέτροις ἀνδριᾶσι ταχὺ περιτρέπονται.

28. Ὀνομάζω δὲ νῦν τιμάς, ἃς οἱ πολλοὶ κατ' Ἐμπεδοκλέα

'ἣ θέμις οὐ καλέουσι, νόμῳ δ' ἐπίφημι καὶ αὐτός·'

ἐπεὶ τήν γ' ἀληθινὴν τιμὴν καὶ χάριν ἱδρυμένην ἐν εὐνοίᾳ καὶ διαθέσει τῶν μεμνημένων οὐχ ὑπερόψεται πολιτικὸς ἀνήρ, οὐδέ γε δόξαν ἀτιμάσει 821 φεύγων τό 'τοῖς πέλας ἁνδάνειν', ὡς ἠξίου Δημόκριτος. οὐδὲ γὰρ κυνῶν ἀσπασμὸς οὐδ' ἵππων εὔνοια θηραταῖς καὶ ἱπποτρόφοις ἀπόβλητον, ἀλλὰ καὶ χρήσιμον καὶ ἡδὺ συντρόφοις καὶ συνήθεσι ζῴοις τοιαύτην ἐνεργάσασθαι διάθεσιν πρὸς αὐτόν, οἵαν ὁ Λυσιμάχου κύων ἐπεδείκνυτο καὶ τῶν Ἀχιλλέως ἵππων ὁ ποιητὴς διηγεῖται περὶ τὸν Πάτροκλον· οἶμαι δ' ἂν καὶ τὰς μελίττας ἀπαλλάττειν βέλτιον, εἰ τοὺς τρέφοντας καὶ θεραπεύοντας ἀσπάζεσθαι καὶ B προσίεσθαι μᾶλλον ἢ κεντεῖν καὶ χαλεπαίνειν ἐβούλοντο· νυνὶ δὲ ταύτας μὲν καπνῷ κολάζουσιν, ἵππους δ' ὑβριστὰς καὶ κύνας ἀποστάτας κλοιοῖς καὶ χαλινοῖς ἄγουσιν ἠναγκασμένους· ἄνθρωπον δ' ἀνθρώπῳ χειροήθη καὶ πρᾶον ἑκουσίως οὐδὲν ἀλλ' ἢ πίστις εὐνοίας καὶ καλοκαγαθίας δόξα καὶ δικαιοσύνης παρίστησιν. ἦ καὶ Δημοσθένης ὀρθῶς μέγιστον

5 Ἐμπεδοκλέα] Mullach. 1 p. 3 vs. 112. 6 ἣ θέμις οὐ M: ἣ θέμις libri. εἶναι p. 1113 b. ubi εἰκαίως Duebnerus 10 Δημόκριτος] Mullach. 1 p. 355 16 ὁ ποιητὴς] Hom. Τ 404 25 Δημοσθένης] 6, 24

ἀποφαίνεται πρὸς τοὺς τυράννους φυλακτήριον ἀπιστίαν ταῖς πόλεσι· τοῦτο γὰρ μάλιστα τῆς ψυχῆς τὸ μέρος, ᾧ πιστεύομεν, ἁλώσιμόν ἐστιν. ὥσπερ οὖν τῆς Κασάνδρας ἀδοξούσης ἀνόνητος ἦν ἡ μαντικὴ τοῖς πολίταις

'ἄκραντα γάρ με' φησίν 'ἔθηκε θεσπίζειν θεός,
C καὶ πρὸς παθόντων κἀν κακοῖσι κειμένων
σοφὴ κέκλημαι, πρὶν παθεῖν δέ 'μαίνομαι·''

οὕτως ἡ πρὸς Ἀρχύταν πίστις καὶ πρὸς Βάττον εὔνοια τῶν πολιτῶν μεγάλα τοὺς χρωμένους αὐτοῖς διὰ τὴν δόξαν ὠφέλησε. καὶ τοῦτο μὲν πρῶτον καὶ μέγιστον ἔνεστι τῇ δόξῃ τῇ τῶν πολιτικῶν ἀγαθόν, ἡ πάροδον ἐπὶ τὰς πράξεις διδοῦσα πίστις· δεύτερον δ' ὅτι πρὸς τοὺς βασκάνους καὶ πονηροὺς ὅπλον ἡ παρὰ τῶν πολλῶν εὔνοια τοῖς ἀγαθοῖς ἐστιν

'ὡς ὅτε μήτηρ
παιδὸς ἐέργει μυῖαν, ὅθ' ἡδέι λέξεται ὕπνῳ,'

ἀπερύκουσα τὸν φθόνον καὶ πρὸς τὰς δυνάμεις ἐπανισοῦσα τὸν ἀγεννῆ τοῖς εὐπατρίδαις καὶ τὸν πένητα τοῖς πλουσίοις καὶ τὸν ἰδιώτην τοῖς ἄρχουσι·
D καὶ ὅλως, ὅταν ἀλήθεια καὶ ἀρετὴ προσγένηται, φορόν ἐστι πνεῦμα καὶ βέβαιον ἐπὶ τὴν πολιτείαν. σκόπει δὲ τὴν ἐναντίαν καταμανθάνων διάθεσιν ἐν τοῖς παραδείγμασι. τοὺς μὲν γὰρ Διονυσίου παῖδας καὶ τὴν γυναῖκα καταπορνεύσαντες οἱ περὶ τὴν Ἰταλίαν ἀνεῖλον, εἶτα καύσαντες τὰ σώματα τὴν τέφραν

6 Nauck. p. 919 8 μαίνομαι] recte se habet i. e. λέγουσί με μαίνεσθαι 16 Hom. Δ 130 24 τοὺς] τὰς Coraes

κατέσπειραν ἐκ πλοίου κατὰ τῆς θαλάττης. Μενάνδρου δέ τινος ἐν Βάκτροις ἐπιεικῶς βασιλεύσαντος εἶτ' ἀποθανόντος ἐπὶ στρατοπέδου, τὴν μὲν ἄλλην E ἐποιήσαντο κηδείαν κατὰ τὸ κοινὸν αἱ πόλεις, περὶ δὲ τῶν λειψάνων αὐτοῦ καταστάντες εἰς ἀγῶνα μόλις συνέβησαν, ὥστε νειμάμενοι μέρος ἴσον τῆς τέφρας ἀπελθεῖν, καὶ γενέσθαι μνημεῖα παρὰ πᾶσι τἀνδρός. αὖθις Ἀκραγαντῖνοι μὲν ἀπαλλαγέντες Φαλάριδος ἐψηφίσαντο μηδένα φορεῖν ἱμάτιον γλαύκινον· οἱ γὰρ ὑπηρέται τοῦ τυράννου γλαυκίνοις ἐχρῶντο περιζώμασι. Πέρσαι δ', ὅτι γρυπὸς ἦν ὁ Κῦρος, ἔτι καὶ νῦν ἐρῶσι τῶν γρυπῶν καὶ καλλίστους F ὑπολαμβάνουσιν.

29. Οὕτως ἁπάντων ἐρώτων ἰσχυρότατος ἅμα καὶ θειότατός ἐστιν ὁ πόλεσι καὶ δήμοις πρὸς ἕνα δι' ἀρετὴν ἐγγιγνόμενος· αἱ δ' ἀπὸ θεάτρων ἢ νεμήσεων ἢ μονομάχων ψευδώνυμοι τιμαὶ καὶ ψευδομάρτυρες ἑταιρικαῖς ἐοίκασι κολακείαις ὄχλων, ἀεὶ τῷ διδόντι καὶ χαριζομένῳ προσμειδιώντων ἐφήμερόν τινα καὶ ἀβέβαιον δόξαν. εὖ μὲν οὖν ὁ πρώτως εἰπὼν καταλυθῆναι δῆμον ὑπὸ τοῦ πρώτου δεκάσαντος συνεῖδεν, ὅτι τὴν ἰσχὺν ἀποβάλλουσιν οἱ πολλοὶ τοῦ λαμβάνειν ἥττονες γενόμενοι· δεῖ δὲ 822 καὶ τοὺς δεκάζοντας οἴεσθαι καταλύειν ἑαυτούς, ὅταν ἀναλωμάτων μεγάλων ὠνούμενοι τὴν δόξαν ἰσχυροὺς ποιῶσι καὶ θρασεῖς τοὺς πολλούς, ὡς μέγα τι καὶ δοῦναι καὶ ἀφελέσθαι κυρίους ὄντας.

8 *: τοῦ ἀνδρός   21 πρώτως Duebnerus: πρῶτος

30. Οὐ μὴν διὰ τοῦτο μικρολογητέον ἐν τοῖς νενομισμένοις φιλοτιμήμασι, τῶν πραγμάτων εὐπορίαν παρεχόντων· ὡς μᾶλλον οἱ πολλοὶ μὴ μεταδιδόντα τῶν ἰδίων πλούσιον ἢ πένητα τῶν δημοσίων κλέπτοντα δι' ἔχθους ἔχουσιν, ὑπεροψίαν τοῦτο καὶ περιφρόνησιν αὐτῶν ἐκεῖνο δ' ἀνάγκην ἡγούμενοι. B γιγνέσθωσαν οὖν αἱ μεταδόσεις πρῶτον μὲν ἀντὶ μηδενός· οὕτω γὰρ ἐκπλήττουσι καὶ χειροῦνται μᾶλλον τοὺς λαμβάνοντας· ἔπειτα σὺν καιρῷ πρόφασιν ἀστείαν καὶ καλὴν ἔχοντι, μετὰ τιμῆς θεοῦ πάντας ἀγούσης πρὸς εὐσέβειαν· ἐγγίγνεται γὰρ ἅμα τοῖς πολλοῖς ἰσχυρὰ διάθεσις καὶ δόξα τοῦ τὸ δαιμόνιον εἶναι μέγα καὶ σεμνόν, ὅταν, οὓς αὐτοὶ τιμῶσι καὶ μεγάλους νομίζουσιν, οὕτως ἀφειδῶς καὶ προθύμως περὶ τὸ θεῖον ὁρῶσι φιλοτιμουμένους. ὥσπερ οὖν ὁ Πλάτων ἀφεῖλε τῶν παιδευομένων C νέων τὴν ἁρμονίαν τὴν Λύδιον καὶ τὴν ἰαστί, τὴν μὲν τὸ θρηνῶδες καὶ φιλοπενθὲς ἡμῶν ἐγείρουσαν τῆς ψυχῆς, τὴν δὲ τὸ πρὸς ἡδονὰς ὀλισθηρὸν καὶ ἀκόλαστον αὔξουσαν· οὕτω σὺ τῶν φιλοτιμιῶν ὅσαι τὸ φονικὸν καὶ θηριῶδες ἢ τὸ βωμολόχον καὶ ἀκόλαστον ἐρεθίζουσι καὶ τρέφουσι, μάλιστα μὲν ἐξέλαυνε τῆς πόλεως, εἰ δὲ μή, φεῦγε καὶ διαμάχου τοῖς πολλοῖς αἰτουμένοις τὰ τοιαῦτα θεάματα· χρηστὰς δὲ καὶ σώφρονας ἀεὶ ποιοῦ τῶν ἀναλωμάτων ὑποθέσεις, τὸ καλὸν ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἐχούσας τέλος

6 *αὑτῶν* *: *αὐτῶν* 16 *Πλάτων*] Rep. p. 398 e 17 *Λύδιον*] malim *μιξολυδιστὶ* *ἰαστὶ*] cf. Plat. l. l.

ἢ τὸ γοῦν ἡδὺ καὶ κεχαρισμένον ἄνευ βλάβης καὶ ὕβρεως προσούσης.

31. Ἂν δ' ᾖ τὰ τῆς οὐσίας μέτρια καὶ κέντρῳ D καὶ διαστήματι περιγραφόμενα πρὸς τὴν χρείαν, οὔτ' ἀγεννὲς οὔτε ταπεινὸν οὐδέν ἐστι πενίαν ὁμολογοῦντα ταῖς τῶν ἐχόντων ἐξίστασθαι φιλοτιμίαις, καὶ μὴ δανειζόμενον οἰκτρὸν ἅμα καὶ καταγέλαστον εἶναι περὶ τὰς λειτουργίας· οὐ γὰρ λανθάνουσιν ἐξασθενοῦντες ἢ φίλοις ἐνοχλοῦντες ἢ θωπεύοντες δανειστάς, ὥστε μὴ δόξαν αὐτοῖς μηδ' ἰσχὺν ἀλλὰ μᾶλλον αἰσχύνην καὶ καταφρόνησιν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀναλωμάτων ὑπάρχειν. διὸ χρήσιμον ἀεὶ πρὸς E τὰ τοιαῦτα μεμνῆσθαι τοῦ Λαμάχου καὶ τοῦ Φωκίωνος· οὗτος μὲν γάρ, ἀξιούντων αὐτὸν ἐν θυσίᾳ τῶν Ἀθηναίων ἐπιδοῦναι καὶ κροτούντων πολλάκις 'αἰσχυνοίμην ἄν' εἶπεν 'ὑμῖν μὲν ἐπιδιδοὺς Καλλικλεῖ δὲ τούτῳ μὴ ἀποδιδούς,' δείξας τὸν δανειστήν. Λάμαχος δ' ἐν τοῖς τῆς στρατηγίας ἀεὶ προσέγραφεν ἀπολογισμοῖς ἀργύριον εἰς κρηπῖδας αὑτῷ καὶ ἱμάτιον· Ἕρμωνι δὲ Θεσσαλοὶ φεύγοντι τὴν ἀρχὴν ὑπὸ πενίας ἐψηφίσαντο λάγυνον οἴνου κατὰ μῆνα διδόναι καὶ μέδιμνον ἀλφίτων ἀφ' ἑκάστης τετράδος. οὕτως οὔτ' ἀγεννές ἐστι πενίαν ὁμολογεῖν, οὔτε λείπονται πρὸς δύναμιν ἐν πόλεσι τῶν ἑστιών- F των καὶ χορηγούντων οἱ πένητες, ἂν παρρησίαν ἀπ' ἀρετῆς καὶ πίστιν ἔχωσι. δεῖ δὴ μάλιστα κρατεῖν ἑαυτῶν ἐν τοῖς τοιούτοις καὶ μήτ' εἰς πεδία καταβαίνειν πεζὸν ἱππεῦσι μαχούμενον μήτ' ἐπὶ στάδια καὶ θυμέλας καὶ τραπέζας πένητα πλουσίοις ὑπὲρ

*δόξης καὶ δυναστείας διαγωνιζόμενον· ἀλλ' ἀπ' ἀρε-
τῆς καὶ φρονήματος ἀεὶ μετὰ λόγου πειρωμένοις
ἄγειν τὴν πόλιν, οἷς οὐ μόνον τὸ καλὸν καὶ τὸ*
823 *σεμνὸν ἀλλὰ καὶ τὸ κεχαρισμένον καὶ ἀγωγὸν
ἔνεστι 'Κροισείων αἱρετώτερον στατήρων'. οὐ γὰρ
αὐθάδης οὐδ' ἐπαχθὴς ὁ χρηστὸς οὐδ' αὐθέκαστός
ἐστιν ὁ σώφρων ἀνὴρ καί*

'στείχει πολίταις ὄμμ' ἔχων ἰδεῖν πικρόν,'

*ἀλλὰ πρῶτον μὲν εὐπροσήγορος καὶ κοινὸς ὢν πε-
λάσαι καὶ προσελθεῖν ἅπασιν, οἰκίαν τε παρέχων
ἄκλειστον ὡς λιμένα φύξιμον ἀεὶ τοῖς χρῄζουσι,
καὶ τὸ κηδεμονικὸν καὶ φιλάνθρωπον οὐ χρείαις
οὐδὲ πράξεσι μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ συναλγεῖν πταίουσι*
B *καὶ κατορθοῦσι συγχαίρειν ἐπιδεικνύμενος· οὐδαμῇ
δὲ λυπηρὸς οὐδ' ἐνοχλῶν οἰκετῶν πλήθει περὶ λου-
τρὸν ἢ καταλήψεσι τόπων ἐν θεάτροις οὐδὲ τοῖς
εἰς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν ἐπιφθόνοις παράσημος·
ἀλλ' ἴσος καὶ ὁμαλὸς ἐσθῆτι καὶ διαίτῃ καὶ τροφαῖς
παίδων καὶ θεραπείᾳ γυναικός, οἷον ὁμοδημεῖν καὶ
συνανθρωπεῖν τοῖς πολλοῖς βουλόμενος. ἔπειτα
σύμβουλον εὔνουν καὶ συνήγορον ἄμισθον καὶ διαλ-*

1 *ἀλλ' ἀπ' ἀρετῆς καὶ φρονήματος ἀμεταβόλου πειθοῦς ἡνίοις* (vel *ἡνίαις*) *ἄγειν τὴν πόλιν* Madvigius. Sed *πειρωμένοις* iung. cum *διαγωνιζόμενον* ac nihil nisi corrig. *ἀλλ[ὰ τοῖς] Ἀπ' ἀρετῆς καὶ φρον. ἀεὶ μετὰ λόγου* (aut *ἀμεταβόλου*) *πειρωμένοις* cett. 5 cf. Polluc. 3, 87. 9, 84 et Pape lexicon in. v. *Κροῖσος*. Sed fort. *ἐρατώτερον* aut *αἱρετώτερον* Plutarchi verbum est 8 Nauck. p. 919. 17 *ἐπιφθόνοις παρασήμοις* R. Malim *ἐπιφθόνοις παρασήμων*, nam optimi exhibent *παράσιμον* vel *παράσημον*

λακτὴν εὐμενῆ πρὸς γυναῖκας ἀνδρῶν καὶ φίλων
πρὸς ἀλλήλους παρέχων ἑαυτὸν οὐ μικρὸν ἡμέρας
μέρος ἐπὶ τοῦ βήματος ἢ τοῦ λογείου πολιτευόμενος,
εἶτ' ἤδη πάντα τὸν ἄλλον βίον

'ἕλκων ἐφ' αὑτὸν ὥστε καικίας νέφη' C

τὰς χρείας καὶ τὰς οἰκονομίας πανταχόθεν· ἀλλὰ
δημοσιεύων ἀεὶ ταῖς φροντίσι, καὶ τὴν πολιτείαν
βίον καὶ πρᾶξιν οὐκ ἀσχολίαν ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ
λειτουργίαν ἡγούμενος, πᾶσι τούτοις καὶ τοῖς τοιού-
τοις ἐπιστρέφει καὶ προσάγεται τοὺς πολλούς, νόθα
καὶ κίβδηλα τὰ τῶν ἄλλων θωπεύματα καὶ δελε-
άσματα πρὸς τὴν τούτου κηδεμονίαν καὶ φρόνησιν
ὁρῶντας. οἱ μὲν γὰρ Δημητρίου κόλακες οὐκ ἠξίουν
βασιλεῖς τοὺς ἄλλους προσαγορεύειν, ἀλλὰ τὸν μὲν
Σέλευκον ἐλεφαντάρχην τὸν δὲ Λυσίμαχον γαζοφύ-
λακα τὸν δὲ Πτολεμαῖον ναύαρχον ἐκάλουν, τὸν δ' D
Ἀγαθοκλέα νησιάρχην· οἱ δὲ πολλοί, κἂν ἐν ἀρχῇ
τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον ἀπορρίψωσιν, ὕστερον
καταμανθάνοντες τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἦθος
τοῦτον ἡγοῦνται μόνον πολιτικὸν καὶ δημοτικὸν καὶ
ἄρχοντα, τῶν δ' ἄλλων τὸν μὲν χορηγὸν τὸν δ'
ἑστιάτορα τὸν δὲ γυμνασίαρχον καὶ νομίζουσι καὶ
καλοῦσιν. εἶθ' ὥσπερ ἐν τοῖς συμποσίοις, Καλλίου
δαπανῶντος ἢ Ἀλκιβιάδου, Σωκράτης ἀκούεται καὶ
πρὸς Σωκράτην πάντες ἀποβλέπουσιν, οὕτως ἐν ταῖς
ὑγιαινούσαις πόλεσιν Ἰσμηνίας μὲν ἐπιδίδωσι καὶ E
δειπνίζει Λίχας καὶ χορηγεῖ Νικήρατος, Ἐπαμεινών-

5 Nauck. p. 853. Kock. 3 p. 612 αὐτὸν M: ἑαυτὸν

δας δὲ καὶ Ἀριστείδης καὶ Λύσανδρος καὶ ἄρχουσι καὶ πολιτεύονται καὶ στρατηγοῦσι. πρὸς ἃ χρὴ βλέποντα μὴ ταπεινοῦσθαι μηδ' ἐκπεπλῆχθαι τὴν ἐκ θεάτρων καὶ ὀπτανείων καὶ πολυανδρίων προσισταμένην τοῖς ὄχλοις δόξαν, ὡς ὀλίγον χρόνον ἐπιζῶσαν καὶ τοῖς μονομάχοις καὶ ταῖς σκηναῖς ὁμοῦ συνδιαλυομένην, ἔντιμον δὲ μηδὲν μηδὲ σεμνὸν ἔχουσαν.

F 32. Οἱ μὲν οὖν ἔμπειροι θεραπείας καὶ τροφῆς μελιττῶν τὸν μάλιστα βομβοῦντα τῶν σίμβλων καὶ θορύβου μεστὸν τοῦτον εὐθηνεῖν καὶ ὑγιαίνειν νομίζουσιν· ᾧ δὲ τοῦ λογικοῦ καὶ πολιτικοῦ σμήνους ἐπιμέλειαν ἔχειν ὁ θεὸς ἔδωκεν, ἡσυχίᾳ μάλιστα καὶ πραότητι δήμου τεκμαιρόμενος εὐδαιμονίαν τὰ μὲν ἄλλα τοῦ Σόλωνος ἀποδέξεται καὶ μιμήσεται κατὰ δύναμιν, ἀπορήσει δὲ καὶ θαυμάσει τί παθὼν ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ ἔγραψεν ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει 824 πόλεως μηδετέροις προσθέμενον. οὔτε γὰρ σώματι νοσοῦντι γίγνεται μεταβολῆς ἀρχὴ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν ἀπὸ τῶν συννοσούντων μερῶν, ἀλλ' ὅταν ἡ παρὰ τοῖς ἐρρωμένοις ἰσχύσασα κρᾶσις ἐκστήσῃ τὸ παρὰ φύσιν· ἔν τε δήμῳ στασιάσαντι μὴ δεινὴν μηδ' ὀλέθριον στάσιν ἀλλὰ παυσομένην ποτὲ δεῖ τὸ ἀπαθὲς καὶ τὸ ὑγιαῖνον ἐγκεκρᾶσθαι πολὺ καὶ παραμένειν καὶ συνοικεῖν· ἐπιρρεῖ γὰρ τούτῳ τὸ οἰκεῖον ἐκ τῶν σωφρονούντων καὶ δίεισι διὰ τοῦ

1 καὶ ἄρχουσι] ἄρχουσι R. Fort. excidit aliquid 4 προσγενομένην τοῖς ὀχλαγωγοῖς W. Praestat vulgata 9 οὖν] om. mei 25 τούτῳ] οὕτω M

νενοσηκότος· αἱ δὲ δι' ὅλων ἀναταραχθεῖσαι πόλεις κομιδῇ διεφθάρησαν, ἂν μή τινος ἀνάγκης ἔξωθεν τυχοῦσαι καὶ κολάσεως ὑπὸ κακῶν βίᾳ σωφρονήσωσιν. B οὐ μὴν ἀναίσθητον οὐδ' ἀνάλγητον ἐν στάσει καθῆσθαι προσήκει τὴν περὶ αὑτὸν ἀταραξίαν ὑμνοῦντα καὶ τὸν ἀπράγμονα καὶ μακάριον βίον, ἐν ἑτέροις ἐπιτερπόμενον ἀγνωμονοῦσιν· ἀλλ' ἐνταῦθα δεῖ μάλιστα τὸν Θηραμένους κόθορνον ὑποδούμενον ἀμφοτέροις ὁμιλεῖν καὶ μηδετέροις προστίθεσθαι· δόξεις γὰρ οὐχὶ τῷ μὴ συναδικεῖν ἀλλότριος ἀλλὰ τῷ βοηθεῖν κοινὸς εἶναι πάντων· καὶ τὸ μὴ συνατυχεῖν οὐχ ἕξει φθόνον, ἂν πᾶσι φαίνῃ συναλγῶν ὁμοίως. κράτιστον δὲ προνοεῖν, ὅπως μηδέποτε στασιάζωσι, καὶ τοῦτο τῆς πολιτικῆς C ὥσπερ τέχνης μέγιστον ἡγεῖσθαι καὶ κάλλιστον. ὅρα γάρ, ὅτι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ταῖς πόλεσιν, εἰρήνης ἐλευθερίας εὐετηρίας εὐανδρίας ὁμονοίας, πρὸς μὲν εἰρήνην οὐδὲν οἱ δῆμοι τῶν πολιτικῶν ἔν γε τῷ παρόντι χρόνῳ δέονται· πέφευγε γὰρ ἐξ ἡμῶν καὶ ἠφάνισται πᾶς μὲν Ἕλλην πᾶς δὲ βάρβαρος πόλεμος· ἐλευθερίας δ' ὅσον οἱ κρατοῦντες νέμουσι τοῖς δήμοις μέτεστι καὶ τὸ πλέον ἴσως οὐκ ἄμεινον· εὐφορίαν δὲ γῆς ἄφθονον εὐμενῆ τε κρᾶσιν ὡρῶν καὶ τίκτειν γυναῖκας 'ἐοικότα τέκνα γονεῦσι'

15 ὥσπερ] add. πέρας Madvigius; nihil opus 16 ὅτι τῶν] ὄντων R. Malim ὅτι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ὄντων 20 πᾶς μὲν Ἕλλην πᾶς δὲ βάρβαρος πόλεμος] cf. Thuc. 2, 36: βάρβαρον ἢ Ἕλληνα πόλεμον ἐπιόντα, sed Thucyd. interpretes locum Plutarcheum neglexerunt 24 cf. Hes. OD 233

D καὶ σωτηρίαν τοῖς γεννωμένοις εὐχόμενος ὅ γε σώφρων αἰτήσεται παρὰ θεῶν τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις. λείπεται δὴ τῷ πολιτικῷ μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἔργων, ὃ μηδενὸς ἔλαττόν ἐστι τῶν ἀγαθῶν, ὁμόνοιαν ἐμποιεῖν καὶ φιλίαν ἀεὶ τοῖς συνοικοῦσιν, ἔριδας δὲ καὶ διχοφροσύνας καὶ δυσμένειαν ἐξαιρεῖν ἅπασαν, ὥσπερ ἐν φίλων διαφοραῖς, τὸ μᾶλλον οἰόμενον ἀδικεῖσθαι μέρος ἐξομιλοῦντα πρότερον καὶ συναδικεῖσθαι δοκοῦντα καὶ συναγανακτεῖν, εἶθ' οὕτως ἐπιχειροῦντα πραΰνειν καὶ διδάσκειν ὅτι τῶν βιάζεσθαι καὶ νικᾶν εριζόντων οἱ παρέντες οὐκ E ἐπιεικείᾳ καὶ ἤθει μόνον ἀλλὰ καὶ φρονήματι καὶ μεγέθει ψυχῆς διαφέρουσι, καὶ μικρὸν ὑφιέμενοι νικῶσιν ἐν τοῖς καλλίστοις καὶ μεγίστοις· ἔπειτα καὶ καθ' ἕνα καὶ κοινῇ διδάσκοντα καὶ φράζοντα τὴν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἀσθένειαν, ἧς ἓν ἀπολαῦσαι ἄμεινόν ἐστι τοῖς εὖ φρονοῦσι, μεθ' ἡσυχίας καὶ ὁμονοίας καταβιῶναι, μηδὲν ἐν μέσῳ τῆς τύχης ἆθλον ὑπολελοιπυίας. τίς γὰρ ἡγεμονία, τίς δόξα τοῖς περιγενομένοις; ποία δύναμις, ἣν μικρὸν ἀνθυπάτου διάταγμα κατέλυσεν ἢ μετέστησεν εἰς ἄλλον, οὐδὲν οὐδ' ἂν παραμένῃ σπουδῆς F ἄξιον ἔχουσαν; ἐπεὶ δέ, ὥσπερ ἐμπρησμὸς οὐ πολλάκις ἐκ τόπων ἱερῶν ἄρχεται καὶ δημοσίων, ἀλλὰ λύχνος τις ἐν οἰκίᾳ παραμεληθεὶς ἢ συρφετὸς διακαεὶς ἀνῆκε φλόγα πολλὴν καὶ δημοσίαν φθορὰν

1 καὶ add. R 4 ἔργον Coraes 11 παρέντες X: παρόντες. Sed malim παριέντες 16 ἓν ἀπολαῦσαι Madvigius: ἐναπολαῦσαι 21 οὐ κατέλυσεν W

ἀπεργασαμένην, οὕτως οὐκ ἀεὶ στάσιν πόλεως αἱ
περὶ τὰ κοινὰ φιλονεικίαι διακάουσιν, ἀλλὰ πολλά- 825
κις ἐκ πραγμάτων καὶ προσκρουμάτων ἰδίων εἰς
δημόσιον αἱ διαφοραὶ προελθοῦσαι συνετάραξαν
ἅπασαν τὴν πόλιν· οὐδενὸς ἧττον τῷ πολιτικῷ προσ-
ήκει ταῦτ' ἰᾶσθαι καὶ προκαταλαμβάνειν, ὅπως τὰ
μὲν οὐδ' ὅλως ἔσται τὰ δὲ παύσεται ταχέως, τὰ δ'
οὐ λήψεται μέγεθος οὐδ' ἅψεται τῶν δημοσίων, ἀλλ'
ἐν αὐτοῖς μενεῖ τοῖς διαφερομένοις, αὐτόν τε προσ-
έχοντα καὶ φράζοντα τοῖς ἄλλοις, ὡς ἴδια κοινῶν
καὶ μικρὰ μεγάλων αἴτια καθίσταται παροφθέντα
καὶ μὴ τυχόντα θεραπείας ἐν ἀρχῇ μηδὲ παρηγο-
ρίας· οἷον ἐν Δελφοῖς ὁ μέγιστος λέγεται γενέσθαι B
νεωτερισμὸς ὑπὸ Κράτητος, οὗ μέλλων θυγατέρα
γαμεῖν Ὀρσίλαος ὁ Φάλιδος, εἶτα, τοῦ κρατῆρος
αὐτομάτως ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς μέσου ῥαγέντος, οἰω-
νισάμενος καὶ καταλιπὼν τὴν νύμφην ἀπῆλθε μετὰ
τοῦ πατρός· ὁ δὲ Κράτης ὀλίγον ὕστερον θύουσιν
αὐτοῖς ὑποβαλὼν χρυσίον τι τῶν ἱερῶν κατεκρήμνισε
τὸν Ὀρσίλαον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀκρίτους, καὶ πάλιν
τῶν φίλων τινὰς καὶ οἰκείων ἱκετεύοντας ἐν τῷ
ἱερῷ τῆς Προναίας ἀνεῖλε· πολλῶν δὲ τοιούτων
γενομένων, ἀποκτείναντες οἱ Δελφοὶ τὸν Κράτητα
καὶ τοὺς συστασιάσαντας ἐκ τῶν χρημάτων ἐναγι- C
κῶν προσαγορευθέντων τοὺς κάτω ναοὺς ἀνῳκοδό-
μησαν. ἐν δὲ Συρακούσαις δυεῖν νεανίσκων συνή-
θων ὁ μὲν τὸν ἐρώμενον τοῦ ἑτέρου λαβὼν φυλάσσειν

5 ab *οὐδενὸς ἧττον* incipit apodosis 22 Kaltwasserus: *προνοίας*

διέφθειρεν ἀποδημοῦντος, ὁ δ' ἐκείνῳ πάλιν ὥσπερ ἀνταποδιδοὺς ὕβριν ἐμοίχευσε τὴν γυναῖκα· τῶν δὲ πρεσβυτέρων τις εἰς βουλὴν παρελθὼν ἐκέλευσεν ἀμφοτέρους ἐλαύνειν, πρὶν ἀπολαῦσαι καὶ ἀναπλησθῆναι τὴν πόλιν ἀπ' αὐτῶν τῆς ἔχθρας· οὐ μὴν ἔπεισεν, ἀλλ' ἐκ τούτου στασιάσαντες ἐπὶ συμφοραῖς D μεγάλαις τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἀνέτρεψαν. ἔχεις δὲ δήπου καὶ αὐτὸς οἰκεῖα παραδείγματα, τὴν Παρδάλα πρὸς Τυρρηνὸν ἔχθραν, ὡς ὀλίγον ἐδέησεν ἀνελεῖν τὰς Σάρδεις, ἐξ αἰτιῶν μικρῶν καὶ ἰδίων εἰς ἀπόστασιν καὶ πόλεμον ἐμβαλοῦσα. διὸ χρὴ μὴ καταφρονεῖν τὸν πολιτικὸν ὥσπερ ἐν σώματι προσκρουμάτων διαδρομὰς ὀξείας ἐχόντων, ἀλλ' ἐπιλαμβάνεσθαι καὶ πιέζειν καὶ βοηθεῖν· προσοχῇ γάρ, ὥς φησιν ὁ Κάτων, καὶ τὸ μέγα γίγνεται μικρὸν καὶ τὸ μικρὸν εἰς τὸ μηδὲν ἄγεται. μηχανὴ δ' ἐπὶ ταῦτα πειθοῦς οὐκ ἔστι μείζων ἢ τὸ παρέχειν ἑαυτὸν E ἐν ταῖς ἰδίαις διαφοραῖς ἥμερον διαλλακτήν, ἀμήνιτον, ἐπὶ τῶν πρώτων αἰτιῶν μένοντα καὶ μηδενὶ προστιθέντα φιλονεικίαν μηδ' ὀργὴν μηδ' ἄλλο πάθος ἐμποιοῦν τραχύτητα καὶ πικρίαν τοῖς ἀναγκαίοις ἀμφισβητήμασι. τῶν μὲν γὰρ ἐν ταῖς παλαίστραις διαμαχομένων ἐπισφαίροις περιδέουσι τὰς χεῖρας, ὅπως εἰς ἀνήκεστον ἡ ἅμιλλα μηδὲν ἐκπίπτῃ, μαλακὴν ἔχουσα τὴν πληγὴν καὶ ἄλυπον· ἐν δὲ ταῖς κρίσεσι καὶ ταῖς δίκαις πρὸς τοὺς πολίτας ἄμεινόν

4 Coraes: ἀπολέσαι 8 *: παρδάλαου 9 Benseler.: ὀλίγου 11 στάσιν R 12 *: προσκρουσμάτων 23 ἐπισφαίροις περιδέουσι] cf. Plat. de Legg. p. 830 b

ἐστι καθαραῖς καὶ ψιλαῖς ταῖς αἰτίαις χρώμενον ἀγωνίζεσθαι, καὶ μὴ καθάπερ βέλη τὰ πράγματα χαράσσοντα καὶ φαρμάσσοντα ταῖς βλασφημίαις καὶ F ταῖς κακοηθείαις καὶ ταῖς ἀπειλαῖς ἀνήκεστα καὶ μεγάλα καὶ δημόσια ποιεῖν. ὁ γὰρ οὕτω προσφερόμενος τοῖς καθ' αὑτὸν ὑπηκόους ἕξει καὶ τοὺς ἄλλους· αἱ δὲ περὶ τὰ δημόσια φιλοτιμίαι, τῶν ἰδίων ὑφαιρουμένων ἀπεχθειῶν, εὐτελεῖς γίγνονται καὶ δυσχερὲς οὐδὲν οὐδ' ἀνήκεστον ἐπιφέρουσιν.

---

826 ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΙΓΑΡΧΙΑΣ.

1. ** *Εἰς τοῦτο δὴ τὸ δικαστήριον καὶ αὐτὸς*
B *εἰσάγων τὴν γενομένην μοι πρὸς ὑμᾶς διάλεξιν ἐχθές, ᾤμην τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς ὕπαρ οὐκ ὄναρ ἀκοῦσαι λεγούσης*

'κεκρότηται χρυσέα κρηπὶς ἱεραῖσιν ἀοιδαῖς,'

ὁ προτρεπόμενος καὶ διαίρων ἐπὶ πολιτείαν βέβληται λόγος· ἐκτίνωμεν ἤδη τὴν ὀφειλομένην ἐποικοδομοῦντες τῇ προτροπῇ διδασκαλίαν, ὀφείλεται δὲ τῷ παραδεδεγμένῳ τὴν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ κοινὰ προτροπὴν καὶ ὁρμὴν ἑξῆς ἀκοῦσαι καὶ λαβεῖν παραγγέλματα πολιτείας, οἷς χρώμενος, ὡς ἀνυστόν
C *ἐστιν ἀνθρώπῳ, δημωφελὴς ἔσται, μετ' ἀσφαλείας ἅμα καὶ τιμῆς δικαίας εὖ τιθέμενος τὸ οἰκεῖον. ὃ δὲ προὔργου μέν ἐστιν εἰς τὰ μέλλοντα τοῖς δὲ προλελεγμένοις ἕπεται, σκεπτέον ἥτις ἀρίστη πολιτεία. καθάπερ γὰρ ἀνθρώπου βίοι πλείονες, ἔστι καὶ δήμου ἡ πολιτεία βίος· ὥστε λαβεῖν τὴν ἀρίστην*

3 lac. indicavit W 5 *οὐκ* X: *ἢ* cf. Hom. *τ* 547 7 Bergk. p. 352 8 *ὁ* W ib. *καὶ*] *δὲ καὶ* cod. E unde fort. *δὴ καὶ* ib. Salmasius: *διαιρῶν* ib. *βέβληται*] del. Grafius 9 *ἐκτίνωμεν* W: *εἰ ἀττικῷ μὲν* 16 *μὲν*] *νῦν* R 17 *ἥτις*] *ἰητὴρ* mei 18 *: *πλέονες* 19 *ἡ* R ib. *λαβεῖν*] 'videntur nonnulla excidisse' W

ἀναγκαῖον· ἢ γὰρ ἐκ πασῶν αἱρήσεται ταύτην ὁ πολιτικὸς ἢ τῶν λοιπῶν τὴν ὁμοιοτάτην, εἰ ταύτην ἀδύνατον.

2. Λέγεται μὲν δὴ πολιτεία καὶ μετάληψις τῶν ἐν πόλει δικαίων· ὥς φαμεν Ἀλεξάνδρῳ πολιτείαν Μεγαρεῖς ψηφίσασθαι· τοῦ δ' εἰς γέλωτα θεμένου τὴν σπουδὴν αὐτῶν, εἰπεῖν ἐκείνους ὅτι μόνῳ πρότερον τὴν πολιτείαν Ἡρακλεῖ καὶ μετ' ἐκεῖνον αὐτῷ ψηφίσαιντο· τὸν δὲ θαυμάσαντα δέξασθαι τὸ τίμιον D ἐν τῷ σπανίῳ τιθέμενον. λέγεται δὲ καὶ βίος ἀνδρὸς πολιτικοῦ καὶ τὰ κοινὰ πράττοντος πολιτεία· καθὸ τὴν Περικλέους πολιτείαν ἐπαινοῦμεν καὶ τὴν Βίαντος, ψέγομεν δὲ τὴν Ὑπερβόλου καὶ Κλέωνος. ἔνιοι δὲ καὶ μίαν πρᾶξιν εὔστοχον εἰς τὰ κοινὰ καὶ λαμπρὰν πολιτείαν προσαγορεύουσιν, οἷον χρημάτων ἐπίδοσιν, διάλυσιν πολέμου, ψηφίσματος εἰσήγησιν· καθὸ καὶ πολιτεύσασθαι τὸν δεῖνα σήμερον λέγομεν, εἰ τύχοι τι διαπραξάμενος ἐν κοινῷ τῶν δεόντων.

3. Παρὰ πάντα ταῦτα λέγεται πολιτεία τάξις καὶ κατάστασις πόλεως διοικοῦσα τὰς πράξεις· καθά E φασι τρεῖς εἶναι πολιτείας, μοναρχίαν καὶ ὀλιγαρχίαν καὶ δημοκρατίαν, ὧν καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῇ τρίτῃ σύγκρισιν πεποίηται· καὶ δοκοῦσι γενικώταται εἶναι. τὰς γὰρ ἄλλας, ὥσπερ ἐν τοῖς μουσικοῖς διαγράμμασι τῶν πρώτων τρόπων ἀνιεμένων ἢ ἐπιτεινομένων, συμβέβηκε παρακρούσεις καὶ διαφθορὰς

23 Ἡρόδοτος] 3, 80—84 24 εἶναι γενικώταται Benselerus

F κατ' ἔλλειψιν καὶ ὑπερβολὴν εἶναι. ταύτας δὲ καὶ πλεῖστον καὶ μέγιστον ἐν ἡγεμονίαις δυνηθείσας τῶν ἐθνῶν ἀπεκληρώσαντο τὰς πολιτείας, Πέρσαι μὲν αὐτοκρατῆ βασιλείαν καὶ ἀνυπεύθυνον, Σπαρτιᾶται δ' ἀριστοκρατικὴν ὀλιγαρχίαν καὶ αὐθέκαστον, Ἀθηναῖοι δ' αὐτόνομον καὶ ἄκρατον δημοκρατίαν. ὧν ἁμαρτανομένων παρατροπαὶ καὶ ὑπερχύσεις εἰσὶν αἱ λεγόμεναι τυραννίδες καὶ δυναστεῖαι καὶ ὀχλοκρατίαι· ὅταν βασιλεία μὲν ὕβριν ἐντέκῃ καὶ τὸ ἀνυπεύ- 827 θυνον· ὀλιγαρχία δ' ὑπερφροσύνην καὶ τὸ αὔθαδες· δημοκρατία δ' ἀναρχίαν, ἰσότης δ' ἀμετρίαν, πᾶσαι δὲ τὸ ἀνόητον.

4. Ὥσπερ οὖν ὁ ἁρμονικὸς καὶ μουσικὸς ἀνὴρ παντὶ μὲν ὀργάνῳ χρήσεται προσῳδῷ τεχνικῶς ἁρμοσάμενος καὶ λόγῳ κρούων ἕκαστον, ὡς πέφυκεν ἐμμελὲς ὑπηχεῖν· ἤδη μέντοι συμβούλῳ Πλάτωνι χρησάμενος, πηκτίδας, σαμβύκας καὶ ψαλτήρια πολύφθογγα καὶ βαρβίτους καὶ τρίγωνα παραπέμψας, B τὴν λύραν καὶ τὴν κιθάραν προτιμήσει· τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ εὖ μὲν ὀλιγαρχίαν Λακωνικὴν καὶ Λυκούργειον μεταχειριεῖται, συναρμοσάμενος αὐτῷ τοὺς ἰσοκρατεῖς καὶ ὁμοτίμους ἄνδρας, ἡσυχῇ προσβιαζόμενος· εὖ δὲ πολυφθόγγῳ καὶ πολυχόρδῳ συνοίσεται δημοκρατίᾳ, τὰ μὲν ἀνιεὶς τὰ δ' ἐπιτείνων τῆς πολιτείας, χαλάσας τ' ἐν καιρῷ καὶ

1 καὶ πλεῖστον — δυνηθείσας] τὰ πλεῖστον — δυνηθέντα Patzigius 2 τῶν ἐθνῶν] malim τὰ πλεῖστα τῶν ἐθνῶν 9 καὶ τὸ Patzigius 11 δ' R 16 Πλάτωνι] Rep. p. 399 d 18 τρίγωνα X ex Platone: τρίβωνα

καρτερῶς αὖθις ἐμφύς, ἀντιβῆναι καὶ ἀντισχεῖν ἐπιστάμενος· εἰ δ' αἵρεσις αὐτῷ δοθείη, καθάπερ ὀργάνων τῶν πολιτειῶν, οὐκ ἂν ἄλλην ἕλοιτο πλὴν τὴν μοναρχίαν, Πλάτωνι πειθόμενος, τὴν μόνην δυναμένην τὸν ἐντελῆ καὶ ὄρθιον ἐκεῖνον ὡς ἀληθῶς τῆς ἀρετῆς τόνον ἀνασχέσθαι καὶ μήτε πρὸς C ἀνάγκην μήτε πρὸς χάριν ἁρμόσαι τοῦ συμφέροντος. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πολιτεῖαι τρόπον τινὰ κρατούμεναι κρατοῦσι καὶ φερόμεναι φέρουσι τὸν πολιτικόν, οὐκ ἔχοντα τὴν ἰσχὺν βέβαιον ἐπὶ τούτους, παρ' ὧν ἔχει τὸ ἰσχῦον, ἀλλὰ πολλάκις ἀναγκαζόμενον τὸ Αἰσχύλειον ἀναφωνεῖν, ᾧ πρὸς τὴν τύχην ἐχρῆτο Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ἀποβαλὼν τὴν ἡγεμονίαν 'σύ τοί με φυσᾷς σύ με καταίθειν μοι δοκεῖς'.***

7 *ἁρμόσαι τι* Huttenus 10 M: *τούτου* 14 Nauck. p. 107 *με φυσᾷς*] *μ' ἔφυσας* corrigunt, sed vulgatam bene se habere puto ib. *μοι*] accessit ex Vit. Demetr. c. 35 ib. lac. significavit Duebnerus, W praeeunte

---

D

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΔΕΙΝ ΔΑΝΕΙΖΕΣΘΑΙ.

---

1. Ὁ Πλάτων ἐν τοῖς Νόμοις οὐκ ἐᾷ μεταλαμβά-
E νειν ὕδατος ἀλλοτρίου τοὺς γείτονας, ἂν μὴ παρ᾽
αὑτοῖς ὀρύξαντες ἄχρι τῆς κεραμίτιδος καλουμένης
γῆς ἄγονον εὕρωσι νάματος τὸ χωρίον· ἡ γὰρ κερα-
μῖτις φύσιν ἔχουσα λιπαρὰν καὶ πυκνὴν στέγει πα-
ραλαβοῦσα τὸ ὑγρὸν καὶ οὐ διίησι· δεῖν δὲ μετα-
λαμβάνειν τἀλλοτρίου τοὺς ἴδιον κτήσασθαι μὴ
δυναμένους· ἀπορίᾳ γὰρ βοηθεῖν τὸν νόμον. ἆρ᾽ οὐ
δὴ ἔδει καὶ περὶ χρημάτων εἶναι νόμον, ὅπως μὴ
F δανείζωνται παρ᾽ ἑτέρων μηδ᾽ ἐπ᾽ ἀλλοτρίας πηγὰς
βαδίζωσι, μὴ πρότερον οἴκοι τὰς αὑτῶν ἀφορμὰς
ἐξελέγξαντες καὶ συναγαγόντες ὥσπερ ἐκ λιβάδων
τὸ χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον αὑτοῖς; νυνὶ δ᾽ ὑπὸ
τρυφῆς καὶ μαλακίας ἢ πολυτελείας οὐ χρῶνται τοῖς
ἑαυτῶν, ἔχοντες, ἀλλὰ λαμβάνουσιν ἐπὶ πολλῷ παρ᾽
ἑτέρων, μὴ δεόμενοι· τεκμήριον δὲ μέγα· τοῖς γὰρ
ἀπόροις οὐ δανείζουσιν, ἀλλὰ βουλομένοις εὐπορίαν
τιν᾽ ἑαυτοῖς κτᾶσθαι· καὶ μάρτυρα δίδωσι καὶ βε-

2 *Νόμοις*] de Legg. p. 844 b   7 *δεῖν* X: *δεῖ*   9 *βοηθεῖν*] add. *ἔφη* R   ib. *ἆρ᾽ οὐ* Duebnerus: *ἆρα* vel *ἄρα* 8*: *τοῦ ἀλλοτρίου*   10 *δὴ ἔδει καὶ* W: *δέδεικται*   ib. *εἶναι*] *θεῖναι* R   18 *ἀλλ᾽ ὁ βουλόμενος — ἑαυτῷ κτᾶσθαι καὶ μάρτ. δίδωσι καὶ βεβ. ἀξιῶν ὅτι ἔχει πιστεύεσθαι* Madvigius

βαιωτὴν ἄξιον, ὅτι ἔχει πιστεύεσθαι, δέον ἔχοντα μὴ δανείζεσθαι.

2. *Τί θεραπεύεις τὸν τραπεζίτην ἢ πραγματευτήν; ἀπὸ τῆς ἰδίας δάνεισαι τραπέζης· ἐκπώματ'* 828 *ἔχεις, παροψίδας ἀργυρᾶς, λεκανίδας· ὑπόθου ταῦτα τῇ χρείᾳ· τὴν δὲ τράπεζαν ἡ καλὴ Αὐλὶς ἢ Τένεδος ἀντικοσμήσει τοῖς κεραμεοῖς, καθαρωτέροις οὖσι τῶν ἀργυρῶν· οὐκ ὄζει τόκου βαρὺ καὶ δυσχερὲς ὥσπερ ἰοῦ καθ' ἡμέραν ἐπιρρυπαίνοντος τὴν πολυτέλειαν, οὐδ' ἀναμνήσει τῶν καλανδῶν καὶ τῆς νουμηνίας, ἣν ἱερωτάτην ἡμερῶν οὖσαν ἀποφράδα ποιοῦσιν οἱ δανεισταὶ καὶ στύγιον. τοὺς μὲν γὰρ ἀντὶ τοῦ πωλεῖν τιθέντας ἐνέχυρα τὰ αὑτῶν οὐδ' ἂν ὁ θεὸς σώσειεν ὁ Κτήσιος· αἰσχύνονται τιμὴν* B *λαμβάνοντες, οὐκ αἰσχύνονται τόκον τῶν ἰδίων διδόντες. καίτοι ὅ γε Περικλῆς ἐκεῖνος τὸν τῆς θεᾶς κόσμον, ἄγοντα τάλαντα τεσσαράκοντα χρυσίου ἀπέφθου, περιαιρετὸν ἐποίησεν, ὅπως, ἔφη, χρησάμενοι πρὸς τὸν πόλεμον αὖθις ἀποδῶμεν μὴ ἔλαττον· οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς ὥσπερ ἐν πολιορκίᾳ ταῖς χρείαις μὴ παραδεχώμεθα φρουρὰν δανειστοῦ πολεμίου, μηδ' ὁρᾶν τὰ αὑτῶν ἐπὶ δουλείᾳ διδόμενα· ἀλλὰ τῆς τραπέζης περιελόντες τὰ μὴ χρήσιμα, τῆς κοίτης, τῶν ὀχημάτων, τῆς διαίτης, ἐλευθέρους διαφυλάττωμεν ἑαυτούς, ὡς ἀποδώσοντες αὖθις, ἐὰν εὐτυχήσωμεν.*

16 *καίτοι γ' ὁ* Heinzius, sed cf. p. 93 c. 727 f. 733 d. 925 d. 1112 b. ib. *Περικλῆς*] Thuc. 2, 13 19 *μὴ ἐλάσσω* Thucydidis libri 22 *ὁρᾶν*] sanum est, pendet a *παραδεχώμεθα* ib. *δεδεμένα* Madvigius

C 3. *Αἱ μὲν οὖν Ῥωμαίων γυναῖκες εἰς ἀπαρχὴν τῷ Πυθίῳ Ἀπόλλωνι τὸν κόσμον ἐπέδωκαν, ὅθεν ὁ χρυσοῦς κρατὴρ εἰς Δελφοὺς ἐπέμφθη· αἱ δὲ Καρχηδονίων γυναῖκες ἐκείραντο τὰς κεφαλὰς καὶ ταῖς θριξὶν ἐντεῖναι τὰς μηχανὰς καὶ τὰ ὄργανα παρέσχον ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ἡμεῖς δὲ τὴν αὐτάρκειαν αἰσχυνόμενοι καταδουλοῦμεν ἑαυτοὺς ὑποθήκαις καὶ συμβολαίοις, δέον εἰς αὐτὰ τὰ χρήσιμα συσταλέντας καὶ συσπειραθέντας ἐκ τῶν ἀχρήστων καὶ περιττῶν κατακοπέντων ἢ πραθέντων ἐλευθερίας αὑτοῖς ἱερὸν ἱδρύσασθαι καὶ τέκνοις καὶ γυναιξίν.* D *ἡ μὲν γὰρ Ἄρτεμις ἡ ἐν Ἐφέσῳ τοῖς χρεώσταις, ὅταν καταφύγωσιν εἰς τὸ ἱερὸν αὐτῆς, ἀσυλίαν παρέχει καὶ ἄδειαν ἀπὸ τῶν δανείων· τὸ δὲ τῆς εὐτελείας καὶ ἄσυλον καὶ ἄβατον πανταχοῦ τοῖς σώφροσιν ἀναπέπταται, πολλῆς σχολῆς εὐρυχωρίαν παρέχον ἱλαρὰν καὶ ἐπίτιμον. ὡς γὰρ ἡ Πυθία τοῖς Ἀθηναίοις περὶ τὰ Μηδικὰ τεῖχος ξύλινον διδόναι τὸν θεὸν ἔφη, κἀκεῖνοι τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς οἰκίας ἀφέντες εἰς τὰς ναῦς κατέφυγον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, οὕτως ἡμῖν ὁ θεὸς δίδωσι ξυλίνην τράπεζαν καὶ κεραμεᾶν λεκάνην καὶ τραχὺ ἱμάτιον, ἐὰν ἐλεύθεροι ζῆν ἐθέλωμεν.*

E *'μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνας τε μένειν,'*

μηδ' ὀχήματα ζευκτὰ κερασφόρα καὶ κατάργυρα, ἃ τόκοι ταχεῖς καταλαμβάνουσι καὶ παρατρέχουσιν·

16 *μετὰ πολλῆς* Madvigius 18 *τεῖχος ξύλινον*] cf. Her. 7, 141 24 Her. l. l. 25 *κερασφόρα*] *κατάχρυσα* vel *καταπόρφυρα* R. Sed fort. h. e. *ὀχήματα κερασφόροις ἐζευγμένα*

ἀλλ' ὄνῳ τινὶ τῷ τυχόντι καὶ καβάλλῃ χρώμενος φεῦγε πολέμιον καὶ τύραννον δανειστήν, οὐ γῆν αἰτοῦντα καὶ ὕδωρ ὡς ὁ Μῆδος, ἀλλὰ τῆς ἐλευθερίας ἁπτόμενον καὶ προγράφοντα τὴν ἐπιτιμίαν· κἂν μὴ διδῷς, ἐνοχλοῦντα· κἂν ἔχῃς, μὴ λαμβάνοντα· κἂν πωλῇς, ἐπευωνίζοντα· κἂν μὴ πωλῇς, ἀναγκάζοντα· κἂν δικάζῃς, ἐντυγχάνοντα· κἂν ὀμόσῃς, ἐπιτάττοντα· κἂν βαδίζῃς ἐπὶ θύρας, ἀποκλείοντα F κἂν οἴκοι μένῃς, ἐπισταθμεύοντα καὶ θυροκοποῦντα.

4. Τί γὰρ ὤνησε Σόλων Ἀθηναίους ἀπαλλάξας τοῦ ἐπὶ τοῖς σώμασιν ὀφείλειν; δουλεύουσι γὰρ ἅπασι τοῖς ἀφανισταῖς, μᾶλλον δ' οὐδ' αὐτοῖς· τί γὰρ ἦν τὸ δεινόν; ἀλλὰ δούλοις ὑβρισταῖς καὶ βαρβάροις καὶ ἀγρίοις, ὥσπερ οὓς ὁ Πλάτων φησὶ καθ' Ἅιδου διαπύρους κολαστὰς καὶ δημοκοίνους ἐφεστάναι τοῖς ἠσεβηκόσι. καὶ γὰρ οὗτοι τὴν ἀγορὰν ἀσεβῶν χώραν ἀποδείξαντες τοῖς ἀθλίοις χρεώσταις γυπῶν 829 δίκην ἔσθουσι καὶ ὑποκείρουσιν αὐτούς 'δέρτρον ἔσω δύνοντες,' τοὺς δ' ὥσπερ Ταντάλους ἐφεστῶτες εἴργουσι γεύσασθαι τῶν ἰδίων τρυγῶντας καὶ συγκομίζοντας. ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ἔπεμψε Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρνην ἐν ταῖς χερσὶν ἁλύσεις ἔχοντας καὶ δεσμὰ κατὰ τῶν αἰχμαλώτων, παραπλησίως οὗτοι τῶν χειρογράφων καὶ συμβολαίων ὥσπερ πε-

2 γῆν X: πῦρ   4 Madvigius: προσγράφοντα   7 δικάζῃ W   13 ἀφανισταῖς] δανεισταῖς M   ib. οὐδ' Basileensis   ib. ἑαυτοῖς mei   15 ὁ] om. iidem   ib. Πλάτων] Rep. p. 615 e   19 Hom. λ 578   20 εἴσω mei

δῶν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα κομίζοντες ἀγγεῖα μεστὰ τὰς
πόλεις ἐπιπορεύονται καὶ διελαύνουσι, σπείροντες
B οὐχ ἥμερον καρπόν ὡς ὁ Τριπτόλεμος, ἀλλ' ὀφλη-
μάτων ῥίζας πολυπόνους καὶ πολυτόκους καὶ δυσεκ-
λείπτους τιθέντες, αἳ κύκλῳ νεμόμεναι καὶ περι-
βλαστάνουσαι κάμπτουσι καὶ ἄγχουσι τὰς πόλεις.
τοὺς μὲν γὰρ λαγὼς λέγουσι τίκτειν ἅμα καὶ τρέ-
φειν ἕτερα καὶ ἐπικυΐσκεσθαι πάλιν, τὰ δὲ τῶν
μαστιγιῶν τούτων καὶ βαρβάρων χρέα πρὶν ἢ συλ-
λαβεῖν τίκτει· διδόντες γὰρ εὐθὺς ἀπαιτοῦσι καὶ
τιθέντες αἴρουσι καὶ δανείζουσιν ὃ λαμβάνουσιν
ὑπὲρ τοῦ δανεῖσαι.

5. Λέγεται μὲν παρὰ Μεσσηνίοις

C 'ἔστι Πύλος πρὸ Πύλοιο, Πύλος γε μὲν ἔστι καὶ ἄλλος·'

λεχθήσεται δὲ πρὸς τοὺς δανειστάς

'ἔστι τόκος πρὸ τόκοιο, τόκος γε μὲν ἔστι καὶ ἄλλος.'

εἶτα τῶν φυσικῶν δήπου καταγελῶσι, λεγόντων
μηδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γενέσθαι· παρὰ τούτοις γὰρ
ἐκ τοῦ μηκέτ' ὄντος μηδ' ὑφεστῶτος γεννᾶται τόκος·
καὶ τὸ τελωνεῖν ὄνειδος ἡγοῦνται, τοῦ νόμου δι-
δόντος· αὐτοὶ γὰρ παρανόμως δανείζουσι τελωνοῦν-
τες, μᾶλλον δ', εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἐν τῷ δα-
νείζειν χρεωκοποῦντες· ὁ γὰρ οὗ γράφει λαμβάνων

4 δυσεκτρίπτους vel δυσεκνίπτους R 5 παραβλαστάνουσαι Doehnerus 14 cf. Strab. 8 c. 7 (p. 339). Arist. Equ. 1059 23 γὰρ * 25 οὗ Bongarsius: οὐ

ἔλαττον χρεωκοπεῖται. καίτοι Πέρσαι γε τὸ ψεύδεσθαι δεύτερον ἡγοῦνται τῶν ἁμαρτημάτων, πρῶτον δὲ τὸ ὀφείλειν· ὅτι καὶ τὸ ψεύδεσθαι τοῖς ὀφείλουσι συμβαίνει πολλάκις· ψεύδονται δὲ μᾶλλον οἱ δανείζοντες καὶ ῥᾳδιουργοῦσιν ἐν ταῖς ἑαυτῶν D ἐφημερίσι, γράφοντες ὅτι τῷ δεῖνι τοσοῦτον διδόασιν, ἔλαττον διδόντες· καὶ τὸ ψεῦδος αἰτίαν ἔχει πλεονεξίαν, οὐκ ἀνάγκην οὐδ' ἀπορίαν, ἀλλ' ἀπληστίαν, ἧς ἀναπόλαυστόν ἐστιν αὐτοῖς τὸ τέλος καὶ ἀνωφελὲς ὀλέθριον δὲ τοῖς ἀδικουμένοις. οὔτε γὰρ ἀγροὺς οὓς ἀφαιροῦνται τῶν χρεωστῶν γεωργοῦσιν, οὔτ' οἰκίας αὐτῶν, ἐκβαλόντες ἐκείνους, οἰκοῦσιν, οὔτε τραπέζας παρατίθενται οὔτ' ἐσθῆτας ἐκείνων· ἀλλὰ πρῶτός τις ἀπόλωλε, καὶ δεύτερος κυνηγετεῖται ὑπ' ἐκείνου δελεαζόμενος. νέμεται γὰρ ὡς πῦρ τὸ E ἄγριον αὐξόμενον ὀλέθρῳ καὶ φθορᾷ τῶν ἐμπεσόντων, ἄλλον ἐξ ἄλλου καταναλίσκον· ὁ δὲ τοῦτο ῥιπίζων καὶ τρέφων ἐπὶ πολλοὺς δανειστὴς οὐδὲν ἔχει πλέον ἢ διὰ χρόνου λαβὼν ἀναγνῶναι πόσους πέπρακε καὶ πόσους ἐκβέβληκε καὶ πόθεν που κυλινδόμενον καὶ σωρευόμενον διαβέβηκε τὸ ἀργύριον.

6. Καὶ ταῦτα μή μ' οἴεσθε λέγειν πόλεμον ἐξενηνοχότα πρὸς τοὺς δανειστάς·

'οὐ γὰρ πώποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν [ἵππους·'

1 *Πέρσαι γε*] cf. Herod. 1, 138 2 *πρῶτον — δεύτερον* Herodotus rectius 13 *ἐκείνων*] add. *φοροῦσιν* R. *ἀμφιέννυνται* Madvigius 20 *που κυλινδόμενον*] *ποῦ κυλινδόμενοι* Emperius. *προσκυλινδόμενον* Madvigius 24 Hom. *A* 154

F ἀλλ᾽ ἐνδεικνύμενον τοῖς προχείρως δανειζομένοις, ὅσην ἔχει τὸ πρᾶγμα αἰσχύνην καὶ ἀνελευθερίαν καὶ ὅτι τὸ δανείζεσθαι τῆς ἐσχάτης ἀφροσύνης καὶ μαλακίας ἐστίν. ἔχεις; μὴ δανείσῃ, οὐ γὰρ ἀπορεῖς. οὐκ ἔχεις; μὴ δανείσῃ, οὐ γὰρ ἐκτίσεις. κατ᾽ ἰδίαν δ᾽ οὕτως ἑκάτερα σκοπῶμεν. ὁ Κάτων πρός τινα πρεσβύτην πονηρευόμενον 'ὦ ἄνθρωπε, τί τῷ γήρᾳ' ἔφη 'πολλὰ κακὰ ἔχοντι τὴν ἐκ τῆς πονηρίας αἰσχύνην προστίθης;' οὐκοῦν καὶ σὺ τῇ πενίᾳ, πολλῶν
830 κακῶν προσόντων, μὴ ἐπισώρευε τὰς ἐκ τοῦ δανείζεσθαι καὶ ὀφείλειν ἀμηχανίας μηδ᾽ ἀφαιροῦ τῆς πενίας, ᾧ μόνῳ τοῦ πλούτου διαφέρει, τὴν ἀμεριμνίαν. ἐπεὶ τὸ τῆς παροιμίας ἔσται γελοῖον

'οὐ δύναμαι τὴν αἶγα φέρειν, ἐπί μοι θέτε τὸν [βοῦν.'

πενίαν φέρειν μὴ δυνάμενος δανειστὴν ἐπιτίθης σεαυτῷ, φορτίον καὶ πλουτοῦντι δύσοιστον. πῶς οὖν διατραφῶ; τοῦτ᾽ ἐρωτᾷς, ἔχων χεῖρας, ἔχων πόδας, ἔχων φωνήν, ἄνθρωπος ὤν, ᾧ τὸ φιλεῖν ἔστι καὶ φιλεῖσθαι καὶ τὸ χαρίζεσθαι καὶ τὸ εὐχα-
B ριστεῖν; γράμματα διδάσκων, καὶ παιδαγωγῶν, καὶ θυρωρῶν, πλέων, παραπλέων· οὐδέν ἐστι τούτων αἴσχιον οὐδὲ δυσχερέστερον τοῦ ἀκοῦσαι 'ἀπόδος'.

7. Ὁ Ῥουτίλιος ἐκεῖνος ἐν Ῥώμῃ τῷ Μουσωνίῳ προσελθὼν 'Μουσώνιε' εἶπεν 'ὁ Ζεὺς ὁ σωτήρ, ὃν σὺ μιμῇ καὶ ζηλοῖς, οὐ δανείζεται'. καὶ ὁ Μουσώνιος μειδιάσας εἶπεν 'οὐδὲ δανείζει'. ὁ γὰρ Ῥουτί-

14 vid. Leutsch. II p. 592 ib. R: ἐπίθετέ μοι 20 ἔστι καὶ τὸ?

λιος, δανείζων αὐτὸς ὠνείδιξεν ἐκείνῳ δανειζομένῳ. Στωική τις αὕτη τυφομανία· τί γάρ σε δεῖ τὸν Δία τὸν σωτῆρα κινεῖν, αὐτόθεν ὑπομνῆσαι τοῖς φαινομένοις ἐνόν; οὐ δανείζονται χελιδόνες, οὐ δανείζονται μύρμηκες, οἷς ἡ φύσις οὐ χεῖρας, οὐ λόγον, οὐ τέχνην δέδωκεν· ἄνθρωποι δὲ περιουσίᾳ συνέ- C σεως διὰ τὸ εὐμήχανον ἵππους παρατρέφουσι, κύνας, πέρδικας, λαγωούς, κολοιούς· τί οὖν γε σεαυτοῦ κατέγνωκας, ἀπιθανώτερος ὢν κολοιοῦ καὶ ἀφωνότερος πέρδικος καὶ κυνὸς ἀγεννέστερος, ὥστ' ἀπ' ἀνθρώπου μηδενὸς ὠφελεῖσθαι περιέπων, ψυχαγωγῶν, φυλάττων, προμαχόμενος; οὐχ ὁρᾷς, ὡς πολλὰ μὲν γῆ παρέχει πολλὰ δὲ θάλαττα;

'καὶ μὴν Μίκκυλον εἰσεῖδον'

φησὶν ὁ Κράτης

'τῶν ἐρίων ξαίνοντα, γυναῖκά τε συγξαίνουσαν,
τὸν λιμὸν φεύγοντας ἐν αἰνῇ δηιοτῆτι.'

Κλεάνθη δ' ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος ἠρώτα διὰ χρόνου θεασάμενος ἐν ταῖς Ἀθήναις 'ἀλεῖς ἔτι, Κλέανθες'; 'ἀλῶ' φησίν 'ὦ βασιλεῦ· ὃ ποιῶ ἕνεκα τοῦ D ζῆν· μόνος δ' ἀποστῆναι μηδὲ φιλοσοφίας'. ὅσον τὸ φρόνημα τἀνδρός, ἀπὸ τοῦ μύλου καὶ τῆς μάκτρας

2 *Στωϊκή* W: *ὡς στωϊκή*. ib. *σ' ἔδει* R praeter necessitatem 8 *πέρδικας λαγωοὺς* Aldina: *πέρδικας* fort. rectius ib. *γε*] *σύ γε* aut *λέγε* R 14 cf. C. Wachsmuthii Sillograph. graecorum reliquiae p. 194 *Μίκκυλον* X: *μίκυλλον* aut *μίκυλον* ib. supplet Cobetus *κρατέρ' ἄλγε' ἔχοντα* ex Hom. λ 593 cf. Bergk. 2 p. 366 17 *ἐν αἰνῇ δηιοτῆτι*] cf. Hom. μ 257 20 corrig. vid. *καὶ ὅ[τιοῦν] ποιῶ ἕνεκα τοῦ ζῆν· μόνον δ' ἀποστῆναί μ' οὐ δεῖ φιλοσοφίας* 22 *: *τοῦ ἀνδρὸς*

πεττούσῃ χειρὶ καὶ ἀλούσῃ γράφειν περὶ θεῶν καὶ
σελήνης καὶ ἄστρων καὶ ἡλίου. ἡμῖν δὲ δουλικὰ
δοκεῖ ταῦτ' ἔργα. τοιγαροῦν ἵν' ἐλεύθεροι ὦμεν
δανεισάμενοι, κολακεύομεν οἰκότριβας ἀνθρώπους
καὶ δορυφοροῦμεν καὶ δειπνίζομεν καὶ δῶρα καὶ
φόρους ὑποτελοῦμεν, οὐ διὰ τὴν πενίαν (οὐδεὶς
γὰρ δανείζει πένητι), ἀλλὰ διὰ τὴν πολυτέλειαν. εἰ
γὰρ ἠρκούμεθα τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς τὸν βίον, οὐκ
ἂν ἦν γένος δανειστῶν, ὥσπερ οὐδὲ Κενταύρων
ἔστιν οὐδὲ Γοργόνων· ἀλλ' ἡ τρυφὴ δανειστὰς ἐποί-
E ησεν οὐχ ἧττον ἢ χρυσοχόους καὶ ἀργυροκόπους καὶ
μυρεψοὺς καὶ ἀνθοβάφους. οὐ γὰρ ἄρτων οὐδ' οἴνου
τιμὴν ὀφείλομεν, ἀλλὰ χωρίων καὶ ἀνδραπόδων καὶ
ἡμιόνων καὶ τρικλίνων καὶ τραπεζῶν, καὶ χορηγοῦν-
τες ἐκλελυμένως πόλεσι, φιλοτιμούμενοι φιλοτιμίας
ἀκάρπους καὶ ἀχαρίστους. ὁ δ' ἅπαξ ἐνειληθεὶς
μένει χρεώστης διὰ παντός, ἄλλον ἐξ ἄλλου μετα-
λαμβάνων ἀναβάτην, ὥσπερ ἵππος ἐγχαλινωθείς·
F ἀποφυγὴ δ' οὐκ ἔστιν ἐπὶ τὰς νομὰς ἐκείνας καὶ
τοὺς λειμῶνας, ἀλλὰ πλάζονται καθάπερ οἱ θεήλατοι
καὶ οὐρανοπετεῖς ἐκεῖνοι τοῦ Ἐμπεδοκλέους δαίμονες·

'αἰθέριον μὲν γάρ σφε μένος πόντονδε διώκει,
πόντος δ' ἐς χθονὸς οὖδας ἀπέπτυσε· γαῖα δ' ἐς [αὐγὰς
ἠελίου ἀκάμαντος· ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις·'

3 fort. ὦμεν ἐλεύθεροι 15 ἐκκεχυμένως W 16 ἀχρήστους cod. Vatic. n. 139 21 Ἐμπεδοκλέους] vid. Mullach. 1 p. 2 vs. 32 sq. 22 μὲν] om. mei, nisi quod eius loco in E supra scriptum est καὶ 23 δ' ἐς M: δὲ ib. ἀπέπτυσε p. 361 c: ἀνέπτυσε

ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται τοκιστὴς ἢ πραγματευ- 831
τὴς Κορίνθιος, εἶτα Πατρεύς, εἶτ' Ἀθηναῖος, ἄχρι ἂν ὑπὸ πάντων περικρουόμενος εἰς τόκους διαλυθῇ καὶ κατακερματισθῇ. καθάπερ γὰρ ἀναστῆναι δεῖ τὸν πεπηλωμένον ἢ μένειν, ὁ δὲ στρεφόμενος καὶ κυλινδούμενος ὑγρῷ τῷ σώματι καὶ διαβρόχῳ προσπεριβάλλεται πλείονα μολυσμόν· οὕτως ἐν ταῖς μεταγραφαῖς καὶ μεταπτώσεσι τῶν δανείων τοὺς τόκους προσαναλαμβάνοντες αὑτοῖς καὶ προσπλάττοντες ἀεὶ βαρύτεροι γίγνονται καὶ τῶν χολερικῶν B
οὐδὲν διαφέρουσιν, οἳ θεραπείαν μὲν οὐ προσδέχονται, τὸ δὲ προστεταγμένον ἐξεροῦντες, εἶτα πλέον αὖθις συλλέγοντες ἀεὶ διατελοῦσι· καὶ γὰρ οὗτοι καθαρθῆναι μὲν οὐ θέλουσιν, ἀεὶ δ', ὅσαι τοῦ ἔτους ὧραι, μετ' ὀδύνης καὶ σπαραγμῶν τὸν τόκον ἀναφέροντες, ἐπιρρέοντος εὐθὺς ἑτέρου καὶ προσισταμένου, πάλιν ναυτιῶσι καὶ καρηβαροῦσι· δέον ἀπαλλαγέντας εἰλικρινεῖς καὶ ἐλευθέρους γίγνεσθαι.

8. Ἤδη γάρ μοι πρὸς τοὺς εὐπορωτέρους καὶ μαλακωτέρους ὁ λόγος ἐστί, τοὺς λέγοντας 'ἄδουλος οὖν γένωμαι καὶ ἀνέστιος καὶ ἄοικος'; ὥσπερ εἰ λέγοι πρὸς ἰατρὸν ἄρρωστος ὑδρωπιῶν καὶ ᾠδηκὼς C
'ἰσχνὸς οὖν γένωμαι καὶ κενός'; τί δ' οὐ μέλλεις, ἵν' ὑγιαίνῃς; καὶ σὺ γενοῦ ἄδουλος, ἵνα μὴ δοῦλος ᾖς· καὶ ἀκτήμων, ἵνα μὴ κτῆμ' ᾖς ἄλλου. καὶ τὸν τῶν γυπῶν λόγον ἄκουσον· ἐμοῦντος τοῦ ἑτέρου καὶ λέγοντος τὰ σπλάγχν' ἐκβάλλειν, ἕτερος παρὼν

12 προστεταγμένον] προσιστάμενον W ib. R: ἐξαίροντες 27 ὁ ἕτερος?

‘καὶ τί δεινόν’; εἶπεν· ‘οὐ γὰρ τὰ σεαυτοῦ σπλάγχν’ ἐκβάλλεις, ἀλλὰ τὰ τοῦ νεκροῦ ὃν ἄρτι ἐσπαράττομεν’. καὶ τῶν χρεωστῶν οὐ πωλεῖ ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ χωρίον οὐδὲ τὴν ἰδίαν οἰκίαν, ἀλλὰ τὴν τοῦ δανείσαντος ὃν τῷ νόμῳ κύριον αὐτῶν πεποίηκε. D ‘νὴ Δία’ φησίν ‘ἀλλ’ ὁ πατήρ μου τὸν ἀγρὸν τοῦτον κατέλιπε’. καὶ γὰρ καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἐπιτιμίαν ὁ πατὴρ ἔδωκεν, ὧν σε δεῖ λόγον ἔχειν πλείονα. καὶ τὸν πόδα καὶ τὴν χεῖρ’ ὁ γεννήσας ἐποίησεν, ἀλλ’ ὅταν σαπῇ, μισθὸν δίδως τῷ ἀποκόπτοντι. τῷ δ’ Ὀδυσσεῖ τὴν ἐσθῆτα ἡ Καλυψὼ περιέθηκεν ‘εἵματ’ ἀμφιέσασα θυώδεα’ χρωτὸς ἀθανάτου πνέοντα, δῶρα καὶ μνημόσυνα τῆς φιλίας ὄντα τῆς ἐκείνης· ἀλλ’ ἐπεὶ περιτραπεὶς καὶ βυθισθεὶς μόλις ἀνέσχε, τῆς ἐσθῆτος γενομένης διαβρόχου καὶ βαρείας, ἐκείνην μὲν ἔρριψεν ἀποδυσάμενος, κρηδέμνῳ δέ τινι γυμνὸν ὑποζώσας τὸ στέρνον

E ‘νῆχε παρὲξ ἐς γαῖαν ὁρώμενος’

καὶ διασωθεὶς οὔτ’ ἐσθῆτος οὔτε τροφῆς ἠπόρησε. τί οὖν; οὐ γίγνεται χειμὼν περὶ τοὺς χρεώστας, ὅταν ἐπιστῇ διὰ χρόνου δανειστὴς λέγων ‘ἀπόδος’;

‘ὣς εἰπὼν σύναγεν νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον·
σὺν δ’ εὖρός τε νότος τ’ ἔπεσε ζέφυρός τε δυσαής’

τόκων τόκοις ἐπικυλισθέντων· ὁ δὲ συγκλυζόμενος ἀντέχεται τῶν βαρυνόντων, ἀπονήξασθαι καὶ φυγεῖν μὴ δυνάμενος· ἀλλ’ ὠθεῖται κατὰ βυθοῦ, μετὰ τῶν

2 τὰ * ib. ἀρτίως? 12 X ex Hom. ε 264: εὐώδεα
18 Hom. ε 439 22 id. ε 291 δὲ] om. mei

ἐγγυησαμένων φίλων ἀφανιζόμενος. Κράτης δ' ὁ Θηβαῖος ὑπ' οὐδενὸς ἀπαιτούμενος οὐδ' ὀφείλων, F αὐτὰς δὲ τὰς οἰκονομίας καὶ φροντίδας καὶ περισπασμοὺς δυσχεραίνων, ἀφῆκεν οὐσίαν ὀκτὼ ταλάντων, καὶ τρίβωνα καὶ πήραν ἀναλαβὼν εἰς φιλοσοφίαν καὶ πενίαν κατέφυγεν. Ἀναξαγόρας δὲ τὴν χώραν κατέλιπε μηλόβοτον. καὶ τί δεῖ τούτους λέγειν, ὅπου Φιλόξενος ὁ μελοποιὸς ἐν ἀποικίᾳ Σικελικῇ, κλήρου μετασχὼν καὶ βίου καὶ οἴκου πολλὴν εὐπορίαν ἔχοντος, ὁρῶν δὲ τρυφὴν καὶ ἡδυπάθειαν καὶ ἀμουσίαν ἐπιχωριάζουσαν 'μὰ τοὺς θεούς' εἶπεν 'ἐμὲ ταῦτα τἀγαθὰ οὐκ ἀπολεῖ, ἀλλ' ἐγὼ ταῦτα· καὶ καταλιπὼν ἑτέροις τὸν κλῆρον ἐξέπλευσεν. οἱ δ' ὀφείλοντες ἀπαιτούμενοι δασμολογούμενοι 832 δουλεύοντες ὑπαργυρεύοντες ἀνέχονται, καρτεροῦσιν, ὡς ὁ Φινεὺς, Ἁρπυίας τινὰς ὑποπτέρους βόσκοντες, αἳ φέρουσι τὴν τροφὴν καὶ διαρπάζουσιν, οὐ καθ' ὥραν ἀλλὰ πρὶν θερισθῆναι τὸν σῖτον ὠνούμενοι, καὶ πρὶν ἢ πεσεῖν τὴν ἐλαίαν ἀγοράζοντες τοὔλαιον· καί 'τὸν οἶνον ἔχω' φησί 'τοσούτου' καὶ πρόσγραφον ἔδωκε τῆς τιμῆς· ὁ δὲ βότρυς κρέμαται καὶ προσπέφυκεν ἔτι τὸν ἀρκτοῦρον ἐκδεχόμενος.

6 Ἀναξαγόρας] cf. Himer. Ecl. 3, 18 12 τἀγαθὰ *: τὰ ἀγαθὰ 15 ἀπαργυρεύοντες R. ὑπεραγρυπνοῦντες Madvigius. ἀγρυπνοῦντες Herwerdenus. Fort. verbo significatur: γινόμενοι δοῦλοι τοῦ ἀργυρίου, τὰ πάντα διδόντες ἐπὶ τῷ λαβεῖν ἀργύριον 21 πρόσγραφον] χειρόγραφον R. πρόγραφον?

B

* ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΡΗΤΟΡΩΝ.

Α΄. ΑΝΤΙΦΩΝ.

1. Ἀντιφῶν Σοφίλου μὲν ἦν πατρὸς τῶν δὲ C δήμων Ῥαμνούσιος· μαθητεύσας δὲ τῷ πατρὶ (ἦν γὰρ σοφιστής, ᾧ καὶ Ἀλκιβιάδην φασὶν ἔτι παῖδα ὄντα φοιτῆσαι) καὶ δύναμιν λόγων κτησάμενος, ὥς τινες νομίζουσιν, ἀπ' οἰκείας φύσεως, ὥρμησε μὲν πολιτεύεσθαι· διατριβὴν δὲ συνέστησε καὶ Σωκράτει τῷ φιλοσόφῳ διεφέρετο τὴν ὑπὲρ τῶν λόγων διαφορὰν οὐ φιλονείκως ἀλλ' ἐλεγκτικῶς, ὡς Ξενοφῶν ἱστόρηκεν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι. καί τινας λόγους τοῖς δεομένοις τῶν πολιτῶν συνέγραφεν εἰς τοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀγῶνας πρῶτος ἐπὶ τοῦτο D τραπείς, ὥσπερ τινές φασι· τῶν γοῦν πρὸ αὐτοῦ γενομένων οὐδενὸς φέρεται δικανικὸς λόγος, ἀλλ' οὐδὲ τῶν κατ' αὐτόν, διὰ τὸ μηδέπω ἐν ἔθει τοῦ συγγράφειν εἶναι, οὐ Θεμιστοκλέους οὐκ Ἀριστείδου οὐ Περικλέους, καίτοι πολλὰς ἀφορμὰς καὶ ἀνάγκας παρασχόντων αὐτοῖς τῶν καιρῶν· καὶ γὰρ οὐ δι' ἀσθένειαν ἀπελείποντο τοῦ συγγράφειν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι περὶ ἑνὸς

4 ὥς] ἢ ὥς R 8 Ξενοφῶν] Comment. 1, 6 11 M: πρῶτον 12 γοῦν] γὰρ Photius 14 τοῦ] τὸ M

ἑκάστου τῶν προειρημένων ἀνδρῶν. ὅσους μέντοι ἔχομεν ἐπὶ τὸ παλαιότατον ἀναφέροντες ἀπομνημονεῦσαι τὴν ἰδέαν τῶν λόγων ταύτην μεταχειρισα- E μένους, τούτους εὕροι τις ἂν ἐπιβεβληκότας Ἀντιφῶντι, πρεσβύτῃ ἤδη ὄντι, οἷον Ἀλκιβιάδην, Κριτίαν, Λυσίαν, Ἀρχῖνον. πρῶτος δὲ καὶ ῥητορικὰς τέχνας ἐξήνεγκε, γενόμενος ἀγχίνους· διὸ καὶ Νέστωρ ἐπεκαλεῖτο. Καικίλιος δ' ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ συντάγματι Θουκυδίδου τοῦ συγγραφέως καθηγητὴν τεκμαίρεται γεγονέναι ἐξ ὧν ἐπαινεῖται παρ' αὐτῷ ὁ Ἀντιφῶν. ἔστι δ' ἐν τοῖς λόγοις ἀκριβὴς καὶ πιθανὸς καὶ δεινὸς περὶ τὴν εὕρεσιν καὶ ἐν τοῖς ἀπόροις τεχνικὸς καὶ ἐπιχειρῶν ἐξ ἀδήλου καὶ ἐπὶ τοὺς νόμους καὶ τὰ πάθη τρέπων τοὺς λόγους τοῦ εὐπρεποῦς μάλιστα στοχαζόμενος. γέγονε δὲ κατὰ τὰ Περσικὰ F καὶ Γοργίαν τὸν σοφιστήν, ὀλίγῳ νεώτερος αὐτοῦ· καὶ παρατέτακεν ἕως καταλύσεως τῆς δημοκρατίας ὑπὸ τῶν τετρακοσίων γενομένης, ἣν αὐτὸς δοκεῖ συγκατασκευάσαι, ὁτὲ μὲν δυσὶ τριηραρχῶν ναυσὶν ὁτὲ δὲ στρατηγῶν, καὶ πολλαῖς μάχαις νικῶν, καὶ συμμαχίας μεγάλας αὐτοῖς προσαγόμενος, καὶ τοὺς ἀκμάζοντας ὁπλίζων, καὶ τριήρεις πληρῶν ἑξήκοντα, καὶ πρεσβεύων δ' ἑκάστοτε ὑπὲρ αὐτῶν εἰς Λακεδαίμονα, ἡνίκα ἐτετείχιστο Ἠετιώνεια. μετὰ δὲ τὴν 833 κατάλυσιν τῶν τετρακοσίων εἰσαγγελθεὶς σὺν Ἀρ-

6 Taylorus: ἀρχίνοον 9 καθηγητὴν W: μαθητὴν cf. Thuc. 8, 68 15 κατὰ] μετὰ R 16 ὀλίγῳ ὢν Herwerdenus 23 δ'] om. Westermannus ib. ὑπὲρ R: ὑπ' ib. εἰς] καὶ εἰς West. 24 Blassius: ἡ ἐτεωνία (Ἠετιωνεία X)

χεπτολέμῳ, ἑνὶ τῶν τετρακοσίων, ἑάλω, καὶ τοῖς
περὶ τῶν προδοτῶν ἐπιτιμίοις ὑπαχθεὶς ἄταφος
ἐρρίφη καὶ σὺν τοῖς ἐκγόνοις ἄτιμος ἀνεγράφη. οἱ
δ' ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀνῃρῆσθαι αὐτὸν ἱστοροῦσιν,
ὥσπερ Λυσίας ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς Ἀντιφῶντος θυγατρὸς
λόγῳ· ἐγένετο γὰρ αὐτῷ θυγάτριον, οὗ Κάλλαισχρος
ἐπεδικάσατο. ὅτι δ' ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπέθανεν,
ἱστορεῖ καὶ Θεόπομπος ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τῶν
B Φιλιππικῶν· ἀλλ' οὗτός γ' ἂν εἴη ἕτερος, Λυσιδωνί-
δου πατρός, οὗ καὶ Κρατῖνος ἐν Πυτίνῃ ὡς πονηροῦ
μνημονεύει· πῶς γὰρ ἂν ὁ προτεθνεὼς καὶ ἀναιρε-
θεὶς ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πάλιν ἐπὶ τῶν τριάκοντα
εἴη; ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος περὶ τῆς τελευτῆς
αὐτοῦ. πρεσβευτὴν γὰρ ὄντα αὐτὸν εἰς Συρακούσας
πλεῦσαι, ἡνίκα ἤκμαζεν ἡ τοῦ προτέρου Διονυσίου
τυραννίς· γενομένης δὲ παρὰ πότον ζητήσεως, τίς
ἄριστός ἐστι χαλκός, καὶ τῶν πολλῶν διαφερομένων,
αὐτὸν εἰπεῖν ἄριστον εἶναι ἐξ οὗ Ἁρμόδιος καὶ
Ἀριστογείτων πεποίηνται· τοῦτο δ' ἀκούσαντα τὸν
Διονύσιον καὶ ὑπονοήσαντα προτροπὴν εἰς ἐπίθεσιν
C εἶναι τὸ ῥηθὲν προστάξαι ἀναιρεθῆναι αὐτόν· οἱ
δέ, ὅτι τὰς τραγῳδίας αὐτοῦ διέσυρε, χαλεπήναντα.
φέρονται δὲ τοῦ ῥήτορος λόγοι ἑξήκοντα, ὧν κατε-

3 West.: ἐνεγράφη 4 τριάκοντα] ν' i. e. τετρακοσίων Photius 8 καὶ] del. Frankius ib. Θεόπομπος] Mueller. 1 p. 300 9 οὗτός γ' Taylorus: οὗτος τὲ ib. ἂν εἴη ἕτερος idem: ἂν ἡμέτερος ib. Μειδωνίδου Keilius 10 οὗ Sauppius ib. Κρατῖνος] Kock. 1 p. 74 ib. ὡς] ὡς οὐ Meierus 11 πῶς γὰρ ἂν — εἴη] expungit Herwerdenus ib. καὶ ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τῶν τετρακοσίων] ἀναιρεθεὶς Frankius 14 πρεσβύτην X

ψευσμένους φησὶ Καικίλιος εἶναι τοὺς εἰκοσιπέντε. κεκωμῴδηται δ' εἰς φιλαργυρίαν ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Πεισάνδρῳ. λέγεται δὲ τραγῳδίας συνθεῖναι καὶ ἰδίᾳ καὶ σὺν Διονυσίῳ τῷ τυράννῳ. ἔτι δ' ὢν πρὸς τῇ ποιήσει τέχνην ἀλυπίας συνεστήσατο, ὥσπερ τοῖς νοσοῦσιν ἡ παρὰ τῶν ἰατρῶν θεραπεία ὑπάρχει· ἐν Κορίνθῳ τε κατεσκευασμένος οἴκημά τι παρὰ τὴν ἀγορὰν προέγραψεν, ὅτι δύναται τοὺς λυπουμένους διὰ λόγων θεραπεύειν· καὶ πυνθανόμενος D τὰς αἰτίας παρεμυθεῖτο τοὺς κάμνοντας. νομίζων δὲ τὴν τέχνην ἐλάττω ἢ καθ' αὑτὸν εἶναι ἐπὶ ῥητορικὴν ἀπετράπη. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὸ Γλαύκου τοῦ Ῥηγίνου περὶ ποιητῶν βιβλίον εἰς Ἀντιφῶντα ἀναφέρουσιν. ἐπαινεῖται δ' αὐτοῦ μάλιστα ὁ περὶ Ἡρῴδου, καὶ ὁ πρὸς Ἐρασίστρατον περὶ τῶν ταῶν, καὶ ὁ περὶ τῆς εἰσαγγελίας, ὃν ὑπὲρ ἑαυτοῦ γέγραφε, καὶ ὁ πρὸς Δημοσθένη τὸν στρατηγὸν παρανόμων. ἔγραψε δὲ καὶ κατὰ Ἱπποκράτους τοῦ στρατηγοῦ λόγον καὶ εἷλεν αὐτὸν ἐξ ἐρήμου.

Ψήφισμα ἐπὶ Θεοπόμπου ἄρχοντος, ἐφ' οὗ οἱ τετρακόσιοι κατελύθησαν, καθ' ὃ ἔδοξεν Ἀντιφῶντα E κριθῆναι, ὃ Καικίλιος παρατέθειται· 'ἔδοξε τῇ βουλῇ μιᾷ καὶ εἰκοστῇ τῆς πρυτανείας· Δημόνικος Ἀλω-

2 Πλάτωνος] Kock. 1 p. 629 ib. ἐν Casaubonus ex Photio: σὺν 3 δὲ] δὲ καὶ Photius 7 παρὰ] κατὰ idem 12 cf. Mueller. 2 p. 23 14 Ἡρῴδου Palmerius: Ἡροδότου 15 ὁ] add. Duebnerus ib. ταῶν Ruhnkenius: ἰδεῶν 16 X: ἀγγελίας 18 στρατηγοῦ Westermannus: ἰατροῦ στρατηγοῦ (ἰατροῦ Photius) 21 καθ' ὃ Duebnerus: ψήφισμα καθ' ὃ 22 R: ἔδοξαν 23 πρυτανείας] tribus nomen deesse vidit Schoemannus

πεκῆθεν ἐγραμμάτευε, Φιλόστρατος Παλληνεὺς ἐπεστάτει· Ἄνδρων εἶπε περὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἀποφαίνουσιν οἱ στρατηγοὶ πρεσβευομένους εἰς Λακεδαίμονα ἐπὶ κακῷ τῆς πόλεως τῆς Ἀθηναίων, καὶ ἐκ τοῦ στρατοπέδου πλεῖν ἐπὶ πολεμίας νεὼς καὶ
F πεξεῦσαι διὰ Δεκελείας, Ἀρχεπτόλεμον καὶ Ὀνομακλέα καὶ Ἀντιφῶντα συλλαβεῖν καὶ ἀποδοῦναι εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπως δῶσι δίκην· παρασχόντων δ' αὐτοὺς οἱ στρατηγοί, καὶ ἐκ τῆς βουλῆς οὕστινας ἂν δοκῇ τοῖς στρατηγοῖς, προσελομένοις μέχρι δέκα, ὅπως ἂν περὶ παρόντων γένηται ἡ κρίσις. προσκαλεσάσθωσαν δ' αὐτοὺς οἱ θεσμοθέται ἐν τῇ αὔριον ἡμέρᾳ καὶ εἰσαγόντων, ἐπειδὰν αἱ κλήσεις ἐξήκωσιν εἰς τὸ δικαστήριον, περὶ προδοσίας κατηγορεῖν τοὺς ᾑρημένους συνηγόρους καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ ἄλλους, ἄν τις βούληται· ὅτου δ' ἂν καταψηφίσηται τὸ δικαστήριον, περὶ αὐτοῦ ποιεῖν κατὰ τὸν νόμον, ὃς κεῖται περὶ τῶν προδόντων.'

834 Τούτῳ ὑπογέγραπται τῷ δόγματι ἡ καταδίκη. 'προδοσίας ὦφλον Ἀρχεπτόλεμος Ἱπποδάμου Ἀγρύληθεν παρών, Ἀντιφῶν Σοφίλου Ῥαμνούσιος παρών· τούτοιν ἐτιμήθη τοῖς ἕνδεκα παραδοθῆναι καὶ τὰ χρήματα δημόσια εἶναι καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον, καὶ τὼ οἰκία κατασκάψαι αὐτῶν καὶ ὅρους θεῖναι

1 Taylorus: πελληνεὺς 3 πρεσβευσαμένους R 5 ἐκ] del. idem 10 R: προσελομένους (προσελόμενοι Emperius) 11 προσκαλεσάσθων Herwerdenus 14 δικαστήριον· περὶ προδοσίας δὲ Emperius 15 Turnebus: εἰρημένους 16 idem: ἄλλος aut ἄλλο 19 τούτῳ idem: τοῦτο 20 ὦφλον idem: ὦ φίλον 24 Frankius: τῷ οἰκίᾳ

τοῖν οἰκοπέδοιν, ἐπιγράψαντας ΑΡΧΕΠΤΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΦΩΝΤΟΣ ΤΟΙΝ ΠΡΟΔΟΝΤΟΙΝ. τὼ δὲ δημάρχω ἀποφῆναι τὴν οὐσίαν αὐτοῖν καὶ μὴ ἐξεῖναι θάψαι Ἀρχεπτόλεμον καὶ Ἀντιφῶντα B *Ἀθήνησι, μηδ' ὅσης Ἀθηναῖοι κρατοῦσι· καὶ ἄτιμον εἶναι Ἀρχεπτόλεμον καὶ Ἀντιφῶντα καὶ γένος τὸ ἐκ τούτοιν, καὶ νόθους καὶ γνησίους· καὶ ἐάν τις ποιήσηταί τινα τῶν ἐξ Ἀρχεπτολέμου καὶ Ἀντιφῶντος, ἄτιμος ἔστω ὁ ποιησάμενος. ταῦτα δὲ γράψαι ἐν στήλῃ χαλκῇ· καὶ ᾗπερ ἀνάκειται τὰ ψηφίσματα τὰ περὶ Φρυνίχου, καὶ τοῦτο θέσθαι.'*

Β'. ΑΝΔΟΚΙΔΗΣ.

1. *Ἀνδοκίδης Λεωγόρου μὲν ἦν πατρὸς τοῦ Ἀνδοκίδου τοῦ θεμένου ποτὲ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνην Ἀθηναίοις, τῶν δήμων δὲ Κυδαθήναιος ἢ Θορεύς, γένους εὐπατριδῶν, ὡς δ' Ἑλλάνικος καὶ ἀπὸ Ἑρμοῦ· καθήκει γὰρ εἰς αὐτὸν τὸ κηρύκων* C *γένος· διὸ καὶ προεχειρίσθη ποτὲ μετὰ Γλαύκωνος σὺν ναυσὶν εἴκοσι Κερκυραίοις βοηθήσων, διαφερομένοις πρὸς Κορινθίους. μετὰ δὲ ταῦτα αἰτιαθεὶς ἀσεβεῖν ὡς καὶ αὐτὸς τοὺς Ἑρμᾶς περικόψας καὶ εἰς τὰ τῆς Δήμητρος ἁμαρτὼν μυστήρια, κριθεὶς* D

2 Duebnerus: *προδόταιν* 3 Meierus: *τῷ δὲ δημάρχῳ* ib. *ἀποφῆναι τὴν οὐσίαν αὐτοῖν* Westermannus: *ἀποφῆναί τε οἰκίαν ἐς* (vel *εἰς*) *τὸν* 7 *τις* Blassius 10 *καὶ* Westermannus ib. *ᾗπερ ἀνάκειται τὰ* R: *ᾗπερ ἂν καὶ τὰ* 11 *περὶ*] *παρὰ* Salmasius ib. R: *τούτου* ib. *προθέσθαι* idem 13 *τοῦ Ἀνδοκίδου* add. Ruhnkenius 16 Taylorus: *θουρεὺς* (*Θούριος* Bergk.) ib. *Ἑλλάνικος*] cf. Mueller. 1 p. 55 19 cf. Thuc. 1, 51 et Schol. 22 verba

ἐπὶ τούτοις ἀπέφυγεν ἐπὶ τῷ μηνύσειν τοὺς ἀδικοῦντας· σπουδὴν δὲ πᾶσαν εἰσενεγκάμενος ἐξεῦρε E *τοὺς περὶ τὰ ἱερὰ ἁμαρτόντας, ἐν οἷς καὶ τὸν αὑτοῦ πατέρα ἐμήνυσε. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους πάντας ἐλέγξας ἐποίησεν ἀπολέσθαι, τὸν δὲ πατέρα ἐρρύσατο, καίτοι δεδεμένον ἤδη, ὑποσχόμενος πολλὰ λυσιτελήσειν αὐτὸν τῇ πόλει. καὶ οὐκ ἐψεύσατο· ἤλεγξε γὰρ ὁ Λεωγόρας πολλοὺς δημόσια χρήματα σφετεριζομένους καὶ ἄλλα τινὰ ἀδικοῦντας. καὶ διὰ μὲν ταῦτα ἀφείθη τῆς αἰτίας· οὐκ εὐδοκιμῶν δ' ὁ Ἀνδοκίδης ἐπὶ τοῖς πολιτευομένοις ἐπέθετο ναυκληρίᾳ, καὶ τοῖς τε Κυπρίων βασιλεῦσι καὶ πολλοῖς ἄλλοις δοκίμοις ἐπεξενώθη· ὅτε καὶ μίαν τῶν πολιτίδων, Ἀριστείδου θυγατέρα, ἀνεψιὰν οὖσαν αὐτῷ, λάθρα τῶν οἰκείων*

διὰ τὸ (*φασὶν αὐτὸν διὰ τὸ* Westermannus) *πρότερον ἀκόλαστον ὄντα νύκτωρ κωμάσαντα, θραῦσαί τι τῶν ἀγαλμάτων τοῦ θεοῦ καὶ εἰσαγγελθέντα, ἐπειδὴ οὐκ ἠβουλήθη ὃν ἐξήτουν* (Emperius: *ἐζήτουν*) *οἱ κατήγοροι δοῦλον ἐκδοῦναι, διαβληθῆναι καὶ πρὸς τὴν αἰτίαν τῆς δευτέρας γραφῆς ὕποπτον γενέσθαι* (*ὕποπτος ἐγένετο* Emperius)· *ἣν μετ' οὐ πολὺν χρόνον τοῦ ἐπὶ Σικελίαν στόλου συνέβη γενέσθαι, Κορινθίων εἰσπεμψάντων* (post hanc vocem Westermannus lac. statuit, quam ex Vit. Alcib. c. 18 et Photii Lex. s. v. *Ἑρμοκοπίδαι* supplet ita: *εἰσπεμψάντων τοὺς δράσοντας διὰ τοὺς Συρακουσίους ἀποίκους ὄντας. οὗτοι οὖν τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἑλλήνων ὑπὸ τῶν Συρακουσίων κακῶς διατεθέντων, περὶ βοηθείας δὲ πεμψάντων Λεοντίνων τε καὶ Αἰγεσταίων ἄνδρας* cett. coll. Thucyd. 6, 6. 8. 50) *Λεοντίνους τε καὶ Αἰγεσταίους ἄνδρας οἳ διαμελλόντων* (ita Duebnerus: *ἰδίᾳ μελλόντων*) *βοηθεῖν αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων, νύκτωρ τοὺς περὶ τὴν ἀγορὰν Ἑρμᾶς περιέκοψαν, ὥς Κράτιππός φησι· πρὸς Ἁμαρτὼν* (ita Duebnerus: *προσαμαρτὼν*) *μυστήρια* glossam esse ad *ἁμαρτὼν μυστήρια* (p. 151 lin. 22) post quae legebantur ostenderunt Duebnerus et Westermannus 2 R ex Photio: *ἐνεγκάμενος* 8 *ἐσφετερισμένους* R 10 *οὐκ* Emperius 11 *τοῖς πολιτεύμασιν* Photius

ἐξαγαγὼν ἔπεμψε δῶρον τῷ Κυπρίων βασιλεῖ. μέλ- F
λων δ' ἐπὶ τούτοις εἰς δικαστήριον εἰσάγεσθαι πάλιν
αὐτὴν ἐξέκλεψεν ἀπὸ τῆς Κύπρου, καὶ ληφθεὶς ὑπὸ
τοῦ βασιλέως ἐδέθη· διαδρὰς δ' ἧκεν εἰς τὴν πόλιν,
καθ' ὃν χρόνον οἱ τετρακόσιοι διεῖπον τὰ πράγματα·
δεθεὶς δ' ὑπὸ τούτων καὶ διαφυγών, αὖθις ὁπότε
κατελύθη ἡ ὀλιγαρχία, ** ἐξέπεσε τῆς πόλεως, τῶν
τριάκοντα τὴν ἀρχὴν παραλαβόντων. οἰκήσας δὲ
τὸν τῆς φυγῆς χρόνον ἐν Ἤλιδι, κατελθόντων τῶν 835
περὶ Θρασύβουλον, καὶ αὐτὸς ἧκεν εἰς τὴν πόλιν.
πεμφθεὶς δὲ περὶ τῆς εἰρήνης εἰς Λακεδαίμονα καὶ
δόξας ἀδικεῖν ἔφυγε. δηλοῖ δὲ περὶ πάντων ἐν τοῖς
λόγοις οἷς συγγέγραφεν· οἱ μὲν γὰρ ἀπολογουμένου
περὶ τῶν μυστηρίων εἰσίν, οἱ δὲ καθόδου δεομένου.
σῴζεται δ' αὐτοῦ καὶ ὁ περὶ τῆς Ἐνδείξεως λόγος
καί Ἀπολογία πρὸς Φαίακα καὶ περὶ τῆς Εἰρήνης.
καὶ ἤκμακε μὲν κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἅμα Σω-
κράτει τῷ φιλοσόφῳ· ἀρχὴ δ' αὐτῷ τῆς γενέσεως
ὀλυμπιὰς μὲν ἑβδομηκοστὴ ὀγδόη, ἄρχων δ' Ἀθήνησι
Θεογενίδης· ὥστ' εἶναι πρεσβύτερον αὐτὸν Λυσίου
ἔτεσί που ἑκατόν. τούτου δ' ἐπώνυμός ἐστι καὶ B
Ἑρμῆς ὁ Ἀνδοκίδου καλούμενος, ἀνάθημα μὲν ὢν
φυλῆς Αἰγηίδος, ἐπικληθεὶς δ' Ἀνδοκίδου διὰ τὸ
πλησίον παροικῆσαι τὸν Ἀνδοκίδην. καὶ αὐτὸς δ'

6 δ'] δὲ καὶ idem 7 lacunam signavit Duebnerus ib. τῶν] ἕως τῶν Westermannus ib. τῶν — παραλαβόντων] om. Photius 8 καταλαβόντων Bergk. οὔπω παραλαβόντων Sluiterus 17 τοῦτον τὸν] τὸν αὐτὸν Westermannus 18 ἀρχὴ Photius: ἄρχει libri, sed cf. Thuc. 5, 19, 1 21 ἑκατόν] ὀκτὼ Taylorus. δέκα Westermannus

ἐχορήγησε κυκλίῳ χορῷ τῇ αὑτοῦ φυλῇ ἀγωνιζομένῃ διθυράμβῳ, καὶ νικήσας ἀνέθηκε τρίποδα ἐφ' ὑψηλοῦ ἀντικρὺ τοῦ πωρίνου Σειληνοῦ. ἔστι δ' ἁπλοῦς καὶ ἀκατάσκευος ἐν τοῖς λόγοις, ἀφελής τε καὶ ἀσχημάτιστος.

Γ'. ΛΥΣΙΑΣ.

C 1. Λυσίας υἱὸς ἦν Κεφάλου τοῦ Λυσανίου τοῦ Κεφάλου, Συρακουσίου μὲν γένος μεταναστάντος δ' εἰς Ἀθήνας ἐπιθυμίᾳ τε τῆς πόλεως καὶ Περικλέους τοῦ Ξανθίππου πείσαντος αὐτόν, φίλον ὄντα καὶ ξένον, πλούτῳ διαφέροντα· ὡς δέ τινες, ἐκπεσόντα τῶν Συρακουσῶν, ἡνίκα ὑπὸ Γέλωνος ἐτυραννοῦντο. γενόμενος δ' Ἀθήνησιν ἐπὶ Φιλοκλέους ἄρχοντος τοῦ μετὰ Φρασικλῆ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ὀγδοηκοστῆς ὀλυμπιάδος, τὸ μὲν πρῶτον συνεπαιδεύετο τοῖς ἐπιφανεστάτοις Ἀθηναίων· ἐπεὶ δὲ τὴν D εἰς Σύβαριν ἀποικίαν τὴν ὕστερον Θουρίους μετονομασθεῖσαν ἔστελλεν ἡ πόλις, ᾤχετο σὺν τῷ πρεσβυτάτῳ ἀδελφῶν Πολεμάρχῳ (ἦσαν γὰρ αὐτῷ καὶ ἄλλοι δύο, Εὐθύδημος καὶ Βράχυλλος), τοῦ πατρὸς ἤδη τετελευτηκότος, ὡς κοινωνήσων τοῦ κλήρου, ἔτη γεγονὼς πεντεκαίδεκα, ἐπὶ Πραξιτέλους ἄρχον-

1 αὑτοῦ Westermannus: αὐτοῦ 2 ὑψηλοῦ] add. βάθρον R 3 ἀντικρὺ *: ἄντικρυς ib. Salmasius: σελίνου ib. ἁπλοῦς τε καὶ Photius 11 M: διαφέρων ib. ἐκπεσόντος R 13 δ' add. Westermannus 14 Φρασικλείδη (malim Φρασικλείδην) Taylorus ex Diod. 11, 77 15 ὀλυμπιάδος Meursius: καὶ δευτέρας ὀλυμπιάδος 20 Εὐθύδημος Taylorus ex Plat. Rep. p. 328 b: εὔδιδος ib. X: βράχιλλος 22 πεντεκαίδεκα] ἑξκαιδέκατον Photius

τος, κἀκεῖ διέμεινε παιδευόμενος παρὰ Τισίᾳ καὶ Νικίᾳ τοῖς Συρακουσίοις, κτησάμενός τ' οἰκίαν καὶ κλήρου τυχὼν ἐπολιτεύσατο ἕως Κλεάρχου τοῦ Ἀθήνησιν ἄρχοντος ἔτη ἑξήκοντα τρία. τῷ δ' ἑξῆς ** Καλλίᾳ ὀλυμπιάδι ἐνενηκοστῇ δευτέρᾳ τῶν κατὰ Σικελίαν συμβάντων Ἀθηναίοις καὶ κινήσεως γενο- E
μένης τῶν τ' ἄλλων συμμάχων καὶ μάλιστα τῶν τὴν Ἰταλίαν οἰκούντων, αἰτιαθεὶς ἀττικίζειν ἐξέπεσε μετ' ἄλλων τριακοσίων. παραγενόμενος δ' Ἀθήνησιν ἐπὶ Καλλίου τοῦ μετὰ Κλεόκριτον ἄρχοντος, ἤδη τῶν τετρακοσίων κατεχόντων τὴν πόλιν, διέτριβεν αὐτόθι. τῆς δ' ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίας γενομένης καὶ τῶν τριάκοντα παραλαβόντων τὴν πόλιν, ἐξέπεσεν ἑπτὰ ἔτη μείνας, ἀφαιρεθεὶς τὴν οὐσίαν καὶ τὸν ἀδελφὸν Πολέμαρχον· αὐτὸς δὲ διαδρὰς ἐκ F
τῆς οἰκίας ἀμφιθύρου οὔσης, ἐν ᾗ ἐφυλάσσετο ὡς ἀπολούμενος, διῆγεν ἐν Μεγάροις. ἐπιθεμένων δὲ τῶν ἀπὸ Φυλῆς τῇ καθόδῳ, ἐπεὶ χρησιμώτατος ἁπάντων ὤφθη, χρήματά τε παρασχὼν δραχμὰς δισχιλίας καὶ ἀσπίδας διακοσίας πεμφθείς τε σὺν Ἑρμᾶνι ἐπικούρους ἐμισθώσατο τριακοσίους, δύο

2 Νικίᾳ] ex Tisia corruptum esse suspic. Spengelus 3 κλήρου τυχὼν Taylorus ex Photio: κλήρῳ λαχὼν ib. Κλεάρχου] κλεοκρίτου idem 4 ἑξήκοντα] τριάκοντα idem ib. lac. add. X 5 Καλλίᾳ] ἐπὶ Καλλίου M. Ipsum nomen suspectum Westermanno. ἐνιαυτῷ Photius ceteris usque ad οἰκούντων omissis. Sententia requirit tale quid: τῷ δ' ἑξῆς ἐνιαυτῷ ἐπ' ἄρχοντος Καλλίου 9 τριακοσίων X: τριῶν 18 ἔπειτα χρησιμώτατος Frankius. ἐκεῖ χρησ. Westermannus. Deleverim ἐπεὶ, fort. ex ἐπιθεμένων repetitum 21 Ἕρμωνι Westermannus. cf. Vit. Alcib. c. 25. Thuc. 8, 92

τ' ἔπεισε τάλαντα δοῦναι Θρασυδαῖον τὸν Ἠλεῖον,
ξένον αὐτῷ γεγονότα. ἐφ' οἷς γράψαντος αὐτῷ
Θρασυβούλου πολιτείαν μετὰ τὴν κάθοδον ἐπ' ἀναρ-
χίας τῆς πρὸ Εὐκλείδου, ὁ μὲν δῆμος ἐκύρωσε τὴν
δωρεάν, ἀπενεγκαμένου δ' Ἀρχίνου γραφὴν παρα-
836 νόμων διὰ τὸ ἀπροβούλευτον εἰσαχθῆναι, ἑάλω τὸ
ψήφισμα· καὶ οὕτως ἀπελαθεὶς τῆς πολιτείας τὸν
λοιπὸν ᾤκησε χρόνον ἰσοτελὴς ὤν, καὶ ἐτελεύτησεν
αὐτόθι ὀγδοήκοντα τρία ἔτη βιούς, ἢ ὥς τινες ἓξ
καὶ ἑβδομήκοντα, ἢ ὥς τινες ὑπὲρ ὀγδοήκοντα, ἰδὼν
Δημοσθένη μειράκιον ὄντα. γεννηθῆναι δέ φασιν
ἐπὶ Φιλοκλέους ἄρχοντος. φέρονται δ' αὐτοῦ λόγοι
τετρακόσιοι εἰκοσιπέντε· τούτων γνησίους φασὶν οἱ
περὶ Διονύσιον καὶ Καικίλιον εἶναι διακοσίους τριά-
κοντα καὶ τρεῖς, ἐν οἷς δὶς μόνον ἡττῆσθαι λέγεται.
ἔστι δ' αὐτοῦ καὶ ὁ ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος ὃ ἐγρά-
B ψατο Ἀρχῖνος, τὴν πολιτείαν αὐτοῦ περιελών, καὶ
κατὰ τῶν τριάκοντα ἕτερος. ἐγένετο δὲ πιθανώτα-
τος καὶ βραχύτατος, τοῖς ἰδιώταις τοὺς πολλοὺς
λόγους ἐκδούς. εἰσὶ δ' αὐτῷ καὶ Τέχναι ῥητορικαὶ
πεποιημέναι καὶ Δημηγορίαι, Ἐπιστολαί τε καὶ
Ἐγκώμια, καὶ Ἐπιτάφιοι καὶ Ἐρωτικοὶ καὶ Σωκρά-
τους Ἀπολογία ἐστοχασμένη τῶν δικαστῶν. δοκεῖ δὲ
κατὰ τὴν λέξιν εὔκολος εἶναι, δυσμίμητος ὤν.
Δημοσθένης δ' ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας λόγῳ ἐραστὴν

1 Photius: θρασύλαιον 15 καὶ τρεῖς Duebnerus ex Photio: τρία ἔτη cod. F, in ceteris desunt. 16 ὁ Taylorus: ὃν ib. ὃ idem 17 αὐτοῦ idem: αὐτῷ ib. περιελὼν Taylorus: περιέχων 21 δημηγορίαι Dionysius (Lys. 3 et 16): δημηγορία 25 Δημοσθένης] 59, 21

αὐτόν φησι γεγονέναι Μετανείρας, ὁμοδούλου τῇ Νεαίρᾳ· ὕστερον δ' ἔγημε Βραχύλλου τοῦ ἀδελφοῦ θυγατέρα. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ ὡς δεινοτάτου εἰπεῖν καὶ Ἰσοκράτους πρε- C σβυτέρου. ἐποίησε δὲ καὶ εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα Φιλίσκος ὁ Ἰσοκράτους μὲν γνώριμος ἑταῖρος δὲ Λυσίου, δι' οὗ φανερὸν ὡς προέλαβε τοῖς ἔτεσιν, ὃ καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ Πλάτωνος εἰρημένων ἀποδείκνυται· ἔχει δ' οὕτως·

'νῦν ὦ Καλλιόπης θύγατερ, πολυηγόρε Φρόντι,
δείξεις εἴ τι φρονεῖς καί τι περισσὸν ἔχεις·
τὸν γὰρ ἐς ἄλλο σχῆμα μεθαρμοσθέντα καὶ ἄλλοις
ἐν κόσμοισι βίου σῶμα λαβόνθ' ἕτερον,
δεῖ σ' ἀρετῆς κήρυκα τεκεῖν τινα Λύσιδα ὑμνεῖν,
δύντα κατὰ φθιμένων καὶ ζόφου ἀθάνατον·
ὅς τό τ' ἐμῆς ψυχῆς δείξει φιλέταιρον ἅπασι,
καὶ τὴν τοῦ φθιμένου πᾶσι βροτοῖς ἀρετήν.' D

συνέγραψε δὲ λόγω καὶ Ἰφικράτει, τὸν μὲν πρὸς Ἁρμόδιον, τὸν δὲ προδοσίας κρίνοντι Τιμόθεον· καὶ ἀμφοτέροις ἐνίκα· ἀναδεξαμένου δ' Ἰφικράτους τὰς τοῦ Τιμοθέου πράξεις, ταῖς εὐθύναις ἀναλαβὼν τὴν τῆς προδοσίας αἰτίαν ἀπολογεῖται διὰ τοῦ

4 Φαίδρῳ] p. 279 a 7 ὃ R 10 cf. Bergk. 2 p. 327 νῦν ὦ Iacobsius: ὦ ib. Καλλιόπης et Φρόντι W: καλλίππης et φροντίδι 12 τῷ — μεθαρμοσθέντι Salmasius 14 Λύσιδα ὑμνεῖν *: λυσιδάϊμνον Ordo verborum est: δεῖ σε τεκεῖν τινα κήρυκα ὑμνεῖν Λύσιδα (poetice pro Λυσίαν, quod metro repugnat) 15 δύντα Iacobsius: δόντα ib. ζόφου *: σοφῷ 16 τό τ' W: τότ' ib. δείξει Brunckius: δείξαι 18 λόγω Meierus: λόγον 19 Taylorus: κρίνων 20 R: ἀμφοτέρους 21 ἀντιλαβὼν R

Λυσίου λόγου· καὶ αὐτὸς μὲν ἀπελύθη, ὁ δὲ Τιμόθεος ἐζημιώθη πλείστοις χρήμασιν. ἀνέγνω δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀλυμπιακῇ πανηγύρει λόγον μέγιστον, διαλλαγέντας τοὺς Ἕλληνας καταλῦσαι Διονύσιον.

E

Δʹ. ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ.

1. Ἰσοκράτης Θεοδώρου μὲν ἦν παῖς τοῦ Ἐρχιέως τῶν μετρίων πολιτῶν, θεράποντας αὐλοποιοὺς κεκτημένου καὶ εὐπορήσαντος ἀπὸ τούτων, ὡς καὶ χορηγῆσαι καὶ παιδεῦσαι τοὺς υἱούς· ἦσαν γὰρ αὐτῷ καὶ ἄλλοι, Τελέσιππος καὶ Διόμνηστος· ἦν δὲ καὶ θυγάτριον· ὅθεν εἰς τοὺς αὐλοὺς κεκωμῴ-
F δηται ὑπ' Ἀριστοφάνους καὶ Στράττιδος. γενόμενος δὲ κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν ἕκτην ὀλυμπιάδα Λυσιμάχου Μυρρινουσίου ἄρχοντος, νεώτερος μὲν Λυσίου δυσὶ καὶ εἴκοσιν ἔτεσι, πρεσβύτερος δὲ Πλάτωνος ἑπτά, παῖς μὲν ὢν ἐπαιδεύετο οὐδενὸς ἧττον Ἀθηναίων, ἀκροώμενος Προδίκου τε τοῦ Κείου καὶ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου καὶ Τισίου τοῦ Συρακουσίου καὶ Θηραμένους τοῦ ῥήτορος· οὗ καὶ συλλαμβανομένου ὑπὸ τῶν τριάκοντα καὶ φυγόντος ἐπὶ τὴν Βουλαίαν Ἑστίαν, ἁπάντων καταπεπληγμένων, μόνος ἀνέστη βοηθήσων καὶ πολὺν χρόνον ἐσίγησε

1 *Λυσίου*] *αὐτοῦ* vel *ἰδίου* nisi *τρίτου* latet in *τοῦ'* Westermannus 6 *Ἐρχιέως* R ex Photio: *ἀρχιερέως* 7 *τῶν*] *ἑνὸς τῶν* Photius. *τινὸς τῶν* Dionysius 13 *Λυσιμάχου Μυρρινουσίου ἄρχοντος νεώτερος μὲν Λυσίου* ita scripsi ut verba *ἄρχοντος — Λυσίου* propter *ὁμοιοτέλευτον* excidisse videantur: *λυσιμάχου μυρρινουσίου* 15 *δυσὶ* Wolfius: *δύο* 17 Turnebus: *κίου*

κατ᾽ ἀρχάς, ἔπειτα ὑπ᾽ αὐτοῦ παρῃτήθη, εἰπόντος 837
ὀδυνηρότερον αὐτῷ συμβήσεσθαι, εἴ τις τῶν φίλων
ἀπολαύσει τῆς συμφορᾶς· καὶ ἐκείνου τινὰς οὔσας
τέχνας αὐτῷ φασι συμπραγματεύσασθαι, ἡνίκα ἐν
τοῖς δικαστηρίοις ἐσυκοφαντεῖτο, αἵ εἰσιν ἐπιγεγραμ-
μέναι Βότωνος. ἐπεὶ δ᾽ ἠνδρώθη, τῶν μὲν πολιτι-
κῶν πραγμάτων ἀπέσχετο ἰσχνόφωνός τ᾽ ὢν καὶ
εὐλαβὴς τὸν τρόπον καὶ τὰ πατρῷα ἀποβεβληκὼς
ἐν τῷ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμῳ· ἄλλοις δὲ
μεμελετηκὼς φαίνεται, ἕνα δὲ μόνον εἰπὼν λόγον,
τὸν περὶ τῆς Ἀντιδόσεως. διατριβὴν δὲ συστησά-
μενος, ἐπὶ τὸ φιλοσοφεῖν καὶ γράφειν ἃ διανοηθείη B
ἐτράπετο, καὶ τόν τε Πανηγυρικὸν λόγον καί τινας
ἄλλους τῶν συμβουλευτικῶν, οὓς μὲν αὐτὸς γράφων
ἀνεγίνωσκεν οὓς δ᾽ ἑτέροις παρεσκεύαζεν, ἡγούμενος
οὕτως ἐπὶ τὸ τὰ δέοντα φρονεῖν τοὺς Ἕλληνας
προτρέψεσθαι. διαμαρτάνων δὲ τῆς προαιρέσεως,
τούτων μὲν ἀπέστη σχολῆς δ᾽ ἡγεῖτο, ὥς τινές φασι,
πρῶτον ἐπὶ Χίου, μαθητὰς ἔχων ἐννέα· ὅτε καὶ
ἰδὼν τὸν μισθὸν ἀριθμούμενον εἶπε δακρύσας ὡς
'ἐπέγνων ἐμαυτὸν νῦν τούτοις πεπραμένον'. ὡμίλει
δὲ τοῖς βουλομένοις, χωρίσας πρῶτος τοὺς ἐριστι-
κοὺς λόγους τῶν πολιτικῶν, περὶ οὓς ἐσπούδασε.
καὶ ἀρχὰς δὲ καὶ περὶ τὴν Χίον κατέστησε καὶ τὴν C
αὐτὴν τῇ πατρίδι πολιτείαν· ἀργύριόν τε ὅσον οὐδεὶς

3 τῆς] τῆς αὐτοῦ R 6 Βάτωνος Salmasius 10 μεμελετηκὼς Wolfius: μεμαρτυρηκὼς ib. εἰπεῖν X 12 ἃ διανοηθείη Wolfius ex Dionysio: διανοηθεὶς 17 Coraes: προτρέψασθαι 24 δὲ καὶ] δὲ τὰς R. δὲ Coraes 25 ἀργυρίου Turnebus

σοφιστῶν εὐπόρησεν, ὡς καὶ τριηραρχῆσαι. ἀκροαταὶ δ᾽ αὐτοῦ ἐγένοντο εἰς ἑκατόν, ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος, σὺν ᾧ καὶ πολλὰς πόλεις ἐπῆλθε, συντιθεὶς τὰς πρὸς Ἀθηναίους ὑπὸ Τιμοθέου πεμπομένας ἐπιστολάς· ὅθεν ἐδωρήσατο αὐτῷ τάλαντον τῶν ἀπὸ Σάμου περιγενομένων. ἐμαθήτευσε δ᾽ αὐτῷ καὶ Θεόπομπος ὁ Χῖος, καὶ Ἔφορος ὁ Κυμαῖος καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ τὰ τραγῳδούμενα συγγράψας καὶ Θεοδέκτης ὁ Φασηλίτης ὁ τὰς τραγῳδίας ὕστερον γράψας, οὗ ἐστι τὸ μνῆμα ἐπὶ τὴν Κυαμῖτιν πορευομένοις κατὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν τὴν
D *ἐπ᾽ Ἐλευσῖνα, τὰ νῦν κατερηρειμμένον· ἔνθα καὶ τοὺς ἐνδόξους τῶν ποιητῶν ἀνέστησε σὺν αὐτῷ, ὧν Ὅμηρος ὁ ποιητὴς σῴζεται μόνος· Λεώδαμός τ᾽ Ἀθηναῖος καὶ Λάκριτος ὁ νομοθέτης Ἀθηναίοις· ὡς δέ τινές φασι, καὶ Ὑπερείδης καὶ Ἰσαῖος. καὶ Δημοσθένη δ᾽ ἔτι ῥητορεύοντί φασι μετὰ σπουδῆς προσελθεῖν αὐτῷ, καὶ χιλίας μὲν ἃς εἰσεπράττετο οὐκ ἔχειν φάναι παρασχεῖν, διακοσίας δὲ δώσειν, ἐφ᾽ ᾧ τε τὸ πέμπτον μέρος ἐκμαθεῖν· τὸν δ᾽ ἀπο-*
E *κρίνασθαι ὡς ‘οὐ τεμαχίζομεν, ὦ Δημόσθενες, τὴν*

2 *τε* Frankius ex Photio: *δὲ* 7 *Ξενοφῶν ὁ Γρύλλου καὶ Θεόπομπος* Photius 9 *ὁ τὰς*] *καὶ αὐτὸς* idem 10 *τὸν Κυαμίτην* Claverius ex Paus. 1, 37, 3 13 *ἀνέστησαν* West. 14 *Λαοδάμας* Photius. *Λεωδάμας* Westermannus 15 *Λάκριτος ὁ Φασηλίτης καὶ Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης Ἀθηναίοις* Westermannus. *Λάκριτος καὶ Εὔνομος καὶ Λυσιθείδης Ἀθηναῖοι* Duebnerus in versione ib. *ὁ νομοθέτης Ἀθηναίοις* sic vel *νομοθετήσας Ἀθηναίοις* Photius. *σοφιστεύσας Ἀθήνησιν* Coraes 17 Duebnerus: *Δημοσθένην* aut *Δημοσθένης* 18 *μὲν ἃς* Coraes: *μὲν ἃς μόνας* 20 *ἐκμαθεῖν* Photius: *ἐκμάθῃ*

πραγματείαν· ὥσπερ δὲ τοὺς καλοὺς ἰχθῦς ὅλους πωλοῦμεν, οὕτω κἀγώ σοι, εἰ βούλοιο μαθητεύειν, ὁλόκληρον ἀποδώσομαι τὴν τέχνην’. ἐτελεύτα δ’ ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος, ἀπαγγελθέντων τῶν περὶ Χαιρώνειαν ἐν τῇ Ἱπποκράτους παλαίστρᾳ πυθόμενος, ἐξαγαγὼν αὑτὸν τοῦ βίου τέτταρσιν ἡμέραις διὰ τοῦ σιτίων ἀποσχέσθαι, προειπὼν τρεῖς ἀρχὰς δραμάτων Εὐριπίδου

‘Δαναὸς ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατήρ·’
‘Πέλοψ ὁ Ταντάλειος εἰς Πῖσαν μολών·’
‘Σιδώνιόν ποτ’ ἄστυ Κάδμος ἐκλιπών·’

ὀκτὼ καὶ ἐνενήκοντα ἔτη βιοὺς ἢ ὥς τινες ἑκατόν, F
οὐχ ὑπομείνας τετράκις ἰδεῖν τὴν Ἑλλάδα καταδουλουμένην· πρὸ ἐνιαυτοῦ ἢ ὥς τινες πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τῆς τελευτῆς συγγράψας τὸν Παναθηναϊκόν. τὸν δὲ Πανηγυρικὸν ἔτεσι δέκα συνέθηκεν, οἱ δὲ δεκαπέντε λέγουσιν, ὃν μετενηνοχέναι ἐκ τῶν Γοργίου τοῦ Λεοντίνου καὶ Λυσίου· τὸν δὲ περὶ τῆς Ἀντιδόσεως δύο καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη γεγονώς· τοὺς δὲ πρὸς Φίλιππον ὀλίγῳ πρότερον τοῦ θανάτου.
ἐγένετο δ’ αὐτῷ καὶ παῖς Ἀφαρεὺς πρεσβύτῃ ὄντι 838
ἐκ Πλαθάνης τῆς Ἱππίου τοῦ ῥήτορος ποιητός, τῶν δὲ τῆς γυναικὸς τριῶν παίδων ὁ νεώτατος. εὐπό-

2 πωλοῦσιν Coraes 4 Meursius: χερωνίδου ib. τῶν] γὰρ τῶν et deinde ἐξήγαγεν R 6 τέτταρσιν *: τετρασιν 9 versus est Archelai, vid. Nauck. p. 427 10 Eur. Iph. T. 1 11 Nauck. p. 627 13 τετράκις] τὸ τέταρτον R γεγηρακὼς W 15 ἐτῶν Turnebus: τῶν 17 ἐκ τῶν R: ἐκ τοῦ 19 τοὺς] τὸν X 23 παίδων] add. ὧν R ib. εὐπόρησε δ’ Coraes cum Photio: εὐπόρησεν

ρησε δ' ἱκανῶς οὐ μόνον ἀργύριον εἰσπράττων τοὺς γνωρίμους, ἀλλὰ καὶ παρὰ Νικοκλέους τοῦ Κυπρίων βασιλέως, ὃς ἦν υἱὸς Εὐαγόρου, εἴκοσι τάλαντα λαβὼν ὑπὲρ τοῦ πρὸς αὐτὸν γραφέντος λόγου· ἐφ' οἷς φθονηθεὶς τρὶς προεβλήθη τριηραρχεῖν, καὶ δὶς μὲν ἀσθένειαν σκηψάμενος διὰ τοῦ παιδὸς παρῃτήσατο, τὸ δὲ τρίτον ὑποστὰς ἀνήλωσεν οὐκ ὀλίγα. πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα πατέρα ὡς οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἀνδράποδον συνέπεμψε τῷ παιδίῳ 'τοιγαροῦν' ἔφη 'ἄπιθι· B δύο γὰρ ἀνθ' ἑνὸς ἕξεις ἀνδράποδα.' ἠγωνίσατο δὲ καὶ τὸν ἐπὶ Μαυσώλῳ τεθέντα ὑπ' Ἀρτεμισίας ἀγῶνα· τὸ δ' ἐγκώμιον οὐ σῴζεται. ἐποίησε δὲ καὶ εἰς Ἑλένην ἐγκώμιον καὶ Ἀρεοπαγιτικόν. ἐξελθεῖν δὲ τοῦ βίου οἱ μὲν ἐναταῖόν φασι σίτων ἀποσχόμενον, οἱ δὲ τεταρταῖον ἅμα ταῖς ταφαῖς τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ πεσόντων. συνέγραψε δ' αὐτοῦ καὶ ὁ παῖς Ἀφαρεὺς λόγους. ἐτάφη δὲ μετὰ τῆς συγγενείας πλησίον Κυνοσάργους ἐπὶ τοῦ λόφου ἐν ἀριστερᾷ αὐτός τε καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Θεόδωρος καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· ταύτης τ' ἀδελφὴ τηθὶς τοῦ ῥήτορος Ἀνακὼ καὶ ὁ ποιητὸς υἱὸς Ἀφαρεὺς καὶ ὁ C ἀνεψιὸς αὐτοῦ Σωκράτης, μητρὸς Ἰσοκράτους ἀδελφῆς Ἀνακοῦς υἱὸς ὤν, ὅ τ' ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμώνυμος τοῦ πατρὸς Θεόδωρος καὶ οἱ υἱωνοὶ αὐτοῦ, τοῦ

2 παρὰ idem cum eodem: τὰ παρὰ   5 προεκλήθη Coraes   ib. τριηραρχεῖν Photius. τριήραρχος Turnebus. τριήρας codd.   ib. καὶ δὶς M cum Photio: καὶ τὸ δὶς   7 ὑποστὰς Coraes (coll. p. 165, 23): ἀναστὰς   18 ἐν Turnebus   19 αὐτός R: ὁ υἱός   20 αὐτοῦ] Ἡδυτώ Turicenses   23 Ἀνακοῦς υἱὸς Turnebus: ἀνακούσιος   24 ὁ υἱωνός R   ib. αὐτοῦ W

ποιηθέντος αὐτῷ παιδὸς Ἀφαρέως. Ἀφαρεὺς ** καὶ ὁ τούτου πατὴρ Θεόδωρος ἥ τε γυνὴ Πλαθάνη, μήτηρ δὲ τοῦ ποιητοῦ Ἀφαρέως. ἐπὶ μὲν οὖν τούτων τράπεζαι ἐπῆσαν ἕξ, αἳ νῦν οὐ σῴζονται· αὐτῷ δ' Ἰσοκράτει ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐπῆν κίων τριάκοντα πηχῶν, ἐφ' οὗ σειρὴν πηχῶν ἑπτὰ συμβολικῶς, ὃς νῦν οὐ σῴζεται. ἦν δὲ καὶ αὐτοῦ τράπεζα πλησίον D ἔχουσα ποιητάς τε καὶ τοὺς διδασκάλους αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ Γοργίαν εἰς σφαῖραν ἀστρολογικὴν βλέποντα αὐτόν τε τὸν Ἰσοκράτην παρεστῶτα. ἀνάκειται δ' αὐτοῦ καὶ ἐν Ἐλευσῖνι εἰκὼν χαλκῆ ἔμπροσθεν τοῦ προστῴου ὑπὸ Τιμοθέου τοῦ Κόνωνος, καὶ ἐπιγέγραπται

'Τιμόθεος φιλίας τε χάριν ξύνεσίν τε προτιμῶν
Ἰσοκράτους εἰκὼ τήνδ' ἀνέθηκε θεαῖς·'

Λεωχάρους ἔργον. φέρονται δ' αὐτοῦ λόγοι ἑξήκοντα, ὧν εἰσι γνήσιοι κατὰ μὲν Διονύσιον εἰκοσιπέντε κατὰ δὲ Καικίλιον εἰκοσιοκτώ, οἱ δ' ἄλλοι κατεψευσμένοι. εἶχε δ' ἀλλοτρίως πρὸς ἐπίδειξιν, ὡς ἀφικομένων ποτὲ πρὸς αὐτὸν τριῶν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν E τοὺς μὲν δύο κατασχεῖν τὸν δὲ τρίτον ἀπολῦσαι, φάμενος εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἥξειν· νῦν γὰρ αὐτῷ τὸ θέατρον εἶναι ἐν ἀκροατηρίῳ. εἰώθει δὲ καὶ πρὸς τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ λέγειν, ὡς αὐτὸς μὲν δέκα

1 *Ἀφαρεὺς — τοῦ ποιητοῦ Ἀφαρέως*] seclusit Duebnerus. ib. lac. est ex cod. E, in ceteris deest 5 *κίων* *: *κριῶν* (*κιὼν* Turnebus) 11 *Ἐλευσινίῳ* Coraes 14 cf. Anth. Pal. 3 p. 234 ed. Iacobs *ξύνεσιν* Duebnerus: *ξενίην* 15 *θεῷ* Photius 16 *Κλεοχάρους* idem 19 *ὡς*] *ὥστε* Turnebus 23 Wolfius: *ἀκρωτηρίῳ*

μνῶν διδάσκοι, τῷ δ' αὐτὸν διδάξαντι τόλμαν καὶ
εὐφωνίαν δώσειν δεκακισχιλίας. καὶ πρὸς τὸν ἐρό-
μενον διὰ τί οὐκ ὢν αὐτὸς ἱκανὸς ἄλλους ποιεῖ,
εἶπεν ὅτι καὶ αἱ ἀκόναι αὐταὶ μὲν τέμνειν οὐ δύ-
νανται τὸν δὲ σίδηρον τμητικὸν ποιοῦσιν. εἰσὶ δ'
F οἳ καὶ τέχνας αὐτὸν λέγουσι συγγεγραφέναι, οἱ δ'
οὐ μεθόδῳ ἀλλ' ἀσκήσει χρήσασθαι. πολίτην δ'
οὐδέποτ' εἰσέπραξε μισθόν. προσέταττε δὲ τοῖς γνω-
ρίμοις εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀπαντῶσιν ἀναφέρειν αὐτῷ
τὰ εἰρημένα. ἐλυπήθη δὲ καὶ οὐ μετρίως ἐπὶ τῷ
Σωκράτους θανάτῳ καὶ μελανειμονῶν τῇ ὑστεραίᾳ
προῆλθε. πάλιν δ' ἐρομένου τινὸς αὐτὸν τί ῥητο-
ρική, εἶπε 'τὰ μὲν μικρὰ μεγάλα τὰ δὲ μεγάλα
μικρὰ ποιεῖν'. ἑστιώμενος δέ ποτε παρὰ Νικο-
κρέοντι τῷ Κύπρου τυράννῳ, προτρεπομένων αὐτὸν
τῶν παρόντων διαλεχθῆναι, ἔφη 'οἷς μὲν ἐγὼ δει-
νὸς οὐχ ὁ νῦν καιρός, οἷς δ' ὁ νῦν καιρὸς οὐκ
ἐγὼ δεινός'. Σοφοκλέα δὲ τὸν τραγικὸν θεασάμενος
ἑπόμενον ἐρωτικῶς παιδί, εἶπεν 'οὐ μόνον δεῖ,
839 Σοφόκλεις, τὰς χεῖρας ἔχειν παρ' αὑτῷ, ἀλλὰ καὶ
τοὺς ὀφθαλμούς'. τοῦ δὲ Κυμαίου Ἐφόρου ἀπράκτου
τῆς σχολῆς ἐξελθόντος καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ πατρὸς
Δημοφίλου πεμφθέντος ἐπὶ δευτέρῳ μισθῷ, παίζων
Δίφορον αὐτὸν ἐκάλει· ἐσπούδασε μέντοι ἱκανῶς

4 Coraes ex Photio: τεμεῖν 10 καὶ] del. Coraes 14 Νικοκρέοντι] Νικοκλεῖ Wolfius 16 οἷς μὲν ἐγὼ δεινὸς·κἑ] cf. p. 613 a 19 οὐ μόνον δεῖ κἑ] 'Pericli tribuunt Cic. de off. 1. 40, 144. Plut. Per. 8' Westermannus 24 Δίφορον Amyotus: δίφρον

περὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν ὑπόθεσιν τῆς χρείας αὐτὸς ὑπεθήκατο. ἐγένετο δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια καταφερής, ὡς ὑποπάστῳ παρειλκυσμένῳ ἐν τῇ κοίτῃ χρῆσθαι, κρόκῳ διάβροχον ἔχοντα τὸ προσκεφάλαιον. καὶ νέον μὲν ὄντα μὴ γῆμαι, γηράσαντα δ' ἑταίρᾳ B συνεῖναι ᾗ ὄνομα ἦν Λαγίσκη, ἐξ ἧς ἔσχε θυγάτριον ὃ γενόμενον ἐτῶν δώδεκα πρὸ γάμων ἐτελεύτησεν. ἔπειτα Πλαθάνην τὴν Ἱππίου τοῦ ῥήτορος γυναῖκα ἠγάγετο τρεῖς παῖδας ἔχουσαν, ὧν τὸν Ἀφαρέα ὡς προείρηται ἐποιήσατο, ὃς καὶ εἰκόνα αὐτοῦ χαλκῆν ἀνέθηκε πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ ἐπὶ κίονος καὶ ἐπέγραψεν

'Ἰσοκράτους Ἀφαρεὺς πατρὸς εἰκόνα τήνδ' ἀνέθηκε
Ζηνί, θεούς τε σέβων καὶ γονέων ἀρετήν.'

λέγεται δὲ καὶ κελητίσαι ἔτι παῖς ὤν· ἀνάκειται C γὰρ ἐν ἀκροπόλει χαλκοῦς ἐν τῇ σφαιρίστρᾳ τῶν Ἀρρηφόρων κελητίζων ἔτι παῖς ὤν, ὡς εἶπόν τινες. δύο δ' ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ συνέστησαν αὐτῷ ἀγῶνες· πρότερος μὲν εἰς ἀντίδοσιν προκαλεσαμένου αὐτὸν Μεγακλείδου, πρὸς ὃν οὐκ ἀπήντησε διὰ νόσον, τὸν δ' υἱὸν πέμψας Ἀφαρέα ἐνίκησε· δεύτερος δὲ Λυσιμάχου αὐτὸν προκαλεσαμένου περὶ τριηραρχίας εἰς ἀντίδοσιν· ἡττηθεὶς δὲ τὴν τριηραρχίαν ὑπέστη. ἦν δ' αὐτοῦ καὶ γραπτὴ εἰκὼν ἐν τῷ Πομπείῳ. ὁ δ'

1 χρείας αὐτὸς] ἱστορίας αὐτῷ Photius 3 χρυσοπάστῳ Salmasius. ὑποσπάστῳ? 4 ἔχοντι R 11 Ὀλυμπιείῳ W: ὀλυμπίῳ ὡς 13 cf. Bergk. 2 p. 329 15. 17 ita Turnebus: κερητίσαι — κερητίζων 16 σφαιρίστρᾳ] ἀριστερᾷ Madvigius 17 ἔτι παῖς — τινες] suspecta W 18 δύο δ' ἐν ἅπαντι — τριηραρχίαν ὑπέστη] suspecta Frankio

Ἀφαρεὺς συνέγραψε μὲν λόγους οὐ πολλοὺς δέ, δικανικούς τε καὶ συμβουλευτικούς· ἐποίησε δὲ καὶ τραγῳδίας περὶ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ὧν ἀντιλέγον-
D ται δύο. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ Λυσιστράτου διδάσκειν ἄχρι Σωσιγένους ἐν ἔτεσιν εἰκοσιοκτὼ διδασκαλίας ἀστικὰς καθῆκεν ἓξ καὶ δὶς ἐνίκησε διὰ Διονυσίου, καθεὶς καὶ δι' ἑτέρων ἑτέρας δύο Ληναϊκάς. τῆς δὲ μητρὸς αὐτῶν Ἰσοκράτους καὶ Θεοδώρου καὶ τῆς ταύτης ἀδελφῆς Ἀνακοῦς εἰκόνες ἀνέκειντο ἐν ἀκροπόλει· ὧν ἡ τῆς μητρὸς παρὰ τὴν Ὑγίειαν νῦν κεῖται μετεπιγεγραμμένη, ἡ δ' Ἀνακοῦς οὐ σῴζεται. ἔσχε δὲ δύο υἱούς, Ἀλέξανδρον μὲν ἐκ Κοινοῦς Σωσικλέα δ' ἐκ Λυσίου.

E

Ε'. ΙΣΑΙΟΣ.

1. Ἰσαῖος Χαλκιδεὺς μὲν ἦν τὸ γένος, παραγενόμενος δ' εἰς Ἀθήνας, καὶ σχολάσας ** Λυσίᾳ κατά τε τὴν τῶν ὀνομάτων ἁρμονίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς πράγμασι δεινότητα, ὥστ' εἰ μή τις ἔμπειρος πάνυ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀνδρῶν εἴη, οὐκ ἂν διαγνοίη πολλοὺς τῶν λόγων ῥαδίως ὁποτέρου τῶν ῥητόρων εἰσίν. ἤκμασε δὲ μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὡς ἔστι τεκμήρασθαι ἐκ λόγων αὐτοῦ, καὶ μέχρι τῆς Φιλίππου ἀρχῆς παρέτεινε.

9. 11 Ἀνακοῦς X: νακοῦς 12 Κοινοῦς] Κοίνου R 13 Σωσικλέα Turnebus: οὐσικλέα (Λυσικλέα Duebnerus) 16 σχολάσας ** Λυσίᾳ] lacunam ego inserui, Duebnero supplente: σχολάσας Ἰσοκράτει ἔοικε μάλιστα Λυσίᾳ. Malim σχολάσας Ἰσοκράτει, φαίνεται ἀκολουθήσας Λυσίᾳ (aut ζηλώσας Λυσίαν) 21 κατὰ X 22 τῶν λόγων vel τινῶν λόγων R

καθηγήσατο δὲ Δημοσθένους, ἀποστὰς τῆς σχολῆς, F ἐπὶ δραχμαῖς μυρίαις· διὸ καὶ μάλιστα ἐπιφανὴς ἐγένετο. αὐτὸς δὲ καὶ τοὺς ἐπιτροπικοὺς λόγους συνέταττε τῷ Δημοσθένει, ὥς τινες εἶπον. καταλέλοιπε δὲ λόγους ἑξήκοντα τέσσαρας, ὧν εἰσι γνήσιοι πεντήκοντα, καὶ ἰδίας τέχνας. πρῶτος δὲ καὶ σχηματίζειν ἤρξατο καὶ τρέπειν ἐπὶ τὸ πολιτικὸν τὴν διάνοιαν· ὃ μάλιστα μεμίμηται Δημοσθένης. μνημονεύει δ' αὐτοῦ Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἐν τῷ Θησεῖ.

Ϛ'. ΑΙΣΧΙΝΗΣ. 840

1. *Αἰσχίνης Ἀτρομήτου, φυγόντος μὲν ἐπὶ τῶν τριάκοντα συγκαταγαγόντος δὲ τὸν δῆμον, καὶ Γλαυκοθέας· τῶν δὲ δήμων Κοθωκίδης, οὔτε κατὰ γένος τῶν ἐπιφανῶν οὔτε κατὰ περιουσίαν χρημάτων. νέος δ' ὢν καὶ ἐρρωμένος τῷ σώματι περὶ τὰ γυμνάσια ἐπόνει· λαμπρόφωνος δ' ὢν μετὰ ταῦτα τραγῳδίαν ἤσκησεν· ὡς δὲ Δημοσθένης φησίν, ὑπογραμματεύων καὶ τριταγωνιστῶν Ἀριστοδήμῳ ἐν τοῖς Διονυσίοις διετέλει, ἀναλαμβάνων ἐπὶ σχολῆς τὰς παλαιὰς τραγῳδίας καὶ ἔτι παῖς ὢν ἐδίδασκε B γράμματα σὺν τῷ πατρί, καὶ μειράκιον ὢν ἐστρατεύετο ἐν τοῖς περιπόλοις. ἀκροατὴς δὲ γενόμενος ὡς μέν τινες λέγουσιν Ἰσοκράτους καὶ Πλάτωνος, ὡς δὲ Καικίλιος Λεωδάμαντος, καὶ πολιτευόμενος*

7 πολιτικὸν] παθητικὸν Seeligerus 9 κωμικὸς] cf. Kock. 1 p. 737 18 Δημοσθένης] 18, 258. 265. 19, 246 19 ἐν τοῖς κατὰ δήμους Διονυσίοις Photius 23 περιπόλοις Hemsterhusius (ex Aesch. or. de F. Leg. § 167): πολλοῖς 25 Λεωδάμαντος] Ἀλκιδάμαντος X, sed cf. Aesch. c. Ctesiph. § 138

οὐκ ἀφανῶς ἐκ τῆς ἐναντίας μερίδος τοῖς περὶ Δημοσθένη, ἐπρέσβευσεν ἄλλας τε πρεσβείας πολλὰς καὶ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης· ἐφ' ᾗ κατηγορήθη ὑπὸ Δημοσθένους ὡς ἀνῃρημένου τοῦ Φωκέων ἔθνους, ἔτι δ' ὡς πόλεμον ἐξάψας, ἡνίκα πυλαγόρας ᾑρέθη Ἀμφικτύοσι πρὸς Ἀμφισσεῖς τοὺς τὸν λιμένα ἐργαζομένους· ἐξ οὗ συνέβη τοὺς Ἀμ-
C φικτύονας Φιλίππῳ προσφυγεῖν, τὸν δ' ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου συνεργούμενον ἐπιθέσθαι τοῖς πράγμασι καὶ τὴν Φωκίδα λαβεῖν· ἀλλὰ συνειπόντος αὐτῷ Εὐβούλου τοῦ Σπινθάρου Προβαλλουσίου δημαγωγοῦντος, τριάκοντα ψήφοις ἀπέφυγεν. εἰσὶ δ' οἵ φασι συγγράψαι μὲν τοὺς ῥήτορας τοὺς λόγους· ἐμποδὼν δὲ γενομένων τῶν περὶ Χαιρώνειαν, μηκέτι τὴν δίκην εἰσελθεῖν. χρόνῳ δ' ὕστερον, Φιλίππου μὲν τετελευτηκότος Ἀλεξάνδρου δὲ διαβαίνοντος εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐγράψατο Κτησιφῶντα παρανόμων ἐπὶ ταῖς Δημοσθένους τιμαῖς· οὐ μεταλαβὼν δὲ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ἔφυγεν εἰς τὴν Ῥόδον, χιλίας δραχμὰς ὑπὲρ τῆς ἥττης οὐ βουλη-
D θεὶς καταθέσθαι. οἱ δ' ἀτιμίας αὐτῷ προστιμηθῆναι λέγουσιν οὐ θέλοντι ἐξελθεῖν τῆς πόλεως, καὶ ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον ὡς Ἀλέξανδρον. τοῦ δὲ τελευτήσαντος, ταραχῆς οὔσης, ἀπάρας εἰς τὴν Ῥόδον ἐνταῦθα

3 R ex Photio: κατηγορηθεὶς 4 ὡς Duebnerus 5 ἔτι δὲ ὡς πόλεμον — — μηκέτι τὴν δίκην εἰσελθεῖν] 'in his diversa misceri sponte intelligitur' Westermannus ib. ἐξάψειε Photius 6 τοὺς — ἐργαζομένους Wolfius: καὶ (ὡς Emperius) τὸν λιμένα ἐργαζομένοις 11 Προβαλουσίου Photius. Προβαλεισίου Westermannus cf. Demosth. 59, 48. 123

σχολὴν καταστησάμενος ἐδίδασκεν. ἀνέγνω τε τοῖς Ῥοδίοις τὸν κατὰ Κτησιφῶντος λόγον ἐπιδεικνύμενος· θαυμαζόντων δὲ πάντων εἰ ταῦτ᾽ εἰπὼν ἡττήθη ‘οὐκ ἄν’ ἔφη ‘ἐθαυμάζετε, Ῥόδιοι, εἰ πρὸς ταῦτα E Δημοσθένους λέγοντος ἠκούσατε’. σχολήν τ᾽ ἐκεῖ προσκατέλιπε, τὸ Ῥοδιακὸν διδασκαλεῖον κληθέν. ἔπειτα πλεύσας εἰς Σάμον καὶ διατρίβων ἐπὶ τῆς νήσου ὀλίγον ὕστερον ἐτελεύτησεν. ἐγένετο δ᾽ εὔφωνος, ὡς δῆλον ἔκ τε ὧν φησι Δημοσθένης καὶ ἐκ τοῦ Δημοχάρους λόγου. φέρονται δ᾽ αὐτοῦ λόγοι τέσσαρες, ὅ τε κατὰ Τιμάρχου καὶ ὁ τῆς Παραπρεσβείας καὶ ὁ κατὰ Κτησιφῶντος, οἳ καὶ μόνοι εἰσὶ γνήσιοι. ὁ γὰρ ἐπιγραφόμενος Δηλιακὸς οὐκ ἔστιν Αἰσχίνου· ἀπεδείχθη μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν κρίσιν τὴν περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ συσταθεὶς συνήγορος· οὐ μὴν εἶπε τὸν λόγον· ἐχειροτονήθη γὰρ Ὑπερείδης F ἀντ᾽ αὐτοῦ, ὥς φησι Δημοσθένης. ἔσχε δὲ καὶ ἀδελφούς, ὥς φησιν αὐτός, Ἀφόβητον καὶ Φιλοχάρη. ἀπήγγειλε δὲ καὶ τὴν ἐν Ταμύναις νίκην πρῶτος Ἀθηναίοις, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐστεφανώθη τὸ δεύτερον. οἱ δ᾽ εἶπον μηδὲ μαθητεῦσαί τισι τὸν Αἰσχίνην, ἀλλ᾽ ἐκ τῆς ὑπογραμματείας ἀρθῆναι ἐν τοῖς δικαστηρίοις τότε διάγοντα· πρῶτον δ᾽ εἰπεῖν ἐν τῷ δήμῳ κατὰ

9 Δημοσθένης] 18, 259. 308 11 ὁ τῆς] malim ὁ περὶ τῆς 14 τὴν περὶ Duebnerus: τοῦ περὶ 15 συσταθεῖσαν Westermannus 17 Δημοσθένης] 18, 134 18 αὐτὸς] de Fals. Leg. § 149 ib. Ἀφόβητον Westermannus (ex l. l.): ἄφοβον ib. Φιλοχάρη W ex l. eodem: δημοχάρη 20 τὸ δεύτερον] huc reposuit Frankius, in libris legitur post Ἀθηναίοις cf. Aesch. de F. Leg. § 169 21 τισι] τινι M

Φιλίππου, εὐδοκιμήσαντά τε πρεσβευτὴν χειροτονηθῆναι πρὸς Ἀρκάδας· πρὸς οὓς ἀφικόμενον συστῆσαι 841 *τοὺς μυρίους ἐπὶ Φίλιππον. ἐγράψατο δὲ καὶ Τίμαρχον ἑταιρήσεως· ὁ δ' ἐκλιπὼν τὸν ἀγῶνα αὑτὸν ἀνήρτησεν, ὥς πού φησι Δημοσθένης. ἐχειροτονήθη δὲ πρεσβευτὴς ὡς Φίλιππον μετὰ Κτησιφῶντος καὶ Δημοσθένους περὶ τῆς εἰρήνης, ἐν ᾗ ἄμεινον τοῦ Δημοσθένους ἠνέχθη· τὸ δὲ δεύτερον δέκατος ὤν, κυρώσας ὅρκοις τὴν εἰρήνην, κριθεὶς ἀπέφυγεν, ὡς προείρηται.*

Ζ΄. ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

1. *Λυκοῦργος πατρὸς μὲν ἦν Λυκόφρονος τοῦ* B *Λυκούργου, ὃν οἱ τριάκοντα τύραννοι ἀπέκτειναν, αἰτίου αὐτῷ τῆς ἀναιρέσεως γενομένου Ἀριστοδήμου Βατῆθεν, ὃς καὶ ἑλληνοταμίας γενόμενος ἔφυγεν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ· τῶν δήμων δὲ Βουτάδης, γένους τοῦ τῶν Ἐτεοβουταδῶν. ἀκροατὴς δὲ γενόμενος Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου, τὰ πρῶτα ἐφιλοσόφησεν· εἶτα καὶ Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος γνώριμος γενόμενος ἐπολιτεύσατο ἐπιφανῶς, καὶ λέγων καὶ πράττων καὶ δὴ πιστευσάμενος τὴν διοίκησιν τῶν χρημάτων· ταμίας γὰρ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς πενταετηρίδας ταλάντων μυρίων τετρακισχιλίων, ἢ ὥς τινες μυρίων ὀκτακισχιλίων ἑξακοσίων πεντήκοντα, καὶ ὁ τὰς τιμὰς*

5 *Δημοσθένης*] 19, 2 et 285   6 *δὲ* Westermannus ib. *μετὰ* Frankius: *κατὰ*   8 *δὲ* *   ib. *δέκατος ὢν*] cf. Aesch. de F. Leg. § 178   15 *Βατιῆθεν* Salmasius ex Hesychio. cf. St. Byz. s. v. *Βατή*   24 *καὶ ὁ τὰς τιμὰς — ῥήτωρ*] seclusit W. infra post *τὸ αὐτὸ ψήφισμα* (p. 176, 26) transposuerunt cum Corae Lycurgi editores Turicenses

αὐτῷ ψηφιζόμενος Στρατοκλῆς ὁ ῥήτωρ, τὸ μὲν C πρῶτον αἱρεθεὶς αὐτός, ἔπειτα τῶν φίλων ἐπιγραψάμενός τινα, αὐτὸς ἐποιεῖτο τὴν διοίκησιν διὰ τὸ φθάσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, μὴ πλείω πέντε ἐτῶν διέπειν τὸν χειροτονηθέντα ἐπὶ τὰ δημόσια χρήματα, ἀεί τ' ἐφεστὼς τοῖς ἔργοις διετέλεσε, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος. καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν χειροτονηθεὶς πολλὰ τῆς πόλεως ἐπηνώρθωσε, καὶ τριήρεις παρεσκεύασε τῷ δήμῳ τετρακοσίας, καὶ τὸ ἐν Λυκείῳ γυμνάσιον ἐποίησε καὶ ἐφύτευσε καὶ τὴν D παλαίστραν ᾠκοδόμησε καὶ τὸ ἐν Διονύσου θέατρον ἐπιστατῶν ἐπετέλεσε. πιστευσάμενος δ' ἐν παρακαταθήκῃ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν διακόσια πεντήκοντα τάλαντα ἐφύλαξε, πομπεῖά τε χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τῇ πόλει κατεσκεύασε καὶ νίκας χρυσᾶς. πολλὰ δ' ἡμίεργα παραλαβὼν ἐξετέλεσε καὶ νεωσοίκους καὶ τὴν σκευοθήκην· καὶ τῷ σταδίῳ τῷ Παναθηναϊκῷ τὴν κρηπῖδα περιέθηκεν, ἐξεργασάμενος τοῦτό τε καὶ τὴν χαράδραν ὁμαλὴν ποιήσας, Δεινίου τινός, ὃς ἐκέκτητο τοῦτο τὸ χωρίον, ἀνέντος τῇ πόλει, προείπαντος αὐτῷ χαρίσασθαι Λυκούργου. ἔσχε δὲ E

ib. καὶ] ἦν δὲ R. καθὰ καὶ Westermannus, cuius adnot. vid. 3 τὴν διοίκησιν] εἰσήγησιν Wolfius 4 εἰσενεγκεῖν] nomen rogatoris excidisse vid. R, nisi Lycurgus ipse legis auctor fuerit. εἰσελθεῖν Kiesslingius 6 καὶ θέρους καὶ χειμῶνος] huc irrepsisse ex p. 174, 1 putat Coraes 10 ἐν] ἐπὶ Sauppe ib. X: λυκίῳ ib. καὶ κατεφύτευσε Westermannus 12 ἐπετέλεσε Turicenses (ex p. 852 c): ἐτελεύτησε 15 δ'] τε Coraes 16 καὶ τοὺς νεωσοίκους idem 18 τοῦτό τε] ἔτι δὲ R 19 Coraes: δινίου 21 προείπαντος Emperius: περὶ παντὸς ib. αὐτῷ (sc. Δεινίᾳ) — Λυκούργου *: αὐτοῦ — λυκούργῳ

καὶ τοῦ ἄστεος τὴν φυλακὴν καὶ τῶν κακούργων τὴν σύλληψιν, οὓς ἐξήλασεν ἅπαντας, ὡς καὶ τῶν σοφιστῶν ἐνίους λέγειν Λυκοῦργον οὐ μέλανι ἀλλὰ θανάτῳ χρίοντα τὸν κάλαμον κατὰ τῶν πονηρῶν, οὕτω συγγράφειν. ὅθεν ἐξαιτηθέντα αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ὁ δῆμος οὐ προήκατο. καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐπολέμει Φίλιππος πρὸς Ἀθηναίους τὸν δεύτερον πόλεμον, ἐπρέσβευε μετὰ Πολυεύκτου καὶ Δημοσθένους εἴς τε Πελοπόννησον καί τινας F ἑτέρας πόλεις. διετέλεσέ τε τὸν ἅπαντα χρόνον εὐδοκιμῶν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ δίκαιος εἶναι νομιζόμενος, ὥστε καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις τὸ φῆσαι Λυκοῦργον ἐδόκει βοήθημα εἶναι τῷ συναγορευομένῳ. εἰσήνεγκε δὲ καὶ νόμους, τὸν μὲν περὶ τῶν κωμῳδῶν, ἀγῶνα τοῖς Χύτροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ τὸν νικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι πρότερον οὐκ ἐξόν, ἀναλαμβάνων τὸν ἀγῶνα ἐκλελοιπότα· τὸν δέ, ὡς χαλκᾶς εἰκόνας ἀναθεῖναι τῶν ποιητῶν, Αἰσχύλου Σοφοκλέους Εὐριπίδου, καὶ τὰς τραγῳδίας αὐτῶν ἐν κοινῷ γραψαμένους φυλάττειν καὶ τὸν τῆς πόλεως γραμματέα παραναγινώσκειν τοῖς ὑποκρινομένοις· οὐκ ἐξεῖναι γὰρ παρ' αὐτὰς ὑποκρίνεσθαι. καὶ τρίτον, μηδενὶ ἐξεῖναι Ἀθηναίων 842 μηδὲ τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν ἐλεύθερον σῶμα πρίασθαι ἐπὶ δουλείᾳ ἐκ τῶν ἁλισκομένων ἄνευ τῆς

4 θανάτῳ] αἵματι Amyotus ex Vit. Sol. c. 17 8 ἐπρέσβευσε Coraes 16 εἰς ἀστοὺς legisse vid. Amyotus ib. καταλέγεσθαι] κατάγεσθαι Coraes 22 τοῖς δ' ὑποκρινομένοις οὐκ ἐξεῖναι παρ' αὐτὰς ὑποκρίνεσθαι Bernhardyus ib. γὰρ παρ' αὐτὰς *: γὰρ αὐτὰς 24 ἀπελεύθερον M

τοῦ προτέρου δεσπότου γνώμης. ἔτι δέ, ὡς τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα ποιεῖν ἐν Πειραιεῖ, κυκλίων χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν, καὶ δίδοσθαι μὲν τοῖς νικῶσιν οὐκ ἔλαττον δέκα μνᾶς, τοῖς δὲ δευτέροις ὀκτώ, ἓξ δὲ τοῖς τρίτοις κριθεῖσιν. ἔτι δ' ἐπὶ ζεύγους μὴ ἀπιέναι γυναῖκα Ἐλευσῖνάδε, ὅπως μὴ ἐλαττῶνται αἱ δημοτικαὶ ὑπὸ τῶν πλουσίων· εἰ δέ τις φωραθείη, ἀποτίνειν δραχμὰς ἑξακισχιλίας. τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ μὴ πεισθείσης, τῶν συκοφαντῶν φωρασάντων, τάλαντον αὐτοῖς ἔδωκε· κατηγορούμενος δ' ἐν ὑστέρῳ ἐν τῷ δήμῳ, ἔφη 'ἀλλ' οὖν ἐγὼ μὲν διδοὺς οὐ λαμβάνων ἑώραμαι'. τελώνου δέ ποτ' ἐπιβαλόντος Ξενοκράτει τῷ φιλοσόφῳ τὰς χεῖρας καὶ πρὸς τὸ μετοίκιον αὐτὸν ἀπάγοντος, ἀπαντήσας ῥάβδῳ τε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ τελώνου κατήνεγκε, καὶ τὸν μὲν Ξενοκράτην ἀπέλυσε, τὸν δ' ὡς οὐ τὰ πρέποντα δράσαντα εἰς τὸ δεσμωτήριον κατέκλεισεν· ἐπαινουμένου δ' ἐπὶ τῇ πράξει, μεθ' ἡμέρας τινὰς συντυχὼν ὁ Ξενοκράτης τοῖς παισὶ τοῦ Λυκούργου, ἔφη 'ταχέως γε τῷ πατρὶ ὑμῶν ἀπέδωκα, ὦ παῖδες, τὴν χάριν· ἐπαινεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν ἐπὶ τῷ βοηθῆσαί μοι'. εἰσήνεγκε δὲ καὶ ψηφίσματα Εὐκλείδῃ τινὶ Ὀλυνθίῳ χρώμενος ἱκανωτάτῳ περὶ τὰ ψηφίσματα. εὔπορος δ' ὢν ἱμάτιον

B (after κατηγορού-); C (after ὑπὸ)

3 καὶ Duebnerus 4 οὐκ ἔλαττον] del. Westermannus 5 ἔτι δ' Sauppius 6 ἀπιέναι Taylorus: ἀπεῖναι 7 αἱ δημοτικαὶ add. ex Photio Baiterus 11 ἐν ὑστέρῳ] malim ὕστερον 12 πεφώραμαι W ex compar. Nic. cum Crass. 1 14 Coraes: ἀπαγαγόντος 22 μοι. εἰσήνεγκε Solanus: μόγις. ἤνεγκε

ἓν καὶ ταὐτὸ ἐφόρει τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους
καὶ ὑπεδέδετο ταῖς ἀναγκαίαις ἡμέραις. ἐμελέτα δὲ
καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, οὐκ εὖ πρὸς τὰ αὐτοσχέδια
πεφυκώς, κλινιδίου δ' αὐτῷ ὑποκειμένου, ἐφ' ᾧ
μόνον ἦν κῴδιον καὶ προσκεφάλαιον, ὅπως ἐγείροιτο
ῥᾳδίως καὶ μελετῴη. ἐγκαλοῦντος δ' αὐτῷ τινος
ὅτι μισθοὺς σοφισταῖς δίδωσι περὶ λόγους διατρί-
D βων, ἀλλ' εἴ τις γ' ἐπαγγέλλοιτο, ἔφη, τοὺς υἱοὺς
ἀμείνους αὐτῷ ποιήσειν, οὐ χιλίας ἀλλὰ τὰ ἡμίση
τῆς οὐσίας προΐεσθαι. ἦν δὲ καὶ παρρησιαστὴς διὰ
τὴν εὐγένειαν· Ἀθηναίων γέ τοί ποτε οὐκ ἀνεχο-
μένων αὐτοῦ δημηγοροῦντος, ἀνέκραγεν ἐκβαλλό-
μενος 'ὦ Κερκυραία μάστιξ, ὡς πολλῶν ταλάντων
εἶ ἀξία'. πάλιν δὲ θεὸν ἀναγορευόντων Ἀλέξανδρον
'καὶ ποδαπὸς ἂν εἴη' εἶπεν 'ὁ θεός, οὗ τὸ ἱερὸν
ἐξιόντας δεήσει περιρραίνεσθαι;' ἀποθανόντος δ'
E αὐτοῦ, παρέδωκαν τοὺς παῖδας τοῖς ἕνδεκα, Μενε-
σαίχμου μὲν κατηγορήσαντος γραψαμένου δὲ Θρα-
συκλέους· Δημοσθένους δὲ καθ' ὃν ἔφευγε χρόνον
ἐπιστείλαντος τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς κακῶς ἀκούοιεν
ἐπὶ τοῖς Λυκούργου παιδίοις, μετενόησαν καὶ ἀφῆ-
καν αὐτούς, Δημοκλέους τοῦ Θεοφράστου μαθητοῦ
ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογησαμένου. ἐτάφη δ' αὐτὸς καὶ

1 καὶ ταὐτὸ M: καθ' αὐτὸ. Malim καὶ ταὐτὸν 2 ἀναγκαίαις] add. μόνον R 4 δ'] del. Coraes 9 τὸ ἥμισυ ἂν M. τὸ ἥμισυ R. 10 προήσεσθαι idem 15 εἴη Coraes ib. τῶν ἱερῶν Turicenses 16 ἐξιόντος Emperius ib. Duebnerus: περιρράνεσθαι 18 Θρασυκλέους] Μοιροκλέους Ruhnkenius 19 Δημοσθένους] cf. Epist. 3 et Aesch. Epist. 12 § 14 ib. Coraes: ἔφυγε

τῶν ἐκγόνων τινὲς δημοσίᾳ· καὶ ἔστιν αὐτῶν τὰ μνήματα ἀντικρὺ τῆς Παιωνίας Ἀθηνᾶς ἐν τῷ Μελανθίου τοῦ φιλοσόφου κήπῳ, τράπεζαι πεποιημέναι, αὐτοῦ τε τοῦ Λυκούργου καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐπιγεγραμμέναι καὶ εἰς ἡμᾶς ἔτι σῳζόμεναι. τὸ μέγιστον, χίλια διακόσια τάλαντα προσόδου τῇ F πόλει κατέστησε, πρότερον ἑξήκοντα προσιόντων. μέλλων δὲ τελευτήσειν εἰς τὸ μητρῷον καὶ τὸ βουλευτήριον ἐκέλευσεν αὐτὸν κομισθῆναι, βουλόμενος εὐθύνας δοῦναι τῶν πεπολιτευμένων· οὐδενὸς δὲ κατηγορῆσαι τολμήσαντος πλὴν Μενεσαίχμου, τὰς διαβολὰς ἀπολυσάμενος εἰς τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθη καὶ ἐτελεύτησεν, ἐπιεικὴς νομισθεὶς παρὰ πάντα τὸν τοῦ βίου χρόνον καὶ ἐν λόγοις ἐπαινεθείς· καὶ μηδένα ἀγῶνα ἁλούς, καίτοι πολλῶν κατηγορησάντων. ἔσχε δὲ τρεῖς παῖδας ἐκ Καλλιστοῦς τῆς Ἅβρωνος μὲν θυγατρός, Καλλίου δὲ τοῦ Ἅβρωνος Βατῆθεν ἀδελφῆς, τοῦ ταμιεύσαντος στρατιωτικῶν ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος· περὶ δὲ τῆς κηδείας ταύτης λέγει ὁ 843 Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Πιστίου. κατέλιπε δὲ παῖδας Ἅβρωνα Λυκοῦργον Λυκόφρονα· ὧν ὁ Ἅβρων καὶ ὁ Λυκοῦργος ἄπαιδες μετήλλαξαν· ἀλλ' ὅ γ' Ἅβρων καὶ πολιτευσάμενος ἐπιφανῶς μετήλλαξε, Λυκόφρων

2 Herwerdenus: ἄντικρυς 6 τὸ μέγιστον — προσιόντων] et numeris vitiosum et perperam ex superioribus repetitum censet W ib. πρόσοδον R 7 ἑξήκοντα] ἑξακοσίων idem 14 τοῦ βίου Coraes ex Photio: βίου 16 ita Turicenses: ἅβρωνος (hic recte ut vid. cod. Vaticanus) 17 Salmasius: καλαιοῦ 20 Πιστίου Meursius ex Harpocratione: παστίου

δὲ γήμας Καλλιστομάχην Φιλίππου Αἰξωνέως ἐγέννησε Καλλιστώ. ταύτην δὲ γήμας Κλεόμβροτος Δεινοκράτους Ἀχαρνεύς, ἐγέννησε Λυκόφρονα· τοῦτον δ' ὁ πάππος εἰσεποιήσατο Λυκόφρων· οὗτος δ' ἐτελεύτησεν ἄπαις· μετὰ δὲ τὴν Λυκόφρονος τελευ- B τὴν ἔγημε τὴν Καλλιστὼ Σωκράτης καὶ ἔσχεν υἱὸν Σύμμαχον· τοῦ δ' ἐγένετο Ἀριστώνυμος, τοῦ δὲ Χαρμίδης τοῦ δὲ Φιλίππη· ταύτης δὲ καὶ Λυσάνδρου Μήδειος, ὁ καὶ ἐξηγητὴς ἐξ Εὐμολπιδῶν γενόμενος· τούτου δὲ καὶ Τιμοθέας τῆς Γλαύκου παῖδες Λαοδάμεια καὶ Μήδειος, ὃς τὴν ἱερωσύνην Ποσειδῶνος Ἐρεχθέως εἶχε, καὶ Φιλίππη, ἥτις ἱεράσατο τῆς Ἀθηνᾶς ὕστερον· πρότερον δ' αὐτὴν γήμας Διοκλῆς ὁ Μελιτεὺς ἐγέννησε Διοκλέα, τὸν ἐπὶ τοὺς ὁπλίτας στρατηγήσαντα· γήμας δ' οὗτος Ἡδίστην Ἄβρωνος Φιλιππίδην καὶ Νικοστράτην ἐγέννησε· C γήμας δὲ τὴν Νικοστράτην Θεμιστοκλῆς ὁ Θεοφράστου ὁ δᾳδοῦχος ἐγέννησε Θεόφραστον καὶ Διοκλέα· διετάξατο δὲ καὶ τὴν ἱερωσύνην τοῦ Ποσειδῶνος Ἐρεχθέως. φέρονται δὲ τοῦ ῥήτορος λόγοι δεκαπέντε. ἐστεφανώθη δ' ὑπὸ τοῦ δήμου πολλάκις καὶ εἰκόνων ἔτυχεν· ἀνάκειται δ' αὐτοῦ χαλκῆ εἰκὼν ἐν Κεραμεικῷ κατὰ ψήφισμα ἐπ' Ἀναξικράτους ἄρχοντος· ἐφ' οὗ ἔλαβε καὶ σίτησιν ἐν πρυτανείῳ αὐτός τε ὁ Λυκοῦργος καὶ ὁ πρεσβύτατος αὐτοῦ τῶν ἐκγόνων κατὰ τὸ αὐτὸ ψήφισμα· ἀποθανόντος

1 X: ἀειξωνέος   14 Μελιτεὺς Coraes: Μελιττεὺς   19 διετάξατο] διεδέξατο Vaticanus ut Emperius   25 τε ὁ W: τε καὶ ὁ

τε Λυκούργου, ὁ πρεσβύτατος τῶν παίδων Λυκόφρων ἠμφισβήτησε τῆς δωρεᾶς. εἶπε δὲ καὶ περὶ ἱερῶν D πολλάκις, γραψάμενος Αὐτόλυκον τὸν Ἀρεοπαγίτην καὶ Λυσικλέα τὸν στρατηγὸν καὶ Δημάδη τὸν Δημέου καὶ Μενέσαιχμον ἄλλους τε πολλούς, καὶ πάντας εἷλεν. ἔκρινε δὲ καὶ Δίφιλον, ἐκ τῶν ἀργυρείων μετάλλων τοὺς μεσοκρινεῖς, οἳ ἐβάσταζον τὰ ὑπερκείμενα βάρη, ὑφελόντα καὶ ἐξ αὐτῶν πεπλουτηκότα παρὰ τοὺς νόμους· καὶ θανάτου ὄντος ἐπιτιμίου ἁλῶναι ἐποίησε, καὶ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἑκάστῳ τῶν πολιτῶν διένειμε, τῶν πάντων συναχθέντων ταλάντων ἑκατὸν ἑξήκοντα· E ἤ, ὥς τινες, μνᾶν. ὁ δ' εὐθύνας Ἀριστογείτονα καὶ Λεωκράτην καὶ Αὐτόλυκον δειλίας. ἐπεκαλεῖτο δ' ὁ Λυκοῦργος ἶβις **

'Ἶβις Λυκούργῳ, Χαιρεφῶντι νυκτερίς.'

κατῆγον δὲ τὸ γένος ἀπὸ τούτων καὶ Ἐρεχθέως τοῦ Γῆς καὶ Ἡφαίστου· τὰ δ' ἐγγυτάτω ἀπὸ Λυκομήδους καὶ Λυκούργου, οὓς ὁ δῆμος ταφαῖς ἐτίμησε δημοσίᾳ· καὶ ἔστιν αὕτη ἡ καταγωγὴ τοῦ γένους

1 τε] δὲ Coraes 2 περὶ ἱερῶν] suspecta R 3 γραψάμενος] add. δ' Coraes 4 Δημέου Westermannus: δημίου 5 καὶ] prius del. Coraes 6 Baiterus: ἀργυρίων 7 X (ex Polluc. 7, 98): μεσοκρανεῖς 13 ἤ, ὥς τινες, μνᾶν] post διένειμε transposuit W ib. ὁ δ' εὐθύνας] fort. οὗτος (vel ὁ αὐτὸς) δ' ἦν ὁ εὐθύνας 14 δειλίας Valesius: δουλείας ib. δ' ὁ Λυκοῦργος] scr. vid. δὲ Λυκοῦργος ὁ πάππος 15 ἶβις Taylorus; atque etiam addendum vid. cum W: ὥς φησιν Ἀριστοφάνης, unde lac. signavi 16 Aristoph. Av. 1296 ib. Χαιρεφῶντι Taylorus: Ξενοφῶντι 17 κατῆγε Coraes ib. ἀπὸ τούτων καὶ] ἀπωτάτω μὲν ἀπ' Turicenses. ἀπὸ Βούτου καὶ Sauppius. Malim ἀπὸ Βουταδῶν καὶ

τῶν ἱερασαμένων τοῦ Ποσειδῶνος ἐν πίνακι τελείῳ,
ὃς ἀνάκειται ἐν Ἐρεχθείῳ, γεγραμμένος ὑπ' Ἰσμη-
νίου τοῦ Χαλκιδέως· καὶ εἰκόνες ξύλιναι τοῦ τε
Λυκούργου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, Ἅβρωνος Λυκούρ-
F γου Λυκόφρονος, ἃς εἰργάσαντο Τίμαρχος καὶ Κη-
φισόδοτος, οἱ Πραξιτέλους υἱεῖς· τὸν δὲ πίνακα
ἀνέθηκεν Ἅβρων ὁ παῖς αὐτοῦ, λαχὼν ἐκ τοῦ
γένους τὴν ἱερωσύνην καὶ παραχωρήσας τῷ ἀδελφῷ
Λυκόφρονι· καὶ διὰ τοῦτο πεποίηται ὁ Ἅβρων
προσδιδοὺς αὐτῷ τὴν τρίαιναν. πάντων δ' ὧν διῴ-
κησεν ἀναγραφὴν ποιησάμενος ἀνέθηκεν ἐν στήλῃ
πρὸ τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθείσης παλαίστρας
σκοπεῖν τοῖς βουλομένοις· οὐδεὶς μέντοι ἐδυνήθη
ἐλέγξαι τὸν ἄνδρα νοσφισμοῦ. ἔγραψε δὲ καὶ Νεο-
πτόλεμον Ἀντικλέους στεφανῶσαι καὶ εἰκόνα ἀνα-
θεῖναι, ὅτι ἐπηγγείλατο χρυσώσειν τὸν βωμὸν τοῦ
844 Ἀπόλλωνος ἐν ἀγορᾷ κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ.
ἐψηφίσατο δὲ καὶ Διοτίμῳ Διοπείθους Εὐωνυμεῖ
τιμὰς ἐπὶ Κτησικλέους ἄρχοντος.

Η΄. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ.

1. Δημοσθένης Δημοσθένους καὶ Κλεοβούλης
τῆς Γύλωνος θυγατρός, τῶν δὲ δήμων Παιανιεύς,
καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐτῶν ἑπτὰ μετ' ἀδελφῆς
B πενταέτιδος τὸν μὲν τῆς ὀρφανίας χρόνον παρὰ τῇ

1 τελείῳ] sanum est ut vid. 3 Sauppius: ξύλινοι 10 παραδιδοὺς vel ἐπιδιδοὺς R 11 ἀναγραφὴν] cf. C. I. G. n. 157 18 Westermannus: διοτίμου 22 Γύλωνος X: γυναικὸς τῆς 24 *: πενταετίδος

μητρὶ διῆγε, σχολάζων Ἰσοκράτει ὥς τινες ἔφασαν, ὡς δ' οἱ πλεῖστοι Ἰσαίῳ τῷ Χαλκιδεῖ, ὃς ἦν Ἰσοκράτους μαθητής, διάγοντι ἐν Ἀθήναις, ζηλῶν Θουκυδίδην καὶ Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον, ᾧ τινες εἶπον προηγουμένως αὐτὸν σχολάσαι. ὡς δ' Ἡγησίας ὁ Μάγνης φησίν, ἐδεήθη τοῦ παιδαγωγοῦ, ἵνα Καλλιστράτου Ἐμπέδου Ἀφιδναίου, ῥήτορος δοκίμου καὶ ἱππαρχήσαντος καὶ ἀναθέντος τὸν βωμὸν τῷ Ἑρμῇ τῷ ἀγοραίῳ, μέλλοντος ἐν τῷ δήμῳ λέγειν, ἀκούσῃ· ἀκούσας δ' ἐραστὴς ἐγένετο τῶν λόγων. καὶ τούτου μὲν ἐπ' ὀλίγον ἤκουσεν, ἕως ἐπεδήμει. C ἐπειδὴ δ' ὁ μὲν ἔφυγεν εἰς Θρᾴκην ὁ δ' ἐγεγόνει ἐξ ἐφήβων, τηνικαῦτα παρέβαλεν Ἰσοκράτει καὶ Πλάτωνι· εἶτα καὶ Ἰσαῖον ἀναλαβὼν εἰς τὴν οἰκίαν τετραετῆ χρόνον αὐτὸν διεπόνησε, μιμούμενος αὐτοῦ τοὺς λόγους. ὡς δὲ Κτησίβιός φησιν ἐν τῷ περὶ Φιλοσοφίας, διὰ Καλλίου τοῦ Συρακουσίου πορίσας τοὺς Ζήθου τοῦ Ἀμφιπολίτου λόγους, διὰ δὲ Χαρικλέους τοῦ Καρυστίου τοὺς Ἀλκιδάμαντος, διέλαβεν αὐτούς. τελειωθεὶς δέ, ἐλάττω παρὰ τῶν ἐπιτρόπων παραλαβών, ἔκρινεν αὐτοὺς ἐπιτροπῆς ἐπὶ Τιμοκράτους ἄρχοντος, τρεῖς ὄντας, Ἄφοβον Θηριππίδην

2 *Χαλκιδεῖ διάγοντι ἐν Ἀθ. ὃς ἦν Ἰσ. μὲν μαθητὴς ζηλῶν δὲ Θουκ. κέ* R ex Photio. Sed fort. *διάγοντι ἐν Ἀθήναις* eliminandum ut glossema 4 *ᾧ τινες — αὐτὸν* X: *ὅν* (aut *οἵ*) *τινες — αὐτῷ* 7 Pausanias 7, 16, 4: *ἐμπαίδου* ib. *δοκίμου τοῦ καὶ* R 8 *καὶ ἱππαρχήσαντος*] del. W 13 Duebnerus: *παρέβαλλεν* 15 X: *αὐτὸν* 17 *εὐπορήσας* R recte ut vid. 18 *τῶν — λόγων* idem *τοὺς* Lambinus: *τοῦ* ib. *Ζήθου*] *Ζωΐλου* Reinesius 19 *τοὺς*] *τῶν* R ib. Duebnerus: *ἀνέλαβεν* 22 R: *θηριπίδην*

D Δημοφῶντα ἢ Δημέαν· καὶ μάλιστα τούτου κατηγόρησεν ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς ὄντος, δέκα τάλαντα τίμημα ἑκάστῃ τῶν δικῶν ἐπιγραψάμενος· καὶ εἷλεν αὐτούς· τῆς δὲ καταδίκης οὐδὲν ἐπράξατο, τοὺς μὲν ἀφεὶς ἀργυρίου τοὺς δὲ καὶ χάριτος. Ἀριστοφῶντος δ' ἤδη τὴν προστασίαν διὰ γῆρας καταλιπόντος, καὶ χορηγὸς ἐγένετο. Μειδίαν δὲ τὸν Ἀναγυράσιον πλήξαντα αὐτὸν ἐν τῷ θεάτρῳ χορηγοῦντα εἰς κρίσιν καταστήσας, λαβὼν τρισχιλίας ἀφῆκε τῆς δίκης. λέγουσι δ' αὐτὸν ἔτι νέον ὄντα εἰς σπήλαιον ἀπιέναι κἀκεῖ φιλολογεῖν τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς ξυράμενον, ἵνα μὴ προέρχοιτο· καὶ ἐπὶ στενῆς κλίνης κοιμᾶσθαι, E ἵνα διὰ ταχέων ἀνίστηται· τό τε ῥῶ μὴ δυνάμενον λέγειν ἐκπονῆσαι, καὶ τὸν ὦμον ἐν τῷ μελετᾶν κινοῦντα ἀπρεπῶς καταπαῦσαι, παραρτήσαντα ὀβελίσκον ἢ ὥς τινες ξιφίδιον ἐκ τῆς ὀροφῆς, ἵνα φοβούμενος ἠρεμοίη. προβαίνοντα δὲ κατὰ τὴν τῶν λόγων ἰσχὺν ἔσοπτρον ἰσομέγεθες αὐτῷ κατασκευάσαι καὶ πρὸς τοῦτο ἀφορῶντα μελετᾶν, ἵν' ἐπανορθώσηται τὰ ἐλλείποντα· καὶ κατιόντα ἐπὶ τὸ Φαληρι- F κὸν πρὸς τὰς τῶν κυμάτων ἐμβολὰς τὰς σκέψεις ποιεῖσθαι, ἵν', εἴ ποτε θορυβοίη ὁ δῆμος, μὴ ἐκσταίη· τοῦ δὲ πνεύματος αὐτῷ ἐνδέοντος, Νεοπτολέμῳ τῷ ὑποκριτῇ μυρίας δοῦναι, ἵν' ὅλας περιό-

1 Δημέαν] 'vid. auctor in mente habuisse Demophontis patrem Demonem. cf. Demosth. or. 29 § 56' Westermannus ib. τούτου] sc. τοῦ Ἀφόβου 2 ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς] 'ἀδελφιδοῦ τοῦ πατρὸς vel ἐξ ἀδελφῆς τοῦ πατρός. Vid. Dem. or. 27 § 4' Westermannus 5 ἀφεὶς Wolfius ex Photio 11 ἐξυρημένον Lambinus 17 δὲ Westermannus: δὴ

δους ἀπνεύστως λέγῃ. ἐπεὶ δὲ τῷ πολιτεύεσθαι προσῆλθεν, εἰς δύο διῃρημένων τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ τῶν μὲν φιλιππιζόντων τῶν δ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας δημηγορούντων, τὴν τῶν ἀντιπολιτευομένων Φιλίππῳ τάξιν εἵλετο· καὶ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου διετέλεσε συμβουλεύων τοῖς κινδυνεύουσιν ὑπὸ Φιλίππῳ γενέσθαι βοηθεῖν, συμπολιτευόμενος Ὑπερείδῃ Ναυσικλεῖ Πολυεύκτῳ Διοτίμῳ· διὸ καὶ συμ- 845
μάχους τοῖς Ἀθηναίοις ἐποίησε Θηβαίους Εὐβοεῖς Κερκυραίους Κορινθίους Βοιωτούς, καὶ πολλοὺς ἄλλους πρὸς τούτοις. ἐκπεσὼν δέ ποτ' ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀθυμῶν ἐβάδιζεν οἴκοι· συντυχὼν δ' αὐτῷ Εὔνομος ὁ Θριάσιος πρεσβύτης ἤδη ὢν προετρέψατο τὸν Δημοσθένη, μάλιστα δ' ὁ ὑποκριτὴς Ἀνδρόνικος εἰπὼν ὡς οἱ μὲν λόγοι καλῶς ἔχοιεν λείποι δ' αὐτῷ τὰ τῆς ὑποκρίσεως, ἀπεμνημόνευσέ τε τῶν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ὑπ' αὐτοῦ λελε- B
γμένων· καὶ δὴ πιστεύσαντα τὸν Δημοσθένη παραδοῦναι αὑτὸν τῷ Ἀνδρονίκῳ. ὅθεν ἐρομένου αὐτόν τινος τί πρῶτον ἐν ῥητορικῇ, εἶπεν 'ὑπόκρισις'· καὶ τί δεύτερον 'ὑπόκρισις'· καὶ τί τρίτον 'ὑπόκρισις'. προελθὼν δὲ πάλιν εἰς τὰς ἐκκλησίας, νεωτερικῶς τινα λέγων διεσύρετο, ὡς κωμῳδηθῆναι αὐτὸν ὑπ' Ἀντιφάνους καὶ Τιμοκλέους

'μὰ γῆν μὰ κρήνας μὰ ποταμοὺς μὰ νάματα·'

5 διὰ Lambinus 14 δ' ὁ Westermannus: δὲ 15 εἰπὼν] ὃς εἰπὼν R 16 malim ἀπομνημονεύσας τε 17 τε] τι R 20 τινος M ib. ἐν τῇ ῥητορικῇ Vaticanus 22 παρελθὼν Westermannus 25 cf. Kock. 2 p. 128

ὀμόσας δὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐν τῷ δήμῳ θόρυβον ἐκίνησεν. ὤμνυε δὲ καὶ τὸν Ἀσκληπιόν, προπαροξύνων Ἀσκλήπιον· καὶ παρεδείκνυεν αὐτὸν ὀρθῶς λέγοντα· εἶναι γὰρ τὸν θεὸν ἤπιον· καὶ ἐπὶ τούτῳ C πολλάκις ἐθορυβήθη. σχολάσας δ' Εὐβουλίδῃ τῷ διαλεκτικῷ Μιλησίῳ ἐπηνωρθώσατο πάντα. γενόμενος δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀλυμπιακῇ πανηγύρει καὶ ἀκούσας Λαμάχου τοῦ Τερειναίου Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου ἐγκώμιον ἀναγινώσκοντος Θηβαίων δὲ καὶ Ὀλυνθίων κατατρέχοντος, παραναστὰς ἀρχαίων ποιητῶν μαρτυρίας προηνέγκατο περὶ τῶν Θηβαίοις καὶ Ὀλυνθίοις καλῶς πραχθέντων, ὡς παύσασθαί τε τὸ λοιπὸν τὸν Λάμαχον καὶ φυγεῖν ἐκ τῆς πανηγύρεως. D Φίλιππον δὲ πρὸς τοὺς ἀναφέροντας αὐτῷ τὰς κατ' αὐτοῦ δημηγορίας εἰπεῖν ὅτι 'καὶ αὐτὸς ἂν ἀκούων λέγοντος Δημοσθένους ἐχειροτόνησα τὸν ἄνδρα πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον'. ἐκάλει δὲ τοὺς μὲν αὐτοῦ λόγους ὁμοίους τοῖς στρατιώταις διὰ τὴν πολεμικὴν δύναμιν, τοὺς δ' Ἰσοκράτους τοῖς ἀθληταῖς· τέρψιν γὰρ παρέχειν αὐτοὺς θεατρικήν. ἑπτὰ δὲ καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονώς, λογιζομένοις ἀπὸ Δεξιθέου εἰς Καλλίμαχον, ἐφ' οὗ πρὸς Ὀλυνθίων ἧκε πρεσβεία περὶ τῆς βοηθείας, ἐπεὶ ἐπιέζοντο ὑπὸ Φιλίππου τῷ E πολέμῳ, ἔπεισεν ἐκπέμψαι τὴν βοήθειαν· τῷ δ' ἑξῆς, ἐφ' οὗ Πλάτων ἐτελεύτησε, Φίλιππος Ὀλυνθίους κατεστρέψατο. ἔγνω δ' αὐτὸν καὶ Ξενοφῶν ὁ Σωκρατικὸς ἢ ἀρχόμενον ἢ ἀκμάζοντα· τῷ μὲν γὰρ τὰ

8 Τεριναίου Lambinus. Μυριναίου Plutarch. Vit. Dem. c. 9 18 πολεμικὴν X ex Photio: πομπικὴν

Ἑλληνικὰ ἐτελεῖτο τὰ περὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ
μάχην, ἄρχοντα δὲ Χαρικλείδην· ὁ δὲ πρότερον ἐπὶ
Τιμοκράτους εἷλε τοὺς ἐπιτρόπους. φεύγοντος δ'
Αἰσχίνου μετὰ τὴν καταδίκην, ἵππῳ κατεδίωξεν
αὐτόν· τοῦ δ' οἰηθέντος αὐτὸν συλλαμβάνεσθαι καὶ
προσπεσόντος καὶ συγκαλυψαμένου, ἀναστήσας αὐτὸν
παρεμυθήσατο καὶ τάλαντον ἔδωκεν ἀργυρίου. καὶ F
συνεβούλευσε δὲ τῷ δήμῳ ξενικὸν ἐν Θάσῳ τρέ-
φειν, καὶ ἐπὶ τούτῳ τριηράρχης ἐξέπλευσε. σιτώνης
δὲ γενόμενος καὶ κατηγορηθεὶς κλοπῆς ἀφείθη.
Φιλίππου δ' Ἐλάτειαν καταλαβομένου καὶ αὐτὸς τοῖς
ἐν Χαιρωνείᾳ μαχεσαμένοις συνεξῆλθεν· ὅτε καὶ
δοκεῖ τὴν τάξιν λιπεῖν, φεύγοντος δ' αὐτοῦ βάτον
ἐπιλαβέσθαι τῆς χλαμύδος, τὸν δ' ἐπιστραφέντα
εἰπεῖν 'ζώγρει'. εἶχε δὲ καὶ ἐπίσημον ἐπὶ τῆς ἀσπί-
δος 'ἀγαθῇ τύχῃ'. εἶπε μέντοι τὸν ἐπιτάφιον ἐπὶ
τοῖς πεσοῦσι. μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς τὴν ἐπισκευὴν
τῆς πόλεως τῇ ἐπιμελείᾳ προσελθὼν καὶ τῶν τει-
χῶν ἐπιμελητὴς χειροτονηθεὶς ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας
εἰσήνεγκε τὸ ἀναλωθὲν ἀργύριον, μνᾶς ἑκατόν· ἐπέ- 846
δωκε δὲ καὶ θεωροῖς μυρίας· τριήρους τ' ἐπιβὰς
περιέπλευσε τοὺς συμμάχους ἀργυρολογῶν. ἐφ' οἷς
πολλάκις ἐστεφανώθη, πρότερον μὲν ὑπὸ Δημομε-

1 τελεῖται περὶ μὲν τὴν R   τὰ περὶ] εἰς τὰ περὶ X. malim περὶ   9 τριήράρχος Lambinus   12 μαχεσομένοις Kruegerus praeter necessitatem   ib. ὅτε W: ὅθεν   16 Duebnerus ex Vit. Dem. c. 20: ἀγαθὴν τύχην   18 τῇ ἐπιμελείᾳ] del. R   20 μνᾶς ἑκατὸν κέ] 'ex Aesch. or. 3, 17 sed cf. Demosth. 18, 118' Westermannus. Cf. Ladek, Ueber d. Echtheit zw. Urk. bei Ps. Plut. (Wien. Studien 13, 1 p. 94 sq.)   21 μυρίας] ἑκατὸν μνᾶς Demosth. l. l.

λοῦς Ἀριστονίκου Ὑπερείδου χρυσῷ στεφάνῳ, τελευταῖον δ' ὑπὸ Κτησιφῶντος· καὶ γραφέντος τοῦ ψηφίσματος παρανόμων ὑπὸ Διοδότου καὶ Αἰσχίνου, ἀπολογούμενος ἐνίκησεν, ὥστε τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων τὸν διώκοντα μὴ μεταλαβεῖν. ὕστερον δ' Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τὴν Ἀσίαν στρατευομένου καὶ φυγόντος Ἁρπάλου μετὰ χρημάτων εἰς Ἀθήνας, τὸ μὲν πρῶτον ἐκώλυσεν αὐτὸν εἰσδεχθῆναι· ἐπειδὴ δ' εἰσέπλευσε, λαβὼν Δαρεικοὺς χιλίους μετετάξατο·
B *βουλομένων τ' Ἀθηναίων Ἀντιπάτρῳ παραδοῦναι τὸν ἄνθρωπον ἀντεῖπεν, ἔγραψέ τ' ἀποθέσθαι τὰ χρήματα εἰς ἀκρόπολιν μηδὲ τῷ δήμῳ τὸν ἀριθμὸν εἰπόντα· φήσαντος δ' Ἁρπάλου ἑπτακόσια συγκατακομίσαι τάλαντα τὰ ἀνενεχθέντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν, εὑρέθη τριακόσια καὶ πεντήκοντα ἢ ὀλίγῳ πλείονα ὥς φησι Φιλόχορος· μετὰ δὲ ταῦτα φυγόντος Ἁρπάλου ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἐν ᾧ ἐφυλάσσετο, μέχρις ἂν ἀφίκηταί τις παρ' Ἀλεξάνδρου, καὶ πορευθέντος εἰς τὴν Κρήτην ἢ ὥς ἔνιοι ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς, αἰτίαν ἔσχεν ὁ Δημοσθένης δωροδοκίας,*
C *ὡς διὰ τοῦτο μήτε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνακομισθέντων μεμηνυκὼς μήτε τὴν τῶν φυλασσόντων ἀμέλειαν.*

1 *Ἀριστονίκου, Δημομέλους* Westermannus ib. ita Lambinus: *ἀριστονείκου* 3 *Διοδότου*] *Διώνδου* Boehneckius. *Διοδώρου* Duebnerus in versione 12 post *ἀκρόπολιν* lacunam indicavit Lambinus; *αὐτὸν δὲ φρουρεῖν* supplevit R ib. *μηδὲ* Photius: *ἤδη* 13 *εἰπόντα*] *ἀποσημηνάμενος* Photius. *εἰπὼν* West. ib. *συγκατακομίσαι — εὑρέθη*] accesserunt ex Photio 15 *τριακόσια καὶ πεντήκοντα* Duebnerus: *ἢ πεντήκοντα* libri. *ὀκτὼ καὶ τριακόσια* Photius 21 *ὡς* Westermannus: *καὶ*

εἰσαχθεὶς δ' εἰς δικαστήριον ὑπὸ Ὑπερείδου Πυθέου Μενεσαίχμου Ἱμεραίου Πατροκλέους, οἳ ἐποίησαν καταγνῶναι αὐτοῦ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν, καὶ ἁλοὺς ἔφυγε, πενταπλασίονα ἀποτῖσαι μὴ δυνάμενος (εἶχε δ' αἰτίαν τριάκοντα τάλαντα λαβεῖν), ἢ ὡς ἔνιοι οὐχ ὑπομείνας τὴν κρίσιν. μετὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν Ἀθηναίων Πολύευκτον πεμψάντων πρεσβευτὴν πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκάδων, ὥστ' D ἀποστῆναι αὐτοὺς τῆς τῶν Μακεδόνων συμμαχίας, καὶ τοῦ Πολυεύκτου πεῖσαι μὴ δυναμένου, ἐπιφανεὶς Δημοσθένης καὶ συνειπὼν ἔπεισεν. ἐφ' ᾧ θαυμασθεὶς μετὰ χρόνον τινὰ κάθοδον εὕρατο, ψηφίσματος γραφέντος καὶ τριήρους ἀποσταλείσης. τῶν δ' Ἀθηναίων ψηφισαμένων οἷς ὤφειλε τριάκοντα ταλάντοις κοσμῆσαι αὐτὸν τὸν βωμὸν τοῦ σωτῆρος Διὸς ἐν Πειραιεῖ καὶ ἀφεῖσθαι, τοῦτο γράψαντος τὸ ψήφισμα Δήμωνος Παιανιέως, ὃς ἦν ἀνεψιὸς αὐτῷ, πάλιν ἐπὶ τούτοις ἦν πολιτευόμενος. Ἀντιπάτρου δ' εἰς Λάμειαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων συγκλεισθέντος, τῶν Ἀθηναίων εὐαγγέλια θυόντων, πρός E τινα τῶν ἑταίρων Ἀγησίστρατον ἔφη οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς ἄλλοις περὶ τῶν πραγμάτων· 'ἐπίσταμαι γάρ' εἰπεῖν 'τοὺς Ἕλληνας στάδιον μὲν πολεμεῖν καὶ εἰδότας καὶ δυναμένους, δόλιχον δ'

2 Πατροκλέους Amyotus (Vatic.): προκλέους 9 ἀποστῆσαι W 12 εὕρετο Westermannus 13 τε γραφέντος Photius ib. καὶ idem ib. τριήρους δὲ Westermannus 14 οἷς idem: εἰς ἃ 15 ταλάντοις κοσμῆσαι supplevi partim cum eodem partim cum Sintenisio 18 ἐπὶ Duebnerus: ἐν 19 malim Λάμιαν 23 εἶπεν R 24 καὶ] prius del. idem

οὐκέτι'. Φάρσαλον δ' ἑλόντος Ἀντιπάτρου καὶ πολιορκήσειν ἀπειλοῦντος Ἀθηναίους, εἰ μὴ τοὺς ῥήτορας ἐκδοίησαν, καταλιπὼν ὁ Δημοσθένης τὴν πόλιν ἔφυγε πρῶτον μὲν εἰς Αἴγιναν ἐπὶ τὸ Αἰάκειον καθεδούμενος, φοβηθεὶς δ' εἰς Καλαυρίαν μετέστη. ἐκδιδόναι δὲ τοὺς ῥήτορας τῶν Ἀθηναίων F ψηφισαμένων κἀκεῖνον, καθέζετο ἱκέτης ἐν τῷ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερῷ· ἐλθόντος δ' ἐπ' αὐτὸν Ἀρχίου τοῦ Φυγαδοθήρου ἐπικαλουμένου, ὃς παρέβαλεν Ἀναξιμένει τῷ ῥήτορι καὶ πείθοντος αὐτὸν ἀναστῆναι, ὡς φίλον Ἀντιπάτρῳ γενησόμενον, εἶπεν ὅτι 'οὔτε, ὅτε ἐτραγῴδεις, ἔπειθές με οὔτε νῦν πείσεις συμβουλεύων'· τοῦ δ' ἐπιχειροῦντος βιάζεσθαι, ἐκώλυσαν αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν· καὶ Δημοσθένης ἔφη 'οὐ σωτηρίας δεόμενος κατέφυγον εἰς Καλαυρίαν, ἀλλ' ὡς ἐλέγξων Μακεδόνας καὶ τὰ τῶν θεῶν 847 βιασομένους'· αἰτήσας τε γραμματεῖον ἔγραψεν, ὡς μὲν Δημήτριος ὁ Μάγνης φησί, τὸ ἐπὶ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ ἐλεγεῖον, ἐπιγεγραμμένον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕστερον

'εἴπερ ἴσην ῥώμην γνώμῃ, Δημόσθενες, ἔσχες,
οὔποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἄρης Μακεδών.'

κεῖται δ' ἡ εἰκὼν πλησίον τοῦ περισχοινίσματος καὶ τοῦ βωμοῦ τῶν δώδεκα θεῶν, ὑπὸ Πολυεύκτου πεποιημένη. ὡς δ' ἔνιοί φασι, τοῦτο εὑρέθη γεγραμ-

1 Φάρσαλον] suspectum R 4 τὸ Αἰάκειον X: τὸν ἀκραῖον 16 καὶ τὰ Photius: καὶ κατὰ ib. Duebnerus: βιασαμένους 21 vid. Bergk. 2 p. 331 γνώμῃ ῥώμην Photius, alii 23 ἡ Duebnerus 24 πεποιημένον Lambinus

μένον ʽΔημοσθένης Ἀντιπάτρῳ χαίρειν’. ἀποθανεῖν δ’ αὐτὸν Φιλόχορος μέν φησι φάρμακον πιόντα Σάτυρος δ’ ὁ συγγραφεὺς τὸν κάλαμον πεφαρμάχθαι, ᾧ γράφειν ἤρξατο τὴν ἐπιστολήν, οὗ γευσά- B μενον ἀποθανεῖν· Ἐρατοσθένης δ’ ἐκ πολλοῦ δεδοικότα Μακεδόνας περὶ τῷ βραχίονι κρίκον περικεῖσθαι πεφαρμαγμένον. εἰσὶ δ’ οἵ φασι συσχόντα αὐτὸν τὸ πνεῦμα ἀποθανεῖν· οἱ δ’ εἶπον τοῦ κατὰ τὴν σφραγῖδα φαρμάκου γευσάμενον. ἐβίω δ’ ὡς μὲν οἱ τὰ πλείω λέγουσιν ἔτη ἑβδομήκοντα, ὡς δ’ οἱ τὰ ἐλάττω, ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα. ἐπολιτεύσατο δὲ δύο καὶ εἴκοσιν. ἡνίκα δὲ Φίλιππος ἐτεθνήκει, λαμπρὰν ἐσθῆτα προῆλθεν ἔχων, καίτοι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ νεωστὶ τετελευτηκυίας, ἐφηδόμενος τῷ τοῦ Μακεδόνος θανάτῳ. συνήργησε δὲ καὶ Θηβαίοις πρὸς Ἀλέξανδρον πολεμοῦσι καὶ τοὺς ἄλλους C Ἕλληνας ἐπέρρωσεν ἀεί· διόπερ Θήβας κατασκάψας ἐξῄτει παρ’ Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος αὐτόν, ἀπειλῶν, εἰ μὴ δοίησαν. στρατευομένῳ δ’ αὐτῷ ἐπὶ Πέρσας καὶ αἰτοῦντι ναυτικὸν παρ’ Ἀθηναίων ἀντεῖπεν, ἄδηλον εἰπών, εἰ οὐ κατὰ τῶν παρασχόντων χρήσεται. κατέλιπε δὲ δύο παῖδας ἐκ μιᾶς γυναικὸς τῶν εὐδοκίμων, ʽΗλιοδώρου τινὸς θυγατρός· θυγατέρα δὲ μίαν ἔσχεν, ἣ παῖς ἔτι οὖσα πρὸ γάμου ἐτελεύτησεν· εἶχε δὲ καὶ ἀδελφήν, ἐξ ἧς καὶ Λάχου

2 Φιλόχορος] vid. Mueller. 1 p. 407 9 ἐβίω δὲ — ἐπολιτεύσατο Salmasius ex Photio. Eorum loco lac. est in meis 18 Sintenisius: ἐξήτει 23 M: εὐδοκίμου 24 δὲ Duebnerus ib. malim πρὸ γάμων ut p. 839 b 25 Λάχητος Westermannus

*Λευκονοέως ἀδελφιδοῦς αὐτῷ Δημοχάρης ἐγένετο,
ἀνὴρ καὶ κατὰ πόλεμον ἀγαθὸς καὶ κατὰ τοὺς πο-
D λιτικοὺς λόγους οὐδενὸς χείρων. ἔστι δ' αὐτοῦ
εἰκὼν ἐν τῷ πρυτανείῳ εἰσιόντων πρὸς τὴν ἑστίαν
ἐν δεξιᾷ ὁ πρῶτος περιεζωσμένος ἅμα τῷ ἱματίῳ
καὶ ξίφος· οὕτω γὰρ δημηγορῆσαι λέγεται, ἡνίκα
Ἀντίπατρος ἐξῄτει τοὺς ῥήτορας. χρόνῳ δ' ὕστερον
Ἀθηναῖοι σίτησίν τ' ἐν πρυτανείῳ τοῖς συγγενέσι
τοῦ Δημοσθένους ἔδοσαν καὶ αὐτῷ τετελευτηκότι
τὴν εἰκόνα ἀνέθεσαν ἐν ἀγορᾷ ἐπὶ Γοργίου ἄρ-
χοντος, αἰτησαμένου αὐτῷ τὰς δωρεὰς τοῦ ἀδελφι-
δοῦ Δημοχάρους· ᾧ καὶ αὐτῷ πάλιν ὁ υἱὸς Λάχης
Δημοχάρους Λευκονοεὺς ᾐτήσατο δωρεὰς ἐπὶ Πυ-
E θαράτου ἄρχοντος, δεκάτῳ ὕστερον ἔτει, εἰς τὴν
τῆς εἰκόνος στάσιν ἐν ἀγορᾷ καὶ σίτησιν ἐν πρυ-
τανείῳ αὐτῷ τε καὶ ἐκγόνων ἀεὶ τῷ πρεσβυτάτῳ
καὶ προεδρίαν ἐν ἅπασι τοῖς ἀγῶσι. καὶ ἔστι τὰ
ψηφίσματα ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀναγεγραμμένα, ἡ δ'
εἰκὼν τοῦ Δημοχάρους εἰς τὸ πρυτανεῖον μετεκο-
μίσθη, περὶ ἧς προείρηται. φέρονται δ' αὐτοῦ
λόγοι γνήσιοι ἑξήκοντα πέντε. φασὶ δέ τινες καὶ
ἀσώτως αὐτὸν βιῶναι, γυναικείαις τ' ἐσθῆσι χρώ-
μενον καὶ κωμάζοντα ἑκάστοτε, ὅθεν Βάταλον ἐπι-
κληθῆναι· οἱ δ' ὑποκοριστικῶς ἀπὸ τοῦ ὀνόματος
F τῆς τροφοῦ λέγουσιν αὐτὸν οὕτω λελοιδορῆσθαι.
Διογένης δ' ὁ κύων θεασάμενος αὐτόν ποτ' ἐν*

1 Westermannus: *λευκονέως* 5 *ἐν* idem 7 Lambinus: *ἐζήτει* 12 *Δημοχάρους Λάχης* idem 13 *λευκονεὺς* libri 14 *ἔτει* X 21 *τινες*] cf. Aesch. or. 1, 131

καπηλείῳ αἰσχυνόμενον καὶ ὑποχωροῦντα, εἶπεν ‘ὅσῳ μᾶλλον ὑποχωρεῖς, τοσούτῳ μᾶλλον ἐν τῷ καπηλείῳ ἔσῃ’. ἔλεγε δ’ αὐτὸν παρασκώπτων ἐν μὲν τοῖς λόγοις Σκύθην εἶναι, ἐν δὲ ταῖς μάχαις ἀστικόν. ἔλαβε δὲ καὶ παρ’ Ἐφιάλτου χρυσίον ἑνὸς τῶν δημαγωγῶν, ὃς πρεσβεύσας πρὸς βασιλέα χρήματα φέρων ἧκε λάθρα, ὅπως διανείμας τοῖς δημαγωγοῖς τὸν πρὸς Φίλιππον ἐξάψῃ πόλεμον· καὶ ἰδίᾳ αὐτὸν δωροδοκῆσαι παρὰ βασιλέως φασὶ δαρεικοὺς 848
τρισχιλίους. Ἀναξίλαν δέ τινα Ὠρείτην, ξένον αὐτοῦ γεγονότα, συλλαβὼν ἐβασάνιζεν ὡς κατάσκοπον, οὐδὲν δ’ ἐξειπόντα ἐψηφίσατο τοῖς ἕνδεκα παραδοῦναι. λέγειν δέ ποτε κωλυόμενος ὑπ’ Ἀθηναίων ἐν ἐκκλησίᾳ βραχὺ ἔφη βούλεσθαι πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν, τῶν δὲ σιωπησάντων ‘νεανίας’ εἶπε ‘θέρους ὥρᾳ ἐμισθώσατο ἐξ ἄστεος ὄνον Μέγαράδε· μεσούσης δὲ τῆς ἡμέρας καὶ σφοδρῶς φλέγοντος τοῦ ἡλίου, ἑκάτερος αὐτῶν ἐβούλετο ὑποδύεσθαι ὑπὸ τὴν σκιάν· εἶργον δ’ ἀλλήλους, ὁ μὲν μεμισθωκέναι τὸν ὄνον οὐ τὴν σκιὰν λέγων, ὁ δὲ με- B
μισθωμένος τὴν πᾶσαν ἔχειν ἐξουσίαν·’ καὶ ταῦτ’ εἰπὼν ἀπῄει. τῶν δ’ Ἀθηναίων ἐπισχόντων καὶ δεομένων πέρας ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ, ‘εἶθ’ ὑπὲρ μὲν ὄνου σκιᾶς’ ἔφη ‘βούλεσθε ἀκούειν, λέγοντος δὲ ὑπὲρ σπουδαίων πραγμάτων οὐ βούλεσθε’; Πώλου

5 δὲ * 10 Ἀνάξινον Dem. or. 18, 137. Aesch. 3, 223 11 ἐβασάνισεν Lambinus 13 λέγειν δέ ποτε — σπουδαίων πραγμάτων οὐ βούλεσθε;] ‘sub nomine Plutarchi ἐν τῷ βίῳ τοῦ Δημοσθένους habet Arsenius p. 386’ Westermannus 23 τῷ λόγῳ] om. mei et Arsenius 24 ἔφη] om. Arsenius

δέ ποτε τοῦ ὑποκριτοῦ πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, ὅτι δυσὶν ἡμέραις ἀγωνισάμενος τάλαντον λάβοι μισθόν ‘ἐγὼ δ’’ εἶπε ‘πέντε τάλαντα, μίαν ἡμέραν σιωπήσας’. παραφθαρεὶς δὲ τὴν φωνὴν ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ θορυβηθεὶς τοὺς ὑποκριτὰς ἔφη δεῖν κρίνειν ἐκ τῆς φωνῆς τοὺς δὲ ῥήτορας ἐκ τῆς γνώμης. C ὀνειδίσαντος δ’ αὐτὸν Ἐπικλέους ὅτι ἀεὶ σκέπτοιτο, ‘αἰσχυνοίμην γὰρ ἄν’ εἶπεν ‘εἰ τηλικούτῳ δήμῳ συμβουλεύων αὐτοσχεδιάζοιμι’. ἱστοροῦσι δ’ ὡς οὐδὲ λύχνον ἔσβεσεν, ἄχρι πεντήκοντα ἐτῶν ἐγένετο, διακριβῶν τοὺς λόγους. αὐτὸς δέ φησιν ὑδροποσίᾳ χρήσασθαι. ἔγνω δ’ αὐτὸν καὶ Λυσίας ὁ ῥήτωρ καὶ Ἰσοκράτης εἶδε πολιτευόμενον ἄχρι τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης, καί τινες τῶν Σωκρατικῶν φιλοσόφων. τοὺς δὲ πλείστους λόγους εἶπεν D αὐτοσχεδιάσας, εὖ πρὸς αὐτὸ πεφυκώς. πρῶτος δ’ ἔγραψε στεφανωθῆναι αὐτὸν χρυσῷ στεφάνῳ Ἀριστόνικος Νικοφάνους Ἀναγυράσιος, ὑπωμόσατο δὲ Διώνδας.

Θ′. ΥΠΕΡΕΙΔΗΣ.

1. Ὑπερείδης Γλαυκίππου μὲν ἦν πατρὸς τοῦ Διονυσίου, τῶν δὲ δήμων Κολλυτεύς. ἔσχε δ’ υἱὸν ὁμώνυμον τῷ πατρὶ Γλαύκιππον, ῥήτορα καὶ λόγους συγγράψαντα· οὗ πάλιν Ἀλφίνους ἐγένετο. ἀκροα-

8 ἂν Duebnerus 11 διακριβῶν Lambinus: διακρίνων ib. αὐτὸς] in or. 6, 30. 19, 46 15 τοὺς δὲ πλείστους — πεφυκώς] suspecta Westermanno 16 αὐτὸ R: αὐτοὺς 21 ὑπερίδης libri hic et infra 22 Westermannus: τὸν δὲ δῆμον ib. idem: κολιττεύς

τὴς δὲ Πλάτωνος γενόμενος τοῦ φιλοσόφου ἅμα Λυκούργῳ καὶ Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος ἐπολιτεύσατο Ἀθήνησι, καθ' ὃν χρόνον Ἀλέξανδρος τῶν Ἑλληνικῶν E ἥπτετο πραγμάτων· καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν ὧν ᾔτει παρ' Ἀθηναίων ἀντεῖπε, καὶ περὶ τῶν τριήρων· συνεβούλευσε δὲ καὶ τὸ ἐπὶ Ταινάρῳ ξενικὸν μὴ διαλῦσαι, οὗ Χάρης ἡγεῖτο, εὐνόως πρὸς τὸν στρατηγὸν διακείμενος. τὸ δὲ πρῶτον μισθοῦ δίκας ἔλεγε. δόξας δὲ κεκοινωνηκέναι τῶν Περσικῶν χρημάτων Ἐφιάλτῃ τριήραρχός τε αἱρεθείς, ὅτε Βυζάντιον ἐπολιόρκει Φίλιππος, βοηθὸς Βυζαντίοις ἐκπεμφθείς, κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον ὑπέστη χορηγῆσαι, τῶν ἄλλων λειτουργίας πάσης ἀφειμένων. ἔγραψε δὲ καὶ Δημοσθένει τιμάς, καὶ τοῦ ψηφίσματος F ὑπὸ Διώνδα παρανόμων γραφέντος ἀπέφυγε. φίλος δ' ὢν τοῖς περὶ Δημοσθένη καὶ Λυσικλέα καὶ Λυκοῦργον, οὐκ ἐνέμεινε μέχρι τέλους· ἀλλ' ἐπεὶ Λυσικλῆς μὲν καὶ Λυκοῦργος ἐτεθνήκεσαν, Δημοσθένης δ' ὡς παρ' Ἁρπάλου δωροδοκήσας ἐκρίνετο, προχειρισθεὶς ἐξ ἁπάντων (μόνος γὰρ ἔμεινεν ἀδωροδόκητος) κατηγόρησεν αὐτοῦ. κριθεὶς δ' ὑπὸ τοῦ Ἀριστογείτονος παρανόμων ἐπὶ τῷ γράψαι μετὰ Χαιρώνειαν τοὺς μετοίκους πολίτας ποιήσασθαι τοὺς 849 δὲ δούλους ἐλευθέρους, ἱερὰ δὲ καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀποθέσθαι, ἀπέφυγεν.

2 Blumius: λυκούργου 9 ἔλεγε] ἔδειξε mei. ἔλεξε? ib. δόξας δὲ] ἔδοξε δὲ καὶ R 12 τὸν αὐτὸν ἐνιαυτὸν Boeckhius 14 R cum Photio; Δημοσθένους 15 Διώνδα] Διοδότου Photius

αἰτιωμένων δέ τινων αὐτὸν ὡς παριδόντα πολλοὺς νόμους ἐν τῷ ψηφίσματι, ‘ἐπεσκότει’ ἔφη ‘μοι τὰ Μακεδόνων ὅπλα’ καί ‘οὐκ ἐγὼ τὸ ψήφισμα ἔγραψα ἡ δ’ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη’. μετὰ μέντοι τοῦτο νεκρῶν ἔδωκεν ἀναίρεσιν ὁ Φίλιππος φοβηθείς, πρότερον οὐ δοὺς τοῖς ἐλθοῦσιν ἐκ Λεβαδείας κήρυξιν. ὕστερον δὲ μετὰ τὰ περὶ Κραννῶνα συμβάντα ἐξαιτηθεὶς ὑπ’ Ἀντιπάτρου καὶ μέλλων ἐκδίδοσθαι ὑπὸ
B τοῦ δήμου ἔφυγεν ἐκ τῆς πόλεως εἰς Αἴγιναν ἅμα τοῖς κατεψηφισμένοις· καὶ συμβαλὼν Δημοσθένει καὶ περὶ τῆς διαφορᾶς ἀπολογησάμενος, ἀπαλλαγεὶς ἐκεῖθεν, ὑπ’ Ἀρχίου τοῦ Φυγαδοθήρου ἐπικληθέντος, Θουρίου μὲν τὸ γένος ὑποκριτοῦ δὲ τὰ πρῶτα τότε δὲ τῷ Ἀντιπάτρῳ βοηθοῦντος, ἐλήφθη πρὸς βίαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ποσειδῶνος ἐχόμενος τοῦ ἀγάλματος· καὶ ἀχθεὶς πρὸς Ἀντίπατρον εἰς Κόρινθον, ἔπειτα βασανιζόμενος, διέφαγε τὴν γλῶτταν, ὥστε μηδὲν ἐξειπεῖν τῶν τῆς πόλεως ἀπορρήτων δυνηθῆναι· καὶ οὕτως ἐτελεύτησε, Πυανεψιῶνος
C ἐνάτῃ ἱσταμένου. Ἕρμιππος δέ φησιν αὐτὸν γλωττοτομηθῆναι εἰς Μακεδονίαν ἐλθόντα καὶ ῥιφῆναι ἄταφον, Ἀλφίνουν δ’ ἀνεψιὸν ὄντα αὐτῷ ἤ, ὥς τινες, Γλαυκίππου τοῦ υἱοῦ τὸν υἱὸν διά Φιλοπείθους τινὸς ἰατροῦ λαβόντα ἐξουσίαν τοῦ σώματος καῦσαι αὐτὸν καὶ τὰ ὀστᾶ κομίσαι εἰς Ἀθήνας τοῖς προσήκουσι παρὰ τὰ Ἀθηναίων καὶ Μακεδόνων

3 καὶ οὐκ Photius: οὐκ   6 Westermannus: λεβαδίας   7 Blassius: κράνωνα   15 τοῦ Blassius   20 Ἕρμιππος] Mueller. 3 p. 50   23 τοῦ υἱοῦ *: τινὸς aut υἱοῦ

δόγματα· οὐ μόνον γὰρ κελεῦσαι αὐτοὺς φυγεῖν, ἀλλὰ μηδ' ἐν τῇ οἰκείᾳ ταφῆναι. οἱ δ' ἐν Κλεωναῖς ἀποθανεῖν αὐτὸν λέγουσιν, ἀπαχθέντα μετὰ τῶν ἄλλων, ὅπου γλωττοτομηθῆναι καὶ διαφθαρῆναι ὃν προείρηται τρόπον· τοὺς δ' οἰκείους τὰ ὀστᾶ λαβόντας ** θάψαι τε ἅμα τοῖς γονεῦσι πρὸ τῶν Ἱππάδων πυλῶν, ὥς φησιν Ἡλιόδωρος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Μνημάτων. νυνὶ δὲ κατερήρειπται τὸ μνῆμα καὶ D ἔστιν ἄδηλον. πάντων δὲ κατὰ τὴν δημηγορίαν διενεγκεῖν λέγεται· τέτακται δὲ ὑπ' ἐνίων πρὸ Δημοσθένους. φέρονται δ' αὐτοῦ λόγοι ἑβδομήκοντα ἑπτά, ὧν γνήσιοί εἰσι πεντήκοντα δύο. ἐγένετο δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια καταφερής, ὡς ἐκβαλεῖν μὲν τὸν υἱὸν εἰσαγαγεῖν δὲ Μυρρίνην τὴν πολυτελεστάτην ἑταίραν, ἐν Πειραιεῖ δ' ἔχειν Ἀρισταγόραν, ἐν Ἐλευσῖνι δ' ἐν τοῖς ἰδίοις κτήμασι Φίλαν τὴν Θηβαίαν, εἴκοσι μνῶν λυτρωσάμενος. ἐποιεῖτό τε τὸν E περίπατον ἐν τῇ ἰχθυοπώλιδι ὁσημέραι. ὡς εἰκὸς δέ, καὶ δίκῃ Φρύνῃ τῇ ἑταίρᾳ ἀσεβεῖν κρινομένῃ συνεξητάσθη· αὐτὸς γὰρ τοῦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου δηλοῖ· μελλούσης δ' αὐτῆς ἁλίσκεσθαι, παραγαγὼν εἰς μέσον καὶ περιρρήξας τὴν ἐσθῆτα ἐπέδειξε τὰ στέρνα τῆς γυναικός· καὶ τῶν δικαστῶν εἰς τὸ κάλ-

6 lac. indicavit Blassius ib. τε] γε Westermannus. 7 Ἡλιόδωρος] Διόδωρος Ruhnkenius, cf. Mueller. 2 p. 354 16 Φίλαν τὴν Keilius (ex Athen. p. 590 d): φίλτην ib. Θηβαίαν] Ἀθηναίαν idem 18 ὡς εἰκὸς δὲ καὶ δίκῃ] ὡς εἰκός. καὶ δὴ καὶ R. ὡμιληκὼς δὲ καὶ Φρύνῃ κἑ Buecheler., deleto δίκῃ ut glossemate. ἑωθινός. καὶ δίκῃ κἑ Blassius. Equidem pro καὶ δίκῃ malim κἂν δίκῃ

λος ἀπιδόντων, ἀφείθη. συνετίθει δ' ἡσυχῇ κατὰ τοῦ Δημοσθένους ἐγκλήματα, ὡς καὶ φωραθῆναι· νοσοῦντος γὰρ τοῦ Ὑπερείδου, ἧκοντα εἰς τὴν οἰκίαν
F τὸν Δημοσθένη ὡς ἐπισκεψόμενον καταλαβεῖν κατέχοντα τὸ καθ' αὐτοῦ βιβλίον· τούτου δ' ἀγανακτοῦντος, εἶπε 'φίλον μὲν ὄντα οὐδὲν λυπήσει, ἐχθρὸν δὲ γενόμενον κωλύσει τι κατ' ἐμοῦ πρᾶξαι'. ἐψηφίσατο δὲ καὶ τιμὰς Ἰόλᾳ τῷ δοκοῦντι Ἀλεξάνδρῳ τὸ φάρμακον δοῦναι. ἐκοινώνησε δὲ καὶ Λεωσθένει τοῦ Λαμιακοῦ πολέμου, καὶ ἐπὶ τοῖς πεσοῦσιν εἶπε τὸν ἐπιτάφιον θαυμασίως. Φιλίππου δὲ πλεῖν ἐπ' Εὐβοίας παρεσκευασμένου καὶ τῶν Ἀθηναίων εὐλαβῶς ἐχόντων, τεσσαράκοντα τριήρεις ἤθροισεν ἐξ ἐπιδόσεως καὶ πρῶτος ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ παι-
850 δὸς ἐπέδωκε δύο τριήρεις. συστάντος δὲ πρὸς Δηλίους ἀμφισβητήματος, ποτέρους δεῖ προΐστασθαι τοῦ ἱεροῦ, αἱρεθέντος Αἰσχίνου συνειπεῖν, ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴ Ὑπερείδην ἐχειροτόνησεν· καὶ ἔστιν ὁ λόγος Δηλιακὸς ἐπιγεγραμμένος. ἐπρέσβευσε δὲ καὶ πρὸς Ῥοδίους. ἡκόντων δὲ καὶ παρ' Ἀντιπάτρου πρέσβεων, ἐπαινούντων τὸν Ἀντίπατρον ὡς χρηστόν, ἀπαντήσας αὐτοῖς εἶπεν 'οἴδαμεν ὅτι χρηστὸς ὑπάρχει, ἀλλ' ἡμεῖς γ' οὐ δεόμεθα χρηστοῦ δεσπότου'. λέγεται δ' ἄνευ ὑποκρίσεως δημηγορῆσαι
B καὶ μόνον διηγεῖσθαι τὰ πραχθέντα καὶ τούτοις

5 κατ' αὐτοῦ Duebnerus, nihil opus 6 R: οὐδένα 8 καὶ τιμὰς] om. mei ib. δοκοῦντι R: δόντι 9 δοῦναι del. Amyotus cum Photio ib. Λεωσθένει X: δημοσθένη 22 οἴδαμεν X ex Photio: οἶδα μὲν cf. Stob. 13, 31

οὐκ ἐνοχλεῖν τοὺς δικαστάς. ἐπέμφθη δὲ καὶ πρὸς Ἠλείους ἀπολογησόμενος ὑπὲρ Καλλίππου τοῦ ἀθλητοῦ, ἔχοντος αἰτίαν φθεῖραι τὸν ἀγῶνα, καὶ ἐνίκησε. γραψάμενος δὲ καὶ τὴν Φωκίωνος δωρεάν, ἣν εἶπε Μειδίας Μειδίου Ἀναγυράσιος ἐπὶ Ξενίου ἄρχοντος, Γαμηλιῶνος ἑβδόμῃ φθίνοντος, ἡττήθη.

Ι΄. ΔΕΙΝΑΡΧΟΣ.

1. Δείναρχος Σωκράτους ἢ Σωστράτου, ὡς μέν τινες ἐγχώριος, ὡς δέ τισι δοκεῖ Κορίνθιος, ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας ἔτι νέος, καθ᾽ ὃν χρόνον Ἀλέξανδρος C ἐπῄει τὴν Ἀσίαν, κατοικήσας αὐτόθι ἀκροατὴς μὲν ἐγένετο Θεοφράστου τοῦ διαδεξαμένου τὴν Ἀριστοτέλους διατριβήν, ὡμίλησε δὲ καὶ Δημητρίῳ τῷ Φαληρεῖ· μάλιστα δὲ προσῄει τῷ πολιτεύεσθαι μετὰ τὴν Ἀντιπάτρου τελευτήν, τῶν μὲν ἀνῃρημένων ῥητόρων τῶν δὲ πεφευγότων. φίλος δὲ Κασάνδρῳ γενόμενος, ὡς ἐπὶ πλεῖστον προέκοψε χρήματα τῶν λόγων εἰσπραττόμενος, οὓς τοῖς δεομένοις συνέγραφεν· ἀντετάξατο δὲ πρὸς τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ῥητόρων, οὐκ εἰς δῆμον παριών· οὐ γὰρ οἷός τ᾽ ἦν· ἀλλὰ τοῖς ἐναντιουμένοις λόγους συγγράφων· καὶ ἐπεὶ Ἅρπαλος διέδρα, πλείους λόγους συνέγραψε κατὰ τῶν αἰτίαν λαβόντων δωροδοκῆσαι. D

3 καὶ οὐκ ἐνίκησε Meierus. καὶ νικῆσαι Kiesslingius. καὶ ἐνικήθη Westermannus coll. Paus. 5, 21, 3 5 ἐπὶ Ξενίου] ἐπ᾽ Εὐξενίππου Schaeferus 10 Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διέβη R 11 ἐπῄει X: ἐπὶ 14 δὲ προσῄει τῷ W: δὲ τῷ Fort. δ᾽ ἔγνω 15 Ἀντιπάτρου] Ἀλεξάνδρου Westermannus 16 Κασσάνδρῳ hic et infra idem 17 γράμματα mei 23 Blassius: συνέγραφε

καὶ τούτους τοῖς κατηγόροις ἐξέδωκε. χρόνῳ δ' ὕστερον αἰτιαθεὶς εἰς λόγους παραγίνεσθαι Ἀντιπάτρῳ καὶ Κασάνδρῳ περὶ τὴν κατάληψιν τῆς Μουνυχίας, ἡνίκα ὑπ' Ἀντιγόνου καὶ Δημητρίου ἐφρουρήθη ἐπ' Ἀναξικράτους ἄρχοντος, ἐξαργυρισάμενος τὰ πλεῖστα τῆς οὐσίας ἔφυγεν εἰς Χαλκίδα. διατρίψας δ' ἐπὶ τῆς φυγῆς ὡς πεντεκαίδεκα ἔτη, καὶ πολλὴν οὐσίαν κτησάμενος κατῆλθε, πραξάντων αὐτῷ τὴν κάθοδον τῶν περὶ Θεόφραστον ἅμα τοῖς ἄλλοις φυγάσι. καταλύσας δὲ παρὰ Προξένῳ ἑταίρῳ E αὐτοῦ καὶ τὸ χρυσίον ἀπολέσας, ἤδη γηραιὸς ὢν καὶ τὰς ὁράσεις ἀσθενής, οὐ βουλομένου τοῦ Προξένου ἀναζητεῖν, λαγχάνει αὐτῷ δίκην καὶ τότε πρῶτον εἶπεν ἐν δικαστηρίῳ. σῴζεται δ' αὐτοῦ καὶ ὁ λόγος. φέρονται δ' αὐτοῦ καὶ λόγοι γνήσιοι ἑξήκοντα τέσσαρες· τούτων ἔνιοι παραλαμβάνονται ὡς Ἀριστογείτονος. ζηλωτὴς δ' ἐγένετο Ὑπερείδου ἤ ὥς τινες διὰ τὸ παθητικὸν Δημοσθένους καὶ τὸ σφοδρόν· τῶν σχημάτων δ' αὐτοῦ μιμητὴς ὑπάρχει.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Α'.

F 1. Δημοχάρης Λάχητος Λευκονοεὺς αἰτεῖ Δημοσθένει τῷ Δημοσθένους Παιανιεῖ δωρεὰν εἰκόνα χαλκῆν ἐν ἀγορᾷ καὶ σίτησιν ἐν πρυτανείῳ καὶ προεδρίαν αὐτῷ καὶ ἐκγόνων ἀεὶ τῷ πρεσβυτάτῳ·

4 malim Μουνιχίας 12 οὐ X 16 ὡς] ὡς ὁ κατὰ X 18 Δημοσθένους διὰ τὸ παθητικὸν καὶ σφοδρόν R 22 Δημοχάρης Basileensis: Τιμοχάρης ib. Westermannus: λευκονθεὺς 25 ἐκγόνων Emperius: ἐγγόνων

εὐεργέτῃ καὶ συμβούλῳ γεγονότι πολλῶν καὶ καλῶν
τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων καὶ τήν τε οὐσίαν εἰς τὸ
κοινὸν καθεικότι τὴν ἑαυτοῦ καὶ ἐπιδόντι τάλαντα
ὀκτὼ καὶ τριήρη, ὅτε ὁ δῆμος ἠλευθέρωσεν Εὔβοιαν·
καὶ ἑτέραν, ὅτε εἰς Ἑλλήσποντον Κηφισόδωρος ἐξέ-
πλευσε· καὶ ἑτέραν, ὅτε Χάρης καὶ Φωκίων στρα- 851
τηγοὶ ἐξεπέμφθησαν εἰς Βυζάντιον ὑπὸ τοῦ δήμου·
καὶ λυτρωσαμένῳ πολλοὺς τῶν ἁλόντων ἐν Πύδνῃ
καὶ Μεθώνῃ καὶ Ὀλύνθῳ ὑπὸ Φιλίππου· καὶ χορη-
γίαν ἀνδράσιν ἐπιδόντι, ὅτι ἐκλιπόντων τῶν Παν-
διονιδῶν τοῦ χορηγεῖν ἐπέδωκε καὶ καθώπλισε τοὺς
πολίτας τῶν ἐλλειπόντων· καὶ εἰς τὴν τειχοποιίαν
ἀνάλωσε χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου, ἐπιδόντος
αὐτοῦ τρία τάλαντα καὶ ἃς ἐπέδωκε δύο τάφρους
περὶ τὸν Πειραιᾶ ταφρεύσας· καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαι-
ρωνείᾳ μάχην ἐπέδωκε τάλαντον, καὶ εἰς τὴν σιτω- B
νίαν ἐπέδωκεν ἐν τῇ σιτοδείᾳ τάλαντον· καὶ ὅτι
εἰς συμμαχίαν τῷ δήμῳ προσηγάγετο πείσας καὶ
εὐεργέτης γενόμενος καὶ σύμβουλος, δι' ὧν ἔπεισε
Θηβαίους Εὐβοεῖς Κορινθίους Μεγαρεῖς Ἀχαιοὺς
Λοκροὺς Βυζαντίους Μεσσηνίους, καὶ δυνάμεις ἃς

2 *δήμῳ τῷ* Ladekius: *δήμῳ τῶν* 3 *καθεικότι*] *τεθεικότι* aut *κατατεθεικότι* Schoellius 5 *Κηφισόδωρος*] *Κηφισοφῶν* Schaeferus 10 *ἐπιδόντι*] del. Ladekius cum Westermanno 12 *αὐτῶν ἐλλειπόντων* idem 13 *ἐπιδόντος αὐτοῦ τρία τάλαντα κέ*] cf. Ladekius (Wien. Stud. p. 88 sq.) 17 *ὅτι* Ladekius cum Westermanno: *ὅτε* 19 *σύμβουλος*] add. *ἀγαθός* Schoellius ib. *δι' ὧν*] idem valere atque *διὰ τούτων οὓς* Ladekius contendit; item de inseqq. 21 *ἃς* et *ἣν* (p. 198, 3) suspecta Westermanno, sed secundum Ladekium *δυνάμεις ἃς* idem est ac *διὰ δυνάμεων ἃς* et *σύνταξιν — ἣν* = *διὰ συντάξεως χρημάτων ἣν*

συνεστήσατο τῷ δήμῳ καὶ τοῖς συμμάχοις, πεζοὺς μὲν μυρίους ἱππέας δὲ χιλίους, καὶ σύνταξιν χρημάτων ἣν ἔπεισε πρεσβεύσας διδόναι τοὺς μὲν συμμάχους εἰς τὸν πόλεμον πλείω πεντακοσίων ταλάντων· καὶ ὡς ἐκώλυσε Πελοποννησίους ἐπὶ Θήβας Ἀλεξάνδρῳ βοηθῆσαι, χρήματα δοὺς καὶ αὐτὸς
C πρεσβεύσας· καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ καλῶν τῷ δήμῳ συμβούλῳ γεγονότι καὶ πεπολιτευμένῳ τῶν καθ' ἑαυτὸν πρὸς ἐλευθερίαν καὶ δημοκρατίαν ἄριστα· φυγόντι δὲ δι' ὀλιγαρχίαν, καταλυθέντος τοῦ δήμου, καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ ἐν Καλαυρίᾳ διὰ τὴν πρὸς τὸν δῆμον εὔνοιαν, πεμφθέντων στρατιωτῶν ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ Ἀντιπάτρου, διαμείναντι ἐν τῇ πρὸς τὸ πλῆθος εὐνοίᾳ καὶ οἰκειότητι, καὶ οὔτε ὑποχειρίῳ γενομένῳ τοῖς ἐχθροῖς οὔτε τι ἀνάξιον ἐν τῷ κινδύνῳ πράξαντι τοῦ δήμου.

B'.

D 1. Ἄρχων Πυθάρατος· Λάχης Δημοχάρους Λευκονοεὺς αἰτεῖ δωρεὰν τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων Δημοχάρει Λάχητος Λευκονοεῖ εἰκόνα χαλκῆν ἐν ἀγορᾷ καὶ σίτησιν ἐν πρυτανείῳ αὐτῷ καὶ τῶν ἐκγόνων ἀεὶ τῷ πρεσβυτάτῳ καὶ προεδρίαν ἐν πᾶσι τοῖς ἀγῶσιν, εὐεργέτῃ καὶ συμβούλῳ γεγο-

3 μὲν] del. Ladekius 4 πεντακοσίων] i. e. φ'. Pro eo Vaticanus exhibet φη̄ quod legi potest etiam πεντακοσίων ὀκτὼ 5 ὡς] ὅτι Westermannus 11 τελευτήσαντι αὐτῷ Frankius 15 τι M 18 λευκονεὺς et λευκονεῖ (20) exhibent codices 20 τὸν Ladekius: τῶν 21 αὐτῷ Westermannus 22 Emperius: ἐγγόνων

νότι ἀγαθῷ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων καὶ εὐεργετηκότι τὸν δῆμον τάδε· πρεσβεύοντι καὶ γράφοντι καὶ πολιτευομένῳ ** οἰκοδομὴν τειχῶν, καὶ παρασκευὴν ὅπλων καὶ βελῶν καὶ μηχανημάτων, καὶ ὀχυρωσαμένῳ τὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ τετραετοῦς πολέμου, καὶ εἰρήνην καὶ ἀνοχὰς καὶ συμμαχίαν ποιησαμένῳ πρὸς E Βοιωτούς· ἀνθ' ὧν ἐξέπεσεν ὑπὸ τῶν καταλυσάντων τὸν δῆμον· καὶ ὡς κατῆλθεν ἐπὶ Διοκλέους ἄρχοντος ὑπὸ τοῦ δήμου, συστείλαντι τὴν διοίκησιν πρώτῳ καὶ φεισαμένῳ τῶν ὑπαρχόντων καὶ πρεσβεύσαντι πρὸς Λυσίμαχον καὶ λαβόντι τῷ δήμῳ τριάκοντα τάλαντα ἀργυρίου καὶ πάλιν ἕτερα ἑκατόν· καὶ γράψαντι πρεσβείαν πρὸς Πτολεμαῖον εἰς Αἴγυπτον, καθ' ἣν ἐκπλεύσαντες πεντήκοντα ἐκόμισαν τάλαντα ἀργυρίου τῷ δήμῳ· καὶ πρὸς Ἀντίπατρον πρεσβεύσαντι καὶ λαβόντι εἴκοσι τάλαντα ἀργυρίου καὶ Ἐλευσῖνα κομισαμένῳ τῷ δήμῳ καὶ F ταῦτα πείσαντι ἑλέσθαι τὸν δῆμον καὶ πράξαντι, καὶ φυγόντι μὲν ὑπὲρ δημοκρατίας, μετεσχηκότι δὲ οὐδεμιᾶς ὀλιγαρχίας οὐδὲ ἀρχὴν οὐδεμίαν ἠρχότι καταλελυκότος τοῦ δήμου· καὶ μόνῳ Ἀθηναίων τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν πολιτευσαμένων μὴ μεμελετηκότι τὴν πατρίδα κινεῖν ἑτέρῳ πολιτεύματι ἢ δημοκρατίᾳ· καὶ τὰς κρίσεις καὶ τοὺς νόμους καὶ τὰ δικαστήρια καὶ τὰς οὐσίας πᾶσιν Ἀθηναίοις ἐν

1 τῷ Ladekius: τῶν   3 lac. indicavit Westermannus supplens ex. c. ita: ἀεὶ καλῶς καὶ καθαρῶς, καὶ κατεργασαμένῳ   7 ὑπὸ idem: ἀπὸ   10 M: πρεσβευόντων aut πρεσβευσάντων   15 Ἀντίπατρον] Ἀντίγονον Clinton   17 Niebuhrius: ἐλευσίνια   19 ὑπὲρ X: ὑπὸ

ἀσφαλεῖ ποιήσαντι διὰ τῆς αὑτοῦ πολιτείας καὶ μηδὲν ὑπεναντίον τῇ δημοκρατίᾳ πεπραχότι μήτε λόγῳ μήτε ἔργῳ.

Γ′.

1. Λυκόφρων Λυκούργου Βουτάδης ἀπεγράψατο αὑτῷ εἶναι σίτησιν ἐν πρυτανείῳ κατὰ τὴν δοθεῖσαν δωρεὰν ὑπὸ τοῦ δήμου Λυκούργῳ Βουτάδῃ.
852 ἐπὶ Ἀναξικράτους ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἀντιοχίδος ἕκτης πρυτανείας, Στρατοκλῆς Εὐθυδήμου Διομειεὺς εἶπεν. ἐπειδὴ Λυκοῦργος Λυκόφρονος Βουτάδης παραλαβὼν παρὰ τῶν ἑαυτοῦ προγόνων οἰκείαν ἐκ παλαιοῦ τὴν πρὸς τὸν δῆμον εὔνοιαν, καὶ οἱ πρόγονοι οἱ Λυκούργου, Λυκομήδης τε καὶ Λυκοῦργος, καὶ ζῶντες ἐτιμῶντο ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ τελευτήσασιν αὐτοῖς δι' ἀνδραγαθίαν ἔδωκεν ὁ δῆμος δημοσίας ταφὰς ἐν Κεραμεικῷ· καὶ Λυκοῦργος αὐτὸς
B πολιτευόμενος νόμους τε πολλοὺς καὶ καλοὺς ἔθηκε τῇ πατρίδι, καὶ γενόμενος τῆς κοινῆς προσόδου ταμίας τῇ πόλει ἐπὶ τρεῖς πενταετηρίδας καὶ διανείμας ἐκ τῆς κοινῆς προσόδου μύρια καὶ ὀκτακισχίλια καὶ ἐνακόσια τάλαντα· πολλὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν διὰ πίστεως λαβὼν καὶ προδανείσας καὶ εἰς τοὺς τῆς πόλεως καιροὺς καὶ τοῦ δήμου τὰ πάντα ἑξακόσια καὶ πεντήκοντα τάλαντα· δόξας δὲ ἅπαντα

9 Schoemannus: ἐν τῇ πρυτανείᾳ ib. X: διομηδεὺς 13 Λυκομήδης Pinzgerus ex p. 843 e: διομήδης 19 ἐπὶ τρεῖς M ex p. 841 b: ἐπιτρέπει ib. malim πεντετηρίδας ib. διανείμας] διοικήσας Coraes 21 ἐνακόσια] ἑξακόσια idem ex p. l. ib. δέ] τε idem 24 ἑξακόσια] διακόσια Sauppius ex p. 841 d

ταῦτα δικαίως διῳκηκέναι πολλάκις ἐστεφανώθη ὑπὸ τῆς πόλεως· ἔτι δὲ αἱρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου χρήματα πολλὰ συνήγαγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ παρασκευάσας τῇ θεῷ κόσμον, νίκας τε ὁλοχρύσους πομπεῖά τε χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ κόσμον χρυσοῦν εἰς ἑκατὸν κανηφόρους· χειροτονηθεὶς δὲ ἐπὶ τῆς C τοῦ πολέμου παρασκευῆς ὅπλα μὲν πολλὰ καὶ βελῶν μυριάδας πέντε ἀνήνεγκεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τετρακοσίας δὲ τριήρεις πλωΐμους κατεσκεύασε, τὰς μὲν ἐπισκευάσας τὰς δὲ ἐξ ἀρχῆς ναυπηγησάμενος· πρός τε τούτοις ἡμίεργα παραλαβὼν τούς τε νεωσοίκους καὶ τὴν σκευοθήκην καὶ τὸ θέατρον τὸ Διονυσιακὸν ἐξειργάσατο, καὶ ἐπετέλεσε τό τε στάδιον τὸ Παναθηναϊκὸν καὶ τὸ γυμνάσιον τὸ κατὰ Λύκειον κατεσκεύασε, καὶ ἄλλαις πολλαῖς κατασκευαῖς ἐκόσμησε τὴν πόλιν· Ἀλεξάνδρου τε τοῦ βασιλέως ἅπασαν μὲν τὴν Ἀσίαν κατεστραμμένου, κοινῇ δὲ πᾶσι τοῖς D Ἕλλησιν ἐπιτάττειν ἀξιοῦντος, ἐξαιτήσαντος Λυκοῦργον ὡς ἐναντία πράττοντα αὐτῷ, οὐκ ἐξέδωκεν ὁ δῆμος παρ' Ἀλεξάνδρου φόβον· καὶ διδοὺς εὐθύνας πολλάκις τῶν πεπολιτευμένων ἐν ἐλευθέρᾳ καὶ δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει διετέλεσεν ἀνεξέλεγκτος καὶ ἀδωροδόκητος τὸν ἅπαντα χρόνον· ὅπως ἂν

5 Coraes: ἀργύρεα 6 ἐπὶ τὴν — παρασκευὴν Nissenus ex p. 841 c 8 τετρακοσίους mei 9 δὲ Coraes 13 ἀπετέλεσε idem 14 τὸ κατὰ Schoemannus: καὶ τὸ 16 τοῦ ἅπασαν Westermannus ib. ἅπασαν — ἀξιοῦντος] suspecta Blumio 18 ita M: ἐξαιτήσας — πράττοντος 19 αὐτῷ Blumius: αὐτοῦ 20 παρ'] διὰ τὸν παρ' W ib. δοὺς Coraes 23 χρόνον ὧν idem

εἰδῶσι πάντες, διότι τοὺς προαιρουμένους ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐλευθερίας δικαίως πολιτεύεσθαι καὶ ζῶντας μὲν περὶ πλείστου ποιεῖται καὶ τελευτήσασι δὲ ἀποδίδωσι χάριτας ἀειμνήστους·
E ἀγαθῇ τύχῃ δεδόχθαι τῷ δήμῳ ἐπαινέσαι μὲν Λυκοῦργον Λυκόφρονος Βουτάδην ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης καὶ στῆσαι αὐτοῦ τὸν δῆμον χαλκῆν εἰκόνα ἐν ἀγορᾷ, πλὴν εἴ που ὁ νόμος ἀπαγορεύει μὴ ἱστάναι, δοῦναι δὲ σίτησιν ἐν πρυτανείῳ τῶν ἐκγόνων ἀεὶ τῶν Λυκούργου τῷ πρεσβυτάτῳ εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον καὶ εἶναι κύρια πάντα τὰ ψηφίσματα αὐτοῦ, ἀναθεῖναι δὲ τὸν γραμματέα τοῦ δήμου ἐν στήλαις λιθίναις καὶ στῆσαι ἐν ἀκροπόλει πλησίον τῶν ἀναθημάτων· εἰς δὲ τὴν ἀναγραφὴν τῶν στηλῶν δοῦναι τὸν ταμίαν τοῦ δήμου πεντήκοντα δραχμὰς ἐκ τῶν εἰς τὰ ψηφίσματα ἀναλισκομένων τῷ δήμῳ.

3 M: πλεῖστον 8 εἴ που] ὅπου Coraes 10 Turicenses: ἐγγόνων ib. τῶν] τοῦ mei 11 καὶ εἶναι κύρια — γραμματέα] ita disposuit verba Duebnerus: ἀναθεῖναι δ' αὐτοῦ καὶ εἶναι κύρια πάντα τὰ ψηφίσματα τὸν γραμματέα 16 τὰ] τὰ κατὰ Boeckhius

* ΣΥΓΚΡΙΣΕΩΣ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΕΠΙΤΟΜΗ. 853

1. ** Ὡς μὲν κοινῶς καὶ καθόλου εἰπεῖν πολλῷ προκρίνει τὸν Μένανδρον, ὡς δ' ἐπὶ μέρους καὶ ταῦτα προστίθησι· 'τὸ φορτικόν' φησίν 'ἐν λόγοις B καὶ θυμελικὸν καὶ βάναυσον ὥς ἐστιν Ἀριστοφάνει, Μενάνδρῳ δ' οὐδαμῶς. καὶ γὰρ ὁ μὲν ἀπαίδευτος καὶ ἰδιώτης, οἷς ἐκεῖνος λέγει, ἁλίσκεται· ὁ δὲ πεπαιδευμένος δυσχερανεῖ· λέγω δὲ τὰ ἀντίθετα καὶ ὁμοιόπτωτα καὶ παρωνυμίας. τούτοις γὰρ ὁ μὲν μετὰ τοῦ προσήκοντος λόγου καὶ ὀλιγάκις χρῆται ἐπιμελείας αὐτὰ ἀξιῶν, ὁ δὲ καὶ πολλάκις καὶ οὐκ εὐκαίρως καὶ ψυχρῶς· ἐπαινεῖται γάρ' φησίν 'ὅτι τοὺς ταμίας ἐβάπτισεν, οὐχὶ ταμίας ἀλλὰ Λαμίας ὄντας· καί

'οὗτος ἤτοι καικίας ἢ συκοφαντίας πνεῖ' C

καί

'γάστριζε καὶ τοῖς ἐντέροις καὶ τοῖς κόλοις'

καί

'ὑπὸ τοῦ γέλωτος εἰς Γέλαν ἀφίξομαι'

3 lacunam ego addidi 6 ὥς ἐστιν] malim πρόσεστιν 9 malim δυσχεραίνει 14 ἐβάπτισεν οὐχὶ ταμίας ἀλλὰ Λαμίας ὄντας] om. Kock ceterique fragmentorum collectores 16 Arist. Equ. 437 ib. ἤτοι] ἤδη idem 18 W ex Arist. Equ. 454: γαστρὶ ζῇ — κώλοις 20 Kock. 1 p. 546 ib. τοῦ Elmsleius ib. Γέλαν X versio: τὸ γελᾶν

καί

‘τί δῆτά σοι δράσω, κακόδαιμον, ἀμφορεὺς
ἐξοστρακισθείς;’

καί

‘ἄγρια γὰρ ἡμᾶς, ὦ γυναῖκες, δρᾷ κακά,
ἅτ’ ἐν ἀγρίοισι τοῖς λαχάνοις αὐτὸς τραφείς’

καί

‘ἀλλ’ ἦ τριχόβρωτες τὸν λόφον μου κατέφαγον’

καί

‘φέρε δεῦρο γοργόνωτον ἀσπίδος κύκλον.’
‘κἀμοὶ πλακοῦντος τυρόνωτον δὸς κύκλον’

καὶ πολλὰ τοιαῦτα. ἔνεστι μὲν οὖν ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν ὀνομάτων αὐτῷ τὸ τραγικὸν τὸ κωμικὸν τὸ σοβαρὸν τὸ πεζόν, ἀσάφεια κοινότης, ὄγκος καὶ δίαρμα, σπερμολογία καὶ φλυαρία ναυτιώδης. καὶ
D τοσαύτας διαφορὰς ἔχουσα καὶ ἀνομοιότητας ἡ λέξις οὐδὲ τὸ πρέπον ἑκάστῃ καὶ οἰκεῖον ἀποδίδωσιν· οἷον λέγω βασιλεῖ τὸν ὄγκον ῥήτορι τὴν δεινότητα γυναικὶ τὸ ἁπλοῦν ἰδιώτῃ τὸ πεζὸν ἀγοραίῳ τὸ φορτικόν· ἀλλ’ ὥσπερ ἀπὸ κλήρου ἀπονέμει τοῖς προσώποις τὰ προστυχόντα τῶν ὀνομάτων, καὶ οὐκ ἂν διαγνοίης εἴθ’ υἱός ἐστιν εἴτε πατὴρ εἴτ’ ἄγροικος εἴτε θεὸς εἴτε γραῦς εἴθ’ ἥρως ὁ διαλεγόμενος.’

2 Kock. 1 p. 543 ib. δῆτα Meinekius: δέ ib. σοι δράσω] σὲ δράσω R. δράσω σ’ Meinekius 5 Arist. Thesmoph. 455, unde δρᾷ R pro ἄρα 6 *: ἀγρίοις 7 καὶ W 8 Arist. Ach. 1110 ἀλλ’ ἦ idem: ἀλλ’ αἱ ib. τριχόβρωτες Turnebus ex eodem: τριχοβόστρυχες 10 Arist. Ach. 1124 11 X ex Arist. l. l. pro γυρόνωτον 20 τοῖς προσώποις ἀπονέμει?

2. ‘Ἡ δὲ Μενάνδρου φράσις οὕτω συνέξεσται καὶ συμπέπνευκε κεκραμένη πρὸς ἑαυτήν, ὥστε διὰ πολλῶν ἀγομένη παθῶν καὶ ἠθῶν καὶ προσώποις E ἐφαρμόττουσα παντοδαποῖς μία τε φαίνεσθαι καὶ τὴν ὁμοιότητα τηρεῖν ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ συνήθεσι καὶ ὑπὸ τὴν χρείαν ὀνόμασιν· ἐὰν δέ τινος ἄρα τερατείας εἰς τὸ πρᾶγμα καὶ ψόφου δεήσῃ, καθάπερ αὐλοῦ πάντρητον ἀνασπάσας ταχὺ πάλιν καὶ πιθανῶς ἐπέβαλε καὶ κατέστησε τὴν φωνὴν εἰς τὸ οἰκεῖον. πολλῶν δὲ γεγονότων εὐδοκίμων τεχνιτῶν, οὔθ' ὑπόδημα δημιουργὸς οὔτε προσωπεῖον σκευοποιὸς οὔτε τις ἱμάτιον ἅμα ταὐτὸν ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ καὶ μειρακίῳ καὶ γέροντι καὶ οἰκότριβι πρέπον ἐποίησεν· ἀλλὰ Μένανδρος οὕτως ἔμιξε τὴν λέξιν, ὥστε πάσῃ F καὶ φύσει καὶ διαθέσει καὶ ἡλικίᾳ σύμμετρον εἶναι, καὶ ταῦτα νέος μὲν ἔτι τοῦ πράγματος ἁψάμενος, ἐν ἀκμῇ δὲ τοῦ ποιεῖν καὶ διδάσκειν τελευτήσας, ὅτε μάλιστα καὶ πλείστην ἐπίδοσιν, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, λαμβάνει τὰ περὶ τὴν λέξιν τοῖς γράφουσιν. εἰ οὖν πρὸς τὰ πρῶτα τῶν Μενάνδρου δραμάτων τὰ μέσα καὶ τὰ τελευταῖα παραβάλοι τις, ἐξ αὐτῶν ἐπιγνώσεται, ὅσα ἔμελλεν, εἰ ἐπεβίω, καὶ τούτοις ἕτερα προσθήσειν.’

3. Ὅτι τῶν διδασκόντων οἱ μὲν πρὸς τὸν ὄχλον 854 καὶ τὸν δῆμον γράφουσιν οἱ δὲ τοῖς ὀλίγοις, τὸ δ' ἐν ἀμφοῖν ἁρμόττον τοῖς γένεσιν οὐ ῥᾴδιον ὅτῳ

5 ὁμαλότητα W 9 ἐπέλαβε Emperius 14 ἔμιξε Herwerdenus: ἔδειξε 18 Ἀριστοτέλης] Fragm. om. Rose 26 δ' ἐν ἀμφοῖν] δὲ συναμφοῖν R

τῶν πάντων ὑπῆρξεν εἰπεῖν. Ἀριστοφάνης μὲν οὖν
οὔτε τοῖς πολλοῖς ἀρεστὸς οὔτε τοῖς φρονίμοις
ἀνεκτός, ἀλλ' ὥσπερ ἑταίρας τῆς ποιήσεως παρηκμα-
κυίας, εἶτα μιμουμένης γαμετήν, οὔθ' οἱ πολλοὶ τὴν
αὐθάδειαν ὑπομένουσιν οἵ τε σεμνοὶ βδελύττονται
τὸ ἀκόλαστον καὶ κακόηθες. ὁ δὲ Μένανδρος μετὰ
χαρίτων μάλιστα ἑαυτὸν αὐτάρκη παρέσχηκεν, ἐν
θεάτροις ἐν διατριβαῖς ἐν συμποσίοις, ἀνάγνωσμα
B καὶ μάθημα καὶ ἀγώνισμα κοινότατον ὧν ἡ Ἑλλὰς
ἐνήνοχε καλῶν παρέχων τὴν ποίησιν, δεικνὺς ὅ τι
δὴ καὶ ὁποῖον ἦν ἄρα δεξιότης λόγου, ἐπιὼν ἁπαν-
ταχόσε μετὰ πειθοῦς ἀφύκτου καὶ χειρούμενος ἅπα-
σαν ἀκοὴν καὶ διάνοιαν Ἑλληνικῆς φωνῆς. τίνος
γὰρ ἄξιον ἀληθῶς εἰς θέατρον ἐλθεῖν ἄνδρα πε-
παιδευμένον ἢ Μενάνδρου ἕνεκα; πότε δὲ θέατρα
πίμπλαται ἀνδρῶν φιλολόγων, κωμικοῦ προσώπου
δειχθέντος; ἐν δὲ συμποσίοις τίνι δικαιότερον ἡ
τράπεζα παραχωρεῖ καὶ τόπον ὁ Διόνυσος δίδωσι;
φιλοσόφοις δὲ καὶ φιλολόγοις, ὥσπερ ὅταν οἱ γρα-
φεῖς ἐκπονηθῶσι τὰς ὄψεις, ἐπὶ τὰ ἀνθηρὰ καὶ
C ποώδη χρώματα τρέπουσιν, ἀνάπαυλα τῶν ἀκράτων
καὶ συντόνων ἐκείνων Μένανδρός ἐστιν, οἷον εὐαν-
θεῖ λειμῶνι καὶ σκιερῷ καὶ πνευμάτων μεστῷ δεχό-
μενος τὴν διάνοιαν.

4. Ὅτι κωμῳδίας ὑποκριτὰς τοῦ χρόνου τούτου

5 R: περιμένουσιν 6 μετὰ χαρίτων μάλιστα κἑ] cf. Thuc. 2, 41 15 malim πίμπλαται θέατρα 16 κωμικοῦ W: ἢ κωμικοῦ 19 φιλολόγοις W: φιλοπόνοις 21 ἀκράτων R: ἀκροατῶν 25 ὑποκριτὰς] ποιητὰς Hauptius

πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῆς πόλεως ἐνεγκούσης, ** αἱ Μενάνδρου κωμῳδίαι ἀφθόνων ἁλῶν καὶ ἱερῶν μετέχουσιν, ὥσπερ ἐξ ἐκείνης γεγονότων τῆς θαλάττης, ἐξ ὧν Ἀφροδίτη γέγονεν. οἱ δ' Ἀριστοφάνους ἅλες πικροὶ καὶ τραχεῖς ὄντες ἑλκωτικὴν δριμύτητα καὶ δηκτικὴν ἔχουσι· καὶ οὐκ οἶδ' ἐν οἷς ἐστιν ἡ θρυλουμένη δεξιότης ὑπ' αὐτοῦ, ἐν λόγοις ἢ προσώποις· ἀμέλει καὶ τὰ μεμιμημένα πρὸς τὸ χεῖρον μεμίμηται· τὸ γὰρ πανοῦργον οὐ πολιτικὸν ἀλλὰ D κακόηθες, καὶ τὸ ἄγροικον οὐκ ἀφελὲς ἀλλ' ἠλίθιον, καὶ τὸ γελοῖον οὐ παιγνιῶδες ἀλλὰ καταγέλαστον, καὶ τὸ ἐρωτικὸν οὐχ ἱλαρὸν ἀλλ' ἀκόλαστον. οὐδενὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἔοικε μετρίῳ τὴν ποίησιν γεγραφέναι, ἀλλὰ τὰ μὲν αἰσχρὰ καὶ ἀσελγῆ τοῖς ἀκολάστοις, τὰ βλάσφημα δὲ καὶ πικρὰ τοῖς βασκάνοις καὶ κακοήθεσιν.

1 κἀγαθοὺς? ib. lac. significavit Duebnerus W monente 2 καὶ ἱερῶν] καὶ ἱλαρῶν Emperius. Malim κἀπίκρων 4 ὧν] ἧς Hauptius 7 ὑπ' αὐτοῦ] αὐτοῦ W, sed cf. Arist. Ran. 1009. Equ. 719 8 malim ἀμέλει γὰρ καὶ ib. καὶ] om. mei 10 ἀφελὲς Bryanus: ἀσφαλὲς 14 ἀκολάστοις] ἀληθεστέροις mei

E

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΚΑΚΟΗΘΕΙΑΣ.

1. *Τοῦ Ἡροδότου ** πολλοὺς μέν, ὦ Ἀλέξανδρε,
καὶ ἡ λέξις ὡς ἀφελὴς καὶ δίχα πόνου καὶ ῥᾳδίως
ἐπιτρέχουσα τοῖς πράγμασιν ἐξηπάτηκε· πλείονες δὲ
τοῦτο πρὸς τὸ ἦθος αὐτοῦ πεπόνθασιν. οὐ γὰρ
μόνον, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, τῆς ἐσχάτης ἀδικίας*
F *μὴ ὄντα δοκεῖν εἶναι δίκαιον· ἀλλὰ καὶ κακοηθείας
ἄκρας ἔργον εὐκολίαν μιμούμενον καὶ ἁπλότητα
δυσφώρατον εἶναι. ** μάλιστα πρός τε Βοιωτοὺς
καὶ Κορινθίους κέχρηται μηδὲ τῶν ἄλλων τινὸς
ἀπεσχημένος, οἶμαι προσήκειν ἡμῖν ** ἀμυνομένοις
ὑπὲρ τῶν προγόνων ἅμα καὶ τῆς ἀληθείας, κατ'
αὐτὸ τοῦτο τῆς γραφῆς τὸ μέρος· ἐπεὶ τά γ' ἄλλα
ψεύσματα καὶ πλάσματα βουλομένοις ἐπεξιέναι πολ-
λῶν ἂν βιβλίων δεήσειεν. ἀλλὰ*

'δεινὸν τὸ τᾶς Πειθοῦς πρόσωπον'

855 *ὥς φησιν ὁ Σοφοκλῆς, μάλιστα δ' ὅταν ἐν λόγῳ
χάριν ἔχοντι καὶ δύναμιν τοσαύτην ἐγγένηται τάς
τ' ἄλλας ἀτοπίας καὶ τὸ ἦθος ἀποκρύπτειν τοῦ
συγγραφέως. ὁ μὲν γὰρ Φίλιππος ἔλεγε πρὸς τοὺς*

2 lac. 12 B 10 E. *τοῦ λογογράφου* vel *τοῦ ἱστορικοῦ* supplet Turnebus   6 *Πλάτων*] Rep. p. 361 a   7 *καὶ*] add. R   9 lac. 127 B 145 E. *ἐπειδὴ δὲ κακοηθείᾳ* supplet Turnebus, sed lacuna multo maior est   11 *ἡμῖν*] malim *ἡμῖν ἐλέγχειν*, unde lac. inserui   15 *ἀλλὰ δεινόν 'τὸ τᾶς πειθοῦς πρόσωπον'* Cobetus. cf. Nauck. p. 314

ἀφισταμένους Ἕλληνας αὐτοῦ καὶ τῷ Τίτῳ προστιθεμένους, ὅτι λειότερον μὲν μακρότερον δὲ κλοιὸν μεταλαμβάνουσιν· ἡ δ' Ἡροδότου κακοήθεια λειοτέρα μέν ἐστιν ἀμέλει καὶ μαλακωτέρα τῆς Θεοπόμπου, καθάπτεται δὲ καὶ λυπεῖ μᾶλλον, ὥσπερ οἱ κρύφα διὰ στενοῦ παραπνέοντες ἄνεμοι τῶν διακεχυμένων. δοκεῖ δέ μοι βέλτιον εἶναι τύπῳ τινὶ λαβόντας ὅσα κοινῇ μὴ καθαρᾶς μηδ' εὐμενοῦς B ἐστιν ἀλλὰ κακοήθους οἷον ἴχνη καὶ γνωρίσματα διηγήσεως, εἰς ταῦτα τῶν ἐξεταζομένων ἕκαστον, ἂν ἐναρμόττῃ, τίθεσθαι.

2. Πρῶτον μὲν οὖν ὁ τοῖς δυσχερεστάτοις ὀνόμασι καὶ ῥήμασιν, ἐπιεικεστέρων παρόντων, ἐν τῷ λέγειν τὰ πεπραγμένα χρώμενος (ὥσπερ εἰ θειασμῷ προσκείμενον ἄγαν ἐξὸν εἰπεῖν τὸν Νικίαν ὁ δὲ θεόληπτον προσείποι, ἢ θρασύτητα καὶ μανίαν Κλέωνος μᾶλλον ἢ κουφολογίαν) οὐκ εὐμενής ἐστιν, ἀλλ' οἷον ἀπολαύων τῷ σαφῶς διηγεῖσθαι τοῦ πράγματος.

3. Δεύτερον, ὅτῳ κακὸν πρόσεστιν ἄλλως τῇ δ' C ἱστορίᾳ μὴ προσῆκον, ὁ δὲ συγγραφεὺς ἐπιδράττεται τούτου καὶ παρεμβάλλει τοῖς πράγμασιν οὐδὲν δεομένοις, ἀλλὰ τὴν διήγησιν ἐπεξάγων καὶ κυκλούμενος, ὅπως ἐμπεριλάβῃ ἀτύχημά τινος ἢ πρᾶξιν ἄτοπον καὶ οὐ χρηστήν, δῆλός ἐστιν ἡδόμενος τῷ κακολογεῖν. ὅθεν ὁ Θουκυδίδης οὐδὲ τῶν Κλέωνος

1 malim αὐτοῦ 18 τῷ σαφῶς *: τῷ σοφῶς 20 ὅτῳ] εἴ τῳ R 24 τινὸς ἀτύχημα Benselerus 26 Θουκυδίδης] 3, 36

ἁμαρτημάτων ἀφθόνων ὄντων ἐποιήσατο σαφῆ τὴν διήγησιν· Ὑπερβόλου τε τοῦ δημαγωγοῦ θιγὼν ἑνὶ ῥήματι καὶ μοχθηρὸν ἄνθρωπον προσειπὼν ἀφῆκε· Φίλιστος δὲ καὶ Διονυσίου τῶν πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀδικιῶν ὅσαι μὴ συνεπλέκοντο τοῖς Ἑλληνι- D κοῖς πράγμασιν, ἁπάσας παρέλιπεν. αἱ γὰρ ἐκβολαὶ καὶ παρατροπαὶ τῆς ἱστορίας μάλιστα τοῖς μύθοις δίδονται καὶ ταῖς ἀρχαιολογίαις, ἔτι δὲ πρὸς τοὺς ἐπαίνους· ὁ δὲ παρενθήκην λόγου τὸ βλασφημεῖν καὶ ψέγειν ποιούμενος ἔοικεν εἰς τὴν τραγικὴν ἐμπίπτειν κατάραν

'θνητῶν ἐκλέγων τὰς συμφοράς.'

4. Καὶ μὴν τό γ' ἀντίστροφον τούτῳ παντὶ δῆλον ὡς καλοῦ τινος κἀγαθοῦ παράλειψίς ἐστιν, ἀνυπεύθυνον δοκοῦν πρᾶγμα εἶναι, γιγνόμενον δὲ E κακοήθως, ἄνπερ ἐμπίπτῃ τὸ παραλειφθὲν εἰς τόπον προσήκοντα τῇ ἱστορίᾳ· τὸ γὰρ ἀπροθύμως ἐπαινεῖν τοῦ ψέγοντα χαίρειν οὐκ ἐπιεικέστερον, ἀλλὰ πρὸς τῷ μὴ ἐπιεικέστερον ἴσως καὶ χεῖρον.

5. Τέταρτον τοίνυν τίθεμαι σημεῖον οὐκ εὐμενοῦς ἐν ἱστορίᾳ τρόπου τὸ δυεῖν ἢ πλειόνων περὶ ταὐτοῦ λόγων ὄντων τῷ χείρονι προστίθεσθαι. τοῖς γὰρ σοφισταῖς ἐφεῖται πρὸς ἐργασίαν ἢ δόξαν ἔστιν ὅτε τῶν λόγων κοσμεῖν τὸν ἥττονα παραλαμβάνοντας· οὐ γὰρ ἐμποιοῦσι πίστιν ἰσχυρὰν περὶ τοῦ πράγματος οὐδ' ἀρνοῦνται πολλάκις εἰς τὸ παρά-

2 Ὑπερβόλου] idem 8, 73 ib. ἑνὶ X: ἐν 4 Φιλίστου BE 9 ἐπαίνους] add. εἰσὶ χρήσιμοι R 12 Nauck. p. 913 14 *: καὶ ἀγαθοῦ

δοξον ἐπιχειρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀπίστων· ὁ δ' ἱστορίαν F γράφων ἃ μὲν οἶδεν ἀληθῆ λέγειν δίκαιός ἐστι, τῶν δ' ἀδήλων τὰ βελτίονα δοκεῖν ἀληθῶς λέγεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ χείρονα. πολλοὶ δ' ὅλως τὰ χείρονα παραλείπουσιν· ὥσπερ ἀμέλει περὶ Θεμιστοκλέους Ἔφορος μὲν εἰπών, ὅτι τὴν Παυσανίου προδοσίαν ἔγνω καὶ τὰ πρασσόμενα πρὸς τοὺς βασιλέως στρατηγούς, 'ἀλλ' οὐκ ἐπείσθη' φησίν 'οὐδὲ προσεδέξατο κοινουμένου καὶ παρακαλοῦντος αὐτὸν ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἐλπίδας·' Θουκυδίδης δὲ καὶ τὸ παράπαν τὸν λόγον τοῦτον ὡς κατεγνωκὼς παρῆκεν.

6. Ἔτι τοίνυν ἐπὶ τῶν ὁμολογουμένων πεπρᾶχθαι, τὴν δ' αἰτίαν ἀφ' ἧς πέπρακται καὶ τὴν διάνοιαν ἐχόντων ἄδηλον, ὁ πρὸς τὸ χεῖρον εἰκάζων δυσμενής ἐστι καὶ κακοήθης· ὥσπερ οἱ κωμικοὶ τὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἐκκεκαῦσθαι δι' Ἀσπα- 856 σίαν ἢ διὰ Φειδίαν ἀποφαίνοντες, οὐ φιλοτιμίᾳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ μᾶλλον στορέσαι τὸ φρόνημα Πελοποννησίων καὶ μηδενὸς ὑφεῖσθαι Λακεδαιμονίων ἐθελήσαντος. εἰ μὲν γάρ τις εὐδοκιμοῦσιν ἔργοις καὶ πράγμασιν ἐπαινουμένοις αἰτίαν φαύλην ὑποτίθησι καὶ κατάγεται ταῖς διαβολαῖς εἰς ὑποψίας ἀτόπους περὶ τῆς ἐν ἀφανεῖ προαιρέσεως τοῦ πράξαντος, αὐτὸ τὸ πεπραγμένον ἐμφανῶς οὐ δυνάμενος

1 ἐπιχαίρειν BE 2 λέγειν R: λέγων 6 Ἔφορος] Mueller. 1 p. 265 fr. 114 7 ἔγνω W: ἀνέγνω 9 τὰς αὐτὰς R: τὰς 12 ἔτι W: εἰ 18 στορέσαι Turnebi Exemplum: ἱστορῆσαι 19 Λακεδαιμονίοις scribendum aut delendum monet Madvigius 20 τις W: τοῖς 24 αὐτὸ R: αὐτοῦ

ψέγειν (ὥσπερ οἱ τὸν ὑπὸ Θήβης Ἀλεξάνδρου τοῦ τυράννου φόνον οὐ μεγαλονοίας οὐδὲ μισοπονηρίας, ζήλου δέ τινος ἔργον καὶ πάθους γυναικείου τιθέ- B μενοι· καὶ Κάτωνα λέγοντες ἑαυτὸν ἀνελεῖν δείσαντα τὸν μετ' αἰκίας θάνατον ὑπὸ Καίσαρος), εὔδηλον ὅτι φθόνου καὶ κακοηθείας ὑπερβολὴν οὐ λέλοιπε.

7. Δέχεται δὲ καὶ παρὰ τὸν τρόπον τοῦ ἔργου διήγησις ἱστορικὴ κακοήθειαν, ἂν χρήμασι φάσκῃ μὴ δι' ἀρετῆς κατειργάσθαι τὴν πρᾶξιν, ὡς Φίλιππον ἔνιοι φάσκουσιν· ἂν σὺν οὐδενὶ πόνῳ καὶ ῥᾳδίως, ὡς Ἀλέξανδρον· ἂν μὴ φρονίμως ἀλλ' εὐτυχῶς, ὡς Τιμόθεον οἱ ἐχθροί, γράφοντες ἐν πίναξιν εἰς κύρτον τινὰ τὰς πόλεις αὐτάς, ἐκείνου καθεύδοντος, ὑποδυομένας. δῆλον γὰρ ὅτι τῶν πράξεων ἐλατ- C τοῦσι τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος οἱ τὸ γενναίως καὶ φιλοπόνως καὶ κατ' ἀρετὴν καὶ δι' αὑτῶν ἀφαιροῦντες.

8. Ἔστι τοίνυν τοῖς ἀπ' εὐθείας οὓς βούλονται κακῶς λέγουσι δυσκολίαν ἐπικαλεῖν καὶ θρασύτητα καὶ μανίαν, ἐὰν μὴ μετριάζωσιν· οἱ δὲ πλαγίως οἷον ἐξ ἀφανοῦς βέλεσι χρώμενοι ταῖς διαβολαῖς, εἶτα περιιόντες ὀπίσω καὶ ἀναδυόμενοι, τῷ φάσκειν ἀπιστεῖν ἃ πάνυ πιστεύεσθαι θέλουσιν ἀρνούμενοι κακοήθειαν, ἀνελευθερίαν τῇ κακοηθείᾳ προσοφλισκάνουσιν.

9. Ἐγγὺς δὲ τούτων εἰσὶν οἱ τοῖς ψόγοις ἐπαίνους τινὰς παρατιθέντες, ὡς ἐπὶ Σωκράτους Ἀρι-

1 X: Θήβας 12 Τιμόθεον] cf. Vit. Sull. c. 6 ib. ἐν R
18 ἔστι M: ἔτι ib. οὓς idem: οὐ

στόξενος, ἀπαίδευτον καὶ ἀμαθῆ καὶ ἀκόλαστον D εἰπών, ἐπήνεγκεν ‘ἀδικία δ’ οὐ προσῆν’. ὥσπερ γὰρ οἱ σύν τινι τέχνῃ καὶ δεινότητι κολακεύοντες ἔστιν ὅτε πολλοῖς καὶ μακροῖς ἐπαίνοις ψόγους παραμιγνύουσιν ἐλαφρούς, οἷον ἥδυσμα τῇ κολακείᾳ τὴν παρρησίαν ἐμβάλλοντες, οὕτω τὸ κακόηθες εἰς πίστιν ὧν ψέγει προαποτίθεται τὸν ἔπαινον.

10. Ἦν δὲ καὶ πλείονας καταριθμεῖσθαι τῶν χαρακτήρων· ἀρκοῦσι δ’ οὗτοι κατανόησιν τἀνθρώπου τῆς προαιρέσεως καὶ τοῦ τρόπου παρασχεῖν.

11. Πρῶτα δὴ πάντων ὥσπερ ἀφ’ ἑστίας ἀρξάμενος Ἰοῦς τῆς Ἰνάχου θυγατρός, ἣν πάντες Ἕλληνες ἐκτεθειῶσθαι νομίζουσι ταῖς τιμαῖς ὑπὸ τῶν E βαρβάρων καὶ καταλιπεῖν ὄνομα πολλαῖς μὲν θαλάτταις, πορθμῶν δὲ τοῖς μεγίστοις ἀφ’ αὑτῆς διὰ τὴν δόξαν, ἀρχὴν δὲ καὶ πηγὴν τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ βασιλικωτάτων γενῶν παρασχεῖν· ταύτην ὁ γενναῖος ἐπιδοῦναί φησιν ἑαυτὴν Φοίνιξι φορτηγοῖς, ὑπὸ τοῦ ναυκλήρου διαφθαρεῖσαν ἑκουσίως καὶ φοβουμένην μὴ κύουσα φανερὰ γένηται. καὶ καταψεύδεται Φοινίκων ὡς ταῦτα περὶ αὐτῆς λεγόντων. Περσῶν δὲ τοὺς λογίους μαρτυρεῖν φήσας, ὅτι τὴν Ἰοῦν μετ’ ἄλλων γυναικῶν οἱ Φοίνικες ἀφαρπάσειαν, εὐθὺς ἀποφαίνεται γνώμην τὸ κάλλιστον ἔργον F καὶ μέγιστον τῆς Ἑλλάδος ἀβελτερίᾳ τὸν Τρωικὸν πόλεμον γενέσθαι διὰ γυναῖκα φαύλην. ‘δῆλον γάρ’

7 προσεπιτίθεται vel προστίθεται Herwerdenus. προυποτίθεται Abreschius 9 *: τοῦ ἀνθρώπου 22 λογίους W ex Herod. 1, 1: λόγους ib. τὴν Ἰοῦν S: 8 B 7 E

φησίν ‘ὅτι, εἰ μὴ αὐταὶ ἐβούλοντο, οὐκ ἂν ἡρπάζοντο’. καὶ τοὺς θεοὺς τοίνυν ἀβέλτερα ποιεῖν λέγωμεν, ὑπὲρ τῶν Λεύκτρου θυγατέρων βιασθεισῶν μηνίοντας Λακεδαιμονίοις καὶ κολάζοντας Αἴαντα διὰ τὴν Κασάνδρας ὕβριν· δῆλα γὰρ δὴ καθ’ Ἡρόδοτον, ὅτι, εἰ μὴ αὐταὶ ἐβούλοντο, οὐκ ἂν ὑβρίζοντο. καίτοι καὶ Ἀριστομένη φησὶν αὐτὸς ὑπὸ Λακεδαιμονίων ζῶντα συναρπασθῆναι, καὶ Φιλοποίμην ὕστερον ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς ταὐτὸ τοῦτ’
857 ἔπαθε, καὶ Ῥηγοῦλον ἐχειρώσαντο Καρχηδόνιοι τὸν Ῥωμαίων ὕπατον· ὧν ἔργον εὑρεῖν μαχιμωτέρους καὶ πολεμικωτέρους ἄνδρας. ἀλλὰ θαυμάζειν οὐκ ἄξιον, ὅπου καὶ παρδάλεις ζώσας καὶ τίγρεις συναρπάζουσιν ἄνθρωποι· Ἡρόδοτος δὲ κατηγορεῖ τῶν βιασθεισῶν γυναικῶν, ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῶν ἁρπασάντων.

12. Οὕτω δὲ φιλοβάρβαρός ἐστιν, ὥστε Βούσιριν ἀπολύσας τῆς λεγομένης ἀνθρωποθυσίας καὶ ξενοκτονίας, καὶ πᾶσιν Αἰγυπτίοις ὁσιότητα πολλὴν καὶ δικαιοσύνην μαρτυρήσας ἐφ’ Ἕλληνας ἀναστρέφει τὸ μύσος τοῦτο καὶ τὴν μιαιφονίαν. ἐν γὰρ τῇ
B δευτέρᾳ βίβλῳ ‘Μενέλαον’ φησί ‘παρὰ Πρωτέως ἀπολαβόντα τὴν Ἑλένην καὶ τιμηθέντα δωρεαῖς μεγάλαις ἀδικώτατον ἀνθρώπων γενέσθαι καὶ κάκιστον· ὑπὸ γὰρ ἀπλοίας συνεχόμενον ἐπιτεχνή-

1 αὐταὶ Emperius: αὗται 2 λέγομεν BE 3 Λεύκτρου] add. Σκεδάσου X. cf. p. 773 b. Vit. Pel. c. 20. Λευκτρίου? 6 Emperius: αὗται ib. ἐβουλεύοντο E ἐβουλέατο B 7 Ἀριστομένη Exemplum Turnebi: ἀριστογένη 9 *: τὸ αὐτὸ 10 τὸν R: τῶν 19 ὁσιότητα Cobetus: θειότητα

σασθαι πρᾶγμα οὐχ ὅσιον, καὶ λαβόντα δύο παιδία ἀνδρῶν ἐπιχωρίων ἔντομά σφεα ποιῆσαι· μισηθέντα δ' ἐπὶ τούτῳ καὶ διωκόμενον οἴχεσθαι φεύγοντα νησὶν ἐπὶ Λιβύης'. τοῦτον δὲ τὸν λόγον οὐκ οἶδ' ὅστις Αἰγυπτίων εἴρηκεν· ἀλλὰ τἀναντία πολλαὶ μὲν Ἑλένης πολλαὶ δὲ Μενελάου τιμαὶ διαφυλάττονται παρ' αὐτοῖς.

13. Ὁ δὲ συγγραφεὺς ἐπιμένων 'Πέρσας μέν' φησί 'παισὶ μίσγεσθαι παρ' Ἑλλήνων μαθόντας·' καίτοι πῶς Ἕλλησι Πέρσαι διδασκάλια ταύτης ὀφεί- C λουσι τῆς ἀκολασίας, παρ' οἷς ὀλίγου δεῖν ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται παῖδας ἐκτετμῆσθαι, πρὶν Ἑλληνικὴν ἰδεῖν θάλασσαν; 'Ἕλληνας δὲ μαθεῖν παρ' Αἰγυπτίων πομπὰς καὶ πανηγύρεις, καὶ τούτους τοὺς δώδεκα θεοὺς σέβεσθαι· Διονύσου δὲ καὶ τοὔνομα παρ' Αἰγυπτίων Μελάμποδα μαθεῖν καὶ διδάξαι τοὺς ἄλλους Ἕλληνας· μυστήρια δὲ καὶ τὰς περὶ Δήμητρα τελετὰς ὑπὸ τῶν Δαναοῦ θυγατέρων ἐξ Αἰγύπτου κομισθῆναι· καὶ τύπτεσθαι μὲν Αἰγυπτίους' φησί 'καὶ πενθεῖν, τίνας δ' οὐ βούλεσθαι αὐτὸς ὀνομάζειν, ἀλλ' εὐστόμως κεῖσθαι περὶ τῶν θείων.' Ἡρακλέα δὲ καὶ Διόνυσον, οὗ μὲν D

2 ἔντομά σφεα Wesselingius ex Herod. 2, 119: ἐντομάς 6 B 4 E 4 νησὶν *: νησὶν ἤειν E νησὶν ἰθὺ B. ἤειν diversa lectio fuisse vid. (i. e. ναυσὶ aut νησὶν); quod igitur ex eo ortum fuerit ἰθὺ seclusi, neque Her. 2, 119 habet. Contra Herwerdenus seclusit ἐπὶ 5 ὅστις] εἴ τις Salmasius 8 Her. 1, 135 9 παισὶ om. BE 12 ὁμολογεῖσθαι iidem 13 Her. 2, 49 15 τοὺς] om. BE 17 τὰ μυστήρια δὲ R 20 τίνας δὲ Duebnerus: 5 BE. Malim οὓς δὲ 21 αὐτὸς R: αὐτοὺς ib. εὐστόμως] cf. Her. 2, 61. 86 passim. εὔστομα οἱ Madvigius 22 οὗ *: οὓς

Αἰγύπτιοι, ἀποφαίνων ὄντας θεούς, οὓ δ' Ἕλληνες, ἀνθρώπους καταγεγηρακότας, οὐδαμοῦ ταύτην προύθετο τὴν εὐλάβειαν· καίτοι καὶ τὸν Αἰγύπτιον Ἡρακλέα τῶν δευτέρων θεῶν γενέσθαι λέγει καὶ τὸν Διόνυσον τῶν τρίτων, ὡς ἀρχὴν ἐσχηκότας γενέσεως καὶ οὐκ ὄντας ἀιδίους· ἀλλ' ὅμως ἐκείνους μὲν ἀποφαίνει θεούς, τούτοις δ' ὡς φθιτοῖς καὶ ἥρωσιν 'ἐναγίζειν' οἴεται δεῖν ἀλλὰ μή 'θύειν' ὡς θεοῖς. ταὐτὰ καὶ περὶ Πανὸς εἴρηκε, ταῖς Αἰγυπτίων ἀλα-
E ζονείαις καὶ μυθολογίαις τὰ σεμνότατα καὶ ἁγνότατα τῶν Ἑλληνικῶν ἱερῶν ἀνατρέπων.

14. Καὶ οὐ τοῦτο δεινόν· ἀλλ' ἀναγαγὼν εἰς Περσέα τὸ Ἡρακλέους γένος Περσέα μὲν Ἀσσύριον γεγονέναι λέγει κατὰ τὸν Περσῶν λόγον· 'οἱ δὲ Δωριέων' φησίν 'ἡγεμόνες φαίνοιντ' ἂν Αἰγύπτιοι ἰθαγενέες ἐόντες, καταλέγοντι τοὺς ἄνω ἀπὸ Δανάης τῆς Ἀκρισίου πατέρας'. τὸν γὰρ Ἔπαφον καὶ τὴν Ἰὼ καὶ τὸν Ἴασον καὶ τὸν Ἄργον ὅλως ἀφῆκε, φιλοτιμούμενος μὴ μόνον ἄλλους Ἡρακλεῖς Αἰγυπτίους καὶ Φοίνικας ἀποφαίνειν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον, ὃν αὐτὸς τρίτον γεγονέναι φησίν, εἰς βαρβάρους ἀποξενῶσαι
F τῆς Ἑλλάδος. καίτοι τῶν παλαιῶν καὶ λογίων ἀνδρῶν οὐχ Ὅμηρος οὐχ Ἡσίοδος οὐκ Ἀρχίλοχος οὐ

1 ἀποφαίνων ὄντας *: ἀποφαίνονται ib. οὓ δ' Ἕλληνες *: ἕλληνες δὲ cf. Her. 2, 43 2 καταγεγηρακότας] κάρτα γεγηρακότας? 9 *: τὰ αὐτὰ 12 καὶ οὐ τοῦτο δεινὸν καίπερ ὂν δεινὸν supplevit Cobetus ex Demosth. 9, 55. Malim καὶ οὐ τοῦτό πω δεινόν ex p. 1073 a 14 cf. Her. 6, 53. 54 16 καταλέγοντι M ex Herodoto: καταλέγοντες ib. ἀπὸ idem ex eodem 17 τῆς * ex eodem: καὶ

Πείσανδρος οὐ Στησίχορος οὐκ Ἀλκμὰν οὐ Πίνδαρος Αἰγυπτίου ἔσχον λόγον Ἡρακλέους ἢ Φοίνικος, ἀλλ' ἕνα τοῦτον ἴσασι πάντες Ἡρακλέα τὸν Βοιώτιον ὁμοῦ καὶ Ἀργεῖον.

15. *Καὶ μὴν τῶν ἑπτὰ σοφῶν, οὓς αὐτὸς σοφιστὰς προσεῖπε, τὸν μὲν Θάλητα Φοίνικα τῷ γένει τὸ ἀνέκαθεν ἀποφαίνεται βάρβαρον· τοῖς δὲ θεοῖς λοιδορούμενος ἐν τῷ Σόλωνος προσώπῳ ταῦτ' εἴρηκεν 'ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἐὸν φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες ἐπειρωτᾷς ἀνθρωπηίων* 858 *περὶ πραγμάτων·' ἃ γὰρ αὐτὸς ἐφρόνει περὶ τῶν θεῶν τῷ Σόλωνι προστριβόμενος κακοήθειαν τῇ βλασφημίᾳ προστίθησι. Πιττακῷ τοίνυν εἰς μικρὰ καὶ οὐκ ἄξια λόγου χρησάμενος, ὃ μέγιστόν ἐστι τῶν πεπραγμένων τἀνδρὶ καὶ κάλλιστον, ἐν ταῖς πράξεσι γενόμενος παρῆκε. πολεμούντων γὰρ Ἀθηναίων καὶ Μυτιληναίων περὶ Σιγείου καὶ Φρύνωνος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων προκαλεσαμένου τὸν βουλόμενον εἰς μονομαχίαν, ἀπήντησεν ὁ Πιττακὸς καὶ δικτύῳ περιβαλὼν τὸν ἄνδρα ῥωμαλέον ὄντα* B *καὶ μέγαν ἀπέκτεινε· τῶν δὲ Μυτιληναίων δωρεὰς αὐτῷ μεγάλας διδόντων, ἀκοντίσας τὸ δόρυ τοῦτο μόνον τὸ χωρίον ἠξίωσεν ὅσον ἐπέσχεν ἡ αἰχμή· καὶ καλεῖται μέχρι νῦν Πιττάκειον. τί οὖν ὁ Ἡρόδοτος, κατὰ τὸν τόπον γενόμενος τοῦτον; ἀντὶ τῆς*

2 *λόγον ἔσχον* Benselerus 5 Her. 1, 170 8 Cobetus: *προσωπείῳ* cf. p. 871 d 11 *πραγμάτων πέρι* Her. 1, 32 15 *: *τῷ ἀνδρὶ* 16 R: *γενόμενον* 17 * hic et infra: *μιτυληναίων* 18 *προσκαλεσαμένου* BE 22 *τοσοῦτο μόνον χωρίον* R 24 *: *πιττάκιον* 25 Her. 5, 95 ib. *ἀντὶ*

Πιττακοῦ ἀριστείας τὴν Ἀλκαίου διηγήσατο τοῦ ποιητοῦ φυγὴν ἐκ τῆς μάχης, τὰ ὅπλα ῥίψαντος· τῷ τὰ μὲν χρηστὰ μὴ γράψαι τὰ δ' αἰσχρὰ μὴ παραλιπεῖν μαρτυρήσας τοῖς ἀπὸ μιᾶς κακίας καὶ τὸν φθόνον φύεσθαι καὶ τὴν ἐπιχαιρεκακίαν λέγουσι.

16. *Μετὰ ταῦτα τοὺς Ἀλκμεωνίδας, ἄνδρας* C *γενομένους καὶ τὴν πατρίδα τῆς τυραννίδος ἐλευθερώσαντας, εἰς αἰτίαν ἐμβαλὼν προδοσίας δέξασθαί φησι τὸν Πεισίστρατον ἐκ τῆς φυγῆς καὶ συγκαταγαγεῖν ἐπὶ τῷ γάμῳ τῆς Μεγακλέους θυγατρός· τὴν δὲ παῖδα πρὸς τὴν μητέρα φράσαι τὴν ἑαυτῆς ὅτι 'ὦ μαμμίδιον, ὁρᾷς; οὐ μίγνυταί μοι κατὰ νόμον Πεισίστρατος'. ἐπὶ τούτῳ δὲ τοὺς Ἀλκμεωνίδας τῷ παρανομήματι σχετλιάσαντας ἐξελάσαι τὸν τύραννον.*

17. *Ἵνα τοίνυν μηδ' οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν Ἀθηναίων ἔλαττον ἔχωσι τῆς κακοηθείας, τὸν ἐν αὐτοῖς μάλιστα θαυμαζόμενον καὶ τιμώμενον ὅρα πῶς διαλελύμανται, τὸν Ὀθρυάδαν· 'τὸν δὲ ἕνα'* D *φησί 'τὸν περιλειφθέντα τῶν τριηκοσίων αἰσχυνόμενον ἀπονοστέειν ἐς Σπάρτην, τῶν συλλοχιτέων διεφθαρμένων, αὐτοῦ μιν ἐν τῇσι Θυρέῃσι καταχρήσασθαι ἑωυτόν'. ἄνω μὲν γὰρ ἀμφοτέροις ἐπίδικον εἶναι τὸ νίκημά φησιν, ἐνταῦθα δὲ τῇ αἰσχύνῃ*

τῆς ἀρ. Πιττακοῦ Benselerus 2 *φυγὴν*] *φύσιν* BE 4 *μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς* R 6 Herwerdenus hic et infra: *ἀλκμαιωνίδας* ib. *ἄνδρας*] add. *ἀγαθοὺς* Herwerdenus, sed utrumque tamen dicitur 8 Her. 1, 61 18 id. 1, 82 ib. *ἕνα*] add. *λέγουσι* ex Her. Cobetus 20 *τῶν*] malim *τῶν οἱ* 21 * ex Herodoto: *ἔν τισι θυρένισι* E *ἐν τοῖσι θυρέοισι* B ib. R ex eodem: *καταχώσασθαι*

τοῦ Ὀθρυάδου ἧτταν τῶν Λακεδαιμονίων κατεμαρτύρησεν· ἡττηθέντα μὲν γὰρ ζῆν αἰσχρὸν ἦν, περιγενέσθαι δὲ νικῶντα κάλλιστον.

18. Ἐῶ τοίνυν ὅτι τὸν Κροῖσον ἀμαθῆ καὶ ἀλαζόνα καὶ γελοῖον φήσας ἐν πᾶσιν, ὑπὸ τούτου φησίν, αἰχμαλώτου γενομένου, καὶ παιδαγωγεῖσθαι καὶ νουθετεῖσθαι τὸν Κῦρον, ὃς φρονήσει καὶ ἀρετῇ καὶ μεγαλονοίᾳ πολὺ πάντων δοκεῖ πεπρωτευκέναι τῶν βασιλέων· τῷ δὲ Κροίσῳ μηδὲν ἄλλο καλὸν ἢ E τὸ τιμῆσαι τοὺς θεοὺς ἀναθήμασι πολλοῖς καὶ μεγάλοις μαρτυρήσας, αὐτὸ τοῦτο πάντων ἀσεβέστατον ἀποδείκνυσιν ἔργον. ἀδελφὸν γὰρ αὐτῷ Πανταλέοντα περὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ διαφέρεσθαι, ζῶντος ἔτι τοῦ πατρός· τὸν οὖν Κροῖσον, ὡς εἰς τὴν βασιλείαν κατέστη, τῶν ἑταίρων καὶ φίλων τοῦ Πανταλέοντος ἕνα τῶν γνωρίμων ἐπὶ γνάφου διαφθεῖραι καταξαινόμενον, ἐκ δὲ τῶν χρημάτων αὐτοῦ F ποιησάμενον ἀναθήματα τοῖς θεοῖς ἀποστεῖλαι. Δηιόκην δὲ τὸν Μῆδον ἀρετῇ καὶ δικαιοσύνη κτησάμενον τὴν ἡγεμονίαν οὐ φύσει γενέσθαι φησὶ τοιοῦτον, ἐρασθέντα δὲ τυραννίδος ἐπιθέσθαι προσποιήματι δικαιοσύνης.

19. Ἀλλ᾽ ἀφίημι τὰ τῶν βαρβάρων· ἀφθονίαν

1 *τὴν ἧτταν* Benselerus 4 *ἐῶ*] *ἐγὼ* BE 6 *καὶ*] del. R ib. cf. Her. 1, 32. 71. 77 11 *αὐτὸν τοῦτον — ἔργῳ* W 12 Herodotus (1, 92) hic et infra: *παντολέοντα* 15 *τῶν ἑταίρων καὶ φίλων*] del. R 16 *ἐπὶ κνάφου* Wesselingius (cf. Hesychius): *ἐπινάφου* E *ἐπινάφου* B 19 cf. Her. 1, 96 21 *προσποίημά τι* Abreschius (*induisse speciem*)

γὰρ αὐτὸς ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς πεποίηκεν. ‘Ἀθηναίους τοίνυν καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων Ἰώνων ἐπαισχύνεσθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ, μὴ βουλομένους ἀλλὰ φεύγοντας Ἴωνας κεκλῆσθαι, τοὺς δὲ νομίζοντας αὐτῶν γενναιοτάτους εἶναι καὶ ὁρμηθέντας ἀπὸ τοῦ πρυτανηίου τῶν Ἀθηναίων ἐκ βαρβάρων παιδοποιήσασθαι γυναικῶν, πατέρας αὐτῶν καὶ ἄνδρας καὶ παῖδας φονεύσαντας· διὸ τὰς γυναῖκας νόμον θέσθαι καὶ ὅρκους ἐπελάσαι καὶ παραδοῦναι ταῖς θυγατράσι, μήποτε ὁμοσιτῆσαι τοῖς ἀνδράσι μηδ’ ὀνομαστὶ βοῆσαι τὸν αὑτῆς ἄνδρα, καὶ τοὺς
859 νῦν ὄντας Μιλησίους ἐξ ἐκείνων γεγονέναι τῶν γυναικῶν.’ ὑπειπὼν δὲ καθαρῶς Ἴωνας γεγονέναι τοὺς Ἀπατούρια ἄγοντας ἑορτήν ‘ἄγουσι δὲ πάντες’ φησί ‘πλὴν Ἐφεσίων καὶ Κολοφωνίων’. τούτους μὲν οὖν οὕτως ἐκκέκλεικε τῆς εὐγενείας.

20. ‘Πακτύην δ’ ἀποστάντα Κύρου φησὶ ** Κυμαίους ** καὶ Μυτιληναίους ἐκδιδόναι παρασκευάζεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ μισθῷ ὅσῳ δή, οὐ γὰρ ἔχω γε εἰπεῖν ἀτρεκέως’· (εὖ τὸ μὴ διαβε-

1 Ἀθηναίους κτ̄] cf. Her. 1, 143. 146 Locum restituit Cobetus ita: τῶν ἄλλων Ἰώνων φυγεῖν τὸ οὔνομα μὴ βουλομένους Ἴωνας κεκλῆσθαι, (ἀλλὰ καὶ νῦν φαίνεσθαι τοὺς πολλοὺς αὐτῶν) ἐπαισχύνεσθαι τῷ οὐνόματι 7 ἄνδρας καὶ R ex Her. l. l. 9 καὶ prius * 11 ὀνομαστὶ] οὐνόματι Her. 13 supplendum vid. ex Her. 1, 147: καθαρῶς Ἴωνας γεγονέναι τοὺς [ἈΠ’ Ἀθηνῶν γεγονότας καὶ] ἈΠΑτούρια ἄγοντας cett. 16 οὖν * 17 fort. supplendum: Πακτύην δ’ ἀποστάντα Κύρου φησὶν [εἰς Κύμην φυγεῖν]· Κυμαίους [δ’ ἐκπέμψαι πρὸς Μυτιληναίους] καὶ Μυτιληναίους cett. cf. Her. 1, 157. 160. Unde lac. addidi 18 *: μιτυληναίους 19 μισθῷ ὅσῳ δὴ R ex Herodoto: μισθῷ 5 BE 20 γε] τοῦτό γε

βαιοῦσθαι πόσος ἦν ὁ μισθός, τηλικοῦτο δ' Ἑλληνίδι πόλει προσβαλεῖν ὄνειδος, ὡς δὴ σαφῶς εἰδότα·) ʽΧίους μέντοι τὸν Πακτύην κομισθέντα πρὸς αὐτοὺς ἐξ ἱροῦ Ἀθηναίης πολιούχου ἐκδοῦναι, καὶ ταῦτα B ποιῆσαι τοὺς Χίους τὸν Ἀταρνέα μισθὸν λαβόντας.' καίτοι Χάρων ὁ Λαμψακηνὸς ἀνὴρ πρεσβύτερος, ἐν τοῖς περὶ Πακτύην λόγοις γενόμενος, τοιοῦτον οὐδὲν οὔτε Μυτιληναίοις οὔτε Χίοις ἄγος προστέτριπται· ταυτὶ δὲ κατὰ λέξιν γέγραφε ʽΠακτύης δ' ὡς ἐπύθετο προσελαύνοντα τὸν στρατὸν τὸν Περσικὸν ᾤχετο φεύγων ἄρτι μὲν εἰς Μυτιλήνην, ἔπειτα δ' εἰς Χίον· καὶ αὐτοῦ ἐκράτησε Κῦρος'.

21. Ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τῶν βίβλων διηγούμενος τὴν Λακεδαιμονίων ἐπὶ Πολυκράτη τὸν τύραννον στρατείαν ʽαὐτοὺς μὲν οἴεσθαί φησι καὶ λέγειν C Σαμίους, ὡς χάριν ἐκτίνοντες αὐτοῖς τῆς ἐπὶ Μεσσηνίους βοηθείας στρατεύσειαν, τούς τε φεύγοντας κατάγοντες τῶν πολιτῶν καὶ τῷ τυράννῳ πολεμοῦντες· ἀρνεῖσθαι δὲ τὴν αἰτίαν ταύτην Λακεδαιμονίους καὶ λέγειν, ὡς οὐ βοηθοῦντες οὐδ' ἐλευθεροῦντες, ἀλλὰ τιμωρούμενοι Σαμίους στρατεύσαιντο, κρατῆρά τινα πεμπόμενον Κροίσῳ παρ' αὐτῶν καὶ θώρακα πάλιν παρ' Ἀμάσιδος κομιζόμενον αὐτοῖς ἀφελομένους'. καίτοι πόλιν ἐν τοῖς τότε χρόνοις οὔτε φιλότιμον οὕτως οὔτε μισοτύραννον ἴσμεν ὡς

Cobetus ex eodem 5 πονῆσαι S 6 Χάρων] Mueller. 1 p. 32 ib. Ἡροδότου πρεσβύτερος R 11 δὲ] om. BE 13 κύκλων BE unde βύβλων conieceris 14 Her. 3, 47 15 αὐτοὺς Amyotus: αὐτὸς cf. Her. 3, 47 16 *: μεσσήνης 25 malim οὐδεμίαν οὔτε φιλότιμον

τὴν Λακεδαιμονίων γενομένην· ποίου γὰρ ἕνεκα θώρακος ἢ τίνος κρατῆρος ἑτέρου Κυψελίδας μὲν D ἐξέβαλον ἐκ Κορίνθου καὶ Ἀμπρακίας ἐκ δὲ Νάξου Λύγδαμιν ἐξ Ἀθηνῶν δὲ τοὺς Πεισιστράτου παῖδας ἐκ δὲ Σικυῶνος Αἰσχίνην ἐκ Θάσου δὲ Σύμμαχον ἐκ δὲ Φωκέων Αὖλιν ἐκ Μιλήτου δ' Ἀριστογένη, τὴν δ' ἐν Θετταλοῖς δυναστείαν ἔπαυσαν, Ἀριστομήδη καὶ Ἄγγελον καταλύσαντες διὰ Λεωτυχίδου τοῦ βασιλέως; περὶ ὧν ἐν ἄλλοις ἀκριβέστερον γέγραπται· κατὰ δ' Ἡρόδοτον οὔτε κακίας οὔτ' ἀβελτερίας ὑπερβολὴν λελοίπασιν, εἰ τὴν καλλίστην καὶ δικαιοτάτην τῆς στρατείας ἀρνούμενοι πρόφασιν ὡμολόγουν διὰ μνησικακίαν καὶ μικρολογίαν ἐπιτίθεσθαι δυστυχοῦσιν ἀνθρώποις καὶ κακῶς πράττουσιν.

E 22. Οὐ μὴν ἀλλὰ Λακεδαιμονίους μὲν ἀμωσγέπως ὑποπεσόντας αὐτοῦ τῷ γραφείῳ προσέχρωσε· τὴν δὲ Κορινθίων πόλιν, ἐκτὸς δρόμου κατὰ τοῦτον οὖσαν τὸν τόπον, ὅμως προσπεριλαβὼν ὁδοῦ, φασί, πάρεργον ἀνέπλησεν αἰτίας δεινῆς καὶ μοχθηροτάτης διαβολῆς. 'συνεπελάβοντο γάρ' φησί 'τοῦ στρατεύματος τοῦ ἐπὶ Σάμον ὥστε γενέσθαι καὶ F Κορίνθιοι προθύμως, ὑβρίσματος εἰς αὐτοὺς ὑπὸ Σαμίων πρότερον ὑπάρξαντος. ἦν δὲ τοιοῦτο· Κερκυραίων παῖδας τριακοσίους τῶν πρώτων Περίανδρος

3 Νάξου Turnebi Exemplum: ξενάγου 16 R: ἀλλωσγέπως 19 ὁδοῦ — πάρεργον] omisit Leutschius 20 φασί X: φησι 22 τοῦ ἐπὶ Σάμον R ex Her. 3, 48: ἐπὶ σάμῳ ib. καὶ Κορίνθιοι *: κορινθίοις BE 23 προθύμου iidem, nisi quod οις supra habet B 25 malim τῶν πρώτων ἀνδρῶν

ὁ Κορίνθου τύραννος ἐπ' ἐκτομῇ παρ' Ἀλυάττην ἔπεμπε· τούτους ἀποβάντας εἰς τὴν νῆσον οἱ Σάμιοι διδάξαντες ἐν ἱερῷ Ἀρτέμιδος ἱκέτας καθίζεσθαι καὶ τρωκτὰ προτιθέντες αὐτοῖς ὁσημέραι σησάμου καὶ μέλιτος περιεποίησαν.' τοῦθ' ὕβρισμα Σαμίων εἰς Κορινθίους ὁ συγγραφεὺς προσαγορεύει καὶ διὰ τοῦτό φησι συμπαροξῦναι Λακεδαιμονίους κατ' αὐτῶν ἔτεσιν οὐκ ὀλίγοις ὕστερον, ἔγκλημα ποιησαμένους, ὅτι τριακοσίους παῖδας Ἑλλήνων ἐφύλαξαν ἄνδρας. ὁ δὲ τοῦτο Κορινθίοις προστριβόμενος τοὔνειδος ἀποφαίνει τοῦ τυράννου μοχθηροτέραν τὴν πόλιν· ἐκεῖνος μὲν γὰρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κερκυραίους ἀνελόντας ἠμύνατο, Κορίνθιοι δὲ τί παθόντες ἐτιμωροῦντο Σαμίους ἐμποδὼν στάντας ὠμότητι 860
καὶ παρανομίᾳ τοσαύτῃ, καὶ ταῦτα μετὰ τρεῖς γενεὰς ὀργὴν καὶ μνησικακίαν ἀναφέροντες ὑπὲρ τυραννίδος, ἧς καταλυθείσης πᾶν τε μνῆμα καὶ πᾶν ἴχνος ἐξαλείφοντες καὶ ἀφανίζοντες οὐκ ἐπαύοντο, χαλεπῆς καὶ βαρείας αὐτοῖς γενομένης; ἀλλὰ δὴ τὸ μὲν ὕβρισμα τοιοῦτον ἦν τὸ Σαμίων εἰς Κορινθίους· τὸ δὲ τιμώρημα ποῖόν τι τὸ Κορινθίων εἰς Σαμίους; εἰ γὰρ ὄντως ὠργίζοντο Σαμίοις, οὐ παροξύνειν, ἀποτρέπειν δὲ μᾶλλον αὐτοῖς ἦν προσῆκον Λακεδαιμονίους ἐπὶ Πολυκράτη στρατευομένους, ὅπως μὴ τοῦ τυράννου καταλυθέντος ἐλεύθεροι Σάμιοι B
γένοιντο καὶ παύσαιντο δουλεύοντες. ὃ δὲ μέγιστόν ἐστι, τί δήποτε Κορίνθιοι Σαμίοις μὲν ὠργίζοντο

12 γὰρ M: γε ib. αὐτοῦ BE 13 R ex Her. 3, 53: ἀνελόντα 17 τε R: τὸ

βουληθεῖσι σῶσαι καὶ μὴ δυνηθεῖσι τοὺς Κερκυραίων παῖδας, Κνιδίοις δὲ τοῖς σώσασι καὶ ἀποδοῦσιν οὐκ ἐνεκάλουν; καίτοι Κερκυραῖοι Σαμίων μὲν ἐπὶ τούτῳ λόγον οὐ πολὺν ἔχουσι, Κνιδίων δὲ μέμνηνται καὶ Κνιδίοις εἰσὶ τιμαὶ καὶ ἀτέλειαι καὶ ψηφίσματα παρ' αὐτοῖς· οὗτοι γὰρ ἐπιπλεύσαντες ἐξήλασαν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς Περιάνδρου φύλακας, αὐτοὶ δ' ἀνα-
C λαβόντες τοὺς παῖδας εἰς Κέρκυραν διεκόμισαν, ὡς Ἀντήνωρ ἐν τοῖς Κρητικοῖς ἱστόρηκε καὶ Διονύσιος ὁ Χαλκιδεὺς ἐν ταῖς Κτίσεσιν. ὅτι δ' οὐ τιμωρούμενοι Σαμίους ἀλλ' ἐλευθεροῦντες ἀπὸ τοῦ τυράννου καὶ σῴζοντες ἐστράτευσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, Σαμίοις αὐτοῖς ἔστι χρήσασθαι μάρτυσιν. Ἀρχίᾳ γὰρ ἀνδρὶ Σπαρτιάτῃ λαμπρῶς ἀγωνισαμένῳ τότε καὶ πεσόντι τάφον εἶναι δημοσίᾳ κατεσκευασμένον ἐν Σάμῳ καὶ τιμώμενον ὑπ' αὐτῶν λέγουσι· διὸ καὶ τοὺς ἀπογόνους τἀνδρὸς ἀεὶ διατελεῖν Σαμίοις οἰκείως καὶ φιλανθρώπως προσφερομένους, ὡς αὐτὸς Ἡρόδοτος ταῦτα γοῦν ἀπομεμαρτύρηκεν.

23. Ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ, τῶν ἀρίστων Ἀθήνησι καὶ πρώτων ἀνδρῶν Κλεισθένη μὲν ἀναπεῖσαί φησι
D τὴν Πυθίαν ψευδόμαντιν γενέσθαι, προφέρουσαν ἀεὶ Λακεδαιμονίοις ἐλευθεροῦν ἀπὸ τῶν τυράννων τὰς Ἀθήνας· καλλίστῳ μὲν ἔργῳ καὶ δικαιοτάτῳ προσάπτων ἀσεβήματος διαβολὴν τηλικούτου καὶ

1 τοὺς] om. BE et omitti potest 9 Ἀντήνωρ — καὶ Διονύσιος] vid. Mueller. 4 p. 396 fr. 13 ib. ἐν τοῖς Κρητικοῖς Kaltwasserus: τε ὁ Κρητικὸς 17 *: τοῦ ἀνδρὸς 18 Ἡρόδοτος] 3, 55 20 id. 5, 63. 66 23 τυράννων] add. ἀεὶ BE, cf. Her. 5, 63

ῥᾳδιουργήματος, ἀφαιρούμενος δὲ τοῦ θεοῦ μαντείαν καλὴν καὶ ἀγαθὴν καὶ τῆς λεγομένης συμπροφητεύειν Θέμιδος ἀξίαν. ‘Ἰσαγόραν δὲ τῆς γαμετῆς ὑφίεσθαι Κλεομένει φοιτῶντι παρ’ αὐτήν’· ὡς δ’ εἰώθει, παραμιγνὺς πίστεως ἕνεκα τοῖς ψόγοις ἐπαίνους τινάς ‘Ἰσαγόρης δέ’ φησίν ‘ὁ Τισάνδρου οἰκίης E μὲν ἦν δοκίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι· θύουσι δὲ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ’. εὔρυθμός γε καὶ πολιτικὸς ὁ μυκτὴρ τοῦ συγγραφέως, εἰς Κᾶρας ὥσπερ εἰς κόρακας ἀποδιοπομπουμένου τὸν Ἰσαγόραν. Ἀριστογείτονα μέντοι οὐκέτι κύκλῳ καὶ κακῶς, ἀλλ’ ἄντικρυς διὰ πυλῶν εἰς Φοινίκην ἐξελαύνει ‘Γεφυραῖον γεγονέναι λέγων ἀνέκαθεν· τοὺς δὲ Γεφυραίους οὐκ ἀπ’ Εὐβοίας οὐδ’ Ἐρετριεῖς, ὥσπερ οἴονταί τινες, ἀλλὰ Φοίνικας εἶναί φησιν, F αὐτὸς οὕτω πεπυσμένος’. ἀφελέσθαι τοίνυν Λακεδαιμονίους μὴ δυνάμενος τὴν Ἀθηναίων ἐλευθέρωσιν ἀπὸ τῶν τυράννων αἰσχίστῳ πάθει κάλλιστον ἔργον οἷός τ’ ἐστὶν ἀφανίζειν καὶ καταισχύνειν· ‘ταχὺ γὰρ μετανοῆσαί φησιν αὐτούς, ὡς οὐ ποιήσαντας ὀρθῶς, ὅτι κιβδήλοισι μαντηίοισιν ἐπαρθέντες ἄνδρας ξείνους ὄντας αὐτοῖσι καὶ ὑποσχομένους ὑποχειρίας παρέξειν τὰς Ἀθήνας ἐξήλασαν ἐκ τῆς πατρίδος τοὺς τυράννους καὶ δήμῳ ἀχαρίστῳ παρέδωκαν τὴν πόλιν. εἶτα μεταπεμψαμένους Ἱππίαν ἀπὸ Σιγείου

3 Her. 5, 70 6 id. 5, 66 9 *γε*] *τε* BE 11 *καὶ κακῶς*] aut *πως* scrib. aut delendum censet W 13 Her. 5, 55, 57 14 *οὐδ’*] del. R. *οὐδ’ Ἐρετρίας*? 16 R: *πεπεισμένος* 19 Her. 5, 91 21 *μαντηίοισι*? 24 *τοὺς τυράννους*] del. Cobetus cf. Her. 5, 91

κατάγειν εἰς τὰς Ἀθήνας· ἀντιστῆναι δὲ Κορινθίους αὐτοῖς καὶ ἀποτρέψαι, Σωκλέους διελθόντος, ὅσα Κύψελος καὶ Περίανδρος κακὰ τὴν Κορινθίων πόλιν
861 εἰργάσαντο τυραννοῦντες.' καίτοι Περιάνδρου σχετλιώτερον οὐδὲν οὐδ' ὠμότερον ἔργον ἱστορεῖται τῆς ἐκπομπῆς τῶν τριακοσίων ἐκείνων, οὓς ἐξαρπάσασι καὶ διακωλύσασι παθεῖν ταῦτα Σαμίοις ὀργίζεσθαί φησι καὶ μνησικακεῖν Κορινθίους ὥσπερ ὑβρισθέντας. τοσαύτης ἀναπίμπλησι ταραχῆς καὶ διαφωνίας τὸ κακόηθες αὐτοῦ τὸν λόγον, ἐξ ἁπάσης τῇ διηγήσει προφάσεως ὑποδυόμενον.

24. Ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς τὰ περὶ Σάρδεις διηγούμενος, ὡς ἐνῆν μάλιστα διέλυσε καὶ διελυμήνατο τὴν πρᾶξιν· ἃς μὲν Ἀθηναῖοι ναῦς ἐξέπεμψαν Ἴωσι τιμωροὺς ἀποστᾶσι βασιλέως, ἀρχεκάκους τολμήσας
B προσειπεῖν ὅτι τοσαύτας πόλεις καὶ τηλικαύτας Ἑλληνίδας ἐλευθεροῦν ἐπεχείρησαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, Ἐρετριέων δὲ κομιδῇ μνησθεὶς ἐν παρέργῳ καὶ παρασιωπήσας μέγα κατόρθωμα καὶ ἀοίδιμον. ἤδη γὰρ ὡς ** περὶ τὴν Ἰωνίαν συγκεχυμένην, καὶ στόλου βασιλικοῦ προσπλέοντος, ἀπαντήσαντες ἔξω Κυπρίους ἐν τῷ Παμφυλίῳ πελάγει κατεναυμάχησαν· εἶτ' ἀναστρέψαντες ὀπίσω καὶ τὰς ναῦς ἐν Ἐφέσῳ καταλιπόντες ἐπέθεντο Σάρδεσι καὶ Ἀρταφέρνην ἐπολιόρκουν εἰς τὴν ἀκρόπολιν καταφυγόντα,
C βουλόμενοι τὴν Μιλήτου λῦσαι πολιορκίαν· καὶ

2 Cobetus: ἀποστρέψαι ib. Σωσικλέους Anonymus 3 κακὰ W: κατὰ 15 Her. 5, 97 18 Her. 5, 99 20 lac. 3 B 5 E. Supplent ὡς τῶν περὶ τὴν Ἰ. συγκεχυμένων W. ὡς ἐπύθοντο τὰ περὶ τὴν Ἰ. συγκεχυμένα Cobetus. Melius W

τοῦτο μὲν ἔπραξαν καὶ τοὺς πολεμίους ἀνέστησαν ἐκεῖθεν, ἐν φόβῳ θαυμαστῷ γενομένους· πλήθους δ' ἐπιχυθέντος αὐτοῖς, ἀπεχώρησαν. ταῦτα δ' ἄλλοι τε καὶ Λυσανίας ὁ Μαλλώτης ἐν τοῖς περὶ Ἐρετρίας εἴρηκε· καὶ καλῶς εἶχεν, εἰ καὶ διὰ μηδὲν ἄλλο, τῇ γοῦν ἁλώσει καὶ φθορᾷ τῆς πόλεως ἐπειπεῖν τὸ ἀνδραγάθημα τοῦτο καὶ τὴν ἀριστείαν· ὁ δὲ καὶ κρατηθέντας αὐτοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων φησὶν εἰς τὰς ναῦς καταδιωχθῆναι, μηδὲν τοιοῦτο τοῦ Λαμψακηνοῦ Χάρωνος ἱστοροῦντος, ἀλλὰ ταυτὶ γράφοντος κατὰ λέξιν ''Ἀθηναῖοι δ' εἴκοσι τριήρεσιν ἔπλευσαν ἐπικουρήσοντες τοῖς Ἴωσι, καὶ εἰς Σάρδεις ἐστρα- D τεύσαντο καὶ εἷλον τὰ περὶ Σάρδεις ἅπαντα χωρὶς τοῦ τείχους τοῦ βασιληίου· ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπαναχωροῦσιν εἰς Μίλητον.'

25. Ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ διηγησάμενος περὶ Πλαταιέων, ὡς 'σφᾶς αὐτοὺς ἐδίδοσαν Σπαρτιάταις, οἱ δὲ μᾶλλον ἐκέλευσαν πρὸς Ἀθηναίους τρέπεσθαι πλησιοχώρους ἐόντας αὐτοῖς καὶ τιμωρέειν οὐ κακούς·' προστίθησιν οὐ καθ' ὑπόνοιαν οὐδὲ δόξαν, ἀλλ' ὡς ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, ὅτι 'ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ κατ' εὔνοιαν οὕτω τῶν Πλαταιέων, ὡς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἔχειν πόνον συνεστεῶτας Βοιωτοῖς'. οὐκοῦν εἰ μὴ κακοήθης Ἡρόδοτος, E ἐπίβουλοι μὲν καὶ κακοήθεις Λακεδαιμόνιοι, ἀναίσθητοι δ' Ἀθηναῖοι παρακρουσθέντες, Πλαταιεῖς δ'

4 *Λυσανίας*] Mueller. 4, 441 10 *Χάρωνος*] idem. 1 p. 32 17 Her. 6, 108 19 *ὄντας* BE 22 *οὕτω* X 23 malim *πόνους* ex Herodoto

οὐ κατ' εὔνοιαν οὐδὲ τιμήν, ἀλλὰ πολέμου πρόφασις εἰς μέσον ἐρρίφησαν.

26. *Καὶ μὴν τὴν πανσέληνον ἤδη σαφῶς ἐξελήλεγκται Λακεδαιμονίων καταψευδόμενος, ἥν φησι περιμένοντας αὐτοὺς εἰς Μαραθῶνα μὴ βοηθῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις· οὐ γὰρ μόνον ἄλλας μυρίας ἐξόδους καὶ μάχας πεποίηνται μηνὸς ἱσταμένου, μὴ περιμείναντες τὴν πανσέληνον, ἀλλὰ καὶ ταύτης* F *τῆς μάχης, ἕκτῃ Βοηδρομιῶνος ἱσταμένου γενομένης, ὀλίγον ἀπελείφθησαν, ὥστε καὶ θεάσασθαι τοὺς νεκροὺς ἐπελθόντες ἐπὶ τὸν τόπον. ἀλλ' ὅμως ταῦτα περὶ τῆς πανσελήνου γέγραφεν 'ἀδύνατα δέ σφι τὸ παραυτίκα ποιέειν ταῦτα, οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς ἐνάτη· ἐνάτῃ δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν, οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. οὗτοι μὲν οὖν τὴν πανσέληνον ἔμενον'. σὺ δὲ μεταφέρεις τὴν πανσέληνον εἰς ἀρχὴν μηνὸς οὖσαν διχομηνίας, καὶ τὸν οὐρανὸν ὁμοῦ καὶ τὰς ἡμέρας καὶ πάντα πράγματα συνταράσσεις· καὶ* 862 *ταῦτα τὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπαγγελλόμενος γράφειν* *** *ἐσπουδακὼς δὲ περὶ τὰς Ἀθήνας διαφερόντως οὐδὲ τὴν πρὸς Ἄγρας πομπὴν ἱστόρηκας, ἣν πέμπουσιν ἔτι νῦν τῇ Ἑκάτῃ χαριστήρια τῆς νίκης ἑορτάζοντες. ἀλλὰ τοῦτό γε βοηθεῖ τῷ Ἡροδότῳ*

3 Her. 6, 106 9 *ἕκτῃ* R: *ἕκτης* 11 Abreschius: *ἐπελθόντας* 12 *τοπαραυτίκα* BE 14 *τοῦ μηνὸς ἐνάτη* X ex Her. 6, 106: *τοῦ μηνός* 15 *οὐ*] *μὴ οὐ* Herodotus 18 *οὖσαν* R 20 *ταῦτα* W 21 lac. 17—18 B 18 E. *τὰ τῶν βαρβάρων ἐπαίρεις τῷ λόγῳ* supplet Turnebus cum aliis 23 *τῇ Ἑκάτῃ*] *τῇ ἕκτῃ* Valckenarius

πρὸς ἐκείνην τὴν διαβολήν, ἣν ἔχει κολακεύσας τοὺς Ἀθηναίους ἀργύριον πολὺ λαβεῖν παρ' αὐτῶν. εἰ γὰρ ἀνέγνω ταῦτ' Ἀθηναίοις, οὐκ ἂν εἴασαν οὐδὲ περιεῖδον ἐνάτῃ τὸν Φειδιππίδην παρακαλοῦντα Λακεδαιμονίους ἐπὶ τὴν μάχην ἐκ τῆς μάχης γεγενημένον, καὶ ταῦτα δευτεραῖον εἰς Σπάρτην ἐξ Ἀθη- B νῶν, ὡς αὐτός φησιν, ἀφιγμένον· εἰ μὴ μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς πολεμίους Ἀθηναῖοι μετεπέμποντο τοὺς συμμάχους. ὅτι μέντοι δέκα τάλαντα δωρεὰν ἔλαβεν ἐξ Ἀθηνῶν Ἀνύτου τὸ ψήφισμα γράψαντος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος οὐ τῶν παρημελημένων ἐν ἱστορίᾳ, Δίυλλος, εἴρηκεν. ἀπαγγείλας δὲ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ὁ Ἡρόδοτος, ὡς μὲν οἱ πλεῖστοι λέγουσι, καὶ τῶν νεκρῶν τῷ ἀριθμῷ καθεῖλε τοὔργον. εὐξαμένους γάρ φασι τοὺς Ἀθηναίους τῇ Ἀγροτέρᾳ θύσειν χιμάρους ὅσους ἂν τῶν βαρβάρων καταβάλωσιν, εἶτα, μετὰ τὴν μάχην ἀναρίθμου πλήθους τῶν νεκρῶν ἀναφανέντος, παραιτεῖσθαι ψηφίσματι C τὴν θεόν, ὅπως καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἀποθύωσι πεντακοσίας τῶν χιμάρων.

27. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτ' ἐάσαντες, ἴδωμεν τὰ μετὰ τὴν μάχην· 'τῇσι δὲ λοιπῇσι' φησίν 'οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀφι-

4 ἐνάτῃ W: ἐναγῆ ib. R ex Her. 6, 105: φιλιππίδην 10 Ἀνύτου Turnebus: ἀντὶ τοῦ 12 Her. 6, 117 Δίυλλος] Mueller. 2, 360 14 *: τὸ ἔργον 15 φασὶ M: φησι 21 τὰ Turnebus 22 *: λοιπῇσιν ib. φησίν * 24 τῇ *: αὐτῇ BE 25 ἀφικόμενοι R ex Her. 6, 115: ἀφικομένους

κόμενοι εἰς τὸ ἄστυ· αἰτίην δὲ ἔσχε Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδεῖξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί· οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον'. ἐνταῦθα τὸ μὲν τοὺς
D Ἐρετριέας ἀνδράποδα προσειπεῖν, οὔτε τόλμαν Ἑλλήνων οὐδενὸς οὔτε φιλοτιμίαν ἐνδεεστέραν παρασχομένους καὶ παθόντας ἀνάξια τῆς ἀρετῆς, ἀφείσθω· διαβεβλημένων δὲ τῶν Ἀλκμεωνιδῶν, ἐν οἷς οἱ μέγιστοί τε τῶν οἴκων καὶ δοκιμώτατοι τῶν ἀνδρῶν ἦσαν, ἐλάττων λόγος· ἀνατέτραπται δὲ τῆς νίκης τὸ μέγεθος καὶ τὸ τέλος εἰς οὐδὲν ἥκει τοῦ περιβοήτου κατορθώματος, οὐδ' ἀγών τις ἔοικεν οὐδ' ἔργον γεγονέναι τοσοῦτον, ἀλλὰ πρόσκρουμα βραχὺ τοῖς βαρβάροις ἀποβᾶσιν, ὥσπερ οἱ διασύροντες καὶ βασκαίνοντες λέγουσιν, εἰ μετὰ τὴν μάχην οὐ φεύγουσι κόψαντες τὰ πείσματα τῶν νεῶν, τῷ φέροντι
E προσωτάτω τῆς Ἀττικῆς ἀνέμῳ παραδόντες αὑτούς· ἀλλ' αἴρεται μὲν ἀσπὶς αὐτοῖς προδοσίας σημεῖον, ἐπιπλέουσι δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐλπίζοντες αἱρήσειν καὶ καθ' ἡσυχίαν Σούνιον κάμψαντες ὑπεραιωροῦνται Φαλήρων, οἱ δὲ πρῶτοι καὶ δοκιμώτατοι τῶν ἀνδρῶν προδιδόασιν ἀπεγνωκότες τὴν πόλιν· καὶ γὰρ ἀπολύων ὕστερον Ἀλκμεωνίδας ἑτέροις τὴν προδοσίαν

1 αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Cobetus cf. Her. 6, 165 ἔσχε *: ἔσχον ib. *: ἀθηναίοισιν 3 *: πέρσῃσιν — ἐοῦσιν 9 recte E hic et infra: ἀλκμαιωνιδῶν ceteri nisi quod ε supra αι scriptum est in B 14 *: πρόσκρουσμα 22 Φαλήρου Her. 6, 116 23 προδιδόασιν R cum Amyoto: 10—11 B 7 E

ἀνατίθησιν· ‘ἀνεδείχθη μὲν γὰρ ἀσπίς, καὶ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἄλλως εἰπεῖν’ φησὶν αὐτὸς ἰδών. τοῦτο δ’ F ἀμήχανον μὲν ἦν γενέσθαι, νενικηκότων κατὰ κράτος τῶν Ἀθηναίων· γενόμενον δ’ οὐκ ἂν ὑπὸ τῶν βαρβάρων συνώφθη, φυγῇ καὶ πόνῳ πολλῷ καὶ τραύμασι καὶ βέλεσιν εἰς τὰς ναῦς ἐλαυνομένων καὶ ἀπολιπόντων τὸ χωρίον, ὡς ἕκαστος τάχους εἶχεν. ἀλλ’ ὅταν γε πάλιν ὑπὲρ τῶν Ἀλκμεωνιδῶν ἀπολογεῖσθαι προσποιούμενος, ἃ πρῶτος ἀνθρώπων ἐπενήνοχεν ἐγκλήματα, εἴπῃ ‘θῶμα δέ μοι καὶ οὐκ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, Ἀλκμεωνίδας ἄν ποτε ἀναδεῖξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα, βουλομένους γε εἶναι Ἀθηναίους ὑπὸ Ἱππίῃ’· κόμματός τινος ἀναμιμνήσκομαι παροιμιακοῦ

‘μένε, καρκίνε, καί σε μεθήσω·’

τί γὰρ ἐσπούδακας καταλαβεῖν, εἰ καταλαβὼν μεθιέναι μέλλεις; καὶ σὺ κατηγορεῖς, εἶτ’ ἀπολογῇ· 863 καὶ γράφεις κατ’ ἐπιφανῶν ἀνδρῶν διαβολάς, ἃς πάλιν ἀναιρεῖς, ἀπιστῶν δὲ σεαυτῷ δηλονότι· σεαυτοῦ γὰρ ἀκήκοας λέγοντος Ἀλκμεωνίδας ἀνασχεῖν ἀσπίδα νενικημένοις καὶ φεύγουσι τοῖς βαρβάροις. καὶ μὴν ἐν οἷς περὶ Ἀλκμεωνιδῶν ἀπολογῇ σεαυτὸν ἀποφαίνεις συκοφάντην· εἰ γὰρ ‘μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππου, Ἱππονίκου δὲ πατρί, φαίνονται μισοτύραννοι ἐόντες’ ὡς ἐνταῦθα γράφεις

1 Her. 6, 124 2 ἀλλ’ ὡς BE 9 προσποιώμεθα BE 10 εἴπῃ W: εἴῃ Malim λέγῃ ib. θώϋμα δέ μοι Turnebus ex Her. 6, 121: 7 B 8 E 12 *: πέρσησιν 13 rectius Herodotus 19 δὲ] γε W. del. R. Malim δὴ 23 Her. l. l.

Ἀλκμεωνίδαι, ποῦ θήσεις αὐτῶν ἐκείνην τὴν συνωμοσίαν, ἣν ἐν τοῖς πρώτοις γέγραφας; ὡς ἐπιγαμίαν B ποιησόμενοι Πεισιστράτῳ κατήγαγον αὐτὸν ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐπὶ τὴν τυραννίδα καὶ οὐκ ἂν ἐξήλασαν αὖθις, ἕως διεβλήθη παρανόμως τῇ γυναικὶ μιγνύμενος. ταῦτα μὲν οὖν τοιαύτας ἔχει ταραχάς· ** τῆς Ἀλκμεωνιδῶν διαβολῆς καὶ ὑπονοίας τοῖς Καλλίου τοῦ Φαινίππου χρησάμενος ἐπαίνοις καὶ προσάψας αὐτῷ τὸν υἱὸν Ἱππόνικον, ὃς ἦν καθ' Ἡρόδοτον ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις Ἀθηναίων, ὡμολόγησεν, ὅτι μηδὲν τῶν πραγμάτων δεομένων, ἀλλὰ θεραπείᾳ καὶ χάριτι τοῦ Ἱππονίκου τὸν Καλλίαν παρενέβαλεν.

28. Ἐπεὶ δ' Ἀργείους ἅπαντες ἴσασιν οὐκ ἀπειπαμένους τοῖς Ἕλλησι τὴν συμμαχίαν, ἀξιώσαντας C ὡς ἂν μὴ Λακεδαιμονίοις, ἐχθίστοις καὶ πολεμιωτάτοις οὖσι, ποιοῦντες ἀεὶ τὸ προστασσόμενον ἕπωνται, καὶ τοῦτ' ἄλλως οὐκ ἦν, αἰτίαν κακοηθεστάτην ὑποβάλλεται, γράφων 'ἐπεὶ δέ σφεας παραλαμβάνειν τοὺς Ἕλληνας, οὕτω δὴ ἐπισταμένους, ὅτι οὐ μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμόνιοι, μεταιτέειν, ἵνα ἐπὶ προφάσεως ἡσυχίαν ἄγωσι'. τούτων δ' ὕστε-

2 cf. Her. 1, 60 5 ἕως] εἰ μὴ R 6 lac. 7 B 8 E. Fort. supplendum μεταξὺ δὲ τῆς Ἀλκμεωνιδῶν κέ 9 Ἡρόδοτον] cf. 6, 121 12 R: παρέβαλεν 13 Her. 7, 148 14 ἀξιώσαντας κέ] ἀξιώσαντας δὲ κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεῖσθαι supplet R. Fort. [Λακεδαιμονίοις δὲ τριακοντοῦτιν εἰρήνην σπεισαμένους ἡγεῖσθαι κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίας] ἀξιώσαντας κέ. aut brevius: [ἡγεῖσθαι δὲ κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίας] ἀξιώσαντας κέ 18 Her. 7, 150 ib. παραλαμβάνειν R ex Her. 7, 150: καταλαμβάνει 19 οὕτω Turnebus: αὐτῷ BE 21 προφάσιος Herodotus

ρον ἀναμνῆσαί φησιν Ἀρτοξέρξην ἀναβάντας εἰς Σοῦσα πρέσβεις Ἀργείων, κἀκεῖνον εἰπεῖν ὡς ‘οὐδεμίαν νομίζοι πόλιν Ἄργεος φιλιωτέρην’· εἶθ’ ὑπειπών, ὥσπερ εἴωθε, καὶ ἀναδυόμενος ‘οὐκ εἰδέναι φησὶ περὶ τούτων ἀτρεκέως, εἰδέναι δ’ ὅτι πᾶσιν ἀνθρώποις ἐστὶν ἐγκλήματα καὶ οὐκ Ἀργείοισι αἴσχιστα πεποίηται. ἐγὼ δὲ λέγειν ὀφείλω τὰ λεγό- D
μενα, πείθεσθαί γε μὴν οὐ παντάπασι ὀφείλω, καί μοι τὸ ἔπος τοῦτο ἐχέτω ἐς πάντα τὸν λόγον. ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὡς ἄρα Ἀργεῖοι ἦσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδή σφι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐστήκεε, πᾶν δὴ βουλόμενοι σφίσι προεῖναι τῆς παρούσης λύπης.’ ἆρ’ οὖν οὐχ, ὅπερ αὐτὸς τὸν Αἰθίοπά φησι πρὸς τὰ μύρα καὶ τὴν πορφύραν εἰπεῖν, ὡς δολερὰ μὲν τὰ ἀλείμματα δολερὰ δὲ τὰ εἵματα τῶν Περσέων E
ἐστί, τοῦτ’ ἄν τις εἴποι πρὸς αὐτόν, ὡς δολερὰ μὲν τὰ ῥήματα δολερὰ δὲ τὰ σχήματα τῶν Ἡροδότου λόγων

‘ἑλικτὰ κοὐδὲν ὑγιὲς ἀλλὰ πᾶν πέριξ,’

ὥσπερ οἱ ζωγράφοι τὰ λαμπρὰ τῇ σκιᾷ τρανότερα ποιοῦσιν, οὕτω ταῖς ἀρνήσεσι τὰς διαβολὰς ἐπιτείνοντος αὐτοῦ καὶ τὰς ὑπονοίας ταῖς ἀμφιβολίαις βαθυτέρας ποιοῦντος; Ἀργεῖοι δ’ ὅτι μὲν οὐ συν-

1 Herodotus: ἀρταξέρξην 2 idem 7, 151 3 ὑπειπών] ὑπείκων Emperius 4 Her. 7, 152 6 *: ἀργείοισιν 7 πεποίηνται BE ib. τὰ λεγόμενα — ὀφείλω] om. BE 11 σφιν BE 12 ἐστήκεε πᾶν δὴ Her. 7, 152: ἔστηκεν εἰ 5 B 2 E δὴ 13 ita W: σφίσι προσεῖναι libri. σφι εἶναι πρὸ Herodotus 16 ἀλείμματα Exemplum Turnebi: χείματα cf. Her. 3, 20. 22 19 Eur. Andr. 448 ib. καὶ οὐδὲν BE

αράμενοι τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡγεμονίαν καὶ F τῆς ἀρετῆς Λακεδαιμονίοις ἐκστάντες, κατῄσχυναν τὸν Ἡρακλέα καὶ τὴν εὐγένειαν, οὐδ' ἔστιν ἀντειπεῖν. ὑπὸ Σιφνίοις γὰρ ἦν καὶ Κυθνίοις ἄμεινον ἐλευθεροῦν τοὺς Ἕλληνας ἢ Σπαρτιάταις φιλονεικοῦντας ὑπὲρ ἀρχῆς ἐγκαταλιπεῖν τοσούτους καὶ τοιούτους ἀγῶνας. εἰ δ' αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν κακῶς ἑστῶσαν αὐτοῖς αἰχμὴν πρὸς Λακεδαιμονίους, πῶς οὐκ ἐμήδιζον ἀναφανδὸν ἥκοντος οὐδ', εἰ μὴ συστρατεύειν ἐβούλοντο βασιλεῖ, τὴν γοῦν Λακωνικὴν ὑπολειπόμενοι κακῶς ἐποίουν, ἢ Θυρέας ἥπτοντο πάλιν ἢ τρόπον ἄλλον ἀντελαμβάνοντο καὶ παρηνώχλουν 864 Λακεδαιμονίοις, μέγα βλάψαι δυνάμενοι τοὺς Ἕλληνας, εἰ μὴ παρῆκαν εἰς Πλαταιὰς ἐκείνους ἐκστρατεῦσαι τοσούτοις ὁπλίταις;

39. Ἀλλ' Ἀθηναίους γε μεγάλους ἐνταῦθα τῷ λόγῳ πεποίηκε καὶ σωτῆρας ἀνηγόρευκε τῆς Ἑλλάδος· ὀρθῶς γε ποιῶν καὶ δικαίως, εἰ μὴ πολλὰ καὶ βλάσφημα προσῆν τοῖς ἐπαίνοις. νῦν δέ 'προδοθῆναι μὲν ἂν λέγων ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων Λακεδαιμονίους, μονωθέντας δ' ἂν καὶ ἀποδεξαμένους ἔργα μεγάλα ἀποθανεῖν γενναίως, ἢ πρὸ τούτου ὁρῶντας καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας μηδίζοντας ὁμολογίῃ ἂν χρήσασθαι πρὸς Ξέρξεα,' δῆλός ἐστιν

2 R: κατῄσχυναν ἂν   4 ὑπὸ W. σὺν M   20 Her. 7, 139   22 Wesselingius ex Herodoto: ὑποδεξαμένους libri. ἀποδειξαμένους R   24 τοὺς ἄλλους R ex Herodoto: τοὺς   25 ὁμολογοίη BE

οὐ τοῦτο λέγων εἰς τὸν Ἀθηναίων ἔπαινον, ἀλλ' Ἀθηναίους ἐπαινῶν, ἵνα κακῶς εἴπῃ τοὺς ἄλλους B ἅπαντας. τί γὰρ ἄν τις ἔτι δυσχεραίνοι, Θηβαίους ἀεὶ καὶ Φωκέας πικρῶς αὐτοῦ καὶ κατακόρως ἐξονειδίζοντος, ὅπου καὶ τῶν προκινδυνευσάντων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τὴν οὐ γεγενημένην μέν, γενομένην δ' ἄν, ὡς αὐτὸς εἰκάζει, καταψηφίζεται προδοσίαν; αὐτοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἐν ἀδήλῳ θέμενος ἐπηπόρησεν, εἴτ' ἔπεσον ἂν μαχόμενοι τοῖς πολεμίοις εἴτε παρέδωκαν ἑαυτούς, μικροῖς γε νὴ Δία τεκμηρίοις αὐτῶν ἀπιστήσας τοῖς περὶ Θερμοπύλας.

30. Διηγούμενος δὲ συμπεσοῦσαν ναυαγίαν ταῖς C βασιλικαῖς ναυσὶ καὶ ὅτι ‘πολλῶν χρημάτων ἐκπεσόντων, Ἀμεινοκλῆς ὁ Κρησίνεω Μάγνης ἀνὴρ ὠφελήθη μεγάλως, χρυσία ἄφατα καὶ χρήματα περιβαλόμενος·’ οὐδὲ τοῦτον ἄδηκτον παρῆκεν, ‘ἀλλ' ὁ μὲν τἄλλα’ φησίν ‘οὐκ εὐτυχέων εὑρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο· ἦν γάρ τις καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος.’ τοῦτο μὲν οὖν παντὶ δῆλον, ὅτι τὰ χρυσᾶ χρήματα καὶ τὰ εὑρήματα καὶ τὸν ἐκβρασσόμενον ὑπὸ τῆς θαλάσσης πλοῦτον ἐπεισήγαγε τῇ ἱστορίᾳ, χώραν καὶ τόπον ποιῶν, ἐν ᾧ θήσεται τὴν Ἀμεινοκλέους παιδοφονίαν.

1 τοῦτο Turnebus: τούτους 3 ἔτι δυσχεραίνοι R: ἐπιδυσχεραίνῃ 6 οὐ] del. Emperius ib. γεγενημένην μὲν M 7 δ'] del. Emperius ib. R: εἰκάζοι BE 14 Κρητίνεω Her. 7, 190 15 χρυσία Duebnerus: χρύσεα 16 τοῦτον M: τοῦτο ib. Her. l. l. 18 ἦν] νὴ BE 19 συμφορὴ — παιδοφόνος Herodotus: συμ 14 B 16 E ib. πάντη BE 20 χρήματα] ῥήματα BE

D 31. Ἀριστοφάνους δὲ τοῦ Βοιωτοῦ γράψαντος, ὅτι χρήματα μὲν αἰτήσας οὐκ ἔλαβε παρὰ Θηβαίων, ἐπιχειρῶν δὲ τοῖς νέοις διαλέγεσθαι καὶ συσχολάζειν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἐκωλύθη δι' ἀγροικίαν αὐτῶν καὶ μισολογίαν, ἄλλο μὲν οὐδέν ἐστι τεκμήριον· ὃ δ' Ἡρόδοτος τῷ Ἀριστοφάνει μεμαρτύρηκε, δι' ὧν τὰ μὲν ψευδῶς, τὰ δὲ διὰ **, τὰ δὲ ὡς μισῶν καὶ διαφερόμενος τοῖς Θηβαίοις ἐγκέκληκε. Θεσσαλοὺς μὲν γὰρ ὑπ' ἀνάγκης ἀποφαίνεται μηδίσαι τὸ πρῶ- E τον, ἀληθῆ λέγων· καὶ περὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μαντευόμενος ὡς προδόντων ἂν Λακεδαιμονίους ὑπεῖπεν ὡς 'οὐχ ἑκόντων ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης ἁλισκομένων κατὰ πόλεις'. Θηβαίοις δὲ τῆς αὐτῆς ἀνάγκης οὐ δίδωσι τὴν αὐτὴν συγγνώμην, καίτοι πεντακοσίους μὲν εἰς τὰ Τέμπη καὶ Μναμίαν στρατηγὸν ἔπεμψαν, εἰς δὲ Θερμοπύλας ὅσους ᾔτησε Λεωνίδας· οἳ καὶ μόνοι σὺν Θεσπιεῦσι παρέμειναν αὐτῷ, τῶν ἄλλων ἀπολιπόντων μετὰ τὴν κύκλωσιν· ἐπεὶ δὲ τῶν παρόδων κρατήσας ὁ βάρβαρος ἐν τοῖς ὅροις F ἦν καὶ Δημάρατος ὁ Σπαρτιάτης διὰ ξενίας εὔνους ὢν Ἀτταγίνῳ τῷ προεστῶτι τῆς ὀλιγαρχίας διεπράξατο φίλον βασιλέως γενέσθαι καὶ ξένον, οἱ δ' Ἕλληνες ἐν ταῖς ναυσὶν ἦσαν, πεζῇ δ' οὐδεὶς προσ-

1 Ἀριστοφάνους] Mueller. 4 p. 338 2 παρὰ Θηβαίων Amyotus: παρ' Ἀθηναίων 6 Ἡρόδοτος] add. αὐτὸς Cobetus 7 lac. 8 B 6 E supplent verbis διὰ κολακείαν vel δι' ἔχθραν Turnebus. δι' ἄγνοιαν Amyotus: δι' ἀδικίαν W. διαβόλως Cobetus. διαστρέφων τὴν ἀλήθειαν Herwerdenus. Malim διαβάλλων cf. p. 865 b 8 Her. 7, 172 9 τοπρῶτον BE 11 id. 7, 139 21 Ἀτταγίνῳ R ex Her. 9, 15: ἀπαγίνω

ἤλαυνεν, οὕτω προσεδέξαντο τὰς διαλύσεις ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀνάγκης ἐγκαταληφθέντες. οὔτε γὰρ θάλασσα καὶ νῆες αὐτοῖς παρῆσαν ὡς Ἀθηναίοις, οὔτ' ἀπωτάτω κατῴκουν ὡς Σπαρτιᾶται τῆς Ἑλλάδος ἐν μυχῷ, μιᾶς δ' ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἡμισείας ἀπέχοντι τῷ Μήδῳ συστάντες ἐπὶ τῶν στενῶν καὶ διαγωνισάμενοι μετὰ μόνων Σπαρτιατῶν καὶ Θεσπιέων ἠτύχησαν. ὁ δὲ συγγραφεὺς οὕτως ἐστὶ δίκαιος, 865 ὥστε 'Λακεδαιμονίους μὲν μονωθέντας καὶ γενομένους συμμάχων ἐρήμους τυχὸν ἄν φησιν ὁμολογίῃ χρήσασθαι πρὸς Ξέρξεα·' Θηβαίοις δὲ ταὐτὸ διὰ τὴν αὐτὴν ἀνάγκην παθοῦσι λοιδορεῖται. τὸ δὲ μέγιστον καὶ κάλλιστον ἔργον ἀνελεῖν μὴ δυνηθεὶς ὡς οὐ πραχθὲν αὐτοῖς, αἰτίῃ φαύλῃ καὶ ὑπονοίᾳ διαλυμαινόμενος ταῦτ' ἔγραφεν 'οἱ μέν νυν ξύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι ᾤχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδῃ· Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι· τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι· κατεῖχε B γάρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος· Θεσπιέες δὲ ἑκόντες μάλιστα, οἳ οὐδαμᾶ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετὰ τούτου ἀπαλλάξεσθαι.' εἶτ' οὐ δῆλός ἐστιν ἰδίαν τινὰ πρὸς Θηβαίους ἔχων ὀργὴν καὶ δυσμένειαν, ὑφ' ἧς οὐ

2 W: *ἐγκαταλειφθέντες* 11 *χρήσασθαι* Cobetus ex Her. 7, 139: *χρῆσθαι* ib. *: *τὸ αὐτὸ* 13 *ἔργον*] *Θηβαίων ἔργον* R 14 *αἰτίῃ*] utrum hoc an *αἰτίᾳ* scripserit Plutarchus dubium vid. W 16 *οἱ* R ex Her. 7, 222 17 *θεσπιεῖς* BE 20 *ὁμήρου* BE 21 *οὐδαμᾶ*] *οὐκ* Herodotus 22 *λεωνίδη* BE ib. *μετὰ τούτου*] *μετ' αὐτοῦ* Herwerdenus ib. *ἀπαλλάξασθαι* BE

μόνον διέβαλε ψευδῶς καὶ ἀδίκως τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ πιθανοῦ τῆς διαβολῆς ἐφρόντισεν, οὐδ' ὅπως αὐτὸς ἑαυτῷ τἀναντία λέγων παρ' ὀλίγους ἀνθρώπους οὐ φανεῖται συνειδώς; προειπὼν γὰρ ὡς 'ὁ Λεωνίδης, ἐπεί τ' ᾔσθετο τοὺς συμμάχους
C ἐόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συγκινδυνεύειν, κελεῦσαι σφέας ἀπαλλάττεσθαι·' πάλιν μετ' ὀλίγον λέγει τοὺς Θηβαίους ἄκοντας αὐτὸν κατασχεῖν, οὓς εἰκὸς ἦν ἀπελάσαι καὶ βουλομένους παραμένειν, εἰ μηδίζειν αἰτίαν εἶχον. ὅπου γὰρ οὐκ ἐδεῖτο τῶν μὴ προθύμων, τί χρήσιμον ἦν ἀναμεμῖχθαι μαχομένοις ἀνθρώπους ὑπόπτους; οὐ γὰρ δὴ φρένας εἶχε τοιαύτας ὁ τῶν Σπαρτιατῶν βασιλεὺς καὶ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμών, ὥστε 'κατέχειν ἐν ὁμήρων λόγῳ' τοῖς τριακοσίοις τοὺς τετρακοσίους ὅπλ' ἔχοντας καὶ προσκειμένων ἔμπροσθεν ἤδη καὶ ὄπισθεν ἅμα τῶν πολεμίων· καὶ γὰρ εἰ πρότερον ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιούμενος ἦγεν αὐτούς, ἔν γε
D τοῖς ἐσχάτοις εἰκὸς ἦν καιροῖς ἐκείνους τε Λεωνίδα μηδὲν φροντίσαντας ἀπαλλαγῆναι καὶ Λεωνίδαν δεῖσαι τὴν ὑπ' ἐκείνων μᾶλλον ἢ τῶν βαρβάρων κύκλωσιν. ἄνευ δὲ τούτων, πῶς οὐ γελοῖος ὁ Λεωνίδας, τοὺς μὲν ἄλλους Ἕλληνας ἀπιέναι κελεύων ὡς αὐτίκα μάλα τεθνηξόμενος, Θηβαίους δὲ κωλύων

1 διέβλαψε BE 3 *: τὰ ἐναντία ib. παρ' ὀλίγους ἀνθρώπους] παρ' ὀλίγους στίχους R cum Amyoto. πᾶσιν ὀλίγου ἀνθρώποις W. παραλογιζόμενος τοὺς ἀνθρώπους Doehnerus 7 R: κελεύσας cf. Her. 7, 220 8 id. 7, 222 9 καὶ Basileensis: καὶ μὴ 23 R: ἀπεῖναι 24 Leonicus: τεθνηξομένους

ὡς ὑπ᾽ αὐτοῦ φυλάττοιντο τοῖς Ἕλλησιν ἀποθνήσκειν μέλλοντος; εἰ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐν ὁμήρων λόγῳ, μᾶλλον δ᾽ ἀνδραπόδων, περιῆγε τοὺς ἄνδρας, οὐ κατέχειν ὤφειλεν αὐτοὺς μετὰ τῶν ἀπολουμένων, ἀλλὰ παραδοῦναι τοῖς ἀπιοῦσι τῶν Ἑλλήνων. ὃ δὲ λοιπὸν ἦν τῶν αἰτίων εἰπεῖν 'ἴσως δὲ ἀπολουμένους E κατεῖχε' καὶ τοῦτ᾽ ἀνήρηκεν ὁ συγγραφεύς, οἷς περὶ τῆς φιλοτιμίας τοῦ Λεωνίδου κατὰ λέξιν εἴρηκε 'ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον καταθέσθαι κλέος μοῦνον Σπαρτιητέων ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον ἢ τῇσι γνώμῃσι διενεχθέντας'. ὑπερβολὴ γὰρ εὐηθείας ἦν, ἧς ἀπήλαυνε δόξης τοὺς συμμάχους κατέχειν μεθέξοντας τοὺς πολεμίους. ὅτι τοίνυν οὐ διεβέβλητο τοῖς Θηβαίοις ὁ F Λεωνίδας, ἀλλὰ καὶ φίλους ἐνόμιζε βεβαίους, ἐκ τῶν πεπραγμένων δῆλόν ἐστι. καὶ γὰρ παρῆλθεν εἰς Θήβας ἄγων τὸ στράτευμα καὶ δεηθεὶς ἔτυχεν οὗ μηδὲ εἷς ἄλλος, ἐν τῷ ἱερῷ κατακοιμηθῆναι τοῦ Ἡρακλέους, καὶ τὴν ὄψιν ἣν εἶδεν ὄναρ ἐξήγγειλε τοῖς Θηβαίοις· ἔδοξε γὰρ ἐν θαλάσσῃ πολὺν ἐχούσῃ καὶ τραχὺν κλύδωνα τὰς ἐπιφανεστάτας καὶ μεγίστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἀνωμάλως διαφέρεσθαι καὶ σαλεύειν, τὴν δὲ Θηβαίων ὑπερέχειν τε πασῶν καὶ μετέωρον ἀρθῆναι πρὸς τὸν οὐρανὸν εἶτ᾽ ἐξαίφνης

4 R: ἀπολλυμένων 6 ἴσως δὲ] ὅτι ὡς M ib. Turnebus: ἀπολουμένων. W verba ἴσως δὲ ἀπολουμένων glossema ad superius ἀπολλυμένων putat 8 εἴρηκε X: 9 B 6—7 E 9 τε R ex Her. 7, 220: δὲ ib. Λεωνίδεα BE 10 μοῦνον Herodotus: μούνων 11 ἢ γνώμῃ idem

ἀφανῆ γενέσθαι· καὶ ταῦτα μὲν ἦν ὅμοια τοῖς ὕστερον χρόνῳ πολλῷ συμπεσοῦσι περὶ τὴν πόλιν.

866 31. Ὁ δ' Ἡρόδοτος ἐν τῇ διηγήσει τῆς μάχης καὶ τοῦ Λεωνίδου τὴν μεγίστην ἠμαύρωκε πρᾶξιν, αὐτοῦ πεσεῖν πάντας εἰπὼν ἐν τοῖς στενοῖς περὶ τὸν Κολωνόν· ἐπράχθη δ' ἄλλως. ἐπεὶ γὰρ ἐπύθοντο νύκτωρ τὴν περίοδον τῶν πολεμίων, ἀναστάντες ἐβάδιζον ἐπὶ τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν σκηνὴν ὀλίγου δεῖν βασιλέως, ὡς ἐκεῖνον αὐτὸν ἀποκτενοῦντες καὶ περὶ ἐκείνῳ τεθνηξόμενοι· μέχρι μὲν οὖν τῆς σκηνῆς ἀεὶ τὸν ἐμποδὼν φονεύοντες, τοὺς δ' ἄλλους τρεπόμενοι προῆλθον· ἐπεὶ δ' οὐχ εὑρίσκετο Ξέρξης,
B ζητοῦντες ἐν μεγάλῳ καὶ ἀχανεῖ στρατεύματι καὶ πλανώμενοι μόλις ὑπὸ τῶν βαρβάρων πανταχόθεν περιχυθέντων διεφθάρησαν. ὅσα δ' ἄλλα πρὸς τούτῳ τολμήματα καὶ ῥήματα τῶν Σπαρτιατῶν παραλέλοιπεν, ἐν τῷ Λεωνίδου βίῳ γραφήσεται· μικρὰ δ' οὐ χεῖρόν ἐστι καὶ νῦν διελθεῖν. ἀγῶνα μὲν γὰρ ἐπιτάφιον αὐτῶν ἠγωνίσαντο πρὸ τῆς ἐξόδου καὶ τοῦτον ἐθεῶντο πατέρες αὐτῶν καὶ μητέρες· αὐτὸς δ' ὁ Λεωνίδας πρὸς μὲν τὸν εἰπόντα παντελῶς ὀλίγους ἐξάγειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν μάχην 'πολλοὺς μὲν ἔφη τεθνηξομένους'· πρὸς δὲ τὴν γυναῖκα, πυνθανομένην ἐξιόντος εἴ τι λέγοι, μεταστραφεὶς
C εἶπεν 'ἀγαθοῖς γαμεῖσθαι καὶ ἀγαθὰ τίκτειν'. ἐν

8 ὀλίγου δεῖν] del. R propter inseqq. lin. 10 9 ἐκεῖνον] ἐκεῖ R 12 *: ηὑρίσκετο 17 παραλέλοιπεν Fragm. 33, Δ: καταλέλοιπεν 19 αὐτῷ BE 23 μὲν] μὲν οὖν Cobetus. μὴν Herwerdenus. cf. p. 225 c

δὲ Θερμοπύλαις μετὰ τὴν κύκλωσιν δύο τῶν ἀπὸ γένους ὑπεξελέσθαι βουλόμενος ἐπιστολὴν ἐδίδου τῷ ἑτέρῳ καὶ ἔπεμπεν· ὁ δ' οὐκ ἐδέξατο φήσας μετ' ὀργῆς 'μαχατάς τοι, οὐκ ἀγγελιαφόρος, εἱπόμαν·' τὸν δ' ἕτερον ἐκέλευεν εἰπεῖν τι πρὸς τὰ τέλη τῶν Σπαρτιατῶν· ὁ δ' ἀπεκρίνατο τῷ πράγματι, καὶ τὴν ἀσπίδα λαβὼν εἰς τάξιν κατέστη. ταῦτ' οὐκ ἄν τις ἐπετίμησεν, ἄλλου παραλιπόντος· ὁ δὲ τὴν Ἀμάσιδος ἀποψόφησιν καὶ τὴν τῶν ὄνων τοῦ κλέπτου προσέλασιν καὶ τὴν τῶν ἀσκῶν ἐπίδοσιν καὶ πολλὰ τοιαῦτα συναγαγὼν καὶ διαμνημονεύων, οὐκ ἀμελείᾳ δόξειεν ἂν καὶ ὑπεροψίᾳ προΐεσθαι καλὰ μὲν ἔργα D καλὰς δὲ φωνὰς ἀλλ' οὐκ εὐμενὴς ὢν πρὸς ἐνίους οὐδὲ δίκαιος.

33. Τοὺς δὲ Θηβαίους πρῶτον μέν φησι 'μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντας μάχεσθαι ὑπ' ἀνάγκης ἐχομένους·' οὐ γὰρ μόνον Ξέρξης, ὡς ἔοικεν, ἀλλὰ καὶ Λεωνίδας μαστιγοφόρους εἶχεν ἑπομένους, ὑφ' ὧν οἱ Θηβαῖοι παρὰ γνώμην ἠναγκάζοντο μαστιγούμενοι μάχεσθαι. καὶ τίς ἂν ὠμότερος τούτου γένοιτο συκοφάντης, ὃς μάχεσθαι μὲν ὑπ' ἀνάγκης φησὶ τοὺς ἀπελθεῖν καὶ φεύγειν δυναμένους, μηδίσαι δ' ἑκόντας, οἷς οὐδεὶς παρῆν βοηθῶν; ἑξῆς δὲ τούτοις γέγραφεν, ὅτι 'τῶν ἄλλων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν Κολωνὸν ἀποσχισθέντες οἱ Θηβαῖοι χεῖρας E

3 τῷ W 6 τῷ πράγματι idem: τὰ πράγματα 9 Her. 2, 162 ib. id. 2, 121 10 προσέλευσιν BE ib. καὶ ἄλλα πολλὰ R. Melius καὶ πολλὰ ἄλλα 15 πρῶτον Basileensis: πρῶτος BE. τέως R ex Her. 7, 233 19 μαστιγούμενοι] del. Cobetus

τε προέτεινον καὶ ἤισαν ἄσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς μηδίσειαν, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἔδοσαν βασιλεῖ, ὑπὸ δ' ἀνάγκης ἐχόμενοι εἰς Θερμοπύλας ἀπικοίατο καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γενομένου βασιλεῖ· ταῦτα λέγοντες περιεγένοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τούτων τῶν λόγων μάρτυρας.' ὅρα διὰ τοσούτων ἐν βαρβάροις κραυγαῖς καὶ παμμιγέσι θορύβοις καὶ φυγαῖς καὶ διώξεσιν ἀκουομένην δικαιολογίαν καὶ μαρτύρων ἀνάκρισιν καὶ Θεσσαλοὺς μεταξὺ τῶν φονευομένων καὶ πατουμένων ὑπ' ἀλλήλων παρὰ τὰ στενὰ
F *Θηβαίοις συνδικοῦντας, ὅτι τῆς Ἑλλάδος αὐτοὺς κρατοῦντας ἄχρι Θεσπιέων ἔναγχος ἐξήλασαν μάχῃ περιγενόμενοι καὶ τὸν ἄρχοντα Λατταμύαν ἀποκτείναντες. ταῦτα γὰρ ὑπῆρχε Βοιωτοῖς τότε καὶ Θετταλοῖς πρὸς ἀλλήλους, ἐπιεικὲς δὲ καὶ φιλάνθρωπον οὐδέν. ἀλλὰ δὴ τῶν Θεσσαλῶν μαρτυρούντων, πῶς περιεγένοντο Θηβαῖοι; 'τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν οἱ βάρβαροι προσιόντας' ὡς αὐτὸς εἴρηκε· 'τοὺς δὲ πλεῦνας, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιξαν στίγματα βασιλήια, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιά-*
867 *δεω'. οὔτε Λεοντιάδης ἐν Θερμοπύλαις ἦν στρατηγός, ἀλλ' Ἀνάξανδρος, ὡς Ἀριστοφάνης ἐκ τῶν κατ' ἄρχοντας ὑπομνημάτων ἱστόρησε καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος· οὔτε γιγνώσκει τις ἀνθρώπων*

1 Herodotus: *προέτειναν* ib. *ἤισαν* Turnebus: *ἦσαν* 2 *μηδίζουσι* idem cum Herodoto 3 *ἐν πρώτοισι ἔδοσαν* Herodotus 4 idem: *ἀπικέατο* 14 M: *παραγενόμενοι* ib. R: *ἀποκτείνοντες* 18 *τοὺς μὲν γὰρ* idem 19 *δὲ* *: *δέ τι* BE ex dittographia 22 *ἀλλ' οὔτε* R 23 *Ἀριστοφάνης — Νίκανδρος*] cf. Mueller. 4 p. 338 25 *ἀνθρώπους* BE

πρὸ Ἡροδότου στιχθέντας ὑπὸ Ξέρξου Θηβαίους. ἐπεὶ μέγιστον ἦν ἀπολόγημα τῆς διαβολῆς καὶ καλῶς εἶχε τὴν πόλιν ἀγάλλεσθαι τοῖς στίγμασιν ἐκείνοις, ὡς Ξέρξου δικάσαντος ἐχθίστοις χρήσασθαι Λεωνίδῃ καὶ Λεοντιάδῃ· τοῦ μὲν γὰρ ᾐκίσατο πεπτωκότος τὸ σῶμα, τοῦ δὲ ζῶντος ἔστιξεν. ὁ δὲ τὴν μὲν εἰς Λεωνίδαν ὠμότητα δήλωμα ποιούμενος, ὅτι μάλιστα δὴ ἀνδρῶν ὁ βάρβαρος ἐθυμώθη ζῶντι Λεωνίδῃ, B Θηβαίους δὲ καὶ μηδίζοντας λέγων ἐν Θερμοπύλαις στιχθῆναι καὶ στιχθέντας αὖθις ἐν Πλαταιαῖς μηδίζειν προθύμως δοκεῖ μοι, καθάπερ Ἱπποκλείδης ὁ τοῖς σκέλεσι χειρονομῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης, εἰπεῖν ἂν ἐξορχούμενος τὴν ἀλήθειαν ‘οὐ φροντὶς Ἡροδότῳ’.

34. Ἐν δὲ τῇ ὀγδόῃ ‘τοὺς Ἕλληνάς φησι καταδειλιάσαντας ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου δρησμὸν βουλεύεσθαι ἔσω εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῶν Εὐβοέων δεομένων ὀλίγον ἐπιμεῖναι χρόνον, ὅπως ὑπεκθοῖντο γενεὰς καὶ τὸ οἰκετικόν, ὀλιγωρεῖν, ἄχρι οὗ Θεμιστοκλῆς ἀργύριον λαβὼν Εὐρυβιάδῃ τε μετέδωκε C καὶ Ἀδειμάντῳ τῷ Κορινθίων στρατηγῷ· τότε δὲ μεῖναι καὶ διαναυμαχῆσαι πρὸς τοὺς βαρβάρους’. ὁ μὲν Πίνδαρος οὐκ ὢν συμμάχου πόλεως ἀλλὰ μηδίζειν αἰτίαν ἐχούσης, ὅμως τοῦ Ἀρτεμισίου μνησθεὶς ἐπιπεφώνηκεν

‘ὅθι παῖδες Ἀθαναίων ἐβάλοντο φαεννὰν
κρηπῖδ’ ἐλευθερίας.’

4 δικαιώσαντος R 17 προσμεῖναι Her. 8, 4 18 *: ἄχρις 25 Bergk. 1 p. 397 ib. Boeckhius: ἀθηναίων ib. ἐβάλλοντο BE

Ἡρόδοτος δέ, ὑφ' οὗ κεκοσμῆσθαι τινὲς ἀξιοῦσι τὴν Ἑλλάδα, δωροδοκίας καὶ κλοπῆς ἔργον ἀποφαίνει τὴν νίκην ἐκείνην γενομένην καὶ τοὺς Ἕλληνας ἀκουσίως ἀγωνισαμένους, ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐξαπατηθέντας ἀργύριον λαβόντων. καὶ τοῦτο πέρας D οὐ γέγονεν αὐτῷ τῆς κακοηθείας· ἀλλὰ πάντες μὲν ἄνθρωποι σχεδὸν ὁμολογοῦσι ταῖς ναυμαχίαις αὐτόθι κρατοῦντας τοὺς Ἕλληνας ὅμως ὑφέσθαι τοῦ Ἀρτεμισίου τοῖς βαρβάροις, τὰ περὶ Θερμοπύλας ἀκούσαντας· οὐδὲ γὰρ ἦν ὄφελος ἐνταῦθα καθημένους φρουρεῖν τὴν θάλασσαν, ἐντὸς Πυλῶν τοῦ πολέμου γεγονότος καὶ Ξέρξου τῶν παρόδων κρατοῦντος. Ἡρόδοτος δέ, πρὶν ἀπαγγελῆναι τὸν Λεωνίδου θάνατον, ἤδη ποιεῖ τοὺς Ἕλληνας βουλευομένους ἀποδιδράσκειν· λέγει δ' οὕτω 'τρηχέως δὲ περιεφθέντες, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι, τῶν αἱ ἡμίσειαι τῶν E νεῶν τετρωμέναι ἦσαν, δρησμὸν ἐβούλευον εἰς τὴν Ἑλλάδα'. καίτοι τὴν πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἀναχώρησιν οὕτως ὀνομάσαι μᾶλλον δ' ὀνειδίσαι δεδόσθω· ὁ δὲ καὶ πρότερον δρασμὸν εἶπεν καὶ νῦν δρασμὸν ὀνομάζει καὶ μετ' ὀλίγον πάλιν ἐρεῖ δρασμόν· οὕτω πικρῶς τῷ ῥήματι προσπέφυκε. 'τοῖς δὲ βαρβάροισι αὐτίκα μετὰ ταῦτα πλοίῳ ἦλθε ἀνὴρ Ἑστιαιεύς, ἀγγέλλων τὸν δρησμὸν τὸν ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν

15 περιεφθέντες R ex Her. 8, 18: περιερχθέντες aut περιενεχθέντες   16 αἱ ἡμίσειαι — ἐβουλεύοντο ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα Herwerdenus coll. p. 867 b   22 πικρῶς] γλίσχρως W   ib. *: βαρβάροισιν — ἦλθεν   23 Ἱστιαιεὺς Herodotus   24 τὸν ἀπ' Duebnerus ex Her. 8, 23: τὸν   ib. τῶν idem: τὸν τῶν aut τὸν τὸν

Ἑλλήνων· οἱ δὲ ὑπὸ ἀπιστίης τὸν μὲν ἀγγέλλοντα εἶχον ἐν φυλακῇ, νέας δὲ ταχείας ἀπέστειλαν προκατοψομένας’. τί σὺ λέγεις; ἀποδιδράσκειν ὡς κεκρατημένους, οὓς οἱ πολέμιοι μετὰ τὴν μάχην ἀπιστοῦσι φεύγειν ὡς πολὺ κρατοῦντας; εἶτα πιστεύειν ἄξιον F τούτῳ γράφοντι περὶ ἀνδρὸς ἢ πόλεως μιᾶς, ὃς ἑνὶ ῥήματι τὸ νίκημα τῆς Ἑλλάδος ἀφαιρεῖται καὶ τὸ τρόπαιον καθαιρεῖ καὶ τὰς ἐπιγραφάς, ἃς ἔθεντο παρὰ τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Προσηῴᾳ, κόμπον ἀποφαίνει καὶ ἀλαζονείαν; ἔχει δ’ οὕτω τοὐπίγραμμα

‘παντοδαπῶν ἀνδρῶν γενεὰς Ἀσίας ἀπὸ χώρας
παῖδες Ἀθηναίων τῷδε ποτ’ ἐν πελάγει
ναυμαχίᾳ δαμάσαντες, ἐπεὶ στρατὸς ὤλετο Μήδων,
σήματα ταῦτ’ ἔθεσαν παρθένῳ Ἀρτέμιδι.’

ἐν μὲν οὖν ταῖς μάχαις οὐκ ἔταξε τοὺς Ἕλληνας 868 οὐδ’ ἐδήλωσεν ἣν ἑκάστη πόλις ἔχουσα χώραν ἐναυμάχησε, κατὰ δὲ τὸν ἀπόπλουν, ὃν αὐτὸς δρασμὸν προσαγορεύει, πρώτους φησὶ Κορινθίους πλεῖν ὑστάτους δ’ Ἀθηναίους.

35. Ἔδει μὲν οὖν μηδὲ τοῖς μηδίσασιν Ἑλλήνων ἄγαν ἐπεμβαίνεν, καὶ ταῦτα Θούριον μὲν ὑπὸ τῶν ἄλλων νομιζόμενον αὐτὸν δὲ Ἁλικαρνασέων περιεχόμενον, οἳ Δωριεῖς ὄντες μετὰ τῆς γυναικωνίτιδος ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐστράτευσαν· ὁ δὲ τοσοῦτον ἀποδεῖ τοῦ πραότερον ὀνομάζειν τὰς τῶν μηδι-

9 *Προσηῴᾳ* X ex Vit. Them. c. 8: *προσ* 7 B 5 E 10 *: *τὸ ἐπίγραμμα* 11 vid. Preger. Inscript. p. 85 ib. *Ἀσίης* Vit. Them. c. 8 13 *ναυμαχίῃ* eadem 18 Her. 8, 21 22 *ὀνομαζόμενον* Cobetus 25 Emperius: *πρότερον*

B σάντων ἀνάγκας, ὥστε περὶ Θετταλῶν διηγησάμενος, ὅτι Φωκεῦσιν, ἐχθροῖς καὶ πολεμίοις οὖσι, προσέπεμψαν, ἐπαγγελλόμενοι τὴν χώραν αὐτῶν ἀβλαβῆ διαφυλάξειν, εἰ πεντήκοντα τάλαντα μισθὸν λάβοιεν, ταῦτα περὶ Φωκέων γέγραφεν αὐτοῖς ὀνόμασιν ‘οἱ γὰρ Φωκεῖς μοῦνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων οὐκ ἐμήδιζον, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ὡς ἐγὼ συμβαλλόμενος εὑρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν· εἰ δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ηὖξον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκεῖς’. καίτοι μετὰ μικρὸν αὐτὸς ἐρεῖ τρισκαίδεκα πόλεις τῶν Φωκέων ὑπὸ τοῦ βαρβάρου κατακεκαῦσθαι, διεφθάρθαι τὴν χώραν, ἐμ- C πεπρῆσθαι τὸ ἐν Ἄβαις ἱερόν, ἄνδρας ἀπολωλέναι καὶ γυναῖκας, ὅσοι μὴ διαφυγόντες ἔφθησαν εἰς τὸν Παρνασόν. ἀλλ' ὅμως τοὺς τὰ ἔσχατα παθεῖν ἐπὶ τῷ μὴ προέσθαι τὸ καλὸν ὑπομείναντας εἰς τὴν αὐτὴν ἔθετο κακίαν τοῖς προθυμότατα μηδίσασι· καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀνδρῶν ψέξαι μὴ δυνηθεὶς αἰτίας ἐκάθητο φαύλας καὶ ὑπονοίας ἐπὶ τοῦ γραφείου συντιθεὶς κατ' αὐτῶν καὶ κελεύων οὐκ ἀφ' ὧν ἔπραξαν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἔπραξαν ἄν, εἰ μὴ ταῦτα Θεσσαλοῖς ἔδοξε, κρίνεσθαι τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὥσπερ χώρας ἀντειλημμένης ὑφ' ἑτέρων τῆς προ- D δοσίας ἀπολειφθέντας. εἰ τοίνυν Θεσσαλούς τις ἐπιχειρεῖ τοῦ μηδισμοῦ παραιτεῖσθαι, λέγων ὡς οὐ

5 Her. 8, 30 7 κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν ὡς] lac. 14 B 16 E 9 ηὔξουν BE ib. malim δοκεῖν cf. Her. 8, 30 11 cf. id. 8, 32 sq. 13 Ἄβαις] ἄμβραις BE 19 ἐπὶ τοῦ γραφείου] ἀπίστους τῷ γραφείῳ Herwerdenus. cf. p. 1120 c 21 ἀλλ'· ἀφ' ὧν ἔπραξαν ἂν M ex cod. vetere P

ταῦτ' ἐβούλοντο, τῇ δὲ πρὸς Φωκέας διαφορᾷ τοῖς Ἕλλησι προστιθεμένους ὁρῶντες αὐτοὶ παρὰ γνώμην ἐμήδισαν, ἆρ' οὐκ ἂν αἴσχιστα κολακεύειν ἔδοξε καὶ πρὸς ἑτέρων χάριν αἰτίας χρηστὰς ἐπὶ πράγμασι φαύλοις πορίζων διαστρέφειν τὴν ἀλήθειαν; ἐγὼ μὲν οἶμαι. πῶς οὖν οὐ περιφανέστατα δόξει συκοφαντεῖν ὁ μὴ δι' ἀρετὴν τὰ βέλτιστα Φωκεῖς ἑλομένους ἀποφαινόμενος, ἀλλ' ὅτι τἀναντία Θεσσαλοὺς ἔγνωσαν φρονοῦντας; οὐδὲ γὰρ εἰς ἑτέρους, ὥσπερ εἴωθεν, ἀνάγει τὴν διαβολὴν ἀκηκοέναι λέγων ἀλλ' E *αὐτὸς εὑρίσκειν συμβαλλόμενος. εἰπεῖν οὖν ἔδει τὰ τεκμήρια, δι' ὧν ἐπείσθη τοὺς ὅμοια πράττοντας τοῖς ἀρίστοις ταὐτὰ τοῖς φαυλοτάτοις διανοηθῆναι· τὸ γὰρ τῆς ἔχθρας γελοῖόν ἐστιν· οὔτε γὰρ Αἰγινήτας ἐκώλυσεν ἡ πρὸς Ἀθηναίους διαφορὰ καὶ Χαλκιδεῖς ἡ πρὸς Ἐρετριέας καὶ Κορινθίους ἡ πρὸς Μεγαρέας τῇ Ἑλλάδι συμμαχεῖν· οὐδ' αὖ πάλιν Θεσσαλοὺς μηδίζοντες οἱ πολεμιώτατοι Μακεδόνες τῆς πρὸς τὸν βάρβαρον φιλίας ἀπέστρεψαν· τὰς γὰρ ἰδίας ἀπεχθείας ὁ κοινὸς ἀπέκρυψε κίνδυνος, ὥστε τῶν ἄλλων παθῶν ἐκπεσόντας ἢ τῷ καλῷ δι' ἀρετὴν ἢ τῷ συμφέροντι δι' ἀνάγκην προστίθεσθαι τὴν* F *γνώμην. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνάγκην ἐκείνην, ᾗ κατελήφθησαν ὑπὸ Μήδοις γενέσθαι, πάλιν μετεβάλοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας οἱ ἄνδρες, καὶ Λακράτης μὲν αὐτοῖς ὁ Σπαρτιάτης ἄντικρυς ἐμαρτύρησεν· αὐτὸς δ' ὁ Ἡρόδοτος ὥσπερ ἐκβιασθεὶς ἐν*

13 *: *τὰ αὐτὰ* 16 *Κορινθίους ἡ* R: *Κορινθίους ἢ* BE
18 idem: *μηδίζοντας* 27 *Ἡρόδοτος*] 9, 31.

τοῖς Πλαταιικοῖς ὁμολογεῖ καὶ Φωκέας παραγενέσθαι τοῖς Ἕλλησιν.

36. Οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν, εἰ τοῖς ἀτυχήσασιν ἔγκειται πικρῶς, ὅπου καὶ τοὺς παραγενομένους καὶ
869 συγκινδυνεύσαντας εἰς τὴν τῶν πολεμίων μερίδα καὶ προδοτῶν μετατίθησι. ‘Νάξιοι γὰρ τρεῖς ἔπεμψαν τριήρεις συμμάχους τοῖς βαρβάροις, εἷς δὲ τῶν τριηράρχων Δημόκριτος ἔπεισε τοὺς ἄλλους ἑλέσθαι τὰ τῶν Ἑλλήνων.’ οὕτως οὐδ’ ἐπαινεῖν ἄνευ τοῦ ψέγειν οἶδεν, ἀλλ’ ἵν’ εἷς ἀνὴρ ἐγκωμιασθῇ, πόλιν ὅλην δεῖ κακῶς ἀκοῦσαι καὶ δῆμον. ἀντιμαρτυρεῖ δ’ αὐτῷ τῶν μὲν πρεσβυτέρων Ἑλλάνικος τῶν δὲ νεωτέρων Ἔφορος, ὁ μὲν ἓξ ὁ δὲ πέντε ναυσὶ τοὺς Ναξίους ἐλθεῖν τοῖς Ἕλλησι βοηθοῦντας ἱστορήσας. αὐτὸς δὲ καὶ παντάπασιν ἑαυτὸν ὁ Ἡρόδοτος ἐξελέγχει ταῦτα πλαττόμενον. οἱ μὲν γὰρ Ναξίων ὡρογράφοι
B λέγουσι καὶ πρότερον Μεγαβάτην ἀπώσασθαι ναυσὶ διακοσίαις ἐπιπλεύσαντα τῇ νήσῳ, καὶ Δᾶτιν αὖθις τὸν στρατηγὸν ἐξελάσαι καταπλεύσαντα πλοίοις ἑκατόν, εἰ δέ, ὡς Ἡρόδοτος εἴρηκεν ἀλλαχόθι, τὴν μὲν πόλιν αὐτῶν ἐμπρήσαντες διέφθειραν, οἱ δ’ ἄνθρωποι καταφυγόντες εἰς τὰ ὄρη διεσώθησαν, ἦπου καλὴν αἰτίαν εἶχον τοῖς ἀπολέσασι τὴν πατρίδα πέμπειν βοήθειαν, ἀλλὰ μὴ τοῖς ἀμυνομένοις ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἀμύνειν. ὅτι δ’ οὐκ ἐπαινέ-

6 τρεῖς] τέσσερας Her. 8, 46 10 ἵν’ Turnebus: εἰ 11 ἀντιμαρτυρεῖ R: μαρτυρεῖ 13 τοὺς idem: αὐτοὺς 19 καταπλεύσαντα W: καταπρήσαντα ib. πλοίοις ἑκατὸν Emperius: ποιῆσαι κακόν 20 ἀλλαχόθι] Her. 6, 96

σαι βουληθεὶς Δημόκριτον, ἀλλ' ἐπ' αἰσχύνῃ Ναξίων συνέθηκε τὸ ψεῦδος, δῆλός ἐστι τῷ παραλιπεῖν ὅλως C καὶ παρασιωπῆσαι τὸ Δημοκρίτου κατόρθωμα καὶ τὴν ἀριστείαν, ἣν ἐπιγράμματι Σιμωνίδης ἐδήλωσε

'Δημόκριτος τρίτος ἦρξε μάχης, ὅτε πὰρ Σαλαμῖνα
Ἕλληνες Μήδοις σύμβαλον ἐν πελάγει·
πέντε δὲ νῆας ἕλεν δηίων, ἕκτην δ' ὑπὸ χεῖρα
ῥύσατο βαρβαρικὴν Δωρίδ' ἁλισκομένην.'

37. Ἀλλὰ τί ἄν τις ἀγανακτοίη περὶ Ναξίων; εἰ γάρ εἰσιν ἀντίποδες ἡμῶν, ὥσπερ ἔνιοι λέγουσι, τῆς γῆς τὰ κάτω περιοικοῦντες, οἶμαι μηδ' ἐκείνους ἀνηκόους εἶναι Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους βουλεύματος, ὃ βουλεύσας τῇ Ἑλλάδι ναυμαχῆσαι πρὸ τῆς Σαλαμῖνος ἱδρύσατο ναὸν Ἀρι- D στοβούλης Ἀρτέμιδος ἐν Μελίτῃ, τοῦ βαρβάρου καταπολεμηθέντος. τοῦτο μὲν τοῦ Θεμιστοκλέους ὁ χαρίεις συγγραφεὺς ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ παραιρούμενος καὶ τὴν δόξαν εἰς ἕτερον μεταφέρων ταυτὶ γράφει κατὰ λέξιν 'ἐνταῦθα δὴ Θεμιστοκλέα ἀφικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἴρετο Μνησίφιλος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅ τι σφι εἴη βεβουλευμένον· πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὡς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν,

4 ἣν ἐν? 5 cf. Preger. p. 89 7 ἀπὸ χειρὸς ῥύσατο βαρβαρικῆς Turnebus. ἀπὸ χειρῶν ῥύσατο βαρβαρικῶν R 11 οἰκοῦντες Herwerdenus 14 Ἀριστοβούλης X ex Vit. Them. c. 22: βουλῆς 16 τοῦ Valckenarius: τὸ 17 idem: παραιτούμενος 18 ταυτὶ Doehnerus: ταῦτα 19 δὴ Herodotus (8, 57): δὲ 21 idem: σφιν 22 idem: ὡς ἐπιδεδογμένον BE

εἶπε ‛οὐκ ἄρα, ἢν ἀπαίρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλα-
μῖνος, οὐδὲ περὶ μιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις·
κατὰ γὰρ πόλεις ἕκαστοι τρέψονται’’. καὶ μετ’ ὀλί-
E γον ‛ἀλλὰ εἴ τις ἔστι μηχανή, ἴϑι τε καὶ πειρῶ
διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἤν κως δύνῃ ἀναγνῶσαι
Εὐρυβιάδεα μεταβουλεύσασϑαι ὥστε αὐτοῦ μενεῖν’.
εἶϑ’ ὑπειπὼν ὅτι ‛κάρτα τῷ Θεμιστοκλεῖ ἤρεσε ἡ
ὑποϑήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἀφί-
κετο πρὸς τὸν Εὐρυβιάδην’, πάλιν αὐταῖς λέξεσι
γέγραφεν ‛ἐνταῦϑα δὲ Θεμιστοκλῆς παριζόμενός οἱ
καταλέγει κεῖνά τε πάντα ἃ ἤκουσε Μνησιφίλου
F ἑωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα προστιϑείς’. ὁρᾷς ὅτι
κακοηϑείας προστρίβεται τἀνδρὶ δόξαν, ἴδιον αὐτοῦ
βούλευμα ποιεῖσϑαι τὸ τοῦ Μνησιφίλου λέγων;

38. Ἔτι δὲ μᾶλλον τῶν Ἑλλήνων καταγελῶν
Θεμιστοκλέα μὲν οὔτε φησὶ φρονῆσαι τὸ συμφέρον
ἀλλὰ παριδεῖν, ὃς Ὀδυσσεὺς ἐπωνομάσϑη διὰ τὴν
φρόνησιν· Ἀρτεμισίαν δὲ τὴν Ἡροδότου πολῖτιν,
μηδενὸς διδάξαντος, αὐτὴν ἀφ’ ἑαυτῆς ἐπινοήσασαν
Ξέρξῃ προειπεῖν, ὡς ‛οὐχ οἷοί τε πολλὸν χρόνον
ἔσονταί τοι ἀντέχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλά σφεας δια-
870 σκεδᾷς, κατὰ πόλεις δὲ ἕκαστοι φεύξονται· καὶ οὐκ
εἰκὸς αὐτούς, ἢν σὺ ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλαύνῃς
τὸν πεζὸν στρατόν, ἀτρεμήσειν, οὐδέ σφι μελήσειν

1 οὐκ] οὔτοι Her. 5 ἤν κως] ἡλίκως BE (Λ + I = N) 6 μενέειν Her. Malim μένειν 7 *: ἤρεσεν 10 παριζόμενος Duebnerus: 7 B 6 E ζόμενος ib. οἱ idem 12 καὶ ἄλλα πολλὰ Herodotus 13 *: τῷ ἀνδρὶ 15 κατεγέλων BE 20 Her. 8, 68 ib. προσειπεῖν BE 21 διασκεδιᾶ E διασκεδιᾶν B 22 φεύξονται] add. οὔτε γὰρ σῖτος — πυνϑάνονται Turnebus ex Her. 8, 68 24 malim ἀτρεμιεῖν cum

πρὸ τῶν Ἀθηνέων ναυμαχέειν· ἢν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῇς ναυμαχῆσαι, δειμαίνω μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθεὶς καὶ τὸν πεζὸν προσδηλήσηται.' ταῦτα μὲν οὖν μέτρων ἐνδεῖ τῷ Ἡροδότῳ, Σίβυλλαν ἀποφῆναι τὴν Ἀρτεμισίαν τὰ μέλλοντα προθεσπίζουσαν οὕτως ἀκριβῶς. διὸ καὶ Ξέρξης αὐτῇ παρέδωκε τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἀπάγειν εἰς Ἔφεσον· ἐπελέληστο γὰρ ἐκ Σούσων, ὡς ἔοικεν, ἄγειν γυναῖκας, εἰ γυναικείας ἐδέοντο παραπομπῆς οἱ παῖδες.

39. Ἀλλ' ὃ μὲν ἔψευσται, λόγος ἡμῖν οὐδείς· ἃ δὲ τ*** ψεῦσται μόνον ἐξετάζομεν. φησὶ τοίνυν B
Ἀθηναίους λέγειν, ὡς Ἀδείμαντος ὁ Κορινθίων στρατηγός, ἐν χερσὶ τῶν πολεμίων γενομένων, ὑπερεκπλαγεὶς καὶ καταδείσας ἔφευγεν· οὐ πρύμναν κρουσάμενος οὐδὲ διαδὺς ἀτρέμα διὰ τῶν μαχομένων, ἀλλὰ λαμπρῶς ἐπαιρόμενος τὰ ἱστία καὶ τὰς ναῦς ἁπάσας ἀποστρέψας· εἶτα μέντοι κέλης ἐλαυνόμενος αὐτῷ συνέτυχε περὶ τὰ λήγοντα τῆς Σαλαμινίας, ἐκ δὲ τοῦ κέλητος ἐφθέγξατό τις 'σὺ μέν, ὦ Ἀδείμαντε, φεύγεις καταπροδοὺς τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικῶσι, καθάπερ ἠρῶντο ἐπικρατῆσαι C
τῶν ἐχθρῶν.' ὁ δὲ κέλης οὗτος ἦν, ὡς ἔοικεν, οὐρανοπετής· τί γὰρ ἔδει τίθεσθαι μηχανῆς τραγι-

Herodoto ib. σφι idem: σφιν 1 Herodotus: ἀθηναίων 3 καὶ] deleverim ib. πεζὸν om. BE ib. Herodotus: προδηλήσηται 10 ἀλλ' ὃ] ἄλλω BE. ἀλλ' ὧν R. Fort. ἀλλ' ἃ 11 lac. 2 B 3 E. ἃ δέ γε κατέψευσται Turnebus probabiliter. ἃ δὲ τῶν Κορινθίων καὶ τῶν Θηβαίων κατέψευσται Cobetus. ἃ δὲ τινῶν κατέψευσται Herwerdenus 12 Her. 8, 94 15 ἀτρέμα] ἠρέμα Valckenarius 23 τίθεσθαι] φείδεσθαι Emperius. sed respicitur ad Her. verba

κῆς, ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ὑπερπαίοντα τοὺς τραγῳδοὺς ἀλαζονείᾳ; πιστεύσας οὖν ὁ Ἀδείμαντος ʽἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπ᾽ ἐξειργασμένοις· αὕτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων· οὐ μέντοι Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλὰ ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι· μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς᾽. τοιοῦτός ἐστιν ἐν πολλοῖς ὁ ἄνθρωπος· ἑτέρας καθ᾽ ἑτέρων διαβολὰς καὶ κατηγορίας κατατίθησιν, ὥστε μὴ διαμαρτεῖν τοῦ φανῆναί D *τινα πάντως πονηρόν· ὥσπερ ἐνταῦθα περίεστιν αὐτῷ, πιστευομένης μὲν τῆς διαβολῆς, Κορινθίους ἀδοξεῖν, ἀπιστουμένης δέ, Ἀθηναίους, ἣν οἶμαι μηδὲ Κορινθίων Ἀθηναίους, ἀλλὰ τοῦτον ἀμφοτέρων ὁμοῦ καταψεύδεσθαι. Θουκυδίδης γοῦν ἀντιλέγοντα ποιῶν τῷ Κορινθίῳ τὸν Ἀθηναῖον ἐν Λακεδαίμονι καὶ πολλὰ περὶ τῶν Μηδικῶν λαμπρυνόμενον ἔργων καὶ περὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας οὐδεμίαν αἰτίαν προδοσίας ἢ λιποταξίας ἐπενήνοχε Κορινθίοις· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν Ἀθηναίους ταῦτα βλασφημεῖν περὶ τῆς Κορινθίων πόλεως, ἣν τρίτην μὲν ἑώρων μετὰ Λακεδαιμονίους καὶ μετ᾽ αὐτοὺς ἐγχαραττομένην* E *τοῖς ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἀναθήμασιν· ἐν δὲ Σαλαμῖνι παρὰ τὴν πόλιν ἔδωκαν αὐτοῖς θάψαι τε τοὺς*

περιπίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ. Corrig. igitur *τί γὰρ ἐδεῖτο θεόθεν μηχ. τραγικῆς* 3 Turnebus: *ἐπεξειργασμένος* BE, nisi quod in B supra *ος* est *οις* 5 *: *ὁμολογέουσιν* 11 *μὲν*] *δὲ* BE 12 *ἀπιστουμένους ἀθηναίους* BE ib. *ἣν οἶμαι μηδὲ* W: *οἳ μὴ δὲ* E. *ἢ οἳ μὴ δὲ* B 13 Turnebus: *τούτων* 14 *Θουκυδίδης*] 1, 73—78 18 *: *λειποταξίας* 19 R: *ἀθηναίοις* 20 *ἑώρων* X: *ἑώρα*

ἀποθανόντας, ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους, καὶ ἐπιγράψαι τόδε τὸ ἐλεγεῖον

'ὦ ξένε, εὔυδρόν ποτ' ἐναίομεν ἄστυ Κορίνθου,
νῦν δ' ἅμ' Αἴαντος νᾶσος ἔχει Σαλαμίς.
ἐνθάδε Φοινίσσας νῆας καὶ Πέρσας ἑλόντες
καὶ Μήδους, ἱερὰν Ἑλλάδα ῥυσάμεθα.'

τὸ δ' ἐν Ἰσθμῷ κενοτάφιον ἐπιγραφὴν ἔχει ταύτην

'ἀκμᾶς ἑστακυῖαν ἐπὶ ξυροῦ Ἑλλάδα πᾶσαν
ταῖς αὐτῶν ψυχαῖς κείμεθα ῥυσάμενοι.' F

Διοδώρου δέ τινος τῶν Κορινθίων τριηράρχων ἐν ἱερῷ Λητοῦς ἀναθήμασι κειμένοις καὶ τοῦτ' ἐπιγέγραπται

'ταῦτ' ἀπὸ δυσμενέων Μήδων ναῦται Διοδώρου
ὅπλ' ἀνέθεν Λατοῖ, μνάματα ναυμαχίας.'

αὐτός γε μὴν ὁ Ἀδείμαντος, ᾧ πλεῖστα λοιδορούμενος Ἡρόδοτος διατελεῖ καὶ λέγων 'μοῦνον ἀσπαίρειν τῶν στρατηγῶν, ὡς φευξόμενον ἀπ' Ἀρτεμισίου καὶ μὴ περιμενοῦντα,' σκόπει τίνα δόξαν εἶχεν

'οὗτος Ἀδειμάντου κείνου τάφος, ὃν δία πᾶσα
Ἑλλὰς ἐλευθερίας ἀμφέθετο στέφανον.'

3 vid. Preger. p. 6. Bergk. 3 p. 454 4 δ' ἅμ' Αἴαντος Bergkius: δ' ἀνάματος BE. cf. Dion. Chrys. Or. 37 6 ῥυσάμεθα Iacobs: ῥυόμεθα 8 Preger. p. 5. Bergk. l. l. ib. ἔπι Duebnerus: ἐπὶ 9 αὑτῶν Schol. Aristophanis: αὐτῶν 13 cf. Preger. p. 53. Bergk. 3 p. 480 ib. αὗται BE 14 ἀνέθεν Blomfield: ἀνέθεντο ib. Anthologia Palat. 6, 215: ναυμαχίης 16 καὶ λέγει R ib. ἀσπαίρειν Cobetus ex Her. 8, 5: ἀπαίρειν 19 ὃν δία πᾶσα] οὗ διὰ βουλὰς Dio Chr. or. 37 20 ἀμφέθεντο BE

871 οὔτε γὰρ τελευτήσαντι τοιαύτην εἰκὸς ἦν ἀνδρὶ δειλῷ καὶ προδότῃ γενέσθαι τιμήν, οὔτ' ἂν ἐτόλμησε τῶν θυγατέρων ὄνομα θέσθαι τῇ μὲν Ναυσινίκην τῇ δ' Ἀκροθίνιον τῇ δ' Ἀλεξιβίαν, Ἀριστέα δὲ καλέσαι τὸν υἱόν, εἰ μή τις ἦν ἐπιφάνεια καὶ λαμπρότης περὶ αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἔργων ἐκείνων. καὶ μὴν ὅτι μόναι τῶν Ἑλληνίδων αἱ Κορίνθιαι γυναῖκες εὔξαντο τὴν καλὴν ἐκείνην καὶ δαιμόνιον εὐχήν, ἔρωτα τοῖς ἀνδράσι τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους μάχης B ἐμβαλεῖν τὴν θεόν, οὐχ ὅπως τοὺς περὶ τὸν Ἡρόδοτον ἀγνοῆσαι πιθανὸν ἦν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἔσχατον Καρῶν· διεβοήθη γὰρ τὸ πρᾶγμα καὶ Σιμωνίδης ἐποίησεν ἐπίγραμμα, χαλκῶν εἰκόνων ἀνασταθεισῶν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀφροδίτης, ὃν ἱδρύσασθαι Μήδειαν λέγουσιν, οἱ μὲν αὐτὴν παυσαμένην τἀνδρός, οἱ δ' ἐπὶ τῷ τὸν Ἰάσονα τῆς Θέτιδος ἐρῶντα παῦσαι τὴν θεόν. τὸ δ' ἐπίγραμμα τοῦτ' ἐστίν

'αἵδ' ὑπὲρ Ἑλλάνων τε καὶ ἰθυμάχων πολιητᾶν
ἐστάθεν εὐξάμεναι Κύπριδι δαιμόνια.
οὐ γὰρ τοξοφόροισιν ἐμήδετο δῖ' Ἀφροδίτα
Μήδοις Ἑλλάνων ἀκρόπολιν προδόμεν.'

10 τοὺς Turnebus 14 ναῷ] νῷ BE 15 παυσαμένην] add. ἐρῶσαν W ib. *: τοῦ ἀνδρός 16 Θέτιδος] Κρεοντίδος M. Creontis filia Γλαύκη appellabatur 17 τὸν θεὸν BE 18 vid. Preger. p. 54. Bergk. 3 p. 481 ib. ἰθυμάχων] εὐθυμάχων Athenaeus p. 573 c. ἀγχεμάχων Schol. Pind. Ol. 13, 33 ut oppositum sit τοξοφόροισιν ib. πολιτᾶν BE 19 ἐστάθεν Bergkius (= ἐστάθησαν): ἕσταθεν ib. δαιμόνὶα scripsi, i. e. δαιμόνιον εὐχήν quod ipse Plutarchus supra dixit interpretando. Plutarchi libri habent δαιμόνιαι 20 ἀφροδίταν BE

ταῦτ' ἔδει γράφειν καὶ τούτων μεμνῆσθαι μᾶλλον, C *ἢ τὴν Ἀμεινοκλέους ἐμβαλεῖν ** παιδοφονίαν.*

40. *Τῶν τοίνυν αἰτιῶν τῶν κατὰ Θεμιστοκλέους ἀνέδην ἐμφορηθείς, ἐν οἷς κλέπτοντα καὶ πλεονεκτοῦντα λάθρα τῶν ἄλλων στρατηγῶν οὔ φησι παύσασθαι περὶ τὰς νήσους· τέλος αὐτῶν Ἀθηναίων τὸν στέφανον ἀφελόμενος Αἰγινήταις ἐπιτίθησι, γράφων ταῦτα 'πέμψαντες ἀκροθίνια οἱ Ἕλληνες εἰς Δελφοὺς ἐπηρώτων τὸν θεὸν κοινῇ, εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἀρεστὰ τὰ ἀκροθίνια· ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε ἔχειν, παρ' Αἰγινητέων δὲ οὔ· ἀλλ' ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ ἀριστεῖα τῆς ἐν Σα-* D *λαμῖνι ναυμαχίας.' οὐκέτι Σκύθαις οὐδὲ Πέρσαις οὐδ' Αἰγυπτίοις τοὺς ἑαυτοῦ λόγους ἀνατίθησι πλάττων, ὥσπερ Αἴσωπος κόραξι καὶ πιθήκοις, ἀλλὰ τῷ τοῦ Πυθίου προσώπῳ χρώμενος, ἀπωθεῖ τῶν ἐν Σαλαμῖνι πρωτείων τὰς Ἀθήνας. Θεμιστοκλεῖ δὲ τῶν δευτερείων ἐν Ἰσθμῷ γενομένων διὰ τὸ τῶν στρατηγῶν ἕκαστον αὐτῷ μὲν τὸ πρωτεῖον ἐκείνῳ δὲ τὸ δευτερεῖον ἀποδοῦναι, καὶ τέλος τῆς κρίσεως μὴ λαβούσης, δέον αἰτιάσασθαι τὴν φιλοτιμίαν τῶν στρατηγῶν, πάντας ἀποπλεῦσαί φησι τοὺς Ἕλληνας* E *ὑπὸ φθόνου μὴ βουληθέντας ἀναγορεῦσαι τὸν ἄνδρα πρῶτον.*

41. *Ἐν δὲ τῇ ἐνάτῃ καὶ τελευταίᾳ τῶν βίβλων,*

2 lac. 12 B. 10 E. Fort. supplendum *τῇ ἱστορίᾳ* cf. p. 864 d 3 *αἰτίων* BE 4 *ἀνέδην* W: *ἀναίδην* cf. Her. 8, 112 7 malim *περιτίθησι* 10 *τὰ* * ex Her. 8, 122 11 *: *ἔφησεν* 12 *ἀπαίτεε αὐτοὺς*] *ἀπῆλθεν ἑαυτοὺς* BE 17 *ἐν* W 22 Her. 8, 123. 124

ὅσον ἦν ὑπόλοιπον ἔτι τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτῷ δυσμενείας, ἐκχέαι σπεύδων τὸ παρ' αὐτὸν ἀφείλετο τὴν ἀοίδιμον νίκην καὶ τὸ περιβόητον Πλαταιᾶσι κατόρθωμα τῆς πόλεως· γέγραφε γὰρ ὡς 'πρότερον μὲν ὀρρώδουν τοὺς Ἀθηναίους, μὴ πεισθέντες ὑπὸ Μαρδονίου τοὺς Ἕλληνας ἐγκαταλίπωσιν· τοῦ δ' Ἰσθμοῦ τειχισθέντος ἐν ἀσφαλεῖ θέμενοι τὴν Πελοπόννησον ἠμέλουν ἤδη τῶν ἄλλων καὶ περιεώρων, ἑορτάζοντες οἴκοι καὶ τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων κατειρωνευόμενοι καὶ διατρίβοντες'.
F πῶς οὖν ἐξῆλθον εἰς Πλαταιὰς πεντακισχίλιοι Σπαρτιᾶται, περὶ αὐτὸν ἔχων ἀνὴρ ἕκαστος ἑπτὰ εἵλωτας; ἢ πῶς κίνδυνον ἀράμενοι τοσοῦτον ἐκράτησαν καὶ κατέβαλον μυριάδας τοσαύτας; ἄκουσον αἰτίας πιθανῆς· 'ἔτυχε' φησίν 'ἐν Σπάρτῃ παρεπιδημῶν ἐκ Τεγέας ἀνὴρ ὄνομα Χείλεως, ᾧ φίλοι τινὲς καὶ ξένοι τῶν ἐφόρων ἦσαν· οὗτος οὖν ἔπεισεν αὐτοὺς ἐκπέμψαι τὸ στράτευμα, λέγων ὅτι τοῦ διατειχίσματος οὐδὲν ὄφελός ἐστι Πελοποννησίοις, ἂν Ἀθηναῖοι Μαρδονίῳ προσγένωνται.' τοῦτο Πανσανίαν ἐξήγαγεν εἰς Πλαταιὰς μετὰ τῆς δυνάμεως·
872 εἰ δέ τι κατέσχεν οἰκεῖον ἐν Τεγέᾳ πρᾶγμα τὸν Χείλεων ἐκεῖνον, οὐκ ἂν ἡ Ἑλλὰς περιεγένετο.

42. Πάλιν δὲ τοῖς Ἀθηναίοις οὐκ ἔχων ὅ τι χρήσαιτο, ποτὲ μὲν αἴρει ποτὲ δὲ καταβάλλει τὴν

1 ἔτι τῆς Emperius: ἐν τῇ 5 cf. Her. 9, 6 sq ib. ὠρρώδουν τοὺς R: ὀρρωδοῦντας cf. Her. 8, 144 11 εἰς Πλαταιὰς Leonicus: ἐκ πλαταιᾶς ib. πεντακισχίλιοι] cf. Her. 9, 10 15 αἴτια BE ib. παρεπιδημῶν Turnebus: παρεπιδραμὼν cf. Her. 9, 9 25 ποτὲ μὲν αἴρει R

πόλιν ἄνω καὶ κάτω μεταφέρων, οὓς Τεγεάταις μὲν εἰς ἀγῶνα λέγει περὶ τῶν δευτερείων καταστάντας Ἡρακλειδῶν τε μεμνῆσθαι καὶ τὰ πρὸς Ἀμαζόνας πραχθέντα προφέρειν ταφάς τε Πελοποννησίων τῶν ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ πεσόντων· καὶ τέλος, εἰς τὸν Μαραθῶνα καταβαίνειν τῷ λόγῳ φιλοτιμουμένους καὶ ἀγαπῶντας ἡγεμονίας τυχεῖν τοῦ ἀριστεροῦ κέρως· ὀλίγον δ' ὕστερον αὐτοῖς Παυσανίαν καὶ Σπαρτιάτας B τῆς ἡγεμονίας ὑφίεσθαι καὶ παρακαλεῖν, ὅπως κατὰ Πέρσας ἀντιταχθῶσι τὸ δεξιὸν κέρας παραλαβόντες, αὐτοῖς δὲ παραδόντες τὸ εὐώνυμον, ὡς ἀηθείᾳ τὴν πρὸς τοὺς βαρβάρους μάχην ἀπολεγομένους. καίτοι γελοῖον, εἰ μὴ συνήθεις εἶεν οἱ πολέμιοι, μάχεσθαι μὴ θέλειν. ἀλλὰ τούς γ' ἄλλους Ἕλληνας εἰς ἕτερον ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἀγομένους στρατόπεδον, 'ὡς ἐκινήθησαν, φησὶ φεύγειν ἀσμένως τὴν ἵππον πρὸς τὴν τῶν Πλαταιέων πόλιν· φεύγοντας δ' ἀφι- C κέσθαι πρὸς τὸ Ἡραῖον'· ἐν ᾧ καὶ ἀπείθειαν καὶ λιποταξίαν καὶ προδοσίαν ὁμοῦ τι πάντων κατηγόρησε. τέλος δὲ μόνους φησὶ τοῖς μὲν βαρβάροις Λακεδαιμονίους καὶ Τεγεάτας τοῖς δὲ Θηβαίοις Ἀθηναίους συμπεσόντας διαγωνίσασθαι, τὰς δ' ἄλλας πόλεις ὁμαλῶς ἁπάσας τοῦ κατορθώματος ἀπεστέρηκεν· 'οὐδένα συνεφάψασθαι τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καθημένους πάντας ἐπὶ τῶν ὅπλων ἐγγὺς καταλιπεῖν

12 ἀπολογουμένους BE nisi quod in B est ε supra λο 16 ἐνικήθησαν Basileensis. cf. Her. 9, 52 19 *: λειποταξίαν 20 φησὶ] cf. Her. 9, 59 sq. 67 24 cf. Her. 9, 69 sq. ib. οὐδένα] add. λέγων R. γὰρ W

καὶ προδοῦναι τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν μαχομένους· ὀψὲ
δὲ Φλιασίους καὶ Μεγαρέας πυθομένους νικῶντα
Παυσανίαν, προσφερομένους καὶ ἐμπεσόντας εἰς τὸ
Θηβαίων ἱππικόν, οὐδενὶ λόγῳ διαφθαρῆναι· Κο-
ρινθίους δὲ τῇ μὲν μάχῃ μὴ παραγενέσθαι, μετὰ
D δὲ τὴν νίκην ἐπειγομένους διὰ τῶν λόφων, μὴ
περιπεσεῖν τοῖς ἱππεῦσι τῶν Θηβαίων·᾿ οἱ γὰρ
Θηβαῖοι, τῆς τροπῆς γενομένης, προϊππεύοντες τῶν
βαρβάρων προθύμως παρεβοήθουν φεύγουσιν αὐτοῖς,
δηλονότι τῶν ἐν Θερμοπύλαις στιγμάτων χάριν ἀπο-
διδόντες. ἀλλὰ Κορινθίους γε καὶ τάξιν ἣν ἐμά-
χοντο τοῖς βαρβάροις, καὶ τέλος ἡλίκον ὑπῆρξεν
αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ Πλαταιᾶσιν ἀγῶνος ἔξεστι Σιμω-
νίδου πυθέσθαι γράφοντος ἐν τούτοις

'μέσσοι δ' οἵ τ' Ἔφυραν πολυπίδακα ναιετάοντες,
παντοίης ἀρετῆς ἴδριες ἐν πολέμῳ,
οἵ τε πόλιν Γλαύκοιο, Κορίνθιον ἄστυ, νέμοντες,
E οἳ ** κάλλιστον μάρτυν ἔθεντο πόνων
χρυσοῦ τιμήεντος ἐν αἰθέρι· καί σφιν ἀέξει
αὐτῶν τ' εὐρεῖαν κληδόνα καὶ πατέρων.

ταῦτα γὰρ οὐ χορὸν ἐν Κορίνθῳ διδάσκων οὐδ' ᾆσμα ποιῶν εἰς τὴν πόλιν, ἄλλως δὲ τὰς πράξεις ἐκείνας, ἐλεγεῖα γράφων, ἱστόρηκεν. ὁ δὲ προλαμ-

7 Turnebus: παραπεσεῖν 11 γε R: τε ib. ἣν] add. ἔχοντες R. malim ᾗ cum W 12 τέλος] κλέος W 15 μέσσοι Turnebus: μέσσοισι cf. Bergk. 3 p. 424 ib. Schneidewinus: οἳ γέφυραν 18 nullam lac. exhibent BE. οἳ καὶ κάλλιστον supplet Bergkius et deinde πόλιν pro πόνον 21 οὐ χορὸν Herwerdenus: οὐχ οἷον 22 ἄλλως] malim ἁπλῶς

βάνων τὸν ἔλεγχον τοῦ ψεύσματος τῶν ἐρησομένων
‘πόθεν οὖν πολυάνδρια καὶ θῆκαι τοσαῦται καὶ F
μνήματα νεκρῶν, ἐν οἷς ἐναγίζουσιν ἄχρι νῦν Πλα-
ταιεῖς τῶν Ἑλλήνων συμπαρόντων’ ** αἴσχιον, ὡς
οἶμαι, τῆς προδοσίας τῶν γενεῶν κατηγόρηκεν ἐν
τούτοις ‘τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν
Πλαταιῇσι ἐόντες τάφοι, τούτους δέ, ὡς ἐγὼ πυν-
θάνομαι, αἰσχυνομένους τῇ ἀπεστοῖ τῆς μάχης ἑκά-
στους χώματα χῶσαι κεινὰ τῶν ἐπιγινομένων εἵνεκ’
ἀνθρώπων’. ταύτην τὴν ἀπεστὼ τῆς μάχης προ-
δοσίαν οὖσαν Ἡρόδοτος ἀνθρώπων μόνος ἁπάντων
ἤκουσε, Παυσανίαν δὲ καὶ Ἀριστείδην καὶ Λακεδαι-
μονίους καὶ Ἀθηναίους ἔλαθον οἱ Ἕλληνες ἐγκα- 873
ταλιπόντες τὸν κίνδυνον· καὶ οὔτ’ Αἰγινήτας Ἀθη-
ναῖοι διαφόρους ὄντας εἶρξαν τῆς ἐπιγραφῆς, οὔτε
Κορινθίους ἤλεγξαν, οὓς πρότερον νικῶντες φεύ-
γειν ἀπὸ Σαλαμῖνος, ἀντιμαρτυρούσης αὐτοῖς τῆς
Ἑλλάδος. καίτοι Κλεάδας ἦν ὁ Πλαταιεύς, ὃς ἔτεσι
δέκα ὕστερον τῶν Μηδικῶν Αἰγινήταις χαριζόμενος,
ὥς φησιν Ἡρόδοτος, ἐπώνυμον ἔχωσεν αὐτῶν πο-
λυάνδριον. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι τί πα-
θόντες εὐθὺς τότε πρὸς μὲν ἀλλήλους ὀλίγον ἐδέησαν
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν περὶ τοῦ τροπαίου τῆς ἀναστά-

4 9 B 7 E. Supplet ὄνειδος R. Possis etiam ἔγκλημα vel κατηγόρημα. cf. Vit. Cor. c. 20 5 *: οἴομαι ib. γενεῶν] πόλεων? 6 Her. 9, 85 7 *: πλαταιῆσιν 8 ἐπαισχυνομένους idem ib. ἀπεστοῖ S: ἀπο 5 BE 10 τὴν R ib. ἀπεστὼ S: ἀπο 8 B 5 E 16 οὓς πρότερον νικῶντες] scr. vid. cum Turnebo αὐτοὺς πρότερον εἰπόντες 18 ὃς Duebnerus 19 ὕστερον] om. BE

B σεως· τοὺς δ' Ἕλληνας ἀποδειλιάσαντας καὶ ἀποδράντας οὐκ ἀπήλαυνον τῶν ἀριστείων, ἀλλ' ἐνέγραφον τοῖς τροπαίοις καὶ τοῖς κολοσσοῖς καὶ μετεδίδοσαν τῶν λαφύρων· τέλος δὲ τῷ βωμῷ τοὐπίγραμμα τοῦτο γράφοντες ἐνεχάραξαν

'τόνδε ποθ' Ἕλληνες Νίκης κράτει, ἔργῳ Ἄρηος,
εὐτόλμῳ ψυχῆς λήματι πειθόμενοι,
Πέρσας ἐξελάσαντες, ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι κοινὸν
ἱδρύσαντο Διὸς βωμὸν Ἐλευθερίου;'

μὴ καὶ τοῦτο Κλεάδας ἤ τις ἄλλος, ὦ Ἡρόδοτε, κολακεύων τὰς πόλεις ἐπέγραψε; τί οὖν ἐδέοντο τὴν γῆν ὀρύσσοντες διακενῆς ἔχειν πράγματα καὶ
C ῥᾳδιουργεῖν χώματα καὶ μνήματα τῶν ἐπιγιγνομένων ἕνεκ' ἀνθρώπων κατασκευάζοντες, ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις καὶ μεγίστοις ἀναθήμασι τὴν δόξαν αὑτῶν καθιερουμένην ὁρῶντες; καὶ μὴν Παυσανίας, ὥς λέγουσιν, ἤδη τυραννικὰ φρονῶν ἐπέγραψεν ἐν Δελφοῖς

''Ἑλλήνων ἀρχηγὸς ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων
Παυσανίας, Φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε,'

κοινούμενος ἁμωσγέπως τοῖς Ἕλλησι τὴν δόξαν ὧν ἑαυτὸν ἀνηγόρευσεν ἡγεμόνα· τῶν δ' Ἑλλήνων οὐκ ἀνασχομένων ἀλλ' ἐγκαλούντων, πέμψαντες εἰς Δελφοὺς Λακεδαιμόνιοι τοῦτο μὲν ἐξεκόλαψαν, τὰ δ'

1 Herwerdenus: ἀποδράσαντας 6 cf. Preger. p. 65. Bergk. p. 484 ib. ποθ'] μεθ' BE ib. νίκην iidem 7 versum om. BE 12 πράγματα Duebnerus: τὰ πράγματα 16 καθιερωμένην Emperius 19 Bergk. 3 p. 483 Preger. p. 72 20 φόβῳ BE 21 ἁμωσγέπως R: ἄλλως τε πῶς

ὀνόματα τῶν πόλεων, ὥσπερ ἦν δίκαιον, ἐνεχάραξαν. D καίτοι πῶς εἰκός ἐστιν ἢ τοὺς Ἕλληνας ἀγανακτεῖν τῆς ἐπιγραφῆς μὴ μετασχόντας, εἰ συνῄδεσαν ἑαυτοῖς τὴν ἀπόλειψιν τῆς μάχης, ἢ Λακεδαιμονίους τὸν ἡγεμόνα καὶ στρατηγὸν ἐκχαράξαντας, ἐπιγράψαι τοὺς ἐγκαταλιπόντας καὶ περιιδόντας τὸν κίνδυνον; ὡς δεινότατόν ἐστιν, εἰ Σωφάνης μὲν καὶ Ἀείμνηστος καὶ πάντες οἱ διαπρεπῶς ἀγωνισάμενοι τὴν μάχην ἐκείνην οὐδὲ Κυθνίων ἐπιγραφομένων τοῖς τροπαίοις οὐδὲ Μηλίων ἠχθέσθησαν· Ἡρόδοτος δὲ E τρισὶ μόναις πόλεσιν ἀναθεὶς τὸν ἀγῶνα τὰς ἄλλας πάσας ἐκχαράττει τῶν τροπαίων καὶ τῶν ἱερῶν.

43. Τεσσάρων δ' ἀγώνων τότε πρὸς τοὺς βαρβάρους γενομένων, ἐκ μὲν Ἀρτεμισίου τοὺς Ἕλληνας ἀποδρᾶναί φησιν· ἐν δὲ Θερμοπύλαις, τοῦ στρατηγοῦ καὶ βασιλέως προκινδυνεύοντος, οἰκουρεῖν καὶ ἀμελεῖν Ὀλύμπια καὶ Κάρνεια πανηγυρίζοντας· τὰ δ' ἐν Σαλαμῖνι διηγούμενος τοσούτους περὶ Ἀρτεμισίας λόγους γέγραφεν, ὅσοις ὅλην τὴν ναυμαχίαν οὐκ ἀπήγγελκε· τέλος δέ, καθημένους ἐν F Πλαταιαῖς ἀγνοῆσαι μέχρι τέλους τὸν ἀγῶνα τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ βατραχομυομαχίας γινομένης, ἣν Πίγρης ὁ Ἀρτεμισίας ἐν ἔπεσι παίζων καὶ φλυαρῶν ἔγραψε, σιωπῇ διαγωνίσασθαι συνθεμένων, ἵνα λά-

3 συνήδεισαν BE 7 ὡς] ὧν W ib. Σωφάνης — Ἀείμνηστος Wesselingius ex Her. 9, 64. 73: σωχάρης — δείπνιστος 14 ἐκ μὲν X: ἐκ μὲν γὰρ 15 Her. 8, 21 16 id. 7, 206 19 ἀρτεμεισίου E ἀρτεμισίον B 22 ἣν W 23 Ἀρτεμισίας] subintelleg. vel addendum πολίτης non ἀδελφὸς monet W ib. ἐν ἔπεσι] ἐνέπαισε E ἐνέπεσε B 24 συνθεμένους Turnebus

θωσι τοὺς ἄλλους, αὐτοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἀν-
δρείᾳ μὲν οὐδὲν κρείττονας γενέσθαι τῶν βαρβάρων,
ἀνόπλοις δὲ καὶ γυμνοῖς μαχομένους κρατῆσαι. Ξέρξου
μὲν γὰρ αὐτοῦ παρόντος, ὑπὸ μαστίγων μόλις ὄπι-
σθεν ὠθούμενοι προσεφέροντο τοῖς Ἕλλησιν, ἐν δὲ
874 Πλαταιαῖς, ὡς ἔοικεν, ἑτέρας ψυχὰς μεταλαβόντες
'λήματι μὲν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἥσσονες ἦσαν· ἡ δὲ
ἐσθής, ἔρημος ἐοῦσα ὅπλων, πλεῖστον ἐδηλήσατό
σφεας· πρὸς γὰρ ὁπλίτας ἐόντες γυμνῆτες ἀγῶνα
ἐποιέοντο'. τί οὖν περίεστιν ἔνδοξον ἢ μέγα τοῖς
Ἕλλησιν ἀπ' ἐκείνων τῶν ἀγώνων, εἰ Λακεδαιμόνιοι
μὲν ἀόπλοις ἐμάχοντο, τοὺς δ' ἄλλους ἡ μάχη πα-
ρόντας ἔλαθε, κενὰ δὲ πολυάνδρια τιμώμενα τοῖς
ἑκάστου, ψευδῶν δὲ γραμμάτων μεστοὶ τρίποδες
ἑστᾶσι καὶ βωμοὶ παρὰ τοῖς θεοῖς, μόνος δὲ τἀλη-
θὲς Ἡρόδοτος ἔγνω, τοὺς δ' ἄλλους ἅπαντας ἀνθρώ-
B πους, ὅσοι λόγον Ἑλλήνων ἔχουσιν, ἐξηπάτηκεν ἡ
φήμη τῶν τότε κατορθωμάτων, ὡς ὑπερφυῶν γε-
νομένων; τί δῆτα; γραφικὸς ἀνήρ, καὶ ἡδὺς ὁ
λόγος, καὶ χάρις ἔπεστι καὶ δεινότης καὶ ὥρα τοῖς
διηγήμασι· 'μῦθον δ' ὡς ὅτ' ἀοιδός, ἐπισταμένως'
μὲν οὒ λιγυρῶς δὲ καὶ γλαφυρῶς ἠγόρευκεν. ἀμέλει

1 ἀνδρία BE 3 ἀόπλοις? 6 μεταβαλόντες BE 7 cf. Her. 9, 62. 63 8 idem: οὖσα 9 ita scripsi ex Herodoto: γυμνῆται 11 ἀπ' ἐκείνου τοῦ ἀγῶνος R 13 τιμῶμεν ἑκάστου ἔτους Emperius; malim τιμῶμεν ἔτους ἑκάστου cf. Thuc. 3, 58: οὓς ἀποθανόντας — ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον ib. τοῖς ἑκάστου] ἑκάστοις W 14 ψευστῶν BE ib. δὲ] τε W 19 ἀνὴρ *: ἀνήρ 20 δεινότης] λειότης Ruhnkenius 21 Hom. λ 367

ταῦτα καὶ κηλεῖ καὶ προσάγεται πάντας, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ῥόδοις δεῖ κανθαρίδα φυλάττεσθαι τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ καὶ κακολογίαν, λείοις καὶ ἁπαλοῖς σχήμασιν ὑποδεδυκυῖαν, ἵνα μὴ λάθωμεν ἀτόπους C καὶ ψευδεῖς περὶ τῶν ἀρίστων καὶ μεγίστων τῆς Ἑλλάδος πόλεων καὶ ἀνδρῶν δόξας λαβόντες.

1 ὥσπερ ἐν ῥόδοις κε̄] cf. p. 537 f. et Symbolas meas

---

* ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΕΣΚΟΝΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΕΝΤΕ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Μέλλοντες τὸν φυσικὸν παραδώσειν λόγον ἀναγκαῖον ἡγούμεθα εὐθὺς ἐν ἀρχαῖς διελέσθαι τὴν τῆς φιλοσοφίας πραγματείαν, ἵν' εἰδῶμεν τί ἐστι καὶ πόστον μέρος αὐτῆς ἡ φυσικὴ διέξοδος. οἱ μὲν
E *οὖν Στωικοὶ ἔφασαν τὴν μὲν σοφίαν εἶναι θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων ἐπιστήμην, τὴν δὲ φιλοσοφίαν ἄσκησιν ἐπιτηδείου τέχνης, ἐπιτήδειον δ' εἶναι μίαν καὶ ἀνωτάτω τὴν ἀρετήν, ἀρετὰς δὲ τὰς γενικωτάτας τρεῖς, φυσικὴν ἠθικὴν λογικήν· δι' ἣν αἰτίαν καὶ τριμερής ἐστιν ἡ φιλοσοφία, ἧς τὸ μὲν φυσικὸν τὸ δ' ἠθικὸν τὸ δὲ λογικόν· καὶ φυσικὸν μὲν ὅταν περὶ κόσμου ζητῶμεν καὶ τῶν ἐν κόσμῳ, ἠθικὸν δὲ τὸ κατησχολημένον περὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον, λογικὸν δὲ τὸ περὶ τὸν λόγον, ὃ καὶ διαλεκτικὸν κα-*
F *λοῦσιν. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ Θεόφραστος καὶ σχεδὸν πάντες οἱ Περιπατητικοὶ διείλοντο τὴν φιλοσοφίαν οὕτως· ἀναγκαῖον τὸν τέλειον ἄνδρα καὶ θεωρητικὸν εἶναι τῶν ὄντων καὶ πρακτικὸν τῶν δεόντων· τοῦτο δ' ἔξεστι καὶ ἐκ τούτων συνιδεῖν, οἷον ζητεῖται*

εἰ ζῷον ἢ μὴ ζῷον ὁ ἥλιος, εἴπερ ὁρᾶται· ὁ τοῦτο δὲ ζητῶν θεωρητικός ἐστιν· οὐδὲ γάρ τι πλέον θεωρεῖται ἢ τὸ ὄν. ζητεῖται ὁμοίως εἰ ἄπειρος ὁ κόσμος ἐστὶ καὶ εἰ ἔξω τι τοῦ κόσμου ἔστι· ταῦτα 875 γὰρ πάντα θεωρητικά. ζητεῖται πάλιν πῶς βιοτεύειν καὶ πῶς προΐστασθαι τέκνων προσήκει καὶ πῶς ἄρχειν καὶ πῶς νομοθετεῖν· ταῦτα γὰρ πάντα ἕνεκα τοῦ πρᾶξαι ζητεῖται· καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος πρακτικὸς ἀνήρ.

Α΄. Τί ἐστι φύσις.

Ἐπειδὴ πρόκειται ἡμῖν τὰ φυσικὰ θεωρῆσαι, ἀναγκαῖον ἡγοῦμαι δηλῶσαι, τί ποτ᾿ ἐστὶν ἡ φύσις· ἄτοπον γὰρ πειρᾶσθαι μὲν φυσιολογεῖν, ἀγνοεῖν δ᾿ αὐτὸ τοῦτο, τὴν τῆς φύσεως δύναμιν. ἔστιν οὖν, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ B ἠρεμίας, ἐν ᾧ πρώτως ἐστὶ καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός· πάντα γὰρ τὰ ὁρώμενα, ὅσα μήτε ὑπὸ τύχης μήτε ὑπ᾿ ἀνάγκης μήτ᾿ ἐστὶ θεῖα μήτε τοιαύτην αἰτίαν ἔχει, φυσικὰ λέγεται καὶ φύσιν ἰδίαν ἔχει· οἷον γῆ πῦρ ὕδωρ ἀὴρ φυτὰ ζῷα· ἔτι δὲ ταῦτα τὰ γινόμενα, ὄμβροι χάλαζαι κεραυνοὶ πρηστῆρες ἄνεμοι· ταῦτα γὰρ ἀρχὴν ἔχει τινά· οὐ γὰρ ἐξ αἰῶνος ἕκαστον τούτων ἐστὶν ἀλλ᾿ ἀπό τινος ἀρχῆς γίνεται· καὶ ταῦτα μέντοι, οἷον ζῷα φυτά, ἀρχὴν γενέσεως ἔχει· ἐν δὴ τούτοις ἡ φύσις ἀρχὴ τὸ πρω-

1 εἴπερ ὁρᾶται] εἴπερ πορεύεται Usener. εἴπερ φέρεται D (= Diels) εἰ πεπύρωται? 5 πάλιν πῶς Budaeus: πῶς πάλιν (δὲ πῶς πάλιν Vatic. n. 139) 10 cf. Arist. p. 192, 21ᵇ. Galen. Hist. Phil. 20 25 γενέσεως] κινήσεως Corsinus

C τόν ἐστι καὶ οὐ μόνον κινήσεως ἀλλὰ καὶ ἠρεμίας· ὅσα γὰρ ἀρχὴν κινήσεως ἔλαβε, ταῦτα δύναται λαβεῖν καὶ τελευτήν. διὰ τοῦτο οὖν ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεώς ἐστι καὶ ἠρεμίας.

Β΄. Τίνι διαφέρει ἀρχὴ καὶ στοιχεῖα.

Οἱ μὲν οὖν περὶ Ἀριστοτέλην καὶ Πλάτωνα διαφέρειν ἡγοῦνται ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα, Θαλῆς δ' ὁ Μιλήσιος ταὐτὸν νομίζει ἀρχὴν καὶ στοιχεῖα. πλεῖστον δ' ὅσον διαφέρει ἀλλήλων· τὰ μὲν γὰρ στοιχεῖά ἐστι σύνθετα, τὰς δ' ἀρχάς φαμεν εἶναι οὔτε συνθέτους οὔτ' ἀποτελέσματα· οἷον στοιχεῖα D μὲν καλοῦμεν γῆν ὕδωρ ἀέρα πῦρ· ἀρχὰς δὲ λέγομεν διὰ τοῦτο, ὅτι οὐκ ἔχει τι πρότερον ἐξ οὗ γεννᾶται, ἐπεὶ οὐκ ἔσται ἀρχὴ τοῦτο, ἀλλ' ἐκεῖνο ἐξ οὗ γεγέννηται. τῆς δὲ γῆς καὶ τοῦ ὕδατος ἔστι τινὰ πρότερα ἐξ ὧν γέγονεν, ἡ ὕλη ἄμορφος οὖσα καὶ ἀειδής, καὶ τὸ εἶδος ὃ καλοῦμεν ἐντελέχειαν, καὶ ἡ στέρησις. ἁμαρτάνει οὖν ὁ Θαλῆς στοιχεῖον καὶ ἀρχὴν λέγων τὸ ὕδωρ.

Γ΄. Περὶ τῶν ἀρχῶν τί εἰσιν.

Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀπεφήνατο τὸ ὕδωρ. δοκεῖ δ' ὁ ἀνὴρ οὗτος ἄρξαι τῆς

5 cf. Galen. 21. Stob. 1, 10, 16b 15 Corsinus: γεγένηται 17 ἀειδής] ἀνείδεος Stobaeus 19 τὸ ὕδωρ] τὸ αὐτό Bulaeus 20 cf. Stob. 1, 10, 12. Eus. Praep. Ev. 14, 14. 21 Μιλήσιος] add. εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν Eusebius ib. τῶν ὄντων ἁπάντων Iustinus Coh. ad Gent. 3. ib. ἀπεφήνατο εἶναι Eusebius 22 δοκεῖ — — εἰς Μίλητον] ut Plut. emblema notavit D

φιλοσοφίας καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ Ἰωνικὴ αἵρεσις προσ- E
ηγορεύθη· ἐγένοντο γὰρ πλεῖσται διαδοχαὶ φιλο-
σοφίας. φιλοσοφήσας δ᾽ ἐν Αἰγύπτῳ πρεσβύτερος
ἦλθεν εἰς Μίλητον. ἐξ ὕδατός δέ φησι πάντα εἶναι
καὶ εἰς ὕδωρ πάντα ἀναλύεσθαι· στοχάζεται δ᾽ ἐκ
τούτου πρῶτον, ὅτι πάντων τῶν ζῴων ἡ γονὴ ἀρχή
ἐστιν, ὑγρὰ οὖσα· οὕτως εἰκὸς καὶ τὰ πάντα ἐξ
ὑγροῦ τὴν ἀρχὴν ἔχειν. δεύτερον, ὅτι πάντα τὰ
φυτὰ ὑγρῷ τρέφεται καὶ καρποφορεῖ, ἀμοιροῦντα
δὲ ξηραίνεται· τρίτον, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ τὸ τοῦ
ἡλίου καὶ τὸ τῶν ἄστρων ταῖς τῶν ὑδάτων ἀνα- F
θυμιάσεσι τρέφεται καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος· διὰ τοῦτο
καὶ Ὅμηρος ταύτην τὴν γνώμην ὑποτίθεται περὶ
τοῦ ὕδατος

'Ὠκεανός, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται.'

Ἀναξίμανδρος δ᾽ ὁ Μιλήσιός φησι τῶν ὄντων
τὴν ἀρχὴν εἶναι τὸ ἄπειρον· ἐκ γὰρ τούτου πάντα
γίνεσθαι καὶ εἰς τοῦτο πάντα φθείρεσθαι· διὸ καὶ
γεννᾶσθαι ἀπείρους κόσμους, καὶ πάλιν φθείρεσθαι
εἰς τὸ ἐξ οὗ γίνονται. λέγει γοῦν διότι ἄπειρόν
ἐστιν, ἵνα μηδὲν ἐλλείπῃ ἡ γένεσις ἡ ὑφισταμένη.
ἁμαρτάνει δ᾽ οὗτος, μὴ λέγων τί ἐστι τὸ ἄπειρον, 876
πότερον ἀήρ ἐστιν ἢ ὕδωρ ἢ γῆ ἢ ἄλλα τινὰ
σώματα. ἁμαρτάνει οὖν, τὴν μὲν ὕλην ἀποφαινό-

3 *πρεσβύτερος*] collocavit ante *ἦλθεν* Eusebius 4 idem: *ὃς ἐξ ὕδατος φησὶ* 10 *τρίτον δὲ* idem 11 *τὸ*] om. idem 15 Hom. Ξ 246 19 *πάλιν*] *πᾶν* Meinekius 20 *γίνονται*] *γίνεσθαι* D, quod durissimum ib. *διότι* Eusebius: *διὰ τί* (*διατί* Vatic.) ib. *ἄπειρον*] *τὸ ἀπέραντον* idem 22 *οὗτος*] *καὶ οὗτος* Eusebius. om. Stobaeus

μενος τὸ δὲ ποιοῦν αἴτιον ἀναιρῶν· τὸ γὰρ ἄπειρον οὐδὲν ἄλλο ἢ ὕλη ἐστίν· οὐ δύναται δ' ἡ ὕλη εἶναι ἐνεργείᾳ, ἂν μὴ τὸ ποιοῦν ὑποκέηται.

Ἀναξιμένης δ' ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀέρα ἀπεφήνατο· ἐκ γὰρ τούτου τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀναλύεσθαι, οἷον 'ἡ ψυχή' φησίν 'ἡ ἡμετέρα ἀὴρ οὖσα συγκρατεῖ ἡμᾶς καὶ ὅλον B τὸν κόσμον πνεῦμα καὶ ἀὴρ περιέχει·' λέγεται δὲ συνωνύμως ἀὴρ καὶ πνεῦμα. ἁμαρτάνει δὲ καὶ οὗτος, ἐξ ἁπλοῦ καὶ μονοειδοῦς ἀέρος καὶ πνεύματος δοκῶν συνεστάναι τὰ ζῷα· ἀδύνατον γὰρ ἀρχὴν μίαν τὴν ὕλην τῶν ὄντων, ἐξ ἧς τὰ πάντα, ὑποστῆναι· ἀλλὰ καὶ τὸ ποιοῦν αἴτιον χρὴ ὑποτιθέναι· οἷον ἄργυρος οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἔκπωμα γενέσθαι, ἂν μὴ καὶ τὸ ποιοῦν ᾖ, τουτέστιν ὁ ἀργυροκόπος· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ ξύλου καὶ τῆς ἄλλης ὕλης.

Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος ἀρχὰς τῶν ὄντων τὰς ὁμοιομερείας ἀπεφήνατο· ἐδόκει γὰρ αὐτῷ ἀπορώτατον εἶναι, πῶς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δύναταί τι C γίνεσθαι ἢ φθείρεσθαι εἰς τὸ μὴ ὄν· τροφὴν γοῦν προσφερόμεθα ἁπλῆν καὶ μονοειδῆ, οἷον τὸν Δημήτριον ἄρτον, τὸ ὕδωρ πίνοντες· καὶ ἐκ ταύτης τῆς τροφῆς τρέφεται θρὶξ φλὲψ ἀρτηρία νεῦρα

3 ἐνεργείᾳ Eusebius: ἐνέργεια libri. ἐν ἐνεργείᾳ R 5 τὰ] om. Eusebius 12 ἐξ ἧς τὰ πάντα] om. Eusebius 18 Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου Κλαζομένιος Stobaeus 22 Δημήτριον Hasius: δημήτρειον 23 πίνοντες] aut delendum aut supplendum καὶ ἐσθίοντες 24 θρὶξ] om. Stobaeus ib. νεῦρα] σὰρξ νεῦρα idem

ὀστᾶ καὶ τὰ λοιπὰ μόρια. τούτων οὖν γινομένων, ὁμολογητέον ἐστὶν ὅτι ἐν τῇ τροφῇ τῇ προσφερομένῃ πάντα ἐστὶ τὰ ὄντα καὶ ἐκ τῶν ὄντων πάντα αὔξεται καὶ ἐν ἐκείνῃ ἐστὶ τῇ τροφῇ μόρια αἵματος γεννητικὰ καὶ νεύρων καὶ ὀστέων καὶ τῶν ἄλλων· ἃ ἦν λόγῳ θεωρητὰ μόρια. οὐ γὰρ δεῖ πάντα ἐπὶ τὴν αἴσθησιν ἀνάγειν, ὅτι ἄρτος καὶ τὸ ὕδωρ ταῦτα κατασκευάζει, ἀλλ' ἐν τούτοις ἔστι λόγῳ θεωρητὰ D μόρια. ἀπὸ τοῦ οὖν ὅμοια τὰ μέρη εἶναι ἐν τῇ τροφῇ τοῖς γεννωμένοις ὁμοιομερείας αὐτὰ ἐκάλεσε καὶ ἀρχὰς τῶν ὄντων ἀπεφήνατο· καὶ τὰς μὲν ὁμοιομερείας ὕλην, τὸ δὲ ποιοῦν αἴτιον τὸν νοῦν τὸν τὰ πάντα διαταξάμενον. ἄρχεται δ' οὕτως 'ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν, νοῦς δ' αὐτὰ διῇρε καὶ διεκόσμησε' χρήματα λέγων τὰ πράγματα. ἀποδεκτέος οὖν ἐστιν, ὅτι τῇ ὕλῃ τὸν τεχνίτην προσέζευξεν.

Ἀρχέλαος Ἀπολλοδώρου Ἀθηναῖος ἀέρα ἄπειρον καὶ τὴν περὶ αὐτὸν πυκνότητα καὶ μάνωσιν· τούτων δὲ τὸ μὲν εἶναι πῦρ τὸ δ' ὕδωρ.

Οὗτοι μὲν οὖν ἐφεξῆς ἀλλήλοις ταῖς διαδοχαῖς E γενόμενοι τὴν λεχθεῖσαν Ἰωνικὴν συμπληροῦσι φιλοσοφίαν ἀπὸ Θάλητος.

Πάλιν δ' ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς Πυθαγόρας Μνησάρχου Σάμιος, ὁ πρῶτος φιλοσοφίαν τούτῳ τῷ ῥήματι προσαγορεύσας, ἀρχὰς τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς

2 ἐστὶν] om. Stobaeus 10 αὐτὰ idem: αὐτὰς 14 διῇρε] διήρει W cum Valckenario. Glossema censet D. Num διεῖρε a διείρω? 15 χρήματα λέγων τὰ πράγματα] interpolationem esse iudicat D

συμμετρίας τὰς ἐν τούτοις, ἃς καὶ ἁρμονίας καλεῖ· τὰ δ' ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετα στοιχεῖα, καλούμενα δὲ γεωμετρικά· πάλιν δὲ τὴν μονάδα καὶ τὴν
F *ἀόριστον δυάδα ἐν ταῖς ἀρχαῖς. σπεύδει δ' αὐτῷ τῶν ἀρχῶν ἡ μὲν ἐπὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον καὶ εἰδικόν, ὅπερ ἐστὶ νοῦς ὁ θεός, ἡ δ' ἐπὶ τὸ παθητικόν τε καὶ ὑλικόν, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὁρατὸς κόσμος. εἶναι δὲ τὴν φύσιν τοῦ ἀριθμοῦ δεκάδα· ‘μέχρι γὰρ τῶν δέκα πάντες Ἕλληνες, πάντες βάρβαροι ἀριθμοῦσιν, ἐφ' ἃ ἐλθόντες πάλιν ἀναποδοῦσιν ἐπὶ τὴν μονάδα· καὶ τῶν δέκα πάλιν, φησίν, ἡ δύναμις ἔστιν ἐν τοῖς τέσσαρσι καὶ τῇ τετράδι· τὸ δ' αἴτιον, εἴ τις ἀπὸ τῆς μονάδος ἀναποδῶν κατὰ πρόσθεσιν τιθείη τοὺς ἀριθμοὺς ἄχρι τῶν τεσσάρων προελθὼν ἐκπληρώσει τὸν δέκα ἀριθμόν· ἐὰν δὲ ὑπερβάληται*
877 *τὸν τῆς τετράδος, καὶ τῶν δέκα ὑπερεκπεσεῖται· οἷον εἴ τις θείη ἓν καὶ δύο προσθείη καὶ τρία καὶ τούτοις τέσσαρα, τὸν τῶν δέκα πληρώσει ἀριθμόν· ὥστε ὁ ἀριθμὸς κατὰ μὲν μονάδα ἐν τοῖς δέκα κατὰ δὲ δύναμιν ἐν τοῖς τέσσαρσι.’ διὸ καὶ ἐφθέγγοντο οἱ Πυθαγόρειοι, ὡς μεγίστου ὅρκου ὄντος τῆς τετράδος,*

10 *ἀναποδοῦσιν*] *ἀναποδίζουσιν* Beckius probabiliter 13 *ἀναποδῶν*] *ἀναλαβὼν* vel *ᾱ μονάδος* Usenerus. *μονάδων* D. Malim *ἀναποδίζων*. *Ἀναποδίζειν ἀπὸ τῆς μονάδος* et *κατὰ πρόσθεσιν* est ut vid. *ἓν ἓν* + *ἓν δύο* + *ἓν τρία* + *ἓν τέσσαρα* = *δέκα*. Ubi *πούς* est *ἡ μονάς*. Contra *ἀναποδίζειν* (*ἀπὸ τῆς δεκάδος*) *ἐπὶ τὴν μονάδα* est *δέκα ἕν, δέκα δύο, δέκα τρία, δέκα τέσσαρα* ubi *ποὺς* est *ἡ δεκάς* 15 *ὑπερβάλῃ* Stobaeus 18 *ἐκπληρώσει* D 20 *ἐπεφθέγγοντο* Stobaeus

'οὐ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτύν,
παγὰν ἀενάου φύσιος ῥίζωμά τ' ἔχουσαν.'

'καὶ ἡ ἡμετέρα ψυχή' φησίν 'ἐκ τετράδος σύγκειται·' εἶναι γὰρ νοῦν ἐπιστήμην δόξαν αἴσθησιν, ἐξ ὧν πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιστήμη καὶ αὐτοὶ λογικοί ἐσμεν. νοῦς μὲν οὖν ἡ μονάς ἐστιν· ὁ γὰρ νοῦς B κατὰ μονάδα θεωρεῖται, οἷον πολλῶν ὄντων ἀνθρώπων οἱ μὲν ἐπὶ μέρους εἰσὶν ἀναίσθητοι ἀπερίληπτοι καὶ ἄπειροι, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἄνθρωπον ἕνα μόνον νοοῦμεν, ᾧ οὐδεὶς ἔτυχεν ὅμοιος· καὶ ἵππον ἕνα μόνον νοοῦμεν, οἱ δ' ἐπὶ μέρους εἰσὶν ἄπειροι. τὰ γὰρ εἴδη ταῦτα πάντα καὶ γένη κατὰ μονάδας εἰσί· διὸ καὶ ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν τοῦτον τὸν ὅρον ἀποδιδόντες λέγουσι ζῷον λογικὸν ἢ ζῷον χρεμετιστικόν ῥητέον. διὰ τοῦτο οὖν νοῦς ἡ μονάς, ᾧ ταῦτα νοοῦμεν, καὶ ἡ δυὰς δ' ἡ ἀόριστος ἐπιστήμη, εἰκότως· πᾶσα γὰρ ἀπόδειξις καὶ πᾶσα πίστις C ἐπιστήμης, πρὸς δὲ καὶ πᾶς συλλογισμὸς ἔκ τινων ὁμολογουμένων τὸ ἀμφισβητούμενον συνάγει καὶ ῥᾳδίως ἀποδείκνυται ἕτερον· ὧν ἡ ἐπιστήμη κατάληψίς ἐστι, διὸ εἴη ἂν δυάς. ἡ δὲ δόξα τριὰς ἐκ καταλήψεώς ἐστιν, εὐλόγως, ὅτι πολλῶν ἐστιν ἡ δόξα· ἡ δὲ τριὰς πλῆθος, ὡς 'τρισμάκαρες Δαναοί'. διὰ τοῦτο οὖν ἐγκρίνει τὴν τριάδα ** ἡ δὲ τού-

1 ψυχᾷ] κεφαλᾷ Stobaeus 2 φύσιος cod. Parisinus 1374: φύσεως 7 θεωρεῖ Usenerus, sed cf. p. 270 lin. 15: ὑπερβάληται, p. 271 lin. 20: ἀποδείκνυται Aliter explicat D in Addendis 15 ῥητέον] delendum aut post οὖν transponendum monuit Beckius 23 Hom. ε 306 24 οὖν Corsinus: οὐκ, quod exhibet etiam cod. E ib. lacunam

των αἵρεσις Ἰταλικὴ προσηγορεύθη διὰ τὸ τὸν Πυθαγόραν ἐν Ἰταλίᾳ σχολάσαι· μετέστη γὰρ ἀπὸ Σάμου τῆς πατρίδος, τῇ Πολυκράτους τυραννίδι δυσαρεστήσας.

Ἡράκλειτος καὶ Ἵππασος ὁ Μεταποντῖνος ἀρχὴν τῶν ὅλων τὸ πῦρ· ἐκ πυρὸς γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι καὶ εἰς πῦρ πάντα τελευτᾶν λέγουσι· τούτου δὲ κατασβεννυμένου, κοσμοποιεῖσθαι τὰ πάντα. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ παχυμερέστατον αὐτοῦ εἰς αὑτὸ συστελλόμενον γῆν γίνεσθαι, ἔπειτ' ἀναχαλωμένην D τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ πυρὸς χύσει ὕδωρ ἀποτελεῖσθαι, ἀναθυμιώμενον δ' ἀέρα γίνεσθαι· πάλιν δὲ τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ σώματα ὑπὸ πυρὸς ἀναλοῦσθαι ἐν τῇ ἐκπυρώσει. ἀρχὴ οὖν τὸ πῦρ, ὅτι ἐκ τούτου τὰ πάντα· τέλος δέ, ὅτι καὶ εἰς τοῦτο ἀναλύεται τὰ πάντα.

Ἐπίκουρος Νεοκλέους Ἀθηναῖος κατὰ Δημόκριτον φιλοσοφήσας ἔφη τὰς ἀρχὰς τῶν ὄντων σώματα λόγῳ θεωρητά, ἀμέτοχα κενοῦ, ἀγένητα, ἀίδια, ἄφθαρτα, οὔτε θραυσθῆναι δυνάμενα οὔτε

X monente dedit Duebnerus. ‘post τριάδα intercidit disputatio de sensu (p. 271 lin. 4) promissa, quam expleveris ex Ioanne Philop. in Ar. de anima f. C''r 45 τὴν δὲ τετράδα τὴν αἴσθησιν. ἐπειδὴ ἡ μὲν τετρὰς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς τὸ σῶμα ἐδήλου κτλ.’ D. Proxima ἡ δὲ τούτων αἵρεσις — — δυσαρεστήσας leguntur in libris post στοιχεῖα δὲ τέτταρα (p. 274, 21) 6 ὅλων] πάντων Eusebius ib. ἐκ] ἐκ τοῦ Iustinus ib. ἐκ τοῦ πυρὸς Eusebius 10 γῆν γίνεσθαι ‘ex deter. codd.’ (D): γῆ γίνεται 11 χύσει Doehnerus: φύσει 15 ὅτι] καθότι Eusebius 19 ἀγέννητα codd. 20 ἀδιάφθαρτα D cum Eusebio

διάπλασιν ἐκ τῶν μερῶν λαβεῖν οὔτ᾽ ἀλλοιωθῆναι· εἶναι δ᾽ αὐτὰ λόγῳ θεωρητά· ταῦτα μέντοι κινεῖσθαι E ἐν τῷ κενῷ καὶ διὰ τοῦ κενοῦ· εἶναι δὲ καὶ αὐτὸ τὸ κενὸν ἄπειρον καὶ τὰ σώματα ἄπειρα. συμβεβηκέναι δὲ τοῖς σώμασι τρία ταῦτα, σχῆμα μέγεθος βάρος. Δημόκριτος μὲν γὰρ ἔλεγε δύο, μέγεθός τε καὶ σχῆμα, ὁ δ᾽ Ἐπίκουρος τούτοις καὶ τρίτον, τὸ βάρος, προσέθηκεν· ‘ἀνάγκη γάρ’ φησί ‘κινεῖσθαι τὰ σώματα τῇ τοῦ βάρους πληγῇ· ἐπεὶ οὐ κινηθήσεται.’ εἶναι δὲ τὰ σχήματα τῶν ἀτόμων ἀπερίληπτα οὐκ ἄπειρα· μὴ γὰρ εἶναι μήτ᾽ ἀγκιστροειδεῖς F μήτε τριαινοειδεῖς μήτε κρικοειδεῖς· ταῦτα γὰρ τὰ σχήματα εὔθραυστά ἐστιν· αἱ δ᾽ ἄτομοι ἀπαθεῖς ἄθραυστοι, ἴδια δ᾽ ἔχειν σχήματα λόγῳ θεωρητά. καὶ εἴρηται ἄτομος, οὐχ ὅτι ἐστὶν ἐλαχίστη ἀλλ᾽ ὅτι οὐ δύναται τμηθῆναι, ἀπαθὴς οὖσα καὶ ἀμέτοχος κενοῦ· ὥστε, ἐὰν εἴπῃ ἄτομον, ἄθραυστον λέγει καὶ ἀπαθῆ, ἀμέτοχον κενοῦ. ὅτι δὲ ἔστιν ἄτομος, σαφές· καὶ γὰρ ἔστι στοιχεῖα ἀεὶ ὄντα καὶ ζῷα κενὰ καὶ ἡ μονάς.

Ἐμπεδοκλῆς Μέτωνος Ἀκραγαντῖνος τέτταρα 878 μὲν λέγει στοιχεῖα, πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν· δύο δ᾽ ἀρχικὰς δυνάμεις, φιλίαν τε καὶ νεῖκος· ὧν ἡ μέν ἐστιν ἑνωτικὴ τὸ δὲ διαιρετικόν. φησὶ δ᾽ οὕτως

1 διάπλασιν Iustinus (l. l. 4): διπλάσιον aut διαπλασμὸν 8 Eusebius: ἐπέθηκεν 9 ἐπεὶ] add. ἀφ᾽ ἑαυτῶν Herwerdenus 11 Duebnerus ex Laertio 10, 42: περιληπτὰ 17 εἴπῃ τις Vigerus 20 ζῷα κενὰ] σώματα ἄκενα aut χωρία κενὰ Corsinus. καὶ σώματα καὶ ζῷα κενὰ vertit Amyotus. ζῷα ἄπειρα ex Laert. 10, 74 Beckius. num ζῷα ἄγονα?

'τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε.
Ζεὺς ἀργὴς Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἀιδωνεύς,
Νῆστίς θ', ἣ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.'

Δία μὲν γὰρ λέγει τὴν ζέσιν καὶ τὸν αἰθέρα, Ἥρην δὲ φερέσβιον τὸν ἀέρα, τὴν δὲ γῆν τὸν Ἀιδωνέα, Νῆστιν δὲ καὶ κρούνωμα βρότειον οἱονεὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὕδωρ.

B Σωκράτης Σωφρονίσκου Ἀθηναῖος καὶ Πλάτων Ἀρίστωνος Ἀθηναῖος (αἱ γὰρ αὐταὶ περὶ παντὸς ἑκατέρου δόξαι) τρεῖς ἀρχάς, τὸν θεὸν τὴν ὕλην τὴν ἰδέαν. ὁ δὲ θεὸς νοῦς ἐστι τοῦ κόσμου, ὕλη δὲ τὸ ὑποκείμενον πρῶτον γενέσει καὶ φθορᾷ, ἰδέα δ' οὐσία ἀσώματος ἐν τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς φαντασίαις τοῦ θεοῦ.

Ἀριστοτέλης δὲ Νικομάχου Σταγειρίτης ἀρχὰς μὲν ἐντελέχειαν, ἤτοι εἶδος ὕλην στέρησιν· στοιχεῖα δὲ τέτταρα, πέμπτον δέ τι σῶμα αἰθέριον ἀμετάβλητον.

Ζήνων Μνασέου Κιτιεὺς ἀρχὰς μὲν τὸν θεὸν C καὶ τὴν ὕλην, ὧν ὁ μέν ἐστι τοῦ ποιεῖν αἴτιος ἡ δὲ τοῦ πάσχειν, στοιχεῖα δὲ τέτταρα.

1 Mullach. 1 vs. 159 2 ἀργὴς Beckius: αἰθὴρ 3 δακρύοις τέγγει κε̃] i. e. lacrimas profundens aquam humanam producit, efficit. κρούνωμα autem non est appositio ad Νῆστις 5 δὲ prius Beckius: τε 8 Σωκράτης Σωφρονίσκου Ἀθηναῖος et αἱ γὰρ αὐταὶ — δόξαι] del. D 11 ὁ δὲ θεὸς — κόσμου] 'falso loco post θεοῦ (lin. 14) in codd. traditur, cum varia lectio ἔστι δὲ ὁ θεὸς ὁ νοῦς eius locum obsederit' D. Malim tamen ἔστι δὲ θεὸς νοῦς τοῦ κόσμου

Δ'. Πῶς συνέστηκεν ὁ κόσμος.

Ὁ τοίνυν κόσμος συνέστη περικεκλασμένῳ σχήματι ἐσχηματισμένος τὸν τρόπον τοῦτον. τῶν ἀτόμων σωμάτων ἀπρονόητον καὶ τυχαίαν ἐχόντων τὴν κίνησιν συνεχῶς τε καὶ τάχιστα κινουμένων εἰς τὸ αὐτό, πολλὰ σώματα συνηθροίσθη, καὶ διὰ τοῦτο D ποικιλίαν ἔχοντα καὶ σχημάτων καὶ μεγεθῶν. ἀθροιζομένων δ' ἐν ταὐτῷ τούτων, τὰ μέν, ὅσα μείζονα ἦν καὶ βαρύτερα, πάντως ὑπεκάθιζεν· ὅσα δὲ μικρὰ καὶ περιφερῆ καὶ λεῖα καὶ εὐόλισθα, ταῦτα καὶ ἐξεθλίβετο κατὰ τὴν σύνοδον τῶν σωμάτων εἴς τε τὸ μετέωρον ἀνεφέρετο. ὡς δ' οὖν ἐξέλιπε μὲν ἡ πληκτικὴ δύναμις μετεωρίζουσα, οὐκέτι δ' ἦγεν ἡ πληγὴ πρὸς τὸ μετέωρον, ἐκωλύετο δὲ ταῦτα κάτω φέρεσθαι, ἐπιέζετο πρὸς τοὺς τόπους τοὺς δυναμένους δέξασθαι· οὗτοι δ' ἦσαν οἱ πέριξ, καὶ πρὸς E τούτοις τὸ πλῆθος τῶν σωμάτων περιεκλᾶτο, περιπλεκόμενα δ' ἀλλήλοις κατὰ τὴν περίκλασιν τὸν οὐρανὸν ἐγέννησε· τῆς δ' αὐτῆς ἐχόμεναι φύσεως αἱ ἄτομοι, ποικίλαι οὖσαι, καθὼς εἴρηται, πρὸς τὸ μετέωρον ἐξωθούμεναι, τὴν τῶν ἀστέρων φύσιν ἀπετέλουν· τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἀναθυμιωμένων σωμάτων ἐπέπληττε τὸν ἀέρα καὶ τοῦτον ἐξέθλιβε· πνευματούμενος δ' οὗτος κατὰ τὴν κίνησιν καὶ συμπερι-

1 Gal. 33. Eus. 15, 32, 1—7 5 *εἰς τὸ αὐτὸ*] cum insequentibus iungit Eusebius 6 *καὶ*] del. Usenerus 7 *καὶ*] prius om. Eusebius 9 Usenerus: *βαρύτατα* 10 *εὐολίσθητα* Eusebius ib. *καὶ*] om. idem 12 *ἐξέλειπε* D 17 *τούτους* Eusebius 20 *αἱ* idem 22 *ἀνωθουμένων* Beckius 23 Eusebius: *ἔπληττε* 24 *περιλαμβάνων* idem

F λαμβάνων τὰ ἄστρα συμπεριῆγε ταῦτα καὶ τὴν νῦν περιφορὰν αὐτῶν μετέωρον ἐφύλαττε. κἄπειτα ἐκ μὲν τῶν ὑποκαθιζόντων ἐγενήθη ἡ γῆ, ἐκ δὲ τῶν μετεωριζομένων οὐρανὸς πῦρ ἀήρ. πολλῆς δ' ὕλης ἔτι περιειλημμένης ἐν τῇ γῇ πυκνουμένης τε ταύτης κατὰ τὰς ἀπὸ τῶν πνευμάτων πληγὰς καὶ τὰς ἀπὸ τῶν ἀστέρων αὔρας, προσεθλίβετο πᾶς ὁ μικρομερὴς σχηματισμὸς ταύτης καὶ τὴν ὑγρὰν φύσιν ἐγέννα· ῥευστικῶς δ' αὕτη διακειμένη κατεφέρετο πρὸς τοὺς κοίλους τόπους καὶ δυναμένους χωρῆσαί τε καὶ στέξαι, ἢ καθ' αὑτὸ τὸ ὕδωρ ὑποστὰν ἐκοίλαινε τοὺς ὑποκειμένους τόπους. τὰ μὲν οὖν κυριώτατα μέρη τοῦ κόσμου τὸν τρόπον τοῦτον ἐγενήθη.

879 ## Ε'. Εἰ ἓν τὸ πᾶν.

Οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἕνα κόσμον ἀπεφήναντο, ὃν δὴ καὶ τὸ πᾶν ἔφασαν εἶναι καὶ τὸ σωματικόν.

Ἐμπεδοκλῆς δὲ κόσμον μὲν ἕνα, οὐ μέντοι τὸ πᾶν εἶναι τὸν κόσμον ἀλλ' ὀλίγον τι τοῦ παντὸς μέρος, τὸ δὲ λοιπὸν ἀργὴν ὕλην.

Πλάτων δὲ τεκμαίρεται τὸ δοκοῦν, ὅτι εἷς ὁ κόσμος καὶ ἓν τὸ πᾶν, ἐκ τριῶν· ἐκ τοῦ μὴ εἶναι τέλειον, ἐὰν μὴ πάντα περιέχῃ· ἐκ τοῦ μὴ ἔσεσθαι ὅμοιον τῷ παραδείγματι, ἐὰν μὴ μονογενὴς ᾖ· ἐκ τοῦ μὴ ἔσεσθαι αὐτὸν ἄφθαρτον, ἐὰν ᾖ τι ἐξωτέρω

1 ταῦτα] αὐτὰ Eusebius 3 idem: ἐγεννήθη 5 τε] δὲ idem 7 αὐγάς Eusebius 12 τὰ μὲν — ἐγενήθη] om. idem 14 Gal. 32. Eus. 15, 33. Stob. 1, 22, 3[a] 15 μὲν οὖν Eus. Stobaeus 16 τὰ σωματικὰ Eusebius 20 Πλάτων] cf. Tim. p. 30 c. 31 a. 92 b 21 εἶναι] ἔσεσθαι Eusebius 22 ἐμπεριέχῃ idem 24 αὐτὸν] om. idem

αὐτοῦ. πρὸς δὴ τὸν Πλάτωνα ῥητέον, ὅτι οὐ τέ-
λειος ὁ κόσμος· οὐδὲ γὰρ πάντα περιέχει· ** καὶ B
γὰρ ὁ ἄνθρωπός ἐστι τέλειος, ἀλλ' οὐ πάντα περιέχει·
καὶ πολλὰ παραδείγματα ἔστιν, ὥσπερ ἐπ' ἀνδριάν-
των καὶ οἰκιῶν καὶ ζωγραφιῶν. πῶς δὲ τέλειος, εἴπερ
ἔξωθέν τι αὐτοῦ περιδινεῖσθαι δύναται; ἄφθαρτος
δ' οὐκ ἔστιν οὐδὲ δύναται εἶναι, γενητὸς ὤν.

Μητρόδωρος δέ φησιν ἄτοπον εἶναι ἐν μεγάλῳ
πεδίῳ ἕνα στάχυν γενηθῆναι καὶ ἕνα κόσμον ἐν
τῷ ἀπείρῳ. ὅτι δ' ἄπειρος κατὰ τὸ πλῆθος, δῆλον
ἐκ τοῦ ἄπειρα τὰ αἴτια εἶναι· εἰ γὰρ ὁ μὲν κόσμος
πεπερασμένος, τὰ δ' αἴτια πάντα ἄπειρα, ἐξ ὧν ὅδε
ὁ κόσμος γέγονεν, ἀνάγκη ἀπείρους εἶναι. ὅπου C
γὰρ τὰ πάντα αἴτια, ἐκεῖ καὶ τὰ ἀποτελέσματα· αἴτια
δ' ἤτοι αἱ ἄτομοι ἢ τὰ στοιχεῖα.

ϛ'. Πόθεν ἔννοιαν ἔσχον θεοῦ ἄνθρωποι.

Ὁρίζονται δὲ τὴν τοῦ θεοῦ οὐσίαν οἱ Στωικοὶ οὕτω· πνεῦμα νοερὸν καὶ πυρῶδες οὐκ ἔχον μὲν μορφήν, μεταβάλλον δ' εἰς ὃ βούλεται καὶ συνεξομοιούμενον πᾶσιν. ἔσχον δ' ἔννοιαν τούτου πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ κάλλους τῶν ἐμφαινομένων προσλαμβάνοντες· οὐδὲν γὰρ τῶν καλῶν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε

2 οὐδὲ γὰρ — — καὶ γὰρ] οὐ γὰρ πάντα περιέχει· καὶ δύναται τέλειος εἶναι εἰ καὶ μὴ πάντα περιέχει· καὶ γὰρ R. οὐδὲ γὰρ ἂν πάντα περιέχων· καὶ γὰρ D. Unde lac. 5 πῶς δὲ — δύναται;] πῶς δὲ εἶπεν 'ἔξωθέν τι αὐτοῦ οὐκ ἔστι'; περιδινεῖσθαι γὰρ οὐκ ἠδύνατο Eusebius 13 ὅπου γὰρ ἀπέραντα τὰ αἴτια, ἐκεῖ καὶ τἀποτελέσματα Usener. Malim ὅπου γὰρ τὰ αἴτια ἄπειρα, ἐκεῖ καὶ ἄπειρα τὰ ἀποτελέσματα 16 Galen. c. 34 17 θεοῦ Cyrillus (c. Iul. 2 p. 51 e): θείου 19 ὃ Galenus: ἃ 21 προσλαβόντες Cyrillus

γίνεται, ἀλλὰ μετά τινος τέχνης δημιουργούσης. D καλὸς δ' ὁ κόσμος· δῆλον δ' ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ χρώματος καὶ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς περὶ τὸν κόσμον τῶν ἀστέρων ποικιλίας. σφαιροειδὴς δ' ὁ κόσμος· ὃ πάντων τῶν σχημάτων πρωτεύει· μόνον γὰρ τοῦτο τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν ὁμοιοῦται· περιφερὴς δ' ὢν ἔχει τὰ μέρη περιφερῆ· διὰ τοῦτο γὰρ κατὰ τὸν Πλάτωνα ἐν τῇ κεφαλῇ τὸ ἱερώτατον συνέστηκε νοῦς. καὶ τὸ χρῶμα δὲ καλόν· κυανώδει γὰρ κέχρωσται, ὃ πορφύρας μέν ἐστι μελάντερον στίλβουσαν δ' ἔχει τὴν ποιότητα· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τῷ τῆς χροιᾶς συντόνῳ διακόπτων τη- E λικαύτην ἀέρος ἀπόστασιν ἐκ τοσούτων διαστημάτων θεωρεῖται. καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους καλός· πάντων γὰρ τῶν ὁμογενῶν τὸ περιέχον καλὸν ὡς ζῷον καὶ δένδρον. ἐπιτελεῖ τὸ κάλλος τοῦ κόσμου καὶ ταῦτα τὰ φαινόμενα· ὁ μὲν γὰρ λοξὸς κύκλος ἐν οὐρανῷ διαφόροις εἰδώλοις πεποίκιλται·

'τῷ δ' ἔνι καρκίνος ἐστί, λέων δ' ἐπὶ τῷ, μετὰ δ' αὐτὸν
παρθένος, ἠδ' ἐπί οἱ χηλαὶ καὶ σκορπίος αὐτὸς
τοξευτής τε καὶ αἰγόκερως, ἐπὶ δ' αἰγοκέρωτι
ὑδροχόος· δύο δ' αὐτὸν ἐπ' ἰχθύες ἀστερόεντες·
τοὺς δὲ μέτα κριός, ταῦρος δ' ἐπὶ τῷ δίδυμοί τε.'

F μυρία δ' ἄλλα καθ' ὁμοίας τοῦ κόσμου περικλάσεις πεποίηκεν· ὅθεν καὶ Εὐριπίδης φησί

8 *Πλάτωνα*] Tim. p. 44 d 9 Beckius: *κυανώσει* 12 *διακόπτον* codd. 15 malim *τὸ ὑπερέχον* cum uno cod. 16 *τὸ*] *δὲ τὸ*? 19 Arat. Phaenom. 545 ib. *ἔνι* D: *ἐνὶ* aut *ἔπι* 20 *καὶ* Aratus: *καὶ ἐπ' αὐτῷ* 21 *αἰγοκερῆι* Aratus 25 *Εὐριπίδης*] 'immo Critias' D. cf. Nauck. p. 771

'τό τ' ἀστερωπὸν οὐρανοῦ σέλας,
χρόνου καλὸν ποίκιλμα, τέκτονος σοφοῦ.'

ἐλάβομεν δ' ἐκ τούτου ἔννοιαν θεοῦ· ἀεί τε γὰρ ἥλιος καὶ σελήνη καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄστρων τὴν ὑπόγειον φορὰν ἐνεχθέντα ὅμοια μὲν ἀνατέλλει τοῖς χρώμασιν, ἴσα δὲ τοῖς μεγέθεσι καὶ κατὰ τόπους καὶ κατὰ χρόνους τοὺς αὐτούς. διόπερ οἱ τὸν περὶ τῶν θεῶν παραδόντες σεβασμὸν διὰ τριῶν ἐξέθηκαν ἡμῖν εἰδῶν, πρῶτον μὲν τοῦ φυσικοῦ, δεύτερον δὲ τοῦ μυθικοῦ, τρίτον δὲ τοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐκ 880
τῶν νόμων εἰληφότος, διοικεῖσθαι· διδάσκεται δὲ τὸ μὲν φυσικὸν ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, τὸ δὲ μυθικὸν ὑπὸ τῶν ποιητῶν, τὸ δὲ νομικὸν ὑφ' ἑκάστης ἀεὶ πόλεως συνίσταται. διαιρεῖται δ' ἡ πᾶσα διδαχὴ εἰς εἴδη ἑπτά· καὶ πρῶτον μὲν τὸ ἐκ τῶν φαινομένων καὶ μετεώρων· θεοῦ γὰρ ἔννοιαν ἔσχον ἀπὸ τῶν φαινομένων ἀστέρων, ὁρῶντες τούτους μεγάλης συμφωνίας ὄντας αἰτίους καὶ τεταγμένας ἀνατολάς τε καὶ δυσμάς, ἡμέρας τε καὶ νύκτας χειμῶνά τε καὶ θέρος, καὶ τὰ ὑπὸ τῆς γῆς ζῳογονού- B
μενα καὶ καρπογονούμενα. διὸ πατὴρ μὲν ἔδοξεν αὐτοῖς οὐρανὸς ὑπάρχειν, μήτηρ δὲ γῆ· τούτων δ' ὁ μὲν πατὴρ διὰ τὸ τὰς τῶν ὑδάτων ἐκχύσεις σπερμάτων ἔχειν τάξιν· ἡ δὲ γῆ μήτηρ διὰ τὸ δέχεσθαι

1 τό τ' Sextus Empiricus adv. Phys. p. 403, 1: τὸν ib. σέλας] δέμας idem 2 χρόνου idem: χρόνον 11 διοικεῖσθαι] del. R. Lac. praefixit Duebnerus. Insolentius dictum sed sanum mihi vid. 14 δ' ἡ D: δὴ 19 ἀνατολάς τε καὶ δυσμὰς] hic Huttenus, in libris leguntur post θέρος 24 γῆ] seclusit D

ταῦτα καὶ τίκτειν· βλέποντες δὲ τοὺς ἀστέρας ἀεὶ θέοντας αἰτίους τε τοῦ θεωρεῖν ἡμᾶς ἥλιον καὶ σελήνην θεοὺς προσηγόρευσαν. εἰς δεύτερον δὲ καὶ τρίτον τόπον τοὺς θεοὺς διεῖλον, εἴς τε τὸ βλάπτον καὶ τὸ ὠφελοῦν· καὶ τοὺς μὲν ὠφελοῦντας Δία
C Ἥραν Ἑρμῆν Δήμητραν· τοὺς δὲ βλάπτοντας Ποινὰς Ἐρινύας Ἄρην, τούτους ἀφοσιούμενοι χαλεποὺς ὄντας καὶ βιαίους. τέταρτον καὶ πέμπτον προστεθείκασι τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς πάθεσι, καθάπερ Ἔρωτα Ἀφροδίτην Πόθον· πραγμάτων δ' Ἐλπίδα Δίκην Εὐνομίαν. ἕκτον δὲ τόπον προσέλαβε τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν πεπλασμένον· Ἡσίοδος γὰρ βουλόμενος τοῖς γενητοῖς θεοὺς πατέρας συστῆσαι εἰσήγαγε τοιούτους αὐτοῖς γεννήτορας

'Κοῖόν τε Κρεῖόν θ' Ὑπερίονά τ' Ἰαπετόν τε·'

διὰ τοῦτο καὶ μυθικὸν κέκληται. ἕβδομον δὲ καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ διὰ τὰς εἰς τὸν κοινὸν βίον εὐεργεσίας ἐκτετιμημένον ἀνθρώπινον δὲ γεννηθέν, ὡς Ἡρα-
D κλέα ὡς Διοσκόρους ὡς Διόνυσον. ἀνθρωποειδεῖς δ' αὐτοὺς ἔφασαν εἶναι, διότι τῶν μὲν ἁπάντων τὸ θεῖον κυριώτατον, τῶν δὲ ζῴων ἄνθρωπος κάλλιστον καί, κεκοσμημένον ἀρετῇ διαφόρως κατὰ τὴν τοῦ νοῦ σύστασιν, τὸ κράτιστον. τοῖς οὖν ἀριστεύουσι τὸ κράτιστον ὁμοίως καὶ καλῶς ἔχειν διενοήθησαν.

6 Δήμητραν] add. προσηγόρευσαν R 9 καθάπερ] παθῶν μὲν καθάπερ R. παθῶν μὲν Usenerus 10 Πόθον] παθῶν an Πόθον παθῶν? 13 θεοὺς D: θεοῖς 14 αὐτοῖς W: αὐτὸς 15 Hes. Theog. 134 18 γεννηθέν D: γεννηθέντα aut γεννηθέντας 21 ἄνθρωπος idem 24 ὁμοίως καὶ] ὁμοιῶσαι Herwerdenus. Malim ὁμοίως καὶ κάλλιστον

Ζ'. Τίς ἐστιν ὁ θεός.

Ἔνιοι τῶν φιλοσόφων, καθάπερ Διαγόρας ὁ Μήλιος καὶ Θεόδωρος ὁ Κυρηναῖος καὶ Εὐήμερος ὁ Τεγεάτης, καθόλου φασὶ μὴ εἶναι θεούς· τὸν δ' Εὐήμερον καὶ Καλλίμαχος ὁ Κυρηναῖος αἰνίττεται ἐν τοῖς Ἰάμβοις γράφων

'εἰς τὸ πρὸ τείχευς ἱερὸν ἁλέες δεῦτε, E
οὗ τὸν πάλαι χάλκεον ὁ πλάσας Ζᾶνα
γέρων ἀλαζὼν ἄδικα βιβλία ψῆχε·'

ταῦτ' ἔστι τὰ περὶ τοῦ μὴ εἶναι θεούς. καὶ Εὐριπίδης δ' ὁ τραγῳδοποιὸς ἀποκαλύψασθαι μὲν οὐκ ἠθέλησε, δεδοικὼς τὸν Ἄρειον πάγον· ἐνέφηνε δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· τὸν γὰρ Σίσυφον εἰσήγαγε προστάτην ταύτης τῆς δόξης καὶ συνηγόρησεν αὐτοῦ ταύτῃ τῇ γνώμῃ·

'ἦν' γάρ 'χρόνος' φησίν 'ὅτ' ἦν ἄτακτος ἀνθρώ-
[πων βίος
καὶ θηριώδης ἰσχύος θ' ὑπηρέτης·'

ἔπειτα φησὶ τὴν ἀνομίαν λυθῆναι νόμων εἰσαγωγῇ· F
ἐπεὶ γὰρ ὁ νόμος τὰ φανερὰ τῶν ἀδικημάτων εἴργειν ἐδύνατο κρύφα δ' ἠδίκουν πολλοί, τότε τις σοφὸς ἀνὴρ ἐπέστησεν, ὡς δεῖ 'ψευδεῖ λόγῳ τυφλῶσαι τὴν ἀλήθειαν' καὶ πεῖσαι τοὺς ἀνθρώπους

(quod ante *καλῶς* facile exciderit) 1 Galen. c. 35. Euseb. 14, 16, 1—10 7 cf. Callim. fr. 86 ed. Schneid. ib. *ἱρὸν* Meinekius ib. *ἁλέες* Schneiderus: *ἀλέες* 8 *χάλκεον*] *Παγχαῖον* Bentleius 9 *ψῆχε* Duebnerus: *ψύχει* aut *ψῦχε* 16 Nauck. p. 598 20 *γὰρ*] *δὲ* Herwerdenus. *δ' ἄρα* D ib. *τὰ*] *τὰ μὲν* Herwerdenus 21 *δὲ* Nauckius: *τε* 22 id. p. 771 vs. 24

‘ὡς ἔστι δαίμων ἀφθίτῳ θάλλων βίῳ,
ὃς ταῦτ’ ἀκούει καὶ βλέπει φρονεῖ τ’ ἄγαν.’

ἀναιρείσθω γάρ, φησίν, ὁ ποιητικὸς λῆρος σὺν Καλλιμάχῳ τῷ λέγοντι

‘εἰ θεὸν οἶσθα,
ἴσθ’ ὅτι καὶ ῥέξαι δαίμονι πᾶν δυνατόν·’

οὐδὲ γὰρ ὁ θεὸς δύναται πᾶν ποιεῖν· ἐπεί τοί γε, εἰ θεὸς ἔστι, ποιείτω τὴν χιόνα μέλαιναν τὸ δὲ
881 πῦρ ψυχρὸν τὸ δὲ καθήμενον ὀρθὸν καὶ τὸ ἐναντίον. καὶ γὰρ Πλάτων ὁ μεγαλόφωνος εἰπὼν ‘ὁ θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον πρὸς ἑαυτὸν ὑπόδειγμα’ ὄζει λήρου βεκκεσελήνου, κατά γε τοὺς τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητάς· πῶς γὰρ αὐτῷ ἀτενίζων ἔπλασεν; ἢ πῶς σφαιροειδῆ τὸν θεόν, ὄντα ταπεινότερον ἀνθρώπου; ὁ δ’ Ἀναξαγόρας φησὶν ὡς ‘εἱστήκει κατ’ ἀρχὰς τὰ σώματα, νοῦς δὲ αὐτὰ διεκόσμησε θεοῦ καὶ τὰς γενέσεις τῶν ὅλων ἐποίησεν.’ ὁ δὲ Πλάτων οὐχ ἑστηκότα ὑπέθετο τὰ πρῶτα σώματα ἀτάκτως δὲ κινούμενα· ‘διὸ καὶ ὁ θεός, φησίν, ἐπιστήσας ὡς τάξις ἀταξίας ἐστὶ βελτίων, διε-
B κόσμησε ταῦτα.’ κοινῶς οὖν ἁμαρτάνουσιν ἀμφότεροι, ὅτι τὸν θεὸν ἐποίησαν ἐπιστρεφόμενον τῶν ἀνθρωπίνων ἢ καὶ τούτου χάριν τὸν κόσμον κατασκευάζοντα· τὸ γὰρ μακάριον καὶ ἄφθαρτον ζῷον

1 Nauck. p 771 vs. 24 2 ταῦτ’] πάντ’ R 4 Καλλιμάχῳ] fr. 137 6 οἶσθ’ Meinekius 10 Πλάτων] cf. Tim. p. 29 a sq. 11 ἑαυτοῦ Eusebius 12 βεκκεσελήνου] cf. Arist. Nub. 398 13 γὰρ ἂν Herwerdenus 14 τὸν θεὸν] audiendum ἔπλασε monuit D 16 δὲ Eusebius 18 Πλάτων] Tim. p. 30 a 23 ἢ] om. Eusebius

συμπεπληρωμένον τε πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ κακοῦ παντὸς ἄδεκτον, ὅλον ὂν περὶ τὴν συνοχὴν τῆς ἰδίας εὐδαιμονίας τε καὶ ἀφθαρσίας, ἀνεπιστρεφές ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· κακοδαίμων δ' ἂν εἴη, ἐργάτου δίκην καὶ τέκτονος ἀχθοφορῶν καὶ μεριμνῶν εἰς τὴν τοῦ κόσμου κατασκευήν. καὶ πάλιν ὁ θεὸς ὃν λέγουσιν ἤτοι τὸν ἔμπροσθεν αἰῶνα οὐκ ἦν, ὅτ' ἦν ἀκίνητα τὰ σώματα, ἢ ἀτάκτως C ἐκινεῖτο ἢ ἐκοιμᾶτο ἢ ἐγρηγόρει ἢ οὐδέτερον τούτων. καὶ οὔτε τὸ πρῶτον ἔστι δέξασθαι, ὁ γὰρ θεὸς αἰώνιος· οὔτε τὸ δεύτερον, εἰ γὰρ ἐκοιμᾶτο ἐξ αἰῶνος ὁ θεός, ἐτεθνήκει· αἰώνιος γὰρ ὕπνος ὁ θάνατός ἐστιν· ἀλλ' οὐδὲ δεκτικὸς ὕπνου θεός, τὸ γὰρ ἀθάνατον τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ἐγγὺς θανάτου πολὺ κεχώρισται. εἰ δ' ἦν ὁ θεὸς ἐγρηγορώς, ἤτοι ἐνέλειπεν εἰς εὐδαιμονίαν ἢ ἐπεπλήρωτο ἐν μακαριότητι· καὶ οὔτε κατὰ τὸ πρῶτον μακάριός ἐστιν ὁ θεός, τὸ γὰρ ἐλλεῖπον εἰς εὐδαιμονίαν οὐ μακάριον· οὔτε κατὰ τὸ δεύτερον, μηδὲν γὰρ ἐλλείπων κεναῖς ἔμελλεν ἐπιχειρεῖν πράξεσι. πῶς δέ, εἴπερ ὁ θεὸς ἔστι καὶ τῇ τούτου φροντίδι τὰ κατ' ἄνθρωπον D οἰκονομεῖται, τὸ μὲν κίβδηλον εὐτυχεῖ τὸ δ' ἀστεῖον τἀναντία πάσχει; Ἀγαμέμνων τε γάρ

'ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ'
[αἰχμητής,'

1 πεπληρωμένον Eusebius 13 οὐδὲ] οὔτε libri ib. ἀλλά γε ἄδεκτος Eusebius ib. ὁ θεὸς idem 16 D: πεπλήρωτο Eusebius. πεπληρώκει Plut. codd. ib. ἐν μακαριότητι Eusebius: μακαριότητα 19 γὰρ idem: δὲ 24 Homerus Γ 179

ὑπὸ μοιχοῦ καὶ μοιχάδος ἡττηθεὶς ἐδολοφονήθη· καὶ ὁ τούτου δὲ συγγενὴς Ἡρακλῆς πολλὰ τῶν ἐπιλυμαινομένων τὸν ἀνθρώπινον βίον καθάρας ὑπὸ Δηιανείρας φαρμακευθεὶς ἐδολοφονήθη.

Θαλῆς νοῦν τοῦ κόσμου θεόν.

Ἀναξίμανδρος τοὺς ἀπείρους οὐρανοὺς θεούς.

Δημόκριτος νοῦν τὸν θεὸν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ.

Διογένης καὶ Κλεάνθης καὶ Οἰνοπίδης τὴν τοῦ κόσμου ψυχήν.

E *Πυθαγόρας τῶν ἀρχῶν τὴν μὲν μονάδα θεὸν καὶ τἀγαθόν, ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ ἑνὸς φύσις, αὐτὸς ὁ νοῦς· τὴν δ' ἀόριστον δυάδα δαίμονα καὶ τὸ κακόν, περὶ ἣν ἔστι τὸ ὑλικὸν πλῆθος, ἔστι δὲ καὶ ὁ ὁρατὸς κόσμος.*

Σωκράτης καὶ Πλάτων τὸ ἕν, τὸ μονοφυὲς καὶ αὐτοφυὲς τὸ μοναδικόν, τὸ ὄντως ἀγαθόν· πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα τῶν ὀνομάτων εἰς τὸν νοῦν σπεύδει· νοῦς οὖν ὁ θεός, χωριστὸν εἶδος, τουτέστι τὸ ἀμιγὲς πάσης ὕλης καὶ μηδενὶ παθητῷ συμπεπλεγμένον.

Ἀριστοτέλης τὸν μὲν ἀνωτάτω θεὸν εἶδος χω-

4 *ἐδολοφονήθη*] spurium vid. Beckio 5 *τὸν θεόν* Eusebius, alii 6 *ἀπείρους οὐρανοὺς* D ex Stobaeo (vid. 1, 1, 29[b] ed. C. Wachsmuth.): *ἀστέρας οὐρανίους* 7 *ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ* Galenus, alii: *ἐμπυροειδῆ* 8 *Διογένης — Οἰνοπίδης* Stobaeus; scriba a terminatione *δη* (*ἐμπυροειδῆ*) in alteram *δης* (*Οἰνοπίδης*) aberraverit 13 *ἔστι δὲ — κόσμος*] om. D Eusebium secutus ib. Galenus: *καὶ ὁρατὸς ὁ* 15 *Σωκράτης καὶ*] om. D cum Galeno ib. *καὶ αὐτοφυὲς*] om. idem cum Eusebio 16 *τὸ ὄντως ἀγαθόν*] *τὸ ὄντως ὂν ἀγαθόν* Eusebius. *τὸ ὄντως ὂν τἀγαθόν* Stobaeus. Malim *τὸ ὄντως ὂν τὸ ὄντως ἀγαθόν* 17 *τὰ τοιαῦτα* Stobaeus: *ταῦτα* 19 *καὶ* Eusebius, alii

ριστὸν ἐπιβεβηκότα τῇ σφαίρᾳ τοῦ παντός, ἥτις F ἐστὶν αἰθέριον σῶμα, τὸ πέμπτον ὑπ' αὐτοῦ καλούμενον· διῃρημένου δὲ τούτου κατὰ σφαίρας, τῇ μὲν φύσει συναφεῖς τῷ λόγῳ δὲ κεχωρισμένας, ἑκάστην οἴεται τῶν σφαιρῶν ζῷον εἶναι σύνθετον ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς, ὧν τὸ μὲν σῶμά ἐστιν αἰθέριον κινούμενον κυκλοφορικῶς, ἡ ψυχὴ δὲ λόγος ἀκίνητος αἴτιος τῆς κινήσεως κατ' ἐνέργειαν.

Οἱ Στωικοὶ νοερὸν θεὸν ἀποφαίνονται πῦρ τεχνικὸν ὁδῷ βαδίζον ἐπὶ γένεσιν κόσμου ἐμπεριειληφὸς πάντας τοὺς σπερματικοὺς λόγους, καθ' οὓς ἕκαστα καθ' εἱμαρμένην γίνεται· καὶ πνεῦμα 882 μὲν διῆκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου, τὰς δὲ προσηγορίας μεταλαμβάνον διὰ τὰς τῆς ὕλης, δι' ἧς κεχώρηκε, παραλλάξεις· θεὸν δὲ καὶ τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ τὴν γῆν· τὸν δ' ἀνωτάτω πάντων νοῦν ἐν αἰθέρι.

Ἐπίκουρος ἀνθρωποειδεῖς μὲν πάντας τοὺς θεούς, λόγῳ δὲ πάντας τούτους θεωρητοὺς διὰ τὴν λεπτομέρειαν τῆς τῶν εἰδώλων φύσεως· ὁ δ' αὐτὸς ἄλλας τέσσαρας φύσεις κατὰ γένος ἀφθάρτους τάσδε, τὰ ἄτομα τὸ κενὸν τὸ ἄπειρον τὰς ὁμοιότητας· αὗται δὲ λέγονται ὁμοιομέρειαι καὶ στοιχεῖα.

9 *νοερὸν* Eusebius, Stobaeus: *κοινότερον*, prima syllaba ex cauda praecedentis vocis orta 10 Athenagoras (Suppl. c. 16): *ἐμπεριειληφότος* 14 *διὰ τὰς τῆς* Beckius: *δι' ὅλης τῆς* 15 *θεὸν*] *θεοὺς* Galenus 16 *δ'* Eusebius, Galenus: *τ'* 18 *πάντας*] om. iidem 19 *τούτους*] om. iidem

B *Η'. Περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων.*

Παρακειμένως δὲ τῷ περὶ θεῶν λόγῳ τὸν περὶ δαιμόνων καὶ ἡρώων ἱστορητέον.

Θαλῆς Πυθαγόρας Πλάτων οἱ Στωικοὶ δαίμονας ὑπάρχειν οὐσίας ψυχικάς· εἶναι δὲ καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν σωμάτων, καὶ ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθὰς κακοὺς δὲ τὰς φαύλας.

Ἐπίκουρος δ' οὐδὲν τούτων ἐγκρίνει.

Θ'. Περὶ ὕλης.

C *Ὕλη ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον πρῶτον γενέσει καὶ φθορᾷ καὶ ταῖς ἄλλαις μεταβολαῖς.*

Οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου καὶ οἱ Στωικοὶ τρεπτὴν καὶ ἀλλοιωτὴν καὶ μεταβλητὴν καὶ ῥευστὴν ὅλην δι' ὅλης τὴν ὕλην.

Οἱ ἀπὸ Δημοκρίτου ἀπαθῆ τὰ πρῶτα, τὴν ἄτομον καὶ τὸ κενὸν καὶ τὸ ἀσώματον.

Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων τὴν ὕλην σωματοειδῆ ἄμορφον ἀνείδεον ἀσχημάτιστον ἄποιον μὲν ὅσον ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει, δεξαμενὴν δὲ τῶν εἰδῶν οἷον τιθήνην καὶ ἐκμαγεῖον καὶ μητέρα γενέσθαι. οἱ δ' ὕδωρ λέγοντες ἢ γῆν ἢ πῦρ ἢ ἀέρα τὴν ὕλην οὐκέτι ἄμορφον αὐτὴν λέγουσιν ἀλλὰ σῶμα· οἱ δὲ τὰ ἀμερῆ καὶ τὰς ἀτόμους ἄμορφον.

1 Gal. 36. Eus. 15, 43, 1—3 9 Eus. 15, 44, 1—4. Stob. 1, 11 10 *πρῶτον*] *πάσῃ* Stobaeus. omiserim cum Eusebio; cf. p. 274, 12 16 *τὸ*] posterius del. Usenerus coll. p. 1114 a, qui locus dissimilis est 18 Eusebius: *καὶ ἄμορφον* 19 *καὶ οἷον* Stobaeus

Ι΄. Περὶ ἰδέας. D

Ἰδέα ἐστὶν οὐσία ἀσώματος, αὐτὴ μὲν μὴ ὑφεστῶσα καθ᾽ αὑτήν, εἰκονίζουσα δὲ τὰς ἀμόρφους ὕλας καὶ αἰτία γινομένη τῆς τούτων δείξεως.

Σωκράτης καὶ Πλάτων χωριστὰς τῆς ὕλης οὐσίας τὰς ἰδέας ὑπολαμβάνει, ἐν τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς φαντασίαις τοῦ θεοῦ, τουτέστι τοῦ νοῦ, ὑφεστώσας.

Ἀριστοτέλης δ᾽ εἴδη μὲν ἀπέλιπε καὶ ἰδέας, οὐ μὴν κεχωρισμένας τῆς ὕλης, ὃ ἐξ ὧν γεγονὸς τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

Οἱ ἀπὸ Ζήνωνος Στωικοὶ ἐννοήματα ἡμέτερα τὰς E *ἰδέας ἔφασαν.*

ΙΑ΄. Περὶ αἰτίων.

Αἴτιόν ἐστι δι᾽ ὃ τὸ ἀποτέλεσμα ἢ δι᾽ ὃ συμβαίνει τι.

Πλάτων τριχῶς τὸ αἴτιον· φησὶ γὰρ ὑφ᾽ οὗ ἐξ οὗ πρὸς ὅ· κυριώτερον δ᾽ ἡγεῖται τὸ ὑφ᾽ οὗ· τοῦτο δ᾽ ἦν τὸ ποιοῦν, ὅ ἐστι νοῦς.

Πυθαγόρας καὶ Ἀριστοτέλης τὰ μὲν πρῶτα αἴτια ἀσώματα, τὰ δὲ κατὰ μετοχὴν ἢ κατὰ συμβεβηκὸς τῆς σωματικῆς ὑποστάσεως· ὥστ᾽ εἶναι τὸν κόσμον σῶμα.

1 Stob. 1, 12, 1[a]. Gal. 25. Euseb. 15, 45, 1—4 2 *μὴ*] om. Galenus, Stobaeus 5 *Σωκράτης καὶ*] om. Galenus 6 *ὑπολαμβάνουσιν* Eusebius (ed. Dind.) 9 *ὃ ἐξ ὧν γεγονὸς τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ*] fort. corr. *ὡς ἔξω γεγονὸς τοῦτο τοῦ θεοῦ* i. e. *τὰ εἴδη καὶ αἱ ἰδέαι οὐκ ἐν τοῖς νοήμασι τοῦ θεοῦ ὑφεστᾶσιν ἀλλ᾽ ἐκτὸς τοῦ θεοῦ γεγόνασι.* Respicitur igitur § praecedens, ut recte monuit D 13 Stob. 1, 13, 1[a] 14 *δι᾽ ὃ* Stobaeus 17 *κυριώτατον* idem: *κυριώτερον* 19 *καὶ*] om. codices ib. *καὶ Ἀριστοτέλης*] om. Stobaeus 21 *ὥστ᾽ εἶναι — σῶμα*] om. idem

F *Οἱ Στωικοὶ πάντα τὰ αἴτια σωματικά· πνεύματα γάρ.*

ΙΒ'. Περὶ σωμάτων.

Σῶμά ἐστι τὸ τριχῇ διαστατόν, πλάτει βάθει μήκει· ἢ ὄγκος ἀντίτυπος ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ· ἢ τὸ κατέχον τόπον.

Πλάτων μήτε βαρὺ εἶναι μήτε κοῦφον τῇ φύσει ἔν γε τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὑπάρχον· ἐν δέ γε τῷ ἀλλοτρίῳ γενόμενον τότε νεῦσιν ἴσχειν· ἐκ δὲ τῆς νεύ-
883 *σεως ῥοπὴν ἤτοι πρὸς βαρύτητα ἢ κουφότητα.*

Ἀριστοτέλης βαρύτατον μὲν εἶναι τὴν γῆν ἁπλῶς, κουφότατον δὲ τὸ πῦρ· ἀέρα δὲ καὶ ὕδωρ ἄλλοτ' ἄλλως.

Οἱ Στωικοὶ δύο μὲν ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων κοῦφα, πῦρ καὶ ἀέρα· δύο δὲ βαρέα, ὕδωρ καὶ γῆν· κοῦφον γὰρ ὑπάρχει φύσει, ὃ νεύει ἀπὸ τοῦ ἰδίου μέσου· βαρὺ δὲ τὸ εἰς μέσον· βαρὺ δ' οὐκ ἔστι τὸ μέσον.

Ἐπίκουρος δ' ἀπερίληπτα εἶναι τὰ σώματα καὶ τὰ πρῶτα δ' ἁπλᾶ, τὰ δ' ἐξ ἐκείνων συγκρίματα πάντα βάρος ἔχειν· κινεῖσθαι δὲ τὰ ἄτομα ποτὲ μὲν κατὰ στάθμην ποτὲ δὲ κατὰ παρέγκλισιν, τὰ
B *δ' ἄνω κινούμενα κατὰ πληγήν, κατὰ παλμόν.*

1 *πνεῦμα γὰρ καὶ ὁ θεός* Usenerus. *πνευματικὰ γάρ* D 3 vid. Stob. 1, 14, 1[a] 7 *Πλάτων* D cum Stobaeo: *πλάτων ὃ* ib. *τῇ*] *τι* Stobaeus 8 *γε*] bis om. idem; posterius deleverim 16 *φύσει ὃ νεύει* Duebnerus: *ὃ φύσει οὐ νεύσει* 17 *βαρὺ δ' οὐκ ἔστι τὸ μέσον*] om. Stobaeus, del. D 19 *τὰ σώματα*] *τὰ ἄτομα σώματα* Usenerus 20 *ἁπλᾶ*] pro substantivo accipiendum vid. i. e. elementa 23 *κατὰ παλμόν*] *κἀποπαλμόν* D

ΙΓʹ. Περὶ ἐλαχίστων.

Ἐμπεδοκλῆς πρὸ τῶν τεσσάρων στοιχείων θραύσματα ἐλάχιστα, οἱονεὶ στοιχεῖα πρὶν στοιχείων, ὁμοιομερῆ, ὅ ἐστι στρογγύλα.

Ἡράκλειτος ψηγμάτιά τινα ἐλάχιστα καὶ ἀμερῆ εἰσάγει.

ΙΔʹ. Περὶ σχημάτων.

Σχῆμά ἐστιν ἐπιφάνεια καὶ περιγραφὴ καὶ πέρας σώματος.

Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου σφαιρικὰ τὰ σχήματα τῶν τεττάρων στοιχείων, μόνον δὲ τὸ ἀνώτατον πῦρ C κωνοειδές.

ΙΕʹ. Περὶ χρωμάτων.

Χρῶμά ἐστι ποιότης σώματος ὁρατή.

Οἱ Πυθαγορικοὶ χροιὰν ἐκάλουν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος.

Ἐμπεδοκλῆς τὸ τοῖς πόροις τῆς ὄψεως ἐναρμόττον.

Πλάτων φλόγα ἀπὸ τῶν σωμάτων σύμμετρα μόρια ἔχουσαν πρὸς τὴν ὄψιν.

Ζήνων ὁ Στωικὸς τὰ χρώματα πρώτους εἶναι σχηματισμοὺς τῆς ὕλης.

Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου τὰ γένη τῶν χρωμάτων λευκόν τε καὶ μέλαν, ἐρυθρόν, ὠχρόν· τὰς δὲ δια- D φορὰς τῶν χρωμάτων παρὰ τὰς ποιὰς μίξεις τῶν

1 vid. Stob. 1, 14, 1[k] 3 πρὶν] πρὸ τῶν Stobaeus, del. D 4 ὅ — στρογγύλα] interpolationem om. Stobaeus 7 vid. Stob. 1, 15, 3[b]. 6[a] 10 σχήματα D: σώματα 13 Stob. 1, 16, 1. Gal. 27

στοιχείων· τὰς δὲ τῶν ζῴων καὶ παρὰ τὰς ποικιλίας τῶν τροφῶν καὶ τῶν ἀέρων.

ΙϚʹ. Περὶ τομῆς σωμάτων.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω καὶ Πυθαγόρου παθητὰ τὰ σώματα καὶ τμητὰ εἰς ἄπειρον.

Οἱ τὰς ἀτόμους περὶ τὰ ἀμερῆ ἵστασθαι καὶ μὴ εἰς ἄπειρον εἶναι τὴν τομήν.

Ἀριστοτέλης δυνάμει μὲν εἰς ἄπειρον ἐντελεχείᾳ δ' οὐδαμῶς.

ΙΖʹ. Περὶ μίξεως καὶ κράσεως.

E Οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὰς τῶν στοιχείων μίξεις κατ' ἀλλοίωσιν.

Οἱ δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον κατὰ παράθεσιν.

Ἐμπεδοκλῆς δ' ἐκ μικροτέρων ὄγκων τὰ στοιχεῖα συγκρίνει, ἅπερ ἐστὶν ἐλάχιστα καὶ οἱονεὶ στοιχεῖα στοιχείων.

Πλάτων τὰ μὲν τρία σώματα (οὐ γὰρ θέλει κυρίως αὐτὰ εἶναι στοιχεῖα ἢ προσονομάζειν) τρεπτὰ εἰς ἄλληλα, πῦρ ἀέρα ὕδωρ· τὴν δὲ γῆν εἴς τι τούτων ἀμετάβλητον.

2 τροφῶν Corsinus: τροπῶν 3 Stob. 1, 14, 1^{b} sq 4 τὰ D 6 οἱ] 'audiendum λέγοντες' D, quod non confirmatur. Fort. supplendum: οἱ [εἰσηγούμενοι] τὰς ἀτόμους περὶ τὰ ἀμερῆ κέ ib. περὶ D: ἢ 10 Stob. 1, 17, 1 15 δ'] καὶ Ξενοκράτης Stobaeus 18 οὐ γὰρ — προσονομάζειν] om. idem

ΙΗ'. Περὶ κενοῦ.

Οἱ ἀπὸ Θάλεω φυσικοὶ πάντες μέχρι Πλάτωνος τὸ κενὸν ἀπέγνωσαν. F

Ἐμπεδοκλῆς

'οὐδέ τι τοῦ παντὸς κενεὸν πέλει οὐδὲ περισσόν.'

Λεύκιππος Δημόκριτος Δημήτριος Μητρόδωρος Ἐπίκουρος τὰ μὲν ἄτομα ἄπειρα τῷ πλήθει, τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον τῷ μεγέθει.

Οἱ Στωικοὶ ἐντὸς μὲν τοῦ κόσμου οὐδὲν εἶναι κενὸν ἔξωθεν δ' αὐτοῦ ἄπειρον.

Ἀριστοτέλης τοσοῦτον εἶναι τὸ κενὸν ἐκτὸς τοῦ κόσμου, ὥστ' ἀναπνεῖν τὸν οὐρανόν· εἶναι γὰρ αὐτὸν πύρινον.

ΙΘ'. Περὶ τόπου. 884

Πλάτων τόπον εἶναι τὸ μεταληπτικὸν τῶν εἰδῶν, ὅπερ εἴρηκε μεταφορικῶς τὴν ὕλην, καθάπερ τινὰ τιθήνην καὶ δεξαμενήν.

Ἀριστοτέλης τὸ ἔσχατον τοῦ περιέχοντος συνάπτον τῷ περιεχομένῳ.

Κ'. Περὶ χώρας.

Οἱ Στωικοὶ καὶ Ἐπίκουρος διαφέρειν κενὸν τόπον χώραν· καὶ τὸ μὲν κενὸν εἶναι ἐρημίαν σώ-

1 vid. Stob. 1, 18, 1 sq 4 *Ἐμπεδοκλῆς*] Mullach. I p. 5 vs. 166 5 *οὐδὲ — κενεὸν* X: *οὐδὲν — κενὸν* 11 Epitomatores hunc locum turbasse ostendit Stobaei integrius et plenius excerptum ib. *Ἀριστοτέλης*] 'immo Pythagorei' D 14 Stob. 1, 18, 4[c] 15 *τόπον εἶναι τὸ* idem: *τὸ* 20 Stob. 1, 18, 1[d]. Gal. 37

ματος, τὸν δὲ τόπον τὸ ἐχόμενον ὑπὸ σώματος· B τὴν δὲ χώραν τὸ ἐκ μέρους ἐχόμενον, ὥσπερ ἐπὶ τῆς τοῦ οἴνου πιθάκνης.

ΚΑ'. Περὶ χρόνου.

Πυθαγόρας τὸν χρόνον τὴν σφαῖραν τοῦ περιέχοντος εἶναι.

Πλάτων αἰῶνος εἰκόνα κινητὴν ἢ διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως.

Ἐρατοσθένης τὴν τοῦ ἡλίου πορείαν.

ΚΒ'. Περὶ οὐσίας χρόνου.

Πλάτων οὐσίαν χρόνου τὴν τοῦ οὐρανοῦ κίνησιν.

Οἱ πλείους τῶν Στωικῶν αὐτὴν τὴν κίνησιν. καὶ οἱ μὲν πλείους ἀγένητον τὸν χρόνον, Πλάτων δὲ γενητὸν κατ' ἐπίνοιαν.

C ΚΓ'. Περὶ κινήσεως.

Πυθαγόρας Πλάτων· κίνησίς ἐστι διαφορά τις ἢ ἑτερότης ἐν ὕλῃ.

Ἀριστοτέλης, ἐντελέχεια κινητοῦ.

Δημόκριτος, ἓν γένος τῆς κινήσεως τὸ κατὰ παλμόν.

Ἐπίκουρος, δύο εἴδη τῆς κινήσεως, τὸ κατὰ στάθμην καὶ τὸ κατὰ παρέγκλισιν.

1. 2 ἐπεχόμενον Stobaeus 4 idem 1, 8, 40b. 45 10 id. ibid. 15 idem 1, 19, 1 16 διαφορά τις] διαφορότης rectius Stobaeus 18 κινητοῦ] add. ἢ κινητόν M 20 παλμόν W: πλάγιον

῾Ηρόφιλος κινήσεως τὴν μὲν λόγῳ θεωρητὴν τὴν δ' αἰσθητήν.

῾Ηράκλειτος ἠρεμίαν μὲν καὶ στάσιν ἐκ τῶν ὅλων ἀνῄρει· ἔστι γὰρ τοῦτο τῶν νεκρῶν· κίνησιν δ' ἀίδιον μὲν τοῖς ἀιδίοις φθαρτὴν δὲ τοῖς φθαρτοῖς.

ΚΔ'. Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς.

Παρμενίδης Μέλισσος Ζήνων ἀνῄρουν γένεσιν D
καὶ φθορὰν διὰ τὸ νομίζειν τὸ πᾶν ἀκίνητον.

᾿Εμπεδοκλῆς δὲ καὶ ᾿Επίκουρος καὶ πάντες, ὅσοι κατὰ συναθροισμὸν τῶν λεπτομερῶν σωμάτων κοσμοποιοῦσι, συγκρίσεις μὲν καὶ διακρίσεις εἰσάγουσι, γενέσεις δὲ καὶ φθορὰς οὐ κυρίως· οὐ γὰρ κατὰ τὸ ποιὸν ἐξ ἀλλοιώσεως, κατὰ δὲ τὸ ποσὸν ἐκ συναθροισμοῦ ταύτας γίνεσθαι.

Πυθαγόρας καὶ πάντες, ὅσοι παθητὴν τὴν ὕλην ὑποτίθενται, κυρίως γένεσιν καὶ φθορὰν γίνεσθαι· ἐκ γὰρ ἀλλοιώσεως στοιχείων καὶ τροπῆς καὶ ἀναλύσεως ταῦτα γίνεσθαι.

ΚΕ'. Περὶ ἀνάγκης.

Θαλῆς· ἰσχυρότατον ἀνάγκη, κρατεῖ γὰρ τοῦ E
παντός.

Πυθαγόρας ἀνάγκην ἔφη περικεῖσθαι τῷ κόσμῳ.

Παρμενίδης καὶ Δημόκριτος πάντα κατ' ἀνάγκην· τὴν αὐτὴν δ' εἶναι εἱμαρμένην καὶ δίκην καὶ πρόνοιαν καὶ κοσμοποιόν.

5 ἀίδιον] fort. supplendum ἀπεδίδου ἀίδιον cum Stobaeo 6 Stob. 1, 20, 1 sq 11 συγκρίσεις idem: καὶ συγκρίσεις 13 τὸ ποιὸν idem: ποιὸν 19 Stob. 1, 4, 7 sq. Gal. 40

ΚϚ'. Περὶ οὐσίας ἀνάγκης.

F *Πλάτων τὰ μὲν εἰς πρόνοιαν ἀνάγει τὰ δ' εἰς ἀνάγκην.*

Ἐμπεδοκλῆς οὐσίαν ἀνάγκης αἰτίαν χρηστικὴν τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν στοιχείων.

Δημόκριτος τὴν ἀντιτυπίαν καὶ φορὰν καὶ πληγὴν τῆς ὕλης.

Πλάτων ὁτὲ μὲν τὴν ὕλην ὁτὲ δὲ τὴν τοῦ ποιοῦντος πρὸς τὴν ὕλην σχέσιν.

ΚΖ'. Περὶ εἱμαρμένης.

Ἡράκλειτος πάντα καθ' εἱμαρμένην, τὴν δ' αὐτὴν ὑπάρχειν καὶ ἀνάγκην.

Πλάτων ἐγκρίνει μὲν τὴν εἱμαρμένην ἐπὶ τῶν
885 *ἀνθρωπίνων ψυχῶν καὶ βίων, συνεισάγει δὲ καὶ τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν.*

Οἱ Στωικοὶ Πλάτωνι ἐμφερῶς, καὶ τὴν μὲν ἀνάγκην ἀνίκητόν φασιν αἰτίαν καὶ βιαστικήν, τὴν δ' εἱμαρμένην συμπλοκὴν αἰτιῶν τεταγμένην, ἐν ᾗ συμπλοκῇ καὶ τὸ παρ' ἡμᾶς, ὥστε τὰ μὲν εἱμάρθαι τὰ δ' ἀνειμάρθαι.

ΚΗ'. Περὶ οὐσίας εἱμαρμένης.

Ἡράκλειτος οὐσίαν εἱμαρμένης λόγον τὸν διὰ τῆς οὐσίας τοῦ παντὸς διήκοντα· αὕτη δ' ἐστὶ τὸ αἰθέριον σῶμα, σπέρμα τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως.

1 Stob. 1, 4, 7c sq. Gal. 40   2 *ἀνάγει* idem: *ἄγει*   6 *φορὰν* Diclesius: *φθορὰν* aut *τὴν φθορὰν* aut *τὴν φορὰν*   10 Stob. 1, 5, 15   19 *τὰ μὲν εἱμαρτὰ τὰ δὲ ἀνειμαρτά* D cum Usenero   21 Stob. l. l. Gal. 42

Πλάτων λόγον ἀίδιον καὶ νόμον ἀίδιον τῆς τοῦ παντὸς φύσεως.

B *Χρύσιππος δύναμιν πνευματικὴν τάξει τοῦ παντὸς διοικητικήν· καὶ πάλιν ἐν τοῖς Ὅροις ‘εἱμαρμένη ἐστὶν ὁ τοῦ κόσμου λόγος ἢ νόμος τῶν ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ προνοίᾳ διοικουμένων· ἢ λόγος, καθ' ὃν τὰ μὲν γεγονότα γέγονε τὰ δὲ γινόμενα γίνεται τὰ δὲ γενησόμενα γενήσεται.’*

Οἱ Στωικοὶ εἱρμὸν αἰτιῶν, τουτέστι τάξιν καὶ ἐπισύνδεσιν ἀπαράβατον.

Ποσειδώνιος τρίτην ἀπὸ Διός· πρῶτον μὲν γὰρ εἶναι τὸν Δία, δεύτερον δὲ τὴν φύσιν, τρίτον δὲ τὴν εἱμαρμένην.

ΚΘ'. Περὶ τύχης.

C *Πλάτων αἰτίαν ἐν προαιρετικοῖς κατὰ συμβεβηκὸς καὶ παρακολούθημα.*

Ἀριστοτέλης αἰτίαν κατὰ συμβεβηκὸς ἐν τοῖς καθ' ὁρμὴν ἕνεκά τινος γινομένοις, ἄδηλον καὶ ἄστατον. διαφέρειν δὲ τῆς τύχης τὸ αὐτόματον· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τύχης καὶ ταὐτομάτου εἶναι ἐν τοῖς πρακτέοις πάντως· τὸ δ' αὐτόματον οὐκ ἀπὸ τύχης, ἐν γὰρ τοῖς ἔξω πράξεως· καὶ τὴν μὲν τύχην τῶν λογικῶν, τὸ δ' αὐτόματον καὶ τῶν λογικῶν καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων καὶ τῶν ἀψύχων σωμάτων.

3 *τάξεως* Meinekius. *τάξιν* D cum Galeno ‘sed nihil mutandum’ idem 5 *ἢ λόγος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ* Stobaeus, unde del. *ὄντων* D 12 *δευτέραν* et *τρίτην* idem 14 Stob. **1, 6, 17** sq 20 *εἶναι γὰρ* suspicatur D ‘sed fortasse plura interciderunt’ idem 24 *ζῴων* et *σωμάτων*] ut glossemata notavit idem cf. Stob.

Ἐπίκουρος ἄστατον αἰτίαν προσώποις χρόνοις τόποις.

Ἀναξαγόρας καὶ οἱ Στωικοὶ ἄδηλον αἰτίαν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ· ἃ μὲν γὰρ εἶναι κατ' ἀνάγκην, ἃ δὲ καθ' εἱμαρμένην, ἃ δὲ κατὰ προαίρεσιν, ἃ δὲ D κατὰ τύχην, ἃ δὲ κατὰ τὸ αὐτόματον.

Λʹ. Περὶ φύσεως.

Ἐμπεδοκλῆς φύσιν μηδενὸς εἶναι, μῖξιν δὲ τῶν στοιχείων καὶ διάστασιν. γράφει γὰρ οὕτως ἐν τῷ πρώτῳ Φυσικῶν

'ἄλλο δέ τοι ἐρέω· φύσις οὐδενός ἐστιν ἁπάντων
θνητῶν, οὐδέ τις οὐλομένου θανάτοιο τελευτή,
ἀλλὰ μόνον μῖξίς τε διάλλαξίς τε μιγέντων
ἐστί, φύσις δὲ βροτοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν.'

Ἀναξαγόρας ὁμοίως τὴν φύσιν σύγκρισιν καὶ διάκρισιν, τουτέστι γένεσιν καὶ φθοράν.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

B Τετελεκὼς τοίνυν τὸν περὶ ἀρχῶν καὶ στοιχείων καὶ τῶν συνεδρευόντων αὐτοῖς λόγον τρέψομαι πρὸς τὸν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἀπὸ τοῦ περιεκτικωτάτου πάντων ἐνστησάμενος.

7 Gal. 20   8 μηδενὸς Steinius: μηδὲν   11 οὐδενὸς p. 1111 f: οὐδὲν   ib. ἁπάντων — τελευτή] ἑκάστου — οὐλομένη θανάτοιο γενέθλη p. l.   14 δὲ βροτοῖς] δ' ἐπὶ τοῖς eadem

Α'. Περὶ κόσμου.

Πυθαγόρας πρῶτος ὠνόμασε τὴν τῶν ὅλων περιοχὴν κόσμον ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως.

Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἕνα τὸν κόσμον.

Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος καὶ ὁ τούτου καθη- C
γητὴς Μητρόδωρος ἀπείρους κόσμους ἐν τῷ ἀπείρῳ κατὰ πᾶσαν περίστασιν.

Ἐμπεδοκλῆς τὸν τοῦ ἡλίου περίδρομον εἶναι περιγραφὴν τοῦ πέρατος τοῦ κόσμου.

Σέλευκος ἄπειρον τὸν κόσμον.

Διογένης τὸ μὲν πᾶν ἄπειρον, τὸν δὲ κόσμον πεπεράνθαι.

Οἱ Στωικοὶ διαφέρειν τὸ πᾶν καὶ τὸ ὅλον· πᾶν μὲν γὰρ εἶναι τὸ σὺν τῷ κενῷ τῷ ἀπείρῳ, ὅλον δὲ χωρὶς τοῦ κενοῦ τὸν κόσμον· ὥστε οὐ τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ ὅλον καὶ τὸν κόσμον.

Β'. Περὶ σχήματος κόσμου.

Οἱ μὲν Στωικοὶ σφαιροειδῆ τὸν κόσμον, ἄλλοι
δὲ κωνοειδῆ, οἱ δ' ᾠοειδῆ. D

Ἐπίκουρος δ' ἐνδέχεσθαι μὲν εἶναι σφαιροειδεῖς

1 Stob. 1, 21, 6^{c}. 22, 3^{b}. Gal. 44 5 καὶ ὁ τούτου καθηγητὴς Μητρόδωρος] interpolata a Plutarcho putat D ib. τούτου W ex Cyrillo c. Iulian. 2 p. 46 b: τούτων ib. καθηγητὴς Galenus: μαθητὴς 7 περίστασιν] περιαγωγήν Stobaeus 9 τοῦ πέρατος τοῦ κόσμου Stobaeus, Cyrillus: τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πέρατος αὐτοῦ aut τοῦ κόσμου καὶ τοῦτο πέρας αὐτοῦ 14 τῷ κενῷ τῷ ἀπείρῳ Stobaeus et Cyrillus: κενῷ ἄπειρον 15 ὥστε οὐ τὸ αὐτὸ — κόσμον] 'Plutarcho haec debentur' D ib. οὐ] 'delent probabiliter Corsinus Reiske' idem 17 Stob. 1, 15, 6^{b}. Gal. 45

τοὺς κόσμους, ἐνδέχεσθαι δὲ καὶ ἑτέροις σχήμασι κεχρῆσθαι.

Γʹ. Εἰ ἔμψυχος ὁ κόσμος καὶ προνοίᾳ διοικούμενος.

Οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἔμψυχον τὸν κόσμον καὶ προνοίᾳ διοικούμενον.

Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος καὶ ὅσοι τὰ ἄτομα εἰσηγοῦνται καὶ τὸ κενὸν οὔτ' ἔμψυχον οὔτε προνοίᾳ διοικεῖσθαι, φύσει δέ τινι ἀλόγῳ.

Ἀριστοτέλης οὔτ' ἔμψυχον ὅλον δι' ὅλων, οὔτε E *μὴν αἰσθητικὸν οὔτε λογικὸν οὔτε νοερὸν οὔτε προνοίᾳ διοικούμενον· τὰ μὲν γὰρ οὐράνια τούτων ἁπάντων κοινωνεῖν, σφαίρας γὰρ περιέχειν ἐμψύχους καὶ ζωτικάς· τὰ δὲ περίγεια μηδενὸς αὐτῶν, τῆς δ' εὐταξίας κατὰ συμβεβηκὸς οὐ προηγουμένως μετέχειν.*

Δʹ. Εἰ ἄφθαρτος ὁ κόσμος.

Πυθαγόρας καὶ Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ γενητὸν ὑπὸ θεοῦ τὸν κόσμον· καὶ φθαρτὸν μὲν ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει, αἰσθητὸν γὰρ εἶναι διότι καὶ σωματικόν· οὐ μὴν φθαρησόμενόν γε προνοίᾳ καὶ συνοχῇ θεοῦ.

Ἐπίκουρος φθαρτόν, ὅτι καὶ γενητόν, ὡς ζῷον ὡς φυτόν.

Ξενοφάνης ἀγένητον καὶ ἀίδιον καὶ ἄφθαρτον F *τὸν κόσμον.*

3 Stob. 1, 21, 3^{c}. 6^{b}. Eus. 15, 34, 1—3. Gal. 46 9 *δι' ὅλων*] *δι' ὅλου* iidem ib. *οὔτε μὴν αἰσθητικὸν*] om. Eusebius, alii 15 Stob. 1, 21, 6^{c}. 20, 1^{c} sq. Eus. 15, 35, 1—4. Gal. 47 16 *καὶ Πλάτων*] om. codd. ib. *καὶ Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ*] 'videtur in margine fuisse' D 18 *διότι καὶ* idem ex Stobaeo: *διὰ τὸ*

Ἀριστοτέλης τὸ ὑπὸ τὴν σελήνην τοῦ κόσμου μέρος παθητόν, ἐν ᾧ καὶ τὰ περίγεια κηραίνεται.

Ε΄. Πόθεν τρέφεται ὁ κόσμος.

Ἀριστοτέλης· εἰ τρέφεται ὁ κόσμος, καὶ φθαρήσεται· ἀλλὰ μὴν οὐδεμιᾶς τινος ἐπιδεῖται τροφῆς· διὰ τοῦτο καὶ ἀίδιος.

Πλάτων αὐτὸν αὑτῷ τὸν κόσμον ἐκ τοῦ φθί- 887
νοντος κατὰ μεταβολὴν τὸ τρέφον παρέχεσθαι.

Φιλόλαος διττὴν εἶναι τὴν φθοράν, τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ῥυέντος, τὸ δ' ἐξ ὕδατος σεληνιακοῦ περιστροφῇ τοῦ ἀέρος ἀποχυθέντος· καὶ τούτων εἶναι τὰς ἀναθυμιάσεις τροφὰς τοῦ κόσμου.

ϛ΄. Ἀπὸ ποίου πρώτου στοιχείου ἤρξατο κοσμοποιεῖν ὁ θεός.

Οἱ φυσικοὶ ἀπὸ γῆς ἄρξασθαί φασι τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου καθάπερ ἀπὸ κέντρου· ἀρχὴ δὲ σφαίρας τὸ κέντρον.

Πυθαγόρας ἀπὸ πυρὸς καὶ τοῦ πέμπτου στοιχείου.

Ἐμπεδοκλῆς τὸν μὲν αἰθέρα πρῶτον διακριθῆναι, δεύτερον δὲ τὸ πῦρ ἐφ' ᾧ τὴν γῆν, ἐξ ἧς B
ἄγαν περισφιγγομένης τῇ ῥύμῃ τῆς περιφορᾶς ἀναβλύσαι τὸ ὕδωρ· ἐξ οὗ ἀναθυμιαθῆναι τὸν ἀέρα καὶ γενέσθαι τὸν μὲν οὐρανὸν ἐκ τοῦ αἰθέρος τὸν

3 Stob. 1, 21, 6[b]. 20, 1[g]. Eus. 15, 36, 1—3. Gal. 48 5 τινος] om. Eusebius, Stobaeus 9 τὸ — τὸ Galenus: τοτὲ — τοτὲ 10 οὐρανίου Corsinus ib. ἐξ ὕδατος] ὕδατος Usenerus 13 Stob. 1, 21, 3[b]. 6[c]. 22, 1 f. Eus. 15, 37, 1—6. Gal. 49 16 malim ἀρχὴν cum Eusebio 22 ἀναθυμιαθῆναι Galenus: θυμιαθῆναι

δ' ἥλιον ἐκ τοῦ πυρός, πιληθῆναι δ' ἐκ τῶν ἄλλων τὰ περίγεια.

Πλάτων ὁρατὸν τὸν κόσμον γεγονέναι πρὸς παράδειγμα τοῦ νοητοῦ κόσμου· τοῦ δ' ὁρατοῦ κόσμου προτέραν μὲν εἶναι τὴν ψυχήν, μετὰ δὲ ταύτην τὸ σωματοειδὲς τὸ ἐκ πυρὸς μὲν καὶ γῆς πρῶτον ὕδατος δὲ καὶ ἀέρος δεύτερον.

Πυθαγόρας, πέντε σχημάτων ὄντων στερεῶν, ἅπερ καλεῖται καὶ μαθηματικά, ἐκ μὲν τοῦ κύβου C φησὶ γεγονέναι τὴν γῆν, ἐκ δὲ τῆς πυραμίδος τὸ πῦρ, ἐκ δὲ τοῦ ὀκταέδρου τὸν ἀέρα, ἐκ δὲ τοῦ εἰκοσαέδρου τὸ ὕδωρ, ἐκ δὲ τοῦ δωδεκαέδρου τὴν τοῦ παντὸς σφαῖραν.

Πλάτων δὲ καὶ ἐν τούτοις πυθαγορίζει.

Ζ'. Περὶ τάξεως τοῦ κόσμου.

Παρμενίδης στεφάνας εἶναι περιπεπλεγμένας ἐπαλλήλους, τὴν μὲν ἐκ τοῦ ἀραιοῦ τὴν δ' ἐκ τοῦ πυκνοῦ· μικτὰς δ' ἄλλας ἐκ φωτὸς καὶ σκότους μεταξὺ τούτων· καὶ τὸ περιέχον δὲ πάσας τείχους δίκην στερεὸν ὑπάρχειν.

D Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος χιτῶνα κύκλῳ καὶ ὑμένα περιτείνουσι τῷ κόσμῳ.

Ἐπίκουρος ἐνίων μὲν κόσμων ἀραιὸν τὸ πέρας ἐνίων δὲ πυκνόν, καὶ τούτων τὰ μέν τινα κινούμενα τὰ δ' ἀκίνητα.

3 ὁρατὸν τὸν Eusebius, Galenus: τὸν ὁρατὸν 4 ὁρατοῦ κόσμου] ὁρατοῦ Stobaeus, alii 5 εἶναι] om. iidem
15 Stob. 1, 22, 1[a] sq. 15, 6[d]. Eus. 15, 38, 1—6. Gal. 50
18 ἄλλας Eusebius, Stobaeus: ἀλλήλας

Πλάτων πῦρ πρῶτον εἶτ' αἰθέρα μεθ' ὃν ἀέρα ἐφ' ᾧ ὕδωρ, τελευταίαν δὲ γῆν· ἐνίοτε δὲ τὸν αἰθέρα τῷ πυρὶ συνάπτει.

Ἀριστοτέλης πρῶτον μὲν αἰθέρα ἀπαθῆ, πέμπτον δή τι σῶμα· μεθ' ὃν παθητὰ πῦρ ἀέρα ὕδωρ· τελευταίαν δὲ γῆν. τούτων δὲ τοῖς μὲν οὐρανίοις ἀποδεδόσθαι τὴν κυκλικὴν κίνησιν, τῶν δ' ὑπ' ἐκεῖνα τεταγμένων τοῖς μὲν κούφοις τὴν ἄνω τοῖς δὲ βαρέσι τὴν κάτω.

Ἐμπεδοκλῆς μὴ διὰ παντὸς ἑστῶτας εἶναι μηδ' E *ὡρισμένους τοὺς τόπους τῶν στοιχείων, ἀλλὰ πανταχῶς ἀλλήλων μεταλαμβάνειν.*

Η'. Τίς ἡ αἰτία τοῦ τὸν κόσμον ἐγκλιθῆναι.

Διογένης καὶ Ἀναξαγόρας μετὰ τὸ συστῆναι τὸν κόσμον καὶ τὰ ζῷα ἐκ τῆς γῆς ἐξαγαγεῖν ἐγκλιθῆναί πως τὸν κόσμον ἐκ τοῦ αὐτομάτου εἰς τὸ μεσημβρινὸν αὐτοῦ μέρος, ἴσως ὑπὸ προνοίας, ἵν' ἃ μὲν ἀοίκητα γένηται ἃ δ' οἰκητὰ μέρη τοῦ κόσμου, κατὰ ψῦξιν καὶ ἐκπύρωσιν καὶ εὐκρασίαν.

Ἐμπεδοκλῆς, τοῦ ἀέρος εἴξαντος τῇ τοῦ ἡλίου F *ὁρμῇ, ἐγκλιθῆναι τὰς ἄρκτους, καὶ τὰ μὲν βόρεια ὑψωθῆναι τὰ δὲ νότια ταπεινωθῆναι, καθ' ὃ καὶ τὸν ὅλον κόσμον.*

4 *αἰθέρα* Eusebius, Stobaeus: *ἀέρα* 5 *δή* W: *δέ* 11 *πανταχῶς* Wachsmuthius: *πάντα τοὺς* (*πάντα πως* Eusebius) 13 Gal. 51. Eus. 15, 39, 1. 2. Stob. 1, 15, 6[c] sq 14 *καὶ* Stobaeus 17 *αὐτοῦ* D praeter necessitatem ib. *ἃ μὲν* idem: *ἃ μέν τινα* 21 *ἐπικλιθῆναι* Eusebius, alii

Θʹ. Περὶ τοῦ ἐκτὸς τοῦ κόσμου, εἰ ἔστι κενόν.

Οἱ μὲν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκτὸς εἶναι τοῦ κόσμου κενόν, εἰς ὃ ἀναπνεῖ ὁ κόσμος καὶ ἐξ οὗ.

888 *Οἱ δὲ Στωικοί, εἰς ὃ κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν ἀναλύεται τὸ ἄπειρον.*

Ποσειδώνιος οὐκ ἄπειρον, ἀλλ' ὅσον αὔταρκες εἰς τὴν διάλυσιν, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Κενοῦ.

Ἀριστοτέλης μηδὲν εἶναι κενόν.

Πλάτων μήτ' ἐκτὸς τοῦ κόσμου μήτ' ἐντὸς μηδὲν εἶναι κενόν.

Ιʹ. Τίνα δεξιὰ τοῦ κόσμου καὶ τίνα ἀριστερά.

Πυθαγόρας Πλάτων Ἀριστοτέλης δεξιὰ τοῦ
B *κόσμου τὰ ἀνατολικὰ μέρη, ἀφ' ὧν ἡ ἀρχὴ τῆς*
κινήσεως, ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικά.

Ἐμπεδοκλῆς δεξιὰ μὲν τὰ κατὰ τὸν θερινὸν τροπικόν, ἀριστερὰ δὲ τὰ κατὰ τὸν χειμερινόν.

ΙΑʹ. Περὶ οὐρανοῦ, τίς ἡ τούτου οὐσία.

Ἀναξιμένης τὴν περιφορὰν τὴν ἐξωτάτω γῆς εἶναι.

Ἐμπεδοκλῆς στερέμνιον εἶναι τὸν οὐρανὸν ἐξ ἀέρος συμπαγέντος ὑπὸ πυρὸς κρυσταλλοειδῶς, τὸ

1 Gal. 52. Eus. 15, 40, 1—4. Stob. 1, 18, 4^b sq 4 supplendum vid. [*Εἶναι κενὸν*] *Εἰς ὃ* 5 *τὸ ἄπειρον*] *ἄπειρον* Eusebius. *ἄπειρον ὄν* D 7 *ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Κενοῦ — — ἐντὸς μηδὲν εἶναι κενόν*] *Πλάτων Ἀριστοτέλης μήτ' ἐκτὸς τοῦ κόσμου κενὸν εἶναι μήτ' ἐντός* D cum Eusebio 11 Gal. 53. Eus. 15, 41, 1. 2. Stob. 1, 15, 6^d sq 17 Gal. 54. Eus. 15, 42, 1. 2. Stob. 1, 23, 1 18 *γῆς εἶναι* D: *γηίνην*

πυρῶδες καὶ τὸ ἀερῶδες ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων περιέχοντα.

Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώματος, πυρός, ἢ ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος.

ΙΒʹ. Περὶ διαιρέσεως οὐρανοῦ, εἰς πόσους κύκλους διαιρεῖται. C

Θαλῆς Πυθαγόρας οἱ ἀπ' αὐτοῦ μεμερίσθαι τὴν τοῦ παντὸς οὐρανοῦ σφαῖραν εἰς κύκλους πέντε, οὕστινας προσαγορεύουσι ζώνας· καλεῖται δ' αὐτῶν ὁ μὲν ἀρκτικός τε καὶ ἀειφανής, ὁ δὲ θερινὸς τροπικός, ὁ δ' ἰσημερινός, ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικός, ὁ δ' ἀνταρκτικός τε καὶ ἀφανής· λοξὸς δὲ τοῖς τρισὶ μέσοις ὁ καλούμενος ζῳδιακὸς ὑποβέβληται, παρεπιψαύων τῶν μέσων τριῶν· πάντας δ' αὐτοὺς ὁ μεσημβρινὸς πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ τὸ ἀντίξουν τέμνει.

Πυθαγόρας πρῶτος ἐπινενοηκέναι λέγεται τὴν λόξωσιν τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου, ἥντινα Οἰνοπίδης ὁ Χῖος ὡς ἰδίαν ἐπίνοιαν σφετερίζεται. D

ΙΓʹ. Τίς ἡ οὐσία τῶν ἄστρων, πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν.

Θαλῆς γεώδη μὲν ἔμπυρα δὲ τὰ ἄστρα.

Ἐμπεδοκλῆς πύρινα ἐκ τοῦ πυρώδους, ὅπερ ὁ

1 καὶ τὸ] Stobaeus, Galenus: καὶ 3 πυρὸς] πύρινον εἶναι τὸν οὐρανόν Galenus ib. ἢ ἐκ θερμοῦ] Ἀναξίμανδρος ἐκ θερμοῦ D partim ex Achille p. 128 c partim ex Gal. Locum ita redintegrari posse puto: Ἀριστοτέλης ἐκ πέμπτου σώμα[ΤΟΣ. Παρμενίδης Ἀναξίμανδρος Ἡράκλει]ΤΟΣ ἐκ πυρὸς ἢ ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μίγματος 5 Gal. 55. Stob. 1, 23, 3 19 Gal. 56. Eus. 15, 30, 1–9. Stob. 1, 24, 1 ib. ἄστρων — ἀπλανῶν D: ἀστέρων πλανήτων καὶ ἀπλανῶν καὶ πῶς συνέστη

ἀὴρ ἐν ἑαυτῷ περιέχων ἐξανέθλιψε κατὰ τὴν πρώτην διάκρισιν.

Ἀναξαγόρας τὸν περικείμενον αἰθέρα πύρινον μὲν εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν, τῇ δ' εὐτονίᾳ τῆς περιδινήσεως ἀναρπάσαντα πέτρους ἐκ τῆς γῆς καὶ καταφλέξαντα τούτους ἠστερικέναι.

E *Διογένης κισηρώδη τὰ ἄστρα, διαπνοὰς δ' αὐτὰ νομίζει τοῦ κόσμου· πάλιν δ' ὁ αὐτὸς ἀφανεῖς μὲν λίθους, πίπτοντας δὲ πολλάκις ἐπὶ τὴν γῆν σβέννυσθαι, καθάπερ τὸν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς πυροειδῶς κατενεχθέντα ἀστέρα πέτρινον.*

Ἐμπεδοκλῆς τοὺς μὲν ἀπλανεῖς ἀστέρας συνδεδέσθαι τῷ κρυστάλλῳ, τοὺς δὲ πλανήτας ἀνεῖσθαι.

Πλάτων ἐκ μὲν τοῦ πλείστου μέρους πυρίνους, μετέχοντας δὲ καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων κόλλης δίκην.

F *Ξενοφάνης ἐκ νεφῶν μὲν πεπυρωμένων, σβεννυμένους δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναζωπυρεῖν νύκτωρ, καθάπερ τοὺς ἄνθρακας· τὰς γὰρ ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις ἐξάψεις εἶναι καὶ σβέσεις.*

Ἡρακλείδης καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἕκαστον τῶν ἀστέρων κόσμον ὑπάρχειν, γῆν περιέχοντα ἀέρα τε καὶ αἰθέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι· ταῦτα δὲ τὰ δόγματα ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς φέρεται· κοσμοποιοῦσι γὰρ ἕκαστον τῶν ἀστέρων.

7 *κισηροειδῆ* Stobaeus 8 *διαφανεῖς* R 10 *πυρωδῶς* Stobacus 17 *μὲν* Eusebius 22 *ὑπάρχειν γήινον* Koethius ib. *καὶ ἀέρα ἐν τῷ ἀπείρῳ αἰθέρι* suspic. D; mihi potius vid. etiam in Stobaei *ἀέρα* latere *ἀ[έρα τε καὶ αἰθ]έρα*

Ἐπίκουρος οὐδὲν ἀπογινώσκει τούτων, ἐχόμενος τοῦ ἐνδεχομένου.

ΙΔʹ. Περὶ σχημάτων ἀστέρων.

Οἱ Στωικοὶ σφαιρικοὺς τοὺς ἀστέρας, καθάπερ τὸν κόσμον καὶ ἥλιον καὶ σελήνην.

Κλεάνθης κωνοειδεῖς.

Ἀναξιμένης ἥλων δίκην καταπεπηγέναι τῷ κρυσταλλοειδεῖ.

Ἔνιοι δὲ πέταλα εἶναι πύρινα, ὥσπερ ζωγραφήματα.

ΙΕʹ. Περὶ τάξεως ἀστέρων.

Ξενοκράτης κατὰ μιᾶς ἐπιφανείας οἴεται κινεῖσθαι τοὺς ἀστέρας.

Οἱ δ' ἄλλοι Στωικοὶ πρὸ τῶν ἑτέρων τοὺς ἑτέρους ἐν ὕψει καὶ βάθει.

Δημόκριτος τὰ μὲν ἀπλανῆ πρῶτον, μετὰ δὲ B ταῦτα τοὺς πλανήτας, ἐφ' οἷς ἥλιον φωσφόρον σελήνην.

Πλάτων μετὰ τὴν τῶν ἀπλανῶν θέσιν πρῶτον φαίνοντα λεγόμενον τὸν τοῦ Κρόνου, δεύτερον φαέθοντα τὸν τοῦ Διός, τρίτον πυρόεντα τὸν τοῦ Ἄρεος, τέταρτον ἑωσφόρον τὸν τῆς Ἀφροδίτης, πέμπτον στίλβοντα τὸν τοῦ Ἑρμοῦ, ἕκτον ἥλιον, ἕβδομον σελήνην.

Τῶν μαθηματικῶν τινὲς μὲν ὡς Πλάτων, τινὲς δὲ μέσον πάντων τὸν ἥλιον.

3 Gal. 56[a]. Eus. 15, 31, 1—3. Stob. 1, 24, 1[k]. 2[d] 11 Gal. 57. Eus. 15, 46, 1—6. Stob. 1, 24, 1[e] sq 20 *Φαίνωνα* Eusebius

Ἀναξίμανδρος καὶ Μητρόδωρος ὁ Χῖος καὶ Κράτης ἀνωτάτω μὲν πάντων τὸν ἥλιον τετάχθαι, μετ' αὐτὸν δὲ τὴν σελήνην, ὑπὸ δ' αὐτοὺς τὰ ἀπλανῆ τῶν ἄστρων καὶ τοὺς πλανήτας.

C *ΙϚʹ. Περὶ τῆς τῶν ἀστέρων φορᾶς καὶ κινήσεως.*

Ἀναξαγόρας Δημόκριτος Κλεάνθης ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμὰς φέρεσθαι πάντας τοὺς ἀστέρας.

Ἀλκμαίων καὶ οἱ μαθηματικοὶ τοὺς πλανήτας τοῖς ἀπλανέσιν ἐναντίους· ἀπὸ γὰρ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς ἀντιφέρεσθαι.

Ἀναξίμανδρος ὑπὸ τῶν κύκλων καὶ τῶν σφαιρῶν, ἐφ' ὧν ἕκαστος βέβηκε, φέρεσθαι.

Ἀναξιμένης οὐχ ὑπὸ τὴν γῆν περὶ αὐτὴν δὲ στρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας.

Πλάτων καὶ οἱ μαθηματικοὶ ἰσοδρόμους εἶναι τὸν ἥλιον τὸν ἑωσφόρον τὸν στίλβοντα.

ΙΖʹ. Πόθεν φωτίζονται οἱ ἀστέρες.

D *Μητρόδωρος ἅπαντας τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας ὑπὸ τοῦ ἡλίου προσλάμπεσθαι.*

Ἡράκλειτος καὶ οἱ Στωικοὶ τρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας ἐκ τῆς ἐπιγείου ἀναθυμιάσεως.

Ἀριστοτέλης μὴ δεῖσθαι τὰ οὐράνια τροφῆς· οὐ γὰρ φθαρτὰ ἀλλ' ἀίδια.

5 Gal. 58. Eus. 15, 47, 1—4. Stob. 1, 24, 1[c] sq. 9 *τοῖς ἀπλανέσιν ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατ. ἀντιφέρεσθαι* iidem 13 *οὐχ* Eusebius alii: *ὁμοίως* ib. *περὶ αὐτὴν δὲ* iidem: *καὶ περὶ αὐτὴν* 17 Gal. 59. Eus. 15, 48, 1—4. Stob. 1, 24, 1[h] sq 18 *ἀστέρας* iidem

Πλάτων καὶ οἱ Στωικοί, ὡς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἄστρα ἐξ αὑτῶν τρέφεσθαι.

ΙΗ΄. Περὶ τῶν ἄστρων τῶν καλουμένων Διοσκούρων.

Ξενοφάνης τοὺς ἐπὶ τῶν πλοίων φαινομένους οἷον ἀστέρας νεφέλια εἶναι κατὰ τὴν ποιὰν κίνησιν παραλάμποντα.

Μητρόδωρος τῶν ὁρώντων ὀφθαλμῶν μετὰ δέους καὶ καταπλήξεως εἶναι στιλβηδόνας.

ΙΘ΄. Περὶ ἐπισημασίας ἀστέρων καὶ πῶς γίνεται χειμὼν καὶ θέρος. E

Πλάτων τὰς ἐπισημασίας τάς τε θερινὰς καὶ τὰς χειμερινὰς κατὰ τὰς τῶν ἀστέρων ἐπιτολάς τε καὶ δυσμὰς γίνεσθαι, ἡλίου τε καὶ σελήνης καὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν.

Ἀναξιμένης δὲ διὰ μὲν ταῦτα μηδὲν τούτων, διὰ δὲ τὸν ἥλιον μόνον.

Εὔδοξος Ἄρατος κοινῶς διὰ πάντας τοὺς ἀστέ- F
ρας, ἐν οἷς φησιν

'αὐτὸς γὰρ τάδε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν,
ἄστρα διακρίνας· ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν
ἀστέρας, οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν.'

1 καὶ οἱ Στωικοὶ ὡς ὅλον τὸν κόσμον] κοινῶς τὸν κόσμον ὅλον Eusebius, Stobaeus 2 αὑτῶν] αὑτοῦ D male 3 Gal. 60. Eus. 15, 49, 1. 2. Stob. l. l. ib. τῶν ἄστρων] om. Eusebius 9 Gal. 61. Stob. l. l. 13 ἡλίου τε — καὶ ἀπλανῶν] suspecta D 15 μὲν ταῦτα] del. W 17 Ἄρατος] Phaen. vs. 10 19 τάδε] τά γε Arati libri

Κ'. Περὶ οὐσίας ἡλίου.

*Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ὀκτωκαιεικοσαπλα-
σίονα τῆς γῆς, ἁρματείῳ τροχῷ παραπλήσιον, τὴν
ἁψῖδα ἔχοντα κοίλην, πλήρη πυρός, κατά τι μέρος
890 ἐκφαίνουσαν διὰ στομίου τὸ πῦρ ὥσπερ διὰ πρη-
στῆρος αὐλοῦ· καὶ τοῦτ' εἶναι τὸν ἥλιον.*

*Ξενοφάνης ἐκ πυριδίων τῶν συναθροιζομένων
μὲν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως συναθροιζόντων δὲ
τὸν ἥλιον· ἢ νέφος πεπυρωμένον.*

Οἱ Στωικοὶ ἄναμμα νοερὸν ἐκ θαλάττης.

Πλάτων ἐκ πλείστου πυρός.

*Ἀναξαγόρας Δημόκριτος Μητρόδωρος μύδρον ἢ
πέτρον διάπυρον.*

Ἀριστοτέλης σφαῖραν ἐκ τοῦ πέμπτου σώματος.

*Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος ὑαλοειδῆ, δεχόμενον
μὲν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ πυρὸς τὴν ἀνταύγειαν, διη-
θοῦντα δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸ φῶς, ὥστε προσεοικέναι
ἡλίῳ τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες τό τε δὴ ἀπ'
B αὐτοῦ καὶ ἐσοπτροειδές· καὶ τρίτον τὴν ἀπὸ τοῦ*

1 Gal. 62. Eus. 15, 23, 1—9. Stob. 1, 25, 1[a] sq 3 *ἁρματείῳ τροχῷ* Eusebius, Stobaeus: *ἁρματίου τροχῷ* aut *ἁρματείου τροχοῦ* ib. R: *τὴν ἁψίδα παραπλήσιον* 4 *κατὰ* Eusebius: *ἧς κατὰ* 5 *ἐκφαίνουσαν* D: *ἐκφαινούσης* libri ib. *διὰ πρηστῆρος αὐλοῦ*] fort. idem est ac *διὰ φυσητῆρος αὐλοῦ*, cf. *πρηστὴρ ἄνεμος* et similia. D coll. Thuc. 4, 100 explicat *δι' ἀκροφυσίου* 9 *ἢ ἐκ νεφῶν πεπυρωμένων* Eusebius alii 15 *δίσκον ὑαλοειδῆ* Eusebius 17 *προσεοικέναι ἡλίῳ*] *τετρισσωκέναι* (= *τρισσὸν πεποιηκέναι*) *ἥλιον*? ut vocem perraram explicaverint Achilles p. 138 d et Galenus 18 *τό τε δὴ ἀπ' αὐτοῦ*] facile intelleg. *πυρῶδες* (Stobaei *πυροειδὲς* div. lectio vid. esse) 19 *κατὰ τὸ ἐσοπτροειδές* Stobaeus

ἐσόπτρου κατ' ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγήν· καὶ γὰρ ταύτην προσονομάζομεν ἥλιον, οἱονεὶ εἴδωλον εἰδώλου.

Ἐμπεδοκλῆς δύο ἡλίους, τὸν μὲν ἀρχέτυπον, πῦρ ὂν ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαιρίῳ τοῦ κόσμου πεπληρωκὸς τὸ ἡμισφαίριον, ἀεὶ καταντικρὺ τῇ ἀνταυγείᾳ ἑαυτοῦ τεταγμένον· τὸν δὲ φαινόμενον ἀνταύγειαν ἐν τῷ ἑτέρῳ ἡμισφαιρίῳ τῷ τοῦ ἀέρος τοῦ θερμομιγοῦς πεπληρωμένῳ, ἀπὸ κυκλοτεροῦς τῆς αὐγῆς κατ' ἀνάκλασιν γιγνομένην εἰς τὸν ἥλιον τὸν κρυσταλλοειδῆ, συμπεριελκομένην δὲ τῇ κινήσει τοῦ πυρίνου· ὡς δὲ βραχέως εἰρῆσθαι συντεμόντι, ἀνταύγειαν C εἶναι τοῦ περὶ τὴν γῆν πυρὸς τὸν ἥλιον.

Ἐπίκουρος γήινον πύκνωμα κισηροειδῶς καὶ σπογγοειδῶς ταῖς κατατρήσεσιν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνημμένον.

ΚΑ'. Περὶ μεγέθους ἡλίου.

Ἀναξίμανδρος τὸν μὲν ἥλιον ἴσον τῇ γῇ εἶναι, τὸν δὲ κύκλον, ἀφ' οὗ τὴν ἐκπνοὴν ἔχει καὶ ὑφ' οὗ φέρεται, ἑπτακαιεικοσαπλασίονα τῆς γῆς.

Ἀναξαγόρας πολλαπλασίονα Πελοποννήσου.

Ἡράκλειτος εὖρος ποδὸς ἀνθρωπείου.

Ἐπίκουρος τηλικοῦτον ἡλίκος φαίνεται, ἢ μικρῷ μείζω ἢ ἐλάττω.

1 ἐνόπτρου Eusebius 5 ὃν Stobaeus 10 idem: ἐγγινομένην 12 Beckius: συντεμόντα 14 καὶ σπογγοειδῶς accessit ex Eusebio, Galeno 16 Gal. 63. Eus. 15, 24, 1—4. Stob. l. l. 18 ὑφ' οὗ Eusebius: ἐφ' οὗ 22 Ἐπίκουρος Eusebius alii: ἐπίκουρος πάλιν φησὶν ἐνδέχεσθαι τὰ προειρημένα πάντα ἢ ib. μικρῷ] add. τινι D 23 X: μείζων ἢ ἐλάττων

D ## ΚΒ′. Περὶ σχήματος ἡλίου.

Ἀναξιμένης πλατὺν ὡς πέταλον τὸν ἥλιον.

Ἡράκλειτος σκαφοειδῆ, ὑπόκυρτον.

Οἱ Στωικοὶ σφαιροειδῆ, ὡς τὸν κόσμον καὶ τὰ ἄστρα.

Ἐπίκουρος ἐνδέχεσθαι τὰ προειρημένα πάντα.

ΚΓ′. Περὶ τροπῶν ἡλίου.

Ἀναξιμένης ὑπὸ πεπυκνωμένου ἀέρος καὶ ἀντιτύπου ἐξωθεῖσθαι τὰ ἄστρα.

Ἀναξαγόρας ἀνταπώσει τοῦ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἀέρος, ὃν αὐτὸς συνωθῶν ἐκ τῆς πυκνώσεως ἰσχυροποιεῖ.

E Ἐμπεδοκλῆς ὑπὸ τῆς περιεχούσης αὐτὸν σφαίρας κωλυόμενον ἄχρι παντὸς εὐθυπορεῖν καὶ ὑπὸ τῶν τροπικῶν κύκλων.

Διογένης ὑπὸ τοῦ ἀντιπίπτοντος τῇ θερμότητι ψύχους σβέννυσθαι τὸν ἥλιον.

Οἱ Στωικοὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑποκειμένης τροφῆς διέρχεσθαι τὸν ἥλιον· ὠκεανὸς δ᾽ ἐστὶν ἡ γῆ, ἧς τὴν ἀναθυμίασιν ἐπινέμεται.

Πλάτων Πυθαγόρας Ἀριστοτέλης παρὰ τὴν λόξωσιν τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου, δι᾽ οὗ φέρεται λοξοπορῶν ὁ ἥλιος, καὶ κατὰ δορυφορίαν τῶν τροπικῶν κύκλων· ταῦτα δὲ πάντα καὶ ἡ σφαῖρα δείκνυσιν.

1 Gal. 64. Eus. 15, 25, 1—4. Stob. l. l. 7 Gal. 65. Stob. l. l. 19 ἡ γῆ] καὶ γῇ Beckius. καὶ ἡ μεγάλη θάλασσα Wachsmuthius 21 παρὰ M: περὶ

ΚΔ'. Περὶ ἐκλείψεως ἡλίου. F

Θαλῆς πρῶτος ἔφη ἐκλείπειν τὸν ἥλιον, τῆς σελήνης αὐτὸν ὑποτρεχούσης κατὰ κάθετον, οὔσης φύσει γεώδους· βλέπεσθαι δὲ τοῦτο κατοπτρικῶς ὑποτιθεμένῳ τῷ δίσκῳ.

Ἀναξίμανδρος τοῦ στομίου τῆς τοῦ πυρὸς διεκπνοῆς ἀποκλειομένου.

Ἡράκλειτος κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς στροφήν, ὥστε τὸ μὲν κοῖλον ἄνω γίνεσθαι τὸ δὲ κυρτὸν κάτω πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν.

Ξενοφάνης κατὰ σβέσιν· ἕτερον δὲ πάλιν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς γίνεσθαι· παριστόρηκε δὲ καὶ ἔκλει- 891
ψιν ἡλίου ἐφ' ὅλον μῆνα καὶ πάλιν ἔκλειψιν ἐντελῆ, ὥστε τὴν ἡμέραν νύκτα φανῆναι.

Ἔνιοι πύκνωμα τῶν ἀοράτως ἐπερχομένων τῷ δίσκῳ νεφῶν.

Ἀρίσταρχος τὸν ἥλιον ἵστησι μετὰ τῶν ἀπλανῶν, τὴν δὲ γῆν κινεῖ περὶ τὸν ἡλιακὸν κύκλον καὶ κατὰ τὰς ταύτης ἐγκλίσεις σκιάζεσθαι τὸν δίσκον.

Ξενοφάνης πολλοὺς εἶναι ἡλίους καὶ σελήνας κατὰ τὰ κλίματα τῆς γῆς καὶ ἀποτομὰς καὶ ζώνας· κατά τινα δὲ καιρὸν ἐμπίπτειν τὸν δίσκον εἴς τινα ἀποτομὴν τῆς γῆς οὐκ οἰκουμένην ὑφ' ἡμῶν, καὶ οὕτως ὥσπερ κενεμβατοῦντα ἔκλειψιν ὑπομένειν. ὁ δ' B

1 Gal. 66. Eus. 15, 50, 1—7. Stob. 1, 25, 1ª sq 3 *ὑπερχομένης* Eusebius alii 5 *ὑποτιθέμενον* Stobaeus. *ὑποτιθεμένην* W. Fort. *ὑποτιθεμένῳ τι* i. e. *ἥν τις ὑποτιθῆταί τι τῷ δίσκῳ* 19 *κατὰ ταύτας τὰς* Eusebius 20 *πολλὰς εἶναι ἡλίου καὶ σελήνης* (sc. *ἐκλείψεις*) W 21 *τὰ* Stobaeus 24 *ὑποφαίνειν* idem

αὐτὸς τὸν ἥλιον εἰς ἄπειρον μὲν προϊέναι, δοκεῖν δὲ κυκλεῖσθαι διὰ τὴν ἀπόστασιν.

ΚΕ΄. Περὶ οὐσίας σελήνης.

Ἀναξίμανδρος κύκλον εἶναι ἐννεακαιδεκαπλασίονα τῆς γῆς, ὥσπερ τὸν τοῦ ἡλίου πλήρη πυρός· ἐκλείπειν δὲ κατὰ τὰς ἐπιστροφὰς τοῦ τροχοῦ· ὅμοιον γὰρ εἶναι ἁρματείῳ τροχῷ κοίλην ἔχοντι τὴν ἀψῖδα καὶ πλήρη πυρός, ἔχοντα μίαν ἐκπνοήν.

Ξενοφάνης νέφος εἶναι πεπιλημένον.

Οἱ Στωικοὶ μικτὴν ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος.

C Πλάτων ἐκ πλείονος τοῦ πυρώδους.

Ἀναξαγόρας Δημόκριτος στερέωμα διάπυρον, ἔχον ἐν ἑαυτῷ πεδία καὶ ὄρη καὶ φάραγγας.

Ἡράκλειτος γῆν ὁμίχλῃ περιειλημμένην.

Πυθαγόρας κατοπτροειδὲς σῶμα.

ΚϚ΄. Περὶ μεγέθους σελήνης.

Οἱ Στωικοὶ μείζονα τῆς γῆς ἀποφαίνονται ὡς καὶ τὸν ἥλιον.

Παρμενίδης ἴσην τῷ ἡλίῳ, καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ φωτίζεσθαι.

1 μὲν] post ἥλιον Eusebius 3 Gal. 67. Eus. 15, 26, 1—7. Stob. 1, 26, 1 sq 5 τὸν Beckius ex Stobaeo 8 ἔχοντα Eusebius: ἔχοντι 11 πυρώδους] γεώδους Eusebius 14 Ἡρακλείδης Stobaeus ib. περιειλημμένην] περιεχομένην Eusebius 15 κατοπτροειδὲς Stobaeus: κατὰ τὸ πυροειδὲς ib. σῶμα Eusebius: σῶμα (τῆς) σελήνης 16 Gal. 67[a]. Eus. 15, 27, 1. 2. Stob. 1, 26, 1[b] sq 19 malim ὑπ᾽ αὐτοῦ

ΚΖ'. Περὶ σχήματος σελήνης.

Οἱ Στωικοὶ σφαιροειδῆ εἶναι ὡς τὸν ἥλιον.

Ἐμπεδοκλῆς δισκοειδῆ.

Ἡράκλειτος σκαφοειδῆ.

Ἄλλοι κυλινδροειδῆ.

ΚΗ'. Περὶ φωτισμῶν σελήνης. D

Ἀναξίμανδρος ἴδιον αὐτὴν ἔχειν φῶς, ἀραιότερον δέ πως.

Ἀντιφῶν ἰδίῳ φέγγει λάμπειν τὴν σελήνην, τὸ δ' ἀποκρυπτόμενον περὶ αὐτὴν ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ ἡλίου ἀμαυροῦσθαι, πεφυκότος τοῦ ἰσχυροτέρου πυρὸς τὸ ἀσθενέστερον ἀμαυροῦν· ὃ δὴ συμβαίνειν καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἄστρα.

Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεσθαι τὴν σελήνην.

Ἡράκλειτος τὸ αὐτὸ πεπονθέναι τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην· σκαφοειδεῖς γὰρ ὄντας τοῖς σχήμασι E τοὺς ἀστέρας δεχομένους τὰς ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως αὐγὰς φωτίζεσθαι πρὸς τὴν φαντασίαν, λαμπρότερον μὲν τὸν ἥλιον, ἐν καθαρωτέρῳ γὰρ ἀέρι φέρεσθαι, τὴν δὲ σελήνην ἐν θολωτέρῳ, διὰ τοῦτο καὶ ἀμαυροτέραν φαίνεσθαι.

ΚΘ'. Περὶ ἐκλείψεως σελήνης.

Ἀναξίμανδρος τοῦ στομίου τοῦ περὶ τὸν τροχὸν ἐπιφραττομένου.

1 Gal. 68. Eus. 15, 28, 1—3. Stob. 1. 1. 6 Gal. 69. Eus. 15, 29, 1—4. Stob. 1, 26, 2 12 συμβαίνειν Eusebius: συμβαίνει 18 τὰς Stobaeus: δὲ τὰ 19 αὐγὰς idem: αὐτὰ 20 μὲν] deleverim, sed locus turbatus vid. 23 Gal. 70. Eus. 15, 51, 1—5. Stob. 1, 26, 3

Βήρωσος κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιστροφὴν τοῦ ἀπυρώτου μέρους.

Ἡράκλειτος κατὰ τὴν τοῦ σκαφοειδοῦς συστροφήν.

F *Τῶν Πυθαγορείων τινὲς ἀνταυγείᾳ καὶ ἐπιφράξει τὸ μὲν τῆς γῆς τὸ δὲ τῆς ἀντίχθονος· οἱ δὲ νεώτεροι κατ᾽ ἐπινέμησιν φλογὸς κατὰ μικρὸν ἐξαπτομένης τεταγμένως, ἕως ἂν τὴν τελείαν πανσέληνον ἀποδῷ, καὶ πάλιν ἀναλόγως μειουμένης μέχρι τῆς συνόδου, καθ᾽ ἣν τελείως σβέννυται.*

Πλάτων Ἀριστοτέλης οἱ Στωικοὶ καὶ οἱ μαθηματικοὶ συμφώνως τὰς μὲν μηνιαίας ἀποκρύψεις συνοδεύουσαν αὐτὴν τῷ ἡλίῳ καὶ περιλαμπομένην ποιεῖσθαι, τὰς δ᾽ ἐκλείψεις εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν, μεταξὺ μὲν ἀμφοτέρων τῶν ἀστέρων γινομένης, μᾶλλον δὲ τῆς σελήνης ἀντιφραττομένης.

892 *Λ΄. Περὶ ἐμφάσεως αὐτῆς, διὰ τί γεώδης φαίνεται.*

Οἱ Πυθαγόρειοι γεώδη φαίνεσθαι τὴν σελήνην, διὰ τὸ περιοικεῖσθαι αὐτὴν καθάπερ τὴν παρ᾽ ἡμῖν γῆν μείζοσι ζῴοις καὶ φυτοῖς καλλίοσιν· εἶναι γὰρ πεντεκαιδεκαπλάσια τὰ ἐπ᾽ αὐτῆς ζῷα τῇ δυνάμει μηδὲν περιττωματικὸν ἀποκρίνοντα, καὶ τὴν ἡμέραν τοσαύτην τῷ μήκει.

1 *Βήρωσος* Stobaeus: *βηρωσσὸς* aut *βηρωσὸς* 3 *στροφὴν* Eusebius alii 5 *τοτὲ μὲν — τοτὲ δὲ* Stobaeus 10 *καὶ* Eusebius 11 *συμφωνοῦσι* idem ib. *: *μηνιαίους* 15 *τῇ σελήνῃ* R. Sed locutio idem valet atque: *ἀκριβέστερον δ᾽ ἂν εἴποιμι, ὅτε ἡ σελήνη ἀντιφράττεται ὑπὸ τῆς γῆς.* Cf. p. 932 c. e. Passive autem verbum multis locis usurpari moneo propter D. Cf. p. 925 c. 931 f. 934 a. Vit. Nic. c. 23 16 Gal. 71. Eus. 15, 52, 1—3. Stob. 1, 26, 1 20 Eusebius alii: *πεντεκαιδεκαπλασίονα*

Ἀναξαγόρας ἀνωμαλότητα τοῦ συγκρίματος διὰ τὸ ψυχρομιγὲς ἅμα καὶ γεῶδες· παραμεμῖχθαι γὰρ τῷ πυροειδεῖ τὸ ζοφῶδες· ὅθεν ψευδοφανῆ λέγεσθαι τὸν ἀστέρα.

Οἱ Στωικοὶ διὰ τὸ ἑτεροειδὲς τῆς οὐσίας μὴ εἶναι αὐτῆς ἀκήρατον τὸ σύγκριμα. B

ΛΑ'. Περὶ τῶν ἀποστημάτων αὐτῆς.

Ἐμπεδοκλῆς διπλάσιον ἀπέχειν τὴν σελήνην ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἤπερ ἀπὸ τῆς γῆς.

Οἱ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν ὀκτωκαιδεκαπλάσιον.

Ἐρατοσθένης τὸν ἥλιον ἀπέχειν ἀπὸ τῆς γῆς σταδίων μυριάδας τετρακοσίας καὶ ὀκτακισμυρίας, τὴν δὲ σελήνην ἀπέχειν τῆς γῆς μυριάδας ἑβδομήκοντα ὀκτὼ σταδίων.

ΛΒ'. Περὶ ἐνιαυτοῦ, πόσος ἑκάστου τῶν πλανητῶν χρόνος, καὶ τίς ὁ μέγας ἐνιαυτός.

Ἐνιαυτός ἐστι Κρόνου μὲν ἐνιαυτῶν περίοδος λ', Διὸς δὲ ιβ'. Ἄρεος δυεῖν· Ἡλίου ιβ' μῆνες· οἱ δ' αὐτοὶ Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης, ἰσόδρομοι γάρ· σελήνης ἡμέραι λ'· οὗτος γὰρ ὁ τέλειος μὴν ἀπὸ C φάσεως εἰς σύνοδον.

1 τοῦ Galenus: διὰ τοῦ 5 ἑτεροειδὲς] ἀερομιγὲς Eusebius, Stobaeus 7 Gal. 72. Eus. 15, 53, 1—3. Stob. 1, 26, 5 ib. αὐτῆς Eusebius: τῆς σελήνης 10 οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων Beckius 11 ἀπέχειν — σελήνην] addita ex Eusebio, aliis 13 ἀπέχειν] ἀπὸ Duebnerus 14 σταδίων] est post γῆς in Plut. codicibus et Galeni 15 Gal. 7. Eus. 15, 54. Stob. 1, 8, 42c 20 σελήνης δὲ Eusebius

Τὸν δὲ μέγαν ἐνιαυτὸν οἱ μὲν ἐν τῇ ὀκταετηρίδι τίθενται οἱ δ' ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι οἱ δ' ἐν τοῖς ἑξήκοντα ἑνὸς δέουσιν· Ἡράκλειτος ἐκ μυρίων ὀκτακισχιλίων ἐνιαυτῶν ἡλιακῶν· Διογένης ἐκ πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐνιαυτῶν τοσούτων ὅσων ὁ κατὰ Ἡράκλειτον ἐνιαυτός. ἄλλοι δὲ δι' ἑπτακισχιλίων ψοζ'.

D

BIBΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

E *Περιωδευκὼς ἐν τοῖς προτέροις ἐν ἐπιτομῇ τὸν περὶ τῶν οὐρανίων λόγον, σελήνη δ' αὐτῶν τὸ μεθόριον, τρέψομαι ἐν τῷ τρίτῳ πρὸς τὰ μετάρσια· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ ἀπὸ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης καθήκοντα μέχρι πρὸς τὴν θέσιν τῆς γῆς, ἥντινα κέντρου τάξιν ἐπέχειν τῇ περιοχῇ τῆς σφαίρας νενομίκασιν. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν.*

Α'. Περὶ τοῦ γαλαξίου κύκλου.

Κύκλος ἐστὶ νεφελοειδὴς ἐν μὲν τῷ ἀέρι διὰ παντὸς φαινόμενος, διὰ δὲ τὴν λευκόχροιαν γαλαξίας ὀνομαζόμενος.

F *Τῶν Πυθαγορείων οἱ μὲν ἔφασαν ἀστέρος εἶναι διάκαυσιν, ἐκπεσόντος μὲν ἀπὸ τῆς ἰδίας ἕδρας, δι' οὗ δὲ περιέδραμε χωρίου κυκλοτερῶς αὐτὸ καταφλέξαντος ἐπὶ τοῦ κατὰ Φαέθοντα ἐμπρησμοῦ· οἱ*

4 *ἐνιαυτῶν* Stobaeus 6 *ὅσων*] *ὅσος ἦν* Stobaeus ib. *ὁ*] ante *ἐνιαυτός* Eusebius 16 Gal. 74. Stob. 1, 27, 1 22 *περιέδραμε* iidem: *ἐπέδραμε*

δὲ τὸν ἡλιακὸν ταύτῃ φασὶ κατ' ἀρχὰς γεγονέναι δρόμον. τινὲς δὲ κατοπτρικὴν εἶναι φαντασίαν τοῦ ἡλίου τὰς αὐγὰς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνακλῶντος, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἴριδος καὶ ἐπὶ τῶν νεφῶν συμβαίνει.

Μητρόδωρος διὰ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου· τοῦτον γὰρ εἶναι τὸν ἡλιακὸν κύκλον.

Παρμενίδης τὸ τοῦ πυκνοῦ καὶ ἀραιοῦ μῖγμα γαλακτοειδὲς ἀποτελέσαι χρῶμα.

Ἀναξαγόρας τὴν σκιὰν τῆς γῆς κατὰ τοῦτο τὸ 893
μέρος ἵστασθαι τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν ὑπὸ τὴν γῆν ὁ ἥλιος γινόμενος μὴ πάντα φωτίζῃ.

Δημόκριτος πολλῶν καὶ μικρῶν καὶ συνεχῶν ἀστέρων συμφωτιζομένων ἀλλήλοις συναυγασμὸν διὰ τὴν πύκνωσιν.

Ἀριστοτέλης ἀναθυμιάσεως ξηρᾶς ἔξαψιν πολλῆς τε καὶ συνεχοῦς· καὶ οὕτω κόμην πυρὸς ὑπὸ τὸν αἰθέρα κατωτέρω τῶν πλανητῶν.

Ποσειδώνιος πυρὸς σύστασιν ἄστρου μὲν μανοτέραν αὐγῆς δὲ πυκνοτέραν.

Β'. Περὶ κομητῶν καὶ διαττόντων καὶ δοκίδων.

Τῶν ἀπὸ Πυθαγόρου τινὲς μὲν ἀστέρα φασὶν B
εἶναι τὸν κομήτην τῶν οὐκ ἀεὶ φαινομένων, διά τινος δ' ὡρισμένου χρόνου περιοδικῶς ἀνατελλόντων· ἄλλοι δ' ἀνάκλασιν τῆς ἡμετέρας ὄψεως πρὸς

10 τοῦτο] τόδε Stobaeus, Galenus 12 γενόμενος Stobaeus ib. περιφωτίζῃ idem et Galenus 19 μανοτέραν — πυκνοτέραν Beckius ex Stobaeo: λαμπρότερον — πυκνότερον 21 Gal. 75. Stob. 1, 28, 1

τὸν ἥλιον, παραπλησίαν ταῖς κατοπτρικαῖς ἐμφάσεσιν.

Ἀναξαγόρας Δημόκριτος σύνοδον ἀστέρων δυεῖν ἢ καὶ πλειόνων κατὰ συναυγασμόν.

Ἀριστοτέλης τῆς ξηρᾶς ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεως διάπυρον σύστασιν.

C Στράτων ἄστρου φῶς περιληφθὲν νέφει πυκνῷ, καθάπερ ἐπὶ τῶν λαμπτήρων γίνεται.

Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς νέφος μετάρσιον ὑπὸ μεταρσίου φωτὸς καταυγαζόμενον. ὁμοίως δ' αἰτιολογεῖ πωγωνίαν ἅλω δοκίδα κίονα καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις, καθάπερ ἀμέλει πάντες οἱ Περιπατητικοί, παρὰ τοὺς τοῦ νέφους ταυτὶ γίνεσθαι σχηματισμούς.

Ἐπιγένης πνεύματος ἀναφορὰν γεωμιγοῦς πεπυρωμένου.

Βόηθος ἀέρος ἀνημμένου φαντασίαν.

Διογένης ἀστέρας εἶναι τοὺς κομήτας.

Ἀναξαγόρας τοὺς καλουμένους διάττοντας ἀπὸ τοῦ αἰθέρος σπινθήρων δίκην καταφέρεσθαι· διὸ καὶ παραυτίκα σβέννυσθαι.

D Μητρόδωρος τὴν εἰς τὰ νέφη τοῦ ἡλίου βιαίαν ἔμπτωσιν σπινθηρίζειν.

Ξενοφάνης πάντα τὰ τοιαῦτα νεφῶν πεπυρωμένων συστήματα ἢ κινήματα.

5 τῆς ξηρᾶς ἐκ γῆς Stobaeus: τὴν ἐκ τῆς ξηρᾶς 13 ταυτὶ corrector Vossiani: ταύτῃ 23 ἔμπτωσιν] ἔμπτωσιν πολλάκις Stobaeus, Galenus 25 κινήματα] πιλήματα Zellerus

Γ'. Περὶ βροντῶν ἀστραπῶν κεραυνῶν πρηστήρων τε καὶ τυφώνων.

Ἀναξίμανδρος ἐκ τοῦ πνεύματος ταυτὶ πάντα συμβαίνειν· ὅταν γὰρ περιληφθὲν νέφει παχεῖ βιασάμενον ἐκπέσῃ τῇ λεπτομερείᾳ καὶ κουφότητι, τότε ἡ μὲν ῥῆξις τὸν ψόφον ἡ δὲ διαστολὴ παρὰ τὴν μελανίαν τοῦ νέφους τὸν διαυγασμὸν ἀποτελεῖ.

Μητρόδωρος, ὅταν εἰς νέφος πεπηγὸς ὑπὸ πυ- E
κνότητος ἐμπέσῃ πνεῦμα, τῇ μὲν θραύσει τὸν κτύπον ἀποτελεῖ τῇ δὲ πληγῇ καὶ τῷ σχισμῷ διαυγάζει, τῇ δ' ὀξύτητι τῆς φορᾶς προσλαμβάνον τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα κεραυνοβολεῖ, τοῦ δὲ κεραυνοῦ τὴν ἀσθένειαν εἰς πρηστῆρα περιίστησιν.

Ἀναξαγόρας, ὅταν τὸ θερμὸν εἰς τὸ ψυχρὸν ἐμπέσῃ, τοῦτο δ' ἐστὶν αἰθέριον μέρος εἰς ἀερῶδες, τῷ μὲν ψόφῳ τὴν βροντὴν ἀποτελεῖ τῷ δὲ παρὰ τὴν μελανίαν τοῦ νεφώδους χρώματι τὴν ἀστραπήν, F
τῷ δὲ πλήθει καὶ μεγέθει τοῦ φωτὸς τὸν κεραυνόν, τῷ δὲ πολυσωματωτέρῳ πυρὶ τὸν τυφῶνα, τῷ δὲ νεφελομιγεῖ τὸν πρηστῆρα.

Οἱ Στωικοὶ βροντὴν μὲν συγκρουσμὸν νεφῶν, ἀστραπὴν δ' ἔξαψιν ἐκ παρατρίψεως, κεραυνὸν δὲ σφοδροτέραν ἔκλαμψιν, πρηστῆρα δὲ νωχελεστέραν.

Ἀριστοτέλης ἐξ ἀναθυμιάσεως καὶ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι τῆς ξηρᾶς· ὅταν οὖν ἐντύχῃ μὲν τῇ ὑγρᾷ παραβιάζηται δὲ τὴν ἔξοδον, τῇ μὲν παρατρίψει καὶ

1 Gal. 76. Stob. 1, 29, 1 17 τοῦ νέφους χρώματι Stobaeus 23 idem: ἔλλαμψιν

τῇ ῥήξει τὸν ψόφον τῆς βροντῆς γίνεσθαι, τῇ δ' ἐξάψει τῆς ξηρότητος τὴν ἀστραπήν· πρηστῆρας δὲ καὶ τυφῶνας τῷ πλεονασμῷ τῆς ὕλης, ἣν ἑκάτερος αὐτῶν συνεφέλκεται, θερμοτέραν μὲν ὁ πρηστὴρ παχυτέραν δ' ὁ τυφών.

894 Δ'. Περὶ νεφῶν ὑετῶν χιόνων χαλαζῶν.

Ἀναξιμένης νέφη μὲν γίνεσθαι παχυνθέντος ὅτι πλεῖστον τοῦ ἀέρος, μᾶλλον δ' ἐπισυναχθέντος ἐκθλίβεσθαι τοὺς ὄμβρους· χιόνα δ' ἐπειδὰν τὸ καταφερόμενον ὕδωρ παγῇ, χάλαζαν δ' ὅταν συμπεριληφθῇ τῷ ὑγρῷ πνεῦμά τι.

Μητρόδωρος ἀπὸ τῆς ὑδατώδους ἀναφορᾶς συνίστασθαι τὰ νέφη.

Ὁ δ' Ἐπίκουρος ἀπὸ τῶν ἀτόμων· στρογγυλαίνεσθαι δὲ τὴν χάλαζαν καὶ τὸν ὑετὸν ἀπὸ τῆς μακρᾶς καταφορᾶς ὑποπεπλασμένον.

Ε'. Περὶ ἴριδος.

B Τῶν μεταρσίων παθῶν τὰ μὲν καθ' ὑπόστασιν γίνεται οἷον ὄμβρος χάλαζα, τὰ δὲ κατ' ἔμφασιν ἰδίαν οὐκ ἔχοντα ὑπόστασιν· αὐτίκα γοῦν πλεόντων ἡμῶν ἡ ἤπειρος κινεῖσθαι δοκεῖ· ἔστιν οὖν κατ' ἔμφασιν ἡ ἶρις.

Πλάτων φησὶ Θαύμαντος αὐτὴν γενεαλογῆσαι τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὸ θαυμάσαι ταύτην. Ὅμηρος

4 ἐφέλκεται Stobaeus, Galenus 6 Gal. 77. Stob. 1, 31, 1 7 ὅτι πλεῖστον] ἐπὶ πλεῖον iidem 11 τι τῷ ὑγρῷ πνευματικόν Stobaeus ib. πνεῦμά τι *: πνεῦμα τί aut πνεύματι 14 ἀτόμων Galenus et Stobaeus: ἀτμῶν 17 Gal. 78. Stob. 1, 30, 1 23 Πλάτων] Theaet. p. 155 d 24 Ὅμηρος] P 547

'ἠύτε πορφυρέην ἶριν θνητοῖσι τανύσσει.'

διὸ καὶ ἐμυθεύσαντό τινες αὐτὴν ταύρου κεφαλὴν ἔχουσαν ἀναρροφεῖν τοὺς ποταμούς.

Πῶς οὖν γίνεται ἶρις; ὁρῶμεν δὴ κατὰ γραμμὰς ἢ κατ' εὐθείας ἢ κατὰ καμπύλας ἢ κατ' ἀνα- C κλωμένας, γραμμὰς ἀδήλους λόγῳ θεωρητὰς καὶ ἀσωμάτους. κατὰ μὲν οὖν εὐθείας ὁρῶμεν τὰ ἐν ἀέρι καὶ τὰ διὰ τῶν λίθων τῶν διαυγῶν καὶ κεράτων· λεπτομερῆ γὰρ ταῦτα πάντα. καμπύλας δὲ γραμμὰς καθ' ὕδατος βλέπομεν γινομένας· κάμπτεται γὰρ ἡ ὄψις βίᾳ διὰ τὴν πυκνοτέραν τοῦ ὕδατος ὕλην· διὸ καὶ τὴν κώπην ἐν τῇ θαλάσσῃ μακρόθεν καμπτομένην ὁρῶμεν. τρίτος τρόπος τοῦ βλέπειν τὰ ἀνακλώμενα ὡς τὰ κατοπτρικά· ἔστιν οὖν τὸ τῆς ἴριδος πάθος τοιοῦτον. δεῖ γὰρ ἐπινοῆσαι τὴν ὑγρὰν ἀναθυμίασιν εἰς νέφος μεταβάλλουσαν, εἶτ' D ἐκ τούτου κατὰ βραχὺ εἰς μικρὰς ῥανίδας νοτιζούσας· ὅταν οὖν ὁ ἥλιος γένηται εἰς δυσμάς, ἀνάγκη πᾶσα ἶριν ἄντικρυς ἡλίου φαίνεσθαι, ὅτε ἡ ὄψις προσπεσοῦσα ταῖς ῥανίσιν ἀνακλᾶται, ὥστε γίνεσθαι τὴν ἶριν. εἰσὶ δ' αἱ ῥανίδες οὐ σχήματος μορφαὶ ἀλλὰ χρώματος· καὶ ἔχει τὸ μὲν πρῶτον φοινικοῦν, τὸ δὲ δεύτερον ἁλουργὲς καὶ πορφυροῦν, τὸ δὲ τρίτον κυανοῦν καὶ πράσινον. μήποτ' οὖν τὸ μὲν φοινικοῦν, ὅτι ἡ λαμπρότης τοῦ ἡλίου προσπεσοῦσα καὶ

6 ἀδήλους] del. D, malim δὲ cum Stobaeo 9 κατὰ καμπύλας Wachsmuthius in Stobaeo 17 τούτου D ex Galeno: τοῦ 19 ὅτε] τότε Galenus 21 μορφαί D: μορφή 24 Galenus: κυάνεον ib. μήποτ' οὖν] μήποτε Galenus ib. idem: φοινίκεον

ἡ ἀκραιφνὴς λαμπηδὼν ἀνακλωμένη ἐρυθρὸν ποιεῖ καὶ φοινικοῦν τὸ χρῶμα· τὸ δὲ δεύτερον μέρος E *ἐπιθολούμενον καὶ ἐκλυόμενον μᾶλλον τῆς λαμπηδόνος διὰ τὰς ῥανίδας ἁλουργές· ἄνεσις γὰρ τοῦ ἐρυθροῦ τοῦτο. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπιθολούμενον τὸ δροσίζον εἰς τὸ πράσινον μεταβάλλει. ἔστιν οὖν τοῦτο δοκιμάσαι δι' ἔργων· εἰ γάρ τις ἄντικρυς τῶν ἡλίου ἀκτίνων λάβῃ ὕδωρ καὶ πυτίσῃ αἱ δὲ ῥανίδες ἀνάκλασιν πρὸς τὸν ἥλιον λάβωσιν, εὑρήσει γινομένην ἶριν· καὶ οἱ ὀφθαλμιῶντες δὲ τοῦτο πάσχουσιν, ὅταν εἰς τὸν λύχνον ἀποβλέψωσιν.*

Ἀναξιμένης ἶριν γίνεσθαι κατ' αὐγασμὸν ἡλίου πρὸς νέφει πυκνῷ καὶ παχεῖ καὶ μέλανι παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὰς ἀκτῖνας εἰς τὸ πέραν διακόπτειν ἐπισυνισταμένας αὐτῷ.

F *Ἀναξαγόρας ἀνάκλασιν ἀπὸ νέφους πυκνοῦ τῆς ἡλιακῆς περιφεγγείας, καταντικρὺ δὲ τοῦ κατοπτρίζοντος αὐτὴν ἀστέρος διὰ παντὸς ἵστασθαι. παραπλησίως δὲ αἰτιολογεῖται τὰ καλούμενα παρήλια, γινόμενα δὲ κατὰ τὸν Πόντον.*

Μητρόδωρος, ὅταν διὰ νεφῶν ἥλιος διαλάμψῃ, τὸ μὲν νέφος κυανίζειν τὴν δ' αὐγὴν ἐρυθραίνεσθαι.

ϛ'. Περὶ ῥάβδων.

Τὰ κατὰ τὰς ῥάβδους καὶ ἀνθηλίους συμβαίνοντα 895 *μίξει τῆς ὑποστάσεως καὶ ἐμφάσεως ὑπάρχει, τῶν*

6 *δροσίζον* marg. Vossiani et Galenus: *διορίζον* 7 malim *ἀντικρὺ στὰς τῶν* 8 *πυτίσῃ* D: *πιτύσει* 9 *ἐγγιγνομένην* Galenus 18 *αὐτὴν*] sc. *τὴν ἶριν*. R coniecerat *αὐτὸ*

μὲν νεφῶν ὁρωμένων, οὐ κατ' οἰκεῖον δὲ χρῶμα, ἀλλ' ἕτερον ὅπερ κατ' ἔμφασιν φαίνεται. ἐν δὲ τούτοις πᾶσι τά τε κατὰ φύσιν καὶ τὰ ἐπίκτητα ὅμοια συμβαίνει πάθη.

Ζ'. Περὶ ἀνέμων.

Ἀναξίμανδρος ἄνεμον εἶναι ῥύσιν ἀέρος, τῶν λεπτοτάτων ἐν αὐτῷ καὶ ὑγροτάτων ὑπὸ τοῦ ἡλίου κινουμένων ἢ τηκομένων.

Οἱ Στωικοὶ πᾶν πνεῦμα ἀέρος εἶναι ῥύσιν, ταῖς τῶν τόπων δὲ παραλλαγαῖς τὰς ἐπωνυμίας παραλ- B λάττουσαν· οἷον τὸν ἀπὸ τοῦ ζόφου καὶ τῆς δύσεως ζέφυρον, τὸν δ' ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ τοῦ ἡλίου ἀπηλιώτην, τὸν δ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων βορέαν, τὸν δ' ἀπὸ τῶν νοτίων λίβα.

Μητρόδωρος ὑδατώδους ἀναθυμιάσεως διὰ τὴν ἡλιακὴν ἔκκαυσιν γίνεσθαι ὁρμὴν πνευμάτων θείων· τοὺς δ' ἐτησίας πνεῖν, τοῦ πρὸς ταῖς ἄρκτοις παχυνθέντος ἀέρος, ὑποχωροῦντι τῷ ἡλίῳ κατὰ τὴν θερινὴν τροπὴν ἐπισυρρέοντος.

Η'. Περὶ χειμῶνος καὶ θέρους.

Ἐμπεδοκλῆς καὶ οἱ Στωικοὶ χειμῶνα μὲν γίνε- C σθαι τοῦ ἀέρος ἐπικρατοῦντος τῇ πυκνώσει καὶ εἰς τὸ ἀνωτέρω βιαζομένου, θερείαν δὲ τοῦ πυρός, ὅταν εἰς τὸ κατωτέρω βιάζηται.

4 ὁμοίως aut ὅμοια εἶναι D 5 Gal. 79 11 τὸν Galenus 12 τὸν δ' ἀπὸ D: ἀπὸ 16 θείων] θερείων Doehnerus probabiliter 19 D: ἐπισυρρέοντας 20 Gal. 80. Stob. 1, 8, 1

Περιγεγραμμένων δέ μοι τῶν μεταρσίων, ἐφοδευθήσεται καὶ τὰ πρόσγεια.

Θ'. Περὶ γῆς καὶ τίς ἡ ταύτης οὐσία καὶ πόσαι.

Θαλῆς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ μίαν εἶναι τὴν γῆν.

Ἱκέτης ὁ Πυθαγόρειος δύο, ταύτην καὶ τὴν ἀντίχθονα.

Οἱ Στωικοὶ τὴν γῆν μίαν καὶ πεπερασμένην.

D *Ξενοφάνης ἐκ τοῦ κατωτέρω μέρους εἰς ἄπειρον ἐρριζῶσθαι, ἐξ ἀέρος δὲ καὶ πυρὸς συμπαγῆναι.*

Μητρόδωρος τὴν μὲν γῆν ὑπόστασιν εἶναι καὶ τρύγα τοῦ ὕδατος, τὸν δ' ἥλιον τοῦ ἀέρος.

Ι'. Περὶ σχήματος γῆς.

Θαλῆς καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν σφαιροειδῆ τὴν γῆν.

Ἀναξίμανδρος λίθῳ κίονι τὴν γῆν προσφερῆ τῶν ἐπιπέδων.

Ἀναξιμένης τραπεζοειδῆ.

Λεύκιππος τυμπανοειδῆ.

Δημόκριτος δισκοειδῆ μὲν τῷ πλάτει κοίλην δὲ τῷ μέσῳ.

3 Gal. 81. Eus. 15, 55 8 *ἄπειρον* D: *ἄπειρον βάθος*, cf. p. 895 e 12 Gal. 82. Eus. 15, 56 13 *καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν*] om. Eusebius 15 *λίθῳ ἢ κίονι* R 16 *τῶν ἐπιπέδων*] supplendum *ᾧ μὲν ἐπιβεβήκαμεν ὃ δ' ἀντίθετον ὑπάρχει* ex Hippolyto 6, 3 monet D. Malim *τῶν δ' ἐπιπέδων* [*Ἄνω μέν ἐστιν ᾧ ἐπιβεβήκαμεν, κάτω δὲ τὸ ἀντίθετον*] *Ἀναξιμένης κέ*, ut simul appareat quomodo verba exciderint 20 Eusebius: *τὸ μέσον*

ΙΑʹ. Περὶ θέσεως γῆς. E

Οἱ ἀπὸ Θάλεω τὴν γῆν μέσην.

Ξενοφάνης πρώτην, εἰς ἄπειρον γὰρ ἐρριζῶσθαι.

Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος τὸ μὲν πῦρ μέσον, τοῦτο γὰρ εἶναι τοῦ παντὸς ἑστίαν· δευτέραν δὲ τὴν ἀντίχθονα, τρίτην δ' ἣν οἰκοῦμεν γῆν ἐξ ἐναντίας κειμένην τε καὶ περιφερομένην τῇ ἀντίχθονι· παρ' ὃ καὶ μὴ ὁρᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐν τῇδε τοὺς ἐν ἐκείνῃ.

Παρμενίδης πρῶτος ἀφώρισε τῆς γῆς τοὺς οἰκουμένους τόπους ὑπὸ ταῖς δυσὶ ζώναις ταῖς τροπικαῖς.

ΙΒʹ. Περὶ ἐγκλίσεως γῆς. F

Λεύκιππος παρεκπεσεῖν τὴν γῆν εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη διὰ τὴν ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς ἀραιότητα, ἅτε δὴ πεπηγότων τῶν βορείων διὰ τὸ κατεψῦχθαι τοῖς κρυμοῖς, τῶν δ' ἀντιθέτων πεπυρωμένων.

Δημόκριτος διὰ τὸ ἀσθενέστερον εἶναι τὸ μεσημβρινὸν τοῦ περιέχοντος αὐξομένην τὴν γῆν κατὰ τοῦτο ἐγκλιθῆναι· τὰ γὰρ βόρεια ἄκρατα τὰ δὲ μεσημβρινὰ κέκραται· ὅθεν κατὰ τοῦτο βεβάρηται, ὅπου περισσή ἐστι τοῖς καρποῖς καὶ τῇ αὔξῃ.

ΙΓʹ. Περὶ κινήσεως γῆς. 896

Οἱ μὲν ἄλλοι μένειν τὴν γῆν.

Φιλόλαος δ' ὁ Πυθαγόρειος κύκλῳ περιφέρεσθαι

3 γὰρ Duebnerus ex Eusebio 10 Παρμενίδης — τροπικαῖς] 'pertinet ad c. 14' D 23 Gal. 84. Eus. 15, 58

περὶ τὸ πῦρ κατὰ κύκλον λοξοῦ ὁμοιοτρόπως ἡλίῳ καὶ σελήνῃ.

Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς καὶ Ἔκφαντος ὁ Πυθαγόρειος κινοῦσι μὲν τὴν γῆν, οὐ μήν γε μεταβατικῶς ἀλλὰ τρεπτικῶς τροχοῦ δίκην ἐνηξονισμένην, ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς περὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς κέντρον.

Δημόκριτος κατ' ἀρχὰς μὲν πλάζεσθαι τὴν γῆν διά τε μικρότητα καὶ κουφότητα, πυκνωθεῖσαν δὲ
B τῷ χρόνῳ καὶ βαρυνθεῖσαν καταστῆναι.

ΙΔ'. Περὶ διαιρέσεως γῆς.

Πυθαγόρας τὴν γῆν ἀναλόγως τῇ τοῦ παντὸς σφαίρᾳ διῃρῆσθαι εἰς πέντε ζώνας, ἀρκτικὴν ἀνταρκτικὴν θερινὴν χειμερινὴν ἰσημερινήν, ὧν ἡ μέση τὸ μέσον τῆς γῆς ὁρίζει, παρ' αὐτὸ τοῦτο διακεκαυμένη καλουμένη· ἡ δ' οἰκητή ἐστιν ἡ μέση τῆς θερινῆς καὶ χειμερινῆς, εὔκρατός τις οὖσα.

ΙΕ'. Περὶ σεισμῶν γῆς.

C Θαλῆς μὲν καὶ Δημόκριτος ὕδατι τὴν αἰτίαν τῶν σεισμῶν προσάπτουσιν.

1 κατὰ κύκλον λοξὸν R 5 ἀλλὰ τρεπτικῶς Eusebius ib. τροχοῦ δὲ Vossianus ib. D: ἐνιζωνισμένην 8 Δημόκριτος Eusebius ib. γῆν idem: γῆν φησὶν ὁ Δημόκριτος 11 Gal. 85 ib. γῆς idem: γῆς (καὶ) πόσαι αὐτῆς εἰσι ζῶναι 12 παντὸς idem: παντὸς οὐρανοῦ 13 ἀνταρκτικὴν] om. codd. 15 μέση] μὲν D 16 μέση — χειμερινῆς] glossema iudicat ad ἡ μέση (lin. 14) D 17 οὖσα] supplet ἡ δὲ ἀρκτικὴ καὶ ἀνταρκτικὴ ἀοίκητός ἐστιν ὑπὸ κρύους D. Malim ἡ δ' ἀρκτ. καὶ ἀνταρκτ. ἀοίκ. ψυχρὰ οὖσα 18 Gal. 86. Stob. 1, 36, 1

Οἱ δὲ Στωικοί φασι ʽσεισμός ἐστι τὸ ἐν τῇ γῇ ὑγρὸν εἰς ἀέρα διακρινόμενον καὶ ἐκπῖπτον’.

Ἀναξιμένης ξηρότητα καὶ ὑγρότητα τῆς γῆς αἰτίαν τῶν σεισμῶν, ὧν τὴν μὲν αὐχμοὶ γεννῶσι τὴν δ’ ἐπομβρίαι.

Ἀναξαγόρας ἀέρος ὑποδύσει τῇ μὲν πυκνότητι τῆς ἐπιφανείας προσπίπτοντος τῷ δ’ ἔκκρισιν λαβεῖν μὴ δύνασθαι τρόμῳ τὸ περιέχον κραδαίνοντος.

Ἀριστοτέλης διὰ τὴν τοῦ ψυχροῦ πανταχόθεν ἀντιπερίστασιν, κάτωθεν καὶ ἄνωθεν αὐτῇ περιστάντος· τὸ γὰρ θερμὸν ἀνωτέρω γενέσθαι σπεύδει ἅτε δὴ κοῦφον ὄν· διὰ τοῦτο, ἐν ἀπολήψει γινομένης τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως, τῇ σφηνώσει καὶ D *τοῖς ἀντελιγμοῖς διαταράττεσθαι.*

Μητρόδωρος μηδὲν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ σῶμα κινεῖσθαι, εἰ μή τις προώσειεν ἢ καθελκύσειε κατ’ ἐνέργειαν· διὸ μηδὲ τὴν γῆν, ἅτε δὴ κειμένην φυσικῶς, κινεῖσθαι, τόπους δέ τινας αὐτῆς νοσεῖν τοῖς σάλοις.

Παρμενίδης Δημόκριτος διὰ τὸ πανταχόθεν ἴσον ἀφεστῶσαν μένειν ἐπὶ τῆς ἰσορροπίας, οὐκ ἔχουσαν αἰτίαν δι’ ἣν δεῦρο μᾶλλον ἢ ἐκεῖσε ῥέψειεν ἄν· διὰ τοῦτο μόνον μὲν κραδαίνεσθαι μὴ κινεῖσθαι δέ.

Ἀναξιμένης διὰ τὸ πλάτος ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι.

3 *ὑγρότητα* Galenus: *ἀραιότητα* 10 *αὐτῇ*] sc. *τῇ γῇ*. Pro eo *αὐτοῦ* Galenus 14 *ἀνθελιγμοῖς* D 16 Duebnerus: *προσώσειεν* 18 *νοσεῖν τοῖς σάλοις* *: *νοσεῖν* (aut *νοστεῖν*) *τοῖς ἄλλοις*. Cf. p. 83 d. Arist. Thesmoph. 872: *ποντίῳ σάλῳ κάμνοντας*. H. l. *νοσεῖν τοῖς σάλοις* idem est ac *σαλεύεσθαι*

E Οἱ δέ φασιν ἐφ᾽ ὕδατος, καθάπερ τὰ πλαταμώδη καὶ σανιδώδη ἐπὶ τῶν ὑδάτων· διὰ τοῦτο κινεῖσθαι.

Πλάτων πάσης μὲν κινήσεως ἓξ εἶναι περιστάσεις, ἄνω καὶ κάτω, ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ θάτερα, ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν· κατ᾽ οὐδεμίαν δὲ τούτων ἐνδέχεσθαι τὴν γῆν κινεῖσθαι, ἐν τῷ πανταχόθεν κατωτάτην κειμένην· μένειν μὲν οὖν ἀκίνητον, μηδὲν ἔχουσαν ἐξαίρετον εἰς τὸ ῥέψαι μᾶλλον, τόπους δ᾽ αὐτῆς κατ᾽ ἀραιότητα σαλεύεσθαι.

Ἐπίκουρος ἐνδέχεσθαι μὲν ὑπὸ πάχους ἀέρος
F τοῦ ὑποκειμένου ὑδατώδους ὄντος ἀνακρουομένην αὐτὴν καὶ οἷον ὑποτυπτομένην κινεῖσθαι, ἐνδέχεσθαι δὲ καὶ σηραγγώδη τοῖς κατωτέρω μέρεσι καθεστῶσαν ὑπὸ τοῦ διασπειρομένου πνεύματος εἰς τὰς ἀντροειδεῖς κοιλότητας ἐμπίπτοντος σαλεύεσθαι.

ΙϚʹ. Περὶ θαλάσσης πῶς συνέστη καὶ πῶς ἐστι πικρά.

Ἀναξίμανδρος τὴν θάλασσάν φησιν εἶναι τῆς πρώτης ὑγρασίας λείψανον, ἧς τὸ μὲν πλεῖον μέρος ἀνεξήρανε τὸ πῦρ τὸ δ᾽ ὑπολειφθὲν διὰ τὴν ἔκκαυσιν μετέβαλεν.

Ἀναξαγόρας, τοῦ κατ᾽ ἀρχὴν λιμνάζοντος ὑγροῦ περικαέντος ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς περιφορᾶς καὶ τοῦ
897 λιπαροῦ ἐξατμισθέντος, εἰς ἁλυκίδα καὶ πικρίαν τὸ λοιπὸν ὑποστῆναι.

2 τοῦτο] τὸ κοῦφον R 7 κατωτάτω D ib. οὖν M 8 post μᾶλλον lacunam dedit Duebnerus 10 τοῦ ἀέρος τοῦ R 16 Gal. 87. Eus. 15, 59 22 κατ᾽ ἀρχὰς Eusebius 24 λιπαροῦ] λεπτομεροῦς Roeperus. Fortasse γλυκεροῦ cf.

Ἐμπεδοκλῆς ἱδρῶτα τῆς γῆς ἐκκαιομένης ὑπὸ τοῦ ἡλίου διὰ τὴν ἐπὶ τὸ πλεῖον πίλησιν.

Ἀντιφῶν ἱδρῶτα θερμοῦ, ἐξ οὗ τὸ περιλειφθὲν ὑγρὸν ἀπεκρίθη, τῷ καθεψηθῆναι παραλυκίσαν, ὅπερ ἐπὶ παντὸς ἱδρῶτος συμβαίνει.

Μητρόδωρος διὰ τὸ διηθεῖσθαι διὰ τῆς γῆς μετειληφέναι τοῦ περὶ αὐτὴν πάχους, καθάπερ τὰ διὰ τῆς τέφρας ὑλιζόμενα.

Οἱ ἀπὸ Πλάτωνος τοῦ στοιχειώδους ὕδατος τὸ μὲν ἐξ ἀέρος κατὰ περίψυξιν συνιστάμενον γλυκὺ γίνεσθαι, τὸ δ' ἀπὸ γῆς κατὰ περίκαυσιν καὶ ἐκπύρωσιν ἀναθυμιώμενον ἁλμυρόν.

ΙΖ'. Πῶς ἀμπώτιδες γίνονται καὶ πλήμμυραι. B

Ἀριστοτέλης Ἡρακλείδης ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὰ πλεῖστα τῶν πνευμάτων κινοῦντος καὶ συμπεριφέροντος· ὑφ' ὧν ἐμβαλλόντων μὲν προωθουμένην ἀνοιδεῖν τὴν Ἀτλαντικὴν θάλασσαν, καὶ κατασκευάζειν τὴν πλήμμυραν, καταληγόντων δ' ἀντιπερισπωμένην ὑποβαίνειν, ὅπερ εἶναι τὴν ἄμπωτιν.

Πυθέας ὁ Μασσαλιώτης τῇ πληρώσει τῆς σελήνης τὰς πλημμύρας γίνεσθαι τῇ δὲ μειώσει τὰς ἀμπώτιδας.

p. 627 d: τὸ μὲν οὖν γλυκὺ ῥαδίως ὁ ἥλιος ἐξάγει διὰ κουφότητα 2 ἐπὶ τὸ πλεῖον πίλησιν Duebnerus ex Eusebio: ἐπιπόλαιον πλῆσιν (aut πλύσιν). Fortasse ἐπιπόλαιον πρῆσιν 3 τοῦ θερμοῦ Eusebius 4 Eusebius: κατεψηθῆναι ib. παραλυκίσαν corrector Vossiani: παραλυκίσασα 6 διὰ τὸ διηθῆσαι Galenus 13 Gal. 88. Stob. Flor. ed. Mein. IV p. 244 17 Galenus: παρασκευάζειν

Πλάτων ἐπὶ τὴν αἰώραν φέρεται τῶν ὑδάτων· C εἶναι γάρ τινα αἰώραν διά τινος στομίου τρήματος περιφέρουσαν τὴν παλίρροιαν, ὑφ' ἧς ἀντικυμαίνεσθαι τὰ πελάγη.

Τίμαιος τοὺς ἐμβάλλοντας ποταμοὺς εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν διὰ τῆς Κελτικῆς ὀρεινῆς αἰτιᾶται, προωθοῦντας μὲν ταῖς ἐφόδοις καὶ πλήμμυραν ποιοῦντας ὑφέλκοντας δὲ ταῖς ἀναπαύλαις καὶ ἀμπώτιδας κατασκευάζοντας.

Σέλευκος ὁ μαθηματικὸς κινῶν καὶ οὗτος τὴν γῆν ἀντικόπτειν αὐτῆς τῇ δίνῃ φησὶ καὶ τῇ κινήσει τὴν περιστροφὴν τῆς σελήνης· τοῦ δὲ μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων ἀντιπερισπωμένου πνεύματος καὶ ἐμπίπτοντος εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, κατὰ λόγον αὐτῷ συγκυκᾶσθαι τὴν θάλασσαν.

ΙΗ'. Περὶ ἅλω.

D Ἡ δ' ἅλως οὑτωσὶν ἀποτελεῖται· μεταξὺ τῆς σελήνης ἤ τινος ἄλλου ἄστρου καὶ τῆς ὄψεως ἀὴρ παχὺς καὶ ὁμιχλώδης ἵσταται· εἶτ' ἐν τούτῳ τῆς ὄψεως κατακλωμένης καὶ εὐρυνομένης κᾆθ' οὕτω τῷ κύκλῳ τοῦ ἄστρου προσπιπτούσης κατὰ τὴν ἔξω περιφέρειαν, κύκλος δοκεῖ περὶ τὸ ἄστρον φαίνεσθαι· ὃς κύκλος φαινόμενος ἅλως καλεῖται, ὅτι ἐστὶν ἅλῳ προσεοικώς, ἐκεῖ δοκοῦντος τοῦ φάσματος γίνεσθαι, ἔνθα συνέπεσε τὸ πάθος τῆς ὄψεως.

2 στομίου] seclusit Beckius. ἐγγείου Stobaeus 3 τὴν Stobaeus 8 καὶ — ποιοῦντας et καὶ — κατασκευάζοντας om. Stobaeus, additamenta censet D 23 ὃς — προσεοικώς] ut Plutarchi parenthesin putat idem ib. ἅλῳ idem: ἅλω aut ἅλως 25 συνέπεσε R: νῦν ἔπεσε ib. πάθος R: πάχος

E

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περιωδευμένων δὲ τῶν τοῦ κόσμου μερῶν, διαβήσομαι πρὸς τὰ κατὰ μέρος.

Α'. Περὶ Νείλου ἀναβάσεως. F

Θαλῆς τοὺς ἐτησίας ἀνέμους οἴεται πνέοντας τῇ Αἰγύπτῳ ἀντιπροσώπους ἐπαίρειν τοῦ Νείλου τὸν ὄγκον διὰ τὸ τὰς ἐκροὰς αὐτοῦ τῇ παροιδήσει τοῦ ἀντιπαρήκοντος πελάγους ἀνακόπτεσθαι.

Εὐθυμένης ὁ Μασσαλιώτης ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἔξω θαλάσσης γλυκείας κατ' αὐτὸν οὔσης νομίζει πληροῦσθαι τὸν ποταμόν.

Ἀναξαγόρας ἐκ τῆς χιόνος τῆς ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ, τηκομένης μὲν τῷ θέρει ψυχομένης δὲ τῷ χειμῶνι.

Δημόκριτος, τῆς χιόνος τῆς ἐν τοῖς πρὸς ἄρκτον 898 *μέρεσιν ὑπὸ θερινὰς τροπὰς ἀναλυομένης τε καὶ διαχεομένης, νέφη μὲν ἐκ τῶν ἀτμῶν πιλοῦσθαι· τούτων δ' ἀπελαυνομένων πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τῶν ἐτησίων ἀνέμων, ἀποτελεῖσθαι ῥαγδαίους ὄμβρους, ὑφ' ὧν ἀναπίμπλασθαι τάς τε λίμνας καὶ τὸν Νεῖλον ποταμόν.*

Ἡρόδοτος ὁ συγγραφεὺς ἴσον μὲν ἐκ τῶν πηγῶν φέρεσθαι χειμῶνος καὶ θέρους, φαίνεσθαι δ' ἐλάττονα τοῦ χειμῶνος διὰ τὸ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ πλησίον ἰόντα τὸν ἥλιον τῆς Αἰγύπτου ἐξατμίζειν τὰ νάματα.

4 Gal. 89   5. 9 cf. Herod. 2, 20 sq   13 *μὲν* Galenus: *μὲν ἐν*   17 *συνελαυνομένων* idem   18 *Αἴγυπτον*] 'error est. scribendum erat *Αἰθιοπίαν*' D   21 *Ἡρόδοτος*] 2, 25 sq

B *Ἔφορος ὁ ἱστοριογράφος κατὰ θέρος φησὶν ἀναχαλᾶσθαι τὴν ὅλην Αἴγυπτον καὶ οἱονεὶ ἐξιδροῦν τὸ πολὺ νᾶμα· συνδίδωσι δ' αὐτῇ καὶ ἡ Ἀραβία καὶ ἡ Λιβύη παρὰ τὸ ἀραιὸν καὶ ὑπόψαμμον.*

Εὔδοξος τοὺς ἱερεῖς φησι λέγειν τὰ ὄμβρια τῶν ὑδάτων κατὰ τὴν ἀντιπερίστασιν τῶν ὡρῶν· ὅταν γὰρ ἡμῖν ᾖ θέρος τοῖς ὑπὸ τὸν θερινὸν τροπικὸν οἰκοῦσιν, τότε τοῖς ὑπὸ τὸν χειμερινὸν τροπικὸν ἀντοίκοις χειμών ἐστιν, ἐξ ὧν τὸ πλημμῦρον ὕδωρ καταρρήγνυται.

Β'. Περὶ ψυχῆς.

Θαλῆς ἀπεφήνατο πρῶτος τὴν ψυχὴν φύσιν ἀεικίνητον ἢ αὐτοκίνητον.

C *Πυθαγόρας ἀριθμὸν ἑαυτὸν κινοῦντα, τὸν δ' ἀριθμὸν ἀντὶ τοῦ νοῦ παραλαμβάνει.*

Πλάτων οὐσίαν νοητήν, ἐξ ἑαυτῆς κινητήν, κατ' ἀριθμὸν ἐναρμόνιον κινουμένην.

Ἀριστοτέλης ἐντελέχειαν πρώτην σώματος φυσικοῦ, ὀργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος· τὴν δ' ἐντελέχειαν ἀκουστέον ἀντὶ τῆς ἐνεργείας.

Δικαίαρχος ἁρμονίαν τῶν τεσσάρων στοιχείων.

Ἀσκληπιάδης ὁ ἰατρὸς συγγυμνασίαν τῶν αἰσθήσεων.

Γ'. Εἰ σῶμα ἡ ψυχὴ καὶ τίς ἡ οὐσία αὐτῆς.

Οὗτοι πάντες οἱ προτεταγμένοι ἀσώματον τὴν ψυχὴν ὑποτίθενται, φύσιν λέγοντες αὐτοκίνητον καὶ

6 *κατὰ* Roeperus: *καὶ* 7 *γὰρ* D: *παρ'* 11 Stob. 1, 49, 1 12 *φύσιν ἀεικίνητον*] *ἀκίνητον* Stobaeus 24 Stob. 1. 1. 26 *φύσιν* Corsinus: *φύσει*

οὐσίαν νοητὴν καὶ τοῦ φυσικοῦ ὀργανικοῦ ζωὴν ἔχοντος ἐντελέχειαν.

Οἱ δ' ἀπ' Ἀναξαγόρου ἀεροειδῆ ἔλεγόν τε καὶ D σῶμα.

Οἱ Στωικοὶ πνεῦμα θερμόν.

Δημόκριτος πυρῶδες σύγκριμα ἐκ τῶν λόγῳ θεωρητῶν, σφαιρικὰς μὲν ἐχόντων τὰς ἰδέας πυρίνην δὲ τὴν δύναμιν, ὅπερ σῶμα εἶναι.

Ἐπίκουρος κρᾶμα ἐκ τεσσάρων, ἐκ ποιοῦ πυρώδους, ἐκ ποιοῦ ἀερώδους, ἐκ ποιοῦ πνευματικοῦ· ἐκ τετάρτου τινὸς ἀκατονομάστου, ὃ ἦν αὐτῷ αἰσθητικόν.

Ἡράκλειτος τὴν μὲν τοῦ κόσμου ψυχὴν ἀναθυμίασιν ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ ὑγρῶν, τὴν δ' ἐν τοῖς ζῴοις ἀπὸ τῆς ἐκτὸς καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀναθυμιάσεως ὁμογενῆ.

Δ'. Περὶ μερῶν ψυχῆς. E

Πυθαγόρας Πλάτων κατὰ μὲν τὸν ἀνωτάτω λόγον διμερῆ τὴν ψυχήν, τὸ μὲν γὰρ ἔχει λογικὸν τὸ δ' ἄλογον· κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς καὶ ἀκριβὲς τριμερῆ, τὸ γὰρ ἄλογον διαιροῦσιν εἴς τε τὸ θυμικὸν καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν.

Οἱ Στωικοὶ ἐξ ὀκτὼ μερῶν φασι συνεστάναι, πέντε μὲν τῶν αἰσθητικῶν, ὁρατικοῦ ἀκουστικοῦ ὀσφραντικοῦ γευστικοῦ ἁπτικοῦ, ἕκτου δὲ φωνητικοῦ, ἑβδόμου δὲ σπερματικοῦ, ὀγδόου δ' αὐτοῦ τοῦ ἡγε- F

3 ἔλεγόν τε] ἔλεγον δὲ D 5 θερμόν] νοερόν, θερμὸν Stobaeus 17 Eus. 15, 60 ib. τῆς ψυχῆς Eusebius 19 ἔχειν idem 25 idem: ὀσφρητικοῦ 26 δὲ et δ' add. idem

μονικοῦ, ἀφ' οὗ ταῦτα πάντα ἐπιτέταται διὰ τῶν οἰκείων ὀργάνων προσφερῶς ταῖς τοῦ πολύποδος πλεκτάναις.

Δημόκριτος Ἐπίκουρος διμερῆ τὴν ψυχήν, τὸ μὲν λογικὸν ἔχουσαν ἐν τῷ θώρακι καθιδρυμένον, τὸ δ' ἄλογον καθ' ὅλην τὴν σύγκρισιν τοῦ σώματος διεσπαρμένον.

Ὁ δὲ Δημόκριτος πάντα μετέχειν φησὶ ψυχῆς ποιᾶς, καὶ τὰ νεκρὰ τῶν σωμάτων· διότι ἀεὶ διαφανῶς τινος θερμοῦ καὶ αἰσθητικοῦ μετέχει, τοῦ πλείονος διαπνεομένου.

899 *Ε'. Τί τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικὸν καὶ ἐν τίνι ἐστίν.*

Πλάτων Δημόκριτος ἐν ὅλῃ τῇ κεφαλῇ.

Στράτων ἐν μεσοφρύῳ.

Ἐρασίστρατος περὶ τὴν μήνιγγα τοῦ ἐγκεφάλου, ἣν ἐπικρανίδα λέγει.

Ἡρόφιλος ἐν τῇ τοῦ ἐγκεφάλου κοιλίᾳ, ἥτις ἐστὶ καὶ βάσις.

Παρμενίδης ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι καὶ Ἐπίκουρος.

Οἱ Στωικοὶ πάντες ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ἢ τῷ περὶ τὴν καρδίαν πνεύματι.

Διογένης ἐν τῇ ἀρτηριακῇ κοιλίᾳ τῆς καρδίας, ἥτις ἐστὶ καὶ πνευματική.

Ἐμπεδοκλῆς ἐν τῇ τοῦ αἵματος συστάσει.

Οἱ δ' ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς καρδίας, οἱ δ' ἐν
B *τῷ περικαρδίῳ ὑμένι, οἱ δ' ἐν τῷ διαφράγματι.*

1 Zellerus coll. p. 899 d: *ἐπιτέτακται* 8 *φύσει* Eusebius 12 Eus. 15, 61, 1—10 20 *ἢ τῷ — πνεύματι*] om. idem

τῶν νεωτέρων τινὲς διήκειν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι τοῦ διαφράγματος.

Πυθαγόρας τὸ μὲν ζωτικὸν περὶ τὴν καρδίαν, τὸ δὲ λογικὸν καὶ νοερὸν περὶ τὴν κεφαλήν.

ϛʹ. Περὶ κινήσεως ψυχῆς.

Πλάτων ἀεικίνητον μὲν τὴν ψυχήν, τὸν δὲ νοῦν ἀκίνητον πάσης μεταβατικῆς κινήσεως.

Ἀριστοτέλης ἀκίνητον τὴν ψυχὴν πάσης κινήσεως προηγουμένην, τῆς δὲ κατὰ συμβεβηκὸς μετέχειν καθάπερ τὰ εἴδη τῶν σωμάτων.

Ζʹ. Περὶ ἀφθαρσίας ψυχῆς.

Πυθαγόρας Πλάτων ἄφθαρτον εἶναι τὴν ψυχήν. C
** *ἐξιοῦσαν γὰρ εἰς τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν ἀναχωρεῖν πρὸς τὸ ὁμογενές.*

Οἱ Στωικοὶ ἐξιοῦσαν ἐκ τῶν σωμάτων ὑποφέρεσθαι ** *τὴν μὲν ἀσθενεστέραν ἅμα τοῖς συγκρίμασι γίνεσθαι, ταύτην δ' εἶναι τῶν ἀπαιδεύτων· τὴν δ' ἰσχυροτέραν, οἵα ἐστὶ περὶ τοὺς σοφούς, καὶ μέχρι τῆς ἐκπυρώσεως.*

Δημόκριτος Ἐπίκουρος φθαρτὴν τῷ σώματι συνδιαφθειρομένην.

5 Stob. 1, 49, 7b   13 supplendum vid. *Ἡράκλειτος μεθίστασθαι τὴν ψυχήν*, quae verba propter superius *τὴν ψυχὴν* exciderint   15 *ὑποφέρεσθαι*] ad Theodoreti (5, 23) exemplar supplet D ita: *οὔπω φθείρεσθαι ⟨ἀλλ' ἐπιδιαμένειν τινὰς χρόνους καθ' αὑτήν. καὶ⟩ τὴν μὲν ἀσθενεστέραν ⟨ἐπ ὀλίγον⟩ ταύτην δὲ εἶναι τῶν ἀπαιδεύτων* cett. Malim *ὑποφέρεσθαι [THN ψυχὴν χρόνον τινὰ καθ' ἑαυτήν, καὶ] THN μὲν ἀσθεν. ἅμα κέ.* Unde lacunam signavi   16 *τοῖς συγκρίμασι*] *τῷ σώματι* M. *τοῖς σώμασι* D qui verba *ἅμα — γίνεσθαι* ab hoc loco aliena putat

Πυθαγόρας Πλάτων τὸ μὲν λογικὸν ἄφθαρτον· καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν οὐ θεὸν ἀλλ' ἔργον τοῦ ἀιδίου θεοῦ ὑπάρχειν· τὸ δ' ἄλογον φθαρτόν.

Η'. Περὶ αἰσθήσεων καὶ αἰσθητῶν.

Οἱ Στωικοὶ ὁρίζονται οὕτως τὴν αἴσθησιν· D *'αἴσθησίς ἐστιν ἀντίληψις δι' αἰσθητηρίου ἢ κατάληψις.' πολλαχῶς δὲ λέγεται ἡ αἴσθησις· ἥ τε γὰρ ἕξις καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ φαντασία ἡ καταληπτικὴ δι' αἰσθητηρίου γίνονται, καὶ αὐτὸ τὸ ἡγεμονικόν, ἀφ' οὗ συνίσταται. πάλιν δ' αἰσθητήρια λέγεται πνεύματα νοερὰ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπὶ τὰ ὄργανα τεταμένα.*

Ἐπίκουρος· τὸ μόριόν ἐστιν ἡ αἴσθησις ἥτις ἐστὶν ἡ δύναμις, καὶ τὸ ἐπαίσθημα ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐνέργημα· ὥστε διχῶς παρ' αὐτῷ λέγεσθαι αἴσθησιν μὲν τὴν δύναμιν αἰσθητὸν δὲ τὸ ἐνέργημα.

E *Πλάτων τὴν αἴσθησιν ἀποφαίνεται ψυχῆς καὶ σώματος κοινωνίαν πρὸς τὰ ἐκτός· ἡ μὲν γὰρ δύναμις ψυχῆς τὸ δ' ὄργανον σώματος· ἄμφω δὲ διὰ φαντασίας ἀντιληπτικὰ τῶν ἔξωθεν γίνεται.*

2 *καὶ γὰρ — ὑπάρχειν*] post *φθαρτόν* poni vult R ib. *οὐ θεὸν ἀλλ'*] *ἀθάνατον* D. Malim *οὐ θνητὴν ἀλλ'* 4 Gal. 90. Stob. 1, 50, 1 6 *δι'* Stobaeus 10 *τὸ ἡγεμονικὸν* Galenus: *τὸ ὄγδοον ἡγεμονικὸν* libri. *ὄγδοον* ortum esse vid. ex littera *η* (vocis *ἡγεμονικὸν*) = *ὄγδοον*. Ceterum fort. corrigendum ita: *καὶ αὐτὸ τὸ ἡγεμονικόν, ἀφ' οὗ συνίσταται* [*ΠΑσα αἴσθησις*]. *ΠΑλιν αἴσθη*[*σις καὶ τὰ αἰσθη*]*τήρια λέγεται καὶ πνεῦμα νοερὸν — τεταμένον*, quae in *πνεύματα νοερὰ — τεταμένα* mutata sunt, postquam subiectum fuit *αἰσθητήρια* ib. *συνίσταται*] cf. p. 334, 1 et Theodoret. 5, 20 14 *ὅπερ*] Damascenus (vid. Stob. Flor. ed. Mein. IV p. 232): *ὅθεν* 20 *φαντασίας* Stobaeus: *φαντασίαν*

Λεύκιππος Δημόκριτος τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν νόησιν γίνεσθαι, εἰδώλων ἔξωθεν προσιόντων· μηδενὶ γὰρ ἐπιβάλλειν μηδετέραν χωρὶς τοῦ προσπίπτοντος εἰδώλου.

Θʹ. Εἰ ἀληθεῖς αἱ αἰσθήσεις καὶ αἱ φαντασίαι. F

Οἱ Στωικοὶ τὰς μὲν αἰσθήσεις ἀληθεῖς, τῶν δὲ φαντασιῶν τὰς μὲν ἀληθεῖς τὰς δὲ ψευδεῖς.

Ἐπίκουρος πᾶσαν αἴσθησιν καὶ πᾶσαν φαντασίαν ἀληθῆ, τῶν δὲ δοξῶν τὰς μὲν ἀληθεῖς τὰς δὲ ψευδεῖς· καὶ ἡ μὲν αἴσθησις μοναχῶς ψευδοποιεῖται κατὰ τὰ νοητά, ἡ δὲ φαντασία διχῶς· καὶ γὰρ αἰσθητῶν ἔστι φαντασία καὶ νοητῶν.

Ἐμπεδοκλῆς Ἡρακλείδης παρὰ τὰς συμμετρίας τῶν πόρων τὰς κατὰ μέρος αἰσθήσεις γίνεσθαι, τοῦ οἰκείου τῶν αἰσθητῶν ἑκάστῃ ἁρμόζοντος.

Ιʹ. Πόσαι εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις. 900

Οἱ Στωικοὶ πέντε τὰς εἰδικὰς αἰσθήσεις, ὅρασιν ἀκοὴν ὄσφρησιν γεῦσιν ἁφήν.

Ἀριστοτέλης ἕκτην μὲν οὐ λέγει, κοινὴν δ' αἴσθησιν τὴν τῶν συνθέτων εἰδῶν κριτικήν, εἰς ἣν πᾶσαι συμβάλλουσιν αἱ ἁπλαῖ τὰς ἰδίας ἑκάστη φαντασίας· ἐν ᾗ τὸ μεταβατικὸν ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον, οἱονεὶ σχήματος καὶ κινήσεως, δείκνυται.

Δημόκριτος πλείους εἶναι αἰσθήσεις, περὶ τὰ ἄλογα ζῷα καὶ περὶ τοὺς σοφοὺς καὶ περὶ τοὺς θεούς.

5 Gal. 91 11 κατὰ τὰ *: τὰ κατὰ τὰ aut τὰ κατὰ 15 ἑκάστου ἑκάστῃ Stobaeus 16 Stob. 1, 51, 2 23 δείκνυται] om. Stobaeus

ΙΑ'. Πῶς γίνεται ἡ αἴσθησις καὶ ἡ ἔννοια καὶ ὁ κατὰ ἐνδιάθεσιν λόγος.

B *Οἱ Στωικοί φασιν· ὅταν γεννηθῇ ὁ ἄνθρωπος, ἔχει τὸ ἡγεμονικὸν μέρος τῆς ψυχῆς ὥσπερ χάρτην εὐεργὸν εἰς ἀπογραφήν. εἰς τοῦτο μίαν ἑκάστην τῶν ἐννοιῶν ἐναπογράφεται. πρῶτος δ' ὁ τῆς ἀναγραφῆς τρόπος ὁ διὰ τῶν αἰσθήσεων· αἰσθανόμενοι γάρ τινος οἷον λευκοῦ, ἀπελθόντος αὐτοῦ μνήμην ἔχουσιν· ὅταν δ' ὁμοειδεῖς πολλαὶ μνῆμαι γένωνται, τότε φαμὲν ἔχειν ἐμπειρίαν· ἐμπειρία γάρ ἐστι τὸ τῶν ὁμοειδῶν πλῆθος. τῶν δ' ἐννοιῶν αἱ μὲν φυσικῶς γίνονται κατὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους καὶ ἀνεπιτεχνήτως, αἱ δ' ἤδη δι' ἡμετέρας διδασκαλίας*
C *καὶ ἐπιμελείας· αὗται μὲν οὖν ἔννοιαι καλοῦνται μόνον, ἐκεῖναι δὲ καὶ προλήψεις. ὁ δὲ λόγος, καθ' ὃν προσαγορευόμεθα λογικοί, ἐκ τῶν προλήψεων συμπληροῦσθαι λέγεται κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα. ἔστι δ' ἐννόημα φάντασμα διανοίας λογικοῦ ζῴου· τὸ γὰρ φάντασμα, ἐπειδὰν λογικῇ προσπίπτῃ ψυχῇ, τότε ἐννόημα καλεῖται, εἰληφὸς τοὔνομα παρὰ τοῦ νοῦ. διόπερ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις οὐ προσπίπτει φαν-*

1 Gal. 92   2 W: *διάθεσιν*   4 *χάρτην* Galenus: *χαρτίον* aut *χάρτης*   5 *εὐεργὸν* * (*εὔεργον* D): *ἐνεργόν*. Cf. Clem. Strom. p. 874 Pott.: *προγυμναστέον ποικίλως τὴν ψυχήν, ἵνα εὐεργὸς γένηται πρὸς τὴν τῆς γνώσεως παραδοχήν*   7 *αἰσθόμενοι* D   11 *ὁμοειδῶν*] add. *φαντασιῶν* Galenus   ib. idem: *φυσικαὶ*   15 *μόναι* codd.   ib. *καὶ*] del. R   17 *τὴν πρώτην*] *τὴν δευτέραν* Ritter-Preller   18 *δ' ἐννόημα* D: *δὲ νόημα*   20 Galenus: *τὸν νοῦν*   21 *οὐ*] *ὅσα* D ex Galeno   ib. *φαντάσματα — ἡμῖν γε*] om. D cum Galeno

τάσματα· ὅσα δὲ καὶ τοῖς θεοῖς καὶ ἡμῖν γε ταῦτα φαντάσματα μόνον ἐστίν· ὅσα δ' ἡμῖν, ταῦτα καὶ φαντάσματα κατὰ γένος καὶ ἐννοήματα κατ' εἶδος· D ὥσπερ τὰ δηνάρια καὶ οἱ στατῆρες, αὐτὰ μὲν καθ' αὑτὰ ὑπάρχει δηνάρια καὶ στατῆρες· ἐὰν δ' εἰς πλοίων δοθῇ μίσθωσιν, τηνικαῦτα πρὸς τῷ δηνάρια εἶναι καὶ ναῦλα λέγεται.

ΙΒ'. Τίνι διαφέρει φαντασία φανταστὸν φανταστικὸν φάντασμα.

Χρύσιππος διαφέρειν ἀλλήλων φησὶ τέτταρα ταῦτα. φαντασία μὲν οὖν ἐστι πάθος ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενον, ἐνδεικνύμενον ἐν αὑτῷ καὶ τὸ πεποιηκός· οἷον, ἐπειδὰν δι' ὄψεως θεωρῶμεν τὸ λευκόν, E ἔστι πάθος τὸ ἐγγεγενημένον διὰ τῆς ὁράσεως ἐν τῇ ψυχῇ· καὶ κατὰ τοῦτο τὸ πάθος εἰπεῖν ἔχομεν, ὅτι ὑπόκειται λευκὸν κινοῦν ἡμᾶς. ὁμοίως καὶ διὰ τῆς ἁφῆς καὶ τῆς ὀσφρήσεως. εἴρηται δ' ἡ φαντασία ἀπὸ τοῦ φωτός· καθάπερ γὰρ τὸ φῶς αὑτὸ δείκνυσι καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα, καὶ ἡ φαντασία δείκνυσιν ἑαυτὴν καὶ τὸ πεποιηκὸς αὐτήν. φανταστὸν δὲ τὸ ποιοῦν τὴν φαντασίαν· οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ ψυχρόν, καὶ πᾶν ὅ τι ἂν δύνηται κινεῖν τὴν ψυχήν, τοῦτ' ἔστι φανταστόν. φανταστικὸν δ' ἐστὶ διάκενος ἑλκυσμός, πάθος ἐν τῇ ψυχῇ ἀπ' οὐδενὸς φανταστοῦ γινόμενον· καθάπερ ἐπὶ τοῦ F

2 ὅσα δ' ἡμῖν] add. καὶ τοῖς θεοῖς idem cum eodem 5 καὶ] om. codd. 8 Gal. 93 12 D: ἐν αὑτῷ 13 τὸ] τι R 15 κατὰ W ib. τὸ] del. R 16 διὰ] ἐπὶ W, sed cf. lin. 14 18 αὐτὸ codd.

σκιαμαχοῦντος καὶ κενοῖς ἐπιφέροντος τὰς χεῖρας· τῇ γὰρ φαντασίᾳ ὑπόκειταί τι φανταστόν, τῷ δὲ φανταστικῷ οὐδέν. φάντασμα δ' ἐστίν, ἐφ' ὃ ἑλκόμεθα κατὰ τὸν φανταστικὸν διάκενον ἑλκυσμόν· ταῦτα δὲ γίνεται ἐπὶ τῶν μελαγχολώντων καὶ μεμηνότων. ὁ γοῦν τραγικὸς Ὀρέστης, ὅταν λέγῃ

'ὦ μῆτερ, ἱκετεύω σε, μὴ 'πίσειέ μοι
τὰς αἱματωποὺς καὶ δρακοντώδεις κόρας·
901 αὗται γάρ, αὗται πλησίον θρώσκουσί μου·'

λέγει μὲν αὐτὰ ὡς μεμηνὼς ὁρᾷ δ' οὐδέν, ἀλλὰ δοκεῖ μόνον· διὸ καί φησιν αὐτῷ Ἠλέκτρα

'μέν', ὦ ταλαίπωρ', ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις·
ὁρᾷς γὰρ οὐδὲν ὧν δοκεῖς σάφ' εἰδέναι,'

ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ Θεοκλύμενος.

ΙΓ'. Περὶ ὁράσεως καὶ πῶς ὁρῶμεν.

Δημόκριτος Ἐπίκουρος κατ' εἰδώλων εἰσκρίσεις
B ᾤοντο τὸ ὁρατικὸν συμβαίνειν, καὶ κατά τινων ἀκτίνων ἔκκρισιν μετὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἔνστασιν πάλιν ὑποστρεφουσῶν πρὸς τὴν ὄψιν.

Ἐμπεδοκλῆς τοῖς εἰδώλοις τὰς ἀκτῖνας ἀνέμιξε, προσαγορεύσας τὸ γιγνόμενον ἀκτινείδωλον συνθέτως.

1 *κενοῖς* R: *κενὰς* 7 Eur. Or. 255 14 *Ὁμήρῳ*] *υ* 350 15 Gal. 94. Stob. 1, 52, 1 16 *εἴσκρισιν οἴονται* Stobaeus, Galenus 17 *συμβαίνειν*] add. *πάθος* Damascenus p. 172 18 *ἔκκρισιν* D: *εἴσκρισιν* 21 *ἀκτινείδωλον* D cum Meinekio: *ἀκτῖνας εἰδώλου* libri. *ἀκτίν' εἰδώλων* Damascenus

Ἵππαρχος ἀκτῖνάς φησιν ἀφ' ἑκατέρου τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτεινομένας τοῖς πέρασιν αὐτῶν οἷον χειρῶν ἐπαφαῖς περικαθαπτούσας τοῖς ἐκτὸς σώμασι τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν πρὸς τὸ ὁρατικὸν ἀποδιδόναι.

Πλάτων κατὰ συναύγειαν, τοῦ μὲν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν φωτὸς ἐπὶ ποσὸν ἀπορρέοντος εἰς τὸν ὁμογενῆ ἀέρα, τοῦ δ' ἀπὸ τῶν σωμάτων φερομένου, τοῦ δὲ περὶ τὸν μεταξὺ ἀέρα εὐδιάχυτον ὄντα καὶ C εὔτρεπτον συνεκτεινομένου τῷ πυρώδει τῆς ὄψεως. αὕτη λέγεται Πλατωνικὴ συναύγεια.

ΙΔ'. Περὶ κατοπτρικῶν ἐμφάσεων.

Ἐμπεδοκλῆς κατ' ἀπορροίας τὰς συνισταμένας μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κατόπτρου τελειουμένας δ' ὑπὸ τοῦ ἐκκρινομένου ἐκ τοῦ κατόπτρου πυρώδους καὶ τὸν προκείμενον ἀέρα, εἰς ὃν φέρεται τὰ ῥεύματα, συμμεταφέροντος.

Δημόκριτος Ἐπίκουρος τὰς κατοπτρικὰς ἐμφάσεις γίνεσθαι κατ' εἰδώλων ὑποστάσεις, ἅτινα φέρεσθαι μὲν ἀφ' ἡμῶν συνίστασθαι δ' ἐπὶ τοῦ κατόπτρου κατ' ἀντιπεριστροφήν.

Οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου κατ' ἀντανακλάσεις τῆς ὄψεως· D φέρεσθαι μὲν γὰρ τὴν ὄψιν τεταμένην ὡς ἐπὶ τὸν

1 Galenus et Damascenus: ἑκατέρων 2 αὑτῶν D: αὐτῶν 3 Damascenus: περικαθαπτούσαις 7 ἀντιφερομένου Stobaeus 8 τοῦ δὲ περὶ τὸν idem: ἀπορρεῖν· τὸν δὲ 9 συνεκτεινομένου W ex Nemesio: συνεκτείνοντος 11 Gal. 95. Stob. Flor. IV p. 174 13 μὲν] hic habet Damascenus, in libris est ante τὰς ib. τελειουμένας] πιλουμένας idem 16 συντρέφοντος idem 18 ὑποστάσεις] ἐνστάσεις Meinekius 20 ἀντεπιστροφήν Damasc. l. l.

χαλκόν, ἐντυχοῦσαν δὲ πυκνῷ καὶ λείῳ πληχθεῖσαν ὑποστρέφειν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτήν, ὅμοιόν τι πάσχουσαν τῇ ἐκτάσει τῆς χειρὸς καὶ τῇ ἐπὶ τὸν ὦμον ἀντεπιστροφῇ.

Δύναταί τις πᾶσι τούτοις τοῖς κεφαλαίοις χρῆσθαι ἐπὶ τοῦ πῶς ὁρῶμεν.

ΙΕ'. Εἰ ὁρατὸν τὸ σκότος.

Οἱ Στωικοὶ ὁρατὸν εἶναι τὸ σκότος· ἐκ γὰρ τῆς ὁράσεως προχεῖσθαί τινα εἰς αὐτὸ αὐγήν· καὶ οὐ ψεύδεται ἡ ὅρασις, βλέπεται γὰρ ταῖς ἀληθείαις, ὅτι ἔστι σκότος.

Χρύσιππος κατὰ τὴν συνέντασιν τοῦ μεταξὺ E ἀέρος ὁρᾶν ἡμᾶς, νυγέντος μὲν ὑπὸ τοῦ ὁρατικοῦ πνεύματος, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῆς κόρης διήκει, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸν περικείμενον ἀέρα ἐπιβολὴν ἐντείνοντος αὐτὸν κωνοειδῶς, ὅταν ᾖ ὁμογενὴς ὁ ἀήρ. προχέονται δ' ἐκ τῆς ὄψεως ἀκτῖνες πύριναι, οὐχὶ μέλαιναι καὶ ὁμιχλώδεις· διόπερ ὁρατὸν εἶναι τὸ σκότος.

ΙϚ'. Περὶ ἀκοῆς.

F Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἀκοὴν γίνεσθαι κατὰ πρόσπτωσιν πνεύματος τῷ χονδρώδει, ὅπερ φησὶν ἐξηρτῆσθαι ἐντὸς τοῦ ὠτὸς κώδωνος δίκην αἰωρούμενον καὶ τυπτόμενον.

1 *ἐντυχοῦσαν* Galenus cum Damasceno: *στείχουσαν* 7 Gal. 96. Stob. Flor. l. l. 5 *δύναταί τις — ὁρῶμεν*] additamentum mihi videtur 9 R ex Damasceno: *περικεῖσθαι* 15 *κατὰ* M ex eodem: *μετὰ* ib. D ex eodem: *παρακείμενον* cf. p. 902 e 20 Gal. 97. Stob. Flor. IV p. 238 22 *χονδρώδει* Galenus: *χρονιώδει*

Ἀλκμαίων ἀκούειν ἡμᾶς τῷ κενῷ τῷ ἐντὸς τοῦ ὠτός· τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ διηχοῦν κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐμβολήν· πάντα γὰρ τὰ κενὰ ἠχεῖ.

Διογένης, τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρος ὑπὸ τῆς φωνῆς τυπτομένου καὶ κινουμένου.

Πλάτων καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ πλήττεσθαι τὸν ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρα· τοῦτον δ' ἀνακλᾶσθαι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν καὶ γίνεσθαι τῆς ἀκοῆς τὴν αἴσθησιν.

ΙΖ'. Περὶ ὀσφρήσεως. 902

Ἀλκμαίων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἶναι τὸ ἡγεμονικόν· τούτῳ οὖν ὀσφραίνεσθαι ἕλκοντι διὰ τῶν ἀναπνοῶν τὰς ὀσμάς.

Ἐμπεδοκλῆς ταῖς ἀναπνοαῖς ταῖς ἀπὸ τοῦ πνεύμονος συνεισκρίνεσθαι τὴν ὀδμήν· ὅταν γοῦν ἡ ἀναπνοὴ βαρεῖα γίνηται, κατὰ τραχύτητα μὴ συναισθάνεσθαι, ὡς ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων.

ΙΗ'. Περὶ γεύσεως.

Ἀλκμαίων τῷ ὑγρῷ καὶ τῷ χλιαρῷ τῷ ἐν τῇ B
γλώττῃ πρὸς τῇ μαλακότητι διακρίνεσθαι τοὺς χυμούς.

Διογένης τῇ ἀραιότητι τῆς γλώττης καὶ τῇ μαλακότητι καὶ διὰ τὸ συνάπτειν τὰς ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς αὐτὴν φλέβας διαχεῖσθαι τοὺς χυμοὺς ἑλκομένους ἐπὶ τὴν αἴσθησιν καὶ τὸ ἡγεμονικόν, καθάπερ ἀπὸ σπογγιᾶς.

3 εἰσβολὴν Galenus, Stobaeus 7 idem: τὰ ἡγεμονικὰ 9 Gal. 98 14 ὀσμήν Damascenus 15 συναισθέσθαι aut αἰσθάνεσθαι libri 17 Gal. 99

ΙΘ΄. Περὶ φωνῆς.

Πλάτων τὴν φωνὴν ὁρίζεται πνεῦμα διὰ στόματος ἀπὸ διανοίας ἠγμένον καὶ πληγὴν ὑπὸ ἀέρος δι᾽ ὤτων καὶ ἐγκεφάλου καὶ αἵματος μέχρι ψυχῆς C *διαδιδομένην. λέγεται δὲ καὶ καταχρηστικῶς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῴων φωνὴ καὶ τῶν ἀψύχων, ὡς χρεμετισμοὶ καὶ ψόφοι· κυρίως δὲ φωνὴ ἡ ἔναρθρός ἐστιν, ὡς φωτίζουσα τὸ νοούμενον.*

Ἐπίκουρος τὴν φωνὴν εἶναι ῥεῦμα ἐκπεμπόμενον ἀπὸ τῶν φωνούντων ἢ ἠχούντων ἢ ψοφούντων· τοῦτο δὲ τὸ ῥεῦμα εἰς ὁμοιοσχήμονα θρύπτεσθαι θραύσματα· ὁμοιοσχήμονα δὲ λέγεται τὰ στρογγύλα τοῖς στρογγύλοις καὶ σκαληνὰ καὶ τρίγωνα τοῖς ὁμοιογενέσι· τούτων δ᾽ ἐμπιπτόντων ταῖς ἀκοαῖς, ἀποτελεῖσθαι τὴν αἴσθησιν τῆς φωνῆς· φανερὸν δὲ τοῦτο γίνεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσκῶν ἐκρεόντων καὶ τῶν ἐμφυσώντων κναφέων τοῖς ἱματίοις.

D *Δημόκριτος καὶ τὸν ἀέρα φησὶν εἰς ὁμοιοσχήμονα θρύπτεσθαι σώματα καὶ συγκαλινδεῖσθαι τοῖς ἐκ τῆς φωνῆς θραύσμασι· ‘κολοιὸς γὰρ παρὰ κολοιὸν ἱζάνει’ καί*

‘ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον.’

καὶ γὰρ ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς αἱ ὅμοιαι ψῆφοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους ὁρῶνται, κατ᾽ ἄλλο μὲν αἱ σφαιροειδεῖς κατ᾽ ἄλλο δ᾽ αἱ ἐπιμήκεις· καὶ ἐπὶ τῶν

1 Gal. 100. Stob. 1, 57 3 *προηγμένον καὶ πληγῇ — διαδιδόμενον* R 9 *ῥεῦμα*] ‘i. e. *ῥεῦμ᾽ ἀτόμων* Democriti ap. Gell. 5, 15’ D 22 Hom. ρ 218 24 *ἄλλον — ἄλλον* R

κοσκινευόντων δ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναλίζεται τὰ ὁμοιοσχήμονα, ὥστε χωρὶς εἶναι τοὺς κυάμους καὶ ἐρε- E
βίνθους. ἔχοι δ' ἄν τις πρὸς τούτους εἰπεῖν, πῶς ὀλίγα θραύσματα πνεύματος μυρίανδρον ἐκπληροῖ θέατρον;

Οἱ δὲ Στωικοί φασι τὸν ἀέρα μὴ συγκεῖσθαι ἐκ θραυσμάτων, ἀλλὰ συνεχῆ εἶναι, δι' ὅλου μηδὲν κενὸν ἔχοντα· ἐπειδὰν δὲ πληγῇ πνεύματι, κυματοῦται κατὰ κύκλους ὀρθοὺς εἰς ἄπειρον, ἕως πληρώσῃ τὸν περικείμενον ἀέρα, ὡς ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας τῆς πληγείσης λίθῳ· καὶ αὕτη μὲν κυκλικῶς κινεῖται ὁ δ' ἀὴρ σφαιρικῶς.

Ἀναξαγόρας τὴν φωνὴν γίνεσθαι πνεύματος ἀντιπεσόντος μὲν στερεμνίῳ ἀέρι, τῇ δ' ὑποστροφῇ τῆς πλήξεως μέχρι τῶν ἀκοῶν προσενεχθέντος· καθὸ F
καὶ τὴν λεγομένην ἠχὼ γίνεσθαι.

Κ'. Εἰ ἀσώματος ἡ φωνὴ καὶ πῶς ἠχὼ γίνεται.

Πυθαγόρας Πλάτων Ἀριστοτέλης ἀσώματον· οὐ γὰρ τὸν ἀέρα, ἀλλὰ τὸ σχῆμα τὸ περὶ τὸν ἀέρα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν κατὰ ποιὰν πλῆξιν γίνεσθαι φωνήν· πᾶσα δ' ἐπιφάνεια ἀσώματος. συγκινεῖται μὲν γὰρ τοῖς σώμασιν αὐτὴ δ' ἀσώματος πάντως καθέστηκεν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς καμπτομένης ῥάβδου ἡ μὲν ἐπιφάνεια οὐδὲν πάσχει ἡ δ' ὕλη ἐστὶν ἡ καμπτομένη.

Οἱ δὲ Στωικοὶ σῶμα τὴν φωνήν· πᾶν γὰρ τὸ

7 εἶναι om. codd. 9 ὀρθοὺς] om. Galenus 11 καὶ] ἀλλ' R 17 Gal. 101

δρῶν ἢ καὶ ποιοῦν σῶμα, ἡ δὲ φωνὴ ποιεῖ καὶ
δρᾷ· ἀκούομεν γὰρ αὐτῆς καὶ αἰσθανόμεθα προσ-
903 πιπτούσης τῇ ἀκοῇ καὶ ἐκτυπούσης καθάπερ
δακτυλίου εἰς κηρόν. ἔτι πᾶν τὸ κινοῦν καὶ ἐνοχλοῦν σῶμά ἐστι, κινεῖ δ' ἡμᾶς ἡ εὐμουσία ἐνοχλεῖ δ' ἡ ἀμουσία. ἔτι πᾶν τὸ κινούμενον σῶμά ἐστι· κινεῖται δ' ἡ φωνὴ καὶ προσπίπτει εἰς τοὺς λείους τόπους καὶ ἀντανακλᾶται, καθάπερ ἐπὶ τῆς σφαίρας τῆς βαλλομένης εἰς τοῖχον· ἐν γοῦν ταῖς κατ' Αἴγυπτον πυραμίσιν ἔνδον μία φωνὴ ῥηγνυμένη τέτταρας ἢ καὶ πέντε ἤχους ἀπεργάζεται.

ΚΑ'. Πόθεν αἰσθητικὴ γίνεται ἡ ψυχὴ καὶ τί αὐτῆς τὸ ἡγεμονικόν.

Οἱ Στωικοί φασιν εἶναι τῆς ψυχῆς ἀνώτατον μέρος τὸ ἡγεμονικὸν τὸ ποιοῦν τὰς φαντασίας καὶ
B συγκαταθέσεις καὶ αἰσθήσεις καὶ ὁρμάς· καὶ τοῦτο
λογισμὸν καλοῦσιν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἑπτὰ μέρη ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἐκπεφυκότα καὶ ἐκτεινόμενα εἰς τὸ σῶμα, καθάπερ αἱ ἀπὸ τοῦ πολύποδος πλεκτάναι· τῶν δ' ἑπτὰ μερῶν τῆς ψυχῆς πέντε μέν εἰσι τὰ αἰσθητήρια, ὅρασις ὄσφρησις ἀκοὴ γεῦσις καὶ ἁφή· ὧν ἡ μὲν ὅρασίς ἐστι πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρις ὀφθαλμῶν, ἀκοὴ δὲ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρις ὤτων, ὄσφρησις δὲ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι

1 δρῶν idem: δρώμενον ib. ἢ καὶ δρᾷ R 11 ἠχοὺς D 12 Gal. 102 24 τοῦ] om. codd.

μυκτήρων, γεῦσις δὲ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ C ἡγεμονικοῦ μέχρι γλώττης, ἁφὴ δὲ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρις ἐπιφανείας εἰς θίξιν εὐαίσθητον τῶν προσπιπτόντων. τῶν δὲ λοιπῶν τὸ μὲν λέγεται σπέρμα, ὅπερ καὶ αὐτὸ πνεῦμά ἐστι διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι τῶν παραστατῶν· τὸ δέ 'φωνᾶεν' ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος εἰρημένον, ὃ καὶ φωνὴν καλοῦσιν, ἐστὶ πνεῦμα διατεῖνον ἀπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ μέχρι φάρυγγος καὶ γλώττης καὶ τῶν οἰκείων ὀργάνων. αὐτὸ δὲ τὸ ἡγεμονικὸν ὥσπερ ἐν κόσμῳ κατοικεῖ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σφαιροειδεῖ κεφαλῇ.

ΚΒʹ. Περὶ ἀναπνοῆς.

Ἐμπεδοκλῆς τὴν πρώτην ἀναπνοὴν τοῦ πρώτου D ζῴου γίνεσθαι, τῆς μὲν ἐν τοῖς βρέφεσιν ὑγρασίας ἀποχώρησιν λαμβανούσης, πρὸς δὲ τὸ παρακενωθὲν ἐπεισόδου τοῦ ἐκτὸς ἀερώδους γινομένης εἰς τὰ παρανοιχθέντα τῶν ἀγγείων· τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἤδη τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ τῇ πρὸς τὸ ἐκτὸς ὁρμῇ τὸ ἀερῶδες ὑπαναθλίβοντος, τὴν ἐκπνοήν, τῇ δ' εἰς τὸ ἐκτὸς ἀνθυποχωρήσει τῷ ἀερώδει τὴν ἀντεπείσοδον παρεχομένου, τὴν εἰσπνοήν. τὴν δὲ νῦν κατέχουσαν φερομένου τοῦ αἵματος ὡς πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ E τὸ ἀερῶδες διὰ τῶν ῥινῶν ταῖς ἑαυτοῦ ἐπιρροίαις

1 μυκτήρων Beckius: μυκτήρων λεπτῦνον 4 τὸ μὲν Galenus: ὃ μὲν 11 κόσμῳ] 'addiderim ἥλιος quod compendiose scriptum facile intercidit' D 12 Gal. 103 13 πρώτου] seclusit Karsten. coll. p. 907c. Varia lectio esse vid. 14 Duebnerus: γενέσθαι ib. μὲν D ex p. l. 16 ἐπεισόδου idem: ἐπεισόδου τῆς ἔξωθεν Cf. p. l. 17 τὸ] τὴν idem 20 malim ἐντὸς

ἀναθλίβοντος κατὰ τὴν ἐκχώρησιν αὐτοῦ γίνεσθαι τὴν ἐκπνοήν· παλινδρομοῦντος δὲ καὶ τοῦ ἀέρος ἀντεπεισιόντος εἰς τὰ διὰ τοῦ αἵματος ἀραιώματα, τὴν εἰσπνοήν. ὑπομιμνήσκει δ' αὐτὸ ἐπὶ τῆς κλεψύδρας.

Ἀσκληπιάδης τὸν μὲν πνεύμονα χώνης δίκην συνίστησιν, αἰτίαν δὲ τῆς ἀναπνοῆς τὴν ἐν τῷ θώρακι λεπτομέρειαν ὑποτίθεται, πρὸς ἣν τὸν ἔξωθεν ἀέρα ῥεῖν τε καὶ φέρεσθαι παχυμερῆ ὄντα, πάλιν δ' ἀπωθεῖσθαι, μηκέτι τοῦ θώρακος οἵου τ' ὄντος μήτ' ἐπεισδέχεσθαι μήθ' ὑποστέγειν· ὑπολειπομένου
F *δέ τινος ἐν τῷ θώρακι λεπτομεροῦς ἀεὶ βραχέος (οὐ γὰρ ἅπαν ἐκκρίνεται), πρὸς τοῦτο πάλιν τὸ εἴσω ὑπομένον βαρύτητα τοῦ ἐκτὸς ἀντεπεισφέρεσθαι. ταῦτα δὲ ταῖς σικύαις παρεικάζει· τὴν δὲ κατὰ προαίρεσιν ἀναπνοὴν γίνεσθαί φησι, συναγομένων τῶν ἐν τῷ πνεύμονι λεπτοτάτων πόρων καὶ τῶν βραγχίων στενουμένων· τῇ γὰρ ἡμετέρᾳ ταῦθ' ὑπακούει προαιρέσει.*

Ἡρόφιλος δυνάμεις ἀπολείπει περὶ τὰ σώματα τὰς κινητικὰς ἐν νεύροις ἐν ἀρτηρίαις ἐν μυσί· τὸν οὖν πνεύμονα νομίζει μόνον ὀρέγεσθαι διαστολῆς τε καὶ συστολῆς φυσικῶς· εἶτα δὲ καὶ τἄλλα. ἐνέργειαν
904 *μὲν οὖν εἶναι τοῦ πνεύμονος τὴν ἔξωθεν τοῦ*

1 *κατὰ* corrector Vossiani: *καὶ* 2 *καὶ*] del. R 4 *δ' αὐτὸ*] *δὲ τὸ* D. Possis etiam *δ' αὐτὸ τὸ* cf. Mullach. 1 p. 11 vs. 351 11 *ὑποστέγειν* D ex Galeno: *ὑστερεῖν* 14 *τὴν βαρύτητα* D 18 *ὑπακούειν* Galenus 22 *μόνον*] *πρῶτον* D 23 *εἶτα δὲ καὶ τἄλλα*] del. idem 24 *μὲν οὖν* Galenus: *μὲν*

πνεύματος ὁλκήν· ὑπὸ δὲ τῆς πληρώσεως τῆς θύραθεν γινομένης ἐφέλκεται· παρακειμένως δὲ διὰ τὴν δευτέραν ὄρεξιν ἐφ' αὐτὸν ὁ θώραξ τὸ πνεῦμα μετοχετεύει, πληρωθεὶς δὲ καὶ μηκέτι ἐφέλκεσθαι δυνάμενος πάλιν εἰς τὸν πνεύμονα τὸ περιττὸν ἀντιμετερᾷ, δι' οὗ πρὸς τὰ ἐκτὸς τὰ τῆς ἀποκρίσεως γίνεται, τῶν σωματικῶν μερῶν ἀντιπασχόντων ἀλλήλοις. ὅτε μὲν γὰρ διαστολὴ ὅτε δὲ συστολὴ γίνεται πνεύμονος, ταῖς ἀλλήλων ἀντιμεταλήψεσι πληρώσεώς τε καὶ κενώσεως γινομένης, ὡς τέσσαρας μὲν γίνεσθαι κινήσεις περὶ τὸν πνεύμονα, τὴν μὲν πρώτην καθ' ἣν ἔξωθεν ἀέρα δέχεται, τὴν δὲ δευτέραν καθ' ἣν τοῦθ' ὅπερ ἐδέξατο θύραθεν ἐκτὸς B αὐτοῦ πρὸς τὸν θώρακα μετερᾷ, τὴν δὲ τρίτην καθ' ἣν τὸ ἀπὸ τοῦ θώρακος συστελλόμενον αὖθις εἰς αὐτὸν ἐκδέχεται, τὴν δὲ τετάρτην καθ' ἣν τὸ ἐξ ὑποστροφῆς ἐν αὐτῷ γινόμενον θύραζε ἐξερᾷ. τούτων δὲ τῶν κινήσεων δύο μὲν εἶναι διαστολάς, τὴν τ' ἔξωθεν τήν τ' ἀπὸ τοῦ θώρακος· δύο δὲ συστολάς, τὴν μὲν ὅταν ὁ θώραξ ἐφ' αὐτὸν τὸ πνευματικὸν ἑλκύσῃ, τὴν δ' ὅταν αὐτὸς εἰς τὸν ἐκτὸς ἀέρα ἀποκρίνῃ· δύο γὰρ μόναι γίνονται περὶ τὸν θώρακα, διαστολὴ μὲν ὅταν ἀπὸ τοῦ πνεύμονος ἐφέλκηται, συστολὴ δ' ὅταν τούτῳ πάλιν ἀνταποδιδῷ.

3 ἐφ' αὐτὸν D: ἐπ' αὐτὸν 6 *: ἀντιμεταρρεῖ 8 ὅτε δὲ συστολὴ D 11 μὲν] del. R 12 τὸν ἔξωθεν idem 13 ἐκτὸς *: ἐντὸς 14 αὐτοῦ codd. ib. *: μεταρρεῖ 16 *: αὐτὸν 20 ἐφ' αὐτὸν D (coll. lin. 2): ὑπ' αὐτὸν 24 ἐφέλκηται] add. τὸ πνευματικὸν R quod tamen audiri potest

C *ΚΓ'. Περὶ παθῶν σωματικῶν καὶ εἰ συναλγεῖ τούτοις ἡ ψυχή.*

Οἱ Στωικοὶ τὰ μὲν πάθη ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις, τὰς δ' αἰσθήσεις ἐν τῷ ἡγεμονικῷ.

Ἐπίκουρος καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις· τὸ γὰρ ἡγεμονικὸν ἀπαθές.

Στράτων καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐν τῷ ἡγεμονικῷ οὐκ ἐν τοῖς πεπονθόσι τόποις συνίστασθαι. ἐν γὰρ ταύτῃ κεῖσθαι τὴν ὑπομονήν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν δεινῶν καὶ ἀλγεινῶν καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀνδρείων καὶ δειλῶν.

D

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Α'. Περὶ μαντικῆς.

E *Πλάτων καὶ οἱ Στωικοὶ τὴν μαντικὴν εἰσάγουσι κατὰ τὸ ἔνθεον, ὅπερ ἐστὶν ἐνθεαστικόν, καὶ τὸ ὀνειροπολικόν. οὗτοι τὰ πλεῖστα μέρη τῆς μαντικῆς ἐγκρίνουσι.*

Ξενοφάνης καὶ Ἐπίκουρος ἀναιροῦσι τὴν μαντικήν.

Πυθαγόρας δὲ μόνον τὸ θυτικὸν οὐκ ἐγκρίνει.

1 Gal. 104 6 *γὰρ*] *δὲ* idem 9 *ταύτῃ*] *τούτῳ* Zellerus. Audiendum *τῇ ψυχῇ* monet D coll. Fragm. I IV 10 *καὶ ὥσπερ — δειλῶν*] 'ut variam priorum lectionem inclusi, neglexit ea Galenus' D 15 *ἐνθεαστικόν* D: quae postea legebantur verba *κατὰ θειότητα τῆς ψυχῆς, ὅπερ εἶπεν ἐνθουσιαστικόν* eliminavi cum R

Ἀριστοτέλης καὶ Δικαίαρχος τὸ κατ' ἐνθουσιασμὸν μόνον παρεισάγουσι καὶ τοὺς ὀνείρους, ἀθάνατον μὲν εἶναι οὐ νομίζοντες τὴν ψυχὴν θείου δέ τινος μετέχειν αὐτήν.

Β'. Πῶς ὄνειροι γίνονται.

Δημόκριτος τοὺς ὀνείρους γίνεσθαι κατὰ τὰς F
τῶν εἰδώλων παραστάσεις.

Στράτων ἀλόγῳ φύσει τῆς διανοίας ἐν τοῖς ὕπνοις αἰσθητικωτέρας μέν πως γινομένης, παρ' αὐτὸ δὲ τοῦτο τῷ γνωστικῷ κινουμένης.

Ἡρόφιλος τῶν ὀνείρων τοὺς μὲν θεοπνεύστους κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι· τοὺς δὲ φυσικούς, ἀνειδωλοποιουμένης τῆς ψυχῆς τὸ συμφέρον αὐτῇ καὶ τὸ πρὸς τούτοις ἐσόμενον· τοὺς δὲ συγκραματικοὺς ἐκ τοῦ αὐτομάτου κατ' εἰδώλων πρόσπτωσιν, ὅταν ἃ βουλόμεθα βλέπωμεν, ὡς ἐπὶ τῶν τὰς ἐρωμένας ὁρώντων ἐν ὕπνῳ γίνεται.

Γ'. Τίς ἡ οὐσία τοῦ σπέρματος. 905

Ἀριστοτέλης. σπέρμα ἐστὶ τὸ δυνάμενον κινεῖν ἐν ἑαυτῷ εἰς τὸ ἀποτελέσαι τι τοιοῦτον, οἷόν ἐστι τὸ ἐξ οὗ συνεκρίθη.

5 Gal. 106   9 Duebnerus: παρ' αὐτὸ τοῦτο δὲ   10 γνωστικῶς κινουμένης R. οὐ γνωστικῶς κινουμένης D   11 θεοπνεύστους] θεοπέμπτους Galenus   13 τῆς * ib. *: αὐτῇ   14 πρὸς τούτοις] πάντως D ex Galeno   ib. συγκριματικοὺς Galenus; scr. vid. συγκυρηματικοὺς   ib. ἐκ τοῦ αὐτομάτου] seclusit D   15 κατ'] καὶ κατ'?   17 ὁρώντων] scripsi cum eodem: ἐχόντων (ἐρώντων Galenus)   18 Gal. 107   19 Ἀριστοτέλης] cf. p. 766, 12b   21 ἐξεκρίθη. M. ἀπεκρίθη D

Πυθαγόρας ἀφρὸν τοῦ χρηστοτάτου αἵματος τὸ σπέρμα, περίττωμα τῆς τροφῆς, ὥσπερ τὸ αἷμα καὶ μυελόν.

Ἀλκμαίων ἐγκεφάλου μέρος.

Πλάτων μυελοῦ τοῦ νωτιαίου ἀπόρροιαν.

Ἐπίκουρος ψυχῆς καὶ σώματος ἀπόσπασμα.

Δημόκριτος ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων καὶ τῶν κυριωτάτων μερῶν, οἷον ὀστῶν σαρκῶν καὶ ἰνῶν.

B *Δ'. Εἰ σῶμα τὸ σπέρμα.*

Λεύκιππος καὶ Ζήνων σῶμα· ψυχῆς γὰρ εἶναι ἀπόσπασμα.

Πυθαγόρας Πλάτων Ἀριστοτέλης ἀσώματον μὲν εἶναι τὴν δύναμιν τοῦ σπέρματος ὥσπερ νοῦν τὸν κινοῦντα, σωματικὴν δὲ τὴν ὕλην τὴν προχεομένην.

Στράτων καὶ Δημόκριτος καὶ τὴν δύναμιν σῶμα· πνευματικὴ γάρ.

Ε'. Εἰ καὶ αἱ θήλειαι προΐενται σπέρμα.

Πυθαγόρας Ἐπίκουρος Δημόκριτος καὶ τὸ θῆλυ προΐεσθαι σπέρμα· ἔχει γὰρ παραστάτας ἀπεστραμμένους· διὰ τοῦτο καὶ ὄρεξιν ἔχει παρὰ τὰς χρήσεις.

C *Ἀριστοτέλης καὶ Ζήνων ὕλην μὲν ὑγρὰν προΐεσθαι οἱονεὶ ἀπὸ τῆς συγγυμνασίας ἱδρῶτας, οὐ μὴν σπέρμα πεπτικόν.*

Ἵππων προΐεσθαι μὲν σπέρμα τὰς θηλείας οὐχ ἥκιστα τῶν ἀρρένων, μὴ μέντοι εἰς ζῳογονίαν

2 τὸ] inclusit D 8 *οἷον — ἰνῶν* idem partim ex Galeno: *ὁ γόνος τῶν σαρκῶν καὶ ἰνῶν* 9 Gal. 108 10 *εἶναι*] add. *καὶ σώματος* R sed cf. p. 462 f. 16 *πνευματικὴν γάρ* W 17 Gal. 109 25 *ἥκιστα*] *ἧττον* R

τοῦτο συμβάλλεσθαι διὰ τὸ ἐκτὸς πίπτειν τῆς ὑστέρας· ὅθεν ἐνίας προΐεσθαι πολλάκις δίχα τῶν ἀνδρῶν σπέρμα, καὶ μάλιστα τὰς χηρευούσας. καὶ εἶναι τὰ μὲν ὀστᾶ παρὰ τοῦ ἄρρενος τὰς δὲ σάρκας παρὰ τῆς θηλείας.

ϛ΄. Πῶς αἱ συλλήψεις γίνονται.

Ἀριστοτέλης τὰς μὲν συλλήψεις γίνεσθαι προανελκομένης μὲν ὑπὸ τῆς καθάρσεως τῆς μήτρας, τῶν δὲ καταμηνίων συνεπισπωμένων ἀπὸ τοῦ παντὸς ὄγκου μέρος τι τοῦ καθαροῦ αἵματος, ᾧ συμβαίνειν D τὸν τοῦ ἄρρενος γόνον· μὴ γίνεσθαι δὲ τὰς κυήσεις παρ᾽ ἀκαθαρσίαν τῆς μήτρας ἢ ἐμπνευμάτωσιν ἢ φόβον ἢ λύπην ἢ ἀσθένειαν τῶν γυναικῶν ἢ δι᾽ ἀτονίαν τῶν ἀνδρῶν.

Ζ΄. Πῶς ἄρρενα γεννᾶται καὶ θήλεα.

Ἐμπεδοκλῆς ἄρρενα καὶ θήλεα γίνεσθαι παρὰ θερμότητα καὶ ψυχρότητα· ὅθεν ἱστορεῖται τοὺς μὲν πρώτους ἄρρενας πρὸς ἀνατολῇ καὶ μεσημβρίᾳ γεγενῆσθαι μᾶλλον ἐκ τῆς γῆς, τὰς δὲ θηλείας πρὸς ταῖς ἄρκτοις.

Παρμενίδης ἀντιστρόφως· τὰ μὲν πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἄρρενα βλαστῆσαι, τοῦ γὰρ πυκνοῦ μετέχειν πλείονος· τὰ δὲ πρὸς ταῖς μεσημβρίαις θήλεα E παρὰ τὴν ἀραιότητα.

2 ἐνίας D: ὀλίγας ib. καὶ δίχα malit idem 3 μαλιστα τὰς W: τὰς μάλιστα 6 Gal. 110 10 ᾧ R: ὡς 15 Gal. 111 22 idem: μετέχει

Ἱππῶναξ παρὰ τὸ συνεστὼς καὶ ἰσχυρὸν ἢ παρὰ τὸ ῥευστικόν τε καὶ ἀσθενέστερον σπέρμα.

Ἀναξαγόρας Παρμενίδης τὰ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καταβάλλεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς μήτρας, τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἀριστερά· εἰ δ' ἐναλλαγείη τὰ τῆς καταβολῆς, γίνεσθαι θήλεα.

Λεωφάνης, οὗ μέμνηται Ἀριστοτέλης, τὰ μὲν ἐκ τοῦ δεξιοῦ διδύμου τὰ δ' ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ.

F Λεύκιππος διὰ τὴν παραλλαγὴν τῶν μορίων, καθ' ἣν ὁ μὲν καυλὸν ἡ δὲ μήτραν ἔχει· τοσοῦτον γὰρ μόνον λέγει.

Δημόκριτος τὰ μὲν κοινὰ μέρη ἐξ ὁποτέρου ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἰδιάζοντα καὶ κατ' ἐπικράτειαν.

Ἱππῶναξ, εἰ μὲν ἡ γονὴ κρατήσειεν, ἄρρεν· εἰ δ' ἡ τροφή, θῆλυ.

Η'. Πῶς τέρατα γίνεται.

Ἐμπεδοκλῆς τέρατα γίνεσθαι παρὰ πλεονασμὸν σπέρματος ἢ παρ' ἔλλειψιν ἢ παρὰ τὴν τῆς κινήσεως ταραχὴν ἢ παρὰ τὴν εἰς πλείω διαίρεσιν ἢ παρὰ
906 τὸ ἀπονεύειν· οὕτω προειληφὼς φαίνεται σχεδόν τι πάσας τὰς αἰτιολογίας.

Στράτων παρὰ πρόσθεσιν ἢ ἀφαίρεσιν ἢ μετάθεσιν ἢ πνευμάτωσιν.

1 ‘Ἱππῶναξ] hic et § 7 (lin. 14) in exemplari invenit Aëtius: recte Hippon apud Censorin. d. d. nat. c. 7’ D ib. καὶ] ἢ καὶ codd. τε καὶ D ib. ἢ M 5 *: ἐναλλαγεῖ aut ἐναλλαγῇ 6 θήλεα] ‘vix sanum’ D 7 cf. Arist. de gen. an. 4, 1. p. 765, 25ª 13 καὶ] inclusit D cum R 16 Gal. 112 19 ταραχὴν Galenus: ἀρχὴν 21 R: ἀπολογίας 23 ἐμπνευμάτωσιν D cum Galeno

Τῶν ἰατρῶν τινες παρὰ τὸ διαστρέφεσθαι τότε τὴν μήτραν ἐμπνευματουμένην.

Θʹ. Διὰ τί γυνὴ πολλάκις συνουσιάζουσα οὐ συλλαμβάνει.

Διοκλῆς ὁ ἰατρὸς ἢ παρὰ τὸ μηδ᾽ ὅλως ἐνίας σπέρμα προΐεσθαι ἢ παρὰ τὸ ἔλαττον τοῦ δέοντος ἢ διὰ τὸ τοιοῦτον, ἐν ᾧ τὸ ζῳοποιητικὸν οὐκ ἔστιν· ἢ διὰ θερμασίας ἢ ψύξεως ἢ ὑγρασίας ἢ ξηρότητος ἔνδειαν ἢ κατὰ παράλυσιν τῶν μορίων.

Οἱ δὲ Στωικοὶ κατὰ λοξότητα τοῦ καυλοῦ, μὴ B δυναμένου τὸν γόνον εὐθυβολεῖν· ἢ παρὰ τὸ ἀσύμμετρον τῶν μορίων ὡς πρὸς τὴν ἀπόστασιν τῆς μήτρας.

Ἐρασίστρατος παρὰ τὴν μήτραν, ὅταν τύλους ἔχῃ καὶ σαρκώσεις, ἢ ἀραιοτέρα ᾖ τοῦ κατὰ φύσιν ἢ μικροτέρα.

Ιʹ. Πῶς δίδυμα καὶ τρίδυμα γίνεται.

Ἐμπεδοκλῆς δίδυμα καὶ τρίδυμα γίνεσθαι κατὰ πλεονασμὸν καὶ περισχισμὸν τοῦ σπέρματος.

Ἀσκληπιάδης παρὰ τὴν τῶν σπερμάτων διαφοράν, ὥσπερ τὰς κριθὰς τὰς διστίχους καὶ τριστίχους· εἶναι γὰρ σπέρματα γονιμώτατα.

Ἐρασίστρατος διὰ τὰς ἐπισυλλήψεις, ὥσπερ ἐπὶ C

3 Gal. 113 7 διὰ τὸ] διά τι R 8 ξηρότητος] ex Galeno add. πλεονασμὸν ἢ Corsinus 12 ὡς] del. R, cf. p. 906 f. 15 σαρκώσεις D ex p. 1: σαρκώδης ib. εὐρυτέρα Galenus 17 Gal. 114 21 τὰς posterius add. ex Galeno D 23 Galenus: συλλήψεις

τῶν ἀλόγων ζῴων· ὅταν γὰρ ἡ μήτρα ᾖ κεκαθαρμένη, τότε ἐπισύλληψιν δέχεται.

Οἱ Στωικοὶ παρὰ τοὺς ἐν τῇ μήτρᾳ τόπους· ὅταν γὰρ εἰς πρῶτον καὶ δεύτερον ἐμπέσῃ τὸ σπέρμα, τότε γίνεσθαι τὰς ἐπισυλλήψεις καὶ τὰ δίδυμα καὶ τὰ τρίδυμα.

ΙΑ΄. Πόθεν γίνονται τῶν γονέων αἱ ὁμοιώσεις καὶ τῶν προγόνων.

Ἐμπεδοκλῆς ὁμοιότητας γίνεσθαι κατ᾿ ἐπικρά-
D τειαν τῶν σπερματικῶν γόνων, ἀνομοιότητας δὲ τῆς ἐν τῷ σπέρματι θερμασίας ἐξατμισθείσης.

Παρμενίδης, ὅταν μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς μήτρας ὁ γόνος ἀποκριθῇ, τοῖς πατράσιν· ὅταν δ᾿ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ, ταῖς μητράσιν.

Οἱ Στωικοὶ ἀπὸ τοῦ σώματος ὅλου καὶ τῆς ψυχῆς φέρεσθαι τὰ σπέρματα, καὶ τὰς ὁμοιότητας ἀναπλάττεσθαι ἐκ τῶν αὐτῶν γενῶν τοὺς τύπους καὶ τοὺς χαρακτῆρας, ὥσπερ ἂν εἰ ζῳγράφον ἀπὸ τῶν ὁμοίων χρωμάτων εἰκόνα τοῦ βλεπομένου. προΐεσθαι δὲ καὶ τὴν γυναῖκα σπέρμα· κἂν μὲν ἐπικρατήσῃ τὸ τῆς γυναικός, ὅμοιον εἶναι τὸ γεννώ-
E μενον τῇ μητρί· ἐὰν δὲ τὸ τοῦ ἀνδρός, τῷ πατρί.

1 ᾖ D: εἴη 2 corrector Vossiani: ἐπὶ σύλληψιν ἔρχεται (δέχεσθαι D) 3 τόπους] κόλπους D 4 τὸ add. Galenus 5 τὰ δίδυμα καὶ D 7 Gal. 115 16 τὰς ὁμοιότητας] seclusit D cum Beckio variam lectionem lin. 9 esse suspicans 17 γενῶν] γόνων vel μερῶν idem

ΙΒ'. Πῶς ἄλλοις γίνονται ὅμοιοι οἱ γεννώμενοι καὶ οὐ τοῖς γονεῦσιν.

Οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν ἰατρῶν τυχικῶς καὶ ἐκ τοῦ αὐτομάτου, ὅταν διαψυχθῇ τὸ σπέρμα καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ τῆς γυναικός, ἀνόμοια γίνεσθαι τὰ παιδία.

Ἐμπεδοκλῆς τῇ κατὰ τὴν σύλληψιν φαντασίᾳ τῆς γυναικὸς μορφοῦσθαι τὰ βρέφη· πολλάκις γὰρ ἀνδριάντων καὶ εἰκόνων ἠράσθησαν γυναῖκες, καὶ ὅμοια τούτοις ἀπέτεκον.

Οἱ Στωικοὶ συμπαθείᾳ τῆς διανοίας κατὰ ῥευμάτων εἰσκρίσεις καὶ ἀκτίνων οὐκ εἰδώλων γίνεσθαι τὰς ἄλλων ὁμοιότητας.

ΙΓ'. Πῶς στεῖραι γίνονται αἱ γυναῖκες καὶ ἄγονοι F
οἱ ἄνδρες.

Οἱ ἰατροὶ στείρας γίνεσθαι παρὰ τὴν μήτραν ἢ παρὰ τὸ πυκνοτέραν εἶναι ἢ παρὰ τὸ ἀραιοτέραν ἢ παρὰ τὸ σκληροτέραν ἢ παρά τινας ἐπιπωρώσεις ἢ σαρκώσεις ἢ παρὰ μικροθυμίαν ἢ παρ' ἀτροφίαν ἢ παρὰ καχεξίαν ἢ παρὰ τὸ διαστρέφεσθαι τὸν σχηματισμὸν ἢ διὰ παρασπασμόν.

Διοκλῆς ἀγόνους τοὺς ἄνδρας ἢ παρὰ τὸ μηδ' ὅλως ἐνίους σπέρμα προΐεσθαι ἢ παρὰ τὸ ἔλαττον τοῦ δέοντος· ἢ παρὰ τὸ ἄγονον εἶναι τὸ σπέρμα ἢ

1 Gal. 116   3 ἐκ τοῦ αὐτομάτου scripsi cum Galeno: αὐτομάτως ἐκ τοῦ   12 οὐκ εἰδώλων] om. Galenus. del. W. ἢ καὶ εἰδώλων D   13 ἄλλων D: ἀλλήλων   14 Gal. 117

907 *κατὰ παράλυσιν τῶν μορίων ἢ κατὰ λοξότητα τοῦ καυλοῦ, μὴ δυναμένου τὸν γόνον εὐθυβολεῖν, ἢ παρὰ τὸ ἀσύμμετρον τῶν μορίων πρὸς τὴν ἀπόστασιν τῆς μήτρας.*

Οἱ Στωικοὶ αἰτιῶνται τὰς ἀσυμφύλους εἰς ἑκάτερον τῶν πλησιαζόντων δυνάμεις τε καὶ ποιότητας· αἷς ὅταν συμβῇ χωρισθῆναι μὲν ἀπ᾽ ἀλλήλων συνελθεῖν δ᾽ ἑτέροις ὁμοφύλοις, συνεκράθη τὸ κατὰ φύσιν καὶ βρέφος τελεσιουργεῖται.

ΙΔ΄. Διὰ τί αἱ ἡμίονοι στεῖραι.

B *Ἀλκμαίων τῶν ἡμιόνων τοὺς μὲν ἄρρενας ἀγόνους παρὰ τὴν λεπτότητα τῆς θορῆς ἢ ψυχρότητα· τὰς δὲ θηλείας παρὰ τὸ μή ‘ἀναχάσκειν’ τὰς μήτρας, οὕτω γὰρ αὐτὸς εἴρηκεν.*

Ἐμπεδοκλῆς διὰ τὴν σμικρότητα καὶ ταπεινότητα καὶ στενότητα τῆς μήτρας, κατεστραμμένως προσπεφυκυίας τῇ γαστρί, μήτε τοῦ σπέρματος εὐθυβολοῦντος εἰς αὐτὴν μήτε, εἰ καὶ φθάσειεν, αὐτῆς ἐκδεχομένης.

Διοκλῆς δὲ μαρτυρεῖ αὐτῷ λέγων· ἐν ταῖς ἀνατομαῖς πολλάκις ἑωράκαμεν τοιαύτην μήτραν τῶν ἡμιόνων· καὶ ἐνδέχεσθαι διὰ τοιαύτας αἰτίας καὶ τὰς γυναῖκας εἶναι στείρας.

8 *συγκραθῆναι — τελεσιουργεῖσθαι* D 10 Gal. 118 12 *θορῆς* D: *θορῆς ὅ ἐστι σπέρματος* ib. *ἢ* idem 13 *τὰς μήτρας* idem: *τὰς μήτρας ὅ ἐστιν ἀναστομοῦσθαι*

ΙΕʹ. Εἰ τὸ ἔμβρυον ζῷον. C

Πλάτων ζῷον τὸ ἔμβρυον· καὶ γὰρ κινεῖσθαι ἐν τῇ γαστρὶ καὶ τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι.

Οἱ Στωικοὶ μέρος εἶναι αὐτὸ τῆς γαστρὸς οὐ ζῷον· ὥσπερ γὰρ τοὺς καρποὺς μέρη τῶν φυτῶν ὄντας πεπαινομένους ἀπορρεῖν, οὕτω καὶ τὸ ἔμβρυον.

Ἐμπεδοκλῆς μὴ εἶναι μὲν ζῷον τὸ ἔμβρυον ἀλλ' ἔμπνουν ὑπάρχειν ἐν τῇ γαστρί· πρώτην δ' ἀναπνοὴν τοῦ ζῴου γίνεσθαι κατὰ τὴν ἀποκύησιν, τῆς μὲν ἐν τοῖς βρέφεσιν ὑγρασίας ἀποχώρησιν λαμβανούσης, πρὸς δὲ τὸ παρακενωθὲν ἐπεισόδου τοῦ ἐκτὸς ἀερώδους γινομένης εἰς τὰ παρανοιχθέντα τῶν ἀγγείων.

Διογένης γεννᾶσθαι μὲν τὰ βρέφη ἄψυχα ἐν D *θερμασίᾳ δέ· ὅθεν τὸ ἔμφυτον θερμὸν τὸ ψυχρὸν εὐθέως, προχυθέντος τοῦ βρέφους, εἰς τὸν πνεύμονα ἐφέλκεσθαι.*

Ἡρόφιλος κίνησιν ἀπολείπει φυσικὴν τοῖς ἐμβρύοις οὐ πνευματικήν· τῆς δὲ κινήσεως αἴτια νεῦρα· τότε δὲ ζῷα γίνεσθαι, ὅταν προχυθέντα προσλάβῃ τι τοῦ ἀέρος.

Ιϛʹ. Πῶς τρέφεται τὰ ἔμβρυα.

Δημόκριτος Ἐπίκουρος τὸ ἔμβρυον ἐν τῇ μήτρᾳ διὰ τοῦ στόματος τρέφεσθαι· ὅθεν εὐθέως γεννηθὲν

1 Gal. 119 3 *αὔξεσθαι* idem 7 *μὴ*] del. D, ante *ἔμπνουν* transposuit Karstenus 8 *ἄπνουν* Galenus 10 *ἐν*] *περὶ* idem 12 D: *γενομένης* 14 *ἐνθερμανθέντα* (vel *ἔνθερμα*) *δέ* idem praeter necessitatem 15 *τὸ ψυχρὸν* Galenus 17 D ex eodem: *ἐφέλκεται* 22 Gal. 120

ἐπὶ τὸν μαστὸν φέρεσθαι τῷ στόματι· εἶναι γὰρ καὶ ἐν τῇ μήτρᾳ θηλάς τινας καὶ στόματα, δι' ὧν τρέφεται.

E Οἱ Στωικοὶ διὰ τοῦ χορίου καὶ τοῦ ὀμφαλοῦ· ὅθεν τοῦτον εὐθέως ἀποδεῖν τὰς μαιουμένας καὶ ἀνευρύνειν τὸ στόμα, ἵνα ἑτέρα γένηται ἡ μελέτη τῆς τροφῆς.

Ἀλκμαίων δι' ὅλου τοῦ σώματος τρέφεσθαι· ἀναλαμβάνειν γὰρ αὐτῷ ὥσπερ σπογγιᾷ τὰ ἀπὸ τῆς τροφῆς θρεπτικά.

ΙΖ'. Τί πρῶτον τελεσιουργεῖται ἐν τῇ γαστρί.

Οἱ Στωικοὶ ἅμα ὅλον γίνεσθαι.

Ἀριστοτέλης πρῶτον τὴν ὀσφὺν ὡς τρόπιν νεώς.

Ἀλκμαίων τὴν κεφαλήν, ἐν ᾗ ἐστι τὸ ἡγεμονικόν.

Οἱ ἰατροὶ τὴν καρδίαν, ἐν ᾗ αἱ φλέβες καὶ αἱ ἀρτηρίαι.

F Οἱ δὲ τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ ποδός.

Ἄλλοι δὲ τὸν ὀμφαλόν.

ΙΗ'. Διὰ τί τὰ ἑπταμηνιαῖα γόνιμα.

Ἐμπεδοκλῆς, ὅτε ἐγεννᾶτο τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἐκ τῆς γῆς, τοσαύτην γενέσθαι τῷ μήκει τοῦ χρόνου διὰ τὸ βραδυπορεῖν τὸν ἥλιον τὴν ἡμέραν, ὁπόση νῦν ἐστιν ἡ δεκάμηνος· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, τοσαύτην γενέσθαι τὴν ἡμέραν, ὁπόση νῦν

1 Galenus: φέρεται 3 τρέφεσθαι idem 9 αὐτὸ codd. ib. σπογγιᾷ D: σπογγιὰ 11 Gal. 121 12 ἅμα ὅλον idem: τοῖς πολλοῖς (?) 19 Gal. 122. cf. Stob. 1, 42, 13

ἐστιν ἡ ἑπτάμηνος· διὰ τοῦτο καὶ τὰ δεκάμηνα γόνιμα καὶ τὰ ἑπτάμηνα, τῆς φύσεως τοῦ κόσμου οὕτω μεμελετηκυίας, αὔξεσθαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ᾗ τίθεται νυκτὶ τὸ βρέφος.

Τίμαιος δ' οὐ δώδεκα μῆνάς φησιν, ἐννέα δὲ νομίζεσθαι παρὰ τὰς ἐπισχέσεις τῶν μηνιαίων τῆς πρώτης συλλήψεως· οὕτω καὶ τὰ ἑπτάμηνα νομίζεσθαι, οὐκ ὄντα ἑπτάμηνα· ἔγνω τε γὰρ καὶ μετὰ τὴν σύλληψιν πόσαι καθάρσεως.

Πόλυβος Διοκλῆς οἱ Ἐμπειρικοὶ καὶ τὸν ὄγδοον 908
μῆνα ἴσασι γόνιμον, ἀτονώτερον δέ πως τῷ πολλάκις διὰ τὴν ἀτονίαν πολλοὺς φθείρεσθαι· καθολικώτερον δὲ μηδένα βούλεσθαι τὰ ὀκτάμηνα τρέφειν, γεγενῆσθαι δὲ πολλοὺς ὀκταμηνιαίους ἄνδρας.

Ὁ δ' Ἀριστοτέλης καὶ Ἱπποκράτης φασίν, ἐὰν ἐκπληρωθῇ ἡ μήτρα ἐν τοῖς ἑπτὰ μησί, τότε προκύπτειν καὶ γεννᾶσθαι γόνιμα· ἐὰν δὲ προκύψῃ μὲν μὴ τρέφηται δέ, ἀσθενοῦντος τοῦ ὀμφαλοῦ διὰ τὸ ἐπίπονον αὐτῷ γεγενῆσθαι τὸ κύημα, τότε τὸ ἔμβρυον ἄτροφον εἶναι· ἐὰν δὲ μείνῃ τοὺς ἐννέα μῆνας ἐν τῇ μήτρᾳ, προκῦψαν τότε ὁλόκληρόν ἐστι.

Πόλυβος ἑκατὸν ὀγδοήκοντα δύο καὶ ἥμισυ
ἡμέρας γίνεσθαι εἰς τὰ γόνιμα· εἶναι γὰρ ἑξάμηνον, B

3 post ἡμέρᾳ signavit hiatum D, item post οὐ (lin. 5). ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ᾗ τίκτεται νῦν X. Fortasse: ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ [ᾟ μόνῃ ᾗ σὺν] Ἧι τίθεται νυκτὶ 6 τῆς πρώτης] praemisit lac. D. τὰ (malim τὰς) πρὸ τῆς Galenus recte ut vid. 8 ἔγνω τε] ἐνίοτε M. γίνονται D 9 πόσαι καθάρσεως] πως αἱ καθάρσεις W. ποσαὶ καθάρσεις D 11 ἴσασι] φασι G. Iacobus 17 Stobaeus: γεγεννῆσθαι 19 αὐτῷ idem: αὐτὸν aut αὐτὴν 20 τὸ * 23 ἑξάμηνα D

ὅτι καὶ τὸν ἥλιον ἀπὸ τροπῶν ἐν τοσούτῳ χρόνῳ παραγίνεσθαι· λέγεσθαι δ' ἑπταμηνιαίους διὰ τὸ τὰς ἐλλειπούσας ἡμέρας τούτου τοῦ μηνὸς ἐν τῷ ἑπτὰ προσλαμβάνεσθαι· τὰ δ' ὀκταμηνιαῖα μὴ ζῆν, ὅταν προκύψῃ μὲν τῆς μήτρας τὸ βρέφος, ἐπὶ πλέον δ' ὁ ὀμφαλὸς βασανισθῇ· ἄτροφος γὰρ γίνεται ὡς τοῦ τρέφοντος αἴτιος.

Οἱ δὲ μαθηματικοὶ τοὺς ὀκτὼ μῆνας ἀσυνδέτους φασὶν εἶναι πάσης γενέσεως, τοὺς δ' ἑπτὰ συνδετι-
C *κούς· τὰ δ' ἀσύνδετα ζῴδιά ἐστιν, ἐὰν τῶν οἰκοδεσποτούντων ἀστέρων τυγχάνῃ· ἐὰν γάρ τις τούτων τὴν ζωὴν καὶ τὸν βίον κληρώσηται, δυστυχεῖς καὶ ἀχρόνους σημαίνει· ἀσύνδετα δ' ἐστὶ ζῴδια ὀκτὼ ἀριθμούμενα, οἷον κριὸς πρὸς σκορπίον ἀσύνδετος, ταῦρος πρὸς τοξότην ἀσύνδετος, δίδυμοι πρὸς αἰγόκερων, καρκίνος πρὸς ὑδροχόον, λέων πρὸς ἰχθύας, παρθένος πρὸς κριόν· διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἑπτάμηνα ὄντα καὶ δεκάμηνα γόνιμα εἶναι· τὰ δ' ὀκτάμηνα διὰ τὸ ἀσύνδετον τοῦ κόσμου φθείρεσθαι.*

D *ΙΘ'. Περὶ ζῴων γενέσεως, πῶς ἐγένοντο ζῷα, καὶ εἰ φθαρτά.*

Καθ' οὓς μὲν γενητὸς ὁ κόσμος, γενητὰ τὰ ζῷα καὶ φθαρτά εἰσιν.

2 *ἑπταμηνιαῖα* D ib. *διὰ τὸ* corrector Vossiani: *ὅταν* libri. *ὅτι* Beckius 6 *ἄτροφον γὰρ γίνεσθαι* D cum Galeno ib. *ὡς τοῦ τρέφοντος αἴτιος*] glossema vid. esse 12 *κληρώσῃ* D cum Galeno 17 *κριὸν*] add. *ζυγὸς πρὸς ταῦρον* D 19 *κόσμου*] *κύκλου* idem 20 Gal. 123 23 *εἰσιν*] malim *ἐστιν*

Οἱ περὶ Ἐπίκουρον, καθ' οὓς ἀγένητος, ἐκ μεταβολῆς τῆς ἀλλήλων γεννᾶσθαι τὰ ζῷα· μέρη γὰρ εἶναι τοῦ κόσμου ταῦτα. ὡς καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Εὐριπίδης

‘θνήσκει δ' οὐδὲν τῶν γιγνομένων,
διακρινόμενον δ' ἄλλο πρὸς ἄλλο
μορφὰς ἑτέρας ἀπέδειξεν.’

Ἀναξίμανδρος ἐν ὑγρῷ γεννηθῆναι τὰ πρῶτα ζῷα, φλοιοῖς περιεχόμενα ἀκανθώδεσι· προβαινούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἀποβαίνειν ἐπὶ τὸ ξηρότερον καὶ περιρρηγνυμένου τοῦ φλοιοῦ ἐπ' ὀλίγον χρόνον μεταβιῶναι.

Ἐμπεδοκλῆς τὰς πρώτας γενέσεις τῶν ζῴων καὶ φυτῶν μηδαμῶς ὁλοκλήρους γενέσθαι, ἀσυμφυέσι E *δὲ τοῖς μορίοις διεζευγμένας, τὰς δὲ δευτέρας συμφυομένων τῶν μερῶν εἰδωλοφανεῖς, τὰς δὲ τρίτας τῶν ἀλληλοφυῶν· τὰς δὲ τετάρτας οὐκέτι ἐκ τῶν ὁμοίων οἷον ἐκ γῆς καὶ ὕδατος, ἀλλὰ δι' ἀλλήλων ἤδη, τοῖς μὲν πυκνωθείσης τῆς τροφῆς, τοῖς δὲ καὶ τῆς εὐμορφίας τῶν γυναικῶν ἐπερεθισμὸν τοῦ σπερματικοῦ κινήματος ἐμποιησάσης. τῶν δὲ ζῴων πάντων τὰ γένη διακριθῆναι διὰ τὰς ποιὰς*

3 *ταῦτα* Galenus: *τούτον* 5 Nauck. p. 633 ib. *δ' οὐδὲν τῶν γιγνομένων* add. D ex Galeno 6 *διακρινόμενον* idem ex eodem: *μεταμειβόμενα* aut *μεταμισγόμενα* ib. *πρὸς ἄλλον* D 7 *ἑτέρας* idem ex Galeno ib. *ἀπέδειξεν* idem ex Philone: *ἔδειξεν* 17 *ὁλοφυῶν* Karstenus 18 *ὁμοίων*] *οἰκείων* R. *στοιχείων* D 19 *τῆς τροφῆς* D: *τοῖς δὲ καὶ τοῖς ζώοις τροφῆς* 22 scribendum aut *διακριθέντα* aut paulo post *καὶ τὰ μὲν*

κράσεις· τὰ μὲν οἰκειότερα εἰς τὸ ὕδωρ τὴν ὁρμὴν
F ἔχειν, τὰ δ' εἰς ἀέρα ἀναπνεῖν, ὅσ' ἂν πυρῶδες ἔχῃ τὸ πλέον, τὰ δὲ βαρύτερα ἐπὶ τὴν γῆν, τὰ δ' ἰσόμοιρα τῇ κράσει πᾶσι τοῖς θώραξι πεφωνηκέναι.

Κ'. Πόσα γένη ζῴων καὶ εἰ πάντα αἰσθητὰ καὶ λογικά.

Ἔστι πραγματεία Ἀριστοτέλους, ἐν ᾗ τέσσαρα γένη ζῴων φησί, χερσαῖα ἔνυδρα πτηνὰ οὐράνια· καὶ γὰρ τὰ ἄστρα ζῷα λέγεσθαι καὶ τὸν κόσμον καὶ τῶν γηΐνων ζῷον λογικὸν ἀθάνατον.

Δημόκριτος Ἐπίκουρος τὰ οὐράνια **.

Ἀναξαγόρας πάντα τὰ ζῷα λόγον ἔχειν τὸν ἐνεργητικόν, τὸν δ' οἱονεὶ νοῦν μὴ ἔχειν τὸν παθητικόν, τὸν λεγόμενον τοῦ νοῦ ἑρμηνέα.

909 Πυθαγόρας Πλάτων λογικὰς μὲν εἶναι καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων καλουμένων τὰς ψυχάς, οὐ μὴν λογικῶς ἐνεργούσας παρὰ τὴν δυσκρασίαν τῶν σωμάτων καὶ τὸ μὴ ἔχειν τὸ φραστικόν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν πιθήκων καὶ τῶν κυνῶν· νοοῦσι μὲν γὰρ οὗτοι οὐ φράζουσι δέ.

1 τὰ μὲν] add. ὑγρὰ D ib. οἰκειότερα] οἰκειοτέραν Duebnerus. οἰκειότερον D 2 ἀναπνεῖν] ἀναπτῆναι D. ἀνατείνειν? ib. ὅσ' ἂν Duebnerus: ἕως ἂν 4 τοῖς θώραξι] τοῖς χώροις W ib. ξυμπεφωνηκέναι R 5 Gal. 124. Stob. 1, 43, 1 6 ἔστι — ἐν ᾗ] eorum loco Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης D ex Galeno 7 φασί idem 8 ἄστρα Galenus. Stobaeus ib. τὸν κόσμον W ex Stobaeo: κόσμον 9 καὶ τῶν γηΐνων] καὶ τὸν ἔνθεον Stobaeus. καὶ τὸν κόσμον καὐτὸν ἔνθεον D. Fort. καὶ τὴν γῆν εἶναι 10 post οὐράνια lac. indicavit Zellerus. Deesse οὐκ ἐγκρίνει vel μὴ λογικὰ εἶναι censet D 12 παθητικὸν] 'corruptum; intellegendus videtur Stoicorum προφορικὸς λόγος' D. Fort. ἐνεργητικόν et paulo ante παθητικόν 18 νοοῦσι Galenus: λαλοῦσι

Διογένης μετέχειν μὲν αὐτὰ τοῦ νοητικοῦ μέρος, διὰ δὲ τὸ τὰ μὲν πυκνότητι τὰ δὲ πλεονασμῷ τῆς ὑγρασίας μήτε διανοεῖσθαι μήτ' αἰσθάνεσθαι, προσφερῶς αὐτὰ διακεῖσθαι τοῖς μεμηνόσι, παραπεπαικότος τοῦ ἡγεμονικοῦ.

ΚΑ'. Ἐν πόσῳ χρόνῳ μορφοῦται τὰ ζῷα ἐν γαστρὶ ὄντα.

Ἐμπεδοκλῆς ἐπὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἄρχεσθαι B *τῆς διαρθρώσεως ἀπὸ ἕκτης καὶ τριακοστῆς, τελειοῦσθαι δὲ τοῖς μορίοις ἀπὸ πεντηκοστῆς μιᾶς δεούσης.*

Ἀσκληπιάδης ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων διὰ τὸ θερμότερα εἶναι τὴν διάρθρωσιν γίνεσθαι ἀπὸ ἕκτης καὶ εἰκοστῆς, πολλάκις δὲ καὶ ἐνδοτέρω· πληροῦσθαι δ' ἐντὸς τῆς πεντηκοστῆς τοῖς μορίοις· ἐπὶ δὲ τῶν θηλυκῶν ἐν διμήνῳ διαρθροῦσθαι ἐν τετραμήνῳ δὲ τελειοῦσθαι διὰ τὸ ἐνδεῖν τοῦ θερμοῦ· τὰ δὲ τῶν ἀλόγων ζῴων ὁλοτελῆ παρὰ τὰς συγκράσεις τῶν στοιχείων.

ΚΒ'. Ἐκ ποίων συνίσταται στοιχείων ἕκαστον τῶν ἐν ἡμῖν γενικῶν μορίων.

Ἐμπεδοκλῆς τὰς μὲν σάρκας γεννᾶσθαι ἐκ τῶν C *ἴσων τῇ κράσει τεττάρων στοιχείων· τὰ δὲ νεῦρα*

1 *νοητικοῦ μέρος* *: *νοητοῦ καὶ ἀέρος* libri, unde *νοητικοῦ ἀέρος* W 3 *προσφερῶς* *: *προσφερῶς δ'* Hinc enim incipit apodosis 4 *παραπεπαικότος* *: *παρεπεπταικότος* 6 Gal. 125 10 *ἀπὸ*] *ἐπὶ* Usenerus 11 D: *θερμότατα* 13 *πληροῦσθαι*] *τελειοῦσθαι* idem 14 *ἐντὸς* R: *ἐν τοῖς* ib. *τοῖς* idem ib. *ἐπὶ δὲ τῶν θηλέων* Galenus 15 *διμήνῳ*] add. *μὲν* Doehnerus 19 Gal. 126 22 *ἴσων* W: *ἔσω* Locum corrigit ita: *κατ' ἰσοκράτειαν τῶν τεττάρων στ.* D

πυρὸς καὶ γῆς, ὕδατι διπλασίονι μιχθέντων· τοὺς δ' ὄνυχας τοῖς ζῴοις γεννᾶσθαι, τῶν νεύρων καθὸ τῷ ἀέρι συνέτυχε περιψυχθέντων· ὀστᾶ δὲ δυεῖν μὲν ὕδατος καὶ τῆς ἔσω γῆς, τεττάρων δὲ πυρὸς καὶ γῆς τοσούτων συγκραθέντων μερῶν· ἱδρῶτα δὲ καὶ δάκρυον γίνεσθαι τοῦ σωματικοῦ οὕτως **.

ΚΓ'. Πότε καὶ πῶς ἄρχεται ὁ ἄνθρωπος τῆς τελειότητος.

Ἡράκλειτος καὶ οἱ Στωικοὶ ἄρχεσθαι τοὺς ἀνθρώπους τῆς τελειότητος περὶ τὴν δευτέραν ἑβδομάδα, περὶ ἣν ὁ σπερματικὸς κινεῖται ὀρρός· τὰ γὰρ δένδρα ἄρχεται τότε τελειότητος, ὅταν ἄρχηται γεννᾶν τὰ σπέρματα, ἀτελῆ δ' ἐστὶν ἄγονα καὶ
D ἄκαρπα ὄντα· τέλειος οὖν τότε ἄνθρωπος. περὶ δὲ τὴν δευτέραν ἑβδομάδα ἔννοια γίνεται καλοῦ τε καὶ κακοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

ΚΔ'. Πῶς ὕπνος γίνεται καὶ θάνατος.

Ἀλκμαίων ἀναχωρήσει τοῦ αἵματος εἰς τὰς αἱμόρρους φλέβας ὕπνον γίνεσθαί φησι, τὴν δ'

1 ἐκ πυρὸς W ex Galeno ib. καὶ idem ex eodem ib. ὕδατι διπλασίονι μιχθέντων *: τὰ διπλασίονα μιχθέντα 3 δυεῖν W: δοκεῖ 4 τῆς ἔσω γῆς] corrupta. τῶν ἴσων ἀέρος W. τῶν ἴσων γῆς D 5 καὶ γῆς τοσούτων W: γῆς τούτων quae del. D ib. δὲ W 6 τοῦ σωματικοῦ οὕτως] mutila. Fort. τοῦ αἵματος τηκομένου καὶ τῷ λεπτύνεσθαι διαχεομένου 7 Gal. 127 καὶ πῶς] om. idem 11 κινεῖται idem: κρίνεται libri. ἐκκρίνεται M probabiliter ib. τὰ γὰρ] καὶ γὰρ τὰ Galenus 13 ἀτελῆ — ἄνθρωπος] inclusit D. 17 Gal. 128 19 ὁμόρους libri

ἐξέγερσιν διαχύσει, τῇ δὲ παντελεῖ ἀναχωρήσει θάνατον.

Ἐμπεδοκλῆς τὸν μὲν ὕπνον καταψύξει τοῦ ἐν τῷ αἵματι θερμοῦ συμμέτρῳ γίνεσθαι, τῇ δὲ παν- E
τελεῖ θάνατον.

Διογένης, εἰ ἐπὶ πᾶν τὸ αἷμα διαχεόμενον πληρώσει μὲν τὰς φλέβας τὸν δ' ἐν αὐταῖς περιεχόμενον ἀέρα ὤσει εἰς τὰ στέρνα καὶ τὴν ὑποκειμένην γαστέρα, ὕπνον γεγενῆσθαι καὶ θερμότερον ὑπάρχειν τὸν θώρακα· ἐὰν δ' ἅπαν τὸ ἀερῶδες ἐκ τῶν φλεβῶν ἐκλίπῃ, θάνατον συντυγχάνειν.

Πλάτων οἱ Στωικοὶ τὸν μὲν ὕπνον γίνεσθαι ἀνέσει τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος οὐ κατ' ἀναχαλασμόν, καθάπερ ἐπὶ τῆς γῆς, φερομένου δ' ὡς ἐπὶ F
τὸ ἡγεμονικὸν μεσόφρυον· ὅταν δὲ παντελὴς γένηται ἡ ἄνεσις τοῦ αἰσθητικοῦ πνεύματος, τότε γεγενῆσθαι θάνατον.

ΚΕ'. Ποτέρου ἐστὶν ὕπνος καὶ θάνατος, ψυχῆς ἢ σώματος.

Ἀριστοτέλης κοινὸν μὲν τὸν ὕπνον σώματος καὶ ψυχῆς· αἴτιον δ' αὐτῷ τὸ ἀναθυμιαθὲν ὑγρὸν

1 διαχύσει, τῇ δὲ παντελεῖ ἀναχωρήσει *: διάχυσιν τὴν δὲ παντελῆ ἀναχώρησιν 4 τῇ δὲ παντελεῖ *: ἢ παντελεῖ 6 ἐὰν — πληρώσῃ — ὤσῃ D 7 Beckius: αὐτοῖς 9 γίγνεσθαι D 12 Πλάτων] Στράτων et deinde ἐπιπολῆς pro γῆς atque ἢ τὸ μεσόφρυον Corsinus 14 ἐπὶ τῆς γῆς] Ἐπιγένης Usenerus. ἐπὶ τῆς μέθης suspic. D, sed cf. p. 877c: ἀναχαλωμένην τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ πυρὸς 15 Galenus: παντελῶς 16 γίγνεσθαι D 18 Gal. 129 ib. καὶ D: ἢ 21 αἴτιον δ' Galenus: ἔστι δ' αἴτιον aut ἔστι δ' ib. αὐτοῦ libri

ἀπὸ τοῦ θώρακος εἰς τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν τόπους ἐκ τῆς ὑποκειμένης τροφῆς ἢ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ περιψυχθὲν θερμόν· τὸν δὲ θάνατον εἶναι παντελῆ κατάψυξιν· θάνατον δ' εἶναι μόνου τοῦ σώματος οὐ ψυχῆς· ταύτης γὰρ οὐχ ὑπάρχει θάνατος.

910 Ἀναξαγόρας κατὰ κόπον τῆς σωματικῆς ἐνεργείας γίνεσθαι τὸν ὕπνον· σωματικὸν γὰρ εἶναι τὸ πάθος οὐ ψυχικόν· εἶναι δὲ καὶ ψυχῆς θάνατον τὸν διαχωρισμόν.

Λεύκιππος οὐ μόνον σώματος γίνεσθαι, ἀλλὰ κράσει τοῦ λεπτομεροῦς πλείονι τῆς ἐκκράσεως τοῦ ψυχικοῦ θερμοῦ, τὸν πλεονασμὸν αἴτιον θανάτου· ταῦτα δ' εἶναι πάθη σώματος οὐ ψυχῆς.

Ἐμπεδοκλῆς τὸν θάνατον γεγενῆσθαι διαχωρισμὸν τοῦ πυρώδους καὶ γεώδους, ἐξ ὧν ἡ σύγκρισις τῷ ἀνθρώπῳ συνεστάθη· ὥστε κατὰ τοῦτο κοινὸν
B εἶναι τὸν θάνατον σώματος καὶ ψυχῆς· ὕπνον δὲ γίνεσθαι διαχωρισμὸν τοῦ πυρώδους.

ΚϚʹ. Πῶς ηὐξήθη τὰ φυτὰ καὶ εἰ ζῷα.

Πλάτων Ἐμπεδοκλῆς καὶ τὰ φυτὰ ἔμψυχα ζῷα· φανερὸν δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σαλεύεσθαι καὶ ἐντετα-

4 τοῦ] del. D 5 ταύτης — θάνατος] del. idem 6 κατὰ κόπον] accessit ex Galeno 10 οὐ μόνον σώματος κε] fort. ὕπνον — γίνεσθαι ἅμ' ἐκκρίσει — πλείονι· τῆς δ' ἐκκρίσεως τοῦ — θερμοῦ — θανάτου 11 κράσει] ἐκκρίσει Heimsoethius ib. ἐκκρίσεως Beckius. εἰσκρίσεως D 12 τὸν] τὸν δὲ D 14 γίγνεσθαι idem ib. malim διαχωρισμῷ hic et paulo post 15 καὶ γεώδους add. R 16 κατὰ τοῦτον idem 19 Gal. 130. Stob. 1, 38 20 Ἐμπεδοκλῆς] Θαλῆς Galenus ib. ζῷα idem: καὶ ζῷα

μένους ἔχειν τοὺς κλάδους καὶ ἐν ταῖς ἐπαναγωγαῖς εἴκειν καὶ πάλιν σφοδρῶς ἀναχαλᾶσθαι, ὥστε καὶ συνανέλκειν βάρη.

Ἀριστοτέλης ἔμψυχα μὲν οὐ μὴν ζῷα· τὰ γὰρ ζῷα ὁρμητικὰ εἶναι καὶ αἰσθητικά, ἔνια δὲ καὶ λογικά.

Οἱ Στωικοὶ δὲ καὶ οἱ Ἐπικούρειοι οὐκ ἔμψυχα· τινὰ γὰρ ψυχῆς ὁρμητικῆς εἶναι καὶ ἐπιθυμητικῆς, τινὰ δὲ καὶ λογικῆς· τὰ δὲ φυτὰ αὐτομάτως πως C κεκινῆσθαι οὐ διὰ ψυχῆς.

Ἐμπεδοκλῆς πρῶτα τὰ δένδρα τῶν ζῴων ἐκ γῆς ἀναδῦναί φησι, πρὶν τὸν ἥλιον περιαπλωθῆναι καὶ πρὶν ἡμέραν καὶ νύκτα διακριθῆναι· διὰ δὲ συμμετρίαν τῆς κράσεως τὸν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος περιέχειν λόγον· αὔξεσθαι δ' ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ γῇ θερμοῦ διαιρουμένου, ὥστε γῆς εἶναι μέρη, καθάπερ καὶ τὰ ἔμβρυα τὰ ἐν τῇ γαστρὶ τῆς μήτρας μέρη· τοὺς δὲ καρποὺς περιττώματα εἶναι τοῦ ἐν τοῖς φυτοῖς ὕδατος καὶ πυρός· καὶ τὰ μὲν ἐλλιπὲς ἔχοντα τὸ ὑγρόν, ἐξικμαζομένου αὐτοῦ τῷ θέρει, φυλλορροεῖν, τὰ δὲ πλεῖον παραμένειν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς δάφνης καὶ τῆς ἐλαίας καὶ τοῦ φοίνικος· τὰς δὲ διαφορὰς τῶν χυμῶν παραλλαγὰς τῆς πολυμερείας

1 ἐπαγωγαῖς Stobaeus 2 σφοδρῶς Galenus: σπονδιὸς 3 συνανέλκειν βάρη idem: συντελεῖν (συνθέλειν?) 4 μὴν Stobaeus: μὲν 5 ἔνια δὲ καὶ idem: δὲ καὶ 9 κεκινῆσθαι Gassendi: γεγενῆσθαι libri. κινεῖσθαι D 11 ἀναφῦναι Galenus ib. περιπολεῖν idem. περικυκλωθῆναι R 12 R: συμμετρίας libri. ἀσυμμετρίαν D 14 ὑπὸ Galenus: ἀπὸ 15 διαραιουμένου Karstenus. διαιρόμενα D. διαιρομένου satis est 17 περιττώματα εἶναι τοῦ Galenus: περιττεύματα εἶναι 20 πλεῖον W: πλείονα

D καὶ τῶν φυτῶν γίνεσθαι, διαφόρους ἐχόντων τὰς ἀπὸ τοῦ τρέφοντος ὁμοιομερείας, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων· οὐ γὰρ αἱ διαφοραὶ τούτων χρηστικὸν οἶνον ποιοῦσιν, ἀλλ' αἱ τοῦ τρέφοντος ἐδάφους.

ΚΖ'. Περὶ τροφῆς καὶ αὐξήσεως.

Ἐμπεδοκλῆς τρέφεσθαι μὲν τὰ ζῷα διὰ τὴν ὑπόστασιν τοῦ οἰκείου, αὔξεσθαι δὲ διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ θερμοῦ, μειοῦσθαι δὲ καὶ φθίνειν διὰ τὴν ἔκλειψιν ἑκατέρων· τοὺς δὲ νῦν ἀνθρώπους τοῖς πρώτοις συμβαλλομένους βρεφῶν ἐπέχειν τάξιν.

Ἀναξαγόρας τρέφεσθαι μὲν ***

ΚΗ'. Πόθεν αἱ ὀρέξεις γίνονται τοῖς ζῴοις καὶ αἱ ἡδοναί.

E Ἐμπεδοκλῆς τὰς μὲν ὀρέξεις γίνεσθαι τοῖς ζῴοις κατὰ τὰς ἐλλείψεις τῶν ἀποτελούντων ἕκαστον στοιχείων, τὰς δ' ἡδονὰς ἐξ ὑγροῦ καὶ τὰς τῶν κινδύνων καὶ ὁμοίων κινήσεις, τὰς δ' ὀχλήσεις καὶ τὰς ***.

ΚΘ'. Πῶς γίνεται πυρετός, καὶ εἰ ἐπιγέννημά ἐστι.

Ἐρασίστρατος ὁρίζεται τὸν πυρετὸν οὕτως· πυρετός ἐστι κίνημα αἵματος παρεμπεπτωκότος εἰς τὰ

1 φυτῶν Galenus: χυμῶν aut αἰτίων ib. Beckius: διαφορὰς 3 χρηστὸν τὸν οἶνον D 4 αἱ τοῦ τρέφοντος W: ἐκ τοῦ τρέφεσθαι 7 οἰκείου] add. ὑγροῦ Usenerus 11 post μὲν, D teste, lac. duorum versuum est in M, sesquialterius in cod. Marc. Codex autem E etiam Ἀναξαγόρας τρέφεσθαι μὲν omisit 16 τὰς δ' ἡδονὰς κέ] fort. τὰς δὲ ἡδονὰς ἐξ ὑγροῦ (οἰκείου) κατὰ τὰς τῶν ἀκινδύνων καὶ ὁμοίων κινήσεις τὰς δ' ὀχλήσεις καὶ τὰς ἀλγηδόνας κατὰ τὰς τῶν ἀλλοτρίων καὶ ἐναντίων partim cum aliis, cf. p. 663 a 17 post καὶ τὰς 'spatium sesquialterius versus relinquunt cod. Marc. E' D 18 Gal. 131 20 Galenus: παρεμπεπτωκὸς

τοῦ πνεύματος ἀγγεῖα ἀπροαιρέτως γινόμενον· καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῆς θαλάττης, ὅταν μηδὲν αὐτὴν κινῇ, ἠρεμεῖ, ἀνέμου δ' ἐμπνέοντος βιαίου παρὰ φύσιν, τότε ἐξ ὅλης κυκλεῖται, οὕτω καὶ ἐν τῷ σώματι ὅταν κινηθῇ τὸ αἷμα, τότε ἐμπίπτει μὲν εἰς τὰ ἀγγεῖα τῶν πνευμάτων, πυρούμενον δὲ θερμαίνει τὸ ὅλον σῶμα. ἀρέσκει δ' αὐτῷ καὶ ἐπιγέννημα εἶναι ὁ πυρετὸς **. F

Διοκλῆς δέ φησιν· ὄψις ἀδήλων τὰ φαινόμενα· ἔστι δέ, οἷς φαινομένοις ὁρᾶται ὁ πυρετὸς ἐπιγενόμενος, τραύματα καὶ φλεγμοναὶ καὶ βουβῶνες.

Λ'. Περὶ ὑγείας καὶ νόσου καὶ γήρως. 911

Ἀλκμαίων τῆς μὲν ὑγείας εἶναι συνεκτικὴν τὴν ἰσονομίαν τῶν δυνάμεων, ὑγροῦ ξηροῦ ψυχροῦ θερμοῦ πικροῦ γλυκέος καὶ τῶν λοιπῶν· τὴν δ' ἐν αὐτοῖς μοναρχίαν νόσου ποιητικήν· φθοροποιὸν γὰρ ἑκατέρου μοναρχία· καὶ νόσων αἰτία, ὡς μὲν ὑφ' ἧς, ὑπερβολὴ θερμότητος ἢ ψυχρότητος· ὡς δ' ἐξ ἧς, διὰ πλῆθος ἢ ἔνδειαν· ὡς δ' ἐν οἷς, ἢ αἷμα

4 κυκᾶται D 8 post πυρετὸς lac. sesquialterius versus in M unius vocabuli in cod. Marc. nulla in E 10 ἔστι δὲ οἷς D: ἐπὶ δὲ τοῖς 11 βουβῶνες] post hanc vocem 'M duos versus vacuos relinquit, cod. Marc. bessem, E nihil' idem 12 Gal. 132. 133. Stob. Flor. 101, 2. Psellus c. 86 13 τὴν Stobaeus 15 θερμοῦ hic habet Stobaeus, post ὑγροῦ libri 17 μοναρχίαν Psellus ib. νόσων αἰτία] νόσον συμπίπτειν idem ib. ὑφ' ἧς] ὑφέξω libri. ὑφ' οὗ Stobaeus 18 καὶ ψυχρότητος Psellus. ἢ ξηρότητος Stobaeus ib. ἐξ ἧς] ἐξ οὗ Stobaeus 19 ἢ ἔνδειαν] τροφῆς ἢ ἔνδειαν idem. οἷον ἡ ἔνδεια (scr. vid. σιτίων ἢ ἔνδειαν) Psellus

ἐνδέον ἢ ἐγκέφαλος· τὴν δὲ ὑγείαν τὴν σύμμετρον τῶν ποιῶν κρᾶσιν.

Διοκλῆς πλείστας τῶν νόσων δι' ἀνωμαλίαν τῶν B *ἐν τῷ σώματι στοιχείων καὶ τοῦ καταστήματος.*

Ἐρασίστρατος τὰς νόσους διὰ πλῆθος τροφῆς καὶ δι' ἀπεψίας καὶ φθοράν, τὴν δ' εὐταξίαν καὶ αὐτάρκειαν εἶναι ὑγείαν.

Οἱ Στωικοὶ συμφώνως τὸ γῆρας γεγενῆσθαι διὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ἔλλειψιν· οἱ γὰρ αὐτοὶ πλέον ἔχοντες τὸ θερμὸν ἐπὶ πλεῖον γηρῶσιν.

Ἀσκληπιάδης Αἰθίοπάς φησι ταχέως γηράσκειν ἐτῶν τριάκοντα διὰ τὸ ὑπερθερμαίνεσθαι τὰ σώματα ὑπὸ τοῦ ἡλίου διαφλεχθέντας· ἐν Βρεττανίᾳ ἑκατὸν εἴκοσιν ἐτῶν γηρᾶν διὰ τὸ κατεψῦχθαι μὲν τοὺς τόπους, ἐν ἑαυτοῖς δὲ στέγειν τὸ πυρῶδες· τὰ μὲν γὰρ τῶν Αἰθιόπων σώματά εἰσιν ἀραιότερα C *διὰ τὸ ἀναχαλᾶσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὰ δ' ὑπὸ τῶν ἄρκτων πυκνά, διὰ τοῦτο οὖν καὶ πολυχρόνια.*

1 *ἐνδέον*] scr. vid. ἢ τὰ (quod exciderit propter *αἷμ* A) *ἔνδον*, Stobaei ἢ *μυελὸν* glossema vid. ad ἢ *ἐγκέφαλον* fuisse. His add. ex Psello (partim ex Stobaeo) D haec: *ἐν γὰρ* (l. *δὲ*) *τούτοις ποτὲ κἀκ τῶν ἔξωθεν αἰτιῶν ὑδάτων ποιῶν* (*καὶ τῶν ἔσωθεν ἔτι ὑδάτων φυτῶν* i. e. *ποῶν* Psellus) ἢ *χώρας* ἢ *τόπων* (malim *κόπων*) ἢ (hoc ἢ add. D) *ἀνάγκης* ἢ *τῶν τούτοις παραπλησίων* 4 *καταστήματος ἀέρος* Galenus 6 *δι'* Psellus ib. *φθοράν* Usenerus: *φθορᾶς* 7 *ὑγείαν*] *ὑγείας περιποιητικά* D ex Psello 8 *γίγνεσθαι* D 9 *αὐτοὶ*| *αὐτοῦ* R. *αὐτὸ* D 10 *τὸ θερμὸν*] secluserunt R D 12 *ἐτῶν τριάκοντα* D: *ἔτη τριάκοντα* 13 *ἐν*] *τοὺς δὲ ἐν* Galenus 15 ita scripsi ex Galeno: *τὰ μὲν γάρ εἰσιν ἀραιότ. τῶν Αἰθ.* (*τὰ*) *σώματα* 17 *ὑπὸ* Galenus: *ἀπὸ*

ΑΙΤΙΑ ΦΥΣΙΚΑ.

Α'.

Διὰ τί τὸ θαλάττιον ὕδωρ οὐ τρέφει τὰ δένδρα;

Πότερον δι' ἣν αἰτίαν οὐδὲ τῶν ζῴων τὰ χερ- D σαῖα; ζῷον γὰρ ἔγγειον τὸ φυτὸν εἶναι, οἱ περὶ Πλάτωνα καὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον οἴονται· οὐ γὰρ διότι τοῖς ἐναλίοις φυτοῖς τρόφιμόν ἐστι καὶ πότιμον ὥσπερ τοῖς ἰχθύσιν, ἤδη καὶ τὰ ἐν τῇ χέρσῳ φυτά τε καὶ δένδρα τρέφει· οὔτε γὰρ ἐνδύεται ταῖς ῥίζαις ὑπὸ πάχους οὔτ' ἀναφέρεται ὑπὸ βάρους· ὅτι δ' ἐμβριθές ἐστι καὶ γεῶδες, ἄλλοις τε πολλοῖς ἀποδείκνυται καὶ τῷ μᾶλλον ἀνέχειν καὶ ὑπερείδειν τὰ πλοῖα καὶ τοὺς κολυμβῶντας· ἢ μάλιστα μὲν βλάπτεται ξηρότητι τὰ δένδρα ξηραντικὸν δὲ τὸ θαλάττιον; ὅθεν πρός γε τὰς σήψεις οἱ ἅλες βοηθοῦσι, καὶ τὰ σώματα τῶν λουσαμένων ἐν E θαλάττῃ ξηρὰν εὐθὺς ἴσχει καὶ τραχεῖαν τὴν ἐπιφάνειαν. ἢ τὸ μὲν ἔλαιον τοῖς φυτοῖς πολέμιον καὶ φθείρει τὰ προσαλειφόμενα; μετέχει δὲ πολλῆς ἡ θάλαττα λιπαρότητος· διὸ συνεξάπτει, καὶ παραινοῦμεν εἰς τὰς φλόγας μὴ ἐμβάλλειν θαλάττιον ὕδωρ. ἢ γέγονεν ἄποτον καὶ πικρὸν τὸ ὕδωρ, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, ἀναμίξει κατακεκαυμένης γῆς;

1 *: *ΑΙΤΙΑΙ ΦΥΣΙΚΑΙ* 6 *Πλάτωνα*] cf. Tim. p. 90 a 7 *οὐ γὰρ* et *ἤδη καὶ τὰ — τρέφει*] om. pr. m. Urbin. et omittenda videntur 9 *οὔτε* Doehnerus: *οὐδὲ* 15 *θαλάττιον* effeci ex *βλάπτον* pr. m. Urbin. *τῆς θαλάσσης ὕδωρ* ceteri 23 *Ἀριστοτέλης*] p. 358, 14a

καὶ γὰρ ἡ κονία γίγνεται, γλυκέος ὕδατος εἰς τέφραν ἐμπεσόντος, ἡ δὲ διάλυσις ἐξίστησι καὶ φθείρει τὸ χρηστὸν καὶ πότιμον, ὡς ἐν ἡμῖν οἱ πυρετοὶ τὸ
F *ὑγρὸν εἰς χολὴν τρέπουσιν. ἃ δ' ἱστοροῦσιν ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ βλαστάνειν ὑλήματα καὶ φυτά, καρπὸν μὲν οὐδένα φέρει τρέφεται δὲ τοῖς ποταμοῖς πολλὴν ἐμβάλλουσιν ἰλύν· ὅθεν οὐ πρόσω τῆς γῆς ἀλλὰ πλησίον ἔχει τὴν γένεσιν.*

Β'.

Διὰ τί μᾶλλον ὑπὸ τῶν ὑετίων ἢ τῶν ἐπιρρύτων ὑδάτων τὰ δένδρα καὶ τὰ σπέρματα πέφυκε τρέφεσθαι;

Πότερον, ὡς Λαῖτος ἔλεγε, τῇ πληγῇ τὰ ὄμβρια διιστάντα τὴν γῆν πόρους ποιεῖ καὶ διαδύεται μᾶλλον εἰς τὴν ῥίζαν· ἢ τοῦτο μὲν οὐκ ἀληθές, ἀλλ'
912 *ἔλαθε τὸν Λαῖτον ὅτι καὶ τὰ λιμναῖα φυτά, τύφη καὶ φλέως καὶ θρύον, ἀναυξῆ καὶ ἀβλαστῆ μένει, μὴ γενομένων ὄμβρων καθ' ὥραν· τὸ δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀληθές, ὅτι πρόσφατόν ἐστι καὶ νέον ὕδωρ τὸ ὑόμενον ἕωλον δὲ καὶ παλαιὸν τὸ λιμναῖον; ἢ καὶ τοῦτο πιθανὸν μᾶλλον ἢ ἀληθές ἐστι; τὰ γὰρ πηγαῖα καὶ ποτάμια νάματα πρόσφατα μέν ἐστι καὶ νεογενῆ· 'ποταμοῖς γὰρ δὶς τοῖς αὐτοῖς οὐκ ἂν ἐμβαίης' ὥς φησιν Ἡράκλειτος, ἕτερα γὰρ ἐπιρρεῖ ὕδατα· τρέφει δὲ καὶ ταῦτα τῶν ὀμβρίων χεῖρον. ἆρ' οὖν κοῦφόν ἐστι τὸ ἐκ Διὸς ὕδωρ καὶ ἀερῶδες*

4 *ἱστοροῦσιν*] cf. Plin. N. H. 13, 25 12 *Λαῖτος** hic et infra: *λάϊτος*, cf. Mueller. 4 p. 438 15 *τύφη* Schneiderus: *τίφη* 23 *Ἡράκλειτος*] Bywater. p. 16

καὶ πνεύματι μεμιγμένον ὁδηγεῖταί τε καὶ ἀνα- B πέμπεται ταχέως εἰς τὸ φυτὸν ὑπὸ λεπτότητος, διὸ καὶ πομφόλυγας ποιεῖ τῇ ἀναμίξει τοῦ ἀέρος· ἢ τρέφει μὲν μάλιστα κρατούμενον ὑπὸ τοῦ τρεφομένου (τοῦτο γάρ ἐστι πέψις· ἀπεψία δὲ τοὐναντίον, ὅταν ἰσχυροτέρα τοῦ παθεῖν ᾖ) καὶ μεταβάλλον τὰ λεπτὰ καὶ ἁπλᾶ καὶ ἄχυμα μᾶλλον, οἷόν ἐστι τὸ ὄμβριον ὕδωρ; γεννώμενον γὰρ ἐν ἀέρι καὶ πνεύματι καθαρὸν καὶ ἀμιγὲς κάτεισι· τὰ δὲ πηγαῖα καὶ τῇ γῇ καὶ τοῖς τόποις ὁμοιούμενα, δι' ὧν ἔξεισι, πολλῶν ἀναπίμπλαται ποιοτήτων, δι' ἃς ἧττόν ἐστιν εὔτρεπτα καὶ βράδιον αὐτὰ παρέχει τῇ πέψει μεταβάλλειν εἰς τὸ τρεφόμενον· τῶν δ' ὀμβρίων τὸ C εὔτρεπτον αἱ σήψεις κατηγοροῦσιν, εὐσηπτότερα γάρ ἐστι τῶν ποταμίων καὶ φρεατιαίων· ἡ δὲ πέψις ἔοικεν εἶναι σῆψις, ὡς Ἐμπεδοκλῆς μαρτυρεῖ λέγων

'οἶνος ὑπὸ φλοιοῦ πέλεται σαπὲν ἐν ξύλῳ ὕδωρ'.

ἢ πάντων ἑτοιμότατόν ἐστι καὶ ῥᾷστον αἰτιάσασθαι τὸ γλυκὺ τῶν ὀμβρίων καὶ χρηστόν, ἐκπεμπόμενον εὐθὺς ὑπὸ τοῦ πνεύματος; διὸ καὶ τὰ θρέμματα τούτων ἀπολαύει προθυμότερον, καὶ οἱ βάτραχοι προσδοκῶντες ὄμβρον ἐπιλαμπρύνουσι τὴν φωνὴν ὑπὸ χαρᾶς, ὥσπερ ἥδυσμα τοῦ λιμναίου τὸ ὑέτιον προσδεχόμενοι καὶ σπέρμα τῆς ἐκείνων γλυκύτητος· D ἓν γὰρ καὶ τοῦτο ποιεῖται σημεῖον ὑετοῦ μέλλοντος Ἄρατος εἰπών

17 Mullach. I p. 9 vs. 288 ib. ὑπὸ X: ἀπὸ ib. φλοιῷ idem 21 τούτων W: τούτοις aut ταύτης 26 Ἄρατος] Phaen. vs. 946

'ἦ μάλα δείλαιαι γενεαί, ὕδροισιν ὄνειαρ,
αὐτόθεν ἐκ λίμνης πατέρες βοόωσι γυρίνων.'

Γ'.

Διὰ τί παραβάλλουσι τοῖς θρέμμασιν ἅλας οἱ νομεῖς;

Πότερον, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσι, πλήθους τροφῆς ἕνεκα καὶ τοῦ παχύνειν; τήν τε γὰρ ὄρεξιν ἡ δριμύτης ἐκκαλεῖται καὶ τοὺς πόρους ἀναστομοῦσα μᾶλλον ὁδοποιεῖ τῇ τροφῇ πρὸς τὴν ἀνάδοσιν· διὸ
E καὶ τοὺς ἰσχνοὺς καὶ τοὺς ἀτρόφους Ἀπολλώνιος ὁ Ἡροφίλειος ἐκέλευε μὴ γλυκεῖ μηδὲ χονδρῷ τρέφειν ἀλλὰ τοῖς ταριχευτοῖς καὶ ὑφαλμυρίζουσιν, ὧν ἡ λεπτότης, ὥσπερ ἐντρίχωμα γενομένη, τὰ σιτία τοῖς σώμασι διὰ τῶν πόρων προστίθησιν. ἢ μᾶλλον ὑγιείας ἕνεκα καὶ συγκοπῆς πλήθους τὸν ἅλα λείχειν ἐθίζουσι τὰ βοσκήματα; νοσεῖ γὰρ ἄγαν πιαινόμενα, τὴν δὲ πιμελὴν τήκουσιν οἱ ἅλες καὶ διαχέουσιν· ὅθεν εὐμαρῶς καὶ ῥᾳδίως ἀποδέρουσιν αὐτὰ σφάξαντες· ἡ γὰρ κολλῶσα καὶ συνδέουσα τὸ δέρμα πιμελὴ λεπτὴ καὶ ἀσθενὴς γέγονεν ὑπὸ τῆς δριμύτητος. λεπτύνεται δὲ καὶ τὸ αἷμα τῶν τὸ ἅλας λει-
F χόντων οὐδὲ πήγνυται τὰ ἐντός, ἁλῶν μιγέντων.

1 *ἢ μᾶλλον* et vs. 2 *ἐξ ὕδατος* Arati libri ib. *δείλαιαι* Duebnerus: *δειλαὶ* 12 *ἐντρίχωμα*] *ἔντριμμα* Koechlyus. *ὡσπερεὶ θρίγκωμα* Doehnerus coll. p. 685 b. *Ἐντρίχωμα* h. l. nisi fallor esse vid. pilus (porcinus) subtus in plures pilos tenuiores scissus quibus filum lineum annexum per calceorum foramina, quae subula aperuerat, facilius traiciebatur. Huiusmodi *ἐντριχώματι* adhuc apud nos calceolarii utuntur
10 *Ἡροφίλειος* *: *ἡροφίλου* (*ηροφίλιο* una litt. erasa post *ιο* Urbin. pr. m.) cf. Athen. 15, 688 e ib. *χόνδρῳ*; 14 *: *ὑγείας*
20 *τὸ ἅλας*] *τὸν ἅλα* an *ἅλας*? ib. *διαλειχόντων* Psellus

σκόπει δέ, μὴ καὶ γονιμώτερα καὶ προθυμότερα πρὸς τὰς συνουσίας· καὶ γὰρ αἱ κύνες κύουσι ταχέως τάριχος ἐπεσθίουσαι, καὶ τὰ ἁληγὰ τῶν πλοίων πλείους τρέφει μῦς διὰ τὸ πολλάκις συμπλέκεσθαι.

Δ′.

Διὰ τί τῶν ὀμβρίων ὑδάτων εὐαλδέστερα τοῖς σπέρμασι τὰ μετὰ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν, ἃ δὴ καὶ ἀστραπαῖα καλοῦσι;

Πότερον ὅτι πνευματώδη διὰ τὴν τοῦ ἀέρος ταραχὴν καὶ ἀνάμιξιν, τὸ δὲ πνεῦμα τὴν ὑγρότητα κινοῦν μᾶλλον ἀναπέμπει καὶ ἀναδίδωσιν· ἢ βροντὰς μὲν καὶ ἀστραπὰς ποιεῖ τὸ θερμὸν ἐν τῷ ἀέρι 913
πρὸς τὸ ψυχρὸν μαχόμενον, διὸ χειμῶνος ἥκιστα βροντᾷ μάλιστα δ' ἔαρος καὶ φθινοπώρου διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς κράσεως, ἡ δὲ θερμότης πέπτουσα τὸ ὑγρὸν προσφιλὲς ποιεῖ τοῖς βλαστάνουσι καὶ ὠφέλιμον· ἢ μάλιστα μὲν ἔαρος βροντᾷ καὶ ἀστράπτει διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, τὰ δ' ἐαρινὰ τῶν ὑδάτων ἀναγκαιότερα τοῖς σπέρμασι πρὸ τοῦ θέρους, ὅθεν ἡ πλεῖστον ὑομένη τοῦ ἔαρος χώρα καθάπερ ἡ ἐν Σικελίᾳ πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς καρποὺς ἀναδίδωσιν;

Ε′.

Διὰ τί τῶν χυμῶν, ὀκτὼ τῷ γένει ὄντων, ἕνα μόνον, τὸν B
ἁλμυρόν, ἀπ' οὐδενὸς καρποῦ γεννώμενον ὁρῶμεν; καίτοι καὶ τὸν πικρὸν ἡ ἐλαία φέρει πρῶτον καὶ τὸν ὀξὺν ὁ βότρυς, εἶτα μεταβάλλων ὁ μὲν γίνεται λιπαρὸς ὁ δ' οἰνώδης· μεταβάλλει δὲ καὶ ὁ στρυφνὸς ἐν ταῖς φοινικοβαλάνοις καὶ ὁ αὐστηρὸς ἐν ταῖς ῥόαις εἰς τὸν γλυκύν· ἔνιαι δὲ ῥόαι καὶ

1 *μὴ*] *μὴ ᾖ*? ib. *γονιμώτερα*] add. *γίνεται* W 7 *ἀστραπαῖα* Turnebus: *ἀστραπὰς*

μῆλα τὸν ὀξὺν ἁπλῶς φέρουσιν, ὁ δὲ δριμὺς ἐν ταῖς ῥίζαις καὶ σπέρμασι πολύς ἐστι.

Πότερον οὖν οὐκ ἔστιν ἁλμυροῦ γένεσις ἀλλὰ φθορὰ τῶν ἄλλων τὸ ἁλμυρόν, διὸ καὶ πᾶσιν ἄτροφον τοῖς ἀπὸ φυτῶν καὶ σπερμάτων τρεφομένοις, C ἥδυσμα δ' ἐνίοις γίνεται τῷ τὸ πλήσμιον ἀφαιρεῖν τῶν τρεφόντων· ἤ, καθάπερ τῆς θαλάττης ἕψοντες ἀφαιροῦσι τὸ ἁλυκὸν καὶ δηκτικόν, ἐν τοῖς θερμοῖς ὑπὸ θερμότητος ἐξαμαυροῦται τὸ ἁλμυρόν· ἢ χυμὸς μέν ἐστιν, ὡς Πλάτων εἶπεν, ὕδωρ ἠθημένον διὰ φυτοῦ, διηθουμένη δὲ καὶ θάλαττα τὸ ἁλμυρὸν ἀποβάλλει; γεῶδες γὰρ καὶ παχυμερές ἐστιν, ὅθεν ὀρύττοντες παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἐντυγχάνουσι ποτίμοις λιβαδίοις, πολλοὶ δὲ καὶ κηρίνοις ἀγγείοις ἀναλαμβάνουσιν ἐκ τῆς θαλάττης ὕδωρ γλυκὺ διηθούμενον, ἀποκρινομένου τοῦ ἁλυκοῦ καὶ γεώδους· ἡ δὲ δι' ἀργίλου προδιαγωγὴ παντάπασι τὴν θά- D λατταν διηθουμένην πότιμον ἀποδίδωσι τῷ κατέχειν ἐν ἑαυτῇ καὶ μὴ διιέναι τὸ γεῶδες. οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, εἰκός ἐστι τὰ φυτὰ μήτ' ἔξωθεν ἀναλαμβάνειν ἁλμυρίδα μήτ', ἂν ἐν αὐτοῖς λάβῃ γένεσιν, ἐκκρίνειν εἰς τὸν καρπόν· οἱ γὰρ πόροι διὰ λεπτότητα τὸ γεῶδες καὶ παχυμερὲς οὐ διηθοῦσιν. ἢ τῆς πικρότητος εἶδος τὴν ἁλμυρότητα θετέον, ὡς Ὅμηρος

'στόματος δ' ἐξέπτυσεν ἅλμην
πικρήν, ἥ οἱ πολλὸν ἀπὸ κρατὸς κελάρυξε';

10 *Πλάτων*] Tim. p. 59 e   17 *δι' ἀργίλου* M: *καὶ ἀργία καὶ*   25 *Ὅμηρος*] ε 322

καὶ ὁ Πλάτων φησὶν ἀμφοτέρους ῥύπτειν καὶ ἀποτήκειν τοὺς χυμούς, ἧττον δὲ ταῦτα ποιεῖν τὸν ἁλυκὸν καὶ οὐ τραχὺν εἶναι· δόξει δὲ τὸ πικρὸν τοῦ ἁλυκοῦ ξηρότητος ὑπερβολῇ διαφέρειν, ἐπεὶ ξηραντικόν ἐστι καὶ τὸ ἁλυκόν.

ϛ′.

Διὰ τί τοῖς συνεχῶς διὰ τῶν δεδροσισμένων δένδρων βαδί- E *ζουσι λέπραν ἴσχει τὰ ψαύοντα τῆς ὕλης μόρια τοῦ σώματος;*

Πότερον, ὡς Λαῖτος ἔλεγε, τῇ λεπτότητι τὸ δροσῶδες ὑγρὸν ἀποξύει τοῦ χρωτός· ἤ, καθάπερ ἐρυσίβη τοῖς ὑγραινομένοις ἐγγίγνεται σπέρμασιν, οὕτως ὑπὸ τῆς δρόσου τῶν ἐπιπολῆς χλωρῶν καὶ ἁπαλῶν ἀναχαρασσομένων καὶ ἀποτηκομένων ἄχνη τις ἀπιοῦσα τοῦ σίνοντος ἀναπίμπλησι προσχεομένη τοῖς ἀναι- F μοτάτοις μέρεσι τῆς σαρκός, οἷα κνῆμαι καὶ πόδες, καὶ ἀμύσσει καὶ δάκνει τὴν ἐπιφάνειαν; ὅτι γὰρ φύσει τι δηκτικὸν ἔνεστι τῇ δρόσῳ, μαρτυρεῖ τὸ τοὺς πίονας ἰσχνοτέρους ποιεῖν· αἱ γοῦν πίονες γυναῖκες ἱματίοις ἢ ἐρίοις ἁπαλοῖς ἀναλαμβάνουσαι τῆς δρόσου δοκοῦσι συντήκειν τὴν πολυσαρκίαν.

Ζ′.

Διὰ τί τὰ πλοῖα χειμῶνος ἐν τοῖς ποταμοῖς πλεῖ βράδιον, ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ οὐ παραπλησίως;

Πότερον ὁ ποτάμιος ἀὴρ ἀεὶ δυσκίνητος ὢν καὶ βαρὺς ἐν δὲ χειμῶνι μᾶλλον παχυνόμενος διὰ τὴν

1 *Πλάτων*] Tim. p. 65 e 13 *ἐπιοῦσα* M male. cf. p. 659 c 16 *καὶ ἀμύσσει* *: *ἀμύσσει* 18 *πίονας ἰσχνοτέρους* Ianottius: *πίνοντας ἰσχνοπόρους* 22 *ἐν τῇ θαλάττῃ δ᾽ οὐ* Schellensius 25 Turnebus: *ἀπαλυνόμενος*

περίψυξιν, ἐμποδών ἐστι τοῖς πλέουσιν· ἢ τοῦτο
914 μᾶλλον τοῦ ἀέρος πάσχουσιν οἱ ποταμοί; ἐλαύνουσα γὰρ ἡ ψυχρότης τὸ ὕδωρ ποιεῖ βαρὺ καὶ σωματῶδες, ὡς ἔστιν ἐν ταῖς κλεψύδραις καταμαθεῖν· βράδιον γὰρ ἕλκουσι χειμῶνος ἢ θέρους· ἐν δὲ Θρᾴκῃ περὶ τὸ Πάγγαιον ἱστορεῖ Θεόφραστος εἶναι κρήνην, ἀφ' ἧς ταὐτὸ γέμον ἀγγεῖον ὕδατος ἱστάμενον χειμῶνος ἕλκειν διπλάσιον σταθμὸν ἢ θέρους. ὅτι δ' ἡ πυκνότης τοῦ ὕδατος τὴν βραδυτῆτα ποιεῖ τοῦ πλοῦ, δῆλόν ἐστι τῷ πλείονα γόμον φέρειν τὰ ποτάμια πλοῖα τοῦ χειμῶνος· τὸ γὰρ ὕδωρ μᾶλλον ἀντερείδει πυκνότερον καὶ βαρύτερον γιγνόμενον, τὴν δὲ θάλατταν ἡ θερμότης κωλύει πυκνοῦσθαι, δι' ἣν οὐδὲ πήγνυται· μάλκη γὰρ ἔοικεν εἶναι ἡ πύκνωσις.

Η'.

B *Διὰ τί, τῶν ἄλλων ὑγρῶν ἐν τῷ κινεῖσθαι καὶ στρέφεσθαι ψυχομένων, τὴν θάλατταν ὁρῶμεν ἐν τῷ κυματοῦσθαι θερμοτέραν γιγνομένην;*

Ἢ τῶν μὲν ἄλλων ὑγρῶν ἐπεισόδιον οὖσαν καὶ ἀλλοτρίαν ἐξίστησιν ἡ κίνησις τὴν θερμότητα καὶ διαφορεῖ, τὴν δὲ τῆς θαλάττης σύμφυτον οὖσαν ἐκριπίζουσι μᾶλλον οἱ ἄνεμοι καὶ τρέφουσι; μαρτύρια δὲ τῆς θερμότητος ἡ διαύγεια καὶ τὸ μὴ πήγνυσθαι, καίπερ οὖσαν γεώδη καὶ βαρεῖαν.

2 *συνελαύνουσα* Kaltwasserus. *πιλοῦσα* Doehnerus. cf. p. 949 c 7 *ἀγγεῖον* W coll. Athen. p. 42 b nisi quod ego post *γέμον* collocavi 14 *μάλκη* *: *μαλακὴ* ib. *εἶναι ἡ*] add. *θερμότης ἡ* (omiserim *ἡ*) *ψυχρότης δὲ* 20 *ἣ*] Duebnerus 23 *: *μαρτυρία*

Θ'.

Διὰ τί τοῦ χειμῶνος ἧττον πικρὰ γίγνεται γενομένοις ἡ θάλαττα; τοῦτο γάρ φασι καὶ Διονύσιον ἱστορεῖν τὸν ὑδραγωγόν.

Ἢ ὅτι παντελῶς μὲν ἔρημος οὐκ ἔστι γλυκύτητος οὐδ' ἄμοιρος ἡ πικρότης, ἅτε δὴ ποταμοὺς τοσούτους ὑποδεχομένης τῆς θαλάττης· τοῦ δ' ἡλίου C τὸ γλυκὺ καὶ πότιμον ἐξαιροῦντος ὑπὸ κουφότητος ἐπιπολάζον καὶ μᾶλλον ἐν τῷ θέρει τοῦτο ποιοῦντος, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι μαλακώτερον ἁπτομένου δι' ἀσθένειαν θερμότητος, ὑπολειπομένη μοῖρα πολλῆς γλυκύτητος ἀνίησι τὸ ἀκράτως πικρὸν καὶ φαρμακῶδες; τοῦτο δ' ἡσυχῇ καὶ τοῖς ποτίμοις συμβέβηκε· θέρους γὰρ πονηρότερα γίγνεται, τὸ κουφότατον καὶ γλυκύτατον τοῦ θερμοῦ διαφοροῦντος, ἐν δὲ χειμῶνι νέον ἐπιρρεῖ καὶ πρόσφατον, οὗ μετέχειν ἀνάγκη καὶ τὴν θάλατταν, σειομένην ἅμα καὶ τῶν ποταμῶν ἐπιδιδόντων.

Ι'.

Διὰ τί τῷ οἴνῳ θάλασσαν παραχέουσι καὶ χρησμόν τινα λέγουσιν ἁλιεῖς κομισθῆναι προστάττοντα βαπτίζειν τὸν Διόνυσον πρὸς τὴν θάλατταν, οἱ δὲ πόρρω θαλάττης ἐμβάλλουσι γύψον Ζακυνθίαν ὀπτήσαντες; D

Πότερον ἡ θερμότης βοηθεῖ πρὸς τὴν περίψυξιν, ἢ αὐτὴ ἐξίστησι μάλιστα τὸν οἶνον ἀποσβεννύουσα

9 *ἐπιπολάζον* idem: *τὸ ἐπιπολάζον* 13 *δ' ἡσυχῇ*] *δὲ συχνῶς* Doehnerus 16 *ἐπιρρεῖ* Duebnerus: *σπείρει* 20 *περιχέουσι*? 21 *βαπτίζειν τὸν Διόνυσον*] cf. Schol. Hom. Townl. Il. Z vs. 136: *ἐν πόντῳ Διόνυσον βαπτίζοιτε* 25 *ἢ αὐτῆς* mei; num *ἢ αὐτὴ καὶ*?

καὶ φθείρουσα τὴν δύναμιν· ἢ τὸ ὑδατῶδες καὶ πνευματῶδες τοῦ οἴνου πρὸς μεταβολὴν ἐπισφαλέστατ' ἔχον ἵστησι τὰ γεώδη πεφυκότα στύφειν καὶ κατισχναίνειν, οἱ δ' ἅλες μετὰ τῆς θαλάττης λεπτύνοντες καὶ ἀποτήκοντες τἀλλότριον καὶ περιττὸν E οὐκ ἐῶσι δυσωδίαν οὐδὲ σῆψιν ἐγγίγνεσθαι· πρὸς δὲ τούτοις, ὅσον ἐστὶ παχὺ καὶ γεῶδες, ἐμπλεκόμενον τοῖς βαρυτέροις καὶ συγκατασπώμενον ὑποστάθμην ποιεῖ καὶ τρύγα τὸν δ' οἶνον ἀπολείπει καθαρόν;

ΙΑ'.

Διὰ τί μᾶλλον ναυτιῶσι τὴν θάλατταν πλέοντες ἢ τοὺς ποταμούς, κἂν ἐν γαλήνῃ πλέωσι;

Ἠ ὅτι μάλιστα ναυτίαν κινεῖ τῶν αἰσθήσεων ἡ ὄσφρησις, τῶν δὲ παθῶν ὁ φόβος; καὶ γὰρ τρέμουσι καὶ φρίττουσι καὶ κοιλίας ἐξυγραίνονται φαντασίαν κινδύνου λαβόντες· τούτων δ' οὐδέτερον ἐνοχλεῖ τοῖς διὰ ποταμοῦ πλέουσιν· ἡ γὰρ ὄσφρησις παντὶ ποτίμῳ καὶ γλυκεῖ συνήθης ἐστὶν ὁ δὲ πλοῦς ἀκίνδυνος, ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ τήν τ' ὀσμὴν ἀηθείᾳ F δυσχεραίνουσι καὶ φοβοῦνται, μὴ πιστεύοντες τῷ παρόντι περὶ τοῦ μέλλοντος· οὐδὲν οὖν ὄφελος τῆς ἔξω γαλήνης, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ σάλον ἔχουσα καὶ θορυβουμένη συγκινεῖ καὶ ἀναπίμπλησι τὸ σῶμα τῆς ταραχῆς.

2 M: ἐπισφαλεστάτην 3 ἔχον Duebnerus: ἔχοντος 5 *: τὸ ἀλλότριον 14 ἢ ὅτι (ἡ ὅτι Leonicus) Duebnerus

ΙΒ'.

Διὰ τί τῆς θαλάττης ἐλαίῳ καταρραινομένης γίγνεται καταφάνεια καὶ γαλήνη;

Πότερον, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, τὸ πνεῦμα τῆς λειότητος ἀπολισθάνον οὐ ποιεῖ πληγὴν οὐδὲ σάλον· ἢ τοῦτο μὲν πιθανῶς εἴρηται πρὸς τὰ ἐκτός, ἐπεὶ δέ 915 φασι καὶ τοὺς κατακολυμβῶντας, ὅταν ἔλαιον εἰς τὸ στόμα λαβόντες ἐκφυσήσωσιν, ἐν τῷ βυθῷ φέγγος ἴσχειν καὶ δίοψιν, οὐκ ἔστιν ἐκεῖ πνεύματος ὄλισθον αἰτιάσασθαι; σκόπει δὴ μὴ τὴν θάλατταν γεώδη καὶ ἀνώμαλον οὖσαν ἐξωθεῖ καὶ διαστέλλει τῇ πυκνότητι τοὔλαιον, εἶτ' ἀνατρεχούσης εἰς αὑτὴν καὶ συστελλομένης ἀπολείπονται πόροι μεταξὺ ταῖς ὄψεσι διαύγειαν καὶ καταφάνειαν διδόντες. ἢ φύσει μέν ἐστι φωτεινὸς ὑπὸ θερμότητος ὁ τῇ θαλάττῃ καταμεμιγμένος ἀήρ, γίγνεται δὲ ταραχθεὶς ἀνώμαλος καὶ σκιώδης· ὅταν οὖν τὴν ἀνωμαλίαν ἐπιλεάνῃ πυκνότητι τοὔλαιον, ἀπολαμβάνει τὴν ὁμα- B λότητα καὶ τὴν διαύγειαν;

ΙΓ'.

Διὰ τί χειμῶνος μᾶλλον ἢ θέρους τὰ τῶν ἁλιέων σήπεται δίκτυα, καίτοι τά γ' ἄλλα μᾶλλον ἐν τῷ θέρει τοῦτο πάσχει;

Πότερον, ὡς Θεόφραστος οἴεται, τῷ ψυχρῷ τὸ θερμὸν ὑποχωροῦν ἀντιπεριίσταται καὶ θερμότερα ποιεῖ τὰ ἐν βάθει τῆς θαλάττης, ὥσπερ τῆς γῆς· διὸ καὶ τὰ πηγαῖα τῶν ὑδάτων χλιαρώτερα τοῦ

4 Ἀριστοτέλης] p. 961, 27ª   12. 18 τοὔλαιον *: τὸ ἔλαιον

χειμῶνός ἐστι καὶ μᾶλλον ἀτμίζουσιν αἱ λίμναι καὶ οἱ ποταμοί· κατακλείεται γὰρ εἰς βάθος ἡ θερμότης C ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ κρατήσαντος· ἢ σῆψις μὲν οὐκ ἔστι τῶν δικτύων, ὅταν δὲ φρίξῃ καὶ παγῇ διὰ τὸ ψῦχος ἀναξηραινόμενα καὶ θρυπτόμενα μᾶλλον ὑπὸ τοῦ κλύδωνος σήψει τινὶ καὶ μυδήσει πάσχει παραπλήσιον; καὶ γὰρ πονεῖ μᾶλλον ἐν κρύει, καθάπερ τὰ νεῦρα συντεινόμενα σπαράττεται, πλεονάκις ἐκταραττομένης διὰ τὸν χειμῶνα τῆς θαλάττης· διὸ καὶ στύφουσιν αὐτὰ ταῖς βαφαῖς καὶ πυκνοῦσι, φοβούμενοι τὰς ἀναλύσεις· ἐπεὶ μὴ βαφέντα μηδὲ χρισθέντα, μᾶλλον ἂν ἐλάνθανε τοὺς ἰχθῦς, ἐνάερον γὰρ τὸ τοῦ λίνου χρῶμα καὶ ἀπατηλὸν ἐν θαλάττῃ.

ΙΔ′.

Διὰ τί Δωριεῖς εὔχονται κακὴν χόρτου συγκομιδήν;

Ἢ κακῶς μὲν συγκομίζεται χόρτος ὑόμενος; D κόπτεται γὰρ οὐ ξηρὸς ἀλλὰ χλωρός, ὥστε σήπεται ταχὺ διάβροχος γενόμενος· ὑόμενος δὲ πρὸ τοῦ θέρους ὁ σῖτος βοηθεῖται πρὸς τὰ θερμὰ καὶ νότια πνεύματα· ταῦτα γὰρ οὐκ ἐᾷ πυκνωθῆναι συνιστάμενον ἐν τῷ στάχυι τὸν καρπόν, ἀλλ᾽ ἐξίστησι καὶ διαχεῖ τῇ θερμότητι τὴν πῆξιν, ἂν μὴ βεβρεγμένης τῆς γῆς ὑγρότης παραμένῃ ψύχουσα καὶ νοτίζουσα τὸν στάχυν.

1 ἐστι *: εἰσι 22 *: διαχέει 23 παραμένῃ] παραρρέῃ Doehnerus ex Psello

IE'.

Διὰ τί πυροφόρος ἡ πίων καὶ βαθεῖα χώρα, κριθοφόρος δὲ μᾶλλον ἡ λεπτόγεως;

Ἢ ὅτι τῶν σπερμάτων τὰ ἰσχυρὰ πλείονος τροφῆς δεῖται τὰ δ' ἀσθενῆ λεπτῆς καὶ ἐλαφρᾶς, ἀσθενέ- E στερον δ' ἡ κριθὴ καὶ μανότερον· ὅθεν οὐ φέρει τὴν πολλὴν τροφὴν καὶ βαρεῖαν; μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ πυροῦ τὸν τρίμηνον ἐν τοῖς ὑποξήροις φύεσθαι βέλτιον, ἀνοτώτερον ὄντα καὶ τροφῆς ἐλάττονος δεόμενον· διὸ καὶ συντελεῖται τάχιον.

IϚ'.

Διὰ τί λέγεται
'σῖτον ἐν πηλῷ φύτευε, τὴν δὲ κριθὴν ἐν κόνει';

Πότερον, ὡς εἰρήκαμεν, ὁ μὲν δύναται πλείονος τροφῆς κατακρατεῖν ἡ δ' οὐ φέρει τὸ πολὺ καὶ κατακλύζον, ἢ πυκνὸς ὢν ὁ πυρὸς καὶ ξυλώδης φύεται βέλτιον ἐν ὑγρῷ μαλαττόμενος καὶ χυλούμενος, τῇ δὲ κριθῇ διὰ μανότητα σύμφορον ἐν ἀρχῇ τὸ ξηρό- F τερον, ἢ διὰ θερμότητα σύμμετρος καὶ ἀβλαβὴς ἡ κρᾶσις ψυχρότερον δ' ἡ κριθή· ἢ φοβοῦνται τὸν πυρὸν ἐν ξηρῷ τρίβειν διὰ τοὺς μύρμηκας, εὐθὺς γὰρ ἐπιτίθενται, εἰς δὲ κριθὰς ἧττον φέρονται. δυσβάστακτοι γάρ εἰσι καὶ δυσπαρακόμιστοι διὰ μέγεθος;

9 *ἀνοτώτερον* Kaltwasserus: *ἀνοστότερον* 13 cf. Bergk. 3 p. 669 ib. idem: *φυτεύετε* 17 *χυλούμενος* Psellus: *χαλώμενος* cf. p. 700 b 19 *ἢ διὰ — — δ' ἡ κριθή*;] W non integra videntur 20 *δὲ ἡ* Doehnerus: *δὲ* 21 *τρίβειν*] *σπείρειν* idem; sed sanum vid.

ΙΖ΄.

Διὰ τί τῶν ἀρρένων ἵππων μᾶλλον ἢ τῶν θηλειῶν τὰς τρίχας εἰς τὴν ὁρμιὰν λαμβάνουσι;

Πότερον, ὡς τοῖς ἄλλοις τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος
916 μέρεσι, καὶ ταῖς θριξὶν εὐτονώτερόν ἐστιν· ἢ μᾶλ-
λον διὰ τὸ οὖρον οἴονται τὰς τρίχας τῶν θηλειῶν
βρεχομένας γίγνεσθαι χείρονας;

ΙΗ΄.

Διὰ τί τευθὶς φαινομένη σημεῖόν ἐστι μεγάλου χειμῶνος;

Ἢ πάντα φύσει τὰ μαλάκια δύσριγα διὰ γυμνό-
τητα τῆς σαρκὸς καὶ ψιλότητα, μήτ᾽ ὀστράκῳ μήτε
δέρματι μήτε λεπίδι σκεπομένης ἀλλ᾽ ἐντὸς ἐχούσης
τὸ σκληρὸν καὶ ὀστεῶδες, διὸ καὶ κέκληται μαλάκια;
ταχὺ δὴ προαισθάνεται δι᾽ εὐπάθειαν τοῦ χειμῶνος·
ὅθεν ὁ μὲν πολύπους εἰς γῆν ἀνατρέχει καὶ τῶν
πετριδίων ἀντιλαμβανόμενος σημεῖόν ἐστι πνεύμα-
B τος ὅσον οὔπω παρόντος, ἡ δὲ τευθὶς ἐξάλλεται,
φεύγουσα τὸ ψῦχος καὶ τὴν ἐν βάθει ταραχὴν τῆς
θαλάττης· καὶ γὰρ ἔχει μάλιστα τῶν μαλακίων
εὔθρυπτον καὶ ἁπαλὸν τὸ σαρκῶδες.

ΙΘ΄.

Διὰ τί τὴν χρόαν ὁ πολύπους ἐξαλλάττει;

Πότερον, ὡς Θεόφραστος ᾤετο, δειλόν ἐστι φύσει ζῷον· ὅταν οὖν ταραχθῇ τρεπόμενον τῷ πνεύματι, συμμεταβάλλει τὸ χρῶμα καθάπερ ἄνθρωπος· διὸ καὶ λέλεκται

22 χρόαν * hic et infra: χροιὰν

'τοῦ μὲν γάρ τε κακοῦ τρέπεται χρώς'·

ἢ τοῦτο πρὸς τὴν μεταβολὴν πιθανῶς λέλεκται πρὸς δὲ τὴν ἐξομοίωσιν οὐχ ἱκανῶς; μεταβάλλει γὰρ οὕτως, ὥστε τὴν χρόαν αἷς ἂν πλησιάζῃ πέτραις C ὁμοιοῦν· πρὸς ὃ καὶ Πίνδαρος ἐποίησε

'ποντίου θηρὸς χρωτὶ μάλιστα νόον
προσφέρων πάσαις πολίεσσιν ὁμίλει'

καὶ Θέογνις·

'πουλύποδος νόον ἴσχε πολυχρόου, ὃς ποτὶ πέτρῃ,
τῇ προσομιλήσῃ, τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη.'

τοῦτο δὴ καὶ τοὺς πανουργίᾳ καὶ δεινότητι ὑπερφέροντας ἔχειν τὸ ἐπιτήδευμα λέγουσιν, ὡς ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν καὶ διαφυγεῖν τοὺς πλησίον ἑαυτοὺς ἀεὶ ἀπεικάζειν πολύποδι. ἢ καθάπερ ἐσθῆτι τῇ χρόᾳ νομίζουσι χρῆσθαι, ῥᾳδίως οὕτως ᾗ βούλεται μετενδυόμενον; ἆρ' οὖν τὴν μὲν ἀρχὴν αὐτὸς ἐνδί- D δωσι τοῦ πάθους δείσας, τὰ δὲ κύρια τῆς αἰτίας ἐν ἄλλοις ἐστί; σκόπει δή, κατ' Ἐμπεδοκλέα

'γνοὺς ὅτι πάντων εἰσὶν ἀπορροαὶ ὅσσ' ἐγένοντο·'

οὐ γὰρ ζῴων μόνον οὐδὲ φυτῶν οὐδὲ γῆς καὶ θαλάττης, ἀλλὰ καὶ λίθων ἄπεισιν ἐνδελεχῶς πολλὰ ῥεύματα καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου· καὶ γὰρ φθείρεται

1 Hom. *N* 280 5 *Πίνδαρος*] Bergk. 1 p. 383 8 *Θέογνις*] idem 2 p. 140 vs. 215 ib. *πουλύπου ὀργὴν ἴσχε πολυπλόκου* Theognis 14 *ἢ*] *ὃν* M 18 *Ἐμπεδοκλέα*] Mullach. 1 p. 10 vs. 337 19 *γνῶθ'* Wakefieldius ib. *ἀπορροαὶ* idem: *ἀπόρροιαι* 22 *καὶ γὰρ φθέγγεται πάντα καὶ ὄδωδε τῷ ῥεῖν ἀεί τι καὶ φθείρεσθαι* Doehnerus

πάντα καὶ ὅδωδε τῷ ῥεῖν ἀεί τι καὶ φέρεσθαι συνεχῶς· καὶ γὰρ ἕλξεις ἢ ἐπιπηδήσεις ποιοῦσι ταῖς ἀπορροαῖς, οἱ μὲν ἐμπλοκὰς αὐτῶν οἱ δὲ πληγὰς οἱ δ' ὤσεις τινὰς καὶ περιελάσεις ὑποτιθέμενοι. μάλιστα δὲ τῶν παράλων πετρῶν ἐπιρραινομένων E καὶ ψηχομένων ὑπὸ τῆς θαλάττης, ἀπιέναι μέρη καὶ θραύσματα πολλὰ καὶ λεπτὰ εἰκὸς συνεχῶς, ἃ τοῖς χρώμασιν ἀλλήλων διαφέροντα τοῖς μὲν ἄλλοις οὐ προσίσχεται σώμασιν ἀλλὰ λανθάνει περιολισθάνοντα τῶν πυκνοτέρους ἐχόντων πόρους ἢ διεκθέοντα τῶν μανοτέρους. ὁ δὲ πολύπους τήν τε σάρκα προσιδεῖν αὐτόθεν ἀνθρηνιώδης καὶ πολύπορος καὶ δεκτικὸς ἀπορροῶν ἐστιν· ὅταν δὲ δείσῃ, τῷ πνεύματι τρεπόμενος καὶ τρέπων οἷον ἔσφιγξε τὸ σῶμα καὶ συνήγαγεν, ὥστε προσδέχεσθαι καὶ στέγειν ἐπιπολῆς τὰς τῶν ἐγγὺς ἀπορροάς· καὶ γὰρ ἡ τραχύτης μετὰ τῆς μαλακότητος ἕλικας παρέχουσα F τοῖς ἐπιφερομένοις μέρεσι μὴ σκεδαννυμένοις ἀλλ' ἀθροιζομένοις καὶ προσμένουσι, σύγχρουν ἀπεργάζεται τὴν ἐπιφάνειαν τοῖς ἐγγύτατ' οὖσιν. τεκμήριον δὲ τῆς αἰτίας μέγα τὸ μήτε τοῦτον πᾶσιν ἐξο-

1 ὄλωλε W ib. φέρεσθαι idem: φθείρεσθαι 3 *: ἀπορροίαις. Item lin. 13. 16. p. 389, 3 4 Doehnerus: περιελεύσεις 6 W: ψυχομένων 7 ita supplevit W ex Longolii latina interpretatione: λεπτὰ 10 Ambr. 11 E συνεχῶς ἀτ 10 Ambr. 11 E λοις οὐ προσέ 9 Ambr. 12 E σῶμα nulla lac. in Ambr. 2 E ἀλλὰ λανθάνει κέ 15 συνήγαγεν] συνέδησεν Doehnerus ex Psello 19 ita supplevi partim cum W: σὺν χρῶ 14 E τὴν ἐπιφάνειαν 8 E τητα 2—3 E τεκμήριον ita E. συν χρῶ 12 τὴν ἐπιφα 4 τητα τεκμήριον Ambr. Aliter alii 21 πᾶσιν Ianottius: πάσχειν

μοιοῦσθαι τοῖς πλησίον μήτε τὸν χαμαιλέοντα τοῖς λευκοῖς χρώμασιν, ἀλλὰ μόνοις ἑκάτερον, ὧν ταῖς ἀπορροαῖς πόρους συμμέτρους ἔχουσιν.

Κ΄.

Διὰ τίν' αἰτίαν τὸ τῶν ἀγρίων συῶν δάκρυον ἡδὺ τὸ δὲ τῶν ἐλάφων ἁλμυρόν ἐστι καὶ φαῦλον;

Αἰτία δὲ θερμότης καὶ ψυχρότης τούτων, καὶ 917
ψυχρὸν μὲν ὁ ἔλαφος περίθερμον δὲ καὶ πυρῶδες ὁ σῦς· ὅθεν τὸ μὲν φεύγει τὸ δ' ἀμύνεται τοὺς ἐπιόντας, ὅτε καὶ μάλιστα διὰ τὸν θυμὸν ἐκβάλλει τὸ δάκρυον· πολλῆς γὰρ ἐπὶ τὰ ὄμματα θερμότητος φερομένης, ὡς εἴρηται

'φρίξας εὖ λοφιήν, πῦρ ὀφθαλμοῖσι δεδορκώς'

γλυκὺ γίγνεται τὸ ἀποτηκόμενον. ἔνιοι δέ φασιν, ὥσπερ γάλακτος ὀρρόν, τοῦ αἵματος ταραχθέντος, ἐκκρούεσθαι τὸ δάκρυον, ὡς Ἐμπεδοκλῆς. ἐπεὶ τοίνυν τραχὺ καὶ μέλαν τὸ τῶν κάπρων αἷμα διὰ θερμότητα λεπτὸν δὲ καὶ ὑδαρὲς τὸ τῶν ἐλάφων, εἰκότως καὶ τὸ ἀποκρινόμενον ἐν τοῖς θυμοῖς καὶ B
τοῖς φόβοις ἑκατέρου τοιοῦτον.

ΚΑ΄.

Διὰ τί τῶν ὑῶν αἱ μὲν ἥμεροι πλεονάκις τίκτουσι καὶ κατ' ἄλλον ἄλλαι χρόνον, αἱ δ' ἄγριαι καὶ ἅπαξ καὶ περὶ τὰς αὐτὰς ἅπασαι σχεδὸν ἡμέρας; αὗται δ' εἰσὶν ἀρχομένου θέρους· διὸ καὶ λέλεκται

'μηκέτι νυκτὸς ὕειν, ᾗ κεν τέκῃ ἀγροτέρη σῦς.'

13 Hom. τ 446 16 Ἐμπεδοκλῆς] om. Mullach. 17 τραχὺ] παχὺ W ex Longolii versione 26 incerti poetae versus

*Ἢ διὰ πλῆθος τροφῆς, ὄντως ‘ἐν πλησμονῇ Κύπρις’; ἀφθονία γὰρ τροφῆς τὸ γόνιμον περίττωμα ποιεῖ καὶ φυτοῖς καὶ ζῴοις· αἱ μὲν οὖν ἄγριαι δι’ αὑτῶν καὶ μετὰ φόβου τὴν τροφὴν ζητοῦσι, ταῖς δ’ ἡμέροις ὑπάρχει διὰ παντὸς ἡ μὲν αὐτοφυὴς ἡ δ’ C ἐκ παρασκευῆς. ἢ τὸ τῆς σχολῆς καὶ ἀσχολίας ἅμα συμβαῖνον αἴτιον; αἱ μὲν γὰρ ἀργοῦσι, μὴ βουλόμεναι πόρρω πλανᾶσθαι τῶν συφορβῶν, αἱ δ’ ὀρειβατοῦσαι καὶ περιθέουσαι τὴν τροφὴν διαφοροῦσι καὶ καταναλίσκουσιν εἰς τὸ σῶμα πᾶσαν· ὥστε διὰ τὸ ἀεὶ συνεῖναι ἢ μὴ γίνεσθαι περίττωμα **, ἢ καὶ τὸ συντρέφεσθαι καὶ συναγελάζεσθαι τὰ θήλεα τοῖς ἄρρεσιν, ἀνάμνησιν ποιεῖ τῶν ἀφροδισίων καὶ συνεκκαλεῖται τὴν ὄρεξιν· ὡς ἐπ’ ἀνθρώπων Ἐμπεδοκλῆς ἐποίησε*

‘τῷ δέ τι καὶ πόθος εἶτε διὰ πέψεως ἀμμίσγων·’

ἐν δὲ τοῖς ἀγρίοις, ἀποτρόφοις οὖσιν ἀλλήλων, τὸ D ἄστοργον καὶ δυσεπίμικτον ἀμβλύνει καὶ ἀνασβέννυσι τὰς ὁρμάς. ἢ καὶ τὸ λεγόμενον ὑπ’ Ἀριστοτέλους ἀληθές ἐστιν, ὅτι ‘χλούνην’ Ὅμηρος ὠνόμασε

1 *ὄντως γὰρ* M. *καὶ ὄντως* W ib. cf. Nauck. p. 647 7 *συμβαῖνον* M: *συμμένον* ib. *ΑἼ*[*τιον*; *ΑἹ*] *μὲν* *: *αἱ μὲν* 10 *ὥστε μὴ γίνεσθαι περίττωμα. ἢ τὸ ἀεὶ συνεῖναι καὶ συντρέφεσθαι κέ* W. *ὥστε διὰ τὸ ἀεὶ συντείνειν μὴ γίνεσθαι περίττωμα ἢ καὶ τὸ κέ* Doehnerus 11 lacunam 10 unus exhibet Ambr. Supplendum vid. hunc in modum: *ὥστε διὰ τὸ ἀεὶ συνεῖναι ἢ. μή, γίνεσθαι περίττωμα γόνιμον ἢ μή. ἢ καὶ τὸ συντρέφεσθαι κέ* 14 *Ἐμπεδοκλῆς*] Mullach. 1 p. 10 vs. 328 16 *τοὺς δέ τε καὶ πόθος εἷλε δι’ ὄψεως ἄντ’ ἀναμίσγων* (*δι’ ὄψιος ἀμμιχθέντας* Mullachius) W 18 *ἀποσβέννυσι?* 19 *Ἀριστοτέλους*] p. 578, 1b 20 *Ὅμηρος*]I 539

σῦν τὸν μόνορχιν; τῶν γὰρ πλείστων φησὶ προσκνωμένων τοῖς στελέχεσι θρύπτεσθαι τοὺς ὄρχεις.

ΚΒ΄.

Διὰ τί τῆς ἄρκτου φασὶ τὴν χεῖρα γλυκυτάτην ἔχειν σάρκα καὶ φαγεῖν ἡδίστην;

Ἦ ὅτι τὰ πέττοντα τὴν τροφὴν μάλιστα τοῦ σώματος παρέχει τὸ κρέας ἥδιστον; πέττει δὲ κάλλιστα τὸ διαπνέον, κινούμενον μάλιστα καὶ συγγυμναζόμενον, ὥσπερ ἡ ἄρκτος τῷ μέρει τούτῳ πλεῖστα κινεῖται· καὶ γὰρ ὡς ποσὶ τοῖς ἐμπροσθίοις E βαδίζουσα χρῆται καὶ τρέχουσα καὶ ὡς χερσὶν ἀντιλαμβανομένη.

ΚΓ΄.

Διὰ τί δυστίβευτος ἡ τοῦ ἔαρος ὥρα;

Πότερον αἱ κύνες, ὥς φησιν Ἐμπεδοκλῆς,

'κέμματα θηρείων μελέων μυκτῆρσιν ἐρευνῶσαι,'

τὰς ἀπορροὰς ἀναλαμβάνουσιν, ἃς ἐναπολείπει τὰ θηρία τῇ ὕλῃ, ταύτας δὲ τοῦ ἔαρος ἐξαμαυροῦσι καὶ συγχέουσιν αἱ πλεῖσται τῶν φυτῶν καὶ τῶν ὑλημάτων ὀσμαί, ὑπὲρ τὴν ἄνθησιν ὑπερχεόμεναι καὶ κεραννύμεναι, περιποτῶσι καὶ διαπλανῶσι τὰς κύνας τῆς τῶν θηρίων ὀσμῆς ἐπιλαβέσθαι; διὸ περὶ F

5 *καὶ φαγεῖν* Turnebus: *δὲ φαγεῖν* 6 *ἦ* Duebnerus 15 *πότερον*] deest alterum membrum ab *ἢ* incipiens 16 *κέμματα*] *πέλματα* Emperius (cf. p. 520 f) de cuius coniectura nunc dubito. cf. Mullach. 1 p. 11 vs. 368 17 *: *ἀπορροίας* 20 corrig. vid. partim cum Doehnero: *αἳ περὶ τὴν ἄνθησιν — — κεραννύμεναι τῷ ἀέρι, ἀπατῶσι καὶ διαπλανῶσι*

τὴν Αἴτνην ἐν Σικελίᾳ φασὶ μηδένα κυνηγεῖν· πολὺ γὰρ ἀναφύεσθαι καὶ τεθηλέναι δι' ἔτους ἴον ὀρεινὸν ἐν τοῖς λειμῶσι, καὶ τὸν τόπον εὐωδίαν ἀεὶ κατέχουσαν ἁρπάζειν τὰς τῶν θηρίων ἀναπνοάς. λέγεται δὲ μῦθος, ὡς τὴν Κόρην ἐκεῖθεν ἀνθολογοῦσαν ὁ Πλούτων ἀφαρπάσειε, καὶ διὰ τοῦτο τιμῶντες καὶ σεβόμενοι τὸ χωρίον ὡς ἄσυλον οὐκ ἐπιτίθενται τοῖς ἐκεῖ νεμομένοις.

ΚΔʹ.

Διὰ τί περὶ τὰς πανσελήνους ἥκιστα ταῖς ἰχνοσκοπίαις ἐπιτυγχάνουσιν;

Ἢ διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν; δροσοβόλοι γὰρ αἱ
918 πανσέληνοι· διὸ καὶ τὴν δρόσον ὁ Ἀλκμὰν Διὸς θυγατέρα καὶ Σελήνης προσεῖπε ποιήσας

'Διὸς θυγάτηρ ἔρσα τρέφει καὶ δίας Σελάνας·'

ἡ γὰρ δρόσος ἀσθενής ἐστι καὶ ἀδρανὴς ὄμβρος, ἀσθενὲς δὲ καὶ τὸ τῆς σελήνης θερμόν· ὅθεν ἕλκει μὲν ἀπὸ γῆς ὥσπερ ὁ ἥλιος, ἄγειν δ' εἰς ὕψος μὴ δυναμένη μηδ' ἀναλαμβάνειν μεθίησιν.

ΚΕʹ.

Διὰ τί τὸ δρόσιμον γενόμενον διὰ τοῦ ψύχους δυστίβευτον;

Πότερον ὅτι τὰ θηρία πόρρω τῶν κοιτῶν ὀκνοῦντα προϊέναι διὰ τὸ κρύος οὐ πολλὰ ποιεῖ σημεῖα· διὸ καί φασιν αὐτὰ φείδεσθαι τῶν πλησίον, ὅπως μὴ
B κακοπαθῇ πλανώμενα μακρὰν τοῦ χειμῶνος ἀλλ'

1 *Αἴτνην*] *Ἔνναν* Kaltwasserus 2 *ἴον ὀρεινὸν*] *ὀρίγανον* idem 15 cf. Bergk. 3 p. 54 ib. *δίας Σελάνας* scripsi ex p. 659 c: *Σελάνας δίας* 21 scr. vid. *δροσινὸν*

ἀεὶ ἐγγύθεν ἔχῃ νέμεσθαι· ἢ δεῖ μὴ μόνον ἔχειν ἴχνη τὸν στιβευόμενον τόπον ἀλλὰ κινεῖν τὴν ὄσφρησιν, κινεῖ δὲ λυόμενα καὶ χαλώμενα μαλακῶς ὑπὸ θερμότητος, ἡ δ' ἄγαν περίψυξις πηγνύουσα τὰς ὀσμὰς οὐκ ἐᾷ ῥεῖν οὐδὲ κινεῖν τὴν αἴσθησιν· ὅθεν καὶ τὰ μύρα καὶ τὸν οἶνον ἧττον ὄζειν ψύχους καὶ χειμῶνος λέγουσιν· ὁ γὰρ ἀὴρ πηγνύμενος ἵστησι τὰς ὀσμὰς ἐν αὑτῷ καὶ οὐκ ἐᾷ ἀναδίδοσθαι;

ΚϚʹ.

Διὰ τί τὰ ζῷα τὰς βοηθούσας δυνάμεις, ὅταν ἐν πάθει γένηται, ζητεῖ καὶ διώκει καὶ χρώμενα πολλάκις ὠφελεῖται; καθάπερ αἱ κύνες ἐσθίουσι πόαν, ἵνα τὴν χολὴν ἐξεμῶσιν· αἱ δ' ὕες ἐπὶ τοὺς ποταμίους καρκίνους φέρονται, βοηθοῦνται C *γὰρ ἐσθίουσαι πρὸς κεφαλαλγίαν· ἡ δὲ χελώνη φαγοῦσα τὴν σάρκα τοῦ ἔχεως ὀρίγανον ἐπεσθίει· τὴν δ' ἄρκτον λέγουσιν ἀσωμένην τοὺς μύρμηκας ἀναλαμβάνειν τῇ γλώττῃ καὶ καταπίνουσαν ἀπαλλάττεσθαι· τούτων δ' οὔτε πεῖρα καὶ περίπτωσις γέγονεν αὐτοῖς.*

Πότερον οὖν, ὥσπερ τὰ κηρία τὴν μέλιτταν τῇ ὀσμῇ καὶ τὰ κενέβρεια τὸν γῦπα κινεῖ καὶ προσάγεται πόρρωθεν, οὕτως οὖν καὶ σῦς οἱ καρκίνοι καὶ τὴν χελώνην ἡ ὀρίγανος, αἱ δὲ μυρμηκιαὶ τὴν ἄρκτον ὀσμαῖς καὶ ῥεύμασι προσφερέσι καὶ οἰκείοις ἕλκουσιν, οὐ λογισμῷ τοῦ συμφέροντος ἀγούσης τῆς αἰσθήσεως· ἢ τὰς ὀρέξεις ἐπιφέρουσι τοῖς ζῴοις αἱ τῶν σωμάτων κράσεις, ἃς αἱ νόσοι ποιοῦσι, διαφό- D

8 *διαδίδοσθαι?* 12 *ἐσθίουσι* W: *ἐσθίουσαι* ib. *πόαν ἵνα τὴν* W: *ἢ ὅταν τὴν* 16 X: *μασωμένην* aut *μασσωμένην* 21 *οὖν*] deleverim 26 *ἃς — ποιοῦσι* W: *αἱ νοσοποιοῦσι*

ρους δριμύτητας ἢ γλυκύτητας ἤ τινας ἄλλας ἐντίκτουσαι ποιότητας ἀήθεις καὶ ἀτόπους, τῶν ὑγρῶν τρεπομένων; ὡς δῆλόν ἐστιν ἐπὶ τῶν γυναικῶν, ὅταν κύωσι, καὶ λίθους καὶ γῆν προσφερομένων· διὸ καὶ τῶν νοσούντων ταῖς ὀρέξεσιν οἱ χαρίεντες ἰατροὶ προΐσασι τοὺς ἀσώτως ἢ σωτηρίως ἔχοντας· ἱστορεῖ γοῦν Μνησίθεος ἰατρὸς ἐν ἀρχῇ πνευμονίας τὸν ἐπιθυμήσαντα κρομμύων σῴζεσθαι τὸν δὲ σύκων ἀπόλλυσθαι, διὰ τὸ ταῖς κράσεσι τὰς ὀρέξεις τὰς E δὲ κράσεις τοῖς πάθεσιν ἕπεσθαι. πιθανὸν οὖν ἐστι καὶ τῶν θηρίων τὰ μὴ παντελῶς ὀλεθρίοις μηδ' ἀναιρετικοῖς περιπίπτοντα νοσήμασι ταύτην τὴν διάθεσιν καὶ κρᾶσιν ἴσχειν, ὑφ' ἧς ἐπὶ τὰ σῴζοντα φέρεται καὶ ἄγεται ταῖς ὀρέξεσιν ἕκαστον αὐτῶν.

ΚΖ'.

Διὰ τί τὸ γλεῦκος, ἂν ὑπὸ ψύχους περιέχηται τὸ ἀγγεῖον, γλυκὺ διαμένει πολὺν χρόνον;

Πότερον ὅτι πέψις ἐστὶ τοῦ γλεύκους ἡ εἰς τὸ οἰνῶδες μεταβολὴ κωλύει δὲ τὴν πέψιν ἡ ψυχρότης, ὑπὸ θερμοῦ γὰρ ἡ πέψις· ἢ τοὐναντίον, οἰκεῖός ἐστι τῆς σταφυλῆς χυμὸς ὁ γλυκύς, διὸ καὶ πεπαίνεσθαι λέγεται τὸ γλυκὺ κιρνώμενον· ἡ δὲ ψυχρότης F οὐκ ἐῶσα διαπνεῖν ἀλλὰ συνέχουσα τὸ θερμόν, τὴν γλυκύτητα διατηρεῖ τοῦ γλεύκους; αὕτη δ' ἐστὶν αἰτία καὶ τῶν τρυγωμένων ὄμβρῳ τὸ γλεῦκος ἧττον ἀναζεῖν· ἡ γὰρ ζέσις ὑπὸ θερμότητος τὴν δὲ θερμότητα κατέχει καὶ συστέλλει τὸ ψυχρόν.

4 κύωσι] κιττῶσι Lenneppius cf. p. 801 a 6 ἀσώστως L. Dindorfius 22 κιρνώμενον] κρινόμενον Doehnerus

ΚΗ΄.

Διὰ τί τῶν θηρίων ἡ ἄρκτος ἥκιστα διεσθίει τὰ δίκτυα, καίτοι καὶ λύκοι καὶ ἀλώπεκες διεσθίουσι;

Πότερον ἐνδοτάτω τοὺς ὀδόντας ἔχουσα τοῦ χάσματος ἥκιστα πρὸς τὰ λίνα ἐξικνεῖται, προεμπίπτει γὰρ τὰ χείλη διὰ πάχος καὶ μέγεθος· ἢ μᾶλλον ἰσχύουσα ταῖς χερσὶ ῥήγνυσι καὶ διασπᾷ τὸν βρόχον· ἢ καὶ ταῖς χερσὶν ἅμα χρῆται καὶ τῷ στόματι, ταῖς μὲν διασπῶσα τὸ λίνον τῷ δ' ἀμυνομένη τοὺς διώκοντας; οὐδενὸς δ' ἧττον αὐτῇ βοηθοῦσιν αἱ περικαλινδήσεις· διὸ μᾶλλον ἢ διασπᾶν τὰ λίνα πραγματευομένη πολλάκις ἐκκυβιστᾷ καὶ σῴζεται, ** ἀμὴ καὶ δέοι ἡ τῶν ὀδόντων. 919

ΚΘ΄.

Τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν τὰ ψυχρὰ τῶν ὑδάτων οὐ θαυμάζομεν ἀλλὰ τὰ θερμά, καίτοι δῆλον ὅτι θερμότης αἰτία τούτων ὡς ψυχρότης ἐκείνων;

Οὐ γάρ, ὡς ἔνιοι νομίζουσιν, ἡ μὲν θερμότης δύναμίς ἐστιν ἡ δὲ ψυχρότης στέρησις θερμότητος· ἐπεὶ πλειόνων αἴτιον ἐφαίνετο τὸ μὴ ὂν τοῦ ὄντος. ἀλλ' ἔοικε τῷ σπανίῳ τὸ θαυμάσιον ἡ φύσις νέμουσα B πῶς γίγνεται ζητεῖν τὸ μὴ πολλάκις γιγνόμενον.

'ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα
καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις'

5 παρεμπίπτει Doehnerus 11 διὸ μᾶλλον ἢ] δι' ὧν μᾶλλον (malim μᾶλλον νὴ Δία) W 13 lac. 4 Ambr. 3 E. ἵνα μὴ καὶ δέοι τῶν ὀδόντων X. Fort. καὶ ὅρα μὴ καὶ δεῖ ἧττον ὀδόντων 20 ἐπεὶ — ἐφαίνετο W: ἐπὶ πλέον ὧν — φαίνεται ib. Turnebus: πλέον ὧν (πλεόνων W) 23 Nauck. p. 663 24 ἔχοντα θ' mei

ὅσα μὲν ἔρχεται φέρων θεάματα νυκτός, ὅσον δὲ μεθ' ἡμέραν κάλλος ἀναδείκνυσιν; οἱ δὲ πολλοὶ τὴν τούτων φύσιν οὐ θαυμάζουσιν, ἴριδας δὲ καὶ ποικίλματα νεφῶν ἡμέρας καὶ σέλα ῥηγνύμενα πομφόλυγος δίκην νυκτὸς ** κεκόσμηται.

Λ'.

Διὰ τί τῶν ἀμπέλων τὰς ἀκάρπους, τοῖς δ' ἀκρέμοσι καὶ ἔρνεσιν εὐτροφούσας τραγᾶν λέγομεν;

C Ἦ ὅτι τῶν τράγων οἱ σφόδρα πίονες ἧττόν εἰσι γόνιμοι καὶ μόλις ὑπὸ πιμελῆς ὀχεύουσι; τὸ γὰρ σπέρμα περίττωμα τῆς τροφῆς ἐστι τῆς τῷ σώματι προστιθεμένης· ὅταν οὖν ἢ ζῷον ἢ δένδρον εὐεκτῇ καὶ παχύνηται, τοῦτο σημεῖόν ἐστι τοῦ τὴν τροφὴν ἐν ἑαυτῷ καταναλισκομένην μηδὲν ἢ μικρόν τι καὶ ἀγεννὲς περίττωμα ποιεῖν.

ΛΑ'.

Διὰ τί ἄμπελος οἴνῳ ῥαινομένη, μάλιστα τῷ ἐξ αὐτῆς, ἀναξηραίνεται;

Πότερον, ὥσπερ ἐν τοῖς πολυπόταις γίνεται φαλάκρωσις, ὑπὸ θερμότητος τοῦ οἴνου τὸ ὑγρὸν

2 post *ἀναδείκνυσιν* lac. 2 litt. in E, unde fort. corr. *καὶ οἱ πολλοὶ* ib. *δὲ* W 3 *οὐ θαυμάζουσιν* addidi partim cum W. Loco eius lac. 2—3 in E ib. *: *ἴριδες* 4 *ἡμέρας* W: *ἡμέρα* 5 *νυκτὸς* et lacunam add. Duebnerus, W supplente: *δίκην νυκτός· οἷς μᾶλλον νομίζουσι τὸν οὐρανὸν κεκοσμῆσθαι.* Fort. supplendum: *δίκην νυκτός, οἷς οὐρανὸς* (aut *τὰ ὑπὲρ γῆν*) *κεκόσμηται* 7 *ἀκάρπους — — λέγομεν* ita supplevit W coll. Aristot. p. 726, 2[a] (cf. etiam p. 546, 2[a]): *ἀκάρπους* 5 *μωσι* 2 *νευτο* 10 *αστραγαν* 5 *μεν* libri, mensura lacunarum ex Ambr. In uno E post *ἀκάρπους* sequitur lac. 40 fere litt. et deinde *τῶν τράγων* 9 *ἢ* Duebnerus: *ἢ* 11 *τῆς τῷ* idem: *καὶ τῆς τῷ* 17 *: *αὐτῆς*

ἐξατμίζοντος· ἢ φύ ** τὸ οἰνῶδές ἐστιν, ὥς φησιν Ἐμπεδοκλῆς 'οἶνον ὑπὸ φλοιοῦ πέλεσθαι σαπὲν ἐν D ξύλῳ ὕδωρ'· ὅταν οὖν ἔξωθεν οἴνῳ βρέχηται, γίγνεται πῦρ ἐπὶ πῦρ τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῦ τρέφοντος ** δύναμιν ἐξίστησιν ἡ κρᾶσις· ἢ στυπτικὴν φύσιν ἔχων ὁ ἄκρατος ἐνδύεται ταῖς ῥίζαις, καὶ τοὺς πόρους συναγαγὼν καὶ πυκνώσας οὐ διίησι τὸ ὕδωρ εἰς τὸ φυτόν, ᾧ εὐθαλεῖν καὶ βλαστάνειν πέφυκεν· ἢ καὶ τοῦτο μᾶλλον εἰκὸς εἶναι τῇ ἀμπέλῳ παρὰ φύσιν, τὸ ἐξ αὐτῆς ἀπιὸν εἰς αὐτὴν ἐπανιὸν πάλιν δέχεσθαι; τῆς γὰρ ἐν τοῖς φυτοῖς ὑγρότητος ἤνθει καί τι τρέφειν μηδὲ προστίθεσθαι μηδὲ μέρος εἶναι τοῦ φυ **

Λείπει.

XXXII.

Cur inter omnes arbores sola palma contra impositum onus adsurgit? Utrum quod ignea et spirabilis facultas, qua maxime pollet, quum tentatur

1 lac. 9 Ambr. E. ἢ φύσει σηπτικὸν Kaltwasserus probabiliter 2 Ἐμπεδοκλῆς] Mullach. 1 p. 9 vs. 288 ib. ὑπὸ X: ἀπὸ 4 ἐπὶ πῦρ τῇ W ib. lac. 15 Ambr. 11 E. W supplevit: τρέφοντός ἐστι φθορά· ὥσπερ αὖ τοὐναντίον τὴν τοῦ οἴνου δύναμιν κέ 8 ᾧ εὐθαλεῖν W ex Psello: 1—2 εὐθαλῆ 4 unus E, εὐθαλῆ aut καὶ εὐθαλῆ ceteri 9 εἰκὸς εἶναι *: εἶναι 11 τῆς γὰρ ἐκτὸς τοῖς φυτοῖς ὑγρότητος ἐνδεῖ εἰς τροφήν· μηδὲ προστίθεσθαι μηδὲν μέρος οἷόν τε τοῦ φύσαντος ἅπαξ ἀπηλλαγμένον. Fort. τῆς γὰρ ἐν τοῖς φυτοῖς ὑγρότητος ἠθεῖται καὶ τὸ μήτε τρέφειν μήτε προστίθεσθαι μήτε μέρος εἶναι τοῦ φυτοῦ δυνάμενον 14 post λείπει omissum in E vacuum spatium 69 versuum + 25 litt. Sequuntur octo quaestiones quas servavit Gyberti Longolii latina versio. Versionem graecam Volumen Fragm. continebit cf. p. 724 f.

et irritatur, sese exercens magis et magis erigit? An quoniam pondus ramos subito urgens, aerem omnem qui in his est, oppressum cedere retro cogat, qui deinde resumptis paullo viribus, adversum onus acrius rursus instat? An molles et tenerae virgae impetum non sustinentes, quum onus quiescit, paullatim se erigunt, et speciem, quasi contra illud adsurgant, praebent?

XXXIII.

Quare aqua de puteis hausta minus alit quam quae de fonte aut caelo manat? An quia frigidior magis sit et parum quoque aeris habeat? An quod salis multum immixta sibi de terra habeat; sal autem maciem, si quid aliud, facit? An quod pigra nec cursu exercita qualitatem aliquam malam adquirat, quae stirpibus et animantibus contraria, in causa est quod nec bene concoquatur nec nutrire quicquam possit? Hinc et stagnantes aquae minus probae censentur, quod injurias quas vel ab aeris mala qualitate vel a terra accipiunt, digerere nequeant.

XXXIV.

Cur Zephyrus ventorum omnium celerrimus vulgo fertur, et Homerus:

'Nos quoque cum Zephyri curramus flatibus una?'

An quod aere perpurgato et minime nebuloso,

22 Homerus] *T* 415

flare soleat? aeris enim densitas et impuritas ventorum cursum non mediocriter impedit. An quod sol radiis suis flatum frigidum perstringens, quo velocius feratur, auctor est? Quicquid enim frigidi ventorum vi contrahitur, id a calore veluti hoste superatum, longius et citius propelli credendum est.

XXXV.

Cur apes fumum ferre nequeunt? Quod meatus spiritus vitalis sane quam angustos habeant. At is fumo interceptus et conclusus angit et propemodum ad mortem apes adigit. An acredo amaritudoque fumi in causa est? gaudent enim dulcibus apes neque alio nutrimento aluntur: itaque ut contrariam et noxiam rem propter amaritudinem, fumum detestantur. Qua de causa mellarii quum fumum abigendis apibus faciunt, amaras herbas, ut cicutam et centaurium, incendere solent.

XXXVI.

Cur apes citius pungunt qui stuprum dudum fecerunt? An quod animal est munditiae et elegantiae perquam studiosum; praeterea olfactus sensu valet plurimum? Quum itaque impuri congressus propter impudicitiam et immoderatam libidinem soleant esse immundiores: et citius ab apibus deprehenduntur et odium vehementius adversus illos concipiunt. Unde apud Theocritum jocose Venus ad

16 cf. p. 144 d et W adnot. 23 Theocritum] 1 vs. 105

Anchisen a pastore ablegatur, uti apum aculeis propter adulterium commissum pungatur:

'Te confer ad Idam,
confer ad Anchisen, ubi quercus atque cypirus
crescit, apum strepit atque domus melliflua bombis.'

Et Pindarus: 'Parvula favorum fabricatrix, quae Rhoecum pupugisti aculeo, domans illius perfidiam.'

XXXVII.

Quare canes relicto homine qui jecit, lapidem morsu insectantur? An quia neque cogitatione comprehendere quicquam nec reminisci (quibus solus homo virtutibus valet) potest? itaque quum mente non discernat a quo injuria fuerit illata, id tantum quod ob oculos minaciter versatur, inimicum esse existimat deque eo vindictam sumere parat. An lapidem, dum per terram mittitur, feram aliquam esse autumans, pro ingenio hanc prius capere conatur, deinde quum viderit se opinione sua frustrari, hominem rursus invadit? An quod ad id quod missum fuerit, et hominem ipsum aequaliter odit, et id quod proximius est, insectatur?

XXXVIII.

Cur lupae certo anni tempore omnes intra duodecim dies pariunt? Antipater in libro de Animalibus partum lupas projicere adserit, quum glandiferae arbores florem abjiciunt, quo gustato, uteri illarum reserantur: quum ejus copia non est, partum

in ipso corpore emori, nec in lucem venire posse: praeterea regiones illas a lupis non vastari, quae glandium quercuumque feraces non sunt. Quidam ad fabulam Latonae referunt, quae quum uterum ferret nec uspiam tuta prae Iunone esse posset, duodecim diebus, quibus in Delum proficiscebatur, in lupum a Iove mutata, ut deinceps omnes lupae eo ipso tempore parere possint, impetravit.

XXXIX.

Cur aqua in summa parte alba, in fundo vero nigra spectatur? An quod profunditas nigredinis mater est, ut quae solis radios prius quam ad eam descendant, obtundat et labefactet? Superficies autem, quoniam continuo a sole afficitur, candorem luminis recipiat oportet. Quod ipsum et Empedocles approbat:

'et niger in fundo fluvii color exstat ab umbra,
atque cavernosis itidem spectatur in antris.'

An limo plerumque oppletus fluminum marisque fundus, talem de se colorem per solis reflexum parit, quali utique is praeditus est? An probabilius est, aquam minime, quae illis est, puram et sinceram esse, sed terrea qualitate (utpote quae continuo, qua currit vel agitatur, aliquid ex ea advehat) imbutam, quum ad fundum residet, turbidiorem et minus perspicuam effici?

7 in lupam? 14 Empedocles] Mullach. 1 p. 7 vs. 253

920

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΜΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΩΙ ΚΥΚΛΩΙ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΛΑΜΠΡΙΑΣ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗΣ. ΛΕΥΚΙΟΣ. ΦΑΡΝΑΚΗΣ. ΣΥΛΛΑΣ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ. ΘΕΩΝ.

B 1. ** *Ὁ μὲν οὖν Σύλλας ʻταῦτʼʼ εἶπε ʻτῷ γʼ ἐμῷ μύθῳ προσήκει κἀκεῖθέν ἐστι· ἀλλʼ εἴ δή τι πρὸς τὰς ἀνὰ χεῖρα ταύτας καὶ διὰ στόματος πᾶσι δόξας περὶ τοῦ προσώπου τῆς σελήνης προανεκρούσασθε, πρῶτον ἡδέως ἄν μοι δοκῶ πυθέσθαιʼ. ʻτί δʼ οὐκ ἐμέλλομενʼ εἶπον ʻὑπὸ τῆς ἐν τούτοις ἀπορίας ἐπʼ ἐκείνους ἀπωσθέντες; ὡς γὰρ οἱ ἐν νοσήμασι χρονίοις πρὸς τὰ κοινὰ βοηθήματα καὶ τὰς συνήθεις διαίτας ἀπειπόντες ἐπὶ καθαρμοὺς καὶ περίαπτα καὶ ὀνείρους τρέπονται, οὕτως ἀναγκαῖον ἐν δυσθεωρήτοις καὶ ἀπόροις σκέψεσιν, ὅταν οἱ κοινοὶ καὶ*
C *ἔνδοξοι καὶ συνήθεις λόγοι μὴ πείθωσι, πειρᾶσθαι τῶν ἀτοπωτέρων καὶ μὴ καταφρονεῖν ἀλλʼ ἐπᾴδειν*

4 *ΠΡΟΣΩΠΑ — — ΘΕΩΝ* om. BE 7 lac. add. Duebnerus, X monente ib. *τῷ γʼ ἐμῷ* W: *τῷ γὰρ ἐμῷ* libri. *τῷ παραμέσῳ* Madvigius, potius *τῷ παρʼ ἐμοῦ* 8 *δή τι* W: *δεῖ τι* 10 idem: *προσανακρούσασθαι* 12 *ταύταις — ἐκείνας* W

ἀτεχνῶς ἑαυτοῖς τὰ τῶν παλαιῶν καὶ διὰ πάντων τἀληθὲς ἐξελέγχειν.'

2. *'Ὁρᾷς γὰρ εὐθύς, ὡς ἄτοπος ὁ λέγων τὸ φαινόμενον εἶδος ἐν τῇ σελήνῃ πάθος εἶναι τῆς ὄψεως, ὑπεικούσης τῇ λαμπρότητι δι' ἀσθένειαν, ὃ ** καλοῦμεν· οὐ συνορῶν ὅτι πρὸς τὸν ἥλιον ἔδει τοῦτο γίγνεσθαι μᾶλλον, ὀξὺν ἀπαντῶντα καὶ πλήκτην· ὥς που καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὴν ἑκατέρων ἀποδίδωσιν οὐκ ἀηδῶς διαφοράν*

'ἥλιος ὀξυβελὴς ἠδ' ἱλάειρα σελήνη,'

τὸ ἐπαγωγὸν αὐτῆς καὶ ἱλαρὸν καὶ ἄλυπον οὕτω προσαγορεύσας· ἔπειτα λόγον ἀποδιδούς, καθ' ὃν αἱ ἀμυδραὶ καὶ ἀσθενεῖς ὄψεις οὐδεμίαν διαφορὰν ἐν D *τῇ σελήνῃ μορφῆς ἐνορῶσιν, ἀλλὰ λεῖος αὐταῖς ἀντιλάμπει καὶ περίπλεως αὐτῆς ὁ κύκλος, οἱ δ' ὀξὺ καὶ σφοδρὸν ὁρῶντες ἐξακριβοῦσι μᾶλλον καὶ διαστέλλουσιν ἐκτυπούμενα τὰ εἴδη τοῦ προσώπου, καὶ τῆς διαφορᾶς ἅπτονται σαφέστερον· ἔδει γάρ, οἶμαι, τοὐναντίον, εἴπερ ἡττωμένου πάθος ὄμματος ἐποίει τὴν φαντασίαν· ὅπου τὸ πάσχον ἀσθενέστερον, σαφέστερον εἶναι τὸ φαινόμενον. ἡ δ' ἀνωμαλία καὶ παντάπασιν ἐλέγχει τὸν λόγον· οὐ γάρ ἐστι συνεχοῦς σκιᾶς καὶ συγκεχυμένης ὄψις, ἀλλ' οὐ φαύλως ὑπογράφων ὁ Ἀγησιάναξ εἴρηκε*

5 lac. 8 B E. ὃ *μαραυγεῖν* W 10 *ὀξυβελὴς* Turnebus: *ὀξυμελὴς* cf. Mullach. 1 p. 7 vs. 240 ib. *ἠδ' ἱλάειρα* G. Dindorfius: *ἠδὲ λάιρα* B E. *τερπνὴ δ' ἱλαρή τε* Mullach. l. l. 12 *οὐκ ἀποδιδοὺς* Emperius 19 *πάθος* W: *πα* 5 B 3 E 21 *σαφέστερον* Huttenus 23 *ἐστι* W: *ἐπὶ* 24 *Ἡγησιάναξ* Turnebus

E ʽπᾶσα μὲν ἥδε πέριξ πυρὶ λάμπεται, ἐν δ' ἄρα μέσσῃ
γλαυκότερον κυάνοιο φαείνεται ἠύτε κούρης
ὄμμα καὶ ὑγρὰ μέτωπα· τὰ δὲ ῥέθει ἄντα ἔοικεν·'

ὄντως γὰρ ὑποδύεται περιιόντα τοῖς λαμπροῖς τὰ σκιερὰ καὶ πιέζει πάλιν ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀποκοπτόμενα, καὶ ὅλως πέπλεκται δι' ἀλλήλων· ὥστε γραφι-
F κὴν τὴν διατύπωσιν εἶναι τοῦ σχήματος· τοῦτο δὲ καὶ πρὸς Κλέαρχον, ὦ 'Αριστότελες, οὐκ ἀπιθάνως ἐδόκει λέγεσθαι τὸν ὑμέτερον· ὑμέτερος γὰρ ἀνήρ, 'Αριστοτέλους τοῦ παλαιοῦ γεγονὼς συνήθης, εἰ καὶ πολλὰ τοῦ Περιπάτου παρέτρεψεν.'

3. ʽΥπολαβόντος δὲ τοῦ 'Απολλωνίδου τὸν λόγον καὶ τίς ἦν ἡ δόξα τοῦ Κλεάρχου διαπυθομένου, ʽπαντὶ μᾶλλον' ἔφην ʽἀγνοεῖν ἢ σοὶ προσῆκόν ἐστι λόγον, ὥσπερ ἀφ' ἑστίας τῆς γεωμετρίας ὁρμώμενον· λέγει γὰρ ἀνὴρ εἰκόνας ἐσοπτρικὰς εἶναι καὶ εἴδωλα τῆς μεγάλης θαλάσσης ἐμφαινόμενα τῇ σελήνῃ τὸ
921 καλούμενον πρόσωπον· ἥ τε γὰρ ἴτυς ἀνακλωμένη πολλαχόθεν ἅπτεσθαι τῶν οὐ κατ' εὐθυωρίαν ὁρωμένων πέφυκεν, ἥ τε πανσέληνος αὐτὴ πάντων ἐσόπτρων ὁμαλότητι καὶ στιλπνότητι κάλλιστόν ἐστι καὶ καθαρώτατον. ὥσπερ οὖν τὴν ἶριν οἴεσθ' ὑμεῖς ἀνακλωμένης ἐπὶ τὸν ἥλιον τῆς ὄψεως ἐνορᾶσθαι

3 τὰ δὲ ῥέθει Salmasius: τὸ δ' ἐρεύθει 4 Turnebus: περιόντα 5 καὶ πιέζεται καὶ πιέζει πάλιν ὑπ' αὐτῶν ἀποκοπτόμενα? 6 ὥστε W: 8 B 5 E. Malim ὡς ἐγγὺς 7 διατύπωσιν idem: δια 7 B 5 E ib. τοῦτο δὲ *: 7 BE 10 ἀνὴρ *: ἀνὴρ BE ib. Turnebus: ὁ ἀριστοτέλης 12 ἀπολλωνιάδου BE 16 ἀνὴρ iidem 22 τὴν ἶριν Turnebus: τὴν ἶ 3 E τὴν 3—4 B

τῷ νέφει λαβόντι νοτερὰν ἡσυχῇ λειότητα καὶ σύντηξιν, οὕτως ἐκεῖνος ἐνορᾶσθαι τῇ σελήνῃ τὴν ἔξω θάλασσαν οὐκ ἐφ' ἧς ἐστι χώρας, ἀλλ' ὅθεν ἡ κλάσις B ἐποίησε τῇ ὄψει τὴν ἐπαφὴν αὐτῆς καὶ τὴν ἀνταύγειαν· ὥς που πάλιν ὁ Ἀγησιάναξ εἴρηκεν

'ἢ πόντου μέγα κῦμα καταντία κυμαίνοντος
δείκελον ἰνδάλλοιτο πυριφλεγέθοντος ἐσόπτρου.'

4. 'Ησθεὶς οὖν ὁ Ἀπολλωνίδης 'ὡς ἴδιον' εἶπε 'καὶ καινὸν ὅλως τὸ σκευώρημα τῆς δόξης, τόλμαν δέ τινα καὶ μοῦσαν ἔχοντος ἀνδρός· ἀλλὰ πῇ τὸν ἔλεγχον αὐτῷ προσῆγε'; 'πρῶτον μέν' εἶπον 'ἧ μία φύσις τῆς ἔξω θαλάσσης ἐστί, σύρρουν καὶ συνεχὲς ** πέλαγος, ἡ δ' ἔμφασις οὐ μία τῶν ἐν τῇ σελήνῃ μελασμάτων, ἀλλ' οἷον ἰσθμοὺς ἔχουσα, τοῦ λαμπροῦ διαιροῦντος καὶ διορίζοντος τὸ σκιερόν· ὅθεν ἑκά- C στου τόπου χωρισθέντος καὶ πέρας ἴδιον ἔχοντος, αἱ τῶν φωτεινῶν ἐπιβολαὶ τοῖς σκοτεινοῖς ὕψους εἰκόνα καὶ βάθους λαμβάνουσαι τὰς περὶ τὰ ὄμματα καὶ τὰ χείλη εἰκόνας φαινομένας ὁμοιότατα διετύπωσαν· ὥστ' ἢ πλείονας ἔξω θαλάσσας ὑποληπτέον ἰσθμοῖς τισι καὶ ἠπείροις ἀπολαμβανομένας, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον καὶ ψεῦδος, ἢ μιᾶς οὔσης, οὐ πιθανὸν εἰκόνα διεσπασμένην οὕτως ἐμφαίνεσθαι. ἐκεῖνο

1 σύντηξιν X: 2 B 5 E ξιν. Malim σύμπηξιν 4 τῇ ὄψει W: τὴν ὄψιν 6 ἢ] ἧ Emperius 7 malim πυρὶ φλεγέθοντος 8 ἡσθεὶς X: πεισθεὶς 10 πῇ — προσῆγε] σὺ — πρόσαγε Turnebus 11 ἧ W: εἰ 13 lac. 6 BE. Supplendum vid. δηλαδὴ 17 ὕψους — βάθους Leonicus: ὕφους — βάθος 19 φαινομένας εἰκόνας?

μὲν γὰρ ἐρωτᾶν ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἢ ἀποφαίνεσθαι σοῦ παρόντος, εἰ, τῆς οἰκουμένης εὖρος ἴσης καὶ μῆκος, ἐνδέχεται πᾶσιν ὡσαύτως ἀπὸ τῆς σελήνης D ὄψιν ἀνακλωμένην ἐπιθιγγάνειν τῆς θαλάσσης ** καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ πλέουσι νὴ Δία καὶ οἰκοῦσιν, ὥσπερ Βρεττανοῖς, καὶ ταῦτα μηδὲ τῆς γῆς, ὥς φατε, πρὸς τὴν σφαῖραν τῆς σελήνης κέντρου λόγον ἐπεχούσης. τουτὶ μὲν οὖν' ἔφην 'σὸν ἔργον ἐπισκοπεῖν· τὴν δὲ πρὸς τὴν σελήνην τῆς ὄψεως κλάσιν οὐκέτι σὸν οὐδ' Ἱππάρχου· καίτοι γε, φίλε πρίαμ ** ἀλλὰ πολλοῖς οὐκ ἀρέσκει φυσιολογῶν περὶ τῆς ὄψεως, αὐτὴν ὁμοπαθῆ κρᾶσιν ἴσχειν E καὶ σύμπηξιν εἰκός ἐστι μᾶλλον ἢ πληγάς τινας καὶ ἀποπηδήσεις, οἵας ἔπλαττε τῶν ἀτόμων Ἐπίκουρος. οὐκ ἐθελήσει δέ, οἶμαι, τὴν σελήνην ἐμβριθὲς ὑποθέσθαι σῶμα καὶ στερεὸν ὑμῖν ὁ Κλέαρχος, ἀλλ' ἄστρον αἰθέριον καὶ φωσφόρον, ὥς φατε· τοιαύτη δὲ τὴν ὄψιν θραύειν προσήκει καὶ ἀποστρέφειν, ὥστ' οἴχεσθαι τὴν ἀνάκλασιν. εἰ δὲ προσδεῖταί τις ἡμᾶς,

2 ἴσης] ἐχούσης Leonicus. ἴσον ἐχούσης? 3 πᾶσαν BE 4 lac. signavit Duebnerus. Supplendum vid. καὶ τοῖς ἄλλοις vel καὶ τοῖς ἄλλῃ 6 μηδὲ] μέντοι vel δὲ δὴ W. Sed Madvigio iudice 'eo minus fieri id, de quo interrogatur, posse dicitur' 7 ἔφατε BE 8 post ἐπεχούσης lac. 1—2 litt. in uno E ib. ἔφη X 9 τῆς Basileensis: ἢ τῆς E ἢ τῆς B 11 φίλε πρίαμ 3—4 B 2 E ἀλλὰ] φίλε Λαμπρία X. φίλος γ' ἀνὴρ ἀλλὰ W. Supplendum vid. φίλε Λαμπρία, μέγας ἀνὴρ ἀλλὰ 12 αὐτὴν ὁμοπαθῆ] αὐτῆς, ἣν ὁμοπαθῆ W. αὐγῇ ὁμοπαθῆ Emperius. Malim αὐ[γῇ γὰρ ταύ]την ὁμοπαθῆ 18 δὲ W ib. θραύειν Turnebus: ἢ θραῦσιν 19 εἰ δὲ παραιτεῖταί τις W. εἰ δὲ προσδεῖταί τις αἰτίας (pro ἡμᾶς) Emperius. Fort. εἰ δέ τι προσαιτεῖταί τις ἡμᾶς

ἐρησόμεθα πῶς μόνον πρόσωπόν ἐστιν ἐν τῇ σελήνῃ τὸ τῆς θαλάσσης ἔσοπτρον, ἄλλῳ δ' οὐδενὶ τῶν τοσούτων ἀστέρων ἐνορᾶται· καίτοι τό γ' εἰκὸς ἀπαιτεῖ πρὸς ἅπαντας ἢ πρὸς μηδένα τοῦτο πάσχειν τὴν ὄψιν. ἀλλ' ** πρὸς τὸν Λεύκιον ἔφην ἀποβλέ- F ψας, ὃ πρῶτον ἐλέχθη τῶν ἡμετέρων ὑπόμνησον.'

5. Καὶ ὁ Λεύκιος 'ἀλλὰ μὴ δόξωμεν' ἔφη 'κομιδῇ προπηλακίζειν τὸν Φαρνάκην, οὕτω τὴν Στωικὴν δόξαν ἀπροσαύδητον ὑπερβαίνοντες, εἰπὲ δή τι πρὸς τὸν ἄνδρα πάντως, ἀέρος μῖγμα καὶ μαλακοῦ πυρὸς ὑποτιθέμενον τὴν σελήνην, εἶθ' οἷον ἐν γαλήνῃ φρίκης ὑποτρεχούσης φάσκοντα τοῦ ἀέρος διαμελαίνοντος ἔμφασιν γίγνεσθαι μορφοειδῆ **.' 'χρηστῶς γ'' εἶπον 'ὦ Λεύκιε, τὴν ἀτοπίαν εὐφήμοις περιαμπέχεις ὀνόμασιν· οὐχ οὕτω δ' ὁ ἑταῖρος ἡμῶν, ἀλλ', ὅπερ ἀληθὲς ἦν, ἔλεγεν ὑπωπιάζειν αὐτοὺς τὴν σελήνην, σπίλων καὶ μελασμῶν ἀναπιμπλάντας, ὁμοῦ μὲν Ἄρτεμιν καὶ Ἀθηνᾶν ἀνακαλοῦντας, ὁμοῦ 922 δὲ σύμμιγμα καὶ φύραμα ποιοῦντας ἀέρος ζοφεροῦ καὶ πυρὸς ἀνθρακώδους, οὐκ ἔχουσαν ἔξαψιν οὐδ' αὐγὴν οἰκείαν, ἀλλὰ δυσκρινές τι σῶμα, τυφόμενον ἀεὶ καὶ πυρίκαυστον· ὥσπερ τῶν κεραυνῶν τοὺς ἀλαμπεῖς καὶ ψολόεντας ὑπὸ τῶν ποιητῶν προσαγορευομένους. ὅτι μέντοι πῦρ ἀνθρακῶδες, οἷον

1 *ἐρησόμεθα* W: *χρησόμεθα* 5 lac. 18 fere litt. BE. *ἀλλὰ σύ γε* W. Malim *ἀλλὰ σύ γ' ἐάσας ταῦτα* ib. *ἔφην* W: *ἐφ' ὧν* 10 *παντὸς* BE 13 lac. 4—5 B 5 E. *τοῦ προσώπου* supplet W 14 post *Λεύκιε* lac. 3 litt. exhibet E 15 *ὑμῶν* BE 16 *ὑπωπιάζειν* Turnebus: *ὑποπιέζειν* 19 *σύμμιγα* BE 23 *ποιητῶν*] cf. Hom. *ν* 330. § 538

οὗτοι τὸ τῆς σελήνης ποιοῦσιν, οὐκ ἔχει διαμονὴν
οὐδὲ σύστασιν ὅλως, ἐὰν μὴ στερεᾶς ὕλης καὶ στε-
B γούσης ἅμα καὶ τρεφούσης ἐπιλάβηται, βέλτιον οἶμαι
συνορᾶν ἐνίων φιλοσόφων τοὺς ἐν παιδιᾷ λέγοντας
τὸν Ἥφαιστον εἰρῆσθαι χωλόν, ὅτι τὸ πῦρ ξύλων
χωρὶς ὥσπερ οἱ χωλοὶ βακτηρίας οὐ πρόεισιν. εἰ
οὖν ἡ σελήνη πῦρ ἐστι, πόθεν αὐτῇ τοσοῦτος ἐγγέ-
γονεν ἀήρ; ὁ γὰρ ἄνω καὶ κύκλῳ φερόμενος οὑτοσὶ
τόπος οὐκ ἀέρος, ἀλλὰ κρείττονος οὐσίας καὶ πάντα
λεπτύνειν καὶ συνεξάπτειν φύσιν ἐχούσης ἐστίν· εἰ
δ' ἐγγέγονε, πῶς οὐκ οἴχεται μεταβάλλων εἰς ἕτερον
εἶδος ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐξαιθερωθείς, ἀλλὰ σῴζεται
καὶ συνοικεῖ πυρὶ τοσοῦτον χρόνον, ὥσπερ ἧλος
ἀραρὼς τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ μέρεσι καὶ συγγεγομφωμέ-
νος; ἀραιῷ μὲν γὰρ ὄντι καὶ συγκεχυμένῳ μὴ μέ-
C νειν ἀλλὰ σφάλλεσθαι προσήκει· συμπεπηγέναι δ'
οὐ δυνατὸν ἀναμεμιγμένον πυρὶ καὶ μήθ' ὑγροῦ
μετέχοντα μήτε γῆς, οἷς μόνοις ἀὴρ συμπήγνυσθαι
πέφυκεν· ἡ δὲ ῥύμη καὶ τὸν ἐν λίθοις ἀέρα καὶ
τὸν ἐν ψυχρῷ μολίβδῳ συνεκκάει, μήτι γε δὴ τὸν
ἐν πυρὶ δινούμενον μετὰ τάχους τοσούτου. καὶ γὰρ
Ἐμπεδοκλεῖ δυσκολαίνουσι, πάγον ἀέρος χαλαζώδη
ποιοῦντι τὴν σελήνην ὑπὸ τῆς τοῦ πυρὸς σφαίρας
περιεχόμενον· αὐτοὶ δὲ τὴν σελήνην σφαῖραν οὖσαν
πυρὸς ἀέρα φασὶν ἄλλον ἄλλῃ διεσπασμένον περι-
έχειν, καὶ ταῦτα μήτε ῥήξεις ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ μήτε

5 ξύλον BE 11 Herwerdenus: δὲ γέγονε 21 δινούμενον Turnebus: δινουμένῳ 22 Ἐμπεδοκλεῖ] om. Mullachius 25 διεσπαρμένον?

βάθη καὶ κοιλότητας, ἅπερ οἱ γεώδη ποιοῦντες ἀπο- D
λείπουσιν, ἀλλ' ἐπιπολῆς δηλονότι τῇ κυρτότητι ἐπι-
κείμενον. τοῦτο δ' ἐστὶ καὶ πρὸς διαμονὴν ἄλογον
καὶ πρὸς θέαν ἀδύνατον ἐν ταῖς πανσελήνοις· διω-
ρίσθαι γὰρ οὐκ ἔδει μέλαν καὶ σκιερόν, ἀλλ' ἀμαυ-
ροῦσθαι κρυπτόμενον ἢ συνεκλάμπειν, ὑπὸ τοῦ
ἡλίου καταλαμβανομένης τῆς σελήνης. καὶ γὰρ παρ'
ἡμῖν ὁ μὲν ἐν βάθεσι καὶ κοιλώμασι τῆς γῆς, οὗ
μὴ δίεισιν αὐγή, διαμένει σκιώδης καὶ ἀφώτιστος·
ὁ δ' ἔξωθεν τῇ γῇ περικεχυμένος φέγγος ἴσχει καὶ
χρόαν αὐγοειδῆ· πρὸς πᾶσαν μὲν γάρ ἐστι ποιότητα
καὶ δύναμιν εὐκέραστος ὑπὸ μανότητος, μάλιστα δὲ E
φωτὸς ἂν ἐπιψαύσῃ μόνον, ὥς φατε, καὶ θίγῃ, δι'
ὅλου τρεπόμενος ἐκφωτίζεται. ταὐτὸν οὖν τοῦτο κεἰ
τοῖς εἰς βάθη τινὰ καὶ φάραγγας συνωθοῦσιν ἐν
τῇ σελήνῃ τὸν ἀέρα παγκάλως ἔοικε βοηθεῖν, ὑμᾶς
γε διεξελέγχει τοὺς ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς οὐκ οἶδ'
ὅπως μιγνύντας αὐτῆς καὶ συναρμόζοντας τὴν σφαῖ-
ραν· οὐ γὰρ οἷόν τε λείπεσθαι σκιὰν ἐπὶ τῆς ἐπι-
φανείας, ὅταν ὁ ἥλιος ἐπιλάμπῃ τῷ φωτὶ πᾶν, ὁπόσον
καὶ ἡμεῖς ἀποτεμνόμεθα τῇ ὄψει τῆς σελήνης.' F

6. Καὶ ὁ Φαρνάκης, ἔτι μου λέγοντος, 'τοῦτ'
ἐκεῖνο πάλιν' εἶπεν 'ἐφ' ἡμᾶς ἀφῖκται τὸ περίακτον
ἐκ τῆς Ἀκαδημείας, ἐν τῷ πρὸς ἑτέρους λέγειν δια-
τρίβοντας ἑκάστοτε μὴ παρέχειν ἔλεγχον ὧν αὐτοὶ

4 διωρίσθαι Emperius: διορίσασθαι 5 Duebnerus: μέλανα 8 οὗ] malim οἷ 9 αὐγή] αὔτη BE ib. διαμένει] διαμελαίνει BE 14 ταὐτὸν Benselerus: ταὐτὸ ib. κεἰ Emperius: καὶ 16 παγκάλως W: κἂν καλῶς 17 γε W: τε ib. δὴ ἐξελέγχει Emperius 22 ἔτ' ἐμοῦ? 24 ἀκαδημίας BE

λέγουσιν, ἀλλ' ἀπολογουμένοις ἀεὶ χρῆσθαι μὴ κατηγοροῦσιν, ἂν ἐντυγχάνωσιν· ἐμὲ δ' οὖν οὐκ ἐξάξεσθε τήμερον εἰς τὸ διδόναι λόγον ὧν ἐπικαλεῖτε τοῖς Στωικοῖς, πρὶν εὐθύνας λαβεῖν παρ' ὑμῶν, ἄνω τὰ κάτω τοῦ κόσμου ποιούντων.' καὶ ὁ Λεύκιος γελάσας 'μόνον' εἶπεν 'ὦ τάν, μὴ κρίσιν ἡμῖν ἀσεβείας
923 ἐπαγγείλῃς, ὥσπερ Ἀρίσταρχον ᾤετο δεῖν Κλεάνθης τὸν Σάμιον ἀσεβείας προσκαλεῖσθαι τοὺς Ἕλληνας, ὡς κινοῦντα τοῦ κόσμου τὴν ἑστίαν, ὅτι τὰ φαινόμενα σῴζειν ἀνὴρ ἐπειρᾶτο, μένειν τὸν οὐρανὸν ὑποτιθέμενος, ἐξελίττεσθαι δὲ κατὰ λοξοῦ κύκλου τὴν γῆν, ἅμα καὶ περὶ τὸν αὑτῆς ἄξονα δινουμένην. ἡμεῖς μὲν οὖν οὐδὲν αὐτοὶ παρ' αὐτῶν λέγομεν, οἱ δὲ γῆν ὑποτιθέμενοι τὴν σελήνην, ὦ βέλτιστε, τί μᾶλλον ὑμῶν ἄνω τὰ κάτω ποιοῦσι, τὴν γῆν ἱδρυόντων ἐνταῦθα μετέωρον ἐν τῷ ἀέρι, πολλῷ τινι μείζονα τῆς σελήνης οὖσαν, ὡς ἐν τοῖς ἐκλειπτικοῖς πάθεσιν οἱ μαθηματικοὶ καὶ ταῖς διὰ
B τοῦ σκιάσματος παρόδοις τῆς ἐποχῆς τὸ μέγεθος ἀναμετροῦσιν; ἥ τε γὰρ σκιὰ τῆς γῆς ἐλάττων ὑπὸ μείζονος τοῦ φωτίζοντος ἀνατείνει καὶ τῆς σκιᾶς αὐτῆς λεπτὸν ὂν τὸ ἄνω καὶ στενὸν οὐδ' Ὅμηρον, ὥς φασιν, ἔλαθεν, ἀλλὰ τὴν νύκτα 'θοήν' ὀξύτητι τῆς σκιᾶς προσηγόρευσεν· ὑπὸ τούτου δ' ὅμως

1 ἀεὶ] δεῖ BE   2 τοῖς ἐντυγχάνουσιν W. Fort. οἷς ἂν ἐντυγχάνωσιν vel ὧν ἂν ἐντ. cf. Plat. Rep. p. 531 e: ὀλίγοι ὧν ἐγὼ ἐντετύχηκα   7 Fabricius: ἀρίσταρχος — κλεάνθη   8 Emperius: προκαλεῖσθαι BE   9 τὰ Duebnerus   10 ἀνὴρ BE   15 ὑμῶν X: ἡμῶν   20 ἐλάττων] εἰς ἔλαττον Emperius   21 τῆς σκιᾶς] del. idem   22 ὂν τὸ] ὄντα BE   23 φασιν X: φησὶν

ἁλισκομένη ταῖς ἐκλείψεσιν ἡ σελήνη τρισὶ μόλις τοῖς αὐτῆς μεγέθεσιν ἀπαλλάττεται. σκόπει δὴ πόσων ἡ γῆ σεληνῶν ἐστιν, εἰ σκιὰν ἀφίησιν, ῇ βραχυτάτη, πλάτος τρισέληνον. ἀλλ' ὅμως ὑπὲρ τῆς σελήνης μὴ πέσῃ δεδοίκατε· περὶ δὲ τῆς γῆς ἴσως Αἰσχύλος ὑμᾶς πέπεικεν, ὡς ὁ Ἄτλας

'ἕστηκε, κίον' οὐρανοῦ τε καὶ χθονὸς C
ὤμοις ἐρείδων, ἄχθος οὐκ εὐάγκαλον·'

εἰ τῇ μὲν σελήνῃ κοῦφος ἀὴρ ὑποτρέχει καὶ στερεὸν ὄγκον οὐκ ἐχέγγυος ἐνεγκεῖν, τὴν δὲ γῆν κατὰ Πίνδαρον 'ἀδαμαντοπέδιλοι κίονες' περιέχουσι· καὶ διὰ τοῦτο Φαρνάκης αὐτὸς μὲν ἐν ἀδείᾳ τοῦ πεσεῖν τὴν γῆν ἐστιν, οἰκτίρει δὲ τοὺς ὑποκειμένους τῇ μεταφορᾷ τῆς σελήνης Αἰθίοπας ἢ Ταπροβηνούς, μὴ βάρος αὐτοῖς ἐμπέσῃ τοσοῦτον. καίτοι τῇ μὲν σελήνῃ βοήθεια πρὸς τὸ μὴ πεσεῖν ἡ κίνησις αὐτὴ καὶ τὸ ῥοιζῶδες τῆς περιαγωγῆς, ὥσπερ ὅσα ταῖς D σφενδόναις ἐντεθέντα τῆς καταφορᾶς κώλυσιν ἴσχει τὴν κύκλῳ περιδίνησιν· ἄγει γὰρ ἕκαστον ἡ κατὰ φύσιν κίνησις, ἂν ὑπ' ἄλλου μηδενὸς ἀποστρέφηται. διὸ τὴν σελήνην οὐκ ἄγει τὸ βάρος, ὑπὸ τῆς περιφορᾶς τὴν ῥοπὴν ἐκκρουόμενον. ἀλλὰ μᾶλλον ἴσως λόγον εἶχε θαυμάζειν μένουσαν αὐτὴν παντάπασιν ὥσπερ ἡ γῆ καὶ ἀτρεμοῦσαν. νῦν δὲ σελήνη μὲν

1 ταῖς] ἐν ταῖς Duebnerus 3 ῇ Madvigius: ἡ 6 ἡμᾶς B E 7 Aesch. Prom. 349 ib. κίων B E 9 εἰ] καὶ W. εἶτα vertit X 11 Πίνδαρον] Bergk. 1 p. 402 14 τῇ καταφορᾷ Turnebus 21 οὐ κατάγει? 24 ἀτρεμοῦσαν Emperius: ἄτρεπτος ἂν cf. p. 926 a. 939 a ib. δὲ] δ' ἡ?

ἔχει μεγάλην αἰτίαν τοῦ δεῦρο μὴ φέρεσθαι· τὴν δὲ γῆν, ἑτέρας κινήσεως ἄμοιρον οὖσαν, εἰκὸς ἦν μόνῳ τῷ βαρύνοντι κινεῖν· βαρυτέρα δ' ἐστὶ τῆς σελήνης οὐχ ὅσῳ μείζων, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον, ἅτε δὴ
E διὰ θερμότητα καὶ πύρωσιν ἐλαφρᾶς γεγενημένης. ὅλως δ' ἔοικεν ἐξ ὧν λέγεις ἡ σελήνη μᾶλλον, εἰ πῦρ ἐστι, γῆς δεῖσθαι καὶ ὕλης, ἐν ᾗ βέβηκε καὶ προσπέφυκε καὶ συνέχει καὶ ζωπυρεῖ τὴν δύναμιν· οὐ γάρ ἔστι πῦρ χωρὶς ὕλης διανοηθῆναι σῳζόμενον· γῆν δέ φατε ὑμεῖς ἄνευ βάσεως καὶ ῥίζης διαμένειν.' 'πάνυ μὲν οὖν' εἶπεν ὁ Φαρνάκης 'τὸν μέσον τόπον ἔχουσαν, ὥσπερ αὐτῇ οἰκεῖον καὶ κατὰ φύσιν· οὗτος γάρ ἐστι, περὶ ὃν ἀντερείδει πάντα τὰ βάρη ῥέποντα καὶ φέρεται καὶ συννεύει πανταχόθεν· ἡ δ' ἄνω χώρα πᾶσα, κἄν τι δέξηται γεῶδες
F ὑπὸ βίας ἀναρριφέν, εὐθὺς ἐκθλίβει δεῦρο, μᾶλλον δ' ἀφίησιν, ᾗ πέφυκεν οἰκείᾳ ῥοπῇ καταφερόμενον.'

7. Πρὸς τοῦτ' ἐγὼ τῷ Λευκίῳ χρόνον ἐγγενέσθαι βουλόμενος ἀναμιμνησκομένῳ, τὸν Θέωνα καλέσας 'τίς' ἔφην 'ὦ Θέων, εἴρηκε τῶν τραγικῶν ὡς ἰατροί

"πικρὰν πικροῖς κλύζουσι φαρμάκοις χολήν;"

ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Θέωνος ὅτι Σοφοκλῆς, 'καὶ δοτέον' εἶπον 'ὑπ' ἀνάγκης ἐκείνοις· φιλοσόφων δ' οὐκ ἀκουστέον, ἂν τὰ παράδοξα παραδόξοις ἀμύνεσθαι βούλωνται καὶ μαχόμενοι πρὸς τὰ θαυμάσια

11 τὸν μέσον — κατὰ φύσιν W: τὸν οἰκεῖον καὶ κατὰ φύσιν τόπον ἔχουσαν ὥσπερ αὐτὴ τὸν μέσον B E 12 αὐτῆς? 21 Nauck. p. 312

τῶν δογμάτων ἀτοπώτερα καὶ θαυμασιώτερα πλάτ-
τωσιν, ὥσπερ οὗτοι τὴν ἐπὶ τὸ μέσον φορὰν εἰσά- 924
γουσιν. ἢ τί παράδοξον οὐκ ἔνεστιν; οὐχὶ τὴν γῆν
σφαῖραν εἶναι, τηλικαῦτα βάθη καὶ ὕψη καὶ ἀνω-
μαλίας ἔχουσαν; οὐκ ἀντίποδας οἰκεῖν, ὥσπερ θρῖπας
ἢ γαλεώτας τραπέντα ἄνω τὰ κάτω τῇ γῇ προσισχο-
μένους; ἡμᾶς δ᾽ αὐτοὺς μὴ πρὸς ὀρθὰς βεβηκότας
ἀλλὰ πλαγίους ἐπιμένειν ἀπονεύοντας ὥσπερ οἱ
μεθύοντες; οὐ μύδρους χιλιοταλάντους διὰ βάθους
τῆς γῆς φερομένους, ὅταν ἐξίκωνται πρὸς τὸ μέσον,
ἵστασθαι, μηδενὸς ἀπαντῶντος μηδ᾽ ὑπερείδοντος·
εἰ δὲ ῥύμῃ κάτω φερόμενοι τὸ μέσον ὑπερβάλλοιεν,
αὖθις ὀπίσω στρέφεσθαι καὶ ἀνακάμπτειν ἀπ᾽ αὐτῶν; B
οὐ τμήματα δοκῶν ἀποπρισθέντα τῆς γῆς ἑκατέρω-
θεν μὴ φέρεσθαι κάτω διὰ παντός, ἀλλὰ προσπί-
πτοντα πρὸς τὴν γῆν ἔξωθεν εἴσω διωθεῖσθαι καὶ
ἀποκρύπτεσθαι περὶ τὸ μέσον; οὐ ῥεῦμα λάβρον
ὕδατος κάτω φερόμενον εἰ πρὸς τὸ μέσον ἔλθοι
σημεῖον, ὅπερ αὐτοὶ λέγουσιν ἀσώματον, ἵστασθαι
περικρεμαννύμενον ἢ κύκλῳ περιπολεῖν, ἄπαυστον
αἰώραν καὶ ἀκατάπαυστον αἰωρούμενον; οὐδὲ γὰρ C
ψευδῶς ἔνια τούτων βιάσαιτο ἄν τις αὐτὸν εἰς τὸ
δυνατὸν τῇ ἐπινοίᾳ καταστῆσαι. τοῦτο γάρ ἐστι

6 τραπέντα] corr. vid. τραπέμπαλιν ib. W: προϊσχομένους 12 X: φερομένου 13 ἀφ᾽ αὐτῶν? 15 ἀλλὰ — μέσον] μηδὲ πρὸς τὴν γῆν ἔξωθεν διωθεῖσθαι ἀλλὰ προσπίπτοντα ἔσω ἀποκρ. περὶ τὸ μέσον W 16 εἴσω *: ἴσως (ἔσω W) 17 ἀποκρούεσθαι Schnitzerus 20 Emperius: περικεραννύμενον ib. ἢ idem ib. περιπολεῖν idem: περὶ πόλιν ib. ἄπιστον W 21 ἀκατάστατον Emperius 22 αὐτὸν B E

τὰ ἄνω κάτω καὶ πάντα τραπέμπαλιν εἶναι, τῶν ἄχρι τοῦ μέσου κάτω τῶν δ' ὑπὸ τὸ μέσον αὖ πάλιν ἄνω γιγνομένων· ὥστ', εἴ τις συμπαθείᾳ τῆς γῆς τὸ μέσον αὐτῆς ἔχων σταίη περὶ τὸν ὀμφαλόν, ἅμα καὶ τὴν κεφαλὴν ἄνω καὶ τοὺς πόδας ἄνω ἔχειν τὸν αὐτόν· κἂν μὲν διασκάπτῃ τις τὸν ἐπέκεινα τόπον, ἀνακύπτον αὐτοῦ τὸ ** εἶναι καὶ κάτω ἄνωθεν ἕλκεσθαι τὸν ἀνασκαπτόμενον· εἰ δὲ δὴ τούτῳ τις ἀντιβεβηκὼς νοοῖτο, τοὺς ἀμφοτέρων ἅμα πόδας ἄνω γίγνεσθαι καὶ λέγεσθαι.

8. Τοιούτων μέντοι καὶ τοσούτων παραδοξολο-
D γιῶν οὐ μὰ Δία πήραν, ἀλλὰ θαυματοποιοῦ τινος ἀποσκευὴν καὶ πυλαίαν κατανωτισάμενοι καὶ παρέλκοντες ἑτέρους φασὶ γελοιάζειν ἄνω τὴν σελήνην, γῆν οὖσαν, ἐνιδρύοντας οὐχ ὅπου τὸ μέσον ἐστί. καίτοι γ' εἰ πᾶν σῶμα ἐμβριθὲς εἰς τὸ αὐτὸ συννεύει καὶ πρὸς τὸ αὑτοῦ μέσον ἀντερείδει πᾶσι τοῖς μορίοις, οὐχ ὡς μέσον οὖσα τοῦ παντὸς ἡ γῆ μᾶλλον ἢ ὡς ὅλον οἰκειώσεται μέρη αὐτῆς ὄντα τὰ βάρη· καὶ τεκμήριον ** ἔσται τῶν ῥεπόντων οὐ τῇ

1 καὶ W: κἂν ib. τραπέμπαλιν *: τραπέντα πάλιν. Idem vitium corr. L. Dindorfius in Di. Cassi. 47, 40 3 συμπιεσθεὶς (malim ἐμπιεσθεὶς) τῇ γῇ W 6 μὲν Leonicus: μὴ 7 6—7 B 8 E ἀνακύπτειν αὐτοῦ τὸ σῶμα Emperius. ἀνακύπτον αὐτοῦ ταὐτὸν εἶναι Benselerus. Malim ἀνακύπτον αὐτοῦ τὸ σῶμα ταὐτὸν εἶναι καὶ κάτω καὶ ἄνω καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν ἕλκεσθαι 8 καὶ ἄνωθεν Benselerus ib. τὸν] τὸ idem 12 πήραν Turnebi Exemplum: πεῖραν 13 περιέλκοντες Kaltwasserus 14 γελοιάζειν Turnebus: πελάζειν 15 Kaltwasserus: ἐνιδρύοντες 16 εἰς ἑαυτὸ W 17 *: αὐτοῦ 19 μέρεσιν αὐτῆς Benselerus 20 lac. 14 B 10 E. Supplendum vid. καὶ τεκμήριον ἐκ τῶν βαρέων ἔσται τῶν ῥεπόντων ib. τῇ γῇ Madvigius: τῇ τῆς

γῇ μεσότητος πρὸς τὸν κόσμον, ἀλλὰ πρὸς τὴν γῆν E *κοινωνίας τινὸς καὶ συμφυΐας τοῖς ἀπωσμένοις αὐτῆς εἶτα πάλιν καταφερομένοις. ὡς γὰρ ὁ ἥλιος εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφει τὰ μέρη ἐξ ὧν συνέστηκε, καὶ ἡ γῆ τὸν λίθον ὥσπερ ἴδιον καὶ προσήκοντα δέχεται καὶ φέρει πρὸς ἐκεῖνον· ὅθεν ἑνοῦται τῷ χρόνῳ καὶ συμφύεται πρὸς αὐτὴν τῶν τοιούτων ἕκαστον. εἰ δέ τι τυγχάνει σῶμα τῇ γῇ μὴ προσνενεμημένον ἀπ' ἀρχῆς μηδ' ἀπεσπασμένον, ἀλλά που καθ' αὐτὸ σύστασιν ἔσχεν ἰδίαν καὶ φύσιν, ὡς φαῖεν ἂν ἐκεῖνοι τὴν σελήνην, τί κωλύει χωρὶς εἶναι* F *καὶ μένειν περὶ αὐτό, τοῖς αὐτοῦ πεπιεσμένον μέρεσι καὶ συμπεπεδημένον; οὔτε γὰρ ἡ γῆ μέσον οὖσα δείκνυται τοῦ παντὸς ἥ τε πρὸς τὴν γῆν τῶν ἐνταῦθα συνέρεισις καὶ σύστασις ὑφηγεῖται τὸν τρόπον, ᾧ μένειν τὰ ἐκεῖ συμπεσόντα πρὸς τὴν σελήνην εἰκός ἐστιν. ὁ δὲ πάντα τὰ γεώδη καὶ βαρέα συνελαύνων εἰς μίαν χώραν καὶ μέρη ποιῶν ἑνὸς σώματος, οὐχ ὁρῶ διὰ τί τοῖς κούφοις τὴν αὐτὴν ἀνάγκην οὐκ ἀνταποδίδωσιν, ἀλλ' ἐᾷ χωρὶς εἶναι συστάσεις πυρὸς τοσαύτας καὶ οὐ πάντας εἰς ταὐτὸ συνάγων τοὺς ἀστέρας σαφῶς οἴεται δεῖν καὶ σῶμα κοινὸν εἶναι τῶν ἀνωφερῶν καὶ φλογοειδῶν ἁπάντων.'*

5 *ἴδιον καὶ* W: lac. 7—8 B 4 E 6 *καὶ καταφερῇ πρὸς τὸ οἰκεῖον* Emperius; malim *καὶ φέρει πρὸς τὸ οἰκεῖον* ib. *πρὸς*] *πως* W 9 *που*] *τοῦ* BE 10 *αὐτὸ*] *αὐτὸ* B E 12 *αὐτοῦ*? 15 W: *συναίρεσις* 21 *ταὐτὸ* Duebnerus: *τοῦτο* 22 *σαφῶς — δεῖν καὶ*] vel delendum *καὶ* vel corrigendum *καὶ φῶς δὴ — ἓν καὶ* monet W *σαφῶς*] *ἃ φῶς* Turnebus ib. *δεῖν εἶναι σῶμα κοινὸν τῶν ἀνωφερῶν* Doehnerus 23 Turnebi Exemplum: *ἀναφορῶν*

925 9. ‘Ἀλλ’ ἥλιον μὲν ἀπλέτους μυριάδας ἀπέχειν τῆς ἄνω περιφορᾶς φατε’ εἶπον ‘ὦ φίλε Ἀπολλωνίδη, καὶ φωσφόρον ἐπ’ αὐτῷ καὶ στίλβοντα καὶ τοὺς ἄλλους πλάνητας ὑφιεμένους τε τῶν ἀπλανῶν καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν διαστάσεσι μεγάλαις φέρεσθαι· τοῖς δὲ βαρέσι καὶ γεώδεσιν οὐδεμίαν οἴεσθε τὸν κόσμον εὐρυχωρίαν παρέχειν ἐν ἑαυτῷ καὶ διάστασιν· ὁρᾶτε ὅτι γελοῖόν ἐστιν, εἰ γῆν οὐ φήσομεν εἶναι τὴν σελήνην, ὅτι τῆς κάτω χώρας ἀφέστηκεν, ἄστρον
B δὲ φήσομεν, ὁρῶντες ἀπωσμένην τῆς ἄνω περιφορᾶς μυριάσι σταδίων τοσαύταις καὶ ὥσπερ εἰς βυθόν τινα καταδεδυκυῖαν· τῶν μέν γ’ ἄστρων κατωτέρω τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσον οὐκ ἄν τις εἴποι μέτρον, ἀλλ’ ἐπιλείπουσιν ὑμᾶς τοὺς μαθηματικοὺς ἐκλογιζομένους οἱ ἀριθμοί, τῆς δὲ γῆς τρόπον τινὰ ψαύει καὶ περιφερομένη πλησίον

‘ἅρματος ὥσπερ ἂν ἴχνος ἑλίσσεται’

φησὶν Ἐμπεδοκλῆς

‘ἥ τε περὶ ἄκραν **’

οὐδὲ γὰρ τὴν σκιὰν αὐτῆς ὑπερβάλλει πολλάκις ἐπὶ μικρὸν αἱρομένην τῷ παμμέγεθες εἶναι τὸ φωτίζον· ἀλλ’ οὕτως ἔοικεν ἐν χρῷ καὶ σχεδὸν ἐν ἀγκάλαις τῆς γῆς περιπολεῖν, ὥστ’ ἀντιφράττεσθαι πρὸς τὸν
C ἥλιον ὑπ’ αὐτῆς, μὴ ὑπεραίρουσα τὸν σκιερὸν καὶ

6 βαθέσι BE   11 καὶ*   ib. εἰς W   14 ὑμᾶς X: ἡμᾶς   17 ἀν’ ἴχνος ἑλίσσεται W: ἴχνος ἀνελίσσεται libri. ὡς ἴχνος περὶ γῆν ἀνελίσσεται ἄκραν Mullach. 1 p. 7 vs. 246   19 ἥ τε] ἡ W. Lac. 24—25 B 13 E   21 W: αἱρομένη

χθόνιον καὶ νυκτέριον τοῦτον τόπον, ὃς γῆς κλῆρός ἐστι. διὸ λεκτέον οἶμαι θαρροῦντας ἐν τοῖς τῆς γῆς ὅροις εἶναι τὴν σελήνην ὑπὸ τῶν ἄκρων αὐτῆς ἐπιπροσθουμένην.'

10. 'Σκόπει δὲ τοὺς ἄλλους ἀφεὶς ἀπλανεῖς καὶ πλάνητας, ἃ δείκνυσιν Ἀρίσταρχος ἐν τῷ Περὶ μεγεθῶν καὶ ἀποστημάτων ὅτι 'τὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστημα τοῦ ἀποστήματος τῆς σελήνης' ὃ ἀφέστηκεν ἡμῶν 'πλέον μὲν ἢ ὀκτωκαιδεκαπλάσιον ἔλαττον δ' ἢ εἰκοσα- D
πλάσιόν ἐστι·' καίτοι ὁ τὴν σελήνην ἐπὶ μήκιστον αἴρων ἀπέχειν φησὶν ἡμῶν ἓξ καὶ πεντηκονταπλάσιον τῆς ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς· αὕτη δ' ἐστὶ τεσσάρων μυριάδων καὶ κατὰ τοὺς μέσως ἀναμετροῦντας· καὶ ἀπὸ ταύτης συλλογιζομένοις ἀπέχει ὁ ἥλιος τῆς σελήνης πλέον ἢ τετρακισχιλίας τριάκοντα μυριάδας. οὕτως ἀπῴκισται τοῦ ἡλίου διὰ βάρος καὶ τοσοῦτο τῇ γῇ προσκεχώρηκεν, ὥστε, εἰ τοῖς τόποις τὰς οὐσίας διαιρετέον, ἡ γῆς μοῖρα καὶ ὥρα προσκαλεῖται σελήνην καὶ τοῖς περὶ γῆν πράγμασι καὶ σώμασιν ἐπίδικός ἐστι κατ' ἀγχιστείαν καὶ γειτνίασιν. καὶ οὐδέν, E
οἶμαι, πλημμελοῦμεν, ὅτι τοῖς ἄνω προσαγορευομένοις βάθος τοσοῦτο καὶ διάστημα διδόντες ἀπολείπομέν τινα καὶ τῷ κάτω περιδρομὴν καὶ πλάτος, ὅσον ἐστὶν ἀπὸ γῆς ἐπὶ σελήνην· οὔτε γὰρ ὁ τὴν ἄκραν ἐπιφάνειαν τοῦ οὐρανοῦ μόνην ἄνω τἄλλα δὲ κάτω προσαγορεύων ἅπαντα μέτριός ἐστιν, οὔθ' ὁ τῇ γῇ μᾶλλον δ' ὁ τῷ κέντρῳ τὸ κάτω περιγράφων

9 πλέον] μεῖζον Aristarchus p. 5 (ed. Nizze, Stralsund 1856) 12 τῆς] τῆς εὐθείας τῆς? 18 ὥρα] χώρα Turnebus

ἀνεκτός· ἀλλὰ καὶ κινητικο ** ταύτῃ διάστημα τὸ δέον ἐπιχωροῦντος τοῦ κόσμου διὰ μέγεθος. πρὸς δὲ τὸν ἀξιοῦντα πᾶν εὐθὺς ἄνω καὶ μετέωρον εἶναι τὸ ἀπὸ τῆς γῆς ἕτερος ἀντηχεῖ πάλιν εὐθὺς εἶναι
F κάτω τὸ ἀπὸ τῆς ἀπλανοῦς περιφορᾶς.'

11. '"Ὅλως δὲ πῶς λέγεται καὶ τίνος ἡ γῆ μέση κεῖται; τὸ γὰρ πᾶν ἄπειρόν ἐστι, τῷ δ' ἀπείρῳ μήτ' ἀρχὴν ἔχοντι μήτε πέρας οὐ προσήκει μέσον ἔχειν· πέρας γάρ τι καὶ τὸ μέσον, ἡ δ' ἀπειρία περάτων στέρησις. ὁ δὲ μὴ τοῦ παντὸς ἀλλὰ τοῦ κόσμου μέσην εἶναι τὴν γῆν ἀποφαινόμενος ἡδύς ἐστιν, εἰ μὴ καὶ τὸν κόσμον αὐτὸν ἐνέχεσθαι ταῖς αὐταῖς ἀπορίαις νομίζει· τὸ γὰρ πᾶν οὐδὲ τούτῳ μέσην ἀπέλιπεν, ἀλλ' ἀνέστιος καὶ ἀνίδρυτός ἐστιν ἐν
926 ἀπείρῳ κενῷ φερόμενος πρὸς οὐδὲν οἰκεῖον, ἢ ἄλλην τινὰ τοῦ μένειν εὑράμενος αἰτίαν ἕστηκεν, οὐ κατὰ τὴν τοῦ τόπου φύσιν. ὅμοια καὶ περὶ γῆς καὶ περὶ σελήνης εἰκάζειν τινὶ πάρεστιν, ὡς ἑτέρᾳ τινὶ ψυχῇ καὶ φύσει μᾶλλον ** διαφορᾷ τῆς μὲν ἀτρεμούσης ἐνταῦθα τῆς δὲ καὶ φερομένης. ἄνευ δὲ τούτων, ὅρα μὴ μέγα τι λέληθεν αὐτούς· εἰ γὰρ ὅ τι ἂν καὶ ὁπωσοῦν ἐκτὸς γένηται τοῦ κέντρου τῆς γῆς ἄνω ἐστίν, οὐδέν ἐστι τοῦ κόσμου κάτω μέρος, ἀλλ'

1 lac. 1—2 B 2 E. ἀλλὰ καὶ κινητικοῦ ταύτῃ διαστήματος δέον Emperius. ἀλλὰ καὶ ἐκείνῃ καὶ (malim ἀλλὰ κἀκείνῃ τι καὶ) ταύτῃ διάστημα δοτέον Madvigius 13 τοῦτο μέσην BE. τούτῳ μέσην γῆν W 15 ἢ Turnebus: εἰ 19 lac. 8 B 6 E. ὡς ἑτέρᾳ τινὶ ψυχικῇ μᾶλλον ἢ φυσικῇ καὶ τοπικῇ διαφορᾷ W. Suppleverim μᾶλλον ἢ τόπου διαφορᾷ 20 δὲ καὶ] δ' ἐκεῖ Madvigius 21 ὅ τι ἂν καὶ ὁπωσοῦν Duebnerus: ὁπωσοῦν καὶ ὅτι ἂν 23 ἐστιν ἄνω Benselerus

ἄνω καὶ ἡ γῆ καὶ τὰ ἐπὶ γῆς καὶ πᾶν ἁπλῶς σῶμα τὸ κέντρῳ περιεστηκὸς ἢ περικείμενον ἄνω γίγνεται· B κάτω δὲ μόνον ἕν, τὸ ἀσώματον σημεῖον ἐκεῖνο, ὃ πρὸς πᾶσαν ἀντικεῖσθαι τὴν τοῦ κόσμου φύσιν ἀναγκαῖον· εἴ γε δὴ τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω κατὰ φύσιν ἀντίκειται. καὶ οὐ τοῦτο μόνον τὸ ἄτοπον, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἀπόλλυσι τὰ βάρη, δι' ἣν δεῦρο καταρρέπει καὶ φέρεται· σῶμα μὲν γὰρ οὐδέν ἐστι κάτω πρὸς ὃ κινεῖται, τὸ δ' ἀσώματον οὔτ' εἰκὸς οὔτε βούλονται τοσαύτην ἔχειν δύναμιν, ὥστε πάντα κατατείνειν ἐφ' ἑαυτὸ καὶ περὶ αὑτὸ συνέχειν. ἀλλ' ὅλως ἄλογον εὑρίσκεται καὶ μαχόμενον τοῖς πράγμασι τὸ ἄνω τὸν κόσμον ὅλον εἶναι, τὸ δὲ κάτω μηδὲν ἀλλ' ἢ πέρας ἀσώματον καὶ ἀδιάστατον· ἐκεῖνο δ' εὔλογον, ὡς λέγομεν ἡμεῖς, τῷ τ' ἄνω χώραν καὶ τῷ κάτω πολλὴν καὶ πλάτος ἔχουσαν διῃρῆσθαι.'

12. 'Οὐ μὴν ἀλλὰ θέντες, εἰ βούλει, παρὰ φύσιν C ἐν οὐρανῷ τοῖς γεώδεσι τὰς κινήσεις ὑπάρχειν, ἀτρέμα, μὴ τραγικῶς, ἀλλὰ πράως σκοπῶμεν, ὅτι τοῦτο τὴν σελήνην οὐ δείκνυσι γῆν μὴ οὖσαν ἀλλὰ γῆν ὅπου μὴ πέφυκεν οὖσαν· ἐπεὶ καὶ τὸ πῦρ τὸ Αἰτναῖον ὑπὸ γῆν παρὰ φύσιν ἐστίν, ἀλλὰ πῦρ ἐστι· καὶ τὸ πνεῦμα τοῖς ἀσκοῖς περιληφθέν ἐστι μὲν ἀνωφερὲς φύσει καὶ κοῦφον, ἥκει δ' ὅπου μὴ πέφυκεν ὑπ' ἀνάγκης. αὐτὴ δ' ἡ ψυχή, πρὸς Διός' εἶπον 'οὐ παρὰ φύσιν τῷ σώματι συνεῖρκται βρα-

3 μόνον Madvigius: μόνον ὂν 6 τὸ] del. idem 12 ὅλως Emperius: ὅμως

δεῖ ταχεῖα καὶ ψυχρῷ πυρώδης, ὥσπερ ὑμεῖς φατε,
καὶ ἀόρατος αἰσθητῷ; διὰ τοῦτ' οὖν σώματι ψυχὴν
μὴ λέγωμεν εἶναι μηδὲ νοῦ χρῆμα θεῖον ὑπὸ βρί-
D θους ἢ πάχους, οὐρανόν τε πάντα καὶ γῆν καὶ θά-
λασσαν ἐν ταὐτῷ περιπολοῦντα καὶ διιπτάμενον, εἰς
σάρκας ἥκειν καὶ νεῦρα καὶ μυελοὺς καὶ παθέων
μυρίων μεστὰς ὑγρότητας. ὁ δὲ Ζεὺς ἡμῖν οὗτος
οὐ τῇ μὲν αὑτοῦ φύσει χρώμενος ἕν ἐστι μέγα πῦρ
καὶ συνεχές, νυνὶ δ' ὑφεῖται καὶ κέκαμπται καὶ
διεσχημάτισται, πᾶν χρῶμα γεγονὼς καὶ γιγνόμενος
ἐν ταῖς μεταβολαῖς; ὥσθ' ὅρα καὶ σκόπει, δαιμόνιε,
μὴ μεθιστὰς καὶ ἀπάγων ἕκαστον, ὅπου πέφυκεν
E εἶναι, διάλυσίν τινα κόσμου φιλοσοφῇς καὶ τὸ νεῖκος
ἐπάγῃς τὸ Ἐμπεδοκλέους τοῖς πράγμασι· μᾶλλον δὲ
τοὺς παλαιοὺς κινῇς Τιτᾶνας ἐπὶ τὴν φύσιν καὶ
Γίγαντας καὶ τὴν μυθικὴν ἐκείνην καὶ φοβερὰν ἀκοσ-
μίαν καὶ πλημμέλειαν ἐπιδεῖν ποθῇς, χωρὶς τὸ βαρὺ
πᾶν καὶ χωρὶς τιθεὶς τὸ κοῦφον

'ἔνθ' οὔτ' ἠελίοιο δεδίσκεται ἀγλαὸν εἶδος,
οὐδὲ μὲν οὐδ' αἴης λάσιον γένος, οὐδὲ θάλασσα'

ὥς φησιν Ἐμπεδοκλῆς· οὐ γῆ θερμότητος μετεῖχεν,
F οὐχ ὕδωρ πνεύματος, οὐκ ἄνω τι τῶν βαρέων, οὐ

3 μηδὲ νοῦ Emperius: μηδὲν οὐ. Ceterum locus est sanus: „neque igitur dicamus mentem divinam — — propter gravitatem et crassitiem devenisse in carnes, ossa" cett. nam mens neque gravis neque crassa est 4 ἢ] εἰ BE 5 W: διιστάμενον 6 παθῶν? 7 Emperius: μετὰ ὑγρότητος 13 malim φιλοσοφεῖς — ἐπάγεις — κινεῖς — ποθεῖς 18 τιθεὶς*: 3—4 B 7 E cf. Mullach. 1 vs. 171 19 οὔτ'] οὐδ' Bergkius ib. δεδίσκεται Karstenius: δεδίττεται libri. διείδεται Mullachius 20 γένος] δέμας Karstenius. μένος Bergkius

κάτω τι τῶν κούφων, ἀλλ' ἄκρατοι καὶ ἄστοργοι καὶ μονάδες αἱ τῶν ὅλων ἀρχαί, μὴ προσιέμεναι σύγκρισιν ἑτέρου πρὸς ἕτερον μηδὲ κοινωνίαν, ἀλλὰ φεύγουσαι καὶ ἀποστρεφόμεναι καὶ φερόμεναι φορὰς ἰδίας καὶ αὐθάδεις οὕτως εἶχον, ὡς ἔχει πᾶν οὗ θεὸς ἄπεστι, κατὰ Πλάτωνα, τουτέστιν, ὡς ἔχει τὰ σώματα, νοῦ καὶ ψυχῆς ἀπολιπούσης· ἄχρι οὗ τὸ ἱμερτὸν ἧκεν ἐπὶ τὴν φύσιν ἐκ προνοίας, φιλότητος ἐγγενομένης καὶ Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος, ὡς Ἐμπεδοκλῆς 927 *λέγει καὶ Παρμενίδης καὶ Ἡσίοδος, ἵνα καὶ τόπους ἀμείψαντα καὶ δυνάμεις ἀπ' ἀλλήλων μεταλαβόντα καὶ τὰ μὲν κινήσεως τὰ δὲ μονῆς ἀνάγκαις ἐνδεθέντα καὶ καταβιασθέντα πρὸς τὸ βέλτιον, ἐξ οὗ πέφυκεν, ἐνδοῦναι καὶ μεταστῆναι* ** *ἁρμονίαν καὶ κοινωνίαν ἀπεργάσηται τοῦ παντός.'*

13. *'Εἰ μὲν γὰρ οὐδ' ἄλλο τι τῶν τοῦ κόσμου μερῶν παρὰ φύσιν ἔσχεν, ἀλλ' ἕκαστον ᾗ πέφυκε κεῖται, μηδεμιᾶς μεθιδρύσεως μηδὲ μετακοσμήσεως δεόμενον μηδ' ἐν ἀρχῇ δεηθέν, ἀπορῶ τί τῆς προνοίας ἔργον ἐστὶν ἢ τίνος γέγονε ποιητὴς καὶ πατὴρ* B *δημιουργὸς ὁ Ζεὺς ὁ ἀριστοτέχνας. οὐ γὰρ ἐν στρατοπέδῳ τακτικῶν ὄφελος, εἴπερ εἰδείη τῶν στρατιωτῶν ἕκαστος ἀφ' ἑαυτοῦ τάξιν τε καὶ χώραν κατὰ καιρόν, οὗ δεῖ, λαβεῖν καὶ διαφυλάσσειν· οὐδὲ κη-*

3 *σύγκρασιν?* 6 *Πλάτωνα*] locum non inveni 7 *: *ἄχρις*
8 *ὄμμα προνοίας* Emperius 10 *Ἡσίοδος*] Theog. 120. 195
14 lac. 9 – 10 B 7 E. *ἀρξάμενα* supplet W. *τάξιν καὶ?*
17 *εἶχεν* Emperius 21 *ὁ ἀριστοτέχνας*] cf. Bergk. 1 p. 388
23 *κατὰ καιρὸν* Madvigius: *καὶ καιρὸν*

πουρῶν οὐδ' οἰκοδόμων, εἰ πῇ μὲν αὐτὸ τὸ ὕδωρ ἀφ' αὑτοῦ πέφυκεν ἐπιέναι τοῖς δεομένοις καὶ κατάρδειν ἐπιρρέον, πῇ δὲ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ λίθοι ταῖς κατὰ φύσιν χρώμενα ῥοπαῖς καὶ νεύσεσιν ἐξ ἑαυτῶν καταλαμβάνειν τὴν προσήκουσαν ἁρμονίαν καὶ χώραν. εἰ δ' οὗτος μὲν ἄντικρυς ἀναιρεῖ τὴν
C *πρόνοιαν ὁ λόγος, τῷ θεῷ δ' ἡ τάξις τῶν ὄντων προσήκει καὶ τὸ διαιρεῖν, τί θαυμαστὸν οὕτω τετάχθαι καὶ διηρμόσθαι τὴν φύσιν, ὡς ἐνταῦθα μὲν πῦρ ἐκεῖ δ' ἄστρα, καὶ πάλιν ἐνταῦθα μὲν γῆν ἄνω δὲ σελήνην ἱδρῦσθαι, βεβαιοτέρῳ τοῦ κατὰ φύσιν τῷ κατὰ λόγον δεσμῷ περιληφθεῖσαν; ὡς, εἴ γε πάντα δεῖ ταῖς κατὰ φύσιν ῥοπαῖς χρῆσθαι καὶ φέρεσθαι καθ' ὃ πέφυκε, μήθ' ἥλιος κυκλοφορείσθω μήτε φωσφόρος μηδὲ τῶν ἄλλων ἀστέρων μηδείς· ἄνω γὰρ οὐ κύκλῳ τὰ κοῦφα καὶ πυροειδῆ κινεῖσθαι πέφυκεν. εἰ δὲ τοιαύτην ἐξαλλαγὴν ἡ φύσις ἔχει παρὰ τὸν τόπον, ὥστ' ἐνταῦθα μὲν ἄνω φαίνεσθαι φερόμενον τὸ πῦρ, ὅταν δ' εἰς τὸν οὐρανὸν παραγένηται, τῇ δίνῃ συμπεριστρέφεσθαι, τί θαυμαστὸν εἰ καὶ τοῖς βαρέσι καὶ γεώδεσιν ἐκεῖ γενομένοις*
D *συμβέβηκεν ὡσαύτως εἰς ἄλλο κινήσεως εἶδος ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ἐκνενικῆσθαι; οὐ γὰρ δὴ τῶν μὲν ἐλαφρῶν τὴν ἄνω φορὰν ἀφαιρεῖσθαι τῷ οὐρανῷ*

2 *ἐπεφύκει* Emperius ib. idem: *ἐπεῖναι* 4 Turnebus: *τροπαῖς* 8 *καὶ διαίρεσις* Emperius ib. *τὸ* Duebnerus 12 W: *δεσμωτηρίῳ ληφθεῖσαν* 14 *μήθ'* *: *μηδ'* 19 *φερόμενον*] post *παραγένηται* collocat W 20 *συμπεριφέρεσθαι* codex innominatus W 21 *ἐκεῖ γενομένοις* W: *ἐκγενομένοις*

κατὰ φύσιν ἐστί, τῶν δὲ βαρέων καὶ κάτω ῥεπόντων οὐ δύναται κρατεῖν, ἀλλ' ᾗ ποτ' ἐκεῖνα δυνάμει καὶ ταῦτα μετακοσμήσας ἐχρήσατο τῇ φύσει αὐτῶν ἐπὶ τὸ βέλτιον.'

14. 'Οὐ μὴν ἀλλ' εἴ γε δεῖ τὰς καταδεδουλωμένας ἕξει δόξας ἀφέντας ἤδη τὸ φαινόμενον ἀδεῶς λέγειν, οὐδὲν ἔοικεν ὅλου μέρος αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τάξιν ἢ θέσιν ἢ κίνησιν ἰδίαν ἔχειν, ἣν ἄν τις ἁπλῶς κατὰ φύσιν προσαγορεύσειεν. ἀλλ' ὅταν ἕκαστον, οὗ χάριν γέγονε καὶ πρὸς ὃ πέφυκεν ἢ [E] πεποίηται, τούτῳ παρέχῃ χρησίμως καὶ οἰκείως κινούμενον ἑαυτὸ καὶ πάσχον ἢ ποιοῦν ἢ διακείμενον, ὡς ἐκείνῳ πρὸς σωτηρίαν ἢ κάλλος ἢ δύναμιν ἐπιτήδειόν ἐστι, τότε δοκεῖ τὴν κατὰ φύσιν χώραν ἔχειν καὶ κίνησιν καὶ διάθεσιν. ὁ γοῦν ἄνθρωπος, ὡς εἴ τι τῶν ὄντων ἕτερον κατὰ φύσιν γεγονώς, ἄνω μὲν ἔχει τὰ ἐμβριθῆ καὶ γεώδη μάλιστα περὶ [F] τὴν κεφαλήν, ἐν δὲ τοῖς μέσοις τὰ θερμὰ καὶ πυρώδη· τῶν δ' ὀδόντων οἱ μὲν ἄνωθεν οἱ δὲ κάτωθεν ἐκφύονται, καὶ οὐδέτεροι παρὰ φύσιν ἔχουσιν· οὐδὲ τοῦ πυρὸς τὸ μὲν ἄνω περὶ τὰ ὄμματα ἀποστίλβον κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ δ' ἐν κοιλίᾳ καὶ καρδίᾳ παρὰ φύσιν, ἀλλ' ἕκαστον οἰκείως καὶ χρησίμως τέτακται·

'ναὶ μὴν κηρύκων τε λιθορρίνων χελύων τε'

2 ἀλλ' ᾗ ποτ' Emperius: ἀλλά ποτε 6 ἕξει idem: ἕξεις 5–6 B 2–3 E. ἕξει καὶ ἔθει? 8 ἣν] ἡ BE 11 παρέχειν iidem 16 εἴ τι W: ἐπὶ 24 ναὶ μὴν] ναὶ τὴν Duebnerus. καὶ ἐπὶ Mullach. vs. 301 cf. p. 618 b ib. χελύων] χελωνῶν BE

καὶ παντὸς ὀστρέου φύσιν, ὥς φησιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, καταμανθάνων

'ἔνθ' ὄψει χθόνα χρωτὸς ὑπέρτατα ναιετάουσαν·'

καὶ οὐ πιέζει τὸ λιθῶδες οὐδὲ καταθλίβει τὴν ἕξιν
928 ἐπικείμενον, οὐδέ γε πάλιν τὸ θερμὸν ὑπὸ κουφότητος εἰς τὴν ἄνω χώραν ἀποπτάμενον οἴχεται· μέμικται δέ πως πρὸς ἄλληλα καὶ συντέτακται κατὰ τὴν ἑκάστου φύσιν·

15. ὥσπερ εἰκὸς ἔχειν καὶ τὸν κόσμον, εἴ γε δὴ ζῷόν ἐστι, πολλαχοῦ γῆν ἔχοντα, πολλαχοῦ δὲ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ πνεῦμα, οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀποτεθλιμμένον ἀλλὰ λόγῳ διακεκοσμημένον. οὐδὲ γὰρ ὀφθαλμὸς ἐνταῦθα τοῦ σώματός ἐστιν ὑπὸ κουφότητος ἐκπιεσθείς, οὐδ'
B ἡ καρδία τῷ βάρει ὀλισθοῦσα πέπτωκεν εἰς τὸ στῆθος, ἀλλ' ὅτι βέλτιον ἦν οὕτως ἑκάτερον τετάχθαι. μὴ τοίνυν μηδὲ τῶν τοῦ κόσμου μερῶν νομίζωμεν μήτε γῆν ἐνταῦθα κεῖσθαι συμπεσοῦσαν διὰ βάρος μήτε τὸν ἥλιον, ὡς ᾤετο Μητρόδωρος ὁ Χῖος, εἰς τὴν ἄνω χώραν ἀσκοῦ δίκην ὑπὸ κουφότητος ἐκτεθλῖφθαι, μήτε τοὺς ἄλλους ἀστέρας ὥσπερ ἐν ζυγοστάθμου διαφορᾷ ῥέψαντας, ἐν οἷς εἰσι, γεγονέναι τόποις· ἀλλὰ τοῦ κατὰ λόγον κρατοῦντος, οἱ μὲν ὥσπερ ὄμματα φωσφόρα τῷ προσώπῳ τοῦ παντὸς ἐνδεδεμένοι περιπολοῦσιν, ἥλιος δὲ καρδίας ἔχων δύναμιν
C ὥσπερ αἷμα καὶ πνεῦμα διαπέμπει καὶ διασκεδάννυσιν ἐξ ἑαυτοῦ θερμότητα καὶ φῶς· γῇ δὲ καὶ θα-

14 fort. κατολισθοῦσα 16 μηδὲ Emperius: μήτε 20 * ξυγωσταθμοῦ B. ξυγῶ σταθμοῦ E 23 ὄμματα φωσφόρα] Plat. Tim. p. 45 b

λάσσῃ χρῆται κατὰ φύσιν ὁ κόσμος ὅσα κοιλίᾳ καὶ κύστει ζῷον. σελήνη δ' ἡλίου μεταξὺ καὶ γῆς ὥσπερ καρδίας καὶ κοιλίας ἧπαρ ἤ τι μαλθακὸν ἄλλο σπλάγχνον ἐγκειμένη τήν τ' ἄνωθεν ἀλέαν ἐνταῦθα διαπέμπει καὶ τὰς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεις πέψει τινὶ καὶ καθάρσει λεπτύνουσα περὶ ἑαυτὴν ἀναδίδωσιν· εἰ δὲ καὶ πρὸς ἄλλα τὸ γεῶδες αὐτῆς καὶ στερέμνιον ἔχει τινὰ πρόσφορον χρείαν, ἄδηλον ἡμῖν. ἐν παντὶ δὲ κρατεῖ τὸ βέλτιον τοῦ κατηναγκασμένου. τί γὰρ οὕτω λάβωμεν, ἐξ ὧν ἐκεῖνοι λέγουσι, τὸ εἰκός; λέγουσι δὲ τοῦ αἰθέρος τὸ μὲν αὐγοειδὲς καὶ λεπτὸν ὑπὸ μανότητος οὐρανὸν γεγονέναι, τὸ δὲ D *πυκνωθὲν καὶ συνειληθὲν ἄστρα· τούτων δὲ τὸ νωθρότατον εἶναι τὴν σελήνην καὶ θολερώτατον. ἀλλ' ὅμως ὁρᾶν πάρεστιν οὐκ ἀποκεκριμένην τοῦ αἰθέρος τὴν σελήνην, ἀλλ' ἔτι πολλῷ μὲν τῷ περὶ αὐτὴν ἐμφερομένην, πολλὴν δ' ὑφ' ἑαυτὴν ἔχουσαν ἀνέμων ** δινεῖσθαι καὶ κομήτας. οὕτως οὐ ταῖς ῥοπαῖς σεσήκωται κατὰ βάρος καὶ κουφότητα τῶν σωμάτων ἕκαστον, ἀλλ' ἑτέρῳ λόγῳ κεκόσμηται.'*

16. *Λεχθέντων δὲ τούτων κἀμοῦ τῷ Λευκίῳ τὸν λόγον παραδιδόντος, ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις βαδίζοντος τοῦ* E *δόγματος, Ἀριστοτέλης μειδιάσας 'μαρτύρομαι' εἶπεν*

9 W: *κρατεῖται βέλτιον τοῦτο* (*τοῦ γε*?) *κατηναγκασμένον* BE 10 *οὕτω*] *ὅταν* Emperius ib. *τὸ εἰκός*] suspectum 15 *ἀποκεκρυμμένου* B. *ἀποκεκριμένου* E 16 *μὲν* Benselerus: *ἐν* 17 *αὐτὴν*? ib. *πολλὴν*] *πολὺν* sc. *αἰθέρα* Madvigius probabiliter 18 lac. 23 B E. *ἀνέμων βίαν ὑφ' ἧς ἄλλα τε εἰκός ἐστι* supplet W. Malim *ἀνέμων τε ῥιπάς ὑφ' ὧν* (aut *αἷς*) *ἄλλα τε εἰκὸς*

‘ὅτι τὴν πᾶσαν ἀντιλογίαν πεποίησαι πρὸς τοὺς αὐτὴν μὲν ἡμίπυρον εἶναι τὴν σελήνην ὑποτιθεμένους, κοινῇ δὲ τῶν σωμάτων τὰ μὲν ἄνω τὰ δὲ κάτω ῥέπειν ἐξ ἑαυτῶν φάσκοντας· εἰ δ’ ἔστι τις ὁ λέγων κύκλῳ τε κινεῖσθαι κατὰ φύσιν τὰ ἄστρα καὶ πολὺ παρηλλαγμένης οὐσίας εἶναι τῶν τεττάρων, οὐδ’ ἀπὸ F τύχης ἦλθεν ἐπὶ μνήμην ἡμῖν, ὥστ’ ἐμέ τε πραγμάτων ἀπηλλάχθαι καὶ σέ, ὦ Λεύκιε.’ καὶ ὁ Λεύκιος ‘ἥκιστα, ὠγαθέ’ εἶπεν ‘ἀλλὰ τἄλλα μὲν ἴσως ἄστρα καὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν εἴς τινα φύσιν καθαρὰν καὶ εἰλικρινῆ καὶ τῆς κατὰ πάθος ἀπηλλαγμένην μεταβολῆς τιθεμένοις ὑμῖν καὶ κύκλον ἄγουσιν ἀιδίου καὶ ἀτελευτήτου περιφορᾶς ** οὐκ ἄν τις ἔν γε τῷ νῦν διαμάχοιτο, καίτοι μυρίων οὐσῶν ἀποριῶν· ὅταν δὲ καταβαίνων ὁ λόγος οὕτω θίγῃ τῆς σελήνης, οὐκέτι φυλάττει τὴν ἀπάθειαν ἐν αὐτῇ καὶ τὸ κάλλος ἐκεῖνο τοῦ σώματος· ἀλλ’ ἵνα τὰς ἄλλας ἀνωμαλίας καὶ διαφορὰς ἀφῶμεν, αὐτὸ τοῦτο τὸ διαφαινόμενον πρόσωπον πάθει τινὶ τῆς οὐσίας ἢ ἀναμίξει πως ἑτέρας ἐπιγέγονε· πάσχει δέ τι καὶ τὸ μιγνύ-929 μενον· ἀποβάλλει γὰρ τὸ εἰλικρινές, βίᾳ τοῦ χείρονος ἀναπιμπλάμενον. αὐτῆς δὲ νώθειαν καὶ τάχους ἀμβλύτητα καὶ τὸ θερμὸν ἀδρανὲς καὶ ἀμαυρόν, ᾧ κατὰ τὸν Ἴωνα

3 κοινῇ δὲ] κοινῇ δὲ πρὸς τοὺς τῶν W 6 τῆς τῶν idem ib. οὐδ’] οὐκ idem 8 σέ, ὦ Λεύκιε. καὶ ὁ W: 8 B E 9 ἥκιστα *: 8 B E ib. *: τὰ ἄλλα 12 Turnebus: ἡμῖν ib. ἀιδίου Emperius: δι’ οὗ 13 lac. 13—14 B 15 E. κινεῖσθαι supplet W 15 οὕτω] οὗτος idem 17 ἐκεῖνο Duebnerus: ἐκείνου B E 22 *: νωθείαν 23 ᾧ] om. E καὶ B

'μέλας οὐ πεπαίνεται βότρυς',

εἰς τί θησόμεθα πλὴν ἀσθένειαν αὐτῆς καὶ πάθος, εἰ πάθους ἀιδίῳ σώματι καὶ ὀλυμπίῳ μέτεστιν; ὅλως γάρ, ὦ φίλε Ἀριστότελες, γῆ μὲν οὖσα πάγκαλόν τι χρῆμα καὶ σεμνὸν ἀναφαίνεται καὶ κεκοσμημένον· ὡς δ' ἄστρον ἢ φῶς ἤ τι σῶμα θεῖον καὶ οὐράνιον, δέδια μὴ ἄμορφος ᾖ καὶ ἀπρεπὴς καὶ καταισχύνουσα τὴν καλὴν ἐπωνυμίαν· εἴ γε τῶν ἐν οὐρανῷ τοσούτων τὸ πλῆθος ὄντων μόνη φωτὸς ἀλλοτρίου δεομένη περίεισι κατὰ Παρμενίδην

'αἰεὶ παπταίνουσα πρὸς αὐγὰς ἠελίοιο'. B

ὁ μὲν οὖν ἑταῖρος ἐν τῇ διατριβῇ τοῦτο δὴ τὸ Ἀναξαγόρειον ἀποδεικνὺς ὡς 'ἥλιος ἐντίθησι τῇ σελήνῃ τὸ λαμπρόν' εὐδοκίμησεν· ἐγὼ δὲ ταῦτα μὲν οὐκ ἐρῶ, ἃ παρ' ὑμῶν ἢ μεθ' ὑμῶν ἔμαθον, ἑκὼν δὲ πρὸς τὰ λοιπὰ βαδιοῦμαι. φωτίζεσθαι τοίνυν τὴν σελήνην οὐχ ὡς ὕελον ἢ κρύσταλλον ἐλλάμψει καὶ διαφαύσει τοῦ ἡλίου πιθανόν ἐστιν· οὐδ' αὖ κατὰ σύλλαμψίν τινα καὶ συναυγασμόν, ὥσπερ αἱ δᾷδες αὐξομένου τοῦ φωτός· οὕτω γὰρ οὐδὲν ἧττον ἐν νουμηνίαις ἢ διχομηνίαις ἔσται πανσέληνος ἡμῖν, εἰ μὴ στέγει μηδ' ἀντιφράττει τὸν ἥλιον ἀλλὰ διίησιν C ὑπὸ μανότητος ἢ κατὰ σύγκρασιν εἰσλάμπει καὶ

1 Nauck. p. 744 3 εἰ πάθους Duebnerus. om. B E. εἰ πάθος vulgo 10 Παρμενίδην] Mullach. 1 p. 129 12 τὸ Ἀναξαγόρειον] Mullach. 1 p. 214, 12 sed ipsum fragm. omisit 14 *: ηὐδοκίμησεν 15 ἑκὼν X: ἔχων 22 Madvigius: δίεισιν, coll. p. 931 b

συνεξάπτει περὶ αὐτὴν τὸ φῶς. οὐ γάρ ἐστιν ἐκκλίσεις οὐδ᾽ ἀποστροφὰς αὐτῆς, ὥσπερ ὅταν ᾖ διχότομος καὶ ἀμφίκυρτος ἢ μηνοειδής, αἰτιᾶσθαι περὶ τὴν σύνοδον· ἀλλὰ κατὰ στάθμην, φησὶ Δημόκριτος, ἱσταμένη τοῦ φωτίζοντος ὑπολαμβάνει καὶ δέχεται τὸν ἥλιον· ὥστ᾽ αὐτήν τε φαίνεσθαι καὶ διαφαίνειν ἐκεῖνον εἰκὸς ἦν. ἡ δὲ πολλοῦ δεῖ τοῦτο ποιεῖν· αὐτή τε γὰρ ἄδηλός ἐστι τηνικαῦτα κἀκεῖνον ἀπέκρυψε καὶ ἠφάνισε πολλάκις

'ἀπεσκέδασεν δέ οἱ αὐγάς'

ὥσπερ φησὶν Ἐμπεδοκλῆς

D 'ἐς γαῖαν καθύπερθεν, ἀπεσκνίφωσε δὲ γαίης
τόσσον, ὅσον τ᾽ εὖρος γλαυκώπιδος ἔπλετο μήνης',

καθάπερ εἰς νύκτα καὶ σκότος οὐκ εἰς ἄστρον ἑτερο** τοῦ φωτὸς ἐμπεσόντος. ὃ δὲ λέγει Ποσειδώνιος, ὡς ὑπὸ βάθους τῆς σελήνης οὐ περαιοῦται δι᾽ αὐτῆς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς πρὸς ἡμᾶς, ἐλέγχεται καταφανῶς. ὁ γὰρ ἀὴρ ἄπλετος ὢν καὶ βάθος ἔχων πολλαπλάσιον τῆς σελήνης ὅλος ἐξηλιοῦται καὶ καταλάμπεται ταῖς αὐγαῖς. ἀπολείπεται τοίνυν τὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους,
E ἀνακλάσει τινὶ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν σελήνην γίγνεσθαι τὸν ἐνταῦθα φωτισμὸν ἀπ᾽ αὐτῆς. ὅθεν οὐδὲ θερμὸν οὐδὲ λαμπρὸν ἀφικνεῖται πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ ἦν εἰκός, ἐξάψεως καὶ μίξεως ** φώτων γεγενημένης.

4 ᾗ φησι? ib. Δημόκριτος] om. fragm. Mullach. 10 cf. Mullach. 1 vs. 248 sq. ἀπεσκέδασεν X: ἀπεσκεύασε 12 ἐς γαῖαν X: ἔστε αἶαν 14 lac. 3—4 B 2 E. ἕτερον τοιοῦτον W. ἑτεροῖον? 22 οὐδὲν Emperius 24 lac. 2—3 B 4 E. τινος supplet W, malim τῶν

ἀλλ' οἷον αἵ τε φωναὶ κατὰ τὰς ἀνακλάσεις ἀμαυροτέραν ἀναφαίνουσι τὴν ἠχὼ τοῦ φθέγματος αἵ τε πληγαὶ τῶν ἀφαλλομένων βελῶν μαλακώτεραι προσπίπτουσιν·

'ὣς αὐγὴ τύψασα σεληναίης κύκλον εὐρύν'

ἀσθενῆ καὶ ἀμυδρὰν ἀνάρροιαν ἴσχει πρὸς ἡμᾶς, διὰ τὴν κλάσιν ἐκλυομένης τῆς δυνάμεως'.

17. 'Υπολαβὼν δ' ὁ Σύλλας 'ἀμέλει ταῦτ'' εἶπεν 'ἔχει τινὰς πιθανότητας· ὃ δ' ἰσχυρότατόν ἐστι τῶν F ἀντιπιπτόντων, πότερον ἔτυχέ τινος παραμυθίας ἢ παρῆλθεν ἡμῶν τὸν ἑταῖρον;' 'τί τοῦτο λέγεις' ἔφη ὁ Λεύκιος 'ἢ τὸ πρὸς τὴν διχότομον ἀπορούμενον'; 'πάνυ μὲν οὖν' ὁ Σύλλας εἶπεν· 'ἔχει γάρ τινα λόγον τό, πάσης ἐν ἴσαις γωνίαις γιγνομένης ἀνακλάσεως, ὅταν ἡ σελήνη διχότομος οὖσα μεσουρανῇ, μὴ φέρεσθαι τὸ φῶς ἐπὶ γῆς ἀπ' αὐτῆς ἀλλ' ὀλισθάνειν ἐπέκεινα τῆς γῆς· ὁ γὰρ ἥλιος ἐπὶ τοῦ 930 ὁρίζοντος ὢν ἅπτεται τῇ ἀκτῖνι τῆς σελήνης· διὸ καὶ κλασθεῖσα πρὸς ἴσας ἐπὶ θάτερον ἐκπεσεῖται πέρας καὶ οὐκ ἀφήσει δεῦρο τὴν αὐγήν· ἢ διαστροφὴ μεγάλη καὶ παράλλαξις ἔσται τῆς γωνίας, ὅπερ ἀδύνατόν ἐστιν'. 'ἀλλὰ νὴ Δί'' εἶπεν ὁ Λεύκιος 'καὶ τοῦτ' ἐρρήθη'. καὶ πρός γε Μενέλαον ἀποβλέψας ἐν τῷ διαλέγεσθαι τὸν μαθηματικόν 'αἰσχύνομαι μέν' ἔφη 'σοῦ παρόντος, ὦ φίλε Μενέλαε, θέσιν ἀναιρεῖν μαθηματικήν, ὥσπερ θεμέλιον

5 Mullach. 1 vs. 244. ib. αὐγὴ] αὐτὴ B E 11 ἔφη λέγεις iidem 15 W: διχοτομοῦσα 19 ἴσας i. e. γωνίας Benselerus: ἴσα

τοῖς κατοπτρικοῖς ὑποκειμένην πράγμασιν· ἀνάγκη
δ' εἰπεῖν ὅτι τὸ πρὸς τὰς ἴσας γίγνεσθαι γωνίας
ἀνάκλασιν πᾶσαν οὔτε φαινόμενον αὐτόθεν οὔθ'
B ὁμολογούμενόν ἐστιν· ἀλλὰ διαβάλλεται μὲν ἐπὶ
τῶν κυρτῶν κατόπτρων, ὅταν ἐμφάσεις ποιῇ μεί-
ζονας ἑαυτῶν πρὸς ἓν τὸ τῆς ὄψεως σημεῖον, δια-
βάλλεται δὲ τοῖς διπτύχοις κατόπτροις, ὧν ἐπι-
κλιθέντων πρὸς ἄλληλα καὶ γωνίας ἐντὸς γενομένης,
ἑκάτερον τῶν ἐπιπέδων διττὴν ἔμφασιν ἀποδίδωσι
καὶ ποιεῖ τέτταρας εἰκόνας ἀφ' ἑνὸς προσώπου, δύο
μὲν ἀντιστρόφους ἐν τοῖς ἔξωθεν μέρεσι, δύο δὲ
δεξιοφανεῖς ἀμαυρὰς ἐν βάθει τῶν κατόπτρων. ὧν
C τῆς γενέσεως τὴν αἰτίαν Πλάτων ἀποδίδωσιν. εἴρηκε
γὰρ ὅτι, τοῦ κατόπτρου ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὕψος λα-
βόντος, ὑπαλλάττουσιν αἱ ὄψεις τὴν ἀνάκλασιν ἀπὸ
τῶν ἑτέρων ἐπὶ θάτερα μεταπίπτουσαν. εἴπερ οὖν
τῶν ὄψεων αἱ μὲν εὐθὺς πρὸς ἡμᾶς ** ἀνατρέχουσιν,
αἱ δ' ἐπὶ θάτερα μέρη τῶν κατόπτρων ὀλισθάνουσαι
πάλιν ἐκεῖθεν ἀναφέρονται πρὸς ἡμᾶς, οὐ δυνατόν
ἐστιν ἐν ἴσαις γωνίαις γίγνεσθαι πάσας ἀνακλάσεις,
ὅσας ὁμόσε χωρ ** οῦντες ἀξιοῦσιν αὐτοῖς τοῖς ἀπὸ

1 πράγμασιν] δόγμασιν aut προστάγμασιν Emperius 2 εἶπεν BE ib. τὰς om. BE ib. W: τείνεσθαι 7 ὧν ἐπικλιθέντων Turnebus: ὡς ἐπικριθέντων 9 διττὴν Turnebus: διττῆς 11 ἐν τοῖς ἔξωθεν Emperius: τοῖς ἔξωθεν ἀριστεροῖς 12 inter κατόπτρων et ὧν leguntur in BE verba repetita haec: ὅταν ἐμφάσεις ποιῇ — διαβάλλεται δὲ 10 B 8 E 17 αἱ μὲν om. BE. Lac. 13 B 15 E aut supplendam verbis ἀπὸ τῶν κατόπτρων aut nil excidisse monet W 21 lac. inserui cum Duebnero. Fort. supplendum ὅσας ὁμόσε ΧΩΡ[εῖν εἰκός· ἄλλοι δ' ἔτι μᾶλλον προΧΩΡ]οῦντες ἀξιοῦσιν κτλ.

τῆς σελήνης ἐπὶ γῆν φερομένοις ῥεύμασι τὴν ἰσό-
τητα τῶν γωνιῶν ἀναιρεῖν, πολλῷ τοῦτ᾽ ἐκείνου D
πιθανώτερον εἶναι νομίζοντες. οὐ μὴν ἀλλ᾽ εἰ δεῖ τοῦτο χαρίζεσθαι τῇ πολλὰ δὴ φίλῃ γεωμετρίᾳ καὶ δοῦναι, πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν ἠκριβωμένων ταῖς λειότησι συμπίπτειν ἐσόπτρων εἰκός ἐστιν· ἡ δὲ σελήνη πολλὰς ἀνωμαλίας ἔχει καὶ τραχύτητας, ὥστε τὰς αὐγὰς ἀπὸ σώματος μεγάλου προσφερομένας ὕψεσιν ἀξιολόγοις, ἀντιλάμψεις καὶ διαδόσεις ἀπ᾽ ἀλλήλων λαμβάνουσιν, ἀνακλᾶσθαί τε παντοδαπῶς καὶ περιπλέκεσθαι καὶ συνάπτειν αὐτὴν ἑαυτῇ τὴν ἀνταύγειαν, οἷον ἀπὸ πολλῶν φερομένην πρὸς ἡμᾶς
κατόπτρων. ἔπειτα κἂν πρὸς αὐτῇ τῇ σελήνῃ τὰς E
ἀντανακλάσεις ἐν ἴσαις γωνίαις ποιῶμεν, οὐκ ἀδύνατον φερομένας ἐν διαστήματι τοσούτῳ τὰς αὐγὰς κλάσεις ἴσχειν καὶ περιολισθήσεις, ὡς συγχεῖσθαι καὶ λάμπειν τὸ φῶς. ἔνιοι δὲ καὶ δεικνύουσι γράφοντες, ὅτι πολλὰ τῶν φώτων αὐγὴν ἀφίησι κατὰ γραμμὴν ὑπὸ τὴν κεκλιμένην ὑποταθεῖσαν· σκευωρεῖσθαι δ᾽ ἅμα λέγοντι διάγραμμα, καὶ ταῦτα πρὸς πολλούς, οὐκ ἐνῆν.᾽

18. ‘Τὸ δ᾽ ὅλον᾽ ἔφη ‘θαυμάζω πῶς τὴν διχότομον ἐφ᾽ ἡμᾶς κινοῦσιν, ἐμπίπτουσαν μετὰ τῆς ἀμφικύρτου καὶ τῆς μηνοειδοῦς. εἰ γὰρ αἰθέριον
ὄγκον ἢ πύρινον ὄντα τὸν τῆς σελήνης ἐφώτιζεν ὁ F
ἥλιος, οὐκ ἂν ἀπέλειπεν αὐτῆς σκιερὸν ἀεὶ καὶ

16 W: συγκεῖσθαι 17 λάμπειν] κάμπτειν Emperius 18 αὐγὴν W: ἐπὶ γῆν 19 Turnebus: ὑποταθείσης 23 ἐκπίπτουσαν 26 W: αὐτῇ

ἀλαμπὲς ἡμισφαίριον πρὸς αἴσθησιν, ἀλλ' εἰ καὶ κατὰ μικρὸν ἔψαυε περιιών, ὅλην ἀναπίμπλασθαι καὶ δι' ὅλης τρέπεσθαι τῷ φωτὶ πανταχόσε χωροῦντι δι' εὐπετείας ἦν προσῆκον. ὅπου γὰρ οἶνος ὕδατος θιγὼν κατὰ πέρας, καὶ σταγὼν αἵματος εἰς ὑγρὸν ἐμπεσόντος, ἀνέχρωσε πᾶν ἅμα ** φοινιχθέν· αὐτὸν δὲ τὸν ἀέρα λέγουσιν οὐκ ἀπορροαῖς τισιν οὐδ' ἀκτῖσι μεμιγμέναις ἀλλὰ τροπῇ καὶ μεταβολῇ κατὰ νύξιν ἢ ψαῦσιν ἀπὸ τοῦ φωτὸς ἐξηλιοῦσθαι· πῶς ἄστρον ἄστρου καὶ φῶς φωτὸς ἁψάμενον οἴονται μὴ κεράννυσθαι μηδὲ σύγχυσιν ποιεῖν δι' ὅλου καὶ μεταβολὴν ἀλλ' ἐκεῖνα φωτίζειν μόνον, ὧν ἅπτεται 931 κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν; ὃν γὰρ ὁ ἥλιος περιιὼν κύκλον ἄγει καὶ περιστρέφει περὶ τὴν σελήνην, νῦν μὲν ἐπιπίπτοντα τῷ διορίζοντι τὸ ὁρατὸν αὐτῆς καὶ τὸ ἀόρατον, νῦν δ' ἀνιστάμενον πρὸς ὀρθάς, ὥστε τέμνειν ἐκεῖνο ὑπ' ἐκείνου τε τέμνεσθαι, καὶ ἄλλαις κλίσεσι καὶ σχέσεσι τοῦ λαμπροῦ πρὸς τὸ σκιερὸν ἀμφικύρτους καὶ μηνοειδεῖς ἀποδιδόντα μορφὰς ἐν αὐτῇ, παντὸς μᾶλλον ἐπιδείκνυσιν οὐ σύγκρασιν ἀλλ' ἐπαφήν, οὐδὲ σύλλαμψιν ἀλλὰ περίλαμψιν B αὐτῆς ὄντα τὸν φωτισμόν. ἐπεὶ δ' οὐκ αὐτὴ φωτίζεται μόνον ἀλλὰ καὶ δεῦρο τῆς αὐγῆς ἀναπέμπει τὸ εἴδωλον, ἔτι καὶ μᾶλλον ἰσχυρίσασθαι τῷ λόγῳ

2 περιιὼν W: περὶ ὧν ib. ὅλην] πολλὴν BE 3 Turnebus: τρέφεσθαι 5 πέρας] μέρος Emperius 6 ἅμα Turnebus: αἷμα 6—7 B 8 E. lac. del W. Fort. διαφοινιχθέν 7 *: ἀπορροίαις 9 ἀπὸ τοῦ φωτὸς] om. W 17 ἐκεῖνο Duebnerus: ἐκεῖνον ib. καὶ ἄλλαις idem: ἄλλαις 20 W: ἐπιδεικνύουσιν

περὶ τῆς οὐσίας δίδωσιν. αἱ γὰρ ἀνακλάσεις γίγνονται πρὸς οὐδὲν ἀραιὸν οὐδὲ λεπτομερές, οὐδ' ἔστι φῶς ἀπὸ φωτὸς ἢ πῦρ ἀπὸ πυρὸς ἀφαλλόμενον νοῆσαι ῥᾴδιον· ἀλλὰ δεῖ τὸ ποιῆσον ἀντιτυπίαν τινὰ καὶ κλάσιν ἐμβριθὲς εἶναι καὶ πυκνόν, ἵνα πρὸς αὐτὸ πληγὴ καὶ ἀπ' αὐτοῦ φορὰ γένηται. τὸν γοῦν αὐτὸν ἥλιον ὁ μὲν ἀὴρ διίησιν οὐ παρέχων ἀνακοπὰς οὐδ' ἀντερείδων, ἀπὸ δὲ ξύλων καὶ λίθων καὶ ἱματίων εἰς φῶς τιθεμένων πολλὰς ἀντιλάμψεις καὶ περιλάμψεις ἀποδίδωσιν. οὕτω δὲ καὶ τὴν γῆν C ὁρῶμεν ὑπ' αὐτοῦ φωτιζομένην· οὐ γὰρ εἰς βάθος ὥσπερ ὕδωρ οὐδὲ δι' ὅλης ὥσπερ ἀὴρ διίησι τὴν αὐγήν· ἀλλ' οἷος τὴν σελήνην περιστείχει κύκλος αὐτοῦ καὶ ὅσον ὑποτέμνεται μέρος ἐκείνης, τοιοῦτος ἕτερος περίεισι τὴν γῆν καὶ τοσοῦτον φωτίζων ἀεὶ καὶ ἀπολείπων ἕτερον ἀφώτιστον· ἡμισφαιρίου γὰρ ὀλίγῳ δοκεῖ μεῖζον εἶναι τὸ περιλαμπόμενον ἑκατέρας. δότε δή μοι γεωμετρικῶς εἰπεῖν πρὸς ἀναλογίαν, ὡς εἰ, τριῶν ὄντων οἷς τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς πλησιάζει, γῆς σελήνης ἀέρος, ὁρῶμεν οὐχ ὡς ὁ ἀὴρ μᾶλλον ἢ ὡς ἡ γῆ φωτιζομένην τὴν σελήνην, ἀνάγκη φύσιν ἔχειν ὁμοίαν ἃ ταὐτὰ πάσχειν ὑπὸ ταὐτοῦ πέφυκεν.'

19. Ἐπεὶ δὲ πάντες ἐπῄνεσαν τὸν Λεύκιον, 'εὖ D γ'' ἔφην 'ὅτι καλῷ λόγῳ καλὴν ἀναλογίαν προσέθηκας· οὐ γὰρ ἀποστερητέον σε τῶν ἰδίων'. κἀκεῖνος ἐπιμειδιάσας 'οὐκοῦν' ἔφη 'καὶ δεύτερον ανα-

4 νοῆσαι idem: ἢ νοῆσαι 14 αὐτοῦ] αὐτῶν BE 21 ἢ] δὲ W 22 ταὐτὰ *: τὰ αὐτὰ 23 *: τοῦ αὐτοῦ

λογίᾳ προσχρηστέον, ὅπως μὴ τῷ ταὐτὰ πάσχειν ὑπὸ ταὐτοῦ μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ταὐτὰ ποιεῖν ταὐτὸν ἀποδείξωμεν τῇ γῇ τὴν σελήνην προσεοικυῖαν. ὅτι μὲν γὰρ οὐδὲν οὕτως τῶν περὶ τὸν ἥλιον γιγνομένων ὅμοιόν ἐστιν, ὡς ἔκλειψις ἡλίου δύσει, δότε μοι, ταύτης ἔναγχος τῆς συνόδου μνησθέντες, ἣ E πολλὰ μὲν ἄστρα πολλαχόθεν τοῦ οὐρανοῦ διέφηνεν εὐθὺς ἐκ μεσημβρίας ἀρξαμένη, κρᾶσιν δ' οἵαν τὸ λυκαυγὲς τῷ ἀέρι παρέσχεν· εἰ δὲ μή, Θέων ἡμῖν οὗτος τὸν Μίμνερμον ἐπάξει καὶ τὸν Κυδίαν καὶ τὸν Ἀρχίλοχον, πρὸς δὲ τούτοις τὸν Στησίχορον καὶ τὸν Πίνδαρον, ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν ὀλοφυρομένους 'ἄστρον φανερώτατον κλεπτόμενον' καί 'μέσῳ ἄματι νύκτα γινομένην' καὶ τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου F 'σκότου ἀτραπὸν **' φάσκοντας· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν Ὅμηρον 'νυκτὶ καὶ ζόφῳ τὰ πρόσωπα κατέχεσθαι τῶν ἀνθρώπων' λέγοντα καί 'τὸν ἥλιον ἐξαπολωλέναι τοῦ οὐρανοῦ' περὶ τὴν σελήνην καὶ ** τοῦτο γίγνεσθαι πέφυκε 'τοῦ μὲν φθίνοντος μηνὸς τοῦ δ' ἱσταμένοιο'. τὰ λοιπὰ δ' οἶμαι ταῖς μαθηματικαῖς ἀκριβείαις εἴς τὸν** ἐξῆχθαι καὶ βέβαιον, ὡς ἥ γε νύξ

1 τῷ Basileensis ib. W: τὰ αὐτὰ 2 *: τοῦ αὐτοῦ 9 Θέων] θεῶν BE 10 τὸν Μίμνερμον] ἐργομίμναμον BE ib. Κυδίαν] cf. Bergk. 3 p. 565 13 ἄστρον idem: τὸν ib. Bergk. 3 p. 229 14 ἄματι Leonicus: ἅμα τὴν 15 cf. Bergk. 3 p. 565 Lac. 15 B 12 E supplet verbo ὑποδῦναι X. Nihil excidisse putat W 16 πρόσωπα X ex Hom. υ 352: πρῶτα 17 Hom. υ 357 18 fort. supplendum: παρὰ τὴν σελήνην καὶ ὡς ἐν συνόδῳ τοῦτο γίγν. πέφυκε. Lac. 10 B 11 E 20 Homerus ξ 162. τ 307: ἱσταμένου 21 8 B 7 E εἴς τὸν ἀσφαλῆ λόγον supplet W. εἴς τὸ πιστὸν Emperius

ἐστι σκιὰ γῆς, ἡ δ' ἔκλειψις τοῦ ἡλίου σκιὰ σελήνης, ὅταν ἡ ὄψις ἐν αὐτῇ γένηται. δυόμενος γὰρ ὑπὸ τῆς γῆς ἀντιφράττεται πρὸς τὴν ὄψιν, ἐκλιπὼν δ' ὑπὸ τῆς σελήνης· ἀμφότεραι δ' εἰσὶν ἐπισκοτήσεις, ἀλλ' ἡ μὲν δυτικὴ τῆς γῆς ἡ δ' ἐκλειπτικὴ τῆς σελήνης, τῇ σκιᾷ 932 καταλαμβανούσης τὴν ὄψιν. ἐκ δὲ τούτων εὐθεώρητον τὸ γιγνόμενον. εἰ γὰρ ὅμοιον τὸ πάθος, ὅμοια τὰ ποιοῦντα· τῷ γὰρ αὐτῷ ταὐτὰ συμβαίνειν ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀναγκαῖόν ἐστιν. εἰ δ' οὐχ οὕτω τὸ περὶ τὰς ἐκλείψεις σκότος βύθιόν ἐστιν οὐδ' ὁμοίως τῇ νυκτὶ πιέζει τὸν ἀέρα, μὴ θαυμάζωμεν· οὐσία μὲν γὰρ ἡ αὐτὴ τοῦ τὴν νύκτα ποιοῦντος καὶ τοῦ τὴν ἔκλειψιν σώματος, μέγεθος δ' οὐκ ἴσον· ἀλλ' Αἰγυπτίους μὲν ἑβδομηκοστόδυον οἶμαι φάναι μόριον εἶναι τὴν σελήνην, Ἀναξαγόραν δ' ὅση Πελοπόννησος. Ἀρίσταρ- B χος δὲ τὴν διάμετρον τῆς γῆς πρὸς τὴν διάμετρον τῆς σελήνης λόγον ἔχουσαν ἀποδείκνυσιν, ὃς ἐλάττων μὲν ἢ ἑξήκοντα πρὸς δεκαεννέα, μείζων δ' ἢ ὡς ἑκατὸν ὀκτὼ πρὸς τεσσαράκοντα τρί' ἐστίν. ὅθεν ἡ μὲν γῆ παντάπασι τῆς ὄψεως τὸν ἥλιον ἀφαιρεῖται διὰ μέγεθος· μεγάλη γὰρ ἡ ἐπιπρόσθησις καὶ χρόνον ἔχουσα τὸν τῆς νυκτός· ἡ δὲ σελήνη κἂν ὅλον ποτὲ κρύψῃ τὸν ἥλιον, οὐκ ἔχει χρόνον οὐδὲ πλάτος ἡ ἔκλειψις, ἀλλὰ περιφαίνεταί τις αὐγὴ περὶ τὴν ἴτυν, οὐκ ἐῶσα βαθεῖαν γενέσθαι τὴν σκιὰν καὶ ἄκρατον. Ἀριστοτέλης δ' ὁ παλαιὸς αἰτίαν τοῦ πλεονάκις τὴν

8 *: τὰ αὐτὰ   14 εἶναι] εἶναι τῆς γῆς Anonymus   16 τὴν διάμετρον τῆς γῆς πρὸς * cf. Aristarch. p. 20   18 πρὸς δέ, καὶ ἐννέα BE   ib. δ' ἢ ὡς *: δέ πως   26 Ἀριστοτέλης] Fragm. 210   28 *

C σελήνην ἐκλείπουσαν ἢ τὸν ἥλιον καθορᾶσθαι πρὸς ἄλλαις τισὶ καὶ ταύτην ἀποδίδωσιν· ἥλιον γὰρ ἐκλείπειν σελήνης ἀντιφράξει, σελήνην δὲ **. ὁ δὲ Ποσειδώνιος ὁρισάμενος οὕτω τόδε τὸ πάθος 'ἔκλειψίς ἐστιν ἡλίου σύνοδος σκιᾶς σελήνης, ἧς τὴν ἔκλειψιν **'· ἐκείνοις γὰρ μόνοις ἔκλειψίς ἐστιν, ὧν ἂν ἡ σκιὰ τῆς σελήνης καταλαβοῦσα τὴν ὄψιν ἀντιφράξαι πρὸς τὸν ἥλιον· ὁμολογῶν δὲ σκιὰν τῆς σελήνης φέρεσθαι πρὸς ἡμᾶς, οὐκ οἶδ' ὅ τι λέγειν ἑαυτῷ καταλέλοιπεν· ἄστρου δὲ σκιὰν ἀδύνατον γενέσθαι· τὸ γὰρ ἀφώτιστον σκιὰ λέγεται, τὸ δὲ φῶς οὐ ποιεῖ σκιὰν ἀλλ' ἀναιρεῖν πέφυκεν.'

D 20. ''Ἀλλὰ τί δή' ἔφη 'μετὰ τοῦτο τῶν τεκμηρίων ἐλέχθη'; κἀγώ 'τὴν αὐτὴν' ἔφην 'ἐλάμβανεν ἡ σελήνη ἔκλειψιν'. 'ὀρθῶς' εἶπεν 'ὑπέμνησας· ἀλλὰ δὴ πότερον ὡς πεπεισμένων ὑμῶν καὶ τιθέντων ἐκλείπειν τὴν σελήνην ὑπὸ τοῦ σκιάσματος ἁλισκομένην ἤδη τρέπωμαι πρὸς τὸν λόγον, ἢ βούλεσθε μελέτην ποιήσωμαι καὶ ἀπόδειξιν ὑμῖν τῶν ἐπιχειρημάτων ἕκαστον ἀπαριθμήσας'; 'νὴ Δί'' εἶπεν ὁ Θέων 'τούτοις καὶ ἐμμελέτησον· ἐγὼ δὲ καὶ πειθοῦς τινος δέομαι, ταύτῃ μόνον ἀκηκοώς, ὡς ἐπὶ μίαν εὐθεῖαν E τῶν τριῶν σωμάτων γιγνομένων, γῆς καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, αἱ ἐκλείψεις συντυγχάνουσιν· ἡ γὰρ γῆ

3 21 B 24 E. Fort. supplendum: *σελήνην δὲ γῆς πλεονάκις, μείζονος οὔσης* 5 fort. supplendum: *ἡλίου σύνοδος σκιᾷ σελήνης [ἢ σελήνης* (sc. *σύνοδος*) *σκιᾷ γ]ῆς, τὴν ἔκλειψιν [οὐκ ὀρθῶς ὡρίσατο]· ἐκείνοις κτέ* 6 8 B 18 E 7 *τῆς γῆς ἢ τῆς σελήνης*? 12 malim *οὐ ποιεῖν* 15 malim *ἔκλειψιν ἡ σελήνη* 18 *τρέπωμαι* W: *τρέπονται* 19 *ὑμῶν* BE 22 *ταύτῃ*] malim *ταυτὶ* ib. *μίαν* W: *μίαν μὲν*

τῆς σελήνης ἢ πάλιν ἡ σελήνη τῆς γῆς ἀφαιρεῖται
τὸν ἥλιον· ἐκλείπει γὰρ οὗτος μὲν σελήνης σελήνη
δὲ γῆς ἐν μέσῳ τῶν τριῶν ἱσταμένης· ὧν γίγνεται
τὸ μὲν ἐν συνόδῳ τὸ δ᾿ ἐν διχομηνίᾳ᾿. καὶ ὁ Λεύ-
κιος ἔφη ʻσχεδὸν μέντοι τῶν λεγομένων κυριώτατα
ταῦτ᾿ ἐστί· πρόσλαβε δὲ πρῶτον, εἰ βούλει, τὸν
ἀπὸ τοῦ σχήματος τῆς σκιᾶς λόγον· ἔστι γὰρ κῶνος,
ἅτε καὶ μεγάλου πυρὸς ἢ φωτὸς σφαιροειδοῦς ἐλάτ-
τονα σφαιροειδῆ δὲ περιβάλλοντος ὄγκον· ὅθεν ἐν
ταῖς ἐκλείψεσι τῆς σελήνης αἱ περιγραφαὶ τῶν με-
λαινομένων πρὸς τὰ λαμπρὰ τὰς ἀποτομὰς περιφε-
ρεῖς ἴσχουσιν· ἃς γὰρ ἂν στρογγύλον στρογγύλῳ
προσμῖξαν ἢ δέξηται τομὰς ἢ παράσχῃ, πανταχόσε F
χωροῦσαι δι᾿ ὁμοιότητα γίγνονται κυκλοτερεῖς. δεύ-
τερον οἶμαί σε γιγνώσκειν, ὅτι σελήνης μὲν ἐκλείπει
πρῶτα μέρη τὰ πρὸς ἀπηλιώτην, ἡλίου δὲ τὰ πρὸς
δύσιν, κινεῖται δ᾿ ἡ μὲν σκιὰ τῆς γῆς ἐπὶ τὴν
ἑσπέραν ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν, ἥλιος δὲ καὶ σελήνη
τοὐναντίον ἐπὶ τὰς ἀνατολάς. ταῦτα γὰρ ἰδεῖν τε 933
παρέχει τῇ αἰσθήσει τὰ φαινόμενα κἀκ λόγων οὐ
πάνυ τι μακρῶν μαθεῖν ἔστιν· ἐκ δὲ τούτων ἡ αἰτία
βεβαιοῦται τῆς ἐκλείψεως. ἐπεὶ γὰρ ἥλιος μὲν ἐκλείπει
καταλαμβανόμενος, σελήνη δ᾿ ἀπαντῶσα τῷ ποιοῦντι
τὴν ἔκλειψιν, εἰκότως μᾶλλον δ᾿ ἀναγκαίως ὁ μὲν
ὄπισθεν ἁλίσκεται πρῶτον ἡ δ᾿ ἔμπροσθεν· ἄρχεται
γὰρ ἐκεῖθεν ἡ ἐπιπρόσθησις, ὅθεν πρῶτον ἐπιβάλλει
τὸ ἐπιπροσθοῦν· ἐπιβάλλει δ᾿ ἐκείνῳ μὲν ἀφ᾿ ἑσπέ-

6 πρόσλαβε W: πρόλαβε 7 κῶνος X: κοινὸς 24 ὁ μὲν W: τὸ μὲν 25 πρῶτον idem: πρῶτον μὲν

ρας ἡ σελήνη πρὸς αὐτὸν ἁμιλλωμένη, ταύτη δ' ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν, ὡς πρὸς τοὐναντίον ὑποφερομένη. τρίτον τοίνυν ἔτι τὸ τοῦ χρόνου λάβε καὶ τὸ τοῦ
B μεγέθους τῶν ἐκλείψεων αὐτῆς. ὑψηλὴ μὲν ἐκλείπουσα καὶ ἀπόγειος ὀλίγον ἀποκρύπτεται χρόνον, πρόσγειος δὲ καὶ ταπεινὴ αὐτὸ τοῦτο παθοῦσα σφόδρα πιέζεται καὶ βραδέως ἐκ τῆς σκιᾶς ἄπεισι· καίτοι ταπεινὴ μὲν οὖσα τοῖς μεγίστοις χρῆται κινήμασιν, ὑψηλὴ δὲ τοῖς ἐλαχίστοις. ἀλλὰ τὸ αἴτιον ἐν τῇ σκιᾷ τῆς διαφορᾶς ἔστιν· εὐρυτάτη γὰρ οὖσα περὶ τὴν βάσιν, ὥσπερ οἱ κῶνοι, συστελλομένη τε κατὰ μικρὸν εἰς ὀξὺ τῇ κορυφῇ καὶ λεπτὸν ἀπολήγει πέρας. ὅθεν ἡ σελήνη ταπεινὴ μὲν ἐμπεσοῦσα τοῖς μεγίστοις λαμβάνεται κύκλοις ὑπ' αὐτῆς καὶ διαπερᾷ
C τὸ βύθιον καὶ σκοτωδέστατον· ἄνω δ' οἷον ἐν τενάγει διὰ λεπτότητα τοῦ σκιεροῦ χρανθεῖσα ταχέως ἀπαλλάττεται. παρίημι δ' ὅσα χωρὶς ἰδίᾳ πρὸς τὰς βάσεις καὶ τὰς διαφορήσεις ἐλέχθη· καὶ γὰρ ἐκεῖναι μέχρι γε τοῦ ἐνδεχομένου προσίενται τὴν αἰτίαν· ἀλλ' ἐπανάγω πρὸς τὸν ὑποκείμενον λόγον ἀρχὴν ἔχοντα τὴν αἴσθησιν. ὁρῶμεν γὰρ ὅτι πῦρ ἐκ τόπου σκιεροῦ διαφαίνεται καὶ διαλάμπει μᾶλλον εἴτε παχύτητι τοῦ σκοτώδους ἀέρος, οὐ δεχομένου τὰς ἀπορρεύσεις καὶ διαχύσεις ἀλλὰ συνέχοντος ἐν ταὐτῷ τὴν οὐσίαν καὶ σφίγγοντος· εἴτε τῆς αἰσθήσεως τοῦτο πάθος ἐστίν, ὡς τὰ θερμὰ παρὰ τὰ ψυχρὰ θερμό-

1 ταύτη δ'] ταύτη δ' ἡ γῇ Madvigius 6 αὐτὸ] ταὐτὸ Benselerus 18 καὶ τὰς] καὶ BE 22 εἴτε Leonicus: ἐπὶ 23 Basileensis: ταχύτητι E ταχυτῆτι B

τερα καὶ τὰς ἡδονὰς παρὰ τοὺς πόνους σφοδροτέρας, οὕτω τὰ λαμπρὰ φαίνεσθαι παρὰ τὰ σκοτεινὰ φανερά, τοῖς διαφόροις πάθεσιν ἀντεπιτείνοντα τὴν φαντασίαν. ἔοικε δὲ πιθανώτερον εἶναι τὸ πρότερον· ἐν D γὰρ ἡλίῳ πᾶσα πυρὸς φύσις οὐ μόνον τὸ λαμπρὸν ἀπόλλυσιν, ἀλλὰ τῷ εἴκειν γίγνεται δύσεργος καὶ ἀμβλυτέρα· σκίδνησι γὰρ ἡ θερμότης καὶ διαχεῖ τὴν δύναμιν. εἴπερ οὖν ἡ σελήνη πυρὸς εἴληχε βληχροῦ καὶ ἀδρανοῦς, ἄστρον οὖσα θολερώτερον, ὥσπερ αὐτοὶ λέγουσιν, οὐδὲν ὧν πάσχουσα φαίνεται νῦν, ἀλλὰ τἀναντία πάντα πάσχειν αὐτὴν προσῆκόν ἐστι, φαίνεσθαι μὲν ὅτε κρύπτεται, κρύπτεσθαι δ' ὁπηνίκα φαίνεται· τουτέστι κρύπτεσθαι μὲν τὸν ἄλλον χρόνον E ὑπὸ τοῦ περιέχοντος αἰθέρος ἀμαυρουμένην, ἐκλάμπειν δὲ καὶ γίγνεσθαι καταφανῆ δι' ἓξ μηνῶν καὶ πάλιν διὰ πέντε τῇ σκιᾷ τῆς γῆς ὑποδυομένην. αἱ γὰρ πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ τετρακόσιαι περίοδοι τῶν ἐκλειπτικῶν πανσελήνων τὰς τέσσαρας καὶ τετρακοσίας ἑξαμήνους ἔχουσι τὰς δ' ἄλλας πενταμήνους. ἔδει τοίνυν διὰ τοσούτων χρόνων φαίνεσθαι τὴν σελήνην ἐν τῇ σκιᾷ λαμπρυνομένην· ἡ δ' ἐν τῇ σκιᾷ μὲν ἐκλείπει καὶ ἀπόλλυσι τὸ φῶς, ἀναλαμβάνει δ' αὖθις, ὅταν ἐκφύγῃ τὴν σκιάν, καὶ φαίνεταί γε πολλάκις ἡμέρας, ὡς πάντα μᾶλλον ἢ πύρινον οὖσα σῶμα καὶ ἀστεροειδές.'

21. Εἰπόντος δὲ τοῦτο τοῦ Λευκίου, συνεξέδρα- F

2 φανερώτερα Emperius 7 διαχεῖ*: διαχέει, cf. p. 939 c 11*: τὰ ἐναντία 21 τῇ σκιᾷ Duebnerus: ς BE 24 πάντα] fort. πᾶν τι vel πᾶν

μον ἅμα πως τῷ λόγῳ ὅ τε Φαρνάκης καὶ ὁ Ἀπολλωνίδης· εἶτα, τοῦ Ἀπολλωνίδου παρέντος, ὁ Φαρνάκης εἶπεν, ὅτι τοῦτο καὶ μάλιστα τὴν σελήνην δείκνυσιν ἄστρον ἢ πῦρ οὖσαν· οὐ γάρ ἐστι παντελῶς ἄδηλος ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν, ἀλλὰ διαφαίνει τινὰ χρόαν ἀνθρακώδη καὶ βλοσυράν, ἥτις ἴδιός ἐστιν αὐτῆς. ὁ δ' Ἀπολλωνίδης ἐνέστη περὶ τῆς σκιᾶς· ἀεὶ γὰρ οὕτως ὀνομάζειν τοὺς μαθηματικοὺς τὸν ἀλαμπῆ τόπον σκιάν τε μὴ δέχεσθαι τὸν οὐρανόν.
934 ἐγὼ δέ 'τοῦτο μὲν' ἔφην 'πρὸς τοὔνομα μᾶλλον ἐριστικῶς ἢ πρὸς τὸ πρᾶγμα φυσικῶς καὶ μαθηματικῶς ἐνισταμένου· τὸν γὰρ ἀντιφραττόμενον ὑπὸ τῆς γῆς τόπον εἰ μὴ σκιάν τις ἐθέλοι καλεῖν ἀλλ' ἀφεγγὲς χωρίον, ὅμως ἀναγκαῖον ἐν αὐτῷ τὴν σελήνην γενομένην **. καὶ ὅλως' ἔφην 'εὔηθές ἐστιν ἐκεῖ μὴ φάναι τῆς γῆς ἐξικνεῖσθαι τὴν σκιάν, ὅπου ἡ σκιὰ τῆς σελήνης ἐπιπίπτουσα τῇ ὄψει καὶ διήκουσα πρὸς τὴν γῆν ἔκλειψιν ἡλίου ποιεῖ. πρὸς σὲ
B δέ, ὦ Φαρνάκη, τρέψομαι· τὸ γὰρ ἀνθρακῶδες ἐκεῖνο καὶ διακαὲς χρῶμα τῆς σελήνης, ὃ φῂς ἴδιον αὐτῆς εἶναι, σώματός ἐστι πυκνότητα καὶ βάθος ἔχοντος· οὐδὲν γὰρ ἐθέλει τοῖς ἀραιοῖς ὑπόλειμμα φλογὸς οὐδ' ἴχνος ἐμμένειν οὐδ' ἔστιν ἄνθρακος γένεσις, οὗ μὴ στερέμνιον σῶμα, δεξάμενον διὰ βάθους

1 λόγῳ W: 4 B 6 E 2 W: παρόντος 8 οὕτως 2 E ib. 5 τοὺς B 9 lac. 5 σκιάν E 12 W: ἐνισταμένους 15 33 B 36 E. Fort. supplendum: σκοτοῦσθαι καὶ ἀμαυροῦσθαι 16 ὅπου Turnebus: 7 B 8 E. ἔνθαπερ? 17 διήκουσα idem: 7–8 B 5 E 18 ποιεῖν B E 22 ἀραιοῖς Exemplum Turnebi: ἀρχαίοις 23 ἄνθρακος — μὴ W: ἀνθρακογένεσις, οὐ μὴν

τὴν πύρωσιν καὶ σῷζον· ὥς που καὶ Ὅμηρος εἴρηκεν

'αὐτὰρ ἐπεὶ πυρὸς ἄνθος ἀπέπτατο, παύσατο δὲ φλὸξ
ἀνθρακιὴν στορέσασα'.

ὁ γὰρ ἄνθραξ ἔοικεν οὐ πῦρ ἀλλὰ σῶμα πεπυρωμένον εἶναι καὶ πεπονθὸς ὑπὸ πυρός, στερεῷ καὶ ῥίζαν ἔχοντι προσμένοντος ὄγκῳ καὶ προσδιατρίβοντος· αἱ δὲ φλόγες ἀραιᾶς εἰσιν ἔξαψις καὶ ῥεύματα C τροφῆς καὶ ὕλης, ταχὺ δι' ἀσθένειαν ἀναλυομένης· ὥστ' οὐδὲν ἂν ὑπῆρχε τοῦ γεώδη καὶ πυκνὴν εἶναι τὴν σελήνην ἕτερον οὕτως ἐναργὲς τεκμήριον, εἴπερ αὐτῆς ἴδιον ἦν ὡς χρῶμα τὸ ἀνθρακῶδες. ἀλλ' οὐκ ἔστιν, ὦ φίλε Φαρνάκη· πολλὰς γὰρ ἐκλείπουσα χρόας ἀμείβει καὶ διαιροῦσιν αὐτὰς οὕτως οἱ μαθηματικοὶ κατὰ χρόνον καὶ ὥραν ἀφορίζοντες· ἂν ἀφ' ἑσπέρας ἐκλείπῃ, φαίνεται μέλαινα δεινῶς ἄχρι τρίτης ὥρας καὶ ἡμισείας· ἂν δὲ μέσῃ, τοῦτο δὴ τὸ ἐπιφοινῖσσον ἵησι καὶ πυρωπόν· ἀπὸ δ' ἑβδόμης ὥρας καὶ ἡμισείας ἀνίσταται τὸ ἐρύθημα· καὶ τέλος ἤδη πρὸς ἕω λαμβάνει χρόαν κυανοειδῆ καὶ χαροπήν, D ἀφ' ἧς δὴ καὶ μάλιστα 'γλαυκῶπιν' αὐτὴν οἱ ποιηταὶ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἀνακαλοῦνται. τοσαύτας οὖν χρόας ἐν τῇ σκιᾷ τὴν σελήνην λαμβάνουσαν ὁρῶντες οὐκ ὀρθῶς ἐπὶ μόνον καταφέρονται τὸ ἀνθρακῶδες, ὃ μάλιστα φήσαι τις ἂν ἀλλότριον αὐτῆς

1 σῷζον X: σόλων 3 Hom. *I* 213 et Eustath. 748, 41 13 γὰρ Turnebus: τὰς ib. Duebnerus: ἐκλειπούσας 14 W: ἀμείβειν 17 ἂν δὲ μεσοῖ Emperius ib. τοῦτο] τότε Turnebus 18 Emperius: καὶ πῦρ καὶ πυρωπὸν 20 λαμβάνειν BF

εἶναι καὶ μᾶλλον ὑπόμιγμα καὶ λεῖμμα τοῦ φωτὸς διὰ τῆς σκιᾶς περιλάμποντος· ἴδιον δὲ τὸ μέλαν καὶ γεῶδες. ὅπου δὲ πορφυρίσιν ἐνταῦθα καὶ φοινικίσι λίμναις τε καὶ ποταμοῖς δεχομένοις ἥλιον ἐπίσκια χωρία γειτνιῶντα συγχρώζεται καὶ περιλάμπεται, διὰ τὰς ἀνακλάσεις ἀποδιδόντα πολλοὺς καὶ διαφόρους ἀπαυγασμούς, τί θαυμαστὸν εἰ ῥεῦμα
E πολὺ σκιᾶς ἐμβάλλον ὥσπερ εἰς πέλαγος οὐράνιον οὐ σταθεροῦ φωτὸς οὐδ᾽ ἠρεμοῦντος ἀλλὰ μυρίοις ἄστροις ἐλαυνομένου μίξεις τε παντοδαπὰς καὶ μεταβολὰς λαμβάνοντος, ἄλλην ἄλλοτε χρόαν ἐκματτόμενον ἀπὸ τῆς σελήνης ἐνταῦθ᾽ ἀποδίδωσιν; ἄστρον μὲν γὰρ ἢ πῦρ οὐκ ἂν ἐν σκιᾷ διαφανείη μέλαν ἢ γλαυκὸν ἢ κυανοειδές· ὄρεσι δὲ καὶ πεδίοις καὶ θαλάσσαις πολλαὶ μὲν ἀφ᾽ ἡλίου μορφαὶ χρω-
F μάτων ἐπιτρέχουσι καὶ σκιαῖς καὶ ὁμίχλαις, οἵας φαρμάκοις γραφικοῖς μιγνύμενον ἐπάγει βαφὰς τὸ λαμπρόν· ὧν τὰ μὲν τῆς θαλάττης ἐπικεχείρηκεν ἁμωσγέπως ἐξονομάζειν Ὅμηρος ‛ἰοειδέα’ καλῶν καί ‛οἴνοπα πόντον’, αὖθις δέ ‛πορφύρεον κῦμα’ ‛γλαυκήν’ τ᾽ ἄλλως ‛θάλασσαν’ καί ‛λευκὴν γαλήνην’· τὰς δὲ περὶ τὴν γῆν διαφορὰς τῶν ἄλλοτ᾽ ἄλλως ἐπιφαινομένων χρωμάτων παρῆκεν, ὡς ἀπείρους τὸ πλῆθος οὔσας. τὴν δὲ σελήνην οὐκ εἰκὸς ὥσπερ τὴν θάλασσαν μίαν ἔχειν ἐπιφάνειαν, ἀλλ᾽ ἐοικέναι μάλιστα τῇ γῇ τὴν φύσιν, ἣν ἐμυθολόγει Σωκράτης
935 ὁ παλαιός, εἴτε δὴ ταύτην αἰνιττόμενος εἴτε δὴ

19 Ὅμηρος] Λ 298. Λ 348. Φ 326. Π 34. κ 94 passim
26 ἐμυθολόγει Σωκράτης] cf. Plat. Phaedon. p. 110 b

ἄλλην τινὰ διηγούμενος· οὐ γὰρ ἄπιστον οὐδὲ θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ἔχουσα διεφθορὸς ἐν ἑαυτῇ μηδ' ἰλυῶδες, ἀλλὰ φῶς τε καρπουμένη καθαρὸν ἐξ οὐρανοῦ καὶ θερμότητος οὐ διακαοῦς οὐδὲ μανικοῦ πυρὸς ἀλλὰ νοτεροῦ καὶ ἀβλαβοῦς καὶ κατὰ φύσιν ἔχοντος οὖσα πλήρης, κάλλη τε θαυμαστὰ κέκτηται τόπων ὄρη τε φλογοειδῆ καὶ ζώνας ἁλουργοὺς ἔχει χρυσόν τε καὶ ἄργυρον οὐκ ἐν βάθει διεσπαρμένον, ἀλλὰ πρὸς τοῖς πεδίοις ἐξανθοῦντα πολὺν ἢ πρὸς ὕψεσι λείοις περιφερόμενον· εἰ δὲ τούτων ὄψις ἀφικνεῖται διὰ τῆς σκιᾶς ἄλλοτ' ἄλλη πρὸς ἡμᾶς B ἐξαλλαγῇ καὶ διαφορᾷ τινι τοῦ περιέχοντος, τό γε μὴν τίμιον οὐκ ἀπόλλυσι τῆς δόξης οὐδὲ τὸ θεῖον ἡ σελήνη, ἥτις ** ἱερὰ πρὸς ἀνθρώπων νομιζομένη μᾶλλον ἢ πῦρ θολερόν, ὥσπερ οἱ Στωικοὶ λέγουσι, καὶ τρυγῶδες. πῦρ μέν γε παρὰ Μήδοις καὶ Ἀσσυρίοις βαρβαρικὰς ἔχει τιμάς, οἳ φόβῳ τὰ βλάπτοντα θεραπεύουσι πρὸ τῶν σεμνῶν ἀφοσιούμενοι· τὸ δὲ γῆς ὄνομα παντί που φίλον Ἕλληνι καὶ τίμιον, καὶ πατρῷον ἡμῖν ὥσπερ ἄλλον τινὰ θεὸν σέβεσθαι. πολλοῦ δὲ δέομεν ἄνθρωποι τὴν σελήνην, C γῆν οὖσαν ὀλυμπίαν, ἄψυχον ἡγεῖσθαι σῶμα καὶ ἄνουν καὶ ἄμοιρον ὧν θεοῖς ἀπάρχεσθαι προσήκει, νόμῳ τε τῶν ἀγαθῶν ἀμοιβὰς τίνοντας καὶ κατὰ φύσιν σεβομένους τὸ κρεῖττον ἀρετῇ καὶ δυνάμει

2 ἐν Emperius 8 τε] δὲ? 10 malim περιφαινόμενον 14 lac. 10 B 7 E. ἥ τις θεὸς διατελεῖ καὶ W. ἥ τις γῆ τις Emperius. γῆ τις ὀλυμπία καὶ? 15 μᾶλλον ἢ Turnebus: ἢ μᾶλλον 21 δέομεν] δεῖ οἱ μὲν B δεῖ οἳ μὲν E

καὶ τιμιώτερον. ὥστε μηδὲν οἰώμεθα πλημμελεῖν γῆν αὐτὴν θέμενοι, τὸ δὲ φαινόμενον τουτὶ πρόσωπον αὐτῆς, ὥσπερ ἡ παρ' ἡμῖν ἔχει γῆ κόλπους τινὰς μεγάλους, οὕτως ἐκείνην ἀνεπτύχθαι βάθεσι μεγάλοις καὶ ῥήξεσιν ὕδωρ ἢ ζοφερὸν ἀέρα περιέχουσιν, ὧν ἐντὸς οὐ καθίησιν οὐδ' ἐπιψαύει τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἀλλ' ἐκλείπει καὶ διεσπασμένην ἐνταῦθα τὴν ἀνάκλασιν ἀποδίδωσιν.'

D 22. Ὑπολαβὼν δ' ὁ Ἀπολλωνίδης 'εἶτ', ὦ πρὸς αὐτῆς' ἔφη 'τῆς σελήνης, δυνατὸν εἶναι δοκεῖ ὑμῖν ῥηγμάτων τινῶν ἢ φαράγγων εἶναι σκιὰς κἀκεῖθεν ἀφικνεῖσθαι δεῦρο πρὸς τὴν ὄψιν, ἢ τὸ συμβαῖνον οὐ λογίζεσθε κἀγὼ τουτὶ εἴπω; ἀκούοιτε δὲ καίπερ οὐκ ἀγνοοῦντες. ἡ μὲν διάμετρος τῆς σελήνης δυοκαίδεκα δακτύλους ἔχει τὸ φαινόμενον ἐν τοῖς μέσοις ἀποστήμασι μέγεθος. τῶν δὲ μελάνων καὶ σκιερῶν ἕκαστον ἡμιδακτυλίου φαίνεται μεῖζον, ὥστε E τῆς διαμέτρου μεῖζον ἢ εἰκοστοτέταρτον εἶναι. καὶ μήν, εἰ μόνων ὑποθοίμεθα τὴν περίμετρον τῆς σελήνης τρισμυρίων σταδίων μυρίων δὲ τὴν διάμετρον, κατὰ τὸ ὑποκείμενον οὐκ ἔλαττον ἂν εἴη πεντακοσίων σταδίων ἐν αὐτῇ τῶν σκιερῶν ἕκαστον. ὅρα δὴ πρῶτον, ἂν ᾖ δυνατὸν τῇ σελήνῃ τηλικαῦτα βάθη καὶ τηλικαύτας εἶναι τραχύτητας, ὥστε σκιὰν ποιεῖν τοσαύτην· ἔπειτα πῶς οὖσαι τηλικαῦται τὸ μέγεθος ὑφ' ἡμῶν οὐχ ὁρῶνται.' κἀγὼ μειδιάσας πρὸς αὐτόν 'εὖγ'' ἔφην 'ὅτι τοιαύτην ἐξεύρηκας ἀπόδειξιν, ὦ

2 γῆν] τὴν BE 13 τουτὶ] τοῦτ' Benselerus ib. δὲ] δὴ Turnebus 20 εἴη idem: εἶναι

Ἀπολλωνίδη, δι' ἧς κἀμὲ καὶ σαυτὸν ἀποδείξεις τῶν
Ἀλωαδῶν ἐκείνων εἶναι μείζονας οὐκ ἐν ἅπαντι F
μέντοι χρόνῳ τῆς ἡμέρας ἀλλὰ πρωῒ μάλιστα καὶ
δείλης, εἰ οἴει, τὰς σκιὰς ἡμῶν τοῦ ἡλίου ποιοῦντος
ἠλιβάτους, τὸν καλὸν τοῦτ' αἰσθήσει παρέχειν συλ-
λογισμόν, ὡς, εἰ μέγα τὸ σκιαζόμενον, ὑπερμέγεθες
τὸ σκιάζον. ἐν Λήμνῳ μὲν οὐδέτερος ἡμῶν εὖ οἶδ'
ὅτι γέγονε, τουτὶ μέντοι τὸ τεθρυλημένον ἰαμβεῖον
ἀμφότεροι πολλάκις ἀκηκόαμεν

"Ἄθως καλύψει πλευρὰ Λημνίας βοός·"

ἐπιβάλλει γὰρ ἡ σκιὰ τοῦ ὄρους, ὡς ἔοικε, χαλκῷ
τινι βοιδίῳ, μῆκος ἀποτείνουσα διὰ τῆς θαλάττης 936
οὐκ ἔλαττον ἑπτακοσίων σταδίων, ** τὸ κατασκιάζον
ὕψος εἶναι διὰ τὴν αἰτίαν· ὅτι πολλαπλασίους αἱ
τοῦ φωτὸς ἀποστάσεις τῶν σωμάτων τὰς σκιὰς
ποιοῦσι. δεῦρο δὴ θεῶ καὶ τῆς σελήνης, ὅτε πάμ-
μηνός ἐστι καὶ μάλιστα τὴν ἰδέαν ἔναρθρον τοῦ
προσώπου βαθύτητι τῆς σκιᾶς ἀποδίδωσι, τὸ μέγιστον
ἀπέχοντα διάστημα τὸν ἥλιον· ἡ γὰρ ἀπόστασις τοῦ
φωτὸς αὐτὴ τὴν σκιὰν μεγάλην, οὐ τὰ μεγέθη τῶν
ὑπὲρ τὴν σελήνην ἀνωμαλιῶν, πεποίηκε. καὶ μὴν
οὐδὲ τῶν ὀρῶν τὰς ὑπεροχὰς ἐῶσι μεθ' ἡμέραν αἱ

2 Duebnerus: ἀλλωάδων aut ἀλωάδων 4 εἰ Emperius 8 τεθρυλλημένον (E) aut θρυλλούμενον 10 Ἄθως σκιάζει νῶτα Λ. βοός Eustathius ad Il. π 229. cf. Nauck. p. 299 ib. πλευρᾶς E πλευρὰς sic B 11 *: χαλκέῳ 13 lac. signavit Duebnerus W supplente: σὺ δ' οὖν τὸ κατασκιάζον ὕψος εἶναι διανοήσῃ τὴν αἰτίαν, οὐδὲ μεμνήσῃ ὅτι πολλαπλασίους cett. τὸ δὲ κατασκιάζον ὕψος ἐννέα· διὰ τίνα αἰτίαν; ὅτι κε′ Emperius. Fort. ὧν τὸ κατασκ. ὕψος εἶναι δεῖ τὴν αἰτίαν κε′

B περιαυγαὶ τοῦ ἡλίου καθορᾶσθαι, τὰ μέντοι βαθέα καὶ κοῖλα φαίνεται καὶ σκιώδη πόρρωθεν. οὐδὲν οὖν ἄτοπον, εἰ καὶ τῆς σελήνης τὴν ἀντίληψιν καὶ τὸν ἐπιφωτισμὸν οὐκ ἔστι καθορᾶν ἀκριβῶς, αἱ δὲ τῶν σκιερῶν παραθέσεις παρὰ τὰ λαμπρὰ τῇ διαφορᾷ τὴν ὄψιν οὐ λανθάνουσιν.'

23. 'Ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον' ἔφην 'ἐλέγχειν δοκεῖ τὴν λεγομένην ἀνάκλασιν ἀπὸ τῆς σελήνης, ὅτι τοὺς ἐν ταῖς ἀνακλωμέναις αὐγαῖς ἑστῶτας οὐ μόνον συμβαίνει τὸ φωτιζόμενον ὁρᾶν, ἀλλὰ καὶ τὸ φωτίζον. ὅταν γάρ, αὐγῆς ἀφ' ὕδατος πρὸς τοῖχον ἁλλομένης,
C ὄψις ἐν αὐτῷ τῷ πεφωτισμένῳ κατὰ τὴν ἀνάκλασιν τόπῳ γένηται, τὰ τρία καθορᾷ, τὴν τ' ἀνακλωμένην αὐγὴν καὶ τὸ ποιοῦν ὕδωρ τὴν ἀνάκλασιν καὶ τὸν ἥλιον αὐτόν, ἀφ' οὗ τὸ φῶς τῷ ὕδατι προσπίπτον ἀνακέκλασται. τούτων δ' ὁμολογουμένων καὶ φαινομένων, κελεύουσι τοὺς ἀνακλάσει φωτίζεσθαι τὴν γῆν ὑπὸ τῆς σελήνης ἀξιοῦντας ἐπιδεικνύναι νύκτωρ ἐμφαινόμενον τῇ σελήνῃ τὸν ἥλιον, ὥσπερ ἐμφαίνεται τῷ ὕδατι μεθ' ἡμέραν, ὅταν ἀνάκλασις ἀπ' αὐτοῦ γένηται· μὴ φαινομένου δὲ τούτου, κατ'
D ἄλλον οἴονται τρόπον, οὐκ ἀνακλάσει, γίγνεσθαι τὸν φωτισμόν· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, μηδὲ γῆν εἶναι τὴν σελήνην. 'τί οὖν' ἔφη 'πρὸς αὐτοὺς λεκτέον' ὁ Ἀπολλωνίδης; 'κοινὰ γὰρ ἔοικε καὶ πρὸς ἡμᾶς εἶναι τὰ τῆς ἀνακλάσεως.' 'ἀμέλει τρόπον τινά' ἔφην ἐγώ 'κοινά, τρόπον δ' ἄλλον οὐδὲ κοινά· πρῶτον δ' ὅρα

13 τὰ] ταῦτα?   21 ἀπ' W: ὑπ'

τὰ τῆς εἰκόνος ὡς ἄνω ποταμῶν καὶ τραπέμπαλιν λαμβάνουσιν. ἐπὶ γῆς γάρ ἐστι καὶ κάτω τὸ ὕδωρ, ὑπὲρ γῆς δὲ σελήνη καὶ μετέωρος· ὅθεν ἀντίστροφον αἱ κεκλασμέναι τὸ σχῆμα τῆς γωνίας ποιοῦσι, τῆς μὲν ἄνω πρὸς τῇ σελήνῃ τῆς δὲ κάτω πρὸς τῇ γῇ τὴν κορυφὴν ἐχούσης· μὴ ἅπασαν οὖν ἰδέαν κατόπτρων μηδ' ἐκ πάσης ἀποστάσεως ὁμοίαν ἀνάκλασιν ποιεῖν ἀξιούτωσαν, ἐπεὶ μάχονται πρὸς τὴν E ἐνάργειαν. οἱ δὲ σῶμα μὴ λεπτὸν μηδὲ λεῖον, ὥσπερ ἐστὶ τὸ ὕδωρ, ἀποφαίνοντες τὴν σελήνην, ἀλλ' ἐμβριθὲς καὶ γεῶδες, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀπαιτοῦνται τοῦ ἡλίου τὴν ἔμφασιν ἐν αὐτῇ πρὸς τὴν ὄψιν· οὐδὲ γὰρ τὸ γάλα τοὺς τοιούτους ἐσοπτρισμοὺς ἀποδίδωσιν οὐδὲ ποιεῖ τῆς ὄψεως ἀνακλάσεις διὰ τὴν ἀνωμαλίαν καὶ τραχύτητα τῶν μορίων· πόθεν γε τὴν σελήνην δυνατόν ἐστιν ἀναπέμπειν ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ὄψιν, ὥσπερ ἀναπέμπει τὰ λειότερα F τῶν ἐσόπτρων; καίτοι καὶ ταῦτα δήπουθεν, ἐὰν ἀμυχή τις ἢ ῥύπος ἢ τραχύτης καταλάβῃ τὸ σημεῖον, ἀφ' οὗ πέφυκεν ἡ ὄψις ἀνακλᾶσθαι, τυφλοῦται καὶ βλέπεται μὲν αὐτά, τὴν δ' ἀνταύγειαν οὐκ ἀποδίδωσιν. ὁ δ' ἀξιῶν ἢ καὶ τὴν ὄψιν ἡμῶν ἐπὶ τὸν ἥλιον ἢ μηδὲ τὸν ἥλιον ἐφ' ἡμᾶς ἀνακλᾶν ἀφ' ἑαυτῆς τὴν σελήνην ἡδύς ἐστι τὸν ὀφθαλμὸν ἥλιον ἀξιῶν εἶναι φῶς δὲ τὴν ὄψιν οὐρανὸν δὲ τὸν ἄν-

1 τραπέμπαλιν Meinekius: τραπὲν πάλιν 2 γάρ ἐστι W: πάρεστι 6 Emperius: κάτοπτρον 20 ἀφ' W: ἂν ἀφ' ib. *: ἀνακλασθὲν ib. τυφλοῦται Emperius: τυποῦται

θρωπον. τοῦ μὲν γὰρ ἡλίου δι' εὐτονίαν καὶ λαμπρότητα πρὸς τῇ σελήνῃ γιγνομένην μετὰ πληγῆς τὴν ἀνάκλασιν φέρεσθαι πρὸς ἡμᾶς εἰκός ἐστιν· ἡ δ' ὄψις ἀσθενὴς οὖσα καὶ λεπτὴ καὶ ὀλιγοστή, τί θαυμαστὸν εἰ μήτε πληγὴν ἀνακρουστικὴν ποιεῖ μήτ' ἀφαλλομένη τηρεῖ τὴν συνέχειαν ἀλλὰ θρύπτεται
937 καὶ ἀπολείπει, πλῆθος οὐκ ἔχουσα φωτὸς ὥστε μὴ διασπᾶσθαι περὶ τὰς ἀνωμαλίας καὶ τραχύτητας; ἀπὸ μὲν γὰρ ὕδατος καὶ τῶν ἄλλων ἐσόπτρων ἰσχύουσαν ἔτι τῆς ἀρχῆς ἐγγὺς οὖσαν ἐπὶ τὸν ἥλιον ἅλλεσθαι τὴν ἀνάκλασιν οὐκ ἀδύνατόν ἐστιν· ἀπὸ δὲ τῆς σελήνης, κἂν γίγνωνταί τινες ὀλισθήσεις αὐτῆς, ἀσθενεῖς ἔσονται καὶ ἀμυδραὶ καὶ προαπολείπουσαι διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως. καὶ γὰρ ἄλλως τὰ μὲν κοῖλα τῶν ἐσόπτρων εὐτονωτέραν ποιεῖ τῆς προηγουμένης αὐγῆς τὴν ἀνακλωμένην, ὥστε καὶ
B φλόγας ἀναπέμπειν πολλάκις· τὰ δὲ κυρτὰ καὶ τὰ σφαιροειδῆ τῷ μὴ πανταχόθεν ἀντερείδειν ἀσθενῆ καὶ ἀμαυράν. ** ὁρᾶτε δήπουθεν, ὅταν ἴριδες δύο φανῶσι, νέφους νέφος ἐμπεριέχοντος, ἀμαυρὰν ποιοῦσαν καὶ ἀσαφῆ τὰ χρώματα τὴν περιέχουσαν· τὸ γὰρ ἐκτὸς νέφος ἀπωτέρω τῆς ὄψεως κείμενον οὐκ εὔτονον οὐδ' ἰσχυρὰν τὴν ἀνάκλασιν ἀποδίδωσι. καὶ τί δεῖ πλείονα λέγειν; ὅπου γὰρ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ἀνακλώμενον ἀπὸ τῆς σελήνης τὴν μὲν θερμότητα πᾶσαν ἀποβάλλει, τῆς δὲ λαμπρότητος αὐτοῦ

6 Madvigius: ἀφαλλομένης 10 ἥλιον] ὀφθαλμὸν Turnebus 19 14—15 B 11 E. verbo ἀποδίδωσιν suppleo ib. Turnebus: ὁρᾶται

λεπτὸν ἀφικνεῖται μόλις πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀδρανὲς λείψανον· ἧπου τῆς ὄψεως τὸν ἴσον φερομένης δίαυλον ἐνδέχεται μόριον ὁτιοῦν λείψανον ἐξικέσθαι πρὸς τὸν ἥλιον ἀπὸ τῆς σελήνης; ἐγὼ μὲν οὐκ C οἶμαι. σκοπεῖτε δ'' εἶπον 'καὶ ὑμεῖς· εἰ ταὐτὰ πρὸς τὸ ὕδωρ καὶ τὴν σελήνην ἔπασχεν ἡ ὄψις, ἔδει καὶ γῆς καὶ φυτῶν καὶ ἀνθρώπων καὶ ἄστρων ἐμφάσεις ποιεῖν τὴν πανσέληνον, οἵας τὰ λοιπὰ ποιεῖται τῶν ἐσόπτρων· εἰ δ' οὐ γίγνονται πρὸς ταῦτα τῆς ὄψεως ἀνακλάσεις δι' ἀσθένειαν αὐτῆς ἢ τραχύτητα τῆς σελήνης, μηδὲ πρὸς τὸν ἥλιον ἀπαιτῶμεν.'

24. 'Ἡμεῖς μὲν οὖν' ἔφην 'ὅσα μὴ διαπέφευγε τὴν μνήμην τῶν ἐκεῖ λεχθέντων, ἀπηγγέλκαμεν· ὥρα δὲ καὶ Σύλλαν παρακαλεῖν, μᾶλλον δ' ἀπαιτεῖν τὴν διήγησιν, οἷον ἐπὶ ῥητοῖς ἀκροατὴν γεγενημένον· ὥστε, εἰ δοκεῖ, καταπαύσαντες τὸν περίπατον, καὶ καθίσαντες ἐπὶ τῶν βάθρων ἑδραῖον αὐτῷ παράσχωμεν D ἀκροατήριον.' ἔδοξε δὴ ταῦτα, καὶ καθισάντων ἡμῶν, ὁ Θέων 'ἐγώ τοι, ὦ Λαμπρία' εἶπεν 'ἐπιθυμῶ μὲν οὐδενὸς ἧττον ὑμῶν ἀκοῦσαι τὰ λεχθησόμενα, πρότερον δ' ἂν ἡδέως ἀκούσαιμι περὶ τῶν οἰκεῖν λεγομένων ἐπὶ τῆς σελήνης, οὐκ εἰ κατοικοῦσί τινες ἀλλ' εἰ δυνατὸν ἐκεῖ κατοικεῖν· εἰ γὰρ οὐ δυνατόν, ἄλογον καὶ τὸ γῆν εἶναι τὴν σελήνην· δόξει γὰρ πρὸς οὐδὲν ἀλλὰ μάτην γεγονέναι μήτε καρποὺς ἐκφέρουσα μήτ' ἀνθρώποις τισὶν ἕδραν παρέχουσα καὶ γένεσιν καὶ δίαιταν· ὧν ἕνεκα καὶ

4 ἀπὸ W: ὑπὸ   5 *: τὰ αὐτὰ   6 ἔδει Turnebus: ὃ δὴ

E ταύτην γεγονέναι φαμὲν κατὰ Πλάτωνα ‘τροφὸν ἡμετέραν ἡμέρας τε καὶ νυκτός’ ἀτρεκῆ ‘φύλακα καὶ δημιουργόν’. ὁρᾷς δ’ ὅτι πολλὰ λέγεται καὶ σὺν γέλωτι καὶ μετὰ σπουδῆς περὶ τούτων. τοῖς μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν σελήνην οἰκοῦσιν ὥσπερ Ταντάλοις ὑπὲρ κεφαλῆς ἐκκρέμασθαί φασι, τοὺς δ’ οἰκοῦντας αὖ πάλιν ἐπ’ αὐτῆς ὥσπερ Ἰξίονας ἐνδε-
F δεμένους, ῥύμῃ τόσῃ **. καίτοι μίαν οὐ κινεῖται κίνησιν, ἀλλ’, ὥς που καὶ λέγεται, Τριοδῖτίς ἐστιν, ἅμα μῆκος ἐπὶ τοῦ ζῳδιακοῦ καὶ πλάτος ἐπιφερομένη καὶ βάθος· ὧν τὴν μὲν περιδρομὴν τὴν δ’ ἕλικα τὴν δ’ οὐκ οἶδα πῶς ἀνωμαλίαν ὀνομάζουσιν οἱ μαθηματικοί, καίπερ οὐδὲν ἀνώμαλον οὐδὲ τεταραγμένον ταῖς ἀποκαταστάσεσιν ὁρῶντες ἔχουσαν. οὔκουν εἰ λέων τις ἔπεσεν ὑπὸ ῥύμης εἰς Πελοπόννησον, ἄξιόν ἐστι θαυμάζειν· ἀλλ’ ὅπως οὐ μυρί’ ὁρῶμεν ἀεὶ

‘πεσήματ’ ἀνδρῶν κἀπολακτισμοὺς βίων’

938 ἐκεῖθεν οἷον ἐκκυβιστώντων καὶ περιτρεπόντων. καὶ μὴν γελοῖον περὶ μονῆς τῶν ἐκεῖ διαπορεῖν, εἰ μὴ

1 Πλάτωνα] Tim. p. 40b 6 ὑπὲρ] ἐκ BE 8 24B 45E. Supplendum vid. τοσαύτῃ περιδινεῖσθαι, ὥστ’ ἐκπεσεῖν μὴ δύνασθαι cf. p. 938f 10 ἐπὶ μῆκος τοῦ ζῳδ. καὶ πλάτος φερομένη W ib. ἐπιφερομένη (φερομένη E)] περιφερομένη? 12 οὐκ οἶδ’ ὅπως? 13 οὐδὲν — τεταραγμένον W: οὐδεμίαν (οὐδεμίαν ** Duebnerus) ὁμαλὴν οὐδὲ τεταγμένην libri. cf. p. 564a. 592a. 939a 16 ὅπως Leonicus: ὅμως 18 Aesch. Suppl. 937 ib. idem: καὶ ἀπολακτισμοὺς 19 περιτραπέντων W, sed praesens requiritur. Fort. homerico verbo περιτροπεόντων usus est Plutarchus 20 μὴν Duebnerus: 1—2 E γὰρ ceteri ib. μόνης BE

γένεσιν μηδὲ σύστασιν ἔχειν δύνανται. ὅπου γὰρ Αἰγύπτιοι καὶ Τρωγλοδῦται, οἷς ἡμέρας μιᾶς ἀκαρὲς ἵσταται κατὰ κορυφὴν ὁ ἥλιος ἐν τροπαῖς εἶτ' ἄπεισιν, ὀλίγον ἀπέχουσι τοῦ κατακεκαῦσθαι ξηρότητι τοῦ περιέχοντος· ἦπου τοὺς ἐπὶ τῆς σελήνης εἰκός ἐστι δώδεκα θερείας ὑπομένειν ἔτους ἑκάστου, κατὰ μῆνα τοῦ ἡλίου πρὸς κάθετον αὐτοῖς ἐφισταμένου καὶ στηρίζοντος, ὅταν ᾖ πανσέληνος; πνεύματά γε μὴν καὶ νέφη καὶ ὄμβρους, ὧν χωρὶς οὔτε γένεσις φυ- B τῶν ἔστιν οὔτε σωτηρία γενομένοις, ἀμήχανον ἐκεῖ διανοηθῆναι συνιστάμενα διὰ θερμότητα καὶ λεπτότητα τοῦ περιέχοντος· οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα τῶν ὀρῶν τὰ ὑψηλὰ δέχεται τοὺς ἀγρίους καὶ ἐναντίους χειμῶνας· ἀλλ' ** ἤδη καὶ σάλον ἔχων ὑπὸ κουφότητος ὁ ἀὴρ ἐκφεύγει τὴν σύστασιν ταύτην καὶ πύκνωσιν· εἰ μὴ νὴ Δία φήσομεν, ὥσπερ ἡ Ἀθηνᾶ τῷ Ἀχιλλεῖ νέκταρός τι καὶ ἀμβροσίας ἐνέσταξε μὴ προσιεμένῳ τροφήν, οὕτω τὴν σελήνην, Ἀθηνᾶν λεγομένην καὶ οὖσαν, τρέφειν τοὺς ἄνδρας, ἀμβροσίαν ἀνιεῖσαν αὐτοῖς ἐφημέριον, ὡς Φερεκύδης ὁ παλαιὸς οἴεται σιτεῖσθαι τοὺς θεούς. τὴν μὲν γὰρ C Ἰνδικὴν ῥίζαν, ἥν φησι Μεγασθένης τοὺς μήτ' ἐσθίοντας μήτε πίνοντας ἀλλ' εὐστόμους ὄντας ὑποτύφειν καὶ θυμιᾶν καὶ τρέφεσθαι τῇ ὀσμῇ, πόθεν

1 W: δύναται 13 τοὺς] διὰ τοὺς Madvigius ib. ἐναντίους] ἐνιαυσίους W. ὑετίους? 14 7 B E. ἀλλὰ λεπτότητα ἤδη supplet W. Malim ἀλλὰ λεπτὸς (aut ἀραιὸς) ὢν ἤδη cf. p. 939 b 20 Emperius: ἀνεῖσαν B E 21 τοὺς W: αὐτοὺς 22 τοὺς μήτ' ἐσθίοντας Huttenus: τοὺς B E. μήτ' ἐσθίοντας ceteri

ἄν τις ἐκεῖ φυομένην λάβοι, μὴ βρεχομένης τῆς σελήνης;'

25. Ταῦτα τοῦ Θέωνος εἰπόντος, 'κάλλιστά γ'' ἔφην 'καὶ ἄριστα τῇ παιδιᾷ τοῦ λόγου τὰς ὀφρῦς ἡμῶν ἔλυσας, δι' ἃ καὶ θάρσος ἡμῖν ἐγγίγνεται πρὸς τὴν ἀπόκρισιν, μὴ πάνυ πικρὰν μηδ' αὐστηρὰν εὐθύνην προσδοκῶσι· καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς τῶν σφόδρα πεπεισμένων τὰ τοιαῦτα διαφέρουσιν οὐδὲν οἱ σφόδρα δυσκολαίνοντες αὐτοῖς καὶ διαπιστοῦντες ἀλλὰ μὴ πράως τὸ δυνατὸν καὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἐθέλοντες ἐπισκοπεῖν. εὐθὺς οὖν τὸ πρῶτον οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν, εἰ μὴ κατοικοῦσιν ἄνθρωποι τὴν D σελήνην, μάτην γεγονέναι καὶ πρὸς μηδέν. οὐδὲ γὰρ τήνδε τὴν γῆν δι' ὅλης ἐνεργὸν οὐδὲ προσοικουμένην ὁρῶμεν, ἀλλὰ μικρὸν αὐτῆς μέρος, ὥσπερ ἄκροις τισὶν ἢ χερρονήσοις ἀνέχουσιν ἐκ βυθοῦ γόνιμόν ἐστι ζῴων καὶ φυτῶν, τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν ἔρημα καὶ ἄκαρπα χειμῶσι καὶ αὐχμοῖς, τὰ δὲ πλεῖστα κατὰ τῆς μεγάλης δέδυκε θαλάσσης. ἀλλὰ σύ, τὸν Ἀρίσταρχον ἀγαπῶν ἀεὶ καὶ θαυμάζων, οὐκ ἀκούεις Κράτητος ἀναγιγνώσκοντος

'Ὠκεανός, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται
ἀνδράσιν ἠδὲ θεοῖς, πλείστην ἐπὶ γαῖαν ἵησιν.'

ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ μάτην ταῦτα γεγονέναι· καὶ γὰρ E ἀναθυμιάσεις ἡ θάλασσα μαλακὰς ἀνίησι καὶ τῶν

3 κάλλιστα W: 6 B 8 E 5 ἡμῶν ἔλυσας δι' *: 10 B 12 E
8 οὐδὲν W 22 Hom. Ξ 246 ὠκεανοῦ idem 23 versus abest ab Homeri editionibus ib. *: ἵησιν

πνευμάτων τὰ ἥδιστα, θέρους ἀκμάζοντος, ἐκ τῆς ἀοικήτου καὶ κατεψυγμένης αἱ χιόνες ἀτρέμα διατηκόμεναι χαλῶσι καὶ διασπείρουσιν· ‘ἡμέρας τε καὶ νυκτός’ ἕστηκεν ἀτρεκὴς ἐν μέσῳ ‘φύλαξ’ κατὰ Πλάτωνα ‘καὶ δημιουργός’. οὐδὲν οὖν κωλύει καὶ τὴν σελήνην ζῴων μὲν ἔρημον εἶναι, παρέχειν δ’ ἀνακλάσεις τε τῷ φωτὶ περὶ αὐτὴν διαχεομένῳ καὶ συρροὴν ταῖς τῶν ἀστέρων αὐγαῖς ἐν αὐτῇ καὶ F σύγκρασιν, ᾗ συνεκπέττει τε τὰς ἀπὸ τῆς γῆς ἀναθυμιάσεις, ἅμα τε καὶ τοῦ ἡλίου τὸ ἔμπυρον ἄγαν καὶ σκληρὸν ἀνίησι. καί πού τι καὶ παλαιᾷ φήμῃ διδόντες Ἄρτεμιν αὐτὴν νομισθῆναι φήσομεν ὡς παρθένον καὶ ἄγονον, ἄλλως δὲ βοηθητικὴν καὶ ὠφέλιμον. ἔπειτα τῶν γ’ εἰρημένων οὐδέν, ὦ φίλε Θέων, ἀδύνατον δείκνυσι τὴν λεγομένην ἐπ’ αὐτῆς οἴκησιν· ἥ τε γὰρ δίνη πολλὴν ἔχουσα πραότητα καὶ γαλήνην ἐπιλεαίνει τὸν ἀέρα καὶ διανέμει συγκατακοσμούμενον, ὥστε μηδὲν εἶναι δέος ἐκπεσεῖν 939 καὶ ἀποσφαλῆναι τοὺς ἐκεῖ βεβιωκότας· ἥ τε μεταλλαγὴ καὶ τὸ ποικίλον τοῦτο τῆς φορᾶς καὶ πεπλανημένον οὐκ ἀνωμαλίας οὐδὲ ταραχῆς ἐστιν, ἀλλὰ θαυμαστὴν ἐπιδείκνυνται τάξιν ἐν τούτοις καὶ πορείαν οἱ ἀστρολόγοι, κύκλοις τισὶ περὶ κύκλους ἑτέρους ἐξελιττομένοις συνάγοντες αὐτὴν οἱ μὲν

4 Πλάτωνα] Tim. p. 40b 10 τοῦ ἡλίου — ἀνίησι W: τῷ ἡλίῳ — ἀφίησι 11 καί πού τι W: καὶ πολύ τι 13 ἄλλοις W 14 ἔπειτα Huttenus: ἐπεὶ ib. ὦ φίλε X: ὠφελεῖν 17 διανέμει W: διαμένει 19 ἥ τε *: εἰ δὲ (ἡ δὲ Emperius) ib. μεταλλαγὴ Emperius: μηδὲ αὐτὴ 22 πορείαν] πρόνοιαν idem 24 οἱ—οἱ] οὐ—οὐ Madvigius

ἀτρεμοῦσαν, οἵ δὲ λείως καὶ ὁμαλῶς ἀεὶ τάχεσι τοῖς αὐτοῖς ἀνθυποφερομένην· αὗται γὰρ αἵ τῶν κύκλων ἐπιβάσεις καὶ περιαγωγαὶ καὶ σχέσεις πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ φαινόμενα τῆς κινήσεως ὕψη καὶ βάθη καὶ τὰς κατὰ πλάτος παραλλάξεις
B ἅμα ταῖς κατὰ μῆκος αὐτῆς περιόδοις ἐμμελέστατα συμπεραίνουσι. τὴν δὲ πολλὴν θερμότητα καὶ συνεχῆ πύρωσιν ὑφ᾽ ἡλίου παύσῃ φοβούμενος, ἂν πρῶτον μὲν ἀντιθῇς ταῖς ἕνδεκα θεριναῖς συνόδοις τὰς πανσελήνους· εἴσῃ δὲ τὸ συνεχὲς τῆς μεταβολῆς ταῖς ὑπερβολαῖς χρόνον οὐκ ἐχούσαις πολὺν ἐμποιεῖν κρᾶσιν οἰκείαν καὶ τὸ ἄγαν ἑκατέρας ἀφαιρεῖν, ἀμέσου δὲ τούτων, ὡς εἰκός, ὥραν ἔαρι προσφορωτάτην ἔχουσιν. ἔπειτα πρὸς μὲν ἡμᾶς καθίησι δι᾽ ἀέρος θολεροῦ καὶ συνεπερείδοντος θερμότητα ταῖς ἀναθυμιάσεσι τρεφομένην· ἐκεῖ δὲ λεπτὸς ὢν
C καὶ διαυγὴς ὁ ἀὴρ σκίδνησι καὶ διαχεῖ τὴν αὐγήν, ὑπέκκαυμα καὶ σῶμα μηδὲν ἔχουσαν. ὕλην δὲ καὶ καρποὺς αὐτοῦ μὲν ὄμβροι τρέφουσιν, ἑτέρωθι δέ, ὥσπερ ἄνω περὶ Θήβας παρ᾽ ὑμῖν καὶ Συήνην, οὐκ ὄμβριον ὕδωρ ἀλλὰ γηγενὲς ἡ γῆ πίνουσα καὶ χρωμένη πνεύμασι καὶ δρόσοις οὐκ ἂν ἐθελήσειεν,

1 ἀτρεμοῦσαν] ἀνισοδρομοῦσαν W 7 συμπαραινοῦσι BE 8 παύσῃ Basileensis: οὐ παύσῃ libri, οὐ orto ex dittographia 9 malim τὰς — θερινὰς συνόδους ταῖς πανσελήνοις cf. p. 938 a 10 corr. vid. εἴσῃ (εἴσῃ BE) δὲ τὸ συνεχὲς — — ἐμποιοῦν — ἀφαιροῦν· διὰ μέσου δὲ τούτων — ἔχουσιν (= man hat). Corrigunt εἶτα pro εἴσῃ et τὰ μέσα pro ἀμέσου 13 προσφορωτάτων iidem 14 ἡμᾶς] add. ὁ ἥλιος W 15 συνεπερείδοντος τὴν Emperius: συνεπερείδων τὴν 19 αὐτοῦ — ἑτέρωθι X: αὐτοὶ — ἑτέρως

οἶμαι, τῇ πλεῖστον ὑομένῃ πολυκαρπίᾳ συμφέρεσθαι δι᾽ ἀρετήν τινα καὶ κρᾶσιν. τὰ δ᾽ αὐτὰ φυτὰ τῷ γένει παρ᾽ ἡμῖν μέν, ἐὰν σφόδρα πιεσθῇ χειμῶσιν, ἐκφέρει πολὺν καὶ καλὸν καρπόν· ἐν δὲ Λιβύῃ καὶ παρ᾽ ὑμῖν ἐν Αἰγύπτῳ δύσριγα κομιδῇ καὶ δειλὰ D πρὸς χειμῶνάς ἐστι. τῆς δὲ Γεδρωσίας καὶ Τρωγλοδύτιδος, ἣ καθήκει πρὸς τὸν ὠκεανόν, ἀφόρου διὰ ξηρότητα καὶ ἀδένδρου παντάπασιν οὔσης, ἐν τῇ παρακειμένῃ καὶ περικεχυμένῃ θαλάττῃ θαυμαστὰ μεγέθη φυτῶν τρέφεται καὶ κατὰ βυθοῦ τέθηλεν· ὧν τὰ μὲν ἐλαίας τὰ δὲ δάφνας τὰ δ᾽ Ἴσιδος τρίχας καλοῦσιν. οἱ δ᾽ ἀνακαμψέρωτες οὗτοι προσαγορευόμενοι, τῆς γῆς ἐξαιρεθέντες, οὐ μόνον ζῶσι κρεμάμενοι χρόνον ὅσον βούλεταί τις ἀλλὰ βλαστάνουσιν. ** σπείρεται δὲ τὰ μὲν πρὸς χειμῶνος τὰ δὲ θέρους ἀκμάζοντος, ὥσπερ σήσαμον καὶ μελίνη· τὸ δὲ θύμον ἢ τὸ κενταύριον ἂν εἰς ἀγαθὴν καὶ πίονα E σπαρῇ χώραν καὶ βρέχηται καὶ ἄρδηται, τῆς κατὰ φύσιν ἐξίσταται ποιότητος καὶ ἀποβάλλει τὴν δύναμιν, αὐχμῷ δὲ χαίρει καὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐπιδίδωσιν· εἰ δ᾽ ὥς φασιν οὐδὲ τὰς δρόσους ἀνέχεται, καθάπερ τὰ πλεῖστα τῶν Ἀραβικῶν, ἀλλ᾽ ἐξαμαυροῦται διαινόμενα καὶ φθείρεται, τί δὴ θαυμαστόν ἐστιν εἰ γίγνονται περὶ τὴν σελήνην ῥίζαι καὶ σπέρματα καὶ ὗλαι μηδὲν ὑετῶν δεόμεναι μηδὲ χιόνων

1 Leonicus: συμφαίνεσθαι 3 ἐὰν*: εἰ 15 17 B 16 E. καὶ νέα βλαστήματα? Non suo loco positam lac. putat W ib. πρὸς] del. Madvigius. πρὸ? 21 εἰ] οἱ B E 23 διαινόμενα W: λειαινόμενα 25 *: δεόμενα ib. μηδὲ *: μήτε

ἀλλὰ πρὸς θερινὸν ἀέρα καὶ λεπτὸν εὐφυῶς ἔχουσαι;
πῶς δ' οὐκ εἰκὸς ἀνιέναι τε πνεύματα θαλπόμενα
τῇ σελήνῃ καὶ τῷ σάλῳ τῆς περιφορᾶς αὔρας τε
F παρομαρτεῖν ἀτρέμα, καὶ δρόσους καὶ ὑγρότητας
ἐλαφρὰς περιχεούσας, καὶ διασπειρομένας ἐπαρκεῖν
τοῖς βλαστάνουσιν, αὐτὴν δὲ τῇ κράσει μὴ πυρώδη
μηδ' αὐχμηρὰν ἀλλὰ μαλακὴν καὶ ὑδροποιὸν εἶναι;
ξηρότητος μὲν γὰρ οὐδὲν ἀφικνεῖται πάθος ἀπ'
αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς, ὑγρότητος δὲ πολλὰ καὶ θηλύτη-
τος, αὐξήσεις φυτῶν, σήψεις κρεῶν, τροπαὶ καὶ
ἀνέσεις οἴνων, μαλακότητες ξύλων, εὐτοκίαι γυναι-
940 κῶν. δέδοικα δ' ἡσυχάζοντα Φαρνάκην αὖθις ἐρεθί-
ζειν καὶ κινεῖν, ὠκεανοῦ τε πλημμύρας ὡς λέγουσιν
αὐτοὶ καὶ πορθμῶν ἐπιδόσεις, διαχεομένων καὶ
αὐξανομένων ὑπὸ τῆς σελήνης τῷ ἀνυγραίνεσθαι,
παρατιθέμενος. διὸ πρὸς σὲ τρέψομαι μᾶλλον, ὦ
φίλε Θέων· λέγεις γὰρ ὑμῖν, ἐξηγούμενος ταυτὶ τὰ
Ἀλκμᾶνος

'Διὸς θυγάτηρ Ἔρσα τρέφει καὶ δίας Σελάνας',

ὅτι νῦν τὸν ἀέρα καλεῖ Δία καί φησιν αὐτὸν ὑπὸ
τῆς σελήνης καθυγραινόμενον εἰς δρόσους τρέπεσθαι.
κινδυνεύει γάρ, ὦ ἑταῖρε, πρὸς τὸν ἥλιον ἀντιπαθῆ
B φύσιν ἔχειν· εἴγε μὴ μόνον, ὅσα πυκνοῦν καὶ ξη-
ραίνειν ἐκεῖνος, αὐτὴ μαλάσσειν καὶ διαχεῖν πέφυκεν

1 πρὸς θερινὸν Leonicus: πρόσθερον. Malim πρὸς θέρειον 2 ἀνιέναι] fort. scr. ἐνεῖναι 5 περιχεούσας] BE: περιεχούσας vulgo 6 αὐτὴν W: αὐτῇ 13 ὠκεανοῦ τε Basileensis: ὥστε καὶ ἀνοιγαὶ 17 ταυτὶ *: ταύτη BE 19 Bergk. 3 p. 54. ib. Διὸς] 10 B 5 E ib. Ἔρσα] ἔργα BE ib. δίας addidi ante Σελάνας ex p. 659 c 20 Δία καί] καὶ Δία BE

ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπ' ἐκείνου θερμότητα καθυγραίνειν καὶ καταψύχειν προσπίπτουσαν αὐτῇ καὶ συμμιγνυμένην. οἵ τε δὴ τὴν σελήνην ἔμπυρον σῶμα καὶ διακαὲς εἶναι νομίζοντες ἁμαρτάνουσιν· οἵ τε τοῖς ἐκεῖ ζῴοις ὅσα τοῖς ἐνταῦθα πρὸς γένεσιν καὶ τροφὴν καὶ δίαιταν ἀξιοῦντες ὑπάρχειν, ἐοίκασιν ἀθέατοι τῶν περὶ τὴν φύσιν ἀνωμαλιῶν, ἐν αἷς μείζονας ἔστι καὶ πλείονας πρὸς ἄλληλα τῶν ζῴων ἢ πρὸς τὰ μὴ ζῷα διαφορὰς καὶ ἀνομοιότητας εὑρεῖν. καὶ εὔστομοι μὲν ἄνθρωποι καὶ ὀσμαῖς τρεφόμενοι μὴ ἔστωσαν, οἳ μηδ' εἶναί μοι δοκοῦσιν· ἣν δ' Ἀμ- C μώνιος ἡμῖν αὐτὸς ἐξηγεῖτο δύναμιν, ᾐνίξατο μὲν Ἡσίοδος εἰπὼν

'οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ,'

ἔργῳ δ' ἐμφανῆ παρέσχεν Ἐπιμενίδης, διδάξας ὅτι μικρῷ παντάπασιν ἡ φύσις ὑπεκκαύματι ζωπυρεῖ καὶ συνέχει τὸ ζῷον, ἂν ὅσον ἐλαίας μέγεθος λάβῃ, μηδεμιᾶς ἔτι τροφῆς δεόμενον. τοὺς δ' ἐπὶ τῆς σελήνης, εἴπερ εἰσίν, εὐσταλεῖς εἶναι τοῖς σώμασι καὶ διαρκεῖς ὑπὸ τῶν τυχόντων τρέφεσθαι πιθανόν ἐστι· καὶ γὰρ αὐτὴν τὴν σελήνην, ὥσπερ τὸν ἥλιον, ζῷον ὄντα πύρινον καὶ τῆς γῆς ὄντα πολλαπλάσιον, D ἀπὸ τῶν ὑγρῶν φασι τῶν ἀπὸ τῆς γῆς τρέφεσθαι, καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας ἀπείρους ὄντας· οὕτως

3 δὴ] δὲ B E 6 ἐοίκασι καὶ θεαταῖς B E ἐοίκασιν ἀθεάτοις X 10 εὔστομοι Duebnerus (cf. p. 938 c): σύστομοι 11 οἳ μηδὲ εἶναί μοι W: εἰ μὴ 7—8 B 6 E μὴ ib. ἣν δ' Ἀμμώνιος idem: τήν τε ἄμμωνος 13 Ἡσίοδος] O D 41 23 ἀπὸ Turnebus: ἐπὶ

ἐλαφρὰ καὶ λιτὰ τῶν ἀναγκαίων φέρειν ζῷα τὸν ἄνω τόπον ὑπολαμβάνουσιν. ἀλλ᾽ οὔτε ταῦτα συνορῶμεν οὔθ᾽ ὅτι καὶ χώρα καὶ φύσις καὶ κρᾶσις ἄλλη πρόσφορός ἐστιν αὐτοῖς· ὥσπερ οὖν εἰ, τῇ θαλάττῃ μὴ δυναμένων ἡμῶν προσελθεῖν μηδ᾽ ἅψασθαι μόνον δὲ τὴν θέαν αὐτῆς πόρρωθεν ἀφορώντων καὶ πυνθανομένων ὅτι πικρὸν καὶ ἄποτον καὶ ἁλμυρὸν ὕδωρ ἐστίν, ἔλεγέ τις ὡς ζῷα πολλὰ
E καὶ μεγάλα καὶ παντοδαπὰ ταῖς μορφαῖς τρέφει κατὰ βάθους καὶ θηρίων ἐστὶ πλήρης ὕδατι χρωμένων ὅσαπερ ὑμεῖς ἀέρι, μύθοις ἂν ὅμοια καὶ τέρασιν ἐδόκει περαίνειν· οὕτως ἐοίκαμεν ἔχειν καὶ ταὐτὸ πάσχειν πρὸς τὴν σελήνην, ἀπιστοῦντες ἐκεῖ τινας ἀνθρώπους κατοικεῖν. ἐκείνους δ᾽ ἂν οἴομαι πολὺ μᾶλλον ἀποθαυμάσαι τὴν γῆν, ἀφορῶντας οἷον ὑποστάθμην καὶ ἰλὺν τοῦ παντὸς ἐν ὑγροῖς καὶ ὁμίχλαις καὶ νέφεσι διαφαινομένην ἀλαμπὲς καὶ ταπεινὸν καὶ ἀκίνητον χωρίον, εἰ ζῷα φύει καὶ τρέ-
F φει μετέχοντα κινήσεως ἀναπνοῆς θερμότητος· κἂν εἴ ποθεν αὐτοῖς ἐγγένοιτο τῶν Ὁμηρικῶν τούτων ἀκοῦσαι

'σμερδαλέ᾽, εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ'

καί

'τόσσον ἔνερθ᾽ Ἀίδεω, ὅσον οὐρανὸς ἔστ᾽ ἀπὸ γαίης',

ταῦτα φήσουσιν ἀτεχνῶς περὶ τοῦ χωρίου τούτου λέγεσθαι καὶ τὸν Ἅιδην ἐνταῦθα καὶ τὸν Τάρταρον

4 αὐτοῖς] ἄλλοις Madvigius 13 ταὐτὸ πάσχειν W: τούτους (τούτοις E) ἀσκεῖν 22. 24 Hom. Υ 65. Θ 16 24 idem: ἀΐδαο

ἀπῳκίσθαι, γῆν δὲ μίαν εἶναι τὴν σελήνην, ἴσον ἐκείνων τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω τούτων ἀπέχουσαν.'

26. Ἔτι δ' ἐμοῦ σχεδὸν λέγοντος, ὁ Σύλλας ὑπολαβὼν 'ἐπίσχες' εἶπεν 'ὦ Λαμπρία, καὶ παραβαλοῦ τὸ θυρίον τοῦ λόγου, μὴ λάθῃς τὸν μῦθον ὥσπερ εἰς γῆν ἐξοκείλας καὶ συγχέῃς τὸ δρᾶμα τοὐμὸν ἑτέραν ἔχον σκηνὴν καὶ διάθεσιν. ἐγὼ μὲν 941 οὖν ὑποκριτής εἰμι, πρότερον δ' αὐτοῦ φράσω τὸν ποιητὴν ὑμῖν εἰ μή τι κωλύει καθ' Ὅμηρον ἀρξάμενος,

'Ὠγυγίη τις νῆσος ἀπόπροθεν εἰν ἁλὶ κεῖται'

δρόμον ἡμερῶν πέντε Βρεττανίας ἀπέχουσα πλέοντι πρὸς ἑσπέραν· ἕτεραι δὲ τρεῖς ἴσον ἐκείνης ἀφεστῶσαι καὶ ἀλλήλων πρόκεινται μάλιστα κατὰ δυσμὰς ἡλίου θερινάς· ὧν ἐν μιᾷ τὸν Κρόνον οἱ βάρβαροι καθεῖρχθαι μυθολογοῦσιν ὑπὸ τοῦ Διός, τὸν δ' ὡς υἱὸν ἔχοντα φρουρὸν τῶν τε νήσων ἐκείνων καὶ τῆς θαλάττης, ἣν Κρόνιον πέλαγος ὀνομάζουσι, πέραν κατῳκίσθαι. τὴν δὲ μεγάλην ἤπειρον, ὑφ' ἧς ἡ με- B γάλη περιέχεται κύκλῳ θάλαττα, τῶν μὲν ἄλλων ἔλαττον ἀπέχειν, τῆς δ' Ὠγυγίας περὶ πεντακισχιλίους σταδίους κωπήρεσι πλοίοις κομιζομένῳ· βραδύπορον γὰρ εἶναι καὶ πηλῶδες ὑπὸ πλήθους ῥευμάτων τὸ πέλαγος· τὰ δὲ ῥεύματα τὴν μεγάλην ἐξιέναι γῆν καὶ γίγνεσθαι προσχώσεις ἀπ' αὐτῶν καὶ βαρεῖαν

3 *: δέ μου 9 εἰ] ἢ εἰ W ib. ἀρξάμενος Huttenus: ἀρξάμενον 11 Hom. η 244 18 πέραν κατῳκίσθαι Emperius: παρακάτω κεῖσθαι 25 Emperius: προχώσεις

εἶναι καὶ γεώδη τὴν θάλατταν, ᾗ καὶ πεπηγέναι δόξαν ἔσχε. τῆς δ' ἠπείρου τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ κατοικεῖν Ἕλληνας περὶ κόλπον οὐκ ἐλάττονα τῆς Μαιώτιδος, οὗ τὸ στόμα τῷ στόματι τοῦ Κασπίου C πελάγους μάλιστα κατ' εὐθεῖαν κεῖσθαι· λαλεῖν δὲ καὶ νομίζειν ἐκείνους ἠπειρώτας μὲν αὐτοὺς νησιώτας δὲ τοὺς ταύτην τὴν γῆν κατοικοῦντας, ὡς καὶ κύκλῳ περίρρυτον οὖσαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης· οἴεσθαι δὲ τοῖς Κρόνου λαοῖς ἀναμιχθέντας ὕστερον τοὺς μεθ' Ἡρακλέους παραγενομένους καὶ ὑπολειφθέντας ἤδη σβεννύμενον τὸ Ἑλληνικὸν ἐκεῖ καὶ κρατούμενον γλώττῃ τε βαρβαρικῇ καὶ νόμοις καὶ διαίταις οἷον ἀναζωπυρῆσαι πάλιν ἰσχυρὸν καὶ πολὺ γενόμενον· διὸ τιμὰς ἔχειν πρώτας τὸν Ἡρακλέα, δευτέρας δὲ τὸν Κρόνον. ὅταν οὖν ὁ τοῦ Κρόνου ἀστήρ, ὃν Φαίνοντα μὲν ἡμεῖς, ἐκείνους δὲ Νυκτοῦρον ἔφη καλεῖν, εἰς Ταῦρον παραγένηται δι' ἐτῶν τριάκοντα, παρασκευασαμένους ἐν χρόνῳ πολλῷ τὰ περὶ τὴν D θυσίαν καὶ τὸν ἀπόπλουν ἐκπέμπειν κλήρῳ λαχόντας ἐν πλοίοις τοσούτοις θεραπείαν τε πολλὴν καὶ παρασκευὴν ἀναγκαίαν μέλλουσι πλεῖν πέλαγος τοσοῦτον εἰρεσίᾳ καὶ χρόνον ἐπὶ ξένης βιοτεύειν πολὺν ἐμβαλλομένους· ἀναχθέντας οὖν χρῆσθαι τύχαις, ὡς εἰκός, ἄλλους ἄλλαις· τοὺς δὲ διασωθέντας ἐκ τῆς θαλάττης πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰς προκει-

6 αὐτοὺς] αὑτοὺς B E ib. νησιώτας δὲ Basileensis 7 τοὺς W 19 ἀπόπλουν X: ἄ 14 B 17 E. Malim ἀπὸ τῆς οἰκείας πλοῦν 23 ἐμβαλλομένους W: ἐμβάλλομεν οὓς ib. οὖν χρῆσθαι X: οὐ χρὴ

μένας νήσους οἰκουμένας δ' ὑφ' Ἑλλήνων κατίσχειν
καὶ τὸν ἥλιον ὁρᾶν κρυπτόμενον ὥρας μιᾶς ἔλαττον
ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα· καὶ νύκτα τοῦτ' εἶναι, σκό-
τος ἔχουσαν ἐλαφρὸν καὶ λυκαυγὲς ἀπὸ δυσμῶν
περιλαμπόμενον. ἐκεῖ δὲ διατρίψαντας ἡμέρας ἐνενή-
κοντα, μετὰ τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης ἱεροὺς νομιζο- E
μένους καὶ προσαγορευομένους, ὑπὸ πνευμάτων ἤδη
περαιοῦσθαι· μηδ' ἄλλους τινὰς ἐνοικεῖν ἢ σφᾶς τ'
αὐτοὺς καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἀποπεμφθέντας· ἐξεῖναι
μὲν γὰρ ἀποπλεῖν οἴκαδε τοὺς τῷ θεῷ τὰ τρὶς δέκ'
ἔτη συλλατρεύσαντας, αἱρεῖσθαι δὲ τοὺς πλείστους
ἐπιεικῶς αὐτόθι κατοικεῖν, τοὺς μὲν ὑπὸ συνηθείας,
τοὺς δ' ὅτι πόνου δίχα καὶ πραγμάτων ἄφθονα πά-
ρεστι πάντα, πρὸς θυσίαις καὶ χορηγίαις ἢ περὶ λό-
γους τινὰς ἀεὶ καὶ φιλοσοφίαν διατρίβουσι. θαυ- F
μαστὴν γὰρ εἶναι τῆς τε νήσου τὴν φύσιν καὶ τὴν
πραότητα τοῦ περιέχοντος ἀέρος, ἐνίοις δὲ καὶ τὸ
θεῖον ἐμποδὼν γίγνεσθαι διανοηθεῖσιν ἀποπλεῖν
ὥσπερ συνήθεσι καὶ φίλοις ἐπιδεικνύμενον· οὐκ
ὄναρ γὰρ μόνον οὐδὲ διὰ συμβόλων, ἀλλὰ καὶ
φανερῶς ἐντυγχάνειν πολλοὺς ὄψεσι δαιμόνων καὶ
φωναῖς. αὐτὸν μὲν γὰρ τὸν Κρόνον ἐν ἄντρῳ
βαθεῖ περιέχεσθαι πέτρας χρυσοειδοῦς καθεύδοντα,
τὸν γὰρ ὕπνον αὐτῷ μεμηχανῆσθαι δεσμὸν ὑπὸ τοῦ
Διός, ὄρνιθας δὲ τῆς πέτρας κατὰ κορυφὴν εἰσπετο-

7 ἤδη] οἷ δεῖ? „excidit loci in quem περαιοῦνται homines significatio" W 10 τὰ τρὶς δέκα ἔτη*: τῷ τρισκαιδεκάτῳ 14 ἢ Turnebus: οἱ 20 γὰρ* 23 πέτρας] cum ἄντρῳ iungendum. ἐπὶ πέτρας editur 25 εἰσπετομένους Madvigius: οὓς πετομένους

μένους ἀμβροσίαν ἐπιφέρειν αὐτῷ, καὶ τὴν νῆσον εὐωδίᾳ κατέχεσθαι πᾶσαν, ὥσπερ ἐκ πηγῆς σκιδνα-
942 *μένη τῆς πέτρας· τοὺς δὲ δαίμονας ἐκείνους περιέπειν καὶ θεραπεύειν τὸν Κρόνον, ἑταίρους αὐτῷ γενομένους, ὅτε δὴ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἐβασίλευε· καὶ πολλὰ μὲν ἀφ' ἑαυτῶν μαντικοὺς ὄντας προλέγειν, τὰ δὲ μέγιστα καὶ περὶ τῶν μεγίστων ὡς ὀνείρατα τοῦ Κρόνου κατιόντας ἐξαγγέλλειν· ὅσα γὰρ ὁ Ζεὺς προδιανοεῖται, ταῦτ' ὀνειροπολεῖν τὸν Κρόνον· εἶναι δ' ἀνάστασιν τὰ τιτανικὰ πάθη καὶ κινήματα τῆς ψυχῆς ἐν αὐτῷ παντάπασιν ὁ ὕπνος ** καὶ γένηται τὸ βασιλικὸν καὶ θεῖον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ*
B *καθαρὸν καὶ ἀκήρατον. ἐνταῦθα δὴ κομισθείς, ὡς ἔλεγεν, ὁ ξένος καὶ θεραπεύων τὸν θεὸν ἐπὶ σχολῆς, ἀστρολογίας μὲν ἐφ' ὅσον γεωμετρήσαντι πορρωτάτω προελθεῖν δυνατόν ἐστιν ἐμπειρίαν ἔσχε, φιλοσοφίας δὲ τῆς ἄλλης τῷ φυσικῷ χρώμενος. ἐπιθυμίαν δέ τινα καὶ πόθον ἔχων γενέσθαι τῆς μεγάλης νήσου θεατής· οὕτω γὰρ ὡς ἔοικε τὴν παρ' ἡμῖν οἰκουμένην ὀνομάζουσιν· ἐπειδὴ τὰ τριάκοντ' ἔτη διῆλθεν, ἀφικομένων τῶν διαδόχων οἴκοθεν, ἀσπασάμενος τοὺς φίλους ἐξέπλευσε, τὰ μὲν ἄλλα κατεσκευασμένος εὐσταλῶς ἐφόδιον δὲ*

5 Emperius: *ἐβασίλευσε* 9 *τὸν Κρόνον, ἐπειδὰν παύσῃ τὰ τιτ. πάθη — ὁ ὕπνος καὶ γένηται* corr. Madvigius deleta lacunae (11—12 B 10 E) nota. Malim: *εἶναι δ' ἀνάστασιν — κινήματα τῆς ψυχῆς [ἕως ἂν] ἐν αὐτῷ πάντα παύσῃ ὁ ὕπνος [καὶ κατακοσμήσῃ] καὶ γένηται* cett. 15 post *ὅσον* lac. 3 B 2 in rasura E 20 *ἐπειδὴ* Madvigius: *ἐπεὶ δὲ* 23 *εὐσταλῶς* Anonymus: *εὐσταθῶς*

σvχνὸν ἐν χρυσοῖς ἐκπώμασι κομίζων. ἃ μὲν οὖν ἔπαθε καὶ ὅσους ἀνθρώπους διῆλθεν, ἱεροῖς τε γράμμασιν ἐντυγχάνων ἔν τε τελεταῖς πάσαις τελού- C μενος, οὐ μιᾶς ἡμέρας ἔργον ἐστὶ διελθεῖν, ὡς ἐκεῖνος ἡμῖν ἀπήγγελλεν, εὖ μάλα καὶ καθ' ἕκαστον ἀπομνημονεύων· ὅσα δ' οἰκεῖα τῆς ἐνεστώσης διατριβῆς ἐστιν, ἀκούσατε. πλεῖστον γὰρ ἐν Καρχηδόνι χρόνον διέτριψεν, ἅτε δὴ παρ' ἡμῖν μεγάλας ** ἔχοντος καί τινας, ὅθ' ἡ προτέρα πόλις ἀπώλλυτο, διφθέρας ἱερὰς ὑπεκκομισθείσας κρύφα καὶ διαλαθούσας πολὺν χρόνον ἐν γῇ κειμένας ἐξευρὼν τῶν τε φαινομένων θεῶν ἔφη χρῆναι καί μοι παρεκελεύετο τιμᾶν διαφερόντως τὴν σελήνην, ὡς τοῦ βίου κυριωτάτην οὖσαν ** ἐχομένην.'

27. Θαυμάζοντος δ' ἐμοῦ ταῦτα καὶ δεομένου σαφέστερον ἀκοῦσαι, 'πολλά' εἶπεν 'ὦ Σύλλα, περὶ D θεῶν οὐ πάντα δὲ καλῶς λέγεται παρ' Ἕλλησιν. οἷον εὐθὺς ὀρθῶς Δήμητρα καὶ Κόρην ὀνομάζοντες οὐκ ὀρθῶς ὁμοῦ καὶ περὶ τὸν αὐτὸν ἀμφοτέρας εἶναι τόπον νομίζουσιν· ἡ μὲν γὰρ ἐν γῇ καὶ κυρία τῶν περὶ γῆν ἐστιν ἡ δ' ἐν σελήνῃ καὶ τῶν περὶ σελήνην. Κόρη δὲ καὶ Φερσεφόνη κέκληται τὸ μὲν ὡς φωσφόρος οὖσα, Κόρη δ' ὅτι καὶ τοῦ ὄμματος, ἐν ᾧ τὸ εἴδωλον ἀντιλάμπει τοῦ βλέποντος, ὥσπερ

9 lac. post ἔχοντος Duebnerus signaverat. Fort. supplendum: μεγάλας τοῦ Κρόνου τιμὰς ἔχοντος 11 ἐξευρεὶν BE 14 21 B 22 E. οὖσαν ἡγεμόνα· τὴν δὲ γῆν (malim ταύτης δὲ τὴν γῆν) ἐχομένην W 15 *: δέ μου 16 εἰπεῖν BE 18 *: δήμητραν 22 δὲ Emperius: τε ib. Φερσεφόνη Duebnerus: περσεφόνη

τὸ ἡλίου φέγγος ἐνορᾶται τῇ σελήνῃ, κόρην προσαγορεύομεν. τοῖς τε περὶ τὴν πλάνην καὶ τὴν ζή-
E τησιν αὐτῶν λεγομένοις ἔνεστι ** ἀληθές· ἀλλήλων γὰρ ἐφίενται χωρὶς οὖσαι καὶ συμπλέκονται περὶ τὴν σκιὰν πολλάκις· τὸ δὲ νῦν μὲν ἐν οὐρανῷ καὶ φωτί, νῦν δ' ἐν σκότῳ καὶ νυκτὶ γενέσθαι περὶ τὴν Κόρην, ψεῦδος μὲν οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ χρόνος τῷ ἀριθμῷ πλάνην παρέσχηκεν. οὐ γὰρ ἓξ μῆνας ἀλλὰ παρ' ἓξ μῆνας ὁρῶμεν αὐτὴν ὑπὸ τῆς γῆς, ὥσπερ
F ὑπὸ τῆς μητρός, τῇ σκιᾷ λαμβανομένην, ὀλιγάκις δὲ τοῦτο διὰ πέντε μηνῶν πάσχουσαν· ἐπεὶ τόν γ' Ἅιδην ἀπολιπεῖν ἀδύνατόν ἐστιν αὐτήν, τοῦ Ἅιδου πέρας οὖσαν, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἐπικρυψάμενος οὐ φαύλως τοῦτ' εἶπεν

'ἀλλ' εἰς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης'·

ὅπου γὰρ ἡ σκιὰ τῆς γῆς ἐπινεμομένη παύεται, τοῦτο τέρμα τῆς γῆς ἔθετο καὶ πέρας· εἰς δὲ τοῦτο φαῦλος μὲν οὐδεὶς οὐδ' ἀκάθαρτος ἄνεισιν, οἱ δὲ χρηστοὶ μετὰ τὴν τελευτὴν κομισθέντες αὐτόθι, ῥᾷστον μὲν οὕτω βίον, οὐ μὴν μακάριον οὐδὲ θεῖον ἔχοντες, ἄχρι τοῦ δευτέρου θανάτου διατελοῦσι.'

28. 'Τίς δ' οὗτός ἐστιν, ὦ Σύλλα;' 'μὴ περὶ
943 τούτων ἔρῃ, μέλλω γὰρ αὐτὸς διηγεῖσθαι. τὸν ἄν-

3 lac. 8 B 7 E. ἐπιεικῶς σὺν τῷ μυθώδει καὶ τὸ supplet W, quae iusto plura sunt. Malim ὥς ἔοικέ τι ἀληθές 5 τὸ] ὁ B E 6 περὶ] del W. Malim τὰ περὶ 7 ὁ δὲ χρόνος] οὐδὲ χρόνου B E 11 πάσχουσαν W: παροῦσαν ib. ἐπεὶ] ἐπὶ libri, nisi quod in E sequitur lac. 2—3 13 πέρας Turnebus: περ 15 Hom. δ 563 ib. ἀλλά σ' ἐς idem 19 αὐτόσε? 22 Τίς δ' — ὦ Σύλλα;] add. ἔφην in versione X 23 ἔρῃ] scr. vid. ἔφη, ἔρῃ

θρωπον οἱ πολλοὶ σύνθετον μὲν ὀρθῶς, ἐκ δυεῖν δὲ μόνων σύνθετον οὐκ ὀρθῶς ἡγοῦνται· μόριον γὰρ εἶναί πως ψυχῆς οἴονται τὸν νοῦν, οὐδὲν ἧττον ἐκείνων ἁμαρτάνοντες, οἷς ἡ ψυχὴ δοκεῖ μόριον εἶναι τοῦ σώματος· νοῦς γὰρ ψυχῆς, ὅσῳ ψυχὴ σώματος, ἄμεινόν ἐστι καὶ θειότερον. ποιεῖ δ' ἡ μὲν ψυχῆς καὶ σώματος μῖξις τὸ ἄλογον καὶ τὸ παθητικόν, ἡ δὲ νοῦ καὶ ψυχῆς σύνοδος λόγον, ὧν τὸ μὲν ἡδονῆς ἀρχὴ καὶ πόνου τὸ δ' ἀρετῆς καὶ κακίας. τριῶν δὲ τούτων συμπαγέντων, τὸ μὲν σῶμ' ἡ γῆ τὴν δὲ ψυχὴν ἡ σελήνη, τὸν δὲ νοῦν ὁ ἥλιος παρέσχεν εἰς τὴν γένεσιν ** ὥσπερ αὖ τῇ σελήνῃ τὸ φέγγος. ὃν δ' ἀποθνήσκομεν θάνατον, ὁ μὲν ἐκ τριῶν δύο ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον ὁ B δ' ἓν ἐκ δυεῖν, καὶ ὁ μέν ἐστιν ἐν τῇ τῆς Δήμητρος ** ἐν αὐτῇ τελεῖν, καὶ τοὺς νεκροὺς Ἀθηναῖοι Δημητρείους ὠνόμαζον τὸ παλαιόν· ὁ δ' ἐν τῇ σελήνῃ τῆς Φερσεφόνης, καὶ σύνοικός ἐστι τῆς μὲν χθόνιος ὁ Ἑρμῆς τῆς δ' οὐράνιος· λύει δ' αὕτη μὲν ταχὺ καὶ μετὰ βίας τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἡ δὲ Φερσεφόνη πράως καὶ χρόνῳ πολλῷ

7 verba καὶ σώματος — — καὶ ψυχῆς ego supplevi, excidisse videntur hunc in modum: ἡ μὲν ΨΥΧΗ͂Σ [καὶ σώματος μῖξις τὸ ἄλογον καὶ τὸ παθητικόν, ἡ δὲ νοῦ καὶ ΨΥΧΗ͂Σ] σύνοδος λόγον κἑ cf. p. 943 d   12 9 B 6 E. Suppleo τἀνθρώπῳ   13 ὧν — θανάτων?   16 22 B 18 E: Δήμητρος μοίρᾳ· ὅθεν τὸ μυεῖσθαι, παρωνύμως τῷ τελευτᾶν ἐν αὐτῇ, τελεῖν κἑ W. Fort. ἐν τῇ [γῇ hoc cum Madvigio] τῆς Δήμητρος· [διὸ προσέοικε τῷ τελευτᾶν] ἐν αὐτῇ τὸ τελεῖν κἑ   17 ὠνόμαζον — ὁ δ' ἐν Kaltwasserus: ὠνόμαζον· τὸ παλαιὸν δὲ ἐν

18 φερσεφόνης (π superscr.) E   περσεφόνης ceteri   19 *: αὐτὴ

τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς ψυχῆς καὶ διὰ τοῦτο μονογενὴς κέκληται· μόνον γὰρ γίγνεται τὸ βέλτιστον τἀνθρώπου διακρινόμενον αὐτῆς. συντυγχάνει δ' οὕτως
C *κατὰ φύσιν ἑκάτερον· πᾶσαν ψυχήν, ἄνουν τε καὶ σὺν νῷ, σώματος ἐκπεσοῦσαν εἱμαρμένον ἐστὶν ἐν τῷ μεταξὺ γῆς καὶ σελήνης χωρίῳ πλανηθῆναι χρόνον οὐκ ἴσον· ἀλλ' αἱ μὲν ἄδικοι καὶ ἀκόλαστοι δίκας τῶν ἀδικημάτων τίνουσι· τὰς δ' ἐπιεικεῖς, ὅσον ἀφαγνεῦσαι καὶ ἀποπνεῦσαι τοὺς ἀπὸ τοῦ σώματος ὥσπερ ἀτμοῦ πονηροῦ μιασμούς, ἐν τῷ πραοτάτῳ τοῦ ἀέρος, ὃν λειμῶνας Ἅιδου καλοῦσι, δεῖ γίγνεσθαι χρόνον τινὰ τεταγμένον· εἶθ' οἷον ἐξ ἀποδημίας ἀνακομιζόμεναι φυγαδικῆς εἰς πατρίδα, γεύονται χαρᾶς, οἵαν οἱ τελούμενοι μάλιστα θορύβῳ*
D *καὶ πτοήσει συγκεκραμένην μετ' ἐλπίδος ἡδείας ἔχουσι· πολλὰς γὰρ ἐξωθεῖ καὶ ἀποκυματίζει γλιχομένας ἤδη τῆς σελήνης, ἐνίας δὲ καὶ τῶν ἐκεῖ περικάτω τρεπομένας οἷον εἰς βυθὸν αὖθις ὁρῶσι καταδυομένας. αἱ δ' ἄνω γενόμεναι καὶ βεβαίως ἱδρυθεῖσαι πρῶτον μέν, ὥσπερ οἱ νικηφόροι, περιίασιν ἀναδούμεναι στεφάνοις πτερῶν εὐσταθείας λεγομένοις, ὅτι τῆς ψυχῆς τὸ ἄλογον καὶ τὸ παθητικὸν εὐήνιον ἐπιεικῶς τῷ λόγῳ καὶ κεκοσμημένον ἐν τῷ βίῳ παρέσχοντο.*

2 *μόνον*] *μόνη* B E ib. *: *τοῦ ἀνθρώπου* 5 *ἐστὶν ἐν τῷ* W: *ἐστι τῷ* 9 *τοὺς* Emperius 10 *ἀτμοῦ* idem: *αἰτίου* 12 malim *γενέσθαι* ib. *εἶτα* om. B E Malim *μεθ' ὃν* 15 *συγκεκραμένην* *: *συγκεκραμένη* ib. *ἡδείας* X in versione: *ἰδίας* 17 *περικάτω* Madvigius: *περὶ κάτω* 19 W: *ἱδρύθησαν* 20 *περιίασιν* W: *περιίστασιν* E *περιιστᾶσιν* B ib. Huttenus: *ἀναδούμενοι*

δεύτερον, ἀκτῖνι τὴν ὄψιν ἐοικυῖαι, πυρὶ δὲ τὴν
ψυχὴν ἄνω κουφιζομένην, ὥσπερ ἐνταῦθα, τῷ περὶ
τὴν σελήνην αἰθέρι, καὶ τόνον ἀπ' αὐτοῦ καὶ δύνα- E
μιν, οἷον τὰ στομούμενα βαφὴν, ἴσχουσι· τὸ γὰρ
ἀραιὸν ἔτι καὶ διακεχυμένον ῥώννυται καὶ γίγνεται
σταθερὸν καὶ διαυγές, ὥσθ' ὑπὸ τῆς τυχούσης
ἀναθυμιάσεως τρέφεσθαι· καὶ καλῶς Ἡράκλειτος
εἶπεν ὅτι 'αἱ ψυχαὶ ὀσμῶνται καθ' Ἅιδην'.

29. Ἐφορῶσι δὲ πρῶτον μὲν αὐτῆς σελήνης τὸ
μέγεθος καὶ τὸ κάλλος καὶ τὴν φύσιν οὐχ ἁπλῆν
οὐδ' ἄμικτον, ἀλλ' οἷον ἄστρου σύγκραμα καὶ γῆς
οὖσαν· ὡς γὰρ ἡ γῆ πνεύματι μεμιγμένη καὶ ὑγρῷ **
μαλακὴ γέγονε καὶ τὸ αἷμα τῇ σαρκὶ παρέχει τὴν
αἴσθησιν ἐγκεκραμένον, οὕτω τῷ αἰθέρι λέγουσι
τὴν σελήνην ἀνακεκραμένην διὰ βάθους ἅμα μὲν
ἔμψυχον εἶναι καὶ γόνιμον, ἅμα δ' ἰσόρροπον ἔχειν
τὴν πρὸς τὸ βαρὺ συμμετρίαν τῆς κουφότητος. καὶ F
γὰρ αὐτὸν οὕτω τὸν κόσμον ἐκ τῶν ἄνω καὶ τῶν
κάτω φύσει φερομένων συνηρμοσμένον ἀπηλλάχθαι
παντάπασι τῆς κατὰ τόπον κινήσεως. ταῦτα δὲ καὶ
Ξενοκράτης ἔοικεν ἐννοῆσαι θείῳ τινὶ λογισμῷ, τὴν
ἀρχὴν λαβὼν παρὰ Πλάτωνος. Πλάτων γάρ ἐστιν
ὁ καὶ τῶν ἀστέρων ἕκαστον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς συνηρ-
μόσθαι διὰ τῶν ** μεταξὺ φύσεων ἀναλογίᾳ δοθεισῶν
ἀποφηνάμενος· οὐδὲν γὰρ εἰς αἴσθησιν ἐξικνεῖσθαι,
ᾧ μή τι γῆς ἐμμέμικται καὶ φωτός. ὁ δὲ Ξενο-

1 W: ἐοικέναι B E ib. W: περὶ 3 idem: ἀφ' αὐτοῦ 4 βαφῇ? 7 Ἡράκλειτος] Bywater. p. 15 12 lac. 3—4 B 4—5 E, del. Duebnerus 18 κόσμον ἐν τῷ ἄνω καὶ τῷ κάτω B E 21. 26 Ξενοκράτης] Mullach. 3 p. 116 24 4 B 6 E, uncis inclusit Duebnerus

κράτης τὰ μὲν ἄστρα καὶ τὸν ἥλιον ἐκ πυρός φησι
944 καὶ τοῦ πρώτου πυκνοῦ συγκεῖσθαι, τὴν δὲ σελήνην
ἐκ τοῦ δευτέρου πυκνοῦ καὶ τοῦ ἰδίου ἀέρος, τὴν
δὲ γῆν ἐξ ὕδατος καὶ πυρὸς καὶ τοῦ τρίτου τῶν
πυκνῶν· ὅλως δὲ μήτε τὸ πυκνὸν αὐτὸ καθ' αὑτὸ
μήτε τὸ μανὸν εἶναι ψυχῆς δεκτικόν. καὶ ταῦτα
μὲν περὶ οὐσίας σελήνης. εὖρος δὲ καὶ μέγεθος
οὐχ ὅσον οἱ γεωμέτραι λέγουσιν, ἀλλὰ μεῖζον πολ-
λάκις ἐστί· καταμετρεῖ δὲ τὴν σκιὰν τῆς γῆς ὀλι-
γάκις τοῖς ἑαυτῆς μεγέθεσιν οὐχ ὑπὸ σμικρότητος,
ἀλλὰ θερμότητος, ᾗ ἐπείγει τὴν κίνησιν ὅπως ταχὺ
διεκπερᾷ τὸν σκοτώδη τόπον ὑπεκφέρουσα τὰς τῶν
ἀγαθῶν ψυχὰς σπευδούσας καὶ βοώσας· οὐκέτι γὰρ
ἐξακούουσιν ἐν τῇ σκιᾷ γενόμεναι τῆς περὶ τὸν
B οὐρανὸν ἁρμονίας· ἅμα δὲ καὶ κάτωθεν αἱ τῶν
κολαζομένων ψυχαὶ τηνικαῦτα διὰ τῆς σκιᾶς ὀδυρό-
μεναι καὶ ἀλαλάζουσαι προσφέρονται· διὸ καὶ κρό-
τεῖν ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν εἰώθασιν οἱ πλεῖστοι χαλ-
κώματα καὶ ψόφον ποιεῖν καὶ πάταγον ἐπὶ τὰς
ψυχάς· ἐκφοβεῖ δ' αὐτὰς καὶ τὸ καλούμενον πρό-
σωπον, ὅταν ἐγγὺς γένωνται, βλοσυρόν τι καὶ φρι-
κῶδες ὁρώμενον. ἔστι δ' οὐ τοιοῦτον, ἀλλ' ὥσπερ
ἡ παρ' ἡμῖν ἔχει γῆ κόλπους βαθεῖς καὶ μεγάλους,
ἕνα μὲν ἐνταῦθα διὰ στηλῶν Ἡρακλείων ἀναχεό-
C μενον εἴσω πρὸς ἡμᾶς, ἔξω δὲ τὸν Κάσπιον καὶ

10 W: ἀλλὰ θερμότητος ἐπείγει B ἀλλὰ θερμ 7 ἐπείγει E 11 τὰς] om. B E, unde fort. corrig. τῶν ἀγαθῶν σπευδούσας καὶ βοώσας τὰς ψυχάς 12 ψυχὰς] om. iidem 16 καὶ prius W 19 ψυχάς] φυλάς BE 20 τι] τε Emperius

τοὺς περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν, οὕτω βάθη ταῦτα τῆς σελήνης ἐστὶ καὶ κοιλώματα· καλοῦσι δ' αὐτῶν τὸ μὲν μέγιστον Ἑκάτης μυχόν, ὅπου καὶ δίκας διδόασιν αἱ ψυχαὶ καὶ λαμβάνουσιν ὧν ἂν ἤδη γεγενημέναι δαίμονες ἢ πάθωσιν ἢ δράσωσι· τὰ δὲ δύο μακρά· περαιοῦνται γὰρ αἱ ψυχαὶ δι' αὐτῶν, νῦν μὲν εἰς τὰ πρὸς οὐρανὸν τῆς σελήνης, νῦν δὲ πάλιν εἰς τὰ πρὸς γῆν· ὀνομάζεσθαι δὲ τὰ μὲν πρὸς οὐρανὸν τῆς σελήνης Ἠλύσιον πεδίον, τὰ δ' ἐνταῦθα Φερσεφόνης ἀντίχθονος.'

30. 'Οὐκ ἀεὶ δὲ διατρίβουσιν ἐπ' αὐτῆς οἱ δαίμονες, ἀλλὰ χρηστηρίων δεῦρο κατίασιν ἐπιμελησόμενοι, καὶ ταῖς ἀνωτάτω συμπάρεισι καὶ συνοργιάζουσι D τῶν τελετῶν κολασταί τε γίνονται καὶ φύλακες ἀδικημάτων καὶ σωτῆρες ἔν τε πολέμοις καὶ κατὰ θάλατταν ἐπιλάμπουσιν. ὅ τι δ' ἂν μὴ καλῶς περὶ ταῦτα πράξωσιν ἀλλ' ὑπ' ὀργῆς ἢ πρὸς ἄδικον χάριν ἢ φθόνῳ, δίκην τίνουσιν· ὠθοῦνται γὰρ αὖθις ἐπὶ γῆν συνειργνύμενοι σώμασιν ἀνθρωπίνοις. ἐκ δὲ τῶν βελτιόνων ἐκείνων οἵ τε περὶ τὸν Κρόνον ὄντες ἔφασαν αὐτοὺς εἶναι καὶ πρότερον ἐν τῇ Κρήτῃ τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους, ἔν τε Φρυγίᾳ τοὺς Κορύβαντας γενέσθαι καὶ τοὺς περὶ E Βοιωτίαν ἐν Οὐδώρᾳ Τροφωνιάδας καὶ μυρίους ἄλλους πολλαχόθι τῆς οἰκουμένης· ὧν ἱερὰ καὶ τι-

6 μακρά Leonicus: μακράς 10 W: οὐκ ἀντίχθονος 11 *: αὐτὴν 12 χρηστηρίω BE 17 ἀλλ'] ἀλλ' ἢ? 19 W: συρρηγνύμενοι 21 *: αὐτοὺς 22 ἰδίους BE 24 Οὐδώρᾳ] Λεβαδείᾳ Leonicus, sed etiam περὶ Βοιωτίαν suspectum

μαὶ καὶ προσηγορίαι διαμένουσιν ἔτι· ἀπολείπουσι δ' αἱ δυνάμεις ἐνίων, εἰς ἕτερον τόπον τῆς ἀρίστης ἐξαλλαγῆς τυγχανόντων. τυγχάνουσι δ' οἱ μὲν πρότερον οἱ δ' ὕστερον, ὅταν ὁ νοῦς ἀποκριθῇ τῆς ψυχῆς· ἀποκρίνεται δ' ἔρωτι τῆς περὶ τὸν ἥλιον εἰκόνος, δι' ἧς ἐπιλάμπει τὸ ἐφετὸν καὶ καλὸν καὶ θεῖον καὶ μακάριον, οὗ πᾶσα φύσις, ἄλλη δ' ἄλλως, ὀρέγεται. καὶ γὰρ αὐτὴν τὴν σελήνην ἔρωτι τοῦ ἡλίου περιπολεῖν ἀεὶ καὶ συγγίγνεσθαι ὀρεγομένην
F ἀπ' αὐτοῦ τὸ γονιμώτατον. λείπεται δ' ἡ τῆς ψυχῆς φύσις ἐπὶ τὴν σελήνην, οἷον ἴχνη τινὰ βίου καὶ ὀνείρατα διαφυλάττουσα· καὶ περὶ ταύτης ὀρθῶς ἡγοῦ λελέχθαι τό

'ψυχὴ δ' ἠύτ' ὄνειρος ἀποπταμένη πεπότηται·

οὐδὲ γὰρ εὐθὺς οὐδὲ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσα τοῦτο πέπονθεν, ἀλλ' ὕστερον, ὅταν ἔρημος καὶ μόνη τοῦ νοῦ ἀπαλλαττομένη γένηται. καὶ Ὅμηρος ὧν εἶπε πάντων μάλιστα δὴ κατὰ θεὸν εἰπεῖν ἔοικε περὶ τῶν καθ' Ἅιδου

'τὸν δὲ μετ' εἰσενόησα βίην Ἡρακληείην,
εἴδωλον· αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν.'

αὐτός τε γὰρ ἕκαστος ἡμῶν οὐ θυμός ἐστιν οὐδὲ

1 ἔτι· ἀπολείπουσι δ' αἱ*: αἱ δὲ 9 fort. περιπολεῖν ἀεὶ καὶ συγγίγνεσθαι, ὀρεγομένην ἀπ' αὐτοῦ τοῦ γονιμωτάτου, φασίν. ἴεται δ' ἡ τῆς ψυχῆς cett. Post γονιμώτατον inseruit lac. Duebnerus 11 ἐπὶ τῇ σελήνῃ W 14 Hom. λ 221 15 οὐδὲ] posterius delerim 17 συναπαλλαττομένη? 19 καθ' Ἅιδου W: καθόλου 20 Hom. λ 600 22 οὐ θυμός] εὔθυμος E εὐθυμός B

φόβος οὐδ' ἐπιθυμία, καθάπερ οὐδὲ σάρκες οὐδ' ὑγρότητες, ἀλλ' ᾧ διανοούμεθα καὶ φρονοῦμεν· ἥ 945 τε ψυχὴ τυπουμένη μὲν ὑπὸ τοῦ νοῦ τυποῦσα δὲ τὸ σῶμα καὶ περιπτύσσουσα πανταχόθεν ἐκμάττεται τὸ εἶδος· ὥστε κἂν πολὺν χρόνον χωρὶς ἑκατέρου γένηται, διατηροῦσα τὴν ὁμοιότητα καὶ τὸν τύπον, εἴδωλον ὀρθῶς ὀνομάζεται. τούτων δ' ἡ σελήνη, καθάπερ εἴρηται, στοιχεῖόν ἐστιν· ἀναλύονται γὰρ εἰς ταύτην, ὥσπερ εἰς τὴν γῆν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν, ταχὺ μὲν αἱ σώφρονες, μετὰ σχολῆς ἀπράγμονα καὶ φιλόσοφον στέρξασαι βίον· ἀφεθεῖσαι γὰρ ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ πρὸς οὐδὲν ἔτι χρώμεναι τοῖς πάθεσιν ἀπομαραίνονται· τῶν δὲ φιλοτίμων καὶ πρακτικῶν ἐρωτικῶν τε περὶ σώματα καὶ θυμοειδῶν B αἱ μὲν οἷον ἐν ὕπνῳ ταῖς τοῦ βίου μνημοσύναις ὀνείρασι χρώμεναι διαφέρονται, καθάπερ ἡ τοῦ Ἐνδυμίωνος· ἐπεὶ δ' αὐτὰς τὸ ἄστατον καὶ τὸ εὐπαθὲς ἐξίστησι καὶ ἀφέλκει τῆς σελήνης πρὸς ἄλλην γένεσιν, οὐκ ἐᾷ ** ἀλλ' ἀνακαλεῖται καὶ καταθέλγει. μικρὸν γὰρ οὐδὲν οὐδ' ἥσυχον οὐδ' ὁμολογούμενον ἔργον ἐστίν, ὅταν ἄνευ νοῦ τῷ παθητικῷ σώματος ἐπιλάβωνται. Τιτυοὶ δὲ καὶ Τυφῶνες ὅ τε Δελφοὺς κατασχὼν καὶ συνταράξας τὸ χρηστήριον ὕβρει καὶ βίᾳ Τυφὼν ἐξ ἐκείνων ἄρα τῶν ψυχῶν ἦσαν, ἐρημίᾳ λόγου καὶ τύφῳ πλανηθέντι

2 ᾧ Leonicus: ὃ 6 τόπον B E 18 εὐπαθὲς Leonicus: ἀπαθὲς 19 δ B E. Fort. supplendum οὐκ ἐᾷ [καταμένειν] 24 Τυφὼν] Πύθων Kaltwasserus 25 ἐρημίᾳ λόγου W: ἔρημοι λόγῳ

C τῷ παθητικῷ χρησαμένων. χρόνῳ δὲ κἀκείνας κατεδέξατο εἰς αὑτὴν ἡ σελήνη καὶ κατεκόσμησεν, εἶτα τὸν νοῦν αὖθις ἐπισπείραντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωτικῷ δεχομένη νέας ποιεῖ ψυχάς· ἡ δὲ γῆ τρίτον σῶμα παρέσχεν. οὐδὲν γὰρ αὕτη δίδωσι μετὰ θάνατον, ἢ ὅσα λαμβάνει πρὸς γένεσιν· ἥλιος δὲ λαμβάνει μὲν οὐδὲν ἀπολαμβάνει δὲ τὸν νοῦν διδούς, σελήνη δὲ καὶ λαμβάνει καὶ δίδωσι καὶ συντίθησι καὶ διαιρεῖ κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην δύναμιν, ὧν Εἰλείθυια μὲν ᾗ συντίθησιν Ἄρτεμις δ' ᾗ διαιρεῖ καλεῖται. καὶ τριῶν Μοιρῶν ἡ μὲν Ἄτροπος περὶ τὸν ἥλιον ἱδρυμένη τὴν ἀρχὴν ἐνδίδωσι τῆς γενέσεως, ἡ δὲ Κλωθὼ περὶ τὴν σελήνην φερομένη συνδεῖ καὶ μίγνυσιν· ἐσχάτη δὲ συνεφάπτεται περὶ γῆν ἡ Λάχεσις, ᾗ πλεῖστον τύχης μέτεστι. τὸ γὰρ ἄψυχον ἄκυρον αὐτὸ καὶ παθητὸν ὑπ' ἄλλων, ὁ δὲ νοῦς ἀπαθὴς καὶ αὐτοκράτωρ·
D μικτὸν δὲ καὶ μέσον ἡ ψυχὴ καθάπερ ἡ σελήνη τῶν ἄνω καὶ κάτω σύμμιγμα καὶ μετακέρασμα ὑπὸ τοῦ θεοῦ γέγονε, τοῦτον ἄρα πρὸς ἥλιον ἔχουσα τὸν λόγον, ὃν ἔχει γῆ πρὸς σελήνην.'

15. 'Ταῦτ'' εἶπεν ὁ Σύλλας 'ἐγὼ μὲν ἤκουσα τοῦ ξένου διεξιόντος· ἐκείνῳ δ' οἱ τοῦ Κρόνου κατευνασταὶ καὶ θεράποντες, ὡς ἔλεγεν αὐτός, ἐξήγγειλαν· ὑμῖν δ', ὦ Λαμπρία, χρῆσθαι τῷ λόγῳ πάρεστιν ᾗ βούλεσθε.'

1 κατεδέξατο Leonicus: κατέδειξεν 2 *: αὐτὴν 5 τὸ σῶμα? 5 δίδωσι μετὰ θάνατον] nihil deesse videtur 6 ἢ * 19 μετακέρασμα W: μέγα κέρας

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΩΣ ΨΥΧΡΟΥ.

1. Ἔστι τις ἄρα τοῦ ψυχροῦ δύναμις, ὦ Φαβω- F ρῖνε, πρώτη καὶ οὐσία, καθάπερ τοῦ θερμοῦ τὸ πῦρ, ἧς παρουσίᾳ τινὶ καὶ μετοχῇ γίγνεται τῶν ἄλλων ἕκαστον ψυχρόν· ἢ μᾶλλον ἡ ψυχρότης στέρησίς ἐστι θερμότητος, ὥσπερ τοῦ φωτὸς τὸ σκότος λέγουσι καὶ τῆς κινήσεως τὴν στάσιν; ἐπεὶ καὶ τὸ ψυχρὸν ἔοικε στάσιμον εἶναι, κινητικὸν δὲ τὸ θερμόν· αἵ τε τῶν θερμῶν καταψύξεις οὐδεμιᾶς παρουσίᾳ 946 γίγνονται δυνάμεως, ἀλλ' ἐκστάσει θερμότητος· ἅμα γὰρ ἀπιοῦσα πολλὴ φαίνεται καὶ ψύχεται τὸ ὑπολειπόμενον· ὁ γὰρ ἀτμός, ὃν τὰ ξέοντα τῶν ὑδάτων μεθίησιν, ἀπιόντι τῷ θερμῷ συνεκπίπτει· διὸ καὶ μειοῖ τὸ πλῆθος ἡ περίψυξις ἐκκρίνουσα τὸ θερμόν, ἑτέρου μηδενὸς ἐπεισιόντος.

2. Ἢ πρῶτον μὲν ἄν τις ὑπίδοιτο τοῦ λόγου τούτου τὸ πολλὰς τῶν ἐμφανῶν ἀναιρεῖν δυνάμεων, ὡς οὐ ποιότητας οὐδ' ἕξεις ἕξεων δὲ καὶ ποιοτήτων στερήσεις, βαρύτητα μὲν κουφότητος καὶ σκληρότητα μαλακότητος τὸ μέλαν δὲ τοῦ λευκοῦ καὶ τὸ πικρὸν τοῦ γλυκέος, καὶ ὧν ἕκαστον ἑκάστῳ πέφυκεν ἀντι- B

1 πρώτως M: πρώτου

κεῖσθαι κατὰ δύναμιν, οὐχ ὡς ἕξει στέρησις· ἔπειθ' ὅτι πᾶσα στέρησις ἀργόν ἐστι καὶ ἄπρακτον, ὡς τυφλότης καὶ κωφότης καὶ σιωπὴ καὶ θάνατος; ἐκστάσεις γάρ εἰσιν εἰδῶν καὶ ἀναιρέσεις οὐσιῶν, οὐ φύσεις τινὲς οὐδ' οὐσίαι καθ' ἑαυτάς· ἡ δὲ ψυχρότης οὐκ ἐλάττονα τῆς θερμότητος ἐγγιγνομένη τοῖς σώμασι πάθη καὶ μεταβολὰς ἐνεργάζεσθαι πέφυκε· καὶ γὰρ πήγνυται πολλὰ τῷ ψυχρῷ καὶ συγκρίνεται καὶ πυκνοῦται· καὶ τὸ στάσιμον αὐτῷ καὶ
C δυσκίνητον οὐκ ἀργόν ἐστιν, ἀλλ' ἐμβριθὲς καὶ βέβαιον, ὑπὸ ῥώμης συνερειστικὸν καὶ συνεκτικὸν ἐχούσης τόνον. ὅθεν ἡ μὲν στέρησις ἔκλειψις γίγνεται καὶ ὑποχώρησις τῆς ἀντικειμένης δυνάμεως, ψύχεται δὲ πολλά, πολλῆς αὐτοῖς θερμότητος ἐνυπαρχούσης· ἔνια δὲ καὶ μᾶλλον ἡ ψυχρότης, ἂν λάβῃ θερμότερα, πήγνυσι καὶ συνάγει, καθάπερ τὸν βαπτόμενον σίδηρον· οἱ δὲ Στωικοὶ καὶ τὸ πνεῦμα λέγουσιν ἐν τοῖς σώμασι τῶν βρεφῶν τῇ περιψύξει στομοῦσθαι καὶ μεταβάλλον ἐκ φύσεως γίγνεσθαι ψυχήν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀμφισβητήσιμον, ἑτέρων δὲ πολλῶν τὴν ψυχρότητα φαινομένην δημιουργὸν οὐκ ἄξιον ἡγεῖσθαι στέρησιν.

D 3. Ἔτι στέρησις μὲν οὐδεμία δέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, οὐδ' ἂν εἴποι τις ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον πεπηρῶσθαι τῶν μὴ βλεπόντων ἢ σιωπᾶν τῶν μὴ φθεγγομένων ἢ τεθνάναι τῶν μὴ ζώντων. ἐν δὲ τοῖς ψυχροῖς πολὺ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἔνεστι

19 ἐκ φύσεως] cf. p. 1052 f ubi de re eadem dicitur: ὅθεν οὐκ ἀπὸ τρόπου τὴν ψυχὴν ὠνομάσθαι παρὰ τὴν ψῦξιν

καὶ τὸ λίαν καὶ τὸ μὴ λίαν καὶ ὅλως ἐπιτάσεις καὶ ἀνέσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς θερμοῖς, διὰ τὸ τὴν ὕλην πῇ μὲν σφόδρα πῇ δ' ἠρέμα πάσχουσαν ὑπὸ τῶν ἐναντίων δυνάμεων ἕτερα μᾶλλον ἑτέρων καὶ θερμότερα καὶ ψυχρότερα παρέχειν ἐξ ἑαυτῆς. καὶ γὰρ ἕξεως μὲν οὐκ ἔστι μῖξις πρὸς στέρησιν οὐδ' ἀναδέχεται δύναμις οὐδεμία τὴν ἀντικειμένην αὐτῇ E στέρησιν ἐπιοῦσαν οὐδὲ ποιεῖ κοινωνὸν ἀλλ' ἀντεξανίσταται· θερμὰ δ' ἐστίν, ἄχρι οὗ κεραννύμενα ψυχροῖς ὑπομένει, καθάπερ μέλανα λευκοῖς καὶ βαρέσιν ὀξέα καὶ γλυκέσιν αὐστηρά, παρέχοντα τῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ καὶ ἁρμονίᾳ χρωμάτων τε καὶ φθόγγων καὶ φαρμάκων καὶ ὄψων προσφιλεῖς πολλὰς καὶ φιλανθρώπους γενέσεις. ἡ μὲν γὰρ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντίθεσις πολεμικὴ καὶ ἀσύμβατός ἐστιν, οὐσίαν θατέρου τὴν θατέρου φθορὰν ἔχοντος· τῇ δὲ κατὰ τὰς ἐναντίας δυνάμεις καιροῦ τυχούσῃ πολλὰ μὲν αἱ τέχναι χρῶνται, πλεῖστα δ' ἡ φύσις F ἔν τε ταῖς ἄλλαις γενέσεσι καὶ ταῖς περὶ τὸν ἀέρα τροπαῖς, καὶ ὅσα διακοσμῶν καὶ βραβεύων ὁ θεὸς ἁρμονικὸς καλεῖται καὶ μουσικός, οὐ βαρύτητας συναρμόττων καὶ ὀξύτητας οὐδὲ λευκὰ καὶ μέλανα συμφώνως ὁμιλοῦντα παρέχων ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὴν τῆς θερμότητος καὶ ψυχρότητος ἐν κόσμῳ κοινωνίαν καὶ διαφοράν, ὅπως συνοίσονταί τε μετρίως καὶ διοίσονται πάλιν, ἐπιτροπεύων καὶ τὸ ἄγαν ἑκατέρας ἀφαιρῶν εἰς τὸ δέον ἀμφοτέρας καθίστησι.

20 τροπαῖς] περιτροπαῖς Palatinus

947 4. Καὶ μὴν ψυχροῦ μὲν αἴσθησις ἔστιν, ὥσπερ καὶ θερμοῦ· στέρησις δ' οὔθ' ὁρατὸν οὔτ' ἀκουστὸν οὔθ' ἁπτὸν οὔτε ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι γνωστόν. οὐσίας γάρ τινος αἴσθησις ἦν· ὅπου δ' οὐσία μὴ φαίνεται, νοεῖται στέρησις, οὐσίας ἀπόφασις οὖσα, καθάπερ ὄψεως τυφλότης καὶ φωνῆς σιωπὴ καὶ σώματος ἐρημία καὶ κενόν. οὔτε γὰρ κενοῦ δι' ἁφῆς αἴσθησις ἔστιν, ἀλλ' ὅπου μὴ γίγνεται σώματος ἁφή, κενοῦ γίγνεται νόησις· οὔτε σιγῆς ἀκούομεν, ἀλλά, κἂν μηδενὸς ἀκούωμεν, σιγὴν νοοῦμεν· ὡς δ' αὔτως καὶ τυφλῶν καὶ γυμνῶν καὶ ἀόπλων οὐκ αἴσθησις ἔστιν ἀλλ' αἰσθήσεως ἀποφάσει νόησις.
B ἔδει τοίνυν μὴ γίγνεσθαι ψυχρῶν αἴσθησιν, ἀλλ' ὅπου τὸ θερμὸν ἐπιλείπει νοεῖσθαι τὸ ψυχρόν, εἴπερ ἦν θερμοῦ στέρησις· εἰ δ', ὥσπερ τὸ θερμὸν ἀλέᾳ καὶ διακρίσει τῆς σαρκός, οὕτω συγκρίσει καὶ πυκνώσει τὸ ψυχρὸν αἰσθητόν ἐστι, δῆλον ὅτι καὶ ψυχρότητος ἰδία τις ἔστιν ἀρχὴ καὶ πηγὴ καθάπερ θερμότητος.

5. Ἔτι τοίνυν ἕν τι καὶ ἁπλοῦν ἡ περὶ ἕκαστον εἶδος στέρησις, αἱ δ' οὐσίαι πλείονας διαφορὰς καὶ δυνάμεις ἔχουσι· μονοειδὲς γὰρ ἡ σιωπὴ ποικίλον δ' ἡ φωνή, νῦν μὲν ἐνοχλοῦσα νῦν δὲ τέρπουσα
C τὴν αἴσθησιν. ἔχει δὲ τοιαύτας καὶ τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα διαφοράς, ἐν αἷς ἄλλοτ' ἄλλως τὸν προστυγχάνοντα διατίθησι· τὸ δ' ἀναφὲς καὶ ἄχρω-

10 κἂν] ἐὰν Emperius 11 ἀόπλων *: ἀνόπλων 12 W: ἀπόφασις 25 ἐν αἷς] ἐν αἷς καὶ οἷς Palatinus

στον καὶ ὅλως ἄποιον οὐκ ἔχει διαφοράν, ἀλλ' ὅμοιόν ἐστιν.

6. Ἆρ' οὖν ἔοικε τοῖς στερητικοῖς τούτοις τὸ ψυχρόν, ὥστε μὴ ποιεῖν ἐν τοῖς πάθεσι διαφοράν, ἢ τοὐναντίον ἡδοναί τε μεγάλαι καὶ ὠφέλιμοι τοῖς σώμασιν ἀπὸ ψυχρῶν ὑπάρχουσι καὶ βλάβαι πάλιν νεανικαὶ καὶ πόνοι καὶ βαρύτητες, ὑφ' ὧν οὐκ ἀεὶ φεύγει καὶ ἀπολείπει τὸ θερμὸν ἀλλὰ πολλάκις ἐγκαταλαμβανόμενον ἀνθίσταται καὶ μάχεται, τῇ μάχῃ δ' αὐτῶν ὄνομα φρίκη καὶ τρόμος, ἡττωμένῳ δὲ τῷ θερμῷ τὸ πήγνυσθαι καὶ ναρκᾶν ἐπιγίγνεται, κρατοῦν δὲ τοῦ ψυχροῦ διάχυσιν παρέχει καὶ ἀλέαν D τῷ σώματι μεθ' ἡδονῆς, ὅπερ Ὅμηρος 'ἰαίνεσθαι' κέκληκεν; ἀλλὰ ταῦτά γε παντὶ δῆλα· καὶ τούτοις οὐχ ἥκιστα τοῖς πάθεσιν ἐνδείκνυται τὸ ψυχρόν, ὅτι πρὸς τὸ θερμὸν ὡς οὐσία πρὸς οὐσίαν ἢ πάθος πρὸς πάθος οὐχ ὡς ἀπόφασις ἀντίκειται καὶ στέρησις, οὐδὲ φθορά τίς ἐστι τοῦ θερμοῦ καὶ ἀναίρεσις ἀλλὰ φθαρτικὴ φύσις καὶ δύναμις. ἢ καὶ τὸν χειμῶνα τῶν ὡρῶν καὶ τὰ βόρεια τῶν πνευμάτων ἐξέλωμεν, ὡς στερήσεις ὄντα τῶν θερμῶν καὶ νοτίων ἰδίαν δ' ἀρχὴν οὐκ ἔχοντα. E

7. Καὶ μὴν τεττάρων γε τῶν πρώτων ὄντων ἐν τῷ παντὶ σωμάτων, ἃ διὰ πλῆθος καὶ ἁπλότητα καὶ δύναμιν οἱ πλεῖστοι στοιχεῖα τῶν ἄλλων ὑποτίθενται καὶ ἀρχάς, πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ γῆς, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ ποιότητας εἶναι τὰς πρώτας καὶ

16 ἢ] καὶ idem 19 ἀλλὰ φθαρτικὴ] ἀλλ' ὑπαρκτικὴ Madvigius

ἁπλᾶς τοσαύτας. τίνες οὖν εἰσιν αὗται πλὴν θερμότης καὶ ψυχρότης καὶ ξηρότης καὶ ὑγρότης, αἷς τὰ στοιχεῖα πάσχειν ἅπαντα καὶ ποιεῖν πέφυκεν; ὡς δὲ τῶν ἐν γραμματικῇ στοιχείων βραχύτητές εἰσι καὶ μακρότητες, τῶν δ' ἐν μουσικῇ βαρύτη-
F τες καὶ ὀξύτητες, οὐ θάτερα τῶν ἑτέρων στέρησις, οὕτως ἐν τοῖς φυσικοῖς σώμασιν ἀντιστοιχίαν ὑποληπτέον ὑγρῶν πρὸς ξηρὰ καὶ ψυχρῶν πρὸς θερμά, τὸ κατὰ λόγον ἅμα καὶ τὰ φαινόμενα διαφυλάττοντας· ἢ, καθάπερ Ἀναξιμένης ὁ παλαιὸς ᾤετο, μήτε τὸ ψυχρὸν ἐν οὐσίᾳ μήτε τὸ θερμὸν ἀπολείπωμεν, ἀλλὰ πάθη κοινὰ τῆς ὕλης ἐπιγιγνόμενα ταῖς μεταβολαῖς· τὸ γὰρ συστελλόμενον αὐτῆς καὶ πυκνούμενον ψυχρὸν εἶναί φησι· τὸ δ' ἀραιὸν καὶ τὸ χαλαρόν, οὕτω πως ὀνομάσας καὶ τῷ ῥήματι, θερμόν. ὅθεν οὐκ ἀπεικότως λέγεσθαι τὸ καὶ θερμὰ τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ στόματος καὶ ψυχρὰ μεθιέναι·
948 ψύχεται γὰρ ἡ πνοὴ πιεσθεῖσα καὶ πυκνωθεῖσα τοῖς χείλεσιν, ἀνειμένου δὲ τοῦ στόματος ἐκπίπτουσα γίγνεται θερμὸν ὑπὸ μανότητος. τοῦτο μὲν οὖν ἀγνόημα ποιεῖται τἀνδρὸς ὁ Ἀριστοτέλης· ἀνειμένου γὰρ τοῦ στόματος ἐκπνεῖσθαι τὸ θερμὸν ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, ὅταν δὲ συστρέψαντες τὰ χείλη φυσήσωμεν, οὐ τὸν ἐξ ἡμῶν ἀλλὰ τὸν ἀέρα τὸν πρὸ τοῦ στόματος ὠθεῖσθαι ψυχρὸν ὄντα καὶ προσεμπίπτειν.

8. *Εἰ δ'* ἀπολειπτέον οὐσίαν ψυχροῦ καὶ θερμοῦ,

10 Ἀναξιμένης] Mullach. 1 p. 242, 11 20 θερμὴ M, quod tamen evitavit Plutarchus propter hiatum 21 *: τοῦ ἀνδρὸς ib. Ἀριστοτέλης] p. 964, 10[a]

προάγωμεν ἐπὶ τὸ ἑξῆς τὸν λόγον, ἥτις ἐστὶν οὐσία καὶ ἀρχὴ καὶ φύσις ψυχρότητος, ζητοῦντες· οἱ μὲν B οὖν, τῶν σκαληνῶν καὶ τριγωνοειδῶν σχηματισμῶν ἐν τοῖς σώμασι κειμένων, τὸ ῥιγοῦν καὶ τρέμειν καὶ φρίττειν καὶ ὅσα συγγενῆ τοῖς πάθεσι τούτοις ὑπὸ τραχύτητος ἐγγίγνεσθαι λέγοντες, εἰ καὶ τοῖς κατὰ μέρος διαμαρτάνουσι, τὴν γοῦν ἀρχὴν ὅθεν δεῖ λαμβάνουσι· δεῖ γὰρ ὥσπερ ἀφ' ἑστίας τῆς τῶν ὅλων οὐσίας ἄρχεσθαι τὴν ζήτησιν. ᾧ καὶ μάλιστα δόξειεν ἂν ἰατροῦ καὶ γεωργοῦ καὶ αὐλητοῦ διαφέρειν ὁ φιλόσοφος. ἐκείνοις μὲν γὰρ ἐξαρκεῖ τὰ ἔσχατα τῶν αἰτίων θεωρῆσαι· τὸ γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ πάθους αἴτιον ἂν συνοφθῇ, πυρετοῦ μὲν ἔντασις ἢ παρέμπτωσις ἐρυσίβης δ' ἥλιοι πυριφλεγεῖς ἐπ' C ὄμβρῳ βαρύτητος δὲ κλίσις αὐλῶν καὶ συναγωγὴ πρὸς ἀλλήλους, ἱκανόν ἐστι τῷ τεχνίτῃ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον. τῷ δὲ φυσικῷ θεωρίας ἕνεκα μετιόντι τἀληθὲς ἡ τῶν ἐσχάτων γνῶσις οὐ τέλος ἐστὶν ἀλλ' ἀρχὴ τῆς ἐπὶ τὰ πρῶτα καὶ ἀνωτάτω πορείας. διὸ καὶ Πλάτων ὀρθῶς καὶ Δημόκριτος αἰτίαν θερμότητος καὶ βαρύτητος ζητοῦντες οὐ κατέπαυσαν ἐν γῇ καὶ πυρὶ τὸν λόγον ἀλλ' ἐπὶ τὰς νοητὰς ἀναφέροντες ἀρχὰς τὰ αἰσθητὰ μέχρι τῶν ἐλαχίστων ὥσπερ σπερμάτων προῆλθον.

9. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσθητὰ ταυτὶ προανακινῆσαι βέλτιόν ἐστιν, ἐν οἷς Ἐμπεδοκλῆς τε καὶ

6 καὶ] κἂν? 7 γοῦν] om. mei. Malim τὴν ἀρχὴν ὅμως ὅθεν 13 ἔνστασις Emperius 20 Δημόκριτος] Ξενοκράτης W

D Στράτων καὶ οἱ Στωικοὶ τὰς οὐσίας τίθενται τῶν δυνάμεων, οἱ μὲν Στωικοὶ τῷ ἀέρι τὸ πρώτως ψυχρὸν ἀποδιδόντες, Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ Στράτων τῷ ὕδατι· τὴν δὲ γῆν ἴσως ἂν ἕτερος φανείη ψυχρότητος αἰτίαν ὑποτιθέμενος. πρότερον δὲ τὰ ἐκείνων σκοπῶμεν. ἐπεὶ τὸ πῦρ θερμὸν ἅμα καὶ λαμπρόν ἐστι, δεῖ τὴν ἀντικειμένην τῷ πυρὶ φύσιν ψυχράν τ' εἶναι καὶ σκοτεινήν· ἀντίκειται γὰρ ὡς τῷ λαμπρῷ τὸ ζοφερὸν οὕτω τῷ θερμῷ τὸ ψυχρόν· ἔστι γὰρ ὡς ὄψεως τὸ σκοτεινὸν οὕτω τὸ ψυχρὸν ἁφῆς συγχυτικόν, ἡ δὲ θερμότης διαχεῖ τὴν αἴσθησιν τοῦ ἁπτομένου καθάπερ ἡ λαμπρότης τοῦ ὁρῶντος. τὸ E ἄρα πρώτως σκοτεινὸν ἐν τῇ φύσει πρώτως καὶ ψυχρόν ἐστιν. ὅτι δ' ἀὴρ τὸ πρώτως σκοτεινόν ἐστιν, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς λέληθεν· ἀέρα γὰρ τὸ σκότος καλοῦσιν·

'ἀὴρ γὰρ παρὰ νηυσὶ βαθεῖ' ἦν οὐδὲ σελήνη
οὐρανόθεν προὔφαινε·'

καὶ πάλιν

'ἠέρα ἑσσάμενοι πᾶσαν φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν'

καὶ πάλιν

'αὐτίκα δ' ἠέρα μὲν σκέδασεν καὶ ἀπῶσεν ὀμίχλην,
ἠέλιος δ' ἐπέλαμψε· μάχη δ' ἐπὶ πᾶσα φαάνθη.'

17 Hom. ι 143 ib. βαθεῖ' idem: βαθείαις aut βαθὺς 18 οὐρανόθι idem 20 Hesiodus O D 255 20 πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν idem 22 Hom. P 649 23 ἐπὶ πᾶσα idem: ἐπιπᾶσα

καὶ γὰρ ‘κνέφας’ τὸν ἀφώτιστον ἀέρα καλοῦσι, κενόν, ὡς ἔοικε, φάους ὄντα· καί ‘νέφος’ ὁ συμπεσὼν καὶ πυκνωθεὶς ἀὴρ ἀποφάσει φωτὸς κέκληται· καλεῖται F δὲ καὶ ἀχλὺς καὶ ὁμίχλη καὶ ὅσα τοῦ φωτὸς οὐ παρέχει τῇ αἰσθήσει δίοψιν ἀέρος εἰσὶ διαφοραί· καὶ τὸ ἀειδὲς αὐτοῦ καὶ ἄχρωστον Ἅιδης καὶ Ἀχέρων ἐπίκλησιν ἔσχεν. ὥσπερ οὖν αὐγῆς ἐπιλιπούσης σκοτεινὸς ἀήρ, οὕτω θερμοῦ μεταστάντος τὸ ἀπολειπόμενον ἀὴρ ψυχρὸς ἄλλο δ᾽ οὐδέν ἐστι· διὸ καὶ Τάρταρος οὗτος ὑπὸ ψυχρότητος κέκληται· δηλοῖ δὲ καὶ Ἡσίοδος εἰπών

‘Τάρταρά τ᾽ ἠερόεντα’·

καὶ τὸ ῥιγοῦντα πάλλεσθαι καὶ τρέμειν ‘ταρταρίζειν’. ταῦτα μὲν οὖν τοιοῦτον ἔχει λόγον.

10. Ἐπεὶ δ᾽ ἡ φθορὰ μεταβολή τίς ἐστι τῶν φθειρομένων εἰς τοὐναντίον ἑκάστῳ, σκοπῶμεν εἰ 949 καλῶς εἴρηται τό ‘πυρὸς θάνατος ἀέρος γένεσις’. θνήσκει γὰρ καὶ πῦρ ὥσπερ ζῷον, ἢ βίᾳ σβεννύμενον ἢ δι᾽ αὑτοῦ μαραινόμενον. ἡ μὲν οὖν σβέσις ἐμφανεστέραν ποιεῖ τὴν εἰς ἀέρα μεταβολὴν αὐτοῦ· καὶ γὰρ ὁ καπνὸς ἀέρος ἐστὶν εἶδος καὶ ἡ κατὰ Πίνδαρον ‘ἀέρα κνισᾶντι λακτίζοισα καπνῷ’ λιγνὺς καὶ ἀναθυμίασις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φθινούσης ἀτροφίᾳ φλογὸς ἰδεῖν ἔστιν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν λύχνων, τὸ ἄκρον εἰς ἀέρα καὶ γνοφώδη καὶ ζοφερὸν ἀπο-

3 καλεῖται] κνηκὶς M coll. p. 951 b   10 οὕτως Emperius   12 Hesiodus Theog. 119: τάρταρόν τ᾽   17 πυρὸς κε[...] Bywater. p. 11   22 αἰθέρα Pindarus Isthm. 4, 112   ib. idem: κνίσ᾽ ἀντιλακτίζουσα   25 Basileensis: ἀποχεομένων

χεόμενον. ἱκανῶς δ' καὶ ὁ τῶν μετὰ λουτρὸν ἢ πυρίαν περιχεομένων ψυχρὸν ἀνιὼν ἀτμὸς ἐνδείκνυται τὴν εἰς ἀέρα τοῦ θερμοῦ φθειρομένου μεταβολήν,
B ὡς φύσει πρὸς τὸ πῦρ ἀντικείμενον· ᾧ τὸ πρώτως τὸν ἀέρα σκοτεινὸν εἶναι καὶ ψυχρὸν ἠκολούθει.

11. Καὶ μὴν ἁπάντων γε τῶν γιγνομένων ὑπὸ ψυχρότητος ἐν τοῖς σώμασι σφοδρότατον καὶ βιαιότατον ἡ πῆξις οὖσα πάθος μέν ἐστιν ὕδατος ἔργον δ' ἀέρος· αὐτὸ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὸ τὸ ὕδωρ εὐδιάχυτον καὶ ἀπαγὲς καὶ ἀσύστατόν ἐστιν, ἐντείνεται δὲ καὶ συνάγεται τῷ ἀέρι σφιγγόμενον ὑπὸ ψυχρότητος· διὸ καὶ λέλεκται

'εἰ δὲ νότος βορέην προκαλέσσεται, αὐτίκα νίψει.'

τοῦ γὰρ νότου καθάπερ ὕλην τὴν ὑγρότητα παρα-
C σκευάσαντος, ὁ βόρειος ἀὴρ ὑπολαβὼν ἔπηξε. καὶ δῆλόν ἐστι μάλιστα περὶ τὰς χιόνας· ἀέρα γὰρ μεθεῖσαι καὶ προαναπνεύσασαι λεπτὸν καὶ ψυχρὸν οὕτω ῥέουσιν· Ἀριστοτέλης δὲ καὶ τὰς ἀκόνας τοῦ μολίβδου τήκεσθαί φησι καὶ ῥεῖν ὑπὸ κρύους καὶ χειμῶνος, ὕδατος μόνου πλησιάζοντος αὐταῖς· ὁ δ' ἀήρ, ὡς ἔοικε, συνελαύνων τὰ σώματα τῇ ψυχρότητι καταθραύει καὶ ῥήγνυσιν.

12. Ἔτι τοίνυν τὰ μὲν ἀποσπασθέντα τῆς πηγῆς ὕδατα μᾶλλον πήγνυται· μᾶλλον γὰρ ὁ ἀὴρ ἐπικρατεῖ τοῦ ἐλάττονος. ἂν δέ τις ψυχρὸν ἐκ φρέατος ὕδωρ λαβὼν ἐν ἀγγείῳ καὶ καθεὶς αὖθις εἰς τὸ

13 Callim. Fragm. 787 ed. Schneider. 18 Ἀριστοτέλης] Rose fragm. 212

φρέαρ ὥστε μὴ ψαύειν τοῦ ὕδατος τὸ ἀγγεῖον ἀλλ' ἐν τῷ ἀέρι κρέμασθαι, περιμείνῃ χρόνον οὐ πολύν, ἔσται ψυχρότερον τὸ ὕδωρ· ᾧ μάλιστα δη- D λοῦται τὸ μὴ τοῦ ὕδατος εἶναι τὴν πρώτην αἰτίαν τῆς ψυχρότητος ἀλλὰ τοῦ ἀέρος. τῶν γε μὴν μεγάλων ποταμῶν οὐδεὶς πήγνυται διὰ βάθους· οὐ γὰρ καθίησιν εἰς ὅλον ὁ ἀήρ, ἀλλ' ὅσα τῇ ψυχρότητι περιλαμβάνει ψαύων καὶ πλησιάζων, ταῦθ' ἵστησιν· ὅθεν οἱ βάρβαροι διαβαίνουσι πεζῇ, προβαλόντες ἀλώπεκας· ἂν γὰρ μὴ πολὺς ἀλλ' ἐπιπόλαιος ὁ πάγος ᾖ, αἰσθανόμεναι τῷ ψόφῳ τοῦ ὑπορρέοντος ὕδατος ἀναστρέφουσιν. ἔνιοι δὲ καὶ θηρεύουσιν ἰχθῦς, ὕδατι θερμῷ τοῦ πάγου παραλύοντες καὶ χαλῶντες τό γε τὴν ὁρμιὰν δεξόμενον. οὕτως οὐδὲν E ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τὸ ἐν βάθει πέπονθε. καίτοι τῶν ἄνω τοσαύτη γίγνεται μεταβολὴ διὰ τὴν πῆξιν, ὥστε συντρίβειν τὰ πλοῖα τὸ ὕδωρ ἀποβιαζόμενον εἰς ἑαυτὸ καὶ συνθλιβόμενον, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ νῦν μετὰ τοῦ Καίσαρος ἐπὶ τοῦ Ἴστρου διαχειμάσαντες. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ ἡμᾶς συμβαῖνον ἱκανὴν μαρτυρίαν δίδωσι· μετὰ γὰρ τὰ λουτρὰ καὶ τὰς ἐξιδρώσεις περιψυχόμεθα μᾶλλον, τοῖς σώμασιν ἀνειμένοις καὶ διακεχυμένοις πολλὴν ψυχρότητα μετὰ τοῦ ἀέρος καταδεχόμενοι. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ τὸ ὕδωρ πάσχει· ψύχεται γάρ, ἂν προθερμανθῇ, μᾶλλον, εὐπαθέστερον τῷ ἀέρι γενόμενον· ὁπότε τὰ ζέοντα

14 τό γε — δεξόμενον W: τότε — δεξαμένων 26 malim γιγνόμενον ib. ὁπότε] οἵ τε W. Malim ὁπόθ' οἱ aut ὅπου οἱ

F τῶν ὑδάτων ἀναρύτοντες καὶ μετεωρίζοντες οὐδὲν ἄλλο δήπου ποιοῦσιν ἢ πρὸς ἀέρα πολὺν ἀνακεραννύουσιν. ὁ μὲν οὖν τῷ ἀέρι τὴν πρώτην ἀποδιδοὺς τῆς ψυχρότητος δύναμιν, ὦ Φαβωρῖνε, λόγος ἐν τοιαύταις ἐστὶ πιθανότησιν.

13. Ὁ δὲ τῷ ὕδατι λαμβάνει μὲν καὶ αὐτὸς ἀρχὰς ὁμοίως, οὕτω πως τοῦ Ἐμπεδοκλέους λέγοντος

'ἠέλιον μὲν λαμπρὸν ὅρα καὶ θερμὸν ἁπάντῃ,
ὄμβρον δ' ἐν πᾶσι δνοφόεντά τε ῥιγαλέον τε'·

τῷ γὰρ θερμῷ τὸ ψυχρὸν ὡς τῷ λαμπρῷ τὸ μέλαν ἀντιτάξας συλλογίσασθαι δέδωκεν, ὅτι τῆς αὐτῆς οὐσίας ἐστὶ τὸ μέλαν καὶ τὸ ψυχρόν, ὡς τῆς αὐτῆς
950 τὸ λαμπρὸν καὶ τὸ θερμόν. ὅτι δ' οὐ τοῦ ἀέρος τὸ μέλαν ἀλλὰ τοῦ ὕδατός ἐστιν, ἡ αἴσθησις ἐπιμαρτυρεῖ, τῷ μὲν ἀέρι μηδενὸς ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν μελαινομένου τῷ δ' ὕδατι πάντων. ἂν γὰρ τὸ λευκότατον ἐμβάλῃς ἔριον εἰς ὕδωρ ἢ ἱμάτιον, ἀναφαίνεται μέλαν καὶ διαμένει, μέχρι ἂν ὑπὸ θερμότητος ἐξικμασθῇ τὸ ὑγρὸν ἢ τισι στρέβλαις καὶ βάρεσιν ἐκπιεσθῇ· τῆς τε γῆς ὕδατι ῥαινομένης, διαμελαίνουσιν οἱ καταλαμβανόμενοι ταῖς σταγόσι τόποι, τῶν ἄλλων ὁμοίων μενόντων. αὐτοῦ μὲν οὖν τοῦ ὕδατος σκοτεινότατον ὑπὸ πλήθους φαίνεται τὸ
B βαθύτατον, οἷς δ' ἀὴρ πλησιάζει, ταῦτα περιλάμπεται καὶ διαγελᾷ. τῶν δ' ἄλλων ὑγρῶν διαφανὲς μάλιστα τοὔλαιόν ἐστι, πλείστῳ χρώμενον ἀέρι·

1 Turnebi Exemplum: ἀνορύττοντες   7 Ἐμπεδοκλέους] Mullach. 1 vs. 122. 124   8 ὁρᾶν idem

τούτου δὲ τεκμήριον ἡ κουφότης, δι' ἣν ἐπιπολάζει πᾶσιν ὑπὸ τοῦ ἀέρος ἄνω φερόμενον. ποιεῖ δὲ καὶ τὴν γαλήνην ἐν τῇ θαλάττῃ τοῖς κύμασιν ἐπιρραινόμενον, οὐ διὰ τὴν λειότητα τῶν ἀνέμων ἀπολισθανόντων, ὡς Ἀριστοτέλης ἔλεγεν· ἀλλὰ παντὶ μὲν ὑγρῷ τὸ κῦμα διαχεῖται πληττόμενον, ἰδίως δὲ τοὔλαιον αὐγὴν καὶ καταφάνειαν ἐν βυθῷ παρέχει, διαστελλομένων τῷ ἀέρι τῶν ὑγρῶν· οὐ γὰρ μόνον ἐπιπολῆς τοῖς διανυκτερεύουσιν ἀλλὰ καὶ κάτω τοῖς σπογγοθήραις διαφυσώμενον ἐκ τοῦ στόματος ἐν τῇ C θαλάττῃ φέγγος ἐνδίδωσιν. οὐ μᾶλλον οὖν τῷ ἀέρι τοῦ μέλανος ἢ τῷ ὕδατι μέτεστιν, ἧττον δὲ τοῦ ψυχροῦ. τὸ γοῦν ἔλαιον, ἀέρος πλείστου τῶν ὑγρῶν μετέχον, ἥκιστα ψυχρόν ἐστι καὶ πήγνυται μαλακῶς· ὁ γὰρ ἀὴρ ἐγκεκραμένος οὐκ ἐᾷ σκληρὰν γενέσθαι τὴν πῆξιν· βελόνας δὲ καὶ πόρπας σιδηρᾶς καὶ τὰ λεπτὰ τῶν ἔργων οὐχ ὕδατι βάπτουσιν ἀλλ' ἐλαίῳ, τὴν ἄγαν ψυχρότητα φοβούμενοι τοῦ ὕδατος ὡς διαστρέφουσαν. ἀπὸ τούτων γὰρ δικαιότερόν ἐστιν ἐξετάζεσθαι τὸν λόγον οὐκ ἀπὸ τῶν χρωμάτων· ἐπεὶ καὶ χιὼν καὶ χάλαζα καὶ κρύσταλλος ἅμα λαμπρότατα γίγνεται καὶ ψυχρότατα· καὶ πάλιν πίττα θερμότερόν ἐστι μέλιτος καὶ σκοτω- D δέστερον.

14. Ὅμως δὲ θαυμάζω τῶν ἀξιούντων τὸν ἀέρα ψυχρὸν εἶναι διὰ τὸ καὶ σκοτεινόν, εἰ μὴ συνορῶσιν

3 τὴν] del Duebnerus. Fort. τινα 5 Ἀριστοτέλης] p. 961, 23[a] sq. 17 λεπτὰ Madvigius: λοιπὰ ib. ἔργων] ἐργαλείων W

ἑτέρους ἀξιοῦντας θερμὸν εἶναι διὰ τὸ καὶ κοῦφον.
οὐ γὰρ οὕτω τῷ ψυχρῷ τὸ σκοτεινὸν ὡς τὸ βαρὺ
καὶ στάσιμον οἰκεῖόν ἐστι καὶ συγγενές· πολλὰ γὰρ
ἄμοιρα θερμότητος ὄντα μετέχει λαμπηδόνος, ἐλα-
φρὸν δὲ καὶ κοῦφον καὶ ἀνωφερὲς οὐδέν ἐστι τῶν
ψυχρῶν. ἀλλὰ καὶ τὰ νέφη, μέχρι μὲν ἀέρος οὐσίᾳ
μᾶλλον προσήκει, μετεωρίζεται· μεταβαλόντα δ' εἰς
E ὑγρὸν εὐθὺς ὀλισθάνει καὶ τὸ κοῦφον οὐχ ἧττον
ἢ τὸ θερμὸν ἀποβάλλει, ψυχρότητος ἐγγιγνομένης·
καὶ τοὐναντίον ὅταν θερμότης ἐπέλθῃ, πάλιν ἀνα-
στρέφει τὴν κίνησιν, ἅμα τῷ μεταβαλεῖν εἰς ἀέρα
τῆς οὐσίας ἄνω φερομένης. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ τῆς
φθορᾶς ἀληθές ἐστιν· οὐ γὰρ εἰς τοὐναντίον ἀλλ'
ὑπὸ τοῦ ἐναντίου φθείρεται τῶν ἀπολλυμένων
ἕκαστον, ὥσπερ τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ ὕδατος εἰς τὸν
ἀέρα. τὸ γὰρ ὕδωρ ὁ μὲν Αἰσχύλος εἰ καὶ τραγι-
κῶς ἀλλ' ἀληθῶς εἶπε

'παύσυβριν δίκην πυρός·'

Ὅμηρος δὲ τῷ ποταμῷ τὸν Ἥφαιστον καὶ τῷ Ποσει-
δῶνι τὸν Ἀπόλλωνα κατὰ τὴν μάχην φυσικῶς μᾶλ-
F λον ἢ μυθικῶς ἀντέταξεν. ὁ δ' Ἀρχίλοχος ἐπὶ τῆς
τἀναντία φρονούσης οὐ κακῶς εἶπε

'τῇ μὲν ὕδωρ ἐφόρει
δολοφρονέουσα χειρί, τἠτέρῃ δὲ πῦρ.'

ἐν δὲ Πέρσαις τῶν ἱκετευμάτων μέγιστον ἦν καὶ

18 cf. Nauck. p. 107 ib. παύσυβριν *: παῦε ὕβριν cf. φίλυβρις, ὀνησίπολις similia 19 Ὅμηρος] Hom. Φ 342. 435 23 Bergk. 2 p. 410 24 Schneidewinus: τῇ ἑτέρῃ

ἀπαραίτητον, εἰ πῦρ λαβὼν ὁ ἱκετεύων καὶ ἐν ποταμῷ βεβηκὼς ἀπειλοίη μὴ τυχὼν τὸ πῦρ εἰς τὸ ὕδωρ ἀφήσειν· ἐτύγχανε μὲν γὰρ ὧν ἐδεῖτο, τυχὼν δ' ἐκολάζετο διὰ τὴν ἀπειλὴν ὡς παρὰ νόμον καὶ κατὰ τῆς φύσεως γενομένην. καὶ τοῦτο δὴ τὸ πρόχειρον ἅπασι 'πῦρ ὕδατι μιγνύναι' τὸ παροιμιαζόμενον ἐν τοῖς ἀδυνάτοις, μαρτυρεῖν ἔοικεν ὅτι τῷ πυρὶ τὸ ὕδωρ πολέμιόν ἐστι καὶ ὑπὸ τούτου φθείρεται καὶ κολάζεται σβεννύμενον, οὐχ ὑπὸ τοῦ ἀέρος 951 τίον ὡς ὑπολαμβάνει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ δέχεται μεταβάλλοντος. εἰ γὰρ αἰτία εἰς ὃ μεταβάλλει τὸ φθειρόμενον ἐναντίον ἐστί, τί μᾶλλον τῷ ἀέρι τὸ πῦρ ἢ τὸ ὕδωρ ἐναντίον φανεῖται; μεταβάλλει γὰρ εἰς ὕδωρ συνιστάμενος· εἰς δὲ πῦρ διακρινόμενος· ὥσπερ αὖ πάλιν τὸ ὕδωρ διακρίσει μὲν εἰς ἀέρα φθείρεται συγκρίσει δ' εἰς γῆν, ὡς μὲν ἐγὼ νομίζω δι' οἰκειότητα τὴν πρὸς ἀμφότερα καὶ συγγένειαν, οὐχ ὡς ἐναντίον ἑκατέρῳ καὶ πολέμιον. ἐκεῖνοι δέ, ὁποτέρως ἂν εἴπωσι, τὸ ἐπιχείρημα διαφθείρουσι. πήγνυσθαί γε μὴν ὑπὸ τοῦ ἀέρος φάναι τὸ ὕδωρ B ἀλογώτατόν ἐστιν, αὐτὸν τὸν ἀέρα μηδαμοῦ πηγνύμενον ὁρῶντας. νέφη γὰρ καὶ ὁμίχλαι καὶ κνηκίδες οὐ πήξεις εἰσὶν ἀλλὰ συστάσεις καὶ παχύτητες ἀέρος διεροῦ καὶ ἀτμώδους· ὁ δ' ἄνικμος καὶ ξηρὸς οὐδ' ἄχρι ταύτης τὴν κατάψυξιν ἐνδέχεται τῆς μεταβολῆς.

6 om. Leutsch. ib. *παραβιαζόμενον* mei 7 *ἐν*] *ἐπὶ* Herwerdenus 10 *τίον*] Palatinus. *τεῖνον* alii. Sententia requirit *ὃς τοὐναντίον* deleto *ὡς* aut mutato in *καὶ* 11 *αἰτία*] *ἀεὶ τὸ* X. *ἀεὶ τοῦτ'* Herwerdenus. *ἅπαν*? 20 *τὸ* Benselerus

ἔστι γὰρ ἃ τῶν ὀρῶν οὐ λαμβάνει νέφος οὐδὲ δρόσον οὐδ' ὁμίχλην, εἰς καθαρὸν ἀέρα καὶ ἄμοιρον ὑγρότητος ἐξικνούμενα τοῖς ἄκροις· ᾧ μάλιστα δῆλόν ἐστιν ὡς αἱ κάτω πυκνώσεις καὶ συστάσεις τῷ ἀέρι συμμεμιγμένον ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν ἐνδιδοῦσι.

15. Τὰ δὲ κάτω τῶν μεγάλων ποταμῶν οὐ πήγνυται κατὰ λόγον. τὰ γὰρ ἄνω παγέντα τὴν ἀναθυμίασιν οὐ διίησιν, ἀλλ' ἐγκαθειργνυμένη καὶ
C ἀποστρεφομένη θερμότητα παρέχει τοῖς διὰ βάθους ὑγροῖς· ἀπόδειξις δὲ τούτου τὸ λυομένου τοῦ πάγου πάλιν ἀτμὸν πολὺν ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι. διὸ καὶ τὰ τῶν ζῴων σώματα χειμῶνός ἐστι θερμότερα τῷ συνέχειν τὸ θερμὸν ἐν ἑαυτοῖς ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ψυχρότητος εἴσω συνελαυνόμενον. αἱ δ' ἀναρύσεις καὶ μετεωρίσεις οὐ μόνον τὸ θερμὸν ἐξαιροῦσι τῶν ὑδάτων ἀλλὰ καὶ τὸ ψυχρόν· ὅθεν ἥκιστα τὰς χιόνας καὶ τὸ συνθλιβόμενον ὑγρὸν ἀπ' αὐτῶν οἱ σφόδρα ψυχροῦ δεόμενοι κινοῦσιν· ἐκστατικὸν γὰρ ἀμφοῖν ἡ κίνησις. ὅτι δ' οὐκ ἀέρος ἐστὶν ἀλλ' ὕδατος ἡ τοιαύτη δύναμις, οὕτως ἄν τις ἐξ ὑπαρχῆς ἐπέλθοι. πρῶτον μὲν οὐκ εἰκός ἐστιν ἀέρα, τῷ
D αἰθέρι γειτνιῶντα καὶ ψαύοντα τῆς περιφορᾶς καὶ ψαυόμενον οὐσίας πυρώδους, τὴν ἐναντίαν ἔχειν δύναμιν· οὔτε γὰρ ἄλλως δυνατὸν ἁπτόμενα καὶ συνεχῆ τοῖς πέρασιν ὄντα δύο σώματα μὴ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων, εἰ δὲ πάσχειν, μὴ ἀναπίμπλασθαι τῆς τοῦ κρείττονος δυνάμεως τὸ ἧττον· οὔτε τὴν φύσιν

17 τὸ συλλειβόμενον W 21 τὸν ἀέρα? 23 οὐσίας X: οὔσης. Sed malim ὑπ' οὐσίας

ἔχει λόγον ἐφεξῆς τῷ φθείροντι τάξαι τὸ φθειρόμενον, ὥσπερ οὐ κοινωνίας οὖσαν οὐδ' ἁρμονίας ἀλλὰ πολέμου καὶ μάχης δημιουργόν. χρῆται μὲν γὰρ ἐναντίοις εἰς τὰ ὅλα πράγμασι· χρῆται δ' οὐκ ἀκράτοις οὐδ' ἀντιτύποις, ἀλλ' ἐναλλάξ τινα θέσιν καὶ τάξιν οὐκ ἀναιρετικὴν ἀλλὰ κοινωνικὴν δι' ἑτέρων καὶ συνεργὸν ἐν μέσῳ παρεμπλεκομένην ἔχουσι· καὶ ταύτην εἴληφεν ὁ ἀήρ, ὑποκεχυμένος τῷ πυρὶ πρὸ τοῦ ὕδατος καὶ διαδιδοὺς ἐπ' ἀμφότερα καὶ συνάγων, οὔτε θερμὸς ὢν αὐτὸς οὔτε E ψυχρὸς ἀλλὰ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ μετακέρασμα καὶ κοινώνημα, μιγνυμένων ἐν αὐτῷ μῖξιν ἀβλαβῆ καὶ μαλακῶς ἀνιεῖσαν καὶ δεχομένην τὰς ἐναντίας ἀκρότητας.

16. Ἔπειτα πανταχοῦ μέν ἐστιν ἀὴρ ἴσος, οὐ πανταχοῦ δὲ χειμὼν ὅμοιος οὐδὲ ψῦχος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ μέρη ψυχρὰ καὶ κάθυγρα, ταῦτα δὲ ξηρὰ καὶ θερμὰ τῆς οἰκουμένης οὐ κατὰ τύχην, ἀλλὰ τῷ μίαν οὐσίαν ψυχρότητος καὶ ὑγρότητος εἶναι. Λιβύης μὲν γὰρ ἔνθερμος ἡ πολλὴ καὶ ἄνυ- F δρος, Σκυθίαν δὲ καὶ Θρᾴκην καὶ Πόντον οἱ πεπλανημένοι λίμνας τε μεγάλας ἔχειν καὶ ποταμοῖς διαρρεῖσθαι βαθέσι καὶ πολλοῖς ἱστοροῦσιν· αὐτῶν τε τῶν ἐν μέσῳ τόπων τὰ παράλιμνα καὶ ἑλώδη ψῦχος ἔχει μάλιστα διὰ τὰς ἀπὸ τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιάσεις· Ποσειδώνιος δὲ τῆς ψυχρότητος αἰτίαν εἰπὼν τὸ πρόσφατον εἶναι τὸν ἕλειον ἀέρα καὶ νοτερὸν οὐκ

13 Turnebus: ἐνιεῖσαν 16 ψῦχος *: ψύχος aut ψυχρός 19 ὑγρότητος] add. ὡς ξηρότητος καὶ θερμότητος W

ἔλυσε τὸ πιθανόν, ἀλλὰ πιθανώτερον ἐποίησεν· οὐ γὰρ ἂν ἐφαίνετο τοῦ ἀέρος ὁ πρόσφατος ἀεὶ ψυχρότερος, εἰ μὴ τὸ ψυχρὸν ἐν τοῖς ὑγροῖς τὴν γένεσιν εἶχε. βέλτιον οὖν Ὅμηρος εἰπών

952 'αὔρη δ' ἐκ ποταμοῦ ψυχρὴ πνέει ἠῶθι πρό',

τὴν πηγὴν τῆς ψυχρότητος ἔδειξεν. ἔτι τοίνυν ἡ μὲν αἴσθησις πολλάκις ἡμᾶς ἐξαπατᾷ, ὅταν ἱματίων ἢ ἐρίων ψυχρῶν θιγγάνωμεν, οἰομένους ὑγρῶν θιγγάνειν διὰ τὸ κοινὴν ἀμφοτέροις οὐσίαν ὑπάρχειν καὶ τὰς φύσεις σύνεγγυς εἶναι καὶ οἰκείας. ἐν δὲ τοῖς δυσχειμέροις κλίμασι πολλὰ ῥηγνύει τὸ ψῦχος ἀγγεῖα καὶ χαλκᾶ καὶ κεραμεᾶ· κενὸν δ' οὐδὲν ἀλλὰ πάντα πλήρη, βιαζομένου τῇ ψυχρότητι τοῦ ὕδατος. καίτοι φησὶ Θεόφραστος τὸν ἀέρα ῥηγνύειν τὰ ἀγγεῖα τῷ ὑγρῷ καθάπερ ἥλῳ χρώμενον· ὅρα δὲ μὴ τοῦτο
B κομψῶς μᾶλλον ἢ ἀληθῶς εἰρημένον ἐστίν· ἔδει γὰρ τὰ πίττης γέμοντα μᾶλλον ῥήγνυσθαι ὑπὸ τοῦ ἀέρος καὶ τὰ γάλακτος. ἀλλ' ἔοικε τὸ ὕδωρ ἐξ ἑαυτοῦ ψυχρὸν εἶναι καὶ πρώτως· ἀντίκειται γὰρ τῇ ψυχρότητι πρὸς τὴν θερμότητα τοῦ πυρός, ὥσπερ τῇ ὑγρότητι πρὸς τὴν ξηρότητα καὶ τῇ βαρύτητι πρὸς τὴν κουφότητα. καὶ ὅλως τὸ μὲν πῦρ διαστατικόν ἐστι καὶ διαιρετικόν, τὸ δ' ὕδωρ κολλητικὸν καὶ σχετικόν, τῇ ὑγρότητι συνέχον καὶ πῆττον· ᾗ καὶ παρέσχεν Ἐμπεδοκλῆς ὑπόνοιαν, ὡς τὸ μὲν πῦρ

5 Hom. ε 469 ib. πνέει] om. codd. 6 ἔδειξεν] ἠνίξατο W, facilius erat ἐδίδαξεν, sed non opus 15 ἥλῳ Turnebus: ἡλίῳ 17 ὑπὸ τοῦ ἀέρος ῥήγνυσθαι? 25 Ἐμπεδοκλῆς] Mullach. 1 vs. 80. 276.

'νεῖκος οὐλόμενον' 'σχεδύνην' δὲ 'φιλότητα' τὸ ὑγρὸν ἑκάστοτε προσαγορεύων· ἐπεὶ τροφὴ μὲν πυρὸς τὸ μεταβάλλον εἰς πῦρ, μεταβάλλει δὲ τὸ συγγενὲς καὶ οἰκεῖον, τὸ δ' ἐναντίον δυσμετάβλητον, ὡς τὸ ὕδωρ· καὶ αὐτὸ μὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἄκαυστόν ἐστιν, ὕλην δὲ καὶ πόαν νοτερὰν καὶ ξύλα βεβρεγμένα δυσκαῆ παρέχει, καὶ φλόγα ζοφερὰν καὶ ἀμβλεῖαν ὑπὸ χλωρότητος ἀναδίδωσι τῷ ψυχρῷ μαχόμενον πρὸς τὸ θερμὸν ὡς φύσει πολέμιον. C

17. Σκόπει δὲ καὶ ταῦτα παραβάλλων ἐκείνοις. ἐπεὶ δὲ καὶ Χρύσιππος οἰόμενος τὸν ἀέρα πρώτως ψυχρὸν εἶναι, διότι καὶ σκοτεινόν, ἐμνήσθη μόνον τῶν πλέον ἀφεστάναι τὸ ὕδωρ τοῦ αἰθέρος ἢ τὸν ἀέρα λεγόντων, καὶ πρὸς αὐτούς τι βουλόμενος εἰπεῖν 'οὕτω μὲν ἄν' ἔφη 'καὶ τὴν γῆν ψυχρὰν εἶναι πρώτως λέγοιμεν, ὅτι τοῦ αἰθέρος ἀφέστηκε πλεῖστον,' ὡς ἀδόκιμόν τινα παντελῶς τοῦτον καὶ D ἄτοπον ἀπορρίψας τὸν λόγον· ἐγώ μοι δοκῶ μηδὲ τὴν γῆν ἄμοιρον εἰκότων καὶ πιθανῶν ἀποφαίνειν, ποιησάμενος ἀρχὴν ᾧ μάλιστα Χρύσιππος ὑπὲρ τοῦ ἀέρος κέχρηται. τί δὲ τοῦτ' ἐστί; τὸ σκοτεινὸν ὄντα πρώτως εἶναι καὶ ψυχρὸν πρώτως. εἰ γὰρ δύο λαβὼν οὗτος ἀντιθέσεις δυνάμεων οἴεται τῇ ἑτέρᾳ καὶ τὴν ἑτέραν ἐξ ἀνάγκης ἕπεσθαι, μυρίαι δήπουθέν εἰσιν ἀντιτάξεις καὶ ἀντιπάθειαι πρὸς τὸν αἰθέρα τῆς γῆς, αἷς καὶ ταύτην ἄν τις ἀκολουθεῖν ἀξιώσειεν. οὐ γὰρ ὡς βαρεῖα πρὸς κοῦφον καὶ καταρρεπὴς πρὸς

1 σχεδύνην] σφεδανὴν X 22 εἶναι καὶ ψυχρὸν πρώτως add. Patzigius 25 αἰθέρα Leonicus: ἀέρα

E ἀνωφερὲς ἀντίκειται μόνον, οὐδ' ὡς πυκνὴ πρὸς ἀραιὸν οὐδ' ὡς βραδεῖα καὶ στάσιμος πρὸς ὀξύρροπον καὶ κινητικόν, ἀλλ' ὡς βαρυτάτη πρὸς κουφότατον καὶ πυκνοτάτη πρὸς ἀραιότατον, καὶ τέλος ὡς ἀκίνητος ἐξ ἑαυτῆς πρὸς αὐτοκίνητον καὶ τὴν μέσην χώραν ἐπέχουσα πρὸς ἀεὶ κυκλοφορούμενον. οὐκ ἄτοπον οὖν τηλικαύταις καὶ τοσαύταις ἀντιτάξεσι καὶ τὴν τῆς ψυχρότητος καὶ θερμότητος ἕπεσθαι. ναί, ἀλλὰ τὸ πῦρ καὶ λαμπρόν ἐστιν. οὔτι μὴν σκοτεινὸν ἡ γῆ; σκοτεινότατον μὲν οὖν F ἁπάντων καὶ ἀφεγγέστατον. ἀέρι μέν τοι μετοχὴ φωτός ἐστι πρώτῳ, καὶ τάχιστα τρέπεται καὶ ἀναπλησθεὶς διανέμει πανταχοῦ τὴν λαμπρότητα, σῶμα παρέχων τῆς αὐγῆς ἑαυτόν· ὁ γὰρ ἥλιος ἀνίσχων, ὥς τις εἶπε τῶν διθυραμβοποιῶν,

'εὐθὺς ἀνέπλησεν ἀεροβατᾶν μέγαν οἶκον ἀνέμων'

ἐκ τούτου δὲ καὶ λίμνῃ καὶ θαλάττῃ μοῖραν αὐγῆς κατιὼν ἐνίησι καὶ βυθοὶ ποταμῶν διαγελῶσιν, ὅσον ἀέρος ἐξικνεῖται πρὸς αὐτούς. μόνη δ' ἡ γῆ τῶν σωμάτων ἀεὶ ἀφώτιστός ἐστι καὶ ἄτρωτος ὑφ' ἡλίου καὶ σελήνης τῷ φωτίζοντι, θάλπεται δ' ὑπ' αὐτῶν καὶ παρέχει χλιαίνειν ἐπ' ὀλίγον βάθος ἐνδυομένῳ 953 τῷ θερμῷ· τὸ δὲ λαμπρὸν οὐ παρίησιν ὑπὸ στερεότητος ἀλλ' ἐπιπολῆς περιφωτίζεται, τὰ δ' ἐντὸς ὄρφνη καὶ χάος καὶ Ἅιδης ὀνομάζεται· καὶ τὸ ἔρεβος τοῦτ' ἦν ἄρα, τὸ χθόνιον καὶ ἔγγαιον σκότος.

16 Bergk. 3 p. 728 ib. ἀεροβατᾶν Emperius (ἀεροβατῶν Bergkius): ἀεροβάταν 22 βάθος W: κάρος

τὴν δὲ νύκτα ποιηταὶ μὲν ἐκ γῆς γεγονέναι μυθολογοῦσι, μαθηματικοὶ δὲ γῆς σκιὰν οὖσαν ἀποδεικνύουσιν ἀντιφραττούσης πρὸς τὸν ἥλιον· ὁ γὰρ ἀὴρ ἀναπίμπλαται σκότους ὑπὸ γῆς ὡς φωτὸς ὑφ' ἡλίου· καὶ τὸ ἀφώτιστον αὐτοῦ μῆκός ἐστι νυκτός, ὅσον ἡ σκιὰ τῆς γῆς ἐπινέμεται. διὸ τῷ μὲν ἐκτὸς ἀέρι καὶ νυκτὸς οὔσης ἄνθρωποί τε χρῶνται καὶ θηρία πολλὰ νομὰς ποιούμενα διὰ σκότους, ἀμωσγέπως B ἴχνη φωτὸς καὶ ἀπορροὰς αὐγῆς ἐνδιεσπαρμένας ἔχοντος· ὁ δ' οἰκουρὸς καὶ ὑπωρόφιος, ἅτε δὴ τῆς γῆς πανταχόθεν περιεχούσης, κομιδῇ τυφλός ἐστι καὶ ἀφώτιστος. ἀλλὰ μὴν καὶ δέρματα καὶ κέρατα ζῴων ὅλα μὲν οὐ διίησιν αὐγὴν ὑπὸ στερεότητος, ὅταν δὲ πρισθῇ καὶ καταξεσθῇ, γίγνεται διαφανῆ, παραμιχθέντος αὐτοῖς τοῦ ἀέρος. οἶμαι δὲ καὶ μέλαιναν ἑκάστοτε τὴν γῆν ὑπὸ τῶν ποιητῶν καλεῖσθαι διὰ τὸ σκοτῶδες καὶ τὸ ἀφώτιστον· ὥστε καὶ τὴν πολυτίμητον ἀντίθεσιν τοῦ σκοτεινοῦ πρὸς τὸ λαμπρὸν ἐπὶ τῆς γῆς μᾶλλον ἢ τοῦ ἀέρος ὑπάρχειν.

18. Ἀλλ' αὕτη μὲν ἀπήρτηται τοῦ ζητουμένου· C πολλὰ γὰρ δέδεικται ψυχρὰ τῶν λαμπρῶν ὄντα καὶ θερμὰ τῶν ἀμαυρῶν καὶ σκοτεινῶν. ἐκεῖναι δὲ συγγενέστεραι δυνάμεις ψυχρότητός εἰσι, τὸ ἐμβριθὲς τὸ πυκνὸν τὸ μόνιμον τὸ ἀμετάβλητον· ὧν ἀέρι μὲν οὐδεμιᾶς, γῇ δὲ μᾶλλον ἢ ὕδατι πασῶν μέτεστι. καὶ μὴν ἐν τοῖς μάλιστα τὸ ψυχρὸν αἰσθητῶς σκλη-

1 ποιηταὶ] cf. Mullach. 1 p. 7 vs. 251

ρόν ἐστι καὶ σκληροποιὸν καὶ ἀντίτυπον. ἰχθῦς μὲν γὰρ ἱστορεῖ Θεόφραστος ὑπὸ ῥίγους πεπηγότας, ἂν ἀφεθῶσιν ἐπὶ τὴν γῆν, κατάγνυσθαι καὶ συντρίβεσθαι δίκην ὑελῶν ἢ κεραμεῶν σωμάτων. ἐν δὲ Δελφοῖς D αὐτὸς ἤκουες ὅτι τῶν εἰς τὸν Παρνασὸν ἀναβάντων βοηθῆσαι ταῖς Θυιάσιν, ἀπειλημμέναις ὑπὸ πνεύματος χαλεποῦ καὶ χιόνος, οὕτως ἐγένοντο διὰ τὸν πάγον σκληραὶ καὶ ξυλώδεις αἱ χλαμύδες, ὡς καὶ θραύεσθαι διατεινομένας καὶ ῥήγνυσθαι. ποιεῖ δὲ καὶ νεῦρα δυσκαμπῆ καὶ γλῶτταν ἄναυδον ἀκινησίᾳ καὶ σκληρότητι τὸ ἄγαν ψῦχος, ἐκπηγνύον τὰ ὑγρὰ καὶ μαλακὰ τοῦ σώματος.

19. Ὧν βλεπομένων, σκόπει τὸ γιγνόμενον οὕτω. πᾶσα δήπου δύναμις, ἂν περιγένηται, πέφυκε μεταβάλλειν καὶ τρέπειν εἰς ἑαυτὴν τὸ νικώμενον· τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ θερμοῦ κρατηθὲν ἐκπυροῦται, τὸ δ' ὑπὸ πνεύματος ἐξαεροῦται, τὸ δ' εἰς ὕδωρ ἐμπεσόν, E ἂν μὴ διαφύγῃ, καθυγραίνεται συνδιαχεόμενον. ἀνάγκη δὴ καὶ τὰ ψυχόμενα κομιδῇ μεταβάλλειν εἰς τὸ πρώτως ψυχρόν· ἔστι δ' ὑπερβολὴ ψύξεως πῆξις, πῆξις δ' εἰς ἀγνωσίαν τελευτᾷ καὶ λίθωσιν, ὅταν, παντάπασι τοῦ ψυχροῦ κρατήσαντος, ἐκπαγῇ μὲν τὸ ὑγρὸν ἐκθλιβῇ δὲ τὸ θερμόν. ὅθεν ἡ μὲν ἐν βάθει γῆ πάγος ἐστὶν ὡς εἰπεῖν καὶ κρύσταλλος ἅπασα· τὸ γὰρ ψυχρὸν ἄκρατον οἰκουρεῖ καὶ ἀμάλακτον ἀπεωσμένον ἐκεῖ τοῦ αἰθέρος ἀπωτάτω· ταυτὶ δὲ τὰ ἐμφανῆ, κρημνοὺς καὶ σκοπέλους καὶ πέτρας,

4 ὑελῶν Herwerdenus: ὑέλων 6 *: θυάσιν

Ἐμπεδοκλῆς μὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς οἴεται τοῦ ἐν βάθει
τῆς γῆς ἑστάναι καὶ ἀνέχεσθαι διερειδόμενα φλεγ-
μαίνοντος· ἐμφαίνεται δὲ μᾶλλον, ὅσων τὸ θερμὸν F
ἐξεθλίβη καὶ διέπτατο, πάντα ταῦτα παντάπασιν
ὑπὸ τῆς ψυχρότητος παγῆναι· διὸ καὶ πάγοι κα-
λοῦνται. καὶ τὰ ἄκρα πολλῶν ἐπιμελανθέντων, ᾗ
τὸ θερμὸν ἐξέπεσε, πυρικαύστοις ἰδεῖν προσέοικε·
πήγνυσι γὰρ τὸ ψυχρὸν τὰ μὲν μᾶλλον τὰ δ' ἧττον,
μάλιστα δ' οἷς πρώτως ἐνυπάρχειν πέφυκεν. ὥσπερ 954
γάρ, εἰ θερμοῦ τὸ κουφίζειν, θερμότατόν ἐστι τὸ
κουφότατον· εἰ δ' ὑγροῦ τὸ μαλάσσειν, ὑγρότατον
τὸ μαλακώτατον· οὕτως, εἰ ψυχροῦ τὸ πηγνύειν,
ἀνάγκη ψυχρότατον εἶναι τὸ μάλιστα πεπηγός, οἷον
ἡ γῆ· τὸ δὲ ψυχρότατον φύσει δήπου καὶ πρώτως
ψυχρόν· ὥστε φύσει καὶ πρώτως ψυχρὸν ἡ γῆ.
τοῦτο δ' ἀμέλει καὶ τῇ αἰσθήσει δῆλόν ἐστι· καὶ
γὰρ πηλὸς ὕδατος ψυχρότερος καὶ τὸ πῦρ γῆν ἐπι-
φοροῦντες ἀφανίζουσιν· οἱ δὲ χαλκεῖς τῷ πυρου-
μένῳ καὶ ἀνατηκομένῳ σιδήρῳ μάρμαρον καὶ λα-
τύπην παραπάσσουσι, τὴν πολλὴν ῥύσιν ἐφιστάντες B
καὶ καταψύχοντες· ψύχει δὲ καὶ τὰ τῶν ἀθλητῶν ἡ
κόνις σώματα καὶ κατασβέννυσι τοὺς ἱδρῶτας.

20. Ἡ δὲ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἡμᾶς μετάγουσα καὶ μετοικίζουσα χρεία τί βούλεται, χειμῶνος μὲν ἀπωτάτω φεύγουσα τῆς γῆς εἰς τὰ μετέωρα καὶ ἀπόγεια, θέρους δὲ πάλιν ἀντεχομένη τῶν κάτω καὶ

1 Ἐμπεδοκλῆς] om. Mullach. 6 ἐπιμελανθέντα Emperius
20 περιπάσσουσι?

ὑποδυομένη καὶ διώκουσα προσφόρους καταφυγάς, τιθεμένη τὴν δίαιταν ἐν ἀγκάλαις γῆς ἀγαπητῶς; ἆρ' οὐχὶ ταῦτα ποιοῦμεν ἐπὶ τὴν γῆν ὑπὸ ψυχρότητος ὁδηγούμενοι τῇ αἰσθήσει καὶ τὸ πρώτως φύσει ψυχρὸν ἐπιγιγνώσκοντες; αἵ γοῦν παράλιοι χειμῶνος δίαιται τρόπον τινὰ γῆς φυγαί εἰσιν, ὡς ἀνυστὸν C ἀπολειπόντων διὰ κρύος αὐτήν, τὸν δ' ἔναλον ἀέρα καὶ πελάγιον θερμὸν ὄντα περιβαλλομένων· εἶτ' αὖθις ἐν θέρει τὸν γηγενῆ καὶ χερσαῖον ὑπὸ καύματος ποθοῦμεν, οὐκ αὐτὸν ὄντα ψυχρὸν ἀλλὰ τοῦ φύσει ψυχροῦ καὶ πρώτως ἀποβλαστάνοντα καὶ βεβαμμένον ὑπὸ τῆς ἐν γῇ δυνάμεως ὥσπερ βαφῇ σίδηρον. καὶ γὰρ τῶν ῥυτῶν ὑδάτων τὰ πετραῖα καὶ ὀρεινὰ ψυχρότατα καὶ τῶν φρεατιαίων τὰ κοιλότατα· τούτοις μὲν γὰρ οὐκέτι μίγνυται διὰ βάθους ἔξωθεν ὁ ἀήρ, ἐκεῖνα δ' ἐκπίπτει διὰ τῆς γῆς ἀμίκτου καὶ καθαρᾶς, ὡς τὸ περὶ Ταίναρον, ὃ δὴ Στυγὸς D ὕδωρ καλοῦσιν, ἐκ πέτρας γλίσχρως συλλειβόμενον οὕτω ψυχρόν ἐστιν, ὥστε μηδὲν ἀγγεῖον ἄλλο μόνην δ' ὁπλὴν ὄνου στέγειν· τὰ δ' ἄλλα διακόπτει καὶ ῥήγνυσιν.

21. Ἔτι γε μὴν τῶν ἰατρῶν ἀκούομεν, ὡς πᾶσα γῆ τῷ γένει στύφειν καὶ ψύχειν πέφυκε· καὶ πολλὰ τῶν μεταλλευομένων καταριθμοῦσι στυπτικὴν αὐτοῖς

1 προσφόρους] προσγείους Patzigius. Malim προσφόρους κατὰ γῆς (aut καταγείους) καταφυγάς 4 καὶ φύσει? cf. p. 495, 15. p. 496, 10. p. 498, 9 6 φυγαὶ τῆς γῆς εἰσι Benselerus 8 περιβαλλομένων W: περιβάλλομεν 16 τῆς] om. mei 17 τὸ περὶ Ταίναρον W: περιττοτέρων aut περὶ τὸ Ταίναρον libri. τὸ περὶ Νώνακριν Emperius

παρέχοντα καὶ σχετικὴν εἰς τὰς φαρμακείας δύναμιν· καὶ γὰρ τὸ στοιχεῖον αὐτῆς οὐ τμητικὸν οὐδὲ κινητικὸν οὐδὲ λεῖπον οὐδ' ἔχον ὀξύτητας οὐδὲ μαλθακὸν οὐδ' εὐπερίχυτον γέγονεν, ἀλλ' ἑδραῖον ὡς ὁ κύβος καὶ συνερειστικόν. ὅθεν αὕτη τε βρῖθος E *ἔσχε, καὶ τὸ ψυχρόν, ὅπερ ἦν δύναμις αὐτῆς, τῷ πυκνοῦν καὶ συνωθεῖν καὶ ἀποθλίβειν τὰ ὑγρὰ φρίκας καὶ τρόμους διὰ τὴν ἀνωμαλίαν ἐνεργάζεται τοῖς σώμασιν· ἂν δ' ἐπικρατήσῃ παντάπασι, τοῦ θερμοῦ φυγόντος ἢ σβεσθέντος, ἔστησε τὴν ἕξιν ἐκπαγεῖσαν καὶ νεκρωθεῖσαν. ὅθεν οὐδὲ κάεται γῆ τὸ παράπαν ἢ κάεται γλίσχρως καὶ μόγις. ἀὴρ μὲν γὰρ ἐξ ἑαυτοῦ πολλάκις φλόγας ἀναδίδωσι καὶ ῥεῖ καὶ διαστράπτει πυρούμενος· τῷ δ' ὑγρῷ τροφῇ χρῆται τὸ θερμόν· οὐ γὰρ τὸ στερεὸν ἀλλὰ τὸ νοτερὸν τοῦ ξύλου καυστόν ἐστιν· ἐξικμασθέντος δὲ τούτου, τὸ στερεὸν καὶ ξηρὸν ἀπολείπεται τέφρα γενόμενον.* F *οἱ δὲ καὶ τοῦτο φιλοτιμούμενοι μεταβάλλον ἀποδεῖξαι καὶ καταναλισκόμενον ἀναδεύοντες πολλάκις ἐλαίῳ καὶ στέατι φύροντες οὐδὲν περαίνουσιν, ἀλλ' ὅταν ἐκκαῇ τὸ λιπαρόν, περίεστι πάντως καὶ διαμένει τὸ γεῶδες· ὅθεν οὐ κατὰ χώραν μόνον ἐξ ἕδρας ἀκίνητον οὖσαν αὐτὴν ἀλλὰ καὶ κατ' οὐσίαν ἀμετάβλητον, Ἑστίαν, ἅτε δή 'μένουσαν ἐν θεῶν οἴκῳ', κλίτα προσηγόρευσαν οἱ παλαιοί, διὰ τὴν*

3 *λεῖπον*] *λεπτὸν* Turnebus. *λιπαρὸν* W 13 *γὰρ*] om. mei ib. *ῥεῖ*] *ζεῖ* Emperius 14 *: *διαστραπτόμενος* (Pal.) aut *ἀστράπτει πυρούμενος* 16 Turnebus: *ἰκμασθέντος* 24 *Ἑστίαν ἅτε δὴ* idem: *ἔστιν ὅτε δὲ* ib. *μένουσαν ἐν θεῶν οἴκῳ*] ex Plat. Phaedr. p. 247a 25 *κλίτα* (aut *κλίττα*)]

στάσιν καὶ πῆξιν· ἧς ἡ ψυχρότης δεσμός ἐστιν, ὡς Ἀρχέλαος ὁ φυσικὸς εἶπεν, οὐδενὸς χαλῶντος αὐτὴν οὐδὲ μαλάττοντος, ἅτε θερομένην καὶ ἀλεαινομένην
955 οὖσαν. οἱ δὲ πνεύματος μὲν αἰσθάνεσθαι ψυχροῦ καὶ ὕδατος, γῆς δ' ἧττον οἰόμενοι, τὴν ἔγγιστα γῆν ὁρῶσιν ἀέρων καὶ ὑδάτων καὶ ἡλίου καὶ θερμότητος ἀνάπλεων σύμμιγμα καὶ συμφόρημα γεγενημένην· καὶ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν μὴ τὸν αἰθέρα φύσει καὶ πρώτως θερμὸν ἀλλὰ τὸ ζέον ὕδωρ ἢ τὸν διάπυρον σίδηρον ἀποφαινομένων, ὅτι τούτων μὲν ἅπτονται καὶ προσθιγγάνουσι, τοῦ δὲ πρώτου καθαροῦ καὶ οὐρανίου πυρὸς αἴσθησιν δι' ἁφῆς οὐ λαμβάνουσιν, ὥσπερ οὐδ' οὗτοι τῆς ἐν βάθει γῆς, ἣν μάλιστα γῆν ἄν τις νοήσειεν αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἀποκεκριμένην τῶν ἄλλων. δεῖγμα δ' αὐτῆς ἐστι
B κἀνταῦθα περὶ τὰς πέτρας· πολὺ γὰρ ἐκ βάθους καὶ οὐ ῥᾴδιον ἀνασχέσθαι προσβάλλουσι κρύος. οἱ δὲ ψυχροτέρου ποτοῦ δεόμενοι χάλικας ἐμβάλλουσιν εἰς τὸ ὕδωρ· γίγνεται γὰρ οὐλότερον καὶ στομοῦται παρὰ τὴν ἀπὸ τῶν λίθων ψυχρότητα, πρόσφατον καὶ ἄκρατον ἀναφερομένην.

22. Τοὺς οὖν πάλαι σοφοὺς καὶ λογίους ἄμικτα θέσθαι τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ οὐράνια χρὴ νομίζειν, οὐ τοῖς τόποις ὥσπερ ἐπὶ ζυγοῦ πρὸς τὰ κάτω καὶ ἄνω βλέποντας, ἀλλὰ τῇ διαφορᾷ τῶν δυνάμεων

fort. καὶ λίγα cf. Clem. Alex. Strom. p. 672 Pott. λίξ τέ ἐστιν ἡ γῆ κατ' ἀρχαίαν ἐπωνυμίαν 2 Ἀρχέλαος] fragm. om. Mullach. 4 οὖσαν] del. W 11 προσθιγγάνουσι M: προστυγχάνουσι 17 Turnebus: προβάλλουσι

τὰ μὲν θερμὰ καὶ λαμπρὰ καὶ ταχέα καὶ κοῦφα τῇ θείᾳ καὶ ἀιδίῳ φύσει προσνέμοντας, τὰ δὲ σκοτεινὰ καὶ ψυχρὰ καὶ βραδέα φθιτῶν καὶ ἐνέρων οὐκ εὐδαίμονα κλῆρον ἀποφήναντας. ἐπεὶ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ζῴου, μέχρι μὲν ἔμπνουν ἐστὶ καὶ θαλερόν, ὡς C
οἱ ποιηταὶ λέγουσι, θερμότητι χρῆται καὶ ζωῇ· γενόμενον δὲ τούτων ἔρημον καὶ ἀπολειφθὲν ἐν μόνῃ τῇ τῆς γῆς μοίρᾳ ψυχρότης εὐθὺς ἴσχει καὶ κρύος, ὡς ἐν παντὶ μᾶλλον ἢ τῷ γεώδει κατὰ φύσιν θερμότητος ἐνυπαρχούσης.

23. Ταῦτ᾿, ὦ Φαβωρῖνε, τοῖς εἰρημένοις ὑφ᾿ ἑτέρων παράβαλλε· κἂν μήτε λείπηται τῇ πιθανότητι μήθ᾿ ὑπερέχῃ πολύ, χαίρειν ἔα τὰς δόξας, τὸ ἐπέχειν ἐν τοῖς ἀδήλοις τοῦ συγκατατίθεσθαι φιλοσοφώτερον ἡγούμενος.

ADDENDA ET CORRIGENDA

Pag. 2, 3 *ὤφειλεν* libri In Adnotat. ad p. 8, 3 *ἐν ἀκλύστῳ λιμένι καὶ κωφῷ*] cf. Zenob. 4, 68 p. 80, 15 *δ' ὁ*? p. 102, 10 *περιδεῆ* libri. 106, 1 malim *θαυμαστῷ* 119, 8 *αὖθις δ'*? 132, 2 *τὰ πλεῖστα τὰς πολιτείας*? 185, 15 *κοσμῆσαι*] add. vid. *δαπανήσαντα* aut *ἀποδόντα* 186, 7 *ἐκαθέζετο*? 189, 5 malim *ἀττικόν* ut iocus melius constet 207, 14 *ἀκολάστοις*] corr. vid. *ἀηθεστέροις* 215, 18 *δήμητραν* libri 252, 1 insuper corr. *ὑπερπαίων* 272, 6 'ib. *ἐκ τοῦ πυρὸς*' delenda 273, 9 *πληγῇ*] *ὁλκῇ* Usener, sed cf. p. 275, 13 273, 14 *ἄθρανστοι*] del. idem 275, 7 *μεγεθῶν*] add. *βαρῶν* id. 275, 13 *οὐκέτι τε* id. 276, 2 *ἐφύλαττε*] *ἐφείλιττε* speciosius quam verius id. 288, 20 *τά τ' ἐξ ἐκείνων* id. 332, 3 *συνδίδωσι*] cf. p. 660 c 336, 16 *αἰσθητὸν*] *αἴσθησιν* id. 341, 18 *ἀποστάσεις* id. 364, 10 supplet *οὐκ ἀποδέχονται ζῷα εἶναι* idem. 427, 18 *οὔτε* libri 431, 21 *ἐξῆν*?

In Vol. IV p. 319, 13 versus est ex Arati Phaen. (6).